

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 15 en 17 juni 2021

Notulen van de raadsvergadering van 15 juni 2021 (verantwoordingsdebat; avondzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 8.

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 0.07 tot 0.27 uur is waargenomen door de heer J.W. Verheij

Tegenwoordig zijn 30 leden, namelijk: mevrouw C. Aafjes-van Aalst, de heer F. Achbar, mevrouw N. Arsieni, de heer J.W. van Assendelft, de heer N. Balwantsingh, de heer B. van Drunen, de heer M.G.J. van Elck, mevrouw D.A. van Groningen, de heer K. Jonker, de heer V.P.G. Karremans, de heer G.F.E. Koster, de heer S.F. Lammering, de heer S. Leewis, de heer M.J.P. Meeuwissen, de heer B. van Noppen, de heer J.P. Postma, de heer R.C.J. de Roon, de heer T. Roskam, de heer B. van Schaik, de heer R.C.G. Segers-Hoogendoorn, de heer J. Smet, de heer D.P.A. Tak, de heer R.T.J. van der Velden, de heer J.W. Verheij, mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, de heer T.J. Vonk, mevrouw I. van Wifferen, mevrouw D. Yildirim, mevrouw C.M. Zeegers en de heer A. van Zevenbergen.

Namens het college zijn tegenwoordig mevrouw J. Bokhove, de heer A. Bonte, de heer A.H.P. van Gils, de heer M.K.A. Grauss, de heer S.A. Kurvers, de heer S. de Langen, de heer R. Moti, mevrouw R.A. Vermeij en de heer B. Wijbenga-van Nieuwenhuizen.

Afwezig met kennisgeving zijn 2 leden, namelijk: de heer S.R.T. van Baarle en mevrouw E.S. Walgenbach, alsmede wethouder de heer S. Kasmi.

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders, met dien verstande dat zij van 0.12 tot 0.17 uur is waargenomen door de heer A.C. de Bondt

1. *Opening en mededelingen*

De **VOORZITTER**. Goedenavond. Ik open deze vergadering van de gemeenteraad van Rotterdam en heet u allen van harte welkom. Deze fysieke vergadering kan nu worden gehouden omdat de situatie in Nederland zich ook daarvoor leent. We zijn denk ik een van de eerste gemeenteraden in Nederland die nu ook inmiddels weer fysiek gaan vergaderen, weliswaar in een overzichtelijke situatie, zonder de gehele gemeenteraad bij elkaar, maar dat markeert denk ik een hoopvol moment voor de gemeenteraad, maar ook voor de stad Rotterdam. De zaal is ingericht volgens de geldende richtlijnen in het kader van de coronapandemie. Ik verzoek elke fractie zich aan de maatregelen te houden die we met elkaar afgesproken hebben. Dat betekent dat u op de toegewezen plaats blijft zitten en dat u, als u gaat lopen, rekening houdt met de looproutes. Zowel de fractie van 50PLUS als de SP hebben laten weten niet deel te nemen aan de vergadering van vanavond.

2. *Vaststelling van de agenda van de fysieke raadsvergadering van 15 en 17 juni 2021, alsmede van de digitale raadsvergadering van 17 juni 2021*

De **VOORZITTER**. Ik ben inmiddels aangekomen bij agendapunt 2, vaststelling van de agenda van de fysieke raadsvergadering van 15 en 17 juni van het lopende jaar alsmede van de digitale raadsvergadering van 17 juni 2021. Mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ik was bijna vergeten dat ik moet staan als ik spreek, maar bij dezen. Goed om hier weer terug te zijn, dat als eerste, maar nu mijn vraag. Is het mogelijk dat we de spreektijd meenemen van vandaag naar donderdag? Dat zou ik graag voor willen stellen aan de hier aanwezige partijen.

De **VOORZITTER**. Dat is niet het gebruik. In het presidium hebben we afgesproken dat we voor vandaag separaat twee uur op de klok zouden zetten en voor donderdag vier uur. Dat wil zeggen, ik sluit vanavond de vergadering niet af, maar ik schors hem. Maar de bedoeling is wel dat de spreektijd voor vanavond op twee uur is gesteld en voor donderdag op vier uur. De orde is natuurlijk vanzelfsprekend aan de raad, maar dit is wel wat voorgesteld is.

De heer **KOSTER** (lr). Ik zou even willen kijken hoe de rest van de raad ertegen aankijkt.

De **VOORZITTER**. Dat is helder. We gaan het checken. We gaan een rondje maken, te beginnen bij de VVD.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Dank u wel voorzitter. De VVD is daar geen voorstander van. Het zijn twee zeer gescheiden onderwerpen die we behandelen en het is juist goed om aparte spreektijd te hebben voor vanavond voor het terugkijken. De reguliere zaken kunnen we donderdag doen met de vier uur die daarvoor staan. Dat lijkt me ruim genoeg.

De **VOORZITTER**. Het CDA.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dank voorzitter. Ik ben eigenlijk benieuwd wat de beweegreden van de heer Koster is om deze vraag te stellen, want dan kan ik er eigenlijk pas op reageren.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Het zijn twee drukke vergaderingen, dus het kan zijn dat er vandaag iets overblijft en dat hebben we dan graag donderdag erbij.

De **VOORZITTER**. De heer Segers.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dan sluit ik me aan bij de heer Verheij.

De **VOORZITTER**. Oké. Dan de heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ik sluit me ook aan bij de heer Verheij voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Voorzitter, ik sluit me er ook bij aan, met deze reden dat als blijkt dat we voor de volgende vergadering te weinig tijd hebben, we dan nog steeds ook kunnen beoordelen of er meer spreektijd nodig is, maar het zou een perverse prikkel zijn om nu tijd te besparen om die dan door te kunnen zetten naar de volgende. Daarom tegen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u voorzitter. Bij pervers heb ik een iets ander beeld, maar goed, ik weet het niet. Nee, ik denk dat als mensen vandaag niet al hun tijd opgebruiken dan vind ik het prima als het naar donderdag gaat, dus wat dat betreft steun voor mijnheer Koster.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, ook vanuit ons geen bezwaar om het door te schuiven naar donderdag.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Ja voorzitter, dit is natuurlijk het allerbelangrijkste debat van het jaar, dus ik denk dat we er goed aan doen om onze tijd goed te benutten en het volgende debat op donderdag is lang zat, denk ik. Ik zou het dus gewoon zo willen houden en ik sluit me aan bij de heer Verheij.

De **VOORZITTER**. De heer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Ook wij hebben geen bezwaar tegen het voorstel van de heer Koster.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Het lijkt me niet nodig om het te splitsen en ik ben het eens met mevrouw Arsieni. Laten we de tijd vandaag goed gebruiken.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Geen steun voor het voorstel, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dan stel ik vast dat er geen steun is voor het meenemen van spreektijd naar de volgende keer. De vaststelling van de agenda, mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, ik had een opmerking voor de vaststelling van de agenda voor aanstaande donderdag. Ik zou graag willen voorstellen om het onderwerp Hotelbeleid door te schuiven naar de eerstvolgende raadsvergadering. Dit is inmiddels ook reeds besproken met de leden in de commissie. De reden is eigenlijk dat we nog een brief zouden krijgen van de wethouder en daar wachten we nog op. We hebben ook met de griffie contact gehad en we begrijpen dat een extra behandeling in de commissie EDEM nog mogelijk is op 30 juni, als ik het goed zeg, en dan vervolgens behandeling in de raad. Dus dat is een voorstel.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Tak stelt voor om Hotelbeleid van de agenda van donderdag af te voeren. Ik zie DENK ja knikken. Ik zie de VVD ja knikken, D66 ook, de heer Van der Velden eens, de heer Koster van Leefbaar Rotterdam, de heer Vonk ook, het CDA ook. Mijnheer Meeuwissen? Niet. Er is een meerderheid voor het doorschuiven van het onderwerp Hotelbeleid naar een ander tijdstip.

Ik zal als voorzitter van uw raad een aantal zaken met u doornemen. Aan het eind bied ik u vanzelfsprekend de gelegenheid om iets te zeggen over de agenda. Dat is ook al gebeurd in de tijd van de orde. Als u een punt wilt aangeven, dan kan dat uiteraard. De besluitvorming naar aanleiding van het verantwoordingsdebat zal in de gemeenteraad van 17 juni plaatsvinden tijdens het stemvenster in de avond. Over enkele huishoudelijke zaken zullen

we bij aanvang wel een besluit nemen zonder stemming. Uiteraard kan wel een aantekening worden gemaakt dat een fractie geacht wordt te hebben tegengestemd indien zich dat voordoet.

Er is een verzoek van Leefbaar Rotterdam, 50PLUS en DENK voor het houden van een interpellatiedebat over 'Rotterdamse bestuurscultuur in diepe crisis'. Wenst iemand iets te zeggen over deze aanvraag? Niet? Dan gaan we die aanvraag honoreren als agendapunt 7 voor komende donderdag. Er zijn geen verzoeken van raadsleden ontvangen voor het houden van een debat of een tweeminutendebat. Er is een verzoek ontvangen voor het indienen van een motie vreemd aan de orde van de dag, van de leden Van Schaik en Aafjes-van Aalst over 'Walk of Fame, geen probleem'. Ik stel voor dit onderwerp donderdag te agenderen als agendapunt 28.1, aan het einde van de vergadering. Akkoord?

Ik heb begrepen dat er leden zijn die nog iets willen zeggen over agendapunt 23, Hotelbeleid maar dat is al gebeurd. Mijnheer Tak heeft dat zojuist al gedaan. Dat agendapunt wordt afgevoerd van de agenda. Zijn er nog andere leden die iets over de agenda willen zeggen? Eenmaal, andermaal, dat is niet het geval. Ten aanzien van de spreektijd hebben we net vastgesteld dat het twee uur is voor vanavond. De tijd blijft geoormerkt voor vanavond en restanten worden niet meegenomen naar donderdag. Donderdag beginnen we met een schone lei en dan zetten we vier uur op de agenda en op de klok. Dat heeft u zojuist met elkaar vastgesteld.

Ik stel voor de besluitvorming over de huishoudelijke punten, ingekomen stukken en bekrachtiging geheimhouding gelijktijdig bij de behandeling van de desbetreffende punten te doen en uiteraard kunt u aantekenen dat u geacht wordt te hebben tegengestemd op een of meerdere onderdelen. Dat wordt dan opgetekend in de notulen en daarbij zal ik dan uitgaan van wat de woordvoerders namens de fracties dan ook hier op dat punt te melden hebben. De besluitvorming over de jaarstukken zal op donderdagavond in het stemvenster plaatsvinden, evenals de overige besluitvorming over alle geagendeerde voorstellen en ingediende moties en amendementen. Dat stemvenster vindt plaats in een nieuwe digitale vergadering die we daarvoor dan gaan houden op donderdagavond.

Ik wil u vragen goed te luisteren naar dit onderdeel, het is geen routinetekst. In het geval er donderdag een motie wordt ingediend die aansluitend aan het debat ter besluitvorming zal worden voorgelegd, dan zal ik voorstellen deze digitale vergadering eerder te openen, nadat ik de fysieke vergadering heb geschorst, zodat er over zo'n motie gestemd kan worden. Daarna zullen we de digitale vergadering schorsen tot het stemvenster in de avond en zullen we weer fysiek de vergadering heropenen. Kunt u het helemaal volgen? Mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Het wordt mij inmiddels zo ingewikkeld dat ik ben vergeten om nog aan te kondigen dat wij al enige tijd geleden een initiatiefvoorstel hebben ingediend dat wij komende donderdagochtend bij het begin van de vergadering graag willen presenteren. Volgens mij staat dat nog niet op de agenda.

De **VOORZITTER**. Volgens mij kan dat donderdag onder het punt mededelingen, maar er moet ruimte voor gemaakt worden. Volgens mij passen we daar een mouw aan, toch? Het komt goed.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, maar het staat gewoon nog niet op de agenda.

De **VOORZITTER**. Oké. Die tekst heeft gewoon betrekking op het feit dat zo'n interpellatiedebat wellicht toch leidt tot een zwaarwegende motie. Als dat het geval is, is het goed gebruik dat we dan altijd stemmen direct aansluitend op het onderwerp. Dus ik moet een slag om de arm houden; ik weet niet hoe u dan vervolgens vaart. Maar we moeten een slag om de arm houden dat dan ook aansluitend moet worden gestemd en dat betekent dat we dan daarvoor maatregelen moeten treffen. Ten aanzien van het indienen van moties

heeft u al moties aangeboden bij de griffie voor aanstaande donderdag en deze staan alle in het raadsinformatiesysteem bij de desbetreffende agendapunten of worden tijdens het debat nog toegevoegd. Als u nog moties in voorraad houdt, bestaat de mogelijkheid die ook nog tijdens het debat in te dienen via het zilveren schaalpje, zoals gebruikelijk, of via het e-mailadres van de griffie.

3. *Mededeling van ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2021 weken 21 tot en met 23*

De **VOORZITTER**. Mededeling van ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2021 week 21 tot en met week 23. Ik stel u voor de behandelwijze zoals gemeld bij de desbetreffende stukken vast te stellen, tenzij iemand daarover nog een opmerking wenst te maken. Niet?

4. *Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet*

De **VOORZITTER**. Dan de bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet.

4.1 *De bijlagen I t/m IV behorende bij het raadsvoorstel met betrekking tot het onderhandelingsresultaat scenario WLQ+ Warmtebedrijf Rotterdam*

De **VOORZITTER**. Zijn er mensen die bezwaar hebben tegen geheimhouding? Dat is mijnheer Van der Velden, mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Bezwaar, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dan zullen we daar een aantekening van maken.

4.2 *De brief van burgemeester en wethouders met betrekking tot de afdoening van een toezegging over 'Bevindingen gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) onderzoek'*

De **VOORZITTER**. Ook hier vragen wij geheimhouding. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ook bezwaar tegen geheimhouding, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Geen goedkeuring. Mijnheer Van der Velden idem.

5. *Jaarstukken 2020*

5.1 *Debat met het college van burgemeester en wethouders naar aanleiding van de jaarstukken 2020 omvattende de jaarrekening en het rapport van de commissie*

5.2 *Het voorstel tot vaststelling van de jaarrekening 2020, inclusief de baten en lasten per programma, de baten en lasten per taakveld en de bestemming van het rekeningresultaat*

5.3 *Het voorstel tot vaststelling van de conclusies en aanbevelingen van de Commissie tot Onderzoek van de Rekening met betrekking tot de jaarrekening 2020*

De **VOORZITTER**. Dan zijn we nu bij het pièce de résistance voor vanavond, het debat met het college van burgemeester en wethouders naar aanleiding van de jaarstukken 2020, omvattende de jaarrekening en het rapport van de commissie onderzoek van de rekening. Tijdens het debat kunt u de moties en amendementen indienen via het bekende zilveren

schaaltje of digitaal via het e-mailadres van de griffie. De moties worden niet rondgemaild, maar worden zo snel mogelijk in het RIS geplaatst. Wilt u alstublieft op uw scherm letten en regelmatig verversen, opdat de moties en amendementen eventueel binnen kunnen worden toegelaten. Nadat de beraadslagingen vandaag in tweede termijn zijn afgerond, kunt u geen moties en amendementen meer indienen, dus na de tweede termijn. Dan zijn de beraadslagingen namelijk gesloten. U kunt moties en amendementen die zijn ingediend en daarmee onderdeel zijn van de beraadslagingen nog wel wijzigen of intrekken nadat besluitvorming heeft plaatsgevonden. Wel is het mogelijk de raad donderdag te verzoeken het debat, indien nodig, we raden het u niet aan, te heropenen voor een korte derde termijn, om eventueel restantmoties en -amendementen alsnog te kunnen indienen. De besluitvorming is dan donderdagavond tijdens de digitale raadsvergadering met het zogenaamde stemvenster. Bij dit debat dient u de voorstellen te betrekken, genoemd onder 5.2 en 5.3. Dat dus over de huishoudelijke mededelingen. Ik wil nu graag het woord geven aan de voorzitter van de Commissie tot Onderzoek van de Rekening, de heer Tak, om ons bij te praten over de bevinding van de COR. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda) (COR). Dank u wel voorzitter. Heerlijk om hier weer te staan. Als voorzitter van de Commissie tot Onderzoek van de Rekening is het mij een genoegen om een aftrap te doen van dit verantwoordingsdebat. Dit jaar zal voor de tweede keer het verantwoordingsdebat nieuwe stijl plaatsvinden, waarin conform de Gemeentewet het voltallige college zich verantwoordt over het gevoerde beleid in 2020. Dit debat staat los van de vraag of de raad de jaarrekening kan vaststellen. De COR concludeert namelijk dat het financiële beheer van de gemeente in Rotterdam op orde is gebleven. De accountant heeft evenals vorig jaar een volledige goedkeurende verklaring afgegeven bij de jaarrekening. Bij verschillende onderdelen van zowel het financiële beheer als rond de verantwoording zijn opnieuw verbeteringen zichtbaar ten opzichte van het voorgaande jaar. Maar de snelheid van de vooruitgang en het lerend vermogen van de organisatie blijft echter wel een aandachtspunt. Daarnaast doet de COR negen aanbevelingen en wordt de raad geadviseerd deze aanbevelingen over te nemen. Op basis van het accountantsrapport en het eigen onderzoek naar de jaarrekening adviseert de commissie de raad de jaarstukken 2020 vast te stellen, waarmee het college decharge wordt verleend voor het gevoerde beleid van 2020, voor het beheer van 2020. De COR constateert dat door het college gehandeld is binnen de met de raad afgesproken kaders en de geldende wet- en regelgeving. Dan nog even over het verantwoordingsdebat zelf. De COR streeft naar een verantwoordingsdebat dat meer gericht is op de doeltreffendheid en doelmatigheid van het door het college gevoerde beleid en waarin de toezichthoudende rol van de raad beter tot zijn recht komt. Tijdens het debat van vandaag staan de volgende vragen centraal. Wat is het beeld van de diverse beleidsterreinen en programma's op hoofdlijnen? Heeft het college in het afgelopen jaar bereikt wat het de raad bij de begrotingsbehandeling 2020, in november 2020 dus, in het vooruitzicht stelde en wat waren de effecten van de coronacrisis? Wat gebeurde er daadwerkelijk met het belastinggeld waarover besloten werd? Welke doelen en prestaties waren gepland en zijn wel of niet behaald? Hoeveel geld was er begroot en wat heeft het uiteindelijk gekost? Wat is het oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid, de doeltreffendheid en de doelmatigheid? Wat heeft het college in 2020 geleerd voor de komende jaren? Het college zal nu eerst een korte presentatie geven over 2020, waarna het plenaire debat zal plaatsvinden. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Ik dacht niet dat het college zou beginnen. Dan heb ik een andere volgorde in mijn hoofd. Mijn gevoel is ook dat het anders is dan anders, maar als dat zo is voorzien. Ik check het nog even bij het geheugen van onze raad. Mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Voorzitter, vorig jaar was het ook zo dat het college begon, want ik heb het er nog op teruggekeken en toen was de heer Wijbenga net zo verbaasd.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda) Misschien inderdaad een korte toelichting namens de COR. De volgorde is anders dan normaal, maar goed, ik ga ervan uit dat de heer Wijbenga feilloos is voorbereid op deze volgorde dit jaar en dat hij een korte presentatie zal geven, waarna we echt een inhoudelijk debat gaan voeren.

De **VOORZITTER**. Ik vind alles goed.

De heer **TAK** (pvda) Het is een modern model, maar als de raad het anders wil, kan het uiteraard ook anders.

De **VOORZITTER**. Prima, dan begint het college. Uitstekend.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ik vind het altijd wel boeiend om naar de heer Wijbenga te luisteren. Dat is het probleem niet, maar ik ben ook een beetje verbaasd over de volgorde. Volgens mij zitten we hier om een verantwoordingsdebat te voeren. Het college heeft zijn jaarstukken aan ons toegestuurd met een oplegger erbij die volgens mij de presentatie in zich heeft. Daarmee is het voor mij hartstikke duidelijk welke boodschap het college naar ons wil duidelijk maken en naar aanleiding daarvan heb ik een aantal opmerkingen en vragen. Volgens mij is dat waar we hier voor bij elkaar zitten vanavond. Maar misschien ben ik ouderwets.

De **VOORZITTER**. Als u het aan mij overlaat, vind ik dat de raad begint. Dan zou ik ook met de raad willen beginnen. Dan hebben we de volgorde zoals gebruikelijk van groot naar klein, en dan wisselend coalitie- en oppositiepartij. We beginnen zo dadelijk met Leefbaar Rotterdam, de VVD, DENK, D66, NIDA, GroenLinks, Partij van de Arbeid, het CDA, Partij voor de Dieren en de ChristenUnie-SGP. Mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Voorzitter, goed om hier weer te staan en het pak past me nog, dus dat is mooi. Het verantwoordingsdebat. Het is de laatste keer voor de verkiezingen dat het college verantwoording aflegt aan de raad. Ik permitteer mijzelf ook enkele opmerkingen over 2021, in het kader van gebeurtenissen na de balansdatum. Voorzitter, net als 2019 was 2020 geen best jaar voor de Rotterdammer. Bijvoorbeeld voor de autobezitters. Vorig jaar hadden we het al over de verkeersexperimenten van wethouder Bokhove. In 2020 is het niet anders en ik verklap u alvast, in 2021 gaat het niet beter. De ergernis om van noord naar zuid en van zuid naar noord te komen via de Maastunnel, Erasmusbrug of Willemsbrug, stapelt zich op. Een twitteraar schrijft recent op Twitter: ik zeg dat eufemistisch, want ik ben geen verkeershooligan, maar de Maastunnel is er al jaren. Wethouder, op de route liggen twee ziekenhuizen. Wees mens. Wij wonen niet nabij, zoals u waarschijnlijk. Er bestaan ook mensen die niet fietsen. Afgelopen weekend was het weer prijs. De stad stond volledig vast, terwijl de temperatuur en irritatie opliep. De oplossing is heel simpel: per direct stoppen met die belachelijke eenbaansoplossing van deze GroenLinkswethouder. Zoals onze motie uit juli 2020 mooi omschreef: het eindpunt is bereikt en lang geleden ook.

De heer **POSTMA** (gl). Voorzitter, het is even geleden, maar ik heb een interruptie op de heer Koster. U miste een groen handje, dat begrijp ik.

De **VOORZITTER**. Het is zeker waar. Alleen heeft de burgemeester ook uitvoerende taken bij de politie en die berichten moet ik altijd afdoen. Dus excuses. Mijnheer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Geen probleem voorzitter. Ik ben blij met enige luchtigheid na de start van het betoog van de heer Koster dat toch niet al te vrolijk stemt voorzitter. Misschien even over de drukte in de stad het afgelopen weekend. Weet u waardoor die veroorzaakt werd?

De **VOORZITTER**. De heer Koster. Uw microfoon staat uit.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, zeker weet ik dat. Dat was vanwege werkzaamheden van de rijksoverheid en daarom dienen wij ook een motie in dat als er werkzaamheden van de rijksoverheid zijn, we moeten stoppen met deze verkeerseperimenten. En zeker eenbaansoplossingen moeten we dan niet langer tolereren. Het gaat om twee ziekenhuizen die daar langs de route liggen, mijnheer Postma, en ik kan me werkelijk niet voorstellen dat u enige verantwoordelijkheid hierin wilt hebben dat hierdoor ongelukken gebeuren.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Nou, dit wordt een wonderlijke motie voorzitter. Ik ben er wel benieuwd naar. Stelt u nu voor dat als er werkzaamheden zijn aan de rijksweg, dat we hier in Rotterdam de wegen moeten verbreden?

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Dan heeft u niet goed geluisterd. Ik zeg dat we dan niet door moeten gaan met die experimenten.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Op welke experimenten doelt u dan?

De heer **KOSTER** (lr). Zoals ik net omschreef, de experimenten bij de Maastunnel, de Erasmusbrug en de Willemsbrug die wij hier hebben. Bij de Maastunnel moeten we zeker geen eenbaanswegen hebben, waar het afgelopen weekend vaststond.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Bij de Willemsbrug hebben we überhaupt geen experiment. Bij de Erasmus hebben we een experiment, maar dat heeft niets met de doorstroming te maken. Maar u stelt dus eigenlijk voor dat op het moment dat het vaststaat op de ring, we automobilisten uitnodigen om dwars door de stad te rijden door de Maastunnel wat te verbreden, en bij voorkeur dan ook een paar andere stadsbruggen?

De **VOORZITTER**. Mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Mijnheer Postma, we hebben hier al vaker over gesproken, u kent onze standpunten. Wij vinden het zonde dat het verkeer vaststaat. We horen ook de geluiden uit de stad. U bent daar blind voor. Zorg zelf voor een oplossing, zou ik zeggen.

De **VOORZITTER**. De heer Postma, tot slot.

De heer **POSTMA** (gl). Voorzitter, het lijkt een klein punt, maar het is wel fundamenteel. U zegt eigenlijk: laten we maar zoveel mogelijk van het verkeer dat anders over de ring zou gaan, dwars door de stad leiden. U heeft het over gezondheid. Wat denkt u dat dat doet met de luchtkwaliteit in onze straten? Eindelijk voldoen alle straten in Rotterdam aan de Europese normen op het gebied van luchtkwaliteit, en wat zegt Leefbaar Rotterdam? Laten we alsjeblieft wat meer auto's de stad in trekken. Als u het over gezondheid hebt, is dat natuurlijk wel een heel rare figuur.

De heer **KOSTER** (lr). U begrijpt mij verkeerd. Ik zeg dat we moeten zorgen voor de doorstroming, zeker in de buurt van twee ziekenhuizen. U schetst andere prioriteiten, dat is GroenLinks. Wij luisteren naar de Rotterdammer.

Het is tijd om de aanpak van patsers te intensiveren. Op de plekken, zoals de Wilhelminakade, Parkkade en Meent is het ware walhalla voor wannabe Max Verstappens. De problematiek is structureel en keiharde handhaving is voor Leefbaar Rotterdam de oplossing. Daar zou de gemeente ook topprioriteit van moeten maken. We zien een race tegen straatracers die we niet mogen verliezen. Recentelijk zijn twee belangrijke moties aangenomen van mijn collega Bart van Drunen, hier vandaag ook aanwezig, die hopelijk een goede stap in de juiste richting zetten en wij wachten met smart op de uitwerking van de moties door de wethouder.

Voorzitter, dan komen we bij de energietransitie. Operatie aardgasvrij is een doodgeboren kindje. Het project is al mislukt voor er één huis van het gas is gehaald. Dat zijn mijn letterlijke woorden van vorig jaar. Voorzitter, twee weken geleden kreeg ik de bevestiging van wethouder Kurvers, ook in 2020 zijn nul huizen van het gas gehaald in de Rotterdamse proeftuinen. In 2021 zijn tot op heden nul huizen van het gas gehaald in de Rotterdamse proeftuinen. Ik zeg het maar, het is beschamend. Proeftuin Heindijk kostte door een forse subsidie uiteindelijk € 1.500,00 per huishouden. De verplichte eigen bijdrage van de bewoners zal in de rest van de stad veel hoger worden. Toch gaat het college stug door. Er is weer net op tijd een potje van de rijksoverheid voor Pendrecht beschikbaar. Hoeveel hoger de kosten voor de rest van Rotterdam worden, daarvan heeft de wethouder geen idee. College, stop hiermee. Er is geen geld, geen draagvlak en geen plan. Dat blijkt ook uit de enquête van Maurice de Hond onder de Rotterdammers. Voorzitter, en nu ga ik de heer Tak een plezier doen, uw college had in 2020 de kans om door te pakken met de energietransitie. De motie 'Verduurzaam Rotterdamse daken in één klap' uit februari 2020 had al in de zomer van 2020 tot een businesscase moeten leiden. Smoesje na smoesje van de wethouders Bonte en Kurvers, maar één jaar na de beoogde opleverdatum van de businesscase is er nog steeds geen businesscase. Voorzitter, die lamlendigheid is kwalijk, gewoon on-Rotterdam, beschamend. Voorzitter, ik ben bij een kopje met andere onderwerpen waar ik niet heel trots op zou zijn als ik in het college zou zitten. 2020 was het jaar met een desastreus rapport van de Ombudsman over Trevvel en de bizarre uitbetaling van een bonus van € 1,5 miljoen aan ditzelfde Trevvel. Het jaar met wederom overlast, drugsoverlast rondom de opvangvoorzieningen aan de Fideliolaan in Hoogvliet en Romanohof in Rotterdam-Alexander. Ook in 2020 laaide de bedeloverlast in onze mooie stad weer op en werd niet gehandhaafd. Voorzitter, als ik naar de supermarkt in mijn buurt ga, staan er vaak drie à vier bedelaars. Dat is echt niet de bedoeling. Handhaaf dat verbod. Voorzitter, 2020 stond net als 2019 helaas ook in het teken van wapengeweld. 2021 is niet veel beter. Ik kom nu met een lijst met onderwerpen van de afgelopen twee weken die zijn gebeurd. Het is een lange lijst, maar het toont aan dat het leeft in Rotterdam. Op 25 mei werd in Charlois een 17-jarige jongen doodgestoken en de dag ervoor werd in Delfshaven een 13-jarige jongen neergestoken. Op 30 mei raakte een 20-jarige man gewond bij metrostation Hesseplaats in Ommoord bij een schiet- en steekpartij. Op 3 juni jl. werd in de wijk Nesseland een 16-jarige jongen neergestoken door een 14- en 15-jarige. Op zaterdag 5 juni raakte een minderjarige jongen gewond op een feestje aan het Fijnaartpad. Twee

dagen later werd in Pendrecht een 15-jarige jongen op een feest meerdere malen in zijn been gestoken. Op 7 juni werd een 45-jarige man neergestoken op de Grote Markt in het centrum. Op 8 juni werd een man zwaargewond neergestoken in Beverwaard en vandaag moest de politie uitrukken voor een steekpartij op de Gordelweg. Dit is de Rotterdamse aanpak van twee weken messengeweld. Ik weet dat dit 2021 is, maar het toont aan dat we direct, direct actie moeten ondernemen. Wat doet de gemeente Rotterdam? Er zijn werkgroepen, onderzoeken en de burgemeester komt dit jaar met een voortgangsrapportage. Ik wil er duidelijk over zeggen dat wij daar waardering voor hebben. We vinden het goed dat u dat doet, maar directe actie is nu vereist. Het loopt de spuigaten uit. Ondertussen zijn onze strandjes en boulevards het decor van een B-categorie actiefilm en dat is onacceptabel. Ik zou nu graag mevrouw Arsieni het woord willen geven.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Voorzitter, en de heer Koster dank voor de interruptie, deze opsomming is natuurlijk afschuwelijk, maar wat wil de heer Koster nu precies bereiken met het herhalen en opsommen van deze verschrikkelijke incidenten?

De heer **KOSTER** (lr). Vorig jaar heeft onze voormalig fractievoorzitter, Joost Eerdmans, een Rotterdams Aanvalsplan Wapengeweld ingediend. Daarin zijn vijftien punten besproken om Rotterdam veiliger te maken. Daarvan zijn, uit mijn hoofd gezegd, drie moties aangenomen. Ik denk dat het zaak is dat we dit probleem met z'n allen opnieuw op de agenda zetten en alle mogelijke oplossingen in alle openheid moeten bespreken om hier tot een oplossing te komen. Het is niet de bedoeling dat wij dit soort lijsten voorlezen, maar het is echt noodzaak. En ik roep ook u op, D66, om constructief mee te denken met oplossingen hoe we dit kunnen voorkomen.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Maar voorzitter, is de heer Koster dan van mening dat dat heel veel meer is geworden in 2020?

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Dit wapengeweld, u vraagt mij naar 2020. Ik heb het nu over 2021, de afgelopen twee weken. Ik vind dat wel schrikbarend, ja.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Voorzitter, ik zal de heer Koster even helpen, want het beeld klopt niet. Het herhalen van verschrikkelijke incidenten kan natuurlijk dan meteen voor iedereen ook het toonbeeld zijn dat het ontzettend slecht gaat met de veiligheid in Rotterdam, want dat gaat iedereen dan geloven, en geweldsexplosies, zoals ik andere partijen ook al heb horen noemen in de pers. Maar als je gewoon de cijfers erop natrekt, bron politie, dan vind je dat dat dus niet klopt. De veiligheid is ten opzichte van 2019 verbeterd, mijnheer Koster.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Over een aantal high impact crimes over 2020 heeft u gelijk, maar ik heb het nu over deze periode, waarin we zien dat de veiligheidsmaatregelen naar aanleiding van corona zijn teruggedraaid. Als je de lijst die ik voorlees extrapoleert, dan vind ik dat een zorgwekkend signaal en ik hoop ook dat u dat signaal oppakt. Zeker met deze hete zomer en alle coronamaatregelen die voorbij zijn, voor de boeg. Ik hoop dat u daar serieus naar wilt kijken.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Voorzitter, de zorgen deel ik natuurlijk met de heer Koster en elk incident is er een te veel, maar laten we ook niet net doen alsof de stad volledig maakbaar is en we alle criminaliteit zouden kunnen uitbannen. We hebben als D66 ook onze zorgen over steekincidenten en wapengeweld in de stad, maar ik maak wel bezwaar tegen het net doen alsof het zo ontzettend slecht gaat met de veiligheid in Rotterdam, want wat de heer Koster hier doet is strooien met krantenberichten en dan een beeld ophouden alsof dat allemaal veel erger geworden is. Maar ik kan de heer Koster melden: dat is niet zo. Het gaat niet alleen om de HIC-criminaliteit, het gaat om het gemiddelde van alle incidenten die geregistreerd zijn door de politie en er is een afname van 2020 ten opzichte van 2019 en een afname tot nu toe van 2021 op 2020. Dus ik vind dat heel hoog van de toren blazen zonder enige feitenkennis.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (Iv). Nou, deze incidenten waar mensen bij betrokken zijn met steekwonden afdoen als krantenberichten, dat zou ik niet voor mijn rekening nemen. Ik heb hier de urgentie aangetoond en u blijft maar komen over de cijfers over 2020. Mevrouw Arseni, ja, als dit het spel is dat u wilt spelen, ik heb de urgentie aangetoond die er op dit moment is. En we zullen het zien. Ik hoop dat u gelijk hebt, maar ik ben bang dat we aan het eind van de zomer hier weer met zijn allen staan en we weer praten over wapengeweld. Voorzitter, ik ga door. De buitenruimte.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **KOSTER** (Iv). Ik dacht even een interruptie van de burgemeester te krijgen. De buitenruimte. De miljoenenbezuinigingen van wethouder Wijbenga beginnen – het staat er echt – hun etensresten af te werpen. Ik zei het vorig jaar al en het is helaas nog steeds zo, de stad is zeldzaam smerig. Voorzitter, de rubriek Napels aan de Maas op social media van Leefbaar Rotterdam is helaas, helaas, helaas een groot succes, ook vandaag weer. Ik zie de heer Verheij opstaan, zal ik wat foto's bij u komen laten zien?

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, die foto's kan ik zelf ook maken van incidenten op momenten dat ik langs vuilnisbakken loop waar het niet op orde is, want die zijn er in deze stad. Dus die ken ik. De heer Koster heeft het over bezuinigingen, maar kan hij ook aangeven hoeveel er bezuinigd is op de uitvoering van het schoonhouden van deze stad?

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (Iv). U wilt met mij in een cijferdiscussie gaan. Ik heb dat getal nu niet paraat. Ik weet dat er bezuinigd is en ik constateer dat het een puinhoop is.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Laat ik u dan helpen. Uw fractiegenoot de heer Van Schaik heeft het altijd over een bezuiniging van € 35 miljoen, alleen zat die helemaal niet in de uitvoering van wat er op straat gebeurt. Daar is namelijk helemaal niet bezuinigd, daar is extra inzet gepleegd en daar kom ik zo meteen in mijn eigen verhaal op terug. Dus wat is uw verhaal nu over bezuinigingen die de oorzaak zijn van een toegenomen puinhoop op straat? U ziet ook de cijfers in het jaarverslag en dat zijn objectieve metingen van hoe de beeldkwaliteit van deze stad eraan toe is op het niveau van schoon en dat voldoet gewoon aan de normen die we met elkaar hebben afgesproken. En ja, dat wordt verstoord door die incidenten van die

vuilnisbakken waar rotzooi omheen ligt en dat is mij ook een doorn in het oog. Dat is de wethouder ook een doorn in het oog. Maar uw verhaal klopt niet. U maakt iets van niets.

De **VOORZITTER**. De vraag is helder. Mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). U bent nu kennelijk een debat met de heer Van Schaik aan het voeren. Ik heb het over bezuinigingen en ik heb het over rotzooi op straat waar iets aan gedaan moet worden. Ik heb het over klachten die we van burgers krijgen. Ik heb ook die cijfers van de heer Wijbenga gezien. Nu ja, zoals de heer Van Schaik het noemt, en dat herhaal ik hier graag, de heer Wijbenga is wat dat betreft een cijfergoochelaar en ik zou liever zien dat er opvolging wordt gegeven aan het opruimen van al het vuil.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen, u hebt waarschijnlijk een vraag aan de heer Koster.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, dank u wel. Voorzitter, allereerst vind ik het heel goed dat de heer Koster het hier heeft over veiligheid, dat is hartstikke mooi. Ik zie wel op Twitter dat de heer Simons tegenwoordig echt bijna letterlijk zegt dat de hoogste prioriteit van Leefbaar Rotterdam afval is. Natuurlijk is het allemaal heel vervelend dat er zoveel afval is en dat het af en toe een beetje op Napels lijkt, maar we moeten ook weer niet gaan overdrijven. Ik wilde via u, voorzitter, vragen wanneer Leefbaar Rotterdam weer begint over onkruid in de stad. Want twee jaar geleden hadden ze ook het ene bericht na het andere over onkruid. En dat er af en toe een grasspriet door een bankje heen groeit, alla, maar het was wel heel erge betutteling, dus bij dezen de vraag voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, bedankt voor deze belangrijke vraag. Ik zal het navragen bij ons op de fractie en als we een antwoord hebben, kom ik snel bij u terug mijnheer Meeuwissen. De rubriek Napels aan de Maas levert een stortvloed aan gefrustreerde reacties op. Rotterdammers ergeren zich groen en geel. Voorzitter, wij vinden, Leefbaar Rotterdam en veel Rotterdammers vinden dat dit college verzaakt op zijn kerntaken. Het laat de boel versloffen en verloederen en geeft de Rotterdammers geen waar voor hun afvalstoffenheffing die ook nog eens met € 5 miljoen is gestegen. Voorzitter, vorige week lazen wij dat wethouder Van Gils de lasten van corona niet bij de Rotterdammer gaat neerleggen. Voorzitter, ik hoor graag van de wethouder wie het dan gaat betalen.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, u stelt daar een heel goede vraag, mijnheer Koster. Ik kan me nog een debat van vorig jaar herinneren, waarin onder andere Leefbaar Rotterdam zei: de lasten van corona komen bij de Rotterdammer terecht. Ik zou wel willen horen wat u eigenlijk vindt van de jaarafsluiting van afgelopen jaar, want ik trek de conclusie dat ondanks dat de gemeente een buitengewoon moeilijk jaar heeft gehad, de gemeente er wel in is geslaagd om een positief saldo over te houden en in tegenstelling tot een andere heel grote stad in Nederland, dit zonder de lasten voor de inwoners te verhogen. Dat vind ik toch wel een compliment waard, zou ik zeggen.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Wij hebben dankzij een rijksbijdrage een positief resultaat van € 86 miljoen gehad. Dat is netjes. Maar dat komt door die rijksbijdrage.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Nou ja, u heeft het over lasten van corona, dus ik ben heel benieuwd. Het weerstandssaldo staat nog steeds op 1.4, dus we hebben nog genoeg reserves, dus op welke lasten van corona van het afgelopen jaar doelt u dan?

De heer **KOSTER** (lr). De lasten komen uit de na-effecten als wij geen rijksbijdrage meer krijgen. En God verhoede het, ik hoop niet dat het zover komt, dat de werkloosheid die voortkomt uit een crisis om zich heen gaat grijpen.

Voorzitter, ik ben bijna aan het einde, maar wil toch nog graag de collegetargets bespreken. Target 4a, de inburgering van statushouders is verslechterd. Target 4b, de beoogde daling van de bijstand van statushouders is niet gerealiseerd, sterker, die is met 20% gestegen tot bijna 2000 mensen in de bijstand. Target 5, de plannen om Rotterdammers met financiële problemen te gaan helpen hebben forse vertraging opgelopen. Ook hier 1500 minder dan de beoogde ondersteuningsplannen. Target 8, de afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers. Ook hier minder dan het beoogde aantal trajecten.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, ik hoor de heer Koster een punt maken van het feit dat het aantal statushouders in de bijstand is toegenomen. Nu is het aantal mensen in de bijstand überhaupt enorm fors toegenomen. Dat is natuurlijk heel zorgelijk maar ook verklaarbaar vanuit wat er in de coronacrisis gebeurd is. Dat zien we namelijk in het hele land. Nu legt de heer Koster de nadruk op dit specifieke punt. Had hij gewild dat statushouders voorrang zouden krijgen bij het aan het werk helpen van mensen vanuit de bijstand?

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Dit was voor mij een constatering, geen waardeoordeel. Ik moet zeggen dat ik deze reflex had verwacht van andere partijen, maar kennelijk komt die deze keer van de VVD.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Nou ja, u zegt dat het een constatering is en geen waardeoordeel. Dat vind ik heel leuk, maar waarom noemt u het dan?

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Vandaag is het verantwoordingsdebat, en dan mag ik het college aanspreken op de targets die het heeft gesteld.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Dus u vindt er wel wat van, dat dit specifieke target niet gehaald is?

De heer **KOSTER** (lr). Vandaag is het onze taak als raadslid om het college aan te spreken op de targets die het heeft gehaald. Ik ben er nu mee bezig en ik hoop dat u het zo meteen ook doet, in het kader van dualisme.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Verheij. U gaat zitten.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Nou ja, ik constateer dat de heer Koster de oplegger bij de jaarrekening staat voor te lezen. Ja, die heb ik al gelezen.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ik constateer vooral veel uh's en geen vraag. Dank u wel. Wellicht staat u zo meteen weer op, want we gaan het hebben over bouwen, bouwen, bouwen. Target 12, de 18.000 nog te bouwen woningen. Volgens de cijfers van het college staan we op dik 10.000 woningen. Daar wil ik nog een nuance op aanbrengen. Van dit aantal van ruim 10.000 woningen kunt u er allereerst 2600 woningen af halen. Die zijn tot 5 juli 2018 gerealiseerd door het oude college, door de wethouder van Leefbaar Rotterdam, Robert Simons. Het collegetarget binnen vier jaar de start van 18.000 woningen gaan we op deze manier niet halen. We blijven na drie jaar van deze collegeperiode steken op zo'n 7800 woningen. Er moet dus in één jaar nog even gestart worden met de bouw van ruim 10.000 woningen om het target te halen. Dat is pijnlijk, zeker omdat de VVD ons voor de verkiezingen de bouw van 40.000 woningen beloofde. We horen het de heer Karremans nog zeggen: in gelul kun je niet wonen. Maar, kan het nog erger, want voor wie wordt er nu eigenlijk gebouwd? Nou, de meeste woningen worden verkocht aan grote beleggers die ze vervolgens gaan verhuren. De agent, de verpleger, de andere mensen met een modaal inkomen kunnen zo fluiten naar een koopwoning. Zij moeten noodgedwongen blijven huren. Zo bouwen zij geen vermogen op, maar de grote belegger wel. Wij willen dus niet bouwen, bouwen, bouwen voor de grote beleggers; wij willen bouwen, bouwen, bouwen voor starters en doorstromers. U zult mij vragen naar de oplossing? Die hebben wij ook. In iedere wijk snel opkoopbescherming invoeren, een huurprijscheck om absurd hoge huren tegen te gaan, meer koopwoningen bouwen voor mensen met een modaal inkomen en de zelfbewoningsplicht.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, de eerste twee maatregelen die de heer Koster noemt, welke wettelijke basis ziet hij daarvoor? Want dat mogen wij zelf niet verordenen.

De heer **KOSTER** (lr). Nou ja, u heeft als geen andere partij directe contacten met Den Haag, dus wat dat betreft valt deze houding van u mij iets tegen.

De heer **VERHEIJ** (vvd). U noemt ze, dus u heeft vast ook een idee hoe ze ingevoerd kunnen worden. En ook u heeft direct contact. Uw oude fractievoorzitter zit ook in die Tweede Kamer. Ze zijn nog aan het formeren, het kan nog in het regeerakkoord komen. Dus doet u ook uw best om dat te regelen in Den Haag.

De heer **KOSTER** (lr). Ik doe mijn best, en ik hoop natuurlijk dat er collega's van mijn fractie ook in de regering toetreden, maar die van u zitten helaas nog aan de knoppen. Voorzitter, ik kom tot een conclusie.

De **VOORZITTER**. De heer Postma eerst even.

De heer **POSTMA** (gl). Voorzitter, ik hoor de heer Koster best goede dingen zeggen als het gaat om de volkshuisvesting, dus daar ben ik eigenlijk wel heel blij mee. Ik vraag me af op basis waarvan Leefbaar Rotterdam tot nieuwe inzichten is gekomen sinds de woonvisie uit de vorige periode, waar toch echt heel andere dingen in stonden dan die de heer Koster nu zegt.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Nou, ik moet toch eerlijk zeggen dat u dan niet naar de betogen van mijn collega Hans van Putten heeft geluisterd. Dat kan ik u zeker een keer aanraden. Gezien mijn spreektijd, hoe graag ik het zou willen, kan ik die betogen, die visies hier op dit moment niet herhalen.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Nou voorzitter, de stroom, de vleugel Van Putten heeft blijkbaar behoorlijk aan invloed gewonnen binnen Leefbaar Rotterdam. Prima, ik zal niet het woondebat met u voeren. Ik constateer wel dat er dus bijna raadsbreed een beweging gaat ontstaan die echt een andere kant op wil met de volkshuisvesting in Rotterdam, echt een hard afscheid van de woonvisie van Leefbaar Rotterdam. Ik kan alleen maar constateren voorzitter, dat dat een enorme winst is.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). De constatering dat de woonvisie losgelaten wordt, die laat ik echt aan u. Dat heb ik zojuist niet gezegd.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij heeft nog een vraag.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ja, een korte reactie op de heer Postma. Net als de heer Koster hoor ik ook niet zeggen dat de woonvisie hier wordt losgelaten, want bouwen, bouwen, bouwen om te kopen, kopen, kopen door starters en doorstromers, dat past uitstekend in de woonvisie in die segmenten middensegment en topsegment, waar dat, ook wat de VVD betreft, hartstikke goed gerealiseerd zou kunnen worden in deze stad. Dus de heer Koster en ik vinden elkaar daar en volgens mij past dat nog steeds in deze woonvisie.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). De woonvisie bespreek ik graag een andere keer met jullie. Ik wil graag tot een afronding komen. Aan het eind van het debat moeten we de balans opmaken. Gezien de resultaten van de veertien collegetargets gaat het niet goed. Het positieve saldo van 2020, de € 86 miljoen die ik net noemde, die enkel door de bijdrage van de rijksoverheid is gerealiseerd, steekt daar schril bij af. Bovendien hangen grote projecten als Boijmans Van Beuningen, het Warmtebedrijf, het Schiekadeblok en het Feyenoordstadion nog boven de markt. Voorzitter, dit college laat Rotterdam viezer, onveiliger en armer achter. Om de woorden van mijn collega Van Elck te gebruiken: dit college met tien wethouders blinkt uit in verzaken.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank u wel voorzitter. Om uw woorden te gebruiken, als dit college had verzaakt, dan denk ik dat deze stad na de pandemie van afgelopen jaar, waar ik u met geen woord over heb horen reppen, er een stuk beroerder bij had gestaan. Daarom vind ik uw conclusies zo frappant. Ik hoor u niet over de coronapandemie, het feit dat we voor het eerst in ons leven, ik in ieder geval in mijn leven, te maken hebben met het feit dat een groot deel van de economie op zijn gat ligt, dat binnen no time 11.000 ambtenaren van onze stad een totaal andere invulling van hun werk moesten vinden omdat er coronamaatregelen moesten worden uitgevoerd, crisismaatregelen om deze stad gaande te houden. Bent u het

dan niet met mij eens dat het eigenlijk een bijzonder knappe prestatie is die deze stad, ondanks die crisis, het afgelopen jaar heeft neergezet?

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ik ben bezig met het verantwoordingsdebat van onze partij. Ik denk dat de heer Tak net een voorzet heeft gegeven voor zijn betoog. Wij hebben de kritische punten gemaakt die wij nodig vonden en u maakt de positieve punten die u kennelijk nodig vindt.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Maar meer fundamenteel mijnheer Koster. Kijk, ik hoor u niet over de coronacrisis, ik hoor u niet over de gevolgen die deze pandemie heeft voor deze stad en hoe belangrijk het is om koers te houden, juist in die tijd dat deze stad het zwaar heeft. Dan vind ik het heel erg gratuit, om het zo maar even te zeggen, dat u zegt: ja, u haalt die targets niet. Ja, dat klopt misschien op bepaalde detailniveaus. Maar dat is irrelevant, mijnheer Koster, als je kijkt wat er met deze stad aan de hand is en wat deze stad nodig heeft.

De heer **KOSTER** (lr). Het woord gratuit moet u niet gebruiken. Net hadden we het over de mogelijke effecten mijnheer Tak. Toen heb ik gezegd wat ons boven het hoofd hangt, zeker als de rijksbijdrage stopt en daar moeten we ons zorgen over maken. Niet dat we het afgelopen jaren aan het infuus hebben gelegen van de rijksoverheid. Dus dat gratuit is echt voor uw rekening.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter. Ja voorzitter, ik heb afgelopen weekend de beelden van het verantwoordingsdebat van vorig jaar ook even teruggekeken. Toen sloot de heer Koster ermee af dat hij lyrisch was over Boijmans Van Beuningen. Hij vond het allemaal geweldig, echt het prachtigste wat Rotterdam overkwam. Nu is hij heel kritisch over Boijmans Van Beuningen. U weet, de PVV heeft Boijmans Van Beuningen altijd een megalomaan gebeuren gevonden. Er gaan bakken met geld naartoe, net zoals naar Feyenoord City. Nu is de heer Koster opeens wel kritisch over Boijmans Van Beuningen. Wat is er gebeurd? Hoe kan het dat de heer Koster nu ineens het licht heeft gezien qua Boijmans Van Beuningen? Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Nou beste mensen, dit wordt een spoiler voor komende donderdag. Daar zal ik volledig ingaan op de vraag van de heer Meeuwissen. Daar is dit het moment niet voor. Voorzitter, met een dergelijk overgangsrapport was iedere scholier blijven zitten. Gelukkig kan dat niet en hebben we volgend jaar verkiezingen. Een nieuw college zal de dankbare taak krijgen Rotterdam economisch uit de coronacrisis te loodsen, orde op zaken te stellen wat betreft de buitenruimte en mobiliteit en door te pakken wat betreft veiligheid. Een realistische koers bij de energietransitie en geen woorden maar daden als het gaat om bouwen, bouwen, bouwen. Een nieuw college met Leefbaar Rotterdam, daar is de hardwerkende Rotterdammer aan toe. Voorzitter, dit was een extra lange aflevering van Geert Fileert. Ik dank alle vragenstellers voor al hun vragen die zij van tevoren instuurden. Heeft u ook een vraag? Stuur die dan naar info@leefbaarrotterdam.nl. Voorzitter, tot zover, dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Klopt het nu dat ik de heer Koster zelf geen enkele vraag heb horen stellen?

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ik ga mijn spreektijd hier niet aan opmaken. Dat heb ik natuurlijk wel gedaan. Als u had opgelet, heeft u minimaal vier vragen gehoord.

De **VOORZITTER**. De heer Koster heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Het eindpunt is nu écht bereikt!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 juni ter bespreking van Verantwoordingsdebat,

constaterende dat:

- het college vanaf 30 april 2020 is begonnen met het uitrollen van de verkeersexperimenten Oude Westen, Erasmusbrugroute en Maastunnelcorridor;
- de insteek van deze experimenten het verbeteren van de verblijfskwaliteit, de luchtkwaliteit en de veiligheid voor fietsers en voetgangers was;
- de experimenten echter in grote delen van de stad leiden tot verkeersopstoppingen, sluipverkeer, onbegrip, frustratie en enorme omzetverliezen voor ondernemers;

overwegende dat:

- er amper draagvlak is voor deze verkeersexperimenten;
- de verblijfskwaliteit, luchtkwaliteit en veiligheid voor fietsers en voetgangers, welke een goed streven zijn, eerder nadelig beïnvloed worden door de verkeerschaos, omleidingen en opstoppingen met bijbehorende uitstoot;
- menig ondernemers economisch negatieve gevolgen hebben van deze verkeersexperimenten;
- er gedurende de verkeersexperimenten niet voldoende rekening wordt gehouden met de wensen en behoeftes van omwonenden;
- sluipverkeer niet geweerd wordt, maar zich juist naar andere locaties verplaatst;

verzoekt het college:

- de verkeersexperimenten Erasmusbrugroute en Maastunnelcorridor stop te zetten en de oorspronkelijke verkeerssituatie te herstellen;
- de raad alternatieve plannen voor te leggen om de verblijfskwaliteit, luchtkwaliteit en veiligheid voor fietsers en voetgangers in de betrokken gebieden te verbeteren, waaronder de inzet van slimme technieken (zoals mobiele flitspalen op beruchte locaties) en intensivering van handhaving tegen asociaal en roekeloos rijgedrag;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Drunen, F. Achbar, B. van Noppen en M.J.P. Meeuwissen

Motie 2. Kan het niet linksom? Dan gaan we rechtsom!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 juni 2021 ter bespreking van het Verantwoordingsdebat;

constaterende dat:

- afgelopen weekend 12-13 juni het autoverkeer in de stad volledig vastliep;
- dit kon worden verwacht aangezien er grootschalige werkzaamheden op de ruit van Rotterdam waren aangekondigd;

overwegende dat:

- verplaatsing middels een auto niet alleen een recht is maar ook een noodzaak, bijvoorbeeld een bezoek aan een ziekenhuis;
- er rijbanen op diverse locaties in de stad zijn afgesloten in het kader van de Verkeersexperimenten;
- tijdens grootschalige werkzaamheden op de ruit alle rijbanen op het Maastunneltraject onmisbaar zijn als oeververbinding voor gemotoriseerd verkeer;

verzoekt het college:

- de rijbanen op het Maastunneltraject welke gesloten zijn in het kader van de Verkeersexperimenten te openen ten tijde van grootschalige, geplande werkzaamheden op de ruit van Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Drunen, F. Achbar, B. van Noppen en M.J.P. Meeuwissen

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Voor Leefbaar Rotterdam heb ik ook nog de heer Van Drunen op mijn lijst. Spreekt u vanavond ook? Nee? Oké. Dan ga ik naar de heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, dank u wel. 2020 was een uitermate bijzonder jaar. Toen wij in november 2019 de begroting vaststelden, konden wij niet vermoeden wat ons in het afgelopen jaar te wachten stond. Niemand kon dat vermoeden en dat is maar goed ook. Misschien is het wel terecht dat we dat niet konden vermoeden, want als je met die angst op die manier moet gaan leven, dan heb je geen leven. Gelukkig toonde Rotterdam wel veerkracht. Rotterdam ging sterker door. Rotterdam werkte aan sterker doorgaan. Maar er was wel veel leed in onze stad. We zien dat terug in onze jaarrekening, bijvoorbeeld door de fors lagere parkeeropbrengsten, de fors lagere logiesbelasting. Dat is heel vervelend voor de gemeente en heel veel vervelend voor onze belastinginkomsten, maar er gaat natuurlijk een enorme berg leed achter schuil. Minder parkeren betekent dat de winkeliers in deze stad heel weinig verkochten, dat hun omzetten kelderden. Minder logiesbelasting betekent dat onze hoteliers en onze horeca geen omzet hadden, niet open mochten, geen gasten konden ontvangen. Daarachter gaat heel veel persoonlijk leed schuil. Dat hebben we deels kunnen opvangen door allerlei regelingen die in het leven zijn geroepen en waar Rotterdam snel en knap geacteerd heeft om zoveel mogelijk Rotterdammers bij te kunnen staan en ze zo goed mogelijk door deze crisis heen te kunnen loodsen. En dat is knap gedaan. Ondanks de fouten die daar ongetwijfeld bij gemaakt zijn, ondanks dingen die verkeerd zijn gegaan, is dit een heel knappe prestatie. Dat geldt ook voor de gemeente zelf, waar heel veel werk gewoon doorging, ondanks dat al die ambtenaren op de Wilhelminapier niet in die toren konden werken, maar gewoon thuis aan het werk waren. Dat hebben ze met verve gedaan en een van de dingen die dat aantoon, is de jaarrekening en het jaarverslag die vandaag voor ons liggen. Voor mij is het de twaalfde keer dat ik dit debat heb. Het twaalfde verantwoordingsdebat. En als ik vergelijk met 2010 hoe het nu gaat en wat er nu voor ons ligt, dan hebben we niet een paar stappen gezet, maar dan hebben we enorme zevenmijlslarzen aan gehad en enorme sprongen gemaakt in de kwaliteit van onze

administratie, in de kwaliteit van onze jaarrekening en in de kwaliteit van de verantwoording die het college aflegt, zowel inhoudelijk als financieel. Dat blijkt ook uit het rapport van de COR en dat blijkt uit het rapport van de accountant. Ja, er zijn nog opmerkingen, ja, er zijn nog verbeterpunten, absoluut. Die zullen er ook altijd zijn, want het zal nooit genoeg zijn. Als het aan mij zou liggen in ieder geval, want het kan altijd beter. Maar dat zegt niets over de sprongen die wel gemaakt zijn. Het is echt heel knap werk dat onze ambtenaren hier geleverd hebben en daar verdienen ze een compliment voor. En dat geldt voor heel veel ambtenaren. Onze ambtenaren van de GGD, onze ambtenaren van Stadsbeheer. De heer Koster had het over de vervuiling van de stad, ik zou u willen meenemen naar al die mensen die thuis gingen werken en die afval produceerden. Mensen die thuis zitten en thuis werken, gaan andere dingen doen, anders dan ze normaal gewend zijn. Dat zien we op dit moment aan een toevloed aan baby's, maar ook in de afvalstroom die we de afgelopen anderhalf jaar gezien hebben, en die gewoon verwerkt moet worden. Het is heel knap dat ondanks die toegenomen afvalstroom de stad er op de meeste plekken gewoon heel schoon bij ligt. Dat kost geld, dus het is goed dat onze wethouder maatregelen neemt om de kosten ook weer naar beneden te brengen. Het gesprek dat hij heeft met de AVR om bijvoorbeeld een apart tarief voor de nascheiding te bewerkstelligen. Dat zou natuurlijk terecht zijn, want we betalen nu het volle pond voor spullen die hergebruikt worden. Dat kan toch niet waar zijn. Ik hoor graag van de wethouder hoe het daarmee staat. Hoe gaat dat? En ook is het goed dat de wethouder met een post-coronaplan komt op het gebied van afvalinzameling en afvalverwerking, want mensen zullen voor een deel thuis blijven werken en dus die dingen blijven doen die ze voorheen, voor de coronacrisis niet deden. Ik weet niet of dat nog meer geboortegolven gaat geven, maar laten we hopen dat het in ieder geval geen afvalgolven gaat geven. Voorzitter, als ik kijk naar onze jaarrekening dan hebben wij een zorg en die zit op zorg en welzijn. Dat is een zorgenkindje, want we overschrijden daar structureel de begrote lasten. De schommelingen die we daar zien in zowel de baten als de lasten zijn groot, de voorspelbaarheid is veel te laag en ondanks nu een rijksbijdrage op het gebied van de jeugdzorg, zien we dat daar structureel een probleem zit. Hoe krijgen we dat nu een keer in de klauwen? Ik zou aan het college willen vragen welke maatregelen er nu echt genomen worden om datgene waar we al jaren over praten, namelijk het op orde krijgen van die begroting en de uitgaven op dat vlak. Hoe krijgen we dat nu eens een keer echt voor elkaar? Voorzitter, ik zei net in de interruptie al dat de bijstand omhoog geschoten is door corona. Dat roept bij de VVD wel zorgen op, want na negen jaar Nationaal Programma Rotterdam Zuid lijkt datgene wat daar bereikt is nog niet bestendig te zijn, nog niet weerbaar te zijn. Het is nog geen structurele verbetering. Want de eersten die getroffen werden op het moment dat het fout ging, waren diezelfde bewoners op Zuid. Het is hoog tijd om met elkaar te gaan bespreken hoe we daar nu echt structurele verbeteringen krijgen, zodanig dat net als in andere delen van het land die weerbaarheid toeneemt en de bijstand echt een kortstondige situatie is en geen langdurige situatie. Gelukkig gaan we er binnenkort over praten hoe het verder moet met het Nationaal Programma Rotterdam Zuid en dit zal een van de punten zijn die wij als VVD aan de orde gaan stellen. Voorzitter, op het gebied van veiligheid is er een hoop gebeurd in het coronajaar. Er zijn 71 BOA's bij gekomen, 10 daarvan hebben extra bevoegdheden gekregen. In de Spaanse Polder, in Delfshaven, op de Beijerlandse laan zijn allerlei maatregelen genomen tegen ondermijning. Er zijn 34 aanvragen gedaan voor camera's op verzoek van bewoners en er zijn 20 vaste camera's bij gekomen. Veel maatregelen om de veiligheid in deze stad te verbeteren.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Dank u wel voorzitter. Nog even over die werkgelegenheid en het toenemend aantal mensen in de bijstand, in ieder geval als gevolg van de coronacrisis. We zullen het nu niet over het nationaal programma hebben, dat komt op een later moment,

maar ik ben wel benieuwd naar de ideeën van de VVD om Rotterdam-Zuid, in uw woorden, weerbaarder te maken. Wat zijn uw plannen om te zorgen dat mensen bijvoorbeeld meer vastigheid in hun werk kunnen vinden, minder snel ontslagen worden op het moment dat er zich crisissituaties voordoen? Ik ben eigenlijk wel benieuwd.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). U vraagt mij voor een deel naar dingen die in het komende regeerakkoord volgens mij gewoon geregeld gaan worden. Het SER-akkoord met een aanpassing van het flexwerken zit volgens mij ook in de pijplijn om werkelijkheid te worden. Volgens mij moeten we daar dat debat voeren. Ik constateer op dit moment dat de negen jaar inspanning van het nationaal programma nog niet hebben opgeleverd wat we op dit vlak hadden gehoopt. Vanwege de tijd ga ik door voorzitter. 6335 afvalboetes voor mensen die de stad vervuilen. Bijna twee keer zoveel als in 2018. Bedrijfsafval dat een doorn in het oog is van heel veel mensen die bijvoorbeeld in winkelstraten wonen, wordt nu prioriteit van het college en dat is een goede zaak. De buitenruimte wordt ook mooier. 12,8 hectare groen erbij in deze stad. Ik heb het gemerkt, want ik heb nog nooit zoveel hooikoorts gehad als dit jaar. En dan inderdaad die woningbouw. 3103 nieuwe woningen in het afgelopen jaar. We hebben er nog 7600 te gaan. Dat is veel en dat getal – weten we nu al – gaan we natuurlijk niet halen. Er wordt heel hard aan getrokken, er wordt heel hard aan gewerkt om die bouwvergunningen rond te krijgen. De vraag aan het college: er staat een aantal bouwvergunningen in het jaarverslag, maar hoeveel woningen gaan daar nu precies achter schuil? Want één vergunning kan over veel meer woningen gaan. Voorzitter, er zijn veel leges aangevraagd en ook betaald.

De **VOORZITTER**. De heer Koster wil een vraag stellen.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, ik vind het toch jammer dat ik net heb uitgelegd dat 2600 van die gerealiseerde woningen op het conto van de heer Simons komen en dat u ze zich toch weer toe-eigent. Ik had net wel een interruptie verwacht, maar nu praat u er heel gemakkelijk overheen, mijnheer Verheij, dat kan natuurlijk niet.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ja, dat kan wel, want die manier van tellen wordt namelijk al vele jaren toegepast in deze stad, ook door het vorige college en het college daarvoor en het college daarvoor. Dus de heer Simons heeft destijds precies hetzelfde gedaan.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). De heer Simons liep niet rond te schreeuwen dat hij 40.000 woningen ging bouwen in een collegeperiode. De heer Simons heeft niet zo hoog van de toren geblazen. Dat is het verschil.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ik neem daar kennis van, voorzitter. Voorzitter, dik € 8 miljoen meer leges binnengehaald op de omgevingsvergunningen. Dat gebeurt jaar na jaar na jaar. Overschrijdingen op de baten daar. Er wordt nu € 6 miljoen in een reserve gestopt om de uitvoering van die aangevraagde vergunningen te kunnen betalen. Is het college bereid om een meerjarig beeld te geven van hetgeen begroot is, hetgeen gerealiseerd is en de kosten die gemoeid zijn met die omgevingsvergunningen? Want de laatste keer dat we dat hebben gehad was volgens mij in 2013. Toen was het beeld: er wordt te veel binnengehaald. We moeten de leges gaan verlagen want anders halen we te veel binnen. Ik zou graag dat beeld

vanaf 2012 weer eens een keer op een rijtje hebben, ook met de prognoses voor de toekomst, zodat we zeker weten dat we niet te veel uit de zak van de bouwers in deze stad kloppen, want er moet nu eenmaal gebouwd worden.

Voorzitter, ondanks corona stond onze stad gelukkig verre van stil. Heel veel dingen gingen gewoon door. Eén ding stond wel stil en dat is niet goed, en dat zijn de tracés waar verkeersexperimenten werden gedaan. Nu alles weer opengaat, neemt het autoverkeer verder toe en dat vraagt om maatregelen rondom de verkeersexperimenten. Want als het in 2020 al vaststond rondom de Maastunnel en de Erasmusbrug, dan staat het in 2021 nog meer vast. En ik kan u zeggen, als fietser, ik heb er op dit moment 4.000 kilometer op zitten dit jaar, de chaos bij de Erasmusbrug begrijp ik na meer dan een jaar nog steeds niet. Het is niet uit te leggen dat de experimenten op deze manier plaatsvinden. We snappen dat we ingrepen doen in de verkeerscirculatie van deze stad, maar dan moet het wel op een zodanige manier geregeld zijn dat iedereen ook snapt wat er aan de hand is en dat hij zijn gedrag daarnaar kan richten en niet aan zijn lot wordt overgelaten.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ja voorzitter, ik wil het debat niet te persoonlijk maken, maar wat bij de Erasmusbrug is gebeurd, is dat u als fietser een breder fietspad hebt gekregen. Daar is toch verder niet zo heel veel aan te begrijpen?

De heer **VERHEIJ** (vvd). Mijn constatering is dat het gros van de fietsers aldaar gewoon niet snapt wat die verbreding daar doet en hoe die gebruikt dient te worden. Het aantal bijna-ongelukken, juist op die strook, is ontelbaar. Dat betekent gewoon dat men visueel niet snapt wat daar aan de hand is. Het is niet uit te leggen voor de gemiddelde fietser. Voorzitter, tot slot, want ik moet tot een afronding komen in 26 seconden. Er is nog heel erg veel te doen in deze stad. We hebben nog veel debatten met elkaar te voeren. We hebben in het laatste driekwart jaar nog heel erg veel te doen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank u wel voorzitter. Ik waardeer de kritiek die de heer Verheij heeft op de verkeersexperimenten, want die hebben wij ook. Begrijp ik daar dan ook uit dat de VVD onze motie gaat steunen om per direct daarmee te stoppen?

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, ik ga met mijn fractie overleggen hoe we daarmee omgaan. U begrijpt dat ik dat hier, als niet de woordvoerder zijnde op dat dossier, dat niet zomaar kan toezeggen, en ik moet de motie ook nog lezen. Voorzitter, tot slot, we hebben nog heel erg veel te doen. Op 6 en 8 juli gaan we het daarover hebben, dus over wat er in het laatste jaar allemaal gaat gebeuren en zowel college als raad moeten hun tijd goed besteden. Ik zou daarom het college willen oproepen om ons daarbij te helpen. Overlaad ons niet met de oneindige stortvloed aan stukken, maar help ons door stukken tijdig, volledig, maar ook zo compact mogelijk aan ons voor te leggen. En tot slot voorzitter, wees scherp en beknopt in de beantwoording richting de raad en ik zou daar het gratis advies aan in ieder geval de wethouders Kurvers en Grauss willen meegeven: kort antwoorden kan ook.

De **VOORZITTER**. Het is u in ieder geval niet gelukt binnen uw spreektijd te blijven en ik ben benieuwd of u vanavond nog in aanmerking wilt komen voor genade van de voorzitter. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, dank u wel. De jaarrekening 2020. De corona-uitbraak heeft ingrijpende gevolgen gehad voor onze stad. Door de crisis zaten maar liefst 2500 Rotterdammers zonder inkomen, waarbij ze een beroep moesten doen op een bijstandsuitkering. Bij de Rotterdamse zzp'ers stond het water aan de lippen en dit zagen we terug in de hoeveelheid aanvragen voor een Tozo-uitkering. DENK maakt zich dan ook zorgen over de sterk gestegen werkloosheid in de stad en ook voor de komende jaren. Voorzitter, helaas zien we dat het nog niet goed gaat met de taaltrajecten, waarbij het doel was om er 4400 aan te bieden, waarvan er uiteindelijk maar 2836 zijn aangeboden. Het blijft dan ook erg belangrijk om de komende jaren hard te werken aan het aanbieden van meer taaltrajecten. Dit zou eventueel kunnen door meer lessen digitaal aan te bieden, wordt geschreven. Toch vragen wij ons af in hoeverre de doelgroep effectief deze lessen digitaal zou kunnen volgen. De vraag aan de wethouder is dan ook of hij ons daarover nader kan informeren, op welke wijze de mate van taaltrajecten op deze manier de komende jaren versneld kunnen worden. Voorzitter, het is al eerder genoemd. De afgelopen tijd horen wij steeds vaker klachten van burgers over afval. Hierbij is de hoeveelheid restafval per huishouden zelfs gestegen doordat we allemaal de afgelopen tijd meer thuis hebben gezeten. In vergelijking met 2019 is er over 2020 een toename zichtbaar van ruim 7% huishoudelijk restafval. Dit betekent dat de gemeente hiermee terug is op het niveau van 2018. Wij horen dan ook graag van de wethouder hoe hij dit probleem zou willen oplossen. Voorzitter, winkels, horecazaken en culturele instellingen moesten de deuren sluiten. Om te voorkomen dat zij zouden omvallen, zijn er gelukkig subsidies verstrekt door de gemeente, wetende dat zij de prestatie-indicatoren niet zouden halen. De fractie van DENK vindt dit belangrijk en is hier altijd een voorstander van geweest, maar wij lezen ook in de begroting terug dat er door middel van subsidie aan commerciële bedrijven exploitatiekosten worden gegeven. Wij vragen ons dan ook af hoe groot dit budget is in zijn totaliteit, en wat voor bedrijven hier nu eigenlijk voor in aanmerking komen. Voorzitter, bij het besteden van de budgetten voor de energietransitie is er gebruikgemaakt van een extra criterium, namelijk lokale werkgelegenheid en bedrijvigheid. DENK vindt dit een mooie ontwikkeling die een impuls geeft aan Rotterdam. Desalniettemin hebben een aantal projecten niet plaatsgevonden. Dit heeft ertoe geleid dat binnen het Uitvoeringsprogramma Energietransitie ruim € 68 miljoen over is. De wethouder geeft aan dat dit bedrag beschikbaar zal blijven binnen het uitvoeringsprogramma. Ditzelfde geldt ook voor de tegoeden op bijvoorbeeld de Rotterdampas welke niet gebruikt zijn. DENK is dan ook blij met deze ontwikkeling en het feit dat resterende budgetten meegenomen zullen worden naar het komend jaar. Kunnen de wethouders aangeven of deze werkwijze zal gelden op alle portefeuilles en zo ja, zullen er additionele projecten worden georganiseerd binnen de beleidsvelden door de resterende budgetten en zo nee, waarom dan niet? Tot slot voorzitter, de bezettingsgraad van de elektrische oplaadpunten is hoog. Het aantal oplaadpunten is dan ook noodzakelijk om mee te kunnen groeien met de populariteit van elektrische auto's. DENK vindt het een mooie ontwikkeling dat elektrische auto's alsmaar populairder worden, maar toch mag dit niet ten koste gaan van het aantal parkeerplaatsen voor automobilisten die niet over een elektrisch voertuig beschikken. Wij vragen hier een balans in te houden. Dan nog een vraag aan de wethouder of hij ons kan uitleggen of er parkeerplaatsen verloren gaan door elektrische oplaadpunten. Heeft de wethouder bijvoorbeeld een quotum vastgesteld voor specifieke wijken en straten waar de parkeerproblemen al groot genoeg zijn?

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter, door wat de heer Achbar zegt nodigt hij mij toch uit om te vragen waar de keuzes van DENK dan zitten. Want u bent tot nog toe erg consistent in uw lijn dat u het opneemt voor de automobilist. Dat betekent volgens u dat die ruim baan in de stad moet hebben, maar nu is het kennelijk de ene

automobilist ten opzichte van de andere. Met wat u zegt, balans, wat is uw keuze? Zegt u dan: minder oplaadpunten? Dus minder ruimte voor elektrische en dus schonere auto's in de stad?

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, ik vraag daar een goede balans in te houden, dus daarom ook de vraag: is er een quotum, hoe wordt dat gemeten, zijn er niet te veel oplaadpunten ten opzichte van elektrische auto's in de straat, wat is de bezettingsgraad van die parkeerplaatsen, hebben we daar voldoende zicht op en gaat dat dan niet ten koste van de niet-elektrische auto's, die dan geen gebruik kunnen maken van de parkeerplekken? Er zijn talloze voorbeelden te noemen, voorzitter. Ik heb het in de commissie even met de wethouder daarover gehad en we zien vaak genoeg parkeerplekken die niet bezet zijn omdat daar dan laadpunten zijn, terwijl mensen rondjes blijven rijden in de straat op zoek naar een parkeerplek. Dat is eigenlijk de vraag die ik dan stel. Zoek daar dan een balans in.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter. Ik kan me voorstellen dat de heer Achbar vraagt wat nu het gebruik van die laadpunten is. Dat vind ik een interessant punt en dat moet natuurlijk sowieso ook groeien. Maar ik zou wel graag van u de uitspraak willen hebben dat u het eens bent met de lijn dat wij in Rotterdam ruim baan willen maken voor die automobilist die schoner gaat rijden.

De heer **ACHBAR** (denk). Wat wij belangrijk vinden is dat de burger in principe die individuele vrijheid moet hebben. Waar we naar streven is in principe minder CO₂-uitstoot, dus we willen gezonder en veiliger lucht hebben en daar draagt een elektrische auto zeker aan bij. Maar we kunnen natuurlijk niet mensen die nu een auto hebben die rijdt op fossiele brandstof, eigenlijk bijna gaan verplichten omdat wij dat zo belangrijk vinden. En dat is ook een stukje balans zoeken. Het streven is er wel, maar om het nu zo hard te stellen, dat vind ik te snel.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank voorzitter. Ik vrees dat u toch ergens een keuze zult moeten maken, want als we geen keuze maken, is de enige oplossing meer parkeerplaatsen, zowel voor elektrische als niet-elektrische auto's. Kijk, mijn partij is altijd heel helder. Minder parkeerplaatsen en ruimte maken voor meer groen in de stad is een goede ontwikkeling, ook voor de leefbaarheid in de stad. Dat kunt u ook zeggen, dus waarom maakt u die keuze niet gewoon? Het is eigenlijk heel makkelijk.

De heer **ACHBAR** (denk). Omdat ik een andere keuze heb, voorzitter, en op dit moment is de vraag of dat goed in balans is, die elektrische laadplekken ten opzichte van de niet-laadplekken. Dat is eigenlijk de vraag die ik heb. En dat is de keuze die wij nu op dit moment maken voorzitter.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **ACHBAR** (denk). In principe kwam ik daarmee aan het eind van mijn verhaal. Even checken, ja, de vraag is of er een quotum is vastgesteld voor specifieke wijken en straten waar de parkeerproblemen al groot genoeg zijn, en zo ja, zou de wethouder ons daar dan iets meer over kunnen vertellen?

De **VOORZITTER**. U was klaar? Dank u zeer. Mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Voorzitter, nu wel. We bespreken 2020, het jaar dat de boeken in zal gaan als een crisisjaar. Een jaar waarin alles moest veranderen opdat alles hetzelfde zou blijven. Terugkijken naar het beoogde collegebeleid heeft dus weinig zin. Als we binnen de plannen waren gebleven, was de stad er wellicht slechter aan toe. Dat zeg ik ook tegen de heer Koster. Er waren andere dingen nodig en geen college van bureaucraten. Dit college was flexibel en wendbaar, met vlag en wimpel. En wij investeren de komende jaren tegen de stroom in met zeven grote stadsprojecten voor bijna € 280 miljoen. Voor 100.000 vierkante meters groen en 25.000 woningen. In plaats van een bouwstop, zoals bijvoorbeeld in Amsterdam, straalt dit gemeentebestuur ambitieus vertrouwen uit en legt de rekening van de coronacrisis niet bij de Rotterdammer neer. D66 is daar ontzettend trots op. Rotterdam gaat sterker door. Voorzitter, dat betekent niet dat alles fantastisch gaat. Het leven is niet maakbaar, ook niet in Rotterdam. Alles wat werkelijk waardevol is, als het er in het leven echt op aankomt, is kwetsbaar. Dat kun je niet pakken of vasthouden, je kunt het alleen ervaren. En in 2020 hebben we allemaal ervaren hoe kwetsbaar de dingen zijn die werkelijk waardevol zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Voorzitter, ik heb net aan uw wethouder, de heer Van Gils, de vraag gesteld bij wie we de rekening van de coronacrisis neerleggen. Ik hoor het graag van u.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Voorzitter, dit is een soort strikvraag van de heer Koster, want hij doet net alsof als wij niet investeren in de stad en als er geen banen zouden zijn, dat we dan niet de kosten voor onze rekening zouden hebben.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). U zegt net dat die niet bij de burger terechtkomen, dus ik vraag aan u bij wie we de kosten van de coronacrisis gaan neerleggen, mevrouw Arsieni. Dat is geen strikvraag, gewoon een makkelijk antwoord.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Ja voorzitter, we hoeven de rekening niet bij de Rotterdammer neer te leggen.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Dat is nu eenmaal het beleid van Rotterdam en D66 is daar ontzettend trots op. Maar ik was gebleven bij het punt dat wij ervaren hoe kwetsbaar de dingen zijn die werkelijk waardevol zijn, zoals contacten met vrienden en familie en hoe belangrijk het is om het leven te leiden dat je zelf kiest, in vrijheid. Voorzitter, de coronacrisis heeft onze kwetsbaarheden blootgelegd. En wat kunnen we leren van die ongelooflijke stresstest die het eigenlijk was? Wat D66 betreft moet de verantwoording daarover gaan. Niet alleen de blik op het beleid, maar de blik op de uitvoering. In 2020 stond de menselijke maat in veel discussies centraal, juist omdat de uitvoering van beleid veel te vaak uit beeld raakt. Dus laten we die menselijke maat nu voortaan serieus nemen in de verantwoording. Voorzitter, dat zult u terug horen in mijn hele betoog. Mijn eerste vraag is hoe de menselijke maat nog meer kan worden meegenomen in toekomstige verantwoordingen. Langs drie lijnen maak ik de balans op. Eén: gelijke kansen in een vrije samenleving. Twee: een

levendige stad met ruimte voor ondernemerschap en innovatie, en drie: duurzaam wonen in een stad van de toekomst. Gelijke kansen in een vrije samenleving: 2020 bracht moeilijke situaties voor iedereen, maar met name voor mensen die meer in onzekerheid zitten dan anderen. Corona was geen grote gelijkmaker, sterker nog, het heeft de ongelijkheid vergroot. En het college heeft er veel aan gedaan om te voorkomen dat onderwijsachterstanden zouden oplopen. 4500 kinderen hebben meegedaan aan de Zomercampus, er zijn 4200 laptops verspreid onder kinderen die niet over een device beschikten. Helaas is digitaal leren niet voor alle kinderen een perfecte oplossing. Die consequenties hebben we nog niet in beeld. Wat D66 betreft was er ook voor het perspectief van jongeren en studenten te weinig oog in de aanpak van de coronacrisis. Geen school, geen baan, geen huis. Dat vat het wel aardig samen. Voor de jongeren waarmee het echt slecht ging, waren de wachttijden enorm en was de geestelijke zorg ver weg. Het gaat zo slecht met de jeugdzorg, dat Rotterdamse huisartsen hierover deze week een brandbrief stuurden aan Koningin Máxima. De urgentie is duidelijk en daarom vraag ik het college hoe we die wachtlijsten inlopen. Niet alleen met het geld, maar dus ook ondanks de personeelsproblemen die er zijn. Niet alleen de jongeren, maar alle Rotterdammers met een kwetsbare positie hebben vorig jaar als eersten de klappen opgevangen. Meer mensen met schulden en weer een groter aandeel NPRZ in de bijstand. En tegelijkertijd is er juist € 6 miljoen minder uitgegeven van het re-integratiebudget omdat alle dienstverlening online werd gedaan en daarmee minder mensen worden bereikt. Het college kwam wel met allerlei maatregelen. Rotterdammers kunnen zich laten omscholen dankzij een scholingsfonds, maar de resultaten stellen wel erg teleur. Er zijn tot dusver 692 aanmeldingen en maar 60 vouchers uitgedeeld. Ik wil graag van het college weten hoe we hiermee verdergaan. Ik ben overtuigd van de positieve inzet, maar de uitvoering blijft dus achter bij wat Rotterdammers in de praktijk lijken nodig te hebben. Kan het college hieruit lessen trekken? Wordt er een evaluatie gedaan met de mensen om wie het gaat? Ook voor het bestrijden van armoede zijn allerlei maatregelen genomen. Ondanks corona zijn er meer ondersteuningstrajecten aangeboden en dat is erg knap. Maar het is goed om meer verantwoording van de uitvoering te hebben. Worden mensen hiermee ook uit de armoede geholpen en wat geven zij zelf voor feedback? 2020 was ook het jaar van Black Lives Matter. Het college heeft naar aanleiding hiervan de aanpak van discriminatie en racisme geïntensiveerd. Maar corona heeft het logischerwijs wel ingewikkeld gemaakt voor veel van deze interventies. We zien nu ook dat de acceptatie van andere culturen en religies in 2020 met zelfs 6% omlaag is gegaan, en daar schrok ik van. Is hier een verklaring voor en wat doen we aan de spanningen op wijkniveau die hier lijken te ontstaan? Ik ben zelf enige tijd geleden op werkbezoek geweest in Hillesluis bij de stadsmarinier, de BOA's en de wijkagent, en daar heb ik ook gesprekken gehad over spanningen in de wijk. Ik hoorde dat het beleid heel mooi op papier staat, maar dat hiervoor geen praktische instrumenten op wijkniveau bestaan. Ik wil graag van het college weten hoe het hier werk van zou kunnen maken, zeker in de focuswijken, waar dat bij uitstek handig en nodig is. De algemene trend op het gebied van veiligheid laat zien dat de stad in 2020 veiliger is geworden dan in 2019, maar Bloemhof, Carnisse en het Oude Westen zijn met name kwetsbaar. Wat gaan we hier nu nog extra aan doen? Alleen voyeurisme met camera's gaat hier echt het verschil niet maken. D66 wil een zichtbare en aanspreekbare overheid met aandacht voor bewoners. Mijn tweede punt: een levendige stad met ruimte voor ondernemerschap en innovatie. 2020 was natuurlijk de dood in de pot qua levendigheid, voor bewoners en ondernemers. Met name de horeca en de cultuur zijn zwaar getroffen. Wij zijn blij met de extra ruimte voor ondernemers om terrassen uit te breiden en het regelluwe experiment is eigenlijk heel goed verlopen. Hoeveel klachten zijn er nu eigenlijk binnengekomen? Daar zijn we wel benieuwd naar. We hoeven van D66 in ieder geval zeker niet terug naar bureaucratische regels als het nu gewoon heel goed blijkt te gaan zonder die regels. Waar wel extra aandacht voor nodig is, is de enorme schuldenberg van ondernemers door achterstallige belastingen. Wij houden ons hart vast voor een faillissementsgolf zodra de Tozo in het najaar stopt. Gaat de gemeente

ondernemers proactief benaderen met schuldhelpverlening? Ik weet dat er een Coronaloket is, maar het is ook wel een klein beetje des overheids om te zeggen: komt u maar naar ons toe. Wij beschikken door de Tozo immers over de gegevens van ondernemers. Is er extra dienstverlening, bijvoorbeeld voor het herstructureren van bedrijven of het toeleiden naar ander werk? En niet alleen voor ondernemers, maar ook voor hun medewerkers.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ik had een vraag aan mevrouw Arsieni over de schuldenberg, want ik deel uw zorg. Maar bent u ook bereid om samen met ons op te trekken richting Den Haag? Een oud-collega van mij zit daar inmiddels in de Tweede Kamer. Die heeft dit hoog op de agenda staan, weet ik, om de belastingschulden deels kwijt te schelden. Het zou mooi zijn als D66 daarbij aansluit, want dat zou het probleem van die ondernemers namelijk echt oplossen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Ja voorzitter, ik zou hier heel graag met de heer Tak ook gewoon een aandeel leveren in de formatiebesprekingen, maar ik denk dat dat heel onhandig is, omdat we dat niet hier kunnen doen in Rotterdam. Maar ik ben het wel met de heer Tak eens dat dit een groot probleem is en ook iets waar de overheid wel naar moet kijken. Dus daar is ruimte.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Wij overwegen hierover een motie in te dienen, maar ik wacht even een antwoord van het college af. Gelukkig zien we dat er bijna geen culturele instellingen failliet zijn gegaan in 2020. Maar dat komt ook echt door hoe dit college de sector heeft gered met € 10 miljoen noodsteun. Daarnaast zijn subsidies gecontinueerd, prestaties coulant beoordeeld en is er uitstel gegeven voor huur en gemeentelijke heffingen, dus dit college heeft onwijs veel gedaan. Alleen geldt ook hiervoor: hebben we de problemen van deze instellingen voldoende in beeld als de steun straks ophoudt? Het derde punt: duurzaam wonen in een stad van de toekomst. Het moge duidelijk zijn dat de bouwopgave piept en kraakt. De hele woningbouwproductie is achtergebleven, maar we proberen goed door te bouwen. Gelukkig had D66 minder woningen beloofd, dus wij lopen nog op schema. Wederom gaat het mis voor met name jonge mensen. De gemeente heeft het Akkoord Studentenhuysvesting ondertekend, maar hoe gaan we daar nu tijdig een antwoord op geven en wat is dan de rol van tijdelijke huisvesting daarin? Ik weet van plannen van de heer Wijbenga in het kader van statushouders en wellicht dat dat ook gewoon voor de hele doelgroep van studenten een optie zou kunnen zijn. Wanneer kunnen we hierin stappen verwachten? Wij zijn blij dat het college € 130 miljoen uittrekt voor verduurzaming. Er wordt geïnvesteerd in zonne-energie, huizen gaan van het gas af en er komen meer laadpalen voor elektrische auto's. Ook kunnen onder andere woningeigenaren een lening krijgen om hun huis te verduurzamen en we hebben dit jaar kunnen zien hoe belangrijk het is om de ruimte in de stad goed te gebruiken en niet alleen door autoverkeer te laten opslokken. Wij zijn blij met het autoluw maken van de binnenstad, sterker nog, die auto mag nog verder de stad uit en het verkeer van fietsers en voetgangers moet worden gestimuleerd. Dat is goed voor iedereen, dat is goed voor de CO₂-reductie, de verbetering van de luchtkwaliteit en minder ernstige verkeersongevallen. 2020 was ook een stresstest voor de openbare voorzieningen in Rotterdam, zoals de parken. Het blijkt maar weer eens hoe belangrijk groen is in een stad zoals Rotterdam, waar ook niet iedereen een tuin heeft. Maar over het vele zwerfafval en de naastplaatsingen zijn veel klachten ingediend. Dat weten we. Corona en het

vele thuiswerken, onlinebestellen en het grofvuil omdat iedereen z'n huis aan het opruimen was, heeft natuurlijk een grote impact gehad op de hoeveelheid aangeboden afval en grofvuil. Allemaal heel logisch, er zijn redelijke verklaringen voor, maar puntje bij paaltje willen we gewoon geen vieze stad. En het gebeurt, zoals ik onlangs ook hoorde van een kennis van mij uit Crooswijk, dat de dienstverlening niet altijd goed is. Daar was er sprake van bovengrondse containers die plaatsmaakten voor ondergrondse en heeft Stadsbeheer gewoon vier volle containers zes weken lang op de stoep laten staan, met ratten, meeuwen en vast ook andere dieren tot gevolg. Daar zijn vele meldingen over ingediend. Dit college houdt zich heel erg bezig met de handhaving op het gedrag van Rotterdammers in de stad, maar is er voldoende oog voor de wijze waarop het uitvoerend werk wordt gedaan? In de beantwoording van de schriftelijke vragen door de wethouder is aangegeven dat er ook benchmarks worden gedaan waarin een vergelijking wordt gemaakt tussen Rotterdam en andere gemeenten en ik kan me echt voorstellen dat deze problematiek niet alleen in Rotterdam speelt maar ook overal. Ik ben wel benieuwd naar de bevindingen van die benchmarks en hoe Rotterdam het daarin eigenlijk doet. Heeft het afvalbeleid volgens dit college de stresstest succesvol volbracht het afgelopen jaar? Voorzitter, tot slot, D66 vindt dat het vertrekpunt van het gemeentebestuur altijd moet liggen bij Rotterdammers zelf. Dat vraagt om een overheid die vrijlaat waar dat kan, en ondersteunt waar dat nodig is. En als het dan gaat om onze kwetsbaarheden, dan is het heel belangrijk dat we daar voor de toekomst passende antwoorden op geven. Ik ben benieuwd hoe het college aankijkt, in die zin, naar het afgelopen jaar.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer mevrouw Arsieni. De heer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Dank voorzitter. Het afgelopen jaar met corona was natuurlijk een bizar jaar, voor iedereen, voor alle Rotterdammers. Maar ook voor ons als politiek en natuurlijk ook voor het college en het gemeenteapparaat. En daarom eerst een compliment. Een compliment voor het gehele college en onze ambtenaren. De wereld stond niet stil en zo ook onze duizenden overheidsdienaars niet. Een tweede jaar voornamelijk vanuit huis werken laat veerkracht en aanpassingsvermogen zien. Uiteraard ging niet alles vlekkeloos en op dat vlak kunnen we elkaar verwijten dat we beter hadden moeten anticiperen, dat de crisis nog beter gemanaged had kunnen worden en dat we hier natuurlijk van opvattingen over verschillen. Dat doen we ook en dat zullen we ook altijd blijven doen. Daarbij wetende dat de een ook makkelijker praten heeft dan de ander. Maar feit blijft dat dit een bizar jaar is geweest in vrijwel alle opzichten, waar niemand zich echt op kan voorbereiden en waarbij veel wijsheid pas achteraf komt. Sommige zorgen uit NIDA al jaren en alhoewel er hier en daar stappen gezet worden, zien we dat het bijschaven nog niet altijd tot het gewenste eindresultaat geleid heeft. Er was aandacht voor politiegeweld en racisme binnen het korps, maar toch leeft het beeld bij NIDA en vele anderen dat dit nog niet voldoende aangepakt is. Ook dat het maar niet lukt om diversiteit in het korps te bevorderen en de doelstellingen daaromtrent te halen. Dat we een discriminatoir woonbeleid voeren, waar de Leefbaarometer van 7 van de 16 indicatoren betreffende bewoners met afkomst te maken hebben en daarmee verbonden dus ook het sloopbeleid waar diezelfde Leefbaarometer nog steeds in onaangepaste vorm gebruikt wordt. Dat acceptatie van andere culturen en religies juist gedaald is in het afgelopen jaar is des te meer reden om juist als gemeente nog sterker afstand te nemen van racistische elementen in dit onderdeel van haar beleid. Uiteindelijk zitten we alsnog met een woningnood waar een deel van de doelstellingen toch niet gehaald wordt. En voorzitter, we botsen er telkens tegenaan. Ook in onderwijs, waar het nog niet gelijk loopt wat stages betreft. Een te witte kunst- en cultuursubsidiestroom waar culturele achtergronden botsen. Sport, waar racisme nog steeds welig tiert. Heel veel domeinen waar we in het initiatiefvoorstel van NIDA, PvdA, SP en 50PLUS het 'Programma van 010 antiracisme eisen' aandacht voor vragen. Maar zelfs de toeslagenaffaire waar gemeenten en

hierbij ook de Rotterdamse gemeente een te lakse houding aangerekend wordt. Ondanks dat zien we aankomende donderdag toch weer een collegevoorstel om meer straten onder de Rotterdamwet te laten vallen. Dat vinden wij ongeloofelijk en maakt uitgesproken intenties ongeloofwaardig. Het college vraagt ons: relax, maar wij zijn nog lang niet relaxed. Er is nog echt werk aan de winkel. Het bijschaven kan soms pijn doen, maar we hebben nog aardig wat laagjes te gaan. NIDA sluit zich verder aan bij de genoemde zorgen en opmerkingen van de heer Koster en de heer Verheij over de Maastunnel en de Erasmusbrug. De heer Verheij over de omgevingsvergunningen en de heer Achbar over de winkels en mevrouw Arsieni over de menselijke maat, zoals in de Tweebosbuurt, en de kwetsbaarheden van sommigen onder ons. Maar ook de onderwijsachterstanden. Het is bekend hoe NIDA hierin staat en we kijken uit naar de collegereacties hieromtrent. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, ik heb niet de meest originele openingszin, maar ik ga het toch zeggen want het moet gezegd worden. 2020 zal de geschiedenis ingaan als het COVID-jaar. Het is toch moeilijk voor te stellen voorzitter, dat een virus van ongeveer 100 nanometer, 100 miljardste van een meter, heel de wereld opschudde en ook Rotterdam niet voorbijging. De maatregelen die nodig waren om het virus te bestrijden, hadden enorme gevolgen voor onze stad. Duizenden Rotterdammers kwamen zonder werk te zitten. Tienduizenden leerlingen konden niet meer naar school. Talloze ondernemers kwamen acuut in de problemen. En de druk, voorzitter, op ons allemaal als gemeentebestuur om te handelen, was enorm. Moet je je dan voorstellen voorzitter, dat deze stad het hardvochtige en kortzichtige Leefbaarbeleid uit de jaren 2014-2018 nog zou voeren. Armoedebestrijding, daar doen we niet aan. Ben je als Rotterdammer afhankelijk van een uitkering? Dan ben je een profiteur of ten minste een potentiële fraudeur. En economische visie: minder halalslagers. Voorzitter, de schade voor de stad zou niet te overzien zijn geweest. In plaats daarvan zijn voor 4000 Rotterdammers met grote schulden ondersteuningsplannen opgesteld en is het extra budget voor armoedebestrijding van € 12 miljoen over deze collegeperiode volledig besteed, wat helaas hard nodig was. En ook vorig jaar hebben ruim 2500 Rotterdammers, die plotseling zonder inkomen zaten, een bijstandsuitkering gekregen en hebben tienduizenden Rotterdamse zzp'ers, bij wie het water aan de lippen stond, een Tozo-uitkering ontvangen. En, mag ik dan als financieel woordvoerder ook tevreden concluderen, met een goedkeurend stempel van de accountant op dit alles. En als klap op de vuurpijl voorzitter, heeft de gemeenteraad vorig jaar ingestemd met een Energietransitiefonds van € 130 miljoen. Daarmee investeren we in het verdienvermogen en de banen van de toekomst. Voorzitter, de manier waarop onze stad omgaat met deze enorme crisis laat zien dat we een kantelpunt hebben bereikt. Een kantelpunt van een oude, fossiele economie naar een economie die schoon en toekomstbestendig is. Een kantelpunt naar een overheid die niet werkt tegen, maar voor mensen. Een kantelpunt naar een nieuw sociaal contract, gebaseerd op vertrouwen, samenwerking en solidariteit. Maar voorzitter, dat kantelpunt naar die andere economie, die andere overheid, dat andere sociale contract vraagt ook in Rotterdam nog heel veel werk. Dat gaat niet vanzelf. GroenLinks heeft daarom vragen over vier onderwerpen die cruciaal zijn voor dat kantelpunt. Allereerst bestaanszekerheid. GroenLinks maakt zich net als vele andere partijen in deze raad grote zorgen over de sterk gestegen werkloosheid in de stad. Daarbij zien we grote verschillen tussen sectoren. Wat ziet het college als sectoren die het meest getroffen zijn door COVID en, eigenlijk veel belangrijker, wat is het effect van de maatregelen die daar genomen zijn? En specifiek, mevrouw Arsieni refereerde er al aan, hoe kan het dat er zo weinig scholingsvouchers zijn uitgegeven terwijl we weten dat om- en bijscholing de beste manier is om mensen aan het werk te krijgen en te houden? Om twee voorbeelden te noemen, het CBS becijferde deze week dat er 14.000 vacatures in de horeca

zijn in Nederland, en maar liefst 38.000 in de zorg. Op welke manier, voorzitter, heeft het college hierop geacteerd? Ten tweede taal, een belangrijk onderwerp. Het is de sleutel tot meedoen aan deze samenleving. Het afgelopen jaar zijn ruim 2800 taaltrajecten ingezet, terwijl het doel 4400 was. Hoe kan dat en wat is er geleerd? Welke mogelijkheden ziet het college bijvoorbeeld om taaltrajecten op een andere manier, wellicht voor een bepaalde doelgroep, meer digitaal te gaan aanbieden? Dan het derde kantelpunt, de circulaire economie. Daar gebeuren in Rotterdam heel veel mooie dingen in, vaak ook buiten het zicht van de overheid. Tegelijkertijd zien we dat de gemeente zelf er niet in slaagt meer afval te recyclen. Sterker nog, de hoeveelheid restafval per huishouden is gestegen. Voorzitter, hoe is dat mogelijk en wat leert het college daarvan om de doelen wel te halen? Ten slotte, onze leefomgeving, het groen waarvan we genieten en de lucht die we inademen. Het is goed om te zien dat er het afgelopen jaar weer acht voetbalvelden aan groen in Rotterdam zijn bijgekomen, en gelukkig niet alleen gras. Het is daarnaast heel mooi dat de lucht op alle straten in Rotterdam voldoet aan de EU-normen. Een heel belangrijke stap. Maar voorzitter, wat is ervoor nodig om ook te gaan voldoen aan de echte gezondheidsnormen voor schone lucht, namelijk die van de Wereldgezondheidsorganisatie? Voorzitter, 2020 was een gek crisisjaar, maar het was ook het jaar waarin we hebben gebouwd aan een eerlijker en groenere stad. Want de crisis mag nog zo heftig zijn, Rotterdam komt altijd sterker terug.

De **VOORZITTER**. De heer Postma heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Verminderen restafval door meer scheiden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 juni 2021 ter bespreking van de jaarrekening;

constaterende dat:

- dit college de ambitie heeft dat Rotterdam in 2050 volledig circulair is;
- in de Grondstoffennota 2019-2022, 'Grondstof tot nadenken' staan de maatregelen die daartoe moeten leiden;
- door impact van corona in 2020 de kosten van afvalinzameling in € 5 miljoen hoger zijn uitgevallen;
- tegelijkertijd het aandeel huishoudelijk restafval met 20 kilo per inwoner per jaar verhoogd is tot 296 kilo huishoudelijk restafval;

overwegende dat:

- de streefwaarde 249 kilo huishoudelijk restafval per inwoner per jaar bedraagt;
- in plaats van de beoogde daling met 20 kilo huishoudelijke restafval per inwoner per jaar we nu door corona een stijging van 20 kilo zien;
- ook in 2019 het aandeel restafval niet gedaald was ten opzichte van 2018;
- de doelstelling voor een circulaire stad daarmee niet dichterbij komt;
- de gemeente bovendien voor steeds hogere kosten staat omdat door het rijk het verwerken van restafval steeds zwaarder wordt belast;
- het sturen op een steeds betere scheiding van grondstoffen uit het afval voor hergebruik de manier is om het aandeel restafval te verkleinen;

verzoekt het college:

- in 2021 nog actiever te sturen op een afname van het aandeel huishoudelijk restafval;
- inzichtelijk te maken welke extra inzet is gepleegd om circulair hergebruik van grondstoffen te stimuleren en uit te breiden;
- hierover bij de volgende jaarrekening te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, T.J. Vonk, C.M. Zeegers en B. van Schaik

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter. Ja, over de voetbalvelden werd ik wel even getriggerd. Voetbalvelden met groen. GroenLinksvoetbalvelden worden volgens mij allemaal volgeplempt, of er worden grote oppervlakten volgeplempt met van die zonnepanelen, echt verschrikkelijk, maar goed. Voorzitter, het verantwoordingsdebat financiën over 2020. Dat 2020 een krankzinnig jaar was, mag duidelijk zijn. De coronapandemie en de daaruit voortvloeiende maatregelen gooiden onze vrije manier van leven totaal overhoop. Wat volstrekt normaal was, werd verboden, wat onmenselijk was, werd genormaliseerd. De PVV wilde in de raadsvergadering van 12 maart 2020 de toen op stapel staande coronapandemie de hoogste prioriteit geven. De hele raad was tegen, debatteerde liever over de nieuwbouwplannen voor Boijmans Van Beuningen en het verwelkomen van nog meer gelukzoekers. Voorzitter, een uitzonderlijk jaar dus, een jaar ook waarin de coalitie haar eigen targets niet haalde. Betreurenswaardig als het gaat om mensen uit de bijstand halen en de bouw van sociale woningen. Geheel niet betreurenswaardig als het gaat om onderbesteding op de idiote energietransitie en niet-behaalde targets op het diversiteitsgedram. Ronduit schaamteloos was en is de gang van zaken omtrent museum Boijmans Van Beuningen en Feyenoord City. Projecten met gigantische prijskaarten waar veel externe belangen een grote rol spelen. Van een hoog bananenrepubliekgehalte zijn het Fazantstraatdebacle, het beleid rondom onze volkstuinen, het onbehoorlijk bestuur op het dossier Recreatieoord Hoek van Holland en het zakendoen met een bedrijf van een veroordeeld zedendelinquent voor de Songfestival pedoklok. Voorzitter, de gemene deler in dit alles is het dedain voor de gewone Rotterdammer, die in veel van deze plannen de sjaak is, weggebonjourd wordt, plaats moet maken of de knip mag trekken. Transparantie en participatie noemt men dat in: 'Relax. Dit is Rotterdam.' Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Dank u wel voorzitter. In 2020 is er een ongekend beroep gedaan op onze gemeente om Rotterdam door deze pandemie heen te loodsen. Terwijl de wereld op slot ging, werkten onze ambtenaren onvermoeibaar door om in een mum van tijd uitvoering te kunnen geven aan de crisismaatregelen van deze regering. De fractie van de Partij van de Arbeid wil dit moment gebruiken om de ruim 11.000 ambtenaren van de gemeente Rotterdam te danken voor hun tomeloze inzet in het afgelopen jaar. Corona heeft een wissel getrokken op bijna iedereen in onze stad. De lockdown, de sluiting van de horeca, het isolement, de onzekerheid, voor vele Rotterdammers was het afgelopen jaar misschien wel het zwaarste jaar uit hun leven. In de zorg speelt de pandemie zich letterlijk af op het snijvlak van leven en dood. De PvdA is onze mensen in de zorg dan ook bijzonder dankbaar voor het goede werk dat zij nog altijd iedere dag verzetten in de strijd tegen corona en de nasleep die het met zich meebrengt. Wij zijn trots dat onze stad leiderschap toonde in de donkerste dagen van de pandemie door het heft in eigen handen te nemen en zelf een noodhospitaal op te zetten. In tijden van crisis is het Rotterdamse 'niet lullen, maar poetsen' misschien wel meer waar dan ooit. Voorzitter, wat ons betreft heeft ook de GGD fantastisch werk geleverd. De GGD wordt vanuit de gemeente gefinancierd en deze crisis heeft wat ons betreft maar weer laten zien hoe belangrijk het is om ook dat goed op orde te hebben. Dat brengt ons eigenlijk wel gelijk op de eerste vraag, want wat gaat het college eigenlijk doen om ervoor te

zorgen dat ook de komende jaren de investeringen in de GGD op peil blijven? En laten we eerlijk zijn, de bezuinigingen van de afgelopen jaren zullen waarschijnlijk niet zonder gevolgen zijn geweest, dus welke lessen hebben wij geleerd uit die bezuinigingen en wat hebben we nu aan schade moeten inlopen? Hoewel de aandacht in de coronapandemie zich vooral richt op de directe gevolgen van de ziekte zelf, is er nog relatief weinig aandacht voor de mentale gevolgen van deze pandemie. Velen in onze stad zijn nog nooit zo lang zo alleen geweest als nu. Wij kennen allemaal wel de verhalen van mensen die als gevolg van het isolement zich eenzaam voelen of depressief. Vooral onder jongeren en starters op de arbeidsmarkt zijn de problemen groter dan er nu aandacht voor is. In februari heeft de rijksoverheid zo'n € 200 miljoen ter beschikking gesteld aan de gemeenten voor een maatschappelijk coronasteunpakket, gericht op sociaal en mentaal welzijn en leefstijl. Hoeveel hiervan is in Rotterdam ten goede gekomen aan deze groepen en wat zijn de bestedingen? Is er ook ruimte om gericht op studenten en starters een campagne op te zetten? Voor het herstel van de mentale gezondheid speelt vitaliteit een belangrijke rol, zoals onze wethouder ook altijd goed weet te benadrukken. Daarom vindt de PvdA dat er ook meer aandacht moet zijn voor de spreiding van sportverenigingen in deze stad. Als we kijken naar het jaarverslag van afgelopen jaar, zien we dat met name in wijken als Hillesluis en Bloemhof nog een heel duidelijke behoefte bestaat. Wat gaat het college doen om daar ook de komende periode invulling aan te geven? Voorzitter, de PvdA maakt zich, overigens net als volgens mij ook de VVD, zorgen om de kosten van de jeugdzorg. Hoe schrijnend is het dat de wachtlijsten voor specialistische jeugdzorg de pan uit rijzen. Het is een drama. De marktwerking, waar de gemeenten zelf verantwoordelijk voor zijn sinds de uitvoering van de decentralisatie, is funest gebleken. Een lichte zorgvraag wordt opgepakt door zorgverleners omdat de resultaten en targets snel behaald kunnen worden, terwijl jongeren met complexere problemen het nakijken hebben. Dat kan en dat moet anders. Het laat trouwens ook maar weer eens zien dat marktwerking en zorg allesbehalve een droomhuwelijk is. Hoe kijkt de wethouder naar deze structurele tekorten en het falen van de marktwerking in de jeugdzorg? Is de bijdrage vanuit het rijk voldoende om de tekorten op te vangen? Deze bijdrage is volgens mij onlangs aangekondigd. Wat is uw inzet om meer grip te krijgen op deze markt en cherry picking te voorkomen? Want we zien nu dat partijen in de markt vooral kiezen op dat wat het meest rendabel is. Dat krijg je denk ik als je marktwerking introduceert. Maar vervolgens laat men complexe problemen links liggen. Eigenlijk zou je dat moeten afschaffen. Door corona waren onze inwoners in 2020 meer op hun eigen omgeving aangewezen dan de jaren daarvoor. Een schone straat, een veilige buurt en voldoende groen in de wijk zijn belangrijker dan ooit. Door het thuiswerken en de vele onlinebestellingen heeft afval in onze stad een vlucht genomen. Anderen hebben er ook al wat over gezegd. Wat de PvdA betreft, ligt hier een opgave voor het college om de resultaten nog verder te verbeteren. Helaas ontvangen wij met enige regelmaat signalen dat het ophalen van afval te wensen overlaat. Het is een van de grootste irritaties van mensen in onze stad. Wat gaat de wethouder doen om deze problemen aan te pakken in de komende periode? Zoals u weet, juicht de PvdA meer groen in onze stad toe, en zijn we daarom ook erg te spreken over de zeven stadsprojecten. Deze sluiten wat ons betreft naadloos aan bij wat Rotterdam in de toekomst zou moeten zijn. Groener, met alle ruimte voor wandelaars en fietsers en minder auto's. Toch maken wij ons nog zorgen over de afspraken ten aanzien van de werkgelegenheid. Recent hebben we nog een mooi voorbeeld gezien rondom Feyenoord City waarin er keiharde afspraken zijn gemaakt over de werkgelegenheid voor Rotterdammers op Zuid met een mbo-opleiding. Kan de wethouder een toezegging doen dat hij ook soortgelijke afspraken kan maken voor de zeven stadsprojecten, om zo de maximale werkgelegenheid in de stad te realiseren? En de zeven stadsprojecten zijn natuurlijk mooi, maar mensen hebben ook behoefte aan groen in hun eigen straat. Wat gaat het college doen om ook dat te bewerkstelligen, want deze stadsprojecten focussen wel weer op de meest centrale gebieden in de stad, waar toch al heel veel geld naartoe gaat. Over

werkgelegenheid gesproken, de gemeente Rotterdam geeft aan heel Nederland het goede voorbeeld door de honderden inhuurkrachten die we afgelopen jaar een vaste baan hebben gegeven. En moet je nagaan, in het coronajaar 2020 heeft de gemeente gewoon 200 mensen in dienst genomen. De PvdA is daar hartstikke blij mee, dat daarmee voortvarend uitvoering is gegeven aan onze motie. Maar bovenal de resultaten die we terugzien in de werknemerstevredenheid, maar ook het ziekteverzuim. Het ziekteverzuim in W&I is in jaren niet zo laag geweest als dat het afgelopen jaar was. We hebben het de vorige keer in de commissie ook aan de wethouder gevraagd en we zien daar daadwerkelijk een lijn dat werknemers die een vast contract hebben gekregen ook tevredener zijn en zich ook minder snel ziek zullen melden. Dat is een goede ontwikkeling. Verder zijn we trots op het feit dat de gemeente Rotterdam het afgelopen jaar echt stappen heeft gezet om de digitale dienstverlening verder te verbeteren. Zo groeit de digitale participatie gestaag door. Onder welke groepen is de digitale participatie het hardst gegroeid?, vragen wij het college. En welke groepen weten we nog relatief slecht te bereiken, waar we dus ook komend jaar op in moeten zetten? Het viel ons verder op dat het afgelopen jaar in 91% van de gevallen de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités terugkoppeling hebben gekregen op hun ongevraagde adviezen en vragen. Echter, er is veelgehoorde kritiek dat er toch adviezen onbeantwoord blijven. Waar komt die kritiek volgens u vandaan, als we zien dat dus ruim 91% van die vragen en adviezen toch beantwoord wordt. Zoals gezegd waren we afgelopen jaar meer gebonden aan onze directe omgeving dan voorgaande jaren. Dat maakt dat ook de veiligheid van onze wijken nog belangrijker is geworden. Gelukkig laat criminaliteit al jaren een dalende lijn zien in Rotterdam en ook in 2020. Dit komt door het uitstekende beleid van het college, in het bijzonder de rol van onze burgemeester. Toch mogen we niet verslappen, want deze stad kent een aantal hardnekkige veiligheidsissues. De heer Koster had het er al over. Het messengeweld onder jeugd, de straatintimidatie en ondermijning in onze stad. Het viel ons op dat er een overschot was van € 4 miljoen bij openbare orde en veiligheid. Wat ons betreft moet dat geld dan ook besteed worden aan extra inzet op openbare orde en veiligheid. Dus daarover ook een vraag aan de burgemeester. Waar komt dat overschot door? Hoe kan het zijn dat er ineens € 4 miljoen bleef liggen? Bij de eerste herziening in 2020 is er nota bene nog € 3,4 miljoen extra budget gevraagd voor de eigen bijdrage die we moeten leveren aan het functioneel leeftijdsontslag van onze brandweerlieden. We begrijpen dat die kosten € 1,4 miljoen lager zijn uitgevallen. We zijn echter wel benieuwd om te horen of dit kosten zijn die we misschien de komende jaren nog kunnen verwachten of dat dit een permanente winst is die we wellicht elders kunnen inzetten. Verder valt op dat onder de preventieve aanpak ondermijning er een onderbesteding is van € 234.000,00 aan een subsidie voor 'Alleen jij bepaalt'. Wat is de reden van deze onderbesteding? Voorzitter, afsluitend wil ik me nog even richten op de gemeentelijke financiën. Er is al het een en ander over gezegd, maar ik denk dat we best wel trots mogen zijn op wat de gemeente heeft weten te presteren in 2020. Ondanks de somberste scenario's die voor een deel zich ook gewoon hebben voorgedaan, kijk naar de lockdown, is het ons namelijk toch gelukt om het jaar goed af te sluiten. Het klopt inderdaad dat we dat te danken hebben aan de riant bijdrage van het rijk. Ook mijn partij is wel met enige regelmaat kritisch op het kabinet, maar dit heeft het kabinet toch best wel aardig gedaan, zeg ik dan ook maar weer vanaf deze plek. Dat neemt echter niet weg dat er geen zorgen zijn voor komend jaar. Want ik stel wel vast dat we misschien wel leven in een soort bubbel. De werkloosheid is zelfs weer aan het dalen, ik zag zelfs dat het aantal mensen in de bijstand aan het dalen is. Maar goed, zolang huizenprijzen naar recordhoogtes schieten, zolang veel ondernemers inderdaad nog heel veel schulden met zich meezeulen, is het wel de vraag hoelang dit goed gaat. Ik zou graag van het college willen horen wat wij gaan doen om het economische klimaat ook in Rotterdam komend jaar gezond te houden en te voorkomen dat die bubbel gaat barsten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Voorzitter, laat ik beginnen met het onderwerp privacy. In juli 2020 werd vastgesteld, dat blijkt uit de boardletter van de accountant van de gemeente, dat onze organisatie nog steeds niet aantoonbaar AVG-proof is. De accountant heeft het college aanbevolen om de geldende wet- en regelgeving na te leven. En het college heeft aan de Commissie tot Onderzoek van de Rekening aangegeven dat het voldoen aan de AVG een continu proces is, maar dat vinden wij niet urgent genoeg van dit college. Het draagt namelijk niet de urgentie uit die nodig is voor het zo snel mogelijk voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Wij vinden dat de overheid te allen tijde moet voldoen aan deze wet- en regelgeving. Wij komen daarom met een motie waarin wij het college verzoeken uiterlijk 2021 een plan van aanpak op te stellen dat erop toeziet dat de gemeente gaat voldoen aan de AVG en tevens een termijn te koppelen aan het plan van aanpak over wanneer het college verwacht hieraan te voldoen en het plan van aanpak te delen met de gemeenteraad. Dat is onze eerste motie.

Voorzitter, vorige keer vroeg ik naar de businessunit van de gemeente Rotterdam in het Feyenoordstadion. De kosten kon men toen niet geven, maar die hebben we uiteindelijk gekregen. Wat blijkt? De gemeente Rotterdam houdt een businessunit in De Kuip aan en betaalt daar jaarlijks € 126.500,00 voor. Maar die businessunit is alleen toegankelijk voor leden van het college die, naar verluidt, in het belang van Rotterdam zelf gasten mogen uitnodigen als het hen uitkomt. Wij vinden dat een eventueel positief effect van het aanhouden van een businessunit in De Kuip niet altijd aangetoond kan worden. Waarom niet? Omdat het college namelijk niet rapporteert over de gesprekken die er tijdens deze evenementen plaatsvinden. En voorzitter, het college beschikt toch over genoeg andere locaties en evenementen om banden te smeden met externe partijen die eventueel iets goeds voor de stad kunnen betekenen? De jaarlijkse kosten zijn natuurlijk hoog, € 126.500,00 per jaar. Wij, de Partij voor de Dieren, verzoeken het college de businessunit in De Kuip op te zeggen. En voorzitter, dan hebben we ook weleens raadsenquêtes hier in de gemeente Rotterdam. We hadden bijvoorbeeld de casus Boompjeskade. Daar kregen ambtenaren min of meer extern advies ter waarde van € 90.000,00. Maar wat blijkt nu? Bij de raadsenquête van het Warmtebedrijf waar wij naar vroegen, is er ook ondersteuning ingekocht voor de mensen die geïnterviewd werden à € 35.000,00. En voorzitter, technische ondersteuning is toch helemaal niet nodig? Want het vertellen van de waarheid is gewoon gratis. Voorzitter, eventuele voorbereiding voor geïnterviewden over wat er eventueel tijdens een raadsenquête te verwachten valt, kunnen wij toch als organisatie ook intern organiseren? Daar hebben we toch geen externen voor nodig? Daarom komen wij met een motie waarin we het college verzoeken om voor toekomstige raadsenquêtes geen technische ondersteuning in te kopen voor geïnterviewden bij een extern adviesbureau. Voorzitter, dan kom ik bij onze laatste motie. In het jaarverslag, als onderdeel van de jaarstukken, maakt het college gewag van inspanningen in sommige taakvelden om publieke doelen te verwezenlijken, terwijl deze niet worden gefinancierd door de gemeente Rotterdam. Bijvoorbeeld, projecten als Mentoren op Zuid en Moeders van Rotterdam worden bekostigd door een filantropische instelling. Voorzitter, het lijkt ons wenselijk om duidelijkheid te verschaffen over de rol van de filantropische instellingen in het aanbieden van publieke diensten aan Rotterdammers. Waarom? Dat lijkt me nogal logisch. Wij kunnen als gemeenteraad die private partijen niet controleren, dus dat is niet democratisch. Daarom verzoeken wij het college in het jaarverslag vanaf jaarschijf 2021 een paragraaf in te richten die beschrijft welke dienstverlening met een publiek doel, en waar de gemeente dus verslag van gaat doen, is gefinancierd door filantropische instellingen. Daar wil ik het even bij laten. Dank u.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende moties ingediend.

Motie 4. Gemeente Rotterdam voldoet aan privacywetgeving

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 juni 2021, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Jaarstukken 2020;

constaterende dat:

- concern auditing van de gemeente Rotterdam in juli 2020 heeft vastgesteld dat de organisatie nog niet 'duurzaam en aantoonbaar AVG-proof' is, blijkt uit de tweede boardletter van de accountant van de gemeente;
- de accountant het college aanbeveelt geldende wet- en regelgeving na te leven;
- de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) in Nederlandse wet- en regelgeving is verankerd in de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, van kracht sinds 16 mei 2018;

overwegende dat:

- het college aan de Commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR) heeft aangegeven dat het voldoen aan de AVG een 'continu proces' is, hetgeen niet de urgentie uitdraagt die nodig is voor het zo snel mogelijk voldoen aan wet- en regelgeving;
- de overheid te allen tijde moet voldoen aan wet- en regelgeving;

verzoekt het college:

- uiterlijk ultimo 2021 een plan van aanpak op te stellen die erop toeziet dat de gemeente gaat voldoen aan de AVG;
- tevens een termijn te koppelen aan het plan van aanpak over wanneer het college verwacht te voldoen;
- het plan van aanpak te delen met de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 5. Geen businessunit in De Kuip

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 juni 2021, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Jaarstukken 2020;

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam een businessunit in De Kuip aanhoudt en hier jaarlijks € 126.500 voor betaalt;
- de businessunit alleen toegankelijk is voor leden van het college, die naar verluidt in het belang van Rotterdam zelf gasten mogen uitnodigen als het hen goeddunkt;

overwegende dat:

- een eventueel positief effect van het aanhouden van een businessunit in De Kuip voor de stad niet aangetoond kan worden, omdat het college niet rapporteert over de gesprekken die er tijdens evenementen plaatsvinden;
- het college over genoeg andere locaties en evenementen beschikt om banden te smeden met externe partijen die eventueel iets goeds voor de stad kunnen betekenen;
- de jaarlijkse kosten voor de businessunit hoog zijn;

verzoekt het college:

- de businessunit in De Kuip op te zeggen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 6. Technische voorbereiding geïnterviewden raadsenquêtes weggegooid geld

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 juni 2021, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Jaarstukken 2020;

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam in 2020 voor € 35.000 aan technische ondersteuning heeft ingekocht voor geïnterviewden (ambtenaren en (oud-)bestuurders) tijdens de raadsenquête over het Warmtebedrijf Rotterdam;
- in 2017 door de gemeente ook technische ondersteuning voor geïnterviewden is ingekocht bij een extern adviesbureau in het kader van de raadsenquête over de casus Boompjeskade, destijds voor het bedrag van € 90.685,27;

overwegende dat:

- technische ondersteuning niet nodig is, want het vertellen van de waarheid is gewoon gratis;
- eventuele voorbereiding voor geïnterviewden over wat er tijdens een raadsenquête te verwachten valt, ook intern kan worden verzorgd;

verzoekt het college:

- voor toekomstige raadsenquêtes geen technische ondersteuning in te kopen voor geïnterviewden bij een extern adviesbureau;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 7. Paragraaf over filantropie in het jaarverslag

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 juni 2021, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Jaarstukken 2020;

constaterende dat:

- in het jaarverslag – als onderdeel van de jaarstukken – in sommige taakvelden gewag wordt gemaakt van inspanningen om publieke doelen te verwezenlijken, terwijl deze niet worden gefinancierd door de gemeente Rotterdam;
- inspanningen zoals de projecten 'Mentoren op Zuid' en 'Moeders van Rotterdam' hiervan goede voorbeelden zijn, omdat ze worden bekostigd door een filantropische instelling;

overwegende dat:

- het wenselijk is duidelijkheid te verschaffen over de rol van filantropische instellingen in het aanbieden van publieke diensten aan Rotterdammers, omdat de raad geen private partijen kan controleren;

verzoekt het college:

- in het jaarverslag vanaf jaarschijf 2021 een paragraaf in te richten die beschrijft welke dienstverlening met een publiek doel – en waar de gemeente dus verslag van doet – is gefinancierd door filantropische instellingen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dank voorzitter. 2020 was het jaar van corona, het jaar waarin de samenleving veerkracht toonde, maar ook het jaar van vele doden, volle ziekenhuizen, een toename van werkloosheid, faillissementen en het jaar waarin we elkaar hielpen door afstand te houden. Maar dus ook, wat ik zei, het jaar waarin de samenleving veerkracht toonde, de kracht van samen, de kracht van dichtbij en de kracht van de helpende hand. Maar 2021 en verder moet ervoor zorgen dat we ook weer uit deze crisis komen. En de christendemocratische CDA'ers hebben daar uiteraard de klassieker het Rijnlands model voor. En zo moeten we daar dus ook uit, Rijnlands. Ik zal even heel kort opsommen wat dat betekent, want misschien bent u dat door de neoliberale wind van de afgelopen tientallen jaren vergeten. In het Rijnlandse denken is de economie een sociale praktijk om het goede samenleven vorm te geven. Rijnlandse uitgangspunten zijn: vertrouwen, vakmanschap, ervaringswijsheid, gedeelde verantwoordelijkheid, langetermijndenken en het algemeen welzijn. Kort gezegd staat de markt ten dienste van het individu en niet andersom. Dat is wat het CDA betreft de manier om uit deze crisis te komen. Dan naar de jaarrekening en de cijfers. Financieel, het is al eerder gezegd, je kunt zeggen: positief saldo, geen lastenverzwaring en een weerstandsvermogen boven de één. Appeltje-eitje, keurig in orde. En dat verdient ook een compliment. Tegelijkertijd weten we dat daarachter natuurlijk een hele hoop drama schuilgaat en velen van u hebben daar ook al aandacht aan besteed. Maar het past mij ook om op deze plek, net als de heer Verheij dat deed en volgens mij de heer Tak ook heel uitgebreid, de ambtenaren van de gemeente Rotterdam een dikke, dikke pluim te geven. Want we denken weleens bij ambtenaren dat de woorden snel en flexibel niet per se op ze van toepassing zijn, maar de manier waarop er gereageerd is op deze coronapandemie en het doorwerken van die duizenden mensen die iedere dag werken aan de stad, dat verdient echt een heel groot compliment. Zo ook aan de griffie, die er heel snel voor zorgde dat wij als gemeenteraad onze politieke verantwoordelijkheid konden blijven nemen en digitaal ons werk konden blijven doen. Ook dat verdient een dikke pluim. Over de targets kunnen we door corona eigenlijk weinig zeggen. Dat is natuurlijk jammer, maar tegelijkertijd is het niet meer dan logisch. Ik wil nog een aantal punten even aanstippen voorzitter, op een aantal dossiers. Zo moet het wat ons betreft ook gaan over die lokale economie. Ik zei het net al even, er moet echt een plan post-corona komen en daar roep ik met name de wethouder Economie toe op. We hebben het erover dat lastenverzwaring niet bij de Rotterdammers terecht moet komen en het moet ook vooral zo min mogelijk bij de Rotterdamse ondernemers terechtkomen. Want die hebben al hun reserves al gebruikt het afgelopen jaar. Dat moet niet meer worden. Wij zitten als gemeente aan een aantal knoppen om dat voor die ondernemers te verzorgen. Natuurlijk kost dat geld, maar ik verwacht van de wethouder Economie dat zij met een vooruitziende blik komt met een plan post-corona en dus bij dezen ook de vraag aan de wethouder om daarmee te komen.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank u voorzitter. Ik zou ook u aan willen vragen of u aan uw eigen minister van Financiën wilt vragen of hij ook aan een bepaalde knop wil draaien, namelijk de kwijtscheldingsknop, want daar helpen we denk ik ondernemers het meest mee. Uw collega haalde net de formatie aan. Ik denk dat dit gewoon voor de formatie geregeld kan worden, de belastingkwijtschelding. Dat kan gewoon bij een meerderheid in de Tweede Kamer. Maar

ik roep u vooral op om daar dat pleidooi te doen, want dat is namelijk het echte probleem. Dat kunnen we helaas niet hier in Rotterdam oplossen, vrees ik.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dank voorzitter. Zeker, ik ben dat met de heer Tak eens. Tegelijkertijd is het natuurlijk wel zo dat we, gegeven die situatie, hier ook gewoon een plan moeten maken hoe we er dan uit zouden willen komen en wat er bijvoorbeeld nodig is in een lobby naar Den Haag. Dat verwacht ik van de wethouder Economie en daar verwacht ik ook een reactie op. Dan op groen. Het zit ook in de portefeuille van de wethouder Economie. Die landtong in Rozenburg, als je gaat terugkijken naar wat er dit jaar allemaal had moeten gebeuren, dan ben ik erg teleurgesteld dat wij nog steeds geen aangepast bestemmingsplan hebben voor die landtong in Rozenburg, want die moet groen blijven. Daar is verreweg de meerderheid van de raad het mee eens. Ik snap dat het een onderhandeling met het Havenbedrijf Rotterdam is, maar ik roep echt op dat dat zo snel mogelijk moet. Er moet zo snel mogelijk duidelijkheid komen en het is heel simpel, dat bestemmingsplan moet aangepast worden. Dan sluit ik me zeer aan bij de woorden van de heer Koster die zich verbaast over het feit dat het binnen de gelden van de energietransitie ons niet gelukt is om dat gemeentelijke vastgoed vol te leggen met zonnepanelen. Het schijnt te hangen op een onderzoek over de bouwconstructie van al die panden, maar dat moet echt zo snel mogelijk gebeuren zodat we een heel grote stap kunnen zetten. Op het vlak van mobiliteit, ja, het viel me gewoon op in de bijdrage van de heer Koster dat hij toch misschien meer op zijn plek is binnen Geert Fileert, want hij blijkt wat meer van het eenrichtingsverkeer te zijn, want hij reageert op geen enkele interruptie. Dat over mobiliteit.

De heer **KOSTER** (lr). Ik reageer dan nu wel op een interruptie. Volgens mij heb ik het net goed gedaan en ik maak ook graag reclame voor andere mensen. Op Dagblad010 staat een mooi verhaaltje, dat kunt u nog een keertje teruglezen, mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dit bevestigt alleen mijn stelling dat de heer Koster meer van het eenrichtingsverkeer is. Interessant voor iemand van Leefbaar Rotterdam. Dan, op het vlak van de armoedegelden is eigenlijk onduidelijk gebleven in de commissievergadering of er nu nog steeds een onderbesteding op die portefeuille is.

De heer **KOSTER** (lr). Mijnheer Segers-Hoogendoorn, met dit soort opmerkingen moet u stoppen. In uw partij heeft u met de Omtzigt-affaire zelf genoeg aan het hoofd. Sta eens wat beter open voor andere geluiden in plaats van alles meteen als eenrichtingsverkeer af te doen. Dat zou u wat meer sieren en dat minzame lachje, stop daarmee.

De **VOORZITTER**. Zullen we het bij de inhoud houden, mijnheer Segers-Hoogendoorn?

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Deze zag ik van een kilometer aankomen. Op die armoedegelden. Het is dus een beetje onduidelijk of er nu nog steeds onderbesteding is op die armoedegelden, dus daar zou ik toch graag een reactie op willen. Het CBS heeft gezegd dat vooral jongeren en mensen met een niet-westerse achtergrond het hardst getroffen worden door het instromen in de bijstand van het afgelopen jaar in de crisis. Daar zou ik ook echt de wethouder Werk en inkomen toe willen oproepen: maak daar dan ook nu alvast een plan voor, hoe je met name die groepen die daar het hardst in geraakt worden, zo snel mogelijk helpt. Ten slotte is op het gebied van veiligheid duidelijk dat de BOA's belangrijk werk leveren en dat de samenwerking met de politie steeds beter gaat. We

hebben uit de commissie in ieder geval een toezegging van de burgemeester dat er een evaluatie komt van het gebruik van de bodycams en daar kijken we erg naar uit. Tot zover voorzitter, dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer, mijnheer Segers-Hoogendoorn. De laatste maar niet de minste spreker in deze rij is de heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja, dank u wel voorzitter. Het is een eer voor mij om hier weer te mogen staan en deze illustere rij van sprekers te mogen afsluiten. Zoals al veel is gezegd, 2020 was een bijzonder jaar. Het was een crisisjaar en ook een heel leerzaam jaar. Want een crisis laat zien wat echt belangrijk is. We zagen dat ook afgelopen weekend in een heel andere context, toen Christian Eriksen ter aarde stortte en hij moest vechten voor zijn leven en de coach na afloop stamelend voor de camera stond en zei: 'Waar het echt om gaat in het leven, dat zijn betekenisvolle relaties. In dat licht is voetbal maar zinloos.' Ik ben benieuwd of we dat ook gaan onthouden als straks de voetbalgekte echt losbarst. Dan heb ik het niet alleen over het EK, maar ook over de discussie rondom Feyenoord City. Voorzitter, na zo'n lange periode van lockdown verlangen we allemaal weer naar ontmoeting. En als we elkaar niet ontmoeten, gaan tegenstellingen zich verdiepen, dan verschraalt het debat en posities drijven uit elkaar. We hebben dat gezien, ook in 2020. Het is zaak om juist in deze tijd ons te beheersen in onze kwalificaties. Laten we niet al te grote woorden gebruiken en een beetje mild zijn voor elkaar. Ik ben ook benieuwd of we dat onthouden bij het eerste het beste interpellatiedebat in deze zaal. Voorzitter, naar aanleiding van de jaarstukken en de bespreking in de commissies een aantal punten van mijn kant. Door de cijfers van de jaarrekening heen lezen we het verhaal van banenverlies, toenemende armoede, schulden, jongeren die stil komen te staan, toenemend drugsgebruik, dat helaas nog ruim verkrijgbaar is. Maar we lezen ook goede verhalen. We zijn dankbaar voor al die mensen die een verschil hebben gemaakt. De mensen in de zorg, de politie, de GGD, Stadsbeheer, juist die mensen die ook veel agressie naar hun hoofd hebben gekregen in deze tijd. Maar zij verdienen onze waardering. Laat onze steun en waardering op de voorgrond blijven staan, ook als de crisis langzamerhand naar de achtergrond verdwijnt. Ik wil in het rijtje mensen die een verschil maken ook de ambtenaren van Rotterdam niet ongenoemd laten. Ze zijn verschillende keren al genoemd. Ik wil graag nog drie groepen benoemen. Allereerst natuurlijk de ambtenaren, die het gewoon gelukt is om de jaarstukken weer op tijd geleverd te krijgen en de toets van de accountant hebben kunnen doorstaan. En niet alleen die toets van de accountant, maar zelfs die van de COR. Dank trouwens aan mijn collega's die die extra corveetaak op zich hebben genomen en een uitstekend rapport hebben opgeleverd, waarin veel concrete aanbevelingen staan. Ik kom er straks nog even op terug. De ambtenaren die in coronatijd de maatschappelijke opvang moesten realiseren. Er moest extra opvang komen en dat is gelukt. Niet in de breedte die wij graag hadden gezien, voor alle mensen in de stad. Maar er is meer opvang gekomen en de opvang is ook verbeterd en dankzij de crisis veel sneller dan we hadden voorzien. Wat dat betreft, never waste a good crisis is hier zeker van toepassing. En als derde groep de ambtenaren die uitvoering hebben gegeven aan de ad-hocregelingen die vanuit Den Haag over de gemeente zijn uitgestort. Als ik dan lees dat de Tozo-regeling, als voorbeeld daarvan, niet alleen is opgetuigd, maar de accountant daarin geen onrechtmatigheden heeft gevonden, dan verdient dat van onze kant een diepe buiging. Voorzitter, veel doelen zijn niet gehaald door corona. Logisch. Maar sommige doelen zijn wel gehaald dankzij corona. Dan denk ik bijvoorbeeld aan de doelen rondom schone lucht. Superbelangrijk en heel goed nieuws voor alle Rotterdammers. Maar we maken ons wel zorgen. Wat gaat er gebeuren als we met velen weer teruggaan naar normaal, alsof er geen crisis is geweest? Mijn vraag aan wethouder Bonte is dan ook welke aanvullende maatregelen hij nu gaat nemen om tegen de toenemende vervuiling in deze goede lijn vast te houden? Nog even over het COR-rapport en dan met name aanbeveling 9, over het

realistisch begroten van de kosten en baten in het sociaal domein. De heer Verheij noemde het net ook al, en het is heel terecht dat we daar een goede focus op hebben. Ik snap dat deze aanbeveling is opgenomen, maar wil ook wel gezegd hebben dat we, zowel het college en ook de raad, goede besluiten hebben genomen in 2020, een enorme stap hebben gezet om juist realistischer te gaan begroten, de stijgende kosten niet langer te zien als een boeggolf die voorbijgaat, maar structureel in te boeken. Zorgkosten moeten betaald worden, altijd. Daarom hebben we ook een buffer in de vorm van een bestemmingsreserve. Deze was aan het begin van het jaar € 34,5 miljoen en aan het eind van 2020 met € 2 miljoen gedaald. Als leek heb ik dan geen idee of dit een adequate omvang is. Hebben we de risico's in de zorg hiermee goed afgedekt? Is dit een goede omvang van de reserve? Bijvoorbeeld in vergelijking met andere steden, of wellicht is hier een norm voor. Dat is dan nog mijn resterende vraag die overblijft na de aanvullende informatie die we op deze vragen uit de commissie mochten krijgen.

Veel groepen zijn in deze crisis gesteund. Ondernemers, horeca, jongeren, cultuur en mensen in de sport, en noem maar op. Maar voor één groep wil ik speciaal nog aandacht vragen. Dat zijn de nieuwe Rotterdammers, de mensen die als vluchteling een status kregen en een toekomst in Rotterdam. Integreren in een druk en individualistisch land als Nederland is al moeilijk. Integreren in een land in lockdown is nog veel moeilijker. We zien dan ook uit naar steunmaatregelen voor deze groep. Extra budget, extra bestuurlijke creativiteit om deze groep de komende tijd meer en beter te ondersteunen, want dat heb ik in het afgelopen jaar te weinig gezien en te weinig terug gelezen in de jaarstukken. Ik hoor graag van de wethouder wat hij voor deze groep in petto heeft, zeker nu de nieuwe Wet inburgering nog steeds op zich laat wachten. Ten slotte voorzitter, Rotterdam komt sterker uit de crisis. Niet alleen vanwege al die financiële steun, maar vooral vanwege de onderlinge solidariteit, de energie en betrokkenheid in onze samenleving. Juist in crisisjaar 2020 kwam het rapport uit waaruit nog maar eens de maatschappelijke meerwaarde van levensbeschouwelijke organisaties werd becijferd. Al die vrijwilligers, al die positieve energie, in euro's meer dan € 200 miljoen per jaar. Maar dan gratis. Het staat dus niet in de jaarrekening. Die humuslaag geeft de stad leven, het geeft de stad hoop. We komen sterker uit de crisis. Het is niet de overheid, het is niet de markt, het is de samenleving. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Zo hebben we alle fracties die vandaag hier in de raad aanwezig zijn aan het woord gehad.

De heer **KOSTER** (Iv). Zou ik vast mogen pleiten voor ophoging van de spreektijd met een halfuur voorzitter?

De **VOORZITTER**. Een orde vraag. Eens kijken of die gesteund wordt. Ik ga even de fracties langs. Mijnheer Postma?

De heer **POSTMA** (gl). Sorry, ik zat me nog even te verbazen over de heer Koster die aan het begin van het debat vroeg of hij zijn overgebleven spreektijd mee mocht nemen naar donderdag. Ik zou dan liever willen pleiten voor enige coulance van de voorzitter dan weer overall te gaan opplussen. Want ik heb er ook rekening mee gehouden dat ik wat tijd over zou houden.

De **VOORZITTER**. Als u mij de ruimte geeft om straks de fracties die geen spreektijd meer hebben nog in de gelegenheid te stellen op een redelijke wijze de wethouder nog een vraag te stellen, dan kan dat. Dan kan ik proberen u tegemoet te komen.

De heer **KOSTER** (Iv). We hebben wel meerdere vragen.

De **VOORZITTER**. Als u daar in redelijkheid mee omgaat, ga ik u helpen.

De heer **KOSTER** (lr). We gaan het proberen.

De **VOORZITTER**. Dat betekent geen lange aanloop, maar gewoon een vraag stellen. Dan kan het. Vindt u dat goed?

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Voorzitter, we kunnen natuurlijk altijd weer opnieuw voorstellen, maar dan gaan we het nu gewoon op deze manier doen. Volgens mij zitten meer partijen aan het einde van hun tijd. Wat mij betreft voeren we het debat goed met het college.

De **VOORZITTER**. Ik ga mijn best doen straks. Ik schors voor een minuut of tien. Dan kunt u nog even de benen strekken. Ik heropen straks graag de vergadering om 21.50 uur. De vergadering is geschorst.

Schorsing

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken te gaan zitten? Aan de orde is de beantwoording door het college in eerste termijn. Ik geef graag als eerste het woord aan de locoburgemeester.

De heer **WIJBENGA** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Is de fractie van Leefbaar Rotterdam nog de wedstrijd aan het volgen? Dan ga ik toch maar van start voorzitter. Ik begin maar met de vragen van Leefbaar Rotterdam. Het is wel heel interessant om dat nu te timen.

Geachte raadsleden en voorzitter, dit college is door deze raad, door u, in meerderheid met een ambitieuze opdracht in 2018 op pad gestuurd. Wij moesten, zal de heer Koster zeggen, met z'n tienden, groot en sterk, zou ik willen zeggen, drie doorbraken realiseren in de stad. Drie doorbraken die de stad verder zouden helpen door in ieder geval op het aantal woningen en de leefkwaliteit, op energietransitie en economie en op meer kansen voor kinderen met achterstanden het verschil te gaan maken. We zijn daarmee in 2018 voortvarend begonnen. Alle wethouders en ook de burgemeester op hun eigen terrein. Maar we hebben dat ook echt als collectief aangevat. Daarom hebben we ook collegebrede targets aan u voorgelegd, waarmee we dat niet vrijblijvend zouden maken. En we gingen de stad in, volop de stad in. We hebben een heel groot netwerk aangesproken, de vrijdagen gingen allemaal in de agenda voor wijkontmoetingen, participatiesessies op vele onderwerpen werden georganiseerd. Mevrouw Kathmann nam ons in de tuktuk mee. En zo waren wij, mijnheer Koster, met veel, maar ook veel te zien. Er zijn meerdere akkoorden gesloten. Een leer-werkakkoord, een wonen-bouwenakkoord, een stadslogistiek akkoord, een akkoord op het samenleven, een akkoord op energie en klimaat enzovoort, enzovoort. Daarmee wist het college zich in die doorbraken ook heel erg gesteund door heel veel partijen in de stad. Vanmiddag is nog zo'n akkoord gesloten door mijzelf namens het college met tientallen partijen op de zeven stadsprojecten. In de eerste monitors die we zelf volgden en ook een aantal daarvan aan u hebben toegestuurd, zagen we de aansprekende resultaten op diverse voornemens en targets bereikt worden, tot en met maart 2020. De grote gamechanger was corona, en meerdere mensen hebben daar, vind ik, heel mooi over gesproken. Ik denk dat de mensen uit de stad die luisteren, hebben gezien dat u de stad daarin aangevoeld heeft voor wat een enorme impact dat had. Ziekte, voor heel veel Rotterdammers. Volle ziekenhuizen. Overlijdens, ook van mensen heel dichtbij. Sociale beperkingen die het leven veranderden en voor heel veel mensen onaangenaam maakten. De stad en het leven in de stad bijna eng gewijzigd. En Rotterdam dagelijks in het nieuws. Maar niet op de manier waarop je wilt. In het coronanieuws. Natuurlijk waren we er ook een

beetje trots op hoe we mee konden doen in corona, en hoe onze burgemeester daar ook de kar trok. We hebben daar ook allemaal heel graag aan geholpen, maar het was veel leuker om in het nieuws te zijn met het Eurovisie Songfestival en de losse heupen van collega Kasmi te zien, en wij deden ook ons best voorzitter. We waren in het verkeerde nieuws, in het coronanieuws. Komen er geen interrupties over onze danskwaliteiten?

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Dank u wel. De heer Kasmi zei na afloop van het Songfestival dat het voor € 22 miljoen een schijntje was geweest voor de promotie. We hebben het Songfestival gezien, dat weinig uitloop heeft gehad in de stad, weinig de beoogde feesten eromheen, ook de zaal zat vol. Bent u het met wethouder Kasmi eens dat die € 22 miljoen inderdaad een schijntje was voor de promotie van de stad?

De heer **WIJBENGA** (vvd) (wethouder). Ik denk dat het een figure of speech is. € 22 miljoen is gewoon hartstikke veel geld. Het is een enorm bedrag, dus dat zouden we nooit een schijntje noemen. In het licht van de hele wereld die opgesloten is geweest en die een moraalboost nodig had, is het wel geweldig dat je dat als stad hebt mogen aanbieden, dat heel Europa ineens op een andere manier bezig was en dat iedereen naar dat ene showprogramma heeft gekeken. Ja, in dit perspectief zie ik zijn uitspraak als heel begrijpelijk en terecht. Maar het blijft natuurlijk voor de stad wel veel geld. En we hopen dat de reputatie die we ermee krijgen op de lange termijn toch ook iets oplevert van retour daarop. Maar ik heb het echt gezien als een uitspraak in blijdschap, dat de wereld weer kon zien dat het na corona ook weer door kon gaan.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Dank voor deze toch wel andere uitleg. Ik moet zeggen dat ik ook wel schrok van de uitspraak, want € 22 miljoen, en zeker voor een uitgekleden versie, is verdomd veel geld. Ik denk dat wij met z'n allen, en u als college spreek ik daar ook op aan, moeten zorgen dat er nog een spin-off komt uit het Songfestival. Daar hebben we ook met een aantal partijen een motie voor ingediend, die later weer is ingetrokken. Ik zou toch echt aan het college en vooral aan wethouder Kasmi willen vragen, dus ik hoop dat u dat door kunt geven, dat er wordt gezorgd voor een spin-off. Dat we waar voor ons geld krijgen en dat voor die € 22 miljoen, wat geen schijntje is, zoveel mogelijk terugkomt voor de Rotterdammer.

De heer **WIJBENGA** (vvd) (wethouder). Ik vind dat een heel terechte oproep, dat we nu niet stoppen maar dat we het nog verder verzilveren. Het is niet voor niks dat heel Europa even naar Rotterdam heeft gekeken en genoten heeft van wat hier kon. Laten we dat inderdaad verder versterken met onze marketing, met Rotterdam Partners, met Rotterdam Festivals, met ons hotel- en horecabeleid en met ons toerismebeleid. Deze opmerking is aan het goede adres en komt bij collega Kasmi terecht.

De economie heeft klappen gekregen in 2020. Heftige klappen. Gek genoeg zie je in de economie ook dat de klappen niet overal hetzelfde zijn en dat er zelfs sectoren zijn die geprofiteerd hebben van de veranderende omstandigheden. Maar ook heel veel mensen zijn werk verloren en ik denk dat we hier allemaal wel mensen kennen uit de stad die werk zijn verloren. Dat zijn allemaal persoonlijke drama's geweest. Wat doe je dan als college? In de traditie van samenwerken met elkaar, hier, raad met college en met de stad, hebben we gekozen voor een traject onder leiding van verkenners Van Dommelen. De conclusies en de aanbevelingen komen echt uit alle fracties. Die zijn gewogen, naast elkaar gelegd en voorzien van goede beoordelingen. Die hebben hier ook in de discussie geleid tot aanbevelingen die we overgenomen hebben, namelijk: ondersteun de coronaslachtoffers en

laat het fundament, de humuslaag van de stad intact. Zet in op omscholing van mensen die van het oude werk kwijt, moeten voorbereiden op post-corona, naar het nieuwe werk. Dat hebben we opgepakt met een stevig scholingsfonds. En het derde was: geef de economie zo snel mogelijk als het kan weer een boost door te investeren. Die investeringen zien we als college op allerlei punten terug en daar zijn we in 2020 ook mee begonnen, waarbij de stadsprojecten dan het meest de aandacht hebben getrokken. Geef de economie weer een boost door te investeren. Een aantal raadsleden heeft gezegd: maar jullie hadden toch op die doorbraak die targets geformuleerd? Heb je die nu wel of niet gehaald? U had daar ook best kritische woorden over, mijnheer Koster. Ja, een aantal targets zijn onhaalbaar geworden en zijn ook veranderd in de score vorig jaar. Maar als ik kijk naar waar we nu staan op de targets, zie ik dat er zeven van de veertien targets zeker gehaald gaan worden. Drie targets moeten nog gemeten worden, bijvoorbeeld eenzaamheid onder ouderen. Dat weten we nog niet, drie zijn nog niet bekend. En vier zullen zeer waarschijnlijk niet gehaald worden. Daarvan is zeker voor een deel ook corona te noemen. Ik wil nu niet even helemaal in de techniek, want dat gaat de Rekenkamer straks objectief doen, maar het idee dat we met de coronaellende onze targets en ook daarmee een beetje onze doorbraken bij het oud vuil hebben gezet, is niet waar. Er zijn dus zeven targets die we gewoon gaan halen. En drie kunnen we nog gaan halen, maar dat moeten we nog meten. Dan een paar voorbeelden om als college af te ronden voorzitter, waarom we toch op 2020 met al die moeilijkheden in de context toch ook positief kunnen terugkijken. Niet het geplande aantal, maar toch 11.000 nieuwe woningen start bouw, en een goedgekeurd plan. Een pittige aanpak die al in werking is voor malafide verhuurders. € 1 miljoen extra voor jongeren, zzp'ers en gezinnen. Een speciale Corona-aanpak Armoede en Schulden, een voorbeeld in het hele land. 1500 fietsparkeerplaatsen in onze stad. En dat is nodig, dat weten we ook, 500 meer dan als target was genomen. Een park-and-ridevoorziening Hoek van Holland, in 2020 geopend. Honderd daklozen aan een woning geholpen. Sportverenigingen staan allemaal overeind, er is niet één sportvereniging in Rotterdam die het loodje heeft gelegd ondanks corona. We hebben 78 leegstaande winkelpanden, bovenop de target die we hadden, getransformeerd naar woningen. Hartstikke goed, want juist winkelpanden komen vaker vrij en woningen kunnen dan meer benut worden. Geen enkele straat overschrijdt meer de Europese stikstofnorm. Een aantal van u heeft daar al voorbeelden van genoemd. De topaanpak voor Rotterdammers met recente werkervaring is ingezet. De stadsprojecten zijn allemaal in voorbereiding genomen, we hebben participatietrajecten achter de rug in 2020 met enige hindernissen, maar het is toch gelukt en de ontwerpen zijn of worden nu afgerond. Morgen mag ik met collega Bas Kurvers fysiek beginnen met het Rijnhavenpark, want daar gaan we baggeren opdat daarna het dempen kan beginnen. Een hartstikke leuk fysiek begin. Dus dat is ook allemaal doorgegaan. We hebben een noodfonds voor de culturele sector gedaan waardoor naast wat het rijk kon doen, we echt gezorgd hebben dat de Rotterdamse instellingen er staan. En die staan er nog. Dat is wel heel mooi. En Blijdorp en Ahoy ook. Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid voorzitter, u geeft daar zelf ook leiding aan, met Richard Moti, draait op volle toeren in die verschillende sectoren. De Zomercampus is uitgevoerd, 6000 kinderen hebben vorig jaar zomer extra les gehad omdat ze achterstanden opliepen door corona. We hopen dat straks in de meting van de schoolprestaties terug te zien. De aanpak van ondermijning, een heel vervelend fenomeen op heel veel plaatsen, is in volle kracht doorgezet en de burgemeester kon zelfs het nieuws brengen dat dat nu naast inhoudelijke steun ook financiële steun krijgt van het rijk. In Carnisse is de burgemeester iedere vrijdag te zien en aan te spreken, dus we zien in Carnisse nu ineens op een van de focuswijken waar achterstand zich het meest hardnekkig manifesteerde, ook een trendbreuk ontstaan. 2020, naast al die ellende toch een jaar waarin heel veel gebeurd is. Voorzitter, dan heb ik een paar opmerkingen als wethouder te maken. Ik zal dat kort en bondig doen. Heel veel is gezegd over afval en ik snap dat helemaal. Als afvalwethouder heb je af en toe wel een zwaar lot, maar wat me helpt is dan weleens om goed de dagbladen te

lezen. Hoe gaat het nu in die andere gemeenten en hoe gaat het in de regio? Dan zie ik dat heel Nederland zucht onder dat afval. Er is meer afval, de afvalstromen zijn anders en er is ook meer afval op straat. Met die meer kilo's en met meer mensen in de buitenruimte en meer afval op straat hebben we ook nog eens gezien dat de burgemeester een heel groot beroep heeft gedaan op de gemeentelijke handhavers om de coronaregels te handhaven. Dus we hebben vorig jaar zes tot negen maanden eigenlijk vooral coronaregels moeten zien na te leven. Inmiddels kan ik zeggen, maar dat is niet meer 2020 – dit gaat over 2020 en dat is een slecht jaar geweest voor afval, ik kan het niet anders zeggen – maar nu zijn we weer volle bak aan het werk op de drie pijlers. Ja, volle bak in de bak. En volle bakken legen we. Daar hoort bij: Stadsbeheer gewoon lekker aan de gang met zo goed mogelijk zijn werk te doen en daar ook innovatieve dingen in toe te passen. Dat voert hier te ver, denk ik. Natuurlijk gaan we door met al die vrijwilligers en de voorlichting, maar waarmee we ook weer begonnen zijn vanaf januari, is de handhaving weer heel pittig te doen. Want alle Rotterdammers weten: zonder handhaving gaat het ook niet goed op dit punt. Restafval, dat geef ik aandacht samen met collega Bonte. Er is terecht door een aantal raadsleden aandacht voor gevraagd. Interessant is dat de Rotterdammers meer scheiden, ook in 2020 meer zijn gaan scheiden, maar dat de hoeveelheid kilo's zodanig is veranderd dat de hoeveelheid restafval is toegenomen. En dat is uiteindelijk ons target geweest, dus daar gaan we niet goed in. Dat is wel conform het beeld van Amsterdam en ook Den Haag, dus die grote gestapelde dichtbebouwde steden hebben een beetje datzelfde probleem. We hebben nog heel veel plannen in de mouw om dat aan te pakken, want we willen gewoon weer terug naar het target van 250 kilo restafval in 2021 en uiteindelijk, ik durf het bijna niet te zeggen, naar 0. De motie van GroenLinks is daarin stimulerend, vinden wij, om gewoon weer in volle vaart de aanpak op dat restafval op te pakken, inzichtelijk te maken hoe we dat doen, waar we dat doen en daarover in de volgende jaarrekening te rapporteren. Ik kan me zomaar voorstellen dat die motie heel veel steun krijgt. Wij zullen er een eer in leggen om dat uit te voeren, en ik doe dat met collega Bonte. Camera's. De heer Verheij vroeg naar de camera's. Het is mooi dat in 2020 99% van de camera's gedigitaliseerd is. De laatste procent moest nog dit jaar en dat is ook gebeurd. De burgemeester heeft het zelf gecontroleerd op de Beijerlandse laan. Daar hebben we hem digitaal in beeld gehad toen hij checkte of ook de Beijerlandse laan camera niet meer analoog maar digitaal was. Dat is nu 100% voor elkaar. Dat vind ik echt heel fijn en dat geeft ons heel veel kans op het werk, maar ook op het herkennen als er echt ernstige dingen gebeurd zijn. Maar ook de kwantiteit. Er zijn ook tientallen plaatsingen geweest, wel altijd door een zorgvuldige procedure. Statushouders. Voor statushouders hebben we extra hard moeten lopen, mijnheer Vonk, en ik kan zeggen: dat blijven we doen. Bij statushouders speelt sowieso de extra inzet op toebrengen naar werk, de job coaching. Er is een dedicated team ingezet en daar gaan we mee door. Maar wat ook extra is gedaan, is het contactarm verhuizen. Dat is heel apart, want met al die hindernissen die er zijn, dat je een opname van een huis doet met videofoon. Daar hebben de ambtenaren echt een trend in gezet en dat wordt nu op allerlei plaatsen overgenomen. Maar daar gaan we ook mee door. En we gaan verder op zoek naar taalmaatjes, want de opgave met zoveel meer statushouders dan de twee, drie jaar hiervoor, maakt ook het beroep op vrijwilligers weer groter en dat is nog niet oké, dus dat vraagt extra inzet. Dus u heeft dat punt gemaakt en ik doe u die toezegging. Black Lives Matter. Het koloniaal slavernijverleden kwam bij elkaar vorig jaar. DENK en VVD hebben met heel veel steun van de raad daar een initiatiefvoorstel in gedaan. Alle hens aan dek. In de commissie WIISA is heel geregeld een pittig en goed debat over wat we daarin moeten doen. Ik wil tegen mevrouw Arsieni zeggen dat vanmorgen in het college een brief is vastgesteld die naar de commissie WIISA toegaat. Daarin beschrijven we het punt van wat wij als gemeente doen aan inclusief werken en aan antidiscriminatie, de rol die we daarin ambtenaren toedichten en hoe we ze daarbij helpen. Hij staat op uw agenda van 23 juni. Ik zou bijna zeggen: ik kan een heel snelle toezegging doen en meteen zeggen dat hij is

ingevuld, maar de eerlijkheid gebiedt me te zeggen dat hij al onderweg is naar u. Dus 23 juni komt hij verder. In 2020 is dat ondanks de hindernissen toch doorgegaan. Voorzitter, dat waren mijn punten, dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Dan gaan we naar de wethouder Financiën.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Ik heb goed geluisterd naar de heer Verheij. Kort, bondig en compact beantwoorden. Dat ga ik proberen. Allereerst dank voor de vele complimenten aan de organisatie. Die zijn terecht. De organisatie heeft zich het afgelopen jaar van haar beste kant laten zien. Laat ik overigens ook beginnen met complimenten aan de COR te geven, want zorgen dat de jaarrekening weer onder dit gesternte met ook zoveel Tozo-regelingen en bijzonderheden en werken er onder coronacondities moest komen, heeft ook veel gevraagd van de accountant, maar ook van u. Dus dank voor de inzet van de leden van de COR daarbij. Maar de organisatie heeft het stevig voor haar kiezen gehad en heeft het gewoon goed gedaan. Laat ik beginnen te zeggen dat ik blij ben en de heer Tak zei dat al, en ook eer aan de heer Jami, die in het verleden zei: gaat het bij Werk en Inkomen wel goed? Maar met name ook de motie 'Zeker zijn van een baan' heeft ertoe geleid dat wij naast die inhuur terugdringen, dat gelukkig op tijd en stevig hebben aangepakt. Dat betekent dat als u nu terugkijkt, u ziet dat er zeker bij Werk en Inkomen aanzienlijk veel mensen in dienst gekomen zijn. Dat bleek goud waard, want later met de corona-aanpak wilde iedereen meer bijstandsmedewerkers hebben om die taken uit te voeren en toen hadden we ze. En die mensen zijn supergemotiveerd, dus u ziet minder inhuur, grotere tevredenheid, laag verzuim, goede prestaties. Dus mede door uw toedoen, dat houdt ons scherp, was dat goed gegaan. De hele organisatie was flexibel. Meer dan andere gemeenten hebben we heel snel geschakeld met de hele ICT-omgeving. Dat ziet u ook in de financiële stukken terug. Meer in devices, minder in andere programma's, maar we hebben tempo gemaakt. We hebben tempo gemaakt, collega Wijbenga zei dat net, met videobellen en het toegankelijk maken, op een persoonlijke en veilige manier zaken doen met de gemeente. Er is een enorme flexibiliteit betracht door te zeggen: we gaan met eigen mensen de Tozo doen en dat niet aan Maandag of EIFFEL of een bureau uitbesteden. Kosten gereduceerd, contact houden met je eigen mensen en het uiteindelijk goed kunnen verantwoorden. De BOA's zijn andere dingen gaan doen, afval is.., de GGD is enorm ondersteund van zorg voor het feit dat de directeur haar werk kan blijven doen en ondersteuning tot heel veel mensen die dat gedaan hebben. Dat heeft ons zowel heel veel kosten bespaard als ook grote betrokkenheid gegeven. Mensen die ooit gekozen hebben voor de publieke zaak, hebben gezien hoe belangrijk dat is. Die hebben zich verantwoordelijk gedragen en dat zie je terug in laag verzuim, hoge tevredenheid en goede prestaties. Daar ben ik trots op, maar dat zijn anderen ook. Laten we kijken in deze stad dat niet de stad, de gemeente het alleen zelf gedaan heeft. Dan kom ik toch bij de heer Koster. Hij zegt: dat komt doordat het rijk het doet. De heer Wijbenga zei al: Rotterdam en het rijk hebben schouder aan schouder gestaan. Iedere keer kon u beelden van het Erasmus MC zien, zaten we vooraan in de crisis en de Veiligheidsregio was mede bedenker van de uitvoerbaarheid van alle maatregelen die er waren. Onze haven, mag ik dan als portefeuillehouder even als uitstapje maken, is een van de weinige havens die heeft gezegd: als u met gezondheids- en coronagevallen aan boord zit, kunt u hier binnenlopen, u kunt hier veilig komen. Humanitaire afspraken dat ze een bemanningswisseling, waar ze overal geweigerd zijn, hier in de haven veilig en goed konden doen. Dat is doorgegaan en de haven heeft daarmee niet alleen gewoon laten zien dat ze dat ook onder moeilijke omstandigheden kunnen doen, maar heeft ook iets laten zien van zijn gastvrijheid en zorgvuldigheid. En daar ben ik trots op. Misschien nog wel meer hebben we heel veel met de stad gedaan. Dat betekent dat ook filantropen geholpen hebben als het ging over laptops. Grote bedrijven hebben meegewerkt om dat gedaan te krijgen en dat heeft ook gerealiseerd dat wij dingen

hebben kunnen doen die uiteindelijk voor de stad en aan onze inwoners ten goede zijn gekomen, en niet onmiddellijk en ten volle op last van de gemeentebegroting kwamen. Want uiteindelijk kunnen wij wel zeggen dat de gemeente dat moet doen, maar dat is geld van de Rotterdammers. Dus als anderen dat doen die het kunnen dragen, willen dragen, is het hartstikke goed. Dan sluit ik aan bij de heer Vonk, die zegt: dat maatschappelijke initiatief, hier en daar de boodschappenservice, op wijkniveau, de kerken die erin staan, voedselbanken die er gekomen zijn, dat is uiteindelijk sociale cohesie. En een goede stad is uiteindelijk, als die de vertrouwdheid heeft van een dorp en de onbevangenheid en de openheid van een grote stad, dat is Rotterdam op zijn best. Als het moeilijk wordt, dan zijn we daar. Dat heeft financieel ook gewerkt, doordat we meer hebben kunnen doen, sneller een aantal dingen hebben kunnen doen dan sommige anderen en dat we dat hebben kunnen doen door uiteindelijk niet uit die Eneco-pot te snoepen. Zoals u aan de cijfers ziet is dat een forse baat die hier binnengekomen is en dat betekent dat we heel robuust zijn. Maar niet door te zeggen: o, dat is lekker makkelijk. Dus daar heeft u heel strenge regels voor gegeven. Die hebben we geïmplementeerd, dus daar zijn we niet aan gekomen, maar niettemin woekeren met geld, eigen middelen. We reizen niet, we ontvangen niet, we gaan niet naar opleidingen, we gaan andere dingen doen. Van dat geld hebben we niet gezegd: wat gaan we er dan mee doen? Dat hebben we meteen ingezet door het te stoppen in 'Rotterdam. Sterker door'.

Dan naar mevrouw Arsieni. Die menselijke maat heeft eigenlijk steeds centraal gestaan. Als het ging over de terrasvlonders, als het ging over maatwerk voor ondernemers, als het gaat over veiligheid en anderszins in de horeca, wat kan er wel? Om te zeggen: dichtbij gaan we dat doen en niet zeggen: we hebben een visie en een beleid. Nee, we gaan kijken wat er wel kan. Maatwerk op het gebied van schulden en uitstel, of het nu bij belastingen ging of om vastgoed. Dat blijven we doen. We hebben vanavond besloten in het college om de precario voor terrassen voor 2020 en 2021 niet in rekening te brengen. Het zijn kleine beetjes, maar voor mensen geeft het uiting aan solidariteit: we zien dat jullie het lastig hebben. Wat wij kunnen doen om het makkelijker te maken, dat doen we ook. Daar zal straks denk ik een andere collega meer over zeggen, hoe we dat met ondernemers verder willen gaan doen, hoe we dat in de wijken en buurten doen, maar dat is de aanpak. Die laten we niet los. Meer over de menselijke maat, dat zit natuurlijk voor een deel in waar we het donderdag over gaan hebben, over Wijk aan Zet en nabijheid. Maar dat gaat ook zitten in de brief die we u toezeggen over hoe we die menselijke maat nu op veel meer terreinen zichtbaar gaan maken. Die krijgt u voor het reces.

Dan het beeld naar de macrocijfers. We hebben goed gedraaid, om het zo maar te zeggen, met een positief resultaat. Dat is inderdaad voor een deel door de tegemoetkomingen van het rijk die nog toezien op uitkeringen die we nu doen op het gebied van sport of cultuur. Maar op het gebied van zorg, en met name jeugd en Wmo, is er gewoon een disbalans, niet alleen voor Rotterdam, dat we echt veel te weinig krijgen. Daar zijn we druk mee bezig. De heer De Langen zal daar vast meer over vertellen. Hij is aanvoerder geweest van de VNG op dit terrein als voorzitter van de bestuurscommissie van de VNG, om te zeggen dat er meer geld moet komen. Dat is nu incidenteel geregeld, tenminste voor de jeugd. Er ligt een pakket dat er beter uit gaat zien, maar daar moet een nieuw kabinet uiteindelijk een besluit in nemen. Er ligt een voorstel om tot herijking te komen in het sociaal domein, wat naar verwachting een betere balans heeft. Gaan we daarop wachten? Nee, we hebben voldoende buffers ingezet, het zijn opneembare regelingen. Als mensen ergens recht op hebben, dan moeten ze ook daadwerkelijk daar aanspraak op kunnen maken. Dat willen we niet ineens in paniekvoetbal laten doen en bij u terugkomen om aanvullende kredieten of anderszins. Daarom zit er zeg maar een egaliseringsreserve of in dit geval niet zozeer mee- en tegenvallers, maar een buffer om tegenslagen te voorkomen. Die is voldoende aangesterkt. Ook ziet u dat er in de voorjaarsnota nog een plus op zit, ondanks dat er goede signalen van het rijk zijn. Dat is gewoon robuust begroot. Daarmee kunnen we waarmaken dat mensen

die zorg en hulp nodig hebben dat ook krijgen, maar we rekenen erop dat als er een nieuw kabinet aantreedt, wij met meer rijksmiddelen daar minder eigen geld in moeten stoppen, want dat was daar niet de bedoeling voor.

Dat over het algemeen. Als ik dan kijk naar de vragen, was er nog een vraag van de heer Segers-Hoogendoorn over de landtong. U heeft helemaal gelijk. We hadden gehoopt dat af te ronden. Ik ben daar laatst nog geweest en collega Vermeij ook. We gaan dat in deze collegeperiode afronden. Het bleek wat ingewikkelder te zijn met de compensatie, omdat gewoon financieel verrekend moet worden met het Havenbedrijf Rotterdam hoe we dat doen. Daar zijn collega Wijbenga en ik, waar het gaat over kades, muren en Merwe-Vierhavens druk mee aan de slag. Er geldt een moratorium, er gebeurt niets, dus de veiligheid dat we die top gaan bouwen, is gegeven. En we zullen nog in deze periode erop komen, dus dat weet men in Rozenburg. Ik had gehoopt dat het opgelost was, maar we zijn er druk mee. U kunt het dus tegemoet zien.

De vraag van de heer Vonk over structurele zorg heb ik beantwoord. Verder zijn er twee vragen die de kant opgaan van de heer Kasmi. Ook met het oog op de compactheid, geef ik als u mij toestaat daar antwoord op. De ene was: hoe zit het met de soliditeit van de culturele instellingen? Antwoord: die biedt, ook met de noodsteunpakketten die er gekomen zijn, onder de noodregeling die u vastgelegd heeft, voldoende soelaas. Er zijn ook voor dit jaar nog middelen beschikbaar om dat te doen. We hebben coulanceregelingen voor huur waar men in gemeentelijk vastgoed zit. Er komt binnenkort een rapportage aan over het eerste kwartaal 2021. Wij denken zeker nu corona zich ontwikkelt zoals het zich ontwikkelt, dat dat oplosbaar moet zijn met de middelen die we hebben. Mocht dat anders zijn of niet, u wordt daar gewoon van op de hoogte gehouden, maar op dit moment is het beeld dat er voldoende middelen zijn om daaraan tegemoet te komen. De andere vraag was naar de spin-off van het Eurovisie Songfestival, vorig jaar was dat al. We hadden al middelen vrijgemaakt om te zeggen: hoe zetten we de stad weer in de markt, in de zin van aantrekkelijk maken voor bezoek. Die worden, niet alleen op grond van het Songfestival, maar wel gebruikt. De performance die er is en het mooie Ahoy dat daar ineens zichtbaar was, om het daar ook op te richten, om dat ook de legacy te laten zijn om dat te doen. Ongetwijfeld zal collega Vermeij daar nog iets meer over zeggen. Dan rest mij een viertal moties die u heeft ingediend.

Motie 4 van de Partij voor de Dieren, 'Gemeente Rotterdam voldoet aan de privacywetgeving'. Ik zou die in deze vorm willen ontraden, omdat het vraagt om een plan van aanpak. Ik moet constateren dat er al een heel plan ligt, waarvan we op ongeveer 80% van de uitvoering zitten. Ik zou de indiener willen vragen om even in contact te kijken naar een formulering, want ik deel het belang dat het belangrijk is dat we eraan hechten en dat we erover rapporteren in de P&C. Als u dus in die zin een ander dictum kan geven, dan zou ik hem willen omarmen, want daarin verschillen wij niet van mening. Maar op dit moment vragen om een plan, terwijl we al zo ver zijn, zou wat overbodig zijn. Motie 5, 'Geen businessunit in De Kuip', wil het college ontraden. We hebben sinds jaar en dag relatiebeheer. Dat zit soms in de sportieve kant, dan is het Feyenoord, soms een keer iets bij een CEO of andere dingen die er mogelijk zijn in de stad of bij North Sea Jazz Festival in Ahoy, waarin we gasten ontvangen. We hebben nieuwjaarsconcerten en soms doen we dat bij een Philharmonisch Gala nog eens een keer in de Doelen. Dus kortom, dat zit in een evenwichtig pakket. Dat is niet een feestje van wethouders, maar het is gewoon representatief. Daarin kunnen verschillende doelen gediend worden en op dit moment zien we geen aanleiding om daar verandering in te brengen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u voorzitter. Die businessunit is natuurlijk alleen toegankelijk voor leden van het college. En wie u daar ontvangt, is de raad volkomen duister. Want er wordt geen verantwoording afgelegd over wie daar gebruikmaken van die

businessunit buiten de collegeleden. Dus ja, als u hem niet kunt omarmen, bent u dan wel bereid om de raad een overzicht te geven van welke mensen daar dan allemaal op uitnodiging van het college komen? Ik denk dat de gemeenteraad dat wel graag zou willen weten.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dan heb ik me misschien niet helemaal goed uitgedrukt. De essentie is dat het dus niet is: wie wil er naar de voetbal? Het is ook niet zo dat we iedere keer zeggen: doe mij maar de businessunit. De essentie is dat het hoogwaardige en relatief kostbare, dat ben ik met u eens, inzet is om die bijzondere plek in te zetten voor relatiebeheer. Dat kan soms zijn in het kader van acquisitie, mensen die zich willen vestigen en kijken wat er in Rotterdam te doen is. Het kan in de bedrijvenhoek zijn. Soms gaat het over bewindspersonen, Kamerleden of anderszins in het politieke domein. Soms is het van de bezoekende partij, en halen we mensen die dat heel leuk vinden om hun club te zien verliezen – hopen wij dan – tegen Feyenoord, maar ze daar graag een arm om de schouder willen geven, als dat weer mag. Dus dat is daarin verschillend. Dit kan echter alleen maar als er vertrouwen is dat we dat op die manier doen, en niet gaan verantwoorden: met wie heeft u waar gesproken. Er is niets geheimzinnigs aan, maar dat is algeheel relatiebeheer zoals we dat doen. Dat is wat al lang in onze mix zit van activiteiten en wij zien geen aanleiding om dat anders te doen. Ik begrijp dat u er anders over denkt, maar het college is redelijk zeker van deze mix die we de afgelopen tijd hebben. En juist als we de komende tijd weer meer willen doen om de stad op de kaart te zetten, is het van belang dat wat we hebben, we dat ook houden.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ik ben het er niet helemaal mee eens. Je hebt zat festiviteiten in Rotterdam waar je dat kan doen. Maar even om een duidelijk beeld te krijgen, kan het kloppen dat als er bijvoorbeeld Tweede Kamerleden worden uitgenodigd, het voornamelijk VVD-Tweede Kamerleden zijn?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Daar zijn er relatief veel van; dat is het enige wat ik kan constateren. Dus als we dat daarvoor corrigeren, weet ik niet of dat zo is. De essentie is dat het geen box is voor vriendjes, het is niet om persoonlijke relaties... Het is dus afgewogen en dat wordt ook netjes door externe betrekkingen beheerd, zodat dat goed en zorgvuldig gebeurt. Ik snap dat u er misschien anders over denkt, maar dit is de opvatting van het college.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank voorzitter. Maar als er nu een thuiswedstrijd is. Stel, er is zondag een thuiswedstrijd. Wie bepaalt dan wie er komt en wie is er dan aanwezig van het college? Hoe gaat dat nu in zijn werk? De gemeenteraad heeft daar geen enkele invloed op. Het lijkt me toch logisch dat het hoogste orgaan mag weten wie er allemaal gebruik van maken, jaar in, jaar uit.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). De essentie van relatiebeheer is dat je niet voortdurend zegt met wie je praat en waarover. Dan maak je er feitelijk een redelijk bureaucratisch proces van. Wat we doen, is soms op een thema, soms een actualiteit. Het kan ook zijn om een keer gewone Rotterdammers in het zonnetje te zetten, omdat ze zeggen: wij willen dit laten zien als incentives wat voor fantastisch jullie hebben gedaan. Het beeld is dus dat het niet is: wij zitten hier met – ik noem maar even – partijgenoten of anderszins, het is of thematisch ingevuld, en dat kan heel verschillend zijn, van internationale

bedrijvigheid tot bewindspersonen tot besturen van andere gemeenten, bedrijven die elders zitten, tot Rotterdammers die je op de een of andere manier echt een keer een pluim geeft. En daar willen we niet in precisie over gaan verantwoorden. U moet dat vertrouwen hebben in de aanpak van het college, dus dat is wat het college daarvan vindt.

Motie 6, 'Technische voorbereiding geïnterviewden raadsenquêtes weggegooid geld'. Die wil het college ontraden, omdat we denken dat de premisse die eronder schuilgaat, niet klopt. Het gaat niet over een commercieel adviesbureau, het gaat over een groot advocatenkantoor dat zegt: wij zorgen dat mensen ten minste even de rust hebben: wat gebeurt er in een enquêtecommissie, wat mag je wel, wat mag je niet, waar moet je op letten, wat heb je uit je eigen waarneming, wat is hear-say, hoe bereid je je erop voor. Zoals uw raad zegt, als er een commissie komt, wij willen ook ondersteund worden door een goed bureau. Leden van een enquêtecommissie zeggen: hoe doe je dat nu, stel je de goede vragen, waar moet je op letten, is dit het? Dat doen we juist met een extern bureau, omdat we niet de schijn willen hebben dat het college daar op de inhoud gaat zitten. Want over het algemeen is het natuurlijk toch ook het college of de gemeente waar een onderzoek naar gedaan wordt, omdat er dingen niet goed zijn gegaan. Dus dat het college feitelijk zegt: wij gaan u al een beetje brieven en helpen om u daarop voor te bereiden. De schijn dat dat zou kunnen betekenen dat we daar op de inhoud gaan zitten, willen we niet. U moet zich ook realiseren dat er een groep mensen is die zegt: gut, heel vroeger heb ik hier eens een keer gewerkt of ben ik hier bestuurder geweest. Intussen zit dat ver achter me, en nu krijg ik ineens dit, wat overkomt mij? Of help mij daarin. Dus een zeer bescheiden bijdrage, gewoon professioneel, het gaat niet over de inhoud. We gaan niet zeggen wat je wel en niet moet zeggen. Het gaat er alleen over wat je kunt verwachten en hoe je daar even op voorbereid kan worden dat dat goed gaat. Wij vinden dat dus een professionele manier om dat te doen. De laatste motie gaat over een paragraaf in het jaarverslag over filantropie. Die moet het college ontraden. Filantropie is nooit het in de plaats treden van wat de gemeente doet. Het is altijd een eigen initiatief dat on top of van de gemeente is. Vaak doen anderen een publiek doel, ze zijn SchuldHulpMaatje, of ze helpen charitatief. De heer Vonk schetste nog even het rapport dat inzichtelijk gemaakt heeft wat eigenlijk de collectieve waarde is van wat anderen doen, die, als ze dat niet zouden doen, een groot beroep zouden hebben gedaan op de gemeente. Dat betekent dat het daarmee ook die verantwoordelijkheid is en dat die niet onder de verantwoording valt van het college, ook niet geconsolideerd wordt in de jaarrekening en ook niet aan uw raad tegemoetkomt, omdat dat echt een door elkaar halen zou zijn van de belangen. Dan ben ik hiermee door mijn bijdrage heen. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u voorzitter. Maar in het jaarverslag maakt u melding van inspanningen van die publieke doelen en dan leest het alsof het college dat doet, maar dat is dus niet zo, want bepaalde projecten worden dus gewoon door een filantroop gefinancierd. Dan krijg je dus een mistig gebied van wat nu publiek is en wat nu betaald is door een ander. En een filantroop bepaalt natuurlijk altijd zelf, want een filantroop betaalt, dus die wil invloed, die wil er iets voor terug. Het wordt dan dus schimmig, want een filantroop zegt dan: ik wil dat. Dat wordt allemaal zeer onduidelijk. Dus wat is er nu op tegen om gewoon duidelijk te maken: dit project, ik noem maar wat: Mentoren op Zuid, is betaald door een filantroop. Dan is dat duidelijk en dan kunnen wij dat democratisch controleren. Nu heeft de raad geen enkel middel om een filantroop democratisch te controleren en dat lijkt me niet verstandig voor een grote stad als Rotterdam.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Wij moeten geen goede sier gaan maken door te zeggen: kijk eens wat wij doen, terwijl het de facto niet wij zijn als gemeente die het doen. Want dat zou denk ik niet chic zijn en niet terecht. Op het moment dat je zegt: er worden projecten gedaan, een Zomercampus, waarin de gemeente zegt: dat hebben we met elkaar belangrijk gevonden, maar niettemin zien we dat daar soms het Albeda College of andere instellingen een bijdrage aan leveren, dat soms bedrijven zeggen: wij leveren de lunch of broodjes of wij leveren de inzet van medewerkers om het mogelijk te maken, dan vinden we dat dat moet kunnen, en dat we dan we niet gaan zeggen: ho ho, wie is dat en hoe zit dat? In zo'n project moet dan wel duidelijk gekeken worden met wie we zaken doen en of dat ook inderdaad past bij het project. Daar mag u bij dat soort projecten vragen over stellen. Maar het zou raar zijn om te zeggen over wat anderen doen op vrijwillige basis om vaak op eigen initiatief of anderszins te zeggen: als u dat belangrijk vindt, dan doen wij dat. Kunstenaars ondersteunen of opdrachten geven in foto's maken in de stad, of in het Batavierhuis te zeggen: hier bieden wij studio's aan. En zeggen: waarom doet de gemeente dat niet? Ja, de gemeente is er voor de stad en de stad is er niet voor de gemeente. Dus daar zit het in, dat we ten principale dat onderscheid willen houden. Ik deel met u als u zou zeggen: het moet niet mistig zijn over dat een deel van de gemeentelijke middelen eigenlijk niet van de gemeente zijn maar van iets anders. Op die duidelijkheid zullen we letten. Maar we gaan geen verantwoording afleggen over wat filantropen doen, want dat hoort gewoon niet in de gemeentelijke begroting. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u voorzitter. Ja, maar u maakt er goede sier mee. Dus er zijn publieke projecten die gefinancierd worden door een filantroop, en daar maakt het college goede sier mee. Dus eigenlijk zegt u: dat vinden wij prima, wij zijn er verantwoordelijk voor. Maar je belooft natuurlijk iets aan de mensen die er gebruik van maken. Die hebben ook een bepaalde verwachting. Ik noem maar wat, Mentoren op Zuid, Moeders van Rotterdam. Stel nu dat die filantroop ineens denkt: hé, de wind waait anders, ik trek mijn geld terug uit dit project. Dan zit je als gemeente. Dan heb je valse verwachtingen gewekt, dus je maakt je veel te afhankelijk van de willekeur van een filantroop. U vindt het allemaal prima, maar het lijkt mij niet echt heel erg handig om dat zo te doen.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). U gaat nu van een aantal veronderstellingen uit die niet waar zijn. Ik kijk met een schuin oog, we wilden het een beetje compact houden. Maar bij Moeders van Rotterdam of wat nu gebeurt met de Syrische vluchtelingen of anderszins, zijn er gewoon heel zakelijke en ook robuuste afspraken dat ze niet ineens weg kunnen lopen. Dat er soms sprake is, bij Moeders van Rotterdam, van overdracht, dat ze zeggen: wij willen wel leren en kijken of een pilot of een andere aanpak werkt, maar als die aanpak blijkt te werken, dan stappen wij er ook weer uit, want wij willen het op gang helpen. Dat is dus buitengewoon helder hoe dat zit. Er zitten geen risico's aan en die worden van tevoren onderkend. Dat betekent dat als het al zo zou zijn dat er onverhoopt iets gebeurt, dat iemand bij wijze van spreken niet in staat zou zijn om het te doen, te zeggen: nu is er iets wat we heel belangrijk vinden en een bijdrage valt weg. Dat komt weleens vaker voor. Dan is aan altijd aan onze kant: wat doen we ervan? Stappen we er zelf in of lossen we het op een andere manier op? Maar dat is geen reden om naar de totale filantropie in die publieke doelen te zeggen: daar gaan wij, de gemeente, ook in verantwoorden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Koster, ik zag u staan, maar u bent gaan zitten.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, ik had nog een vraag aan de wethouder. Wij lazen vorige week in het AD dat de lasten van corona niet bij de Rotterdammer zouden worden neergelegd, maar

wie gaat die dan dragen? Als ze dan bij de rijksoverheid komen te liggen, en dan via de reguliere belasting alsnog door de Rotterdammer worden betaald, schieten we natuurlijk niets op. Verder hebben we gezien dat de woonlasten in 2020 met bijna 5% zijn gestegen tot € 774,00 per meerpersoonshuishouden. In 2021 stijgen deze kosten weer. Hoe ziet u dat in dat perspectief? Als laatste wil ik nog een opmerking plaatsen over de apparaatskosten per inwoner. Die gaan als ik het goed heb van € 1.583,00 naar € 1.673,00 per inwoner. Ik realiseer me heel goed dat we door de motie over de inhuurkrachten meer mensen in dienst hebben van Rotterdam en dat is ook goed. Maar ik denk toch dat het goed is dat we hier als raad, en ik nu in ieder geval namens Leefbaar Rotterdam, het signaal afgeven dat we iets aan die kosten moeten doen en dat die niet door blijven stijgen.

De **VOORZITTER**. U gaat niet in debat met de heer Koster. Nee, hij zou de ruimte krijgen voor het stellen van een vraag. U mag die vraag stellen, maar u krijgt geen antwoord. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik denk dat het debat over de woonlasten zich bij uitstek leent voor de voorjaarsnota, want u vraagt ook hoe dat zit in 2021 en hoe dat verder in elkaar zit. Dus ook met het oog op de tijd zou mij lijken dat we dat nu niet gaan doen. Bij de apparaatskosten leveren wij keurig aan wat de benchmark is. We zien op een paar terreinen compenserende dingen. We zien dat er meer ICT-uitgaven zijn gedaan in devices, thuiswerken, hybride werken en al dat soort dingen. We zien dat de inhuur omlaaggegaan is, ondanks de extreme inzet vanwege corona. We zien tegelijkertijd dat daarmee de eigen formatie en de middelen op dat punt wel toegenomen zijn. Die moeten altijd in verband met elkaar gezien worden. Ik maak me daar geen zorgen over omdat ik vind dat het goed gaat, zeker ook als je kijkt naar de andere grote steden, maar te allen tijde bereid, maar dan stel ik me voor om dat in MPOF nader te bezien, of een keer extra aandacht te geven in het kader van audits of anderszins in de normale jaarcyclus die we met de COR afspreken.

De heer **KOSTER** (Iv). Bedankt, maar mijn vraag is nog steeds: u gaat de lasten van corona niet bij de Rotterdammer neerleggen, maar wie gaat het dan betalen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). In hoge mate hebben we de lasten zelf voor onze rekening genomen door flexibeler te werken, door een andere inzet van middelen, dus zeg maar vrij gespeeld geld dat we niet hebben uitgegeven, hebben we ingezet om coronasteun, 'Rotterdam. Sterker door.', te doen. Dat is een belangrijk deel dat we gedaan hebben, dus interne efficiency en flexibiliteit. Het tweede is dat we ruim gecompenseerd zijn door het rijk. Dat is mooi, maar we weten ook hoe het rijk aan zijn inkomsten komt. Ja, dan moet u gewoon zorgen dat u vrienden in de Tweede Kamer heeft; hoe gewoon op rijksniveau gekeken wordt: hoe gaan we met de staatsschuld om en hoe gaan we die lasten verdelen? Maar dat is niet hier in deze raad. Wij hebben ons stinkende best gedaan om te zorgen dat de gemeente Rotterdam goede afspraken heeft gemaakt met het rijk en daar een goede compensatie heeft gekregen. De rest van Nederland overigens ook, maar we zijn daar redelijk vooropgegaan om dat goed te regelen met elkaar. Dat is wat het is en daar ben ik trots op. En niet het beeld: ja, maar indirect stijgt hiermee de staatsschuld, hoe gaan we dat doen? Dat lijkt me voor de macro-economie en het Financieel Dagblad goed, maar niet voor dit debat.

De **VOORZITTER**. De heer Koster, kort nog een vraag.

De heer **KOSTER** (lr). Nou ja, eerder een constatering. De kosten zijn voor een deel dus gewoon opgevangen door efficiencymaatregelen als ik u goed begrijp. Alleen dan de vraag: waarom worden die efficiencymaatregelen dan nu genomen? Hadden die dan bijvoorbeeld niet eerder genomen kunnen worden?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Zoals u kunt zien, hebben we bij corona ineens kantoren gesloten, waar dus geen bewaking, geen catering zit. Er is veel meer thuis gewerkt, er zijn geen opleidingen live geweest, er zijn geen reizen gemaakt naar het buitenland, er zijn hier geen ontvangsten geweest. Op een aantal terreinen zijn er ook gewoon dingen minder uitgevoerd, omdat dat niet zo'n zin had als je dat niet fysiek kon doen. Alles wat daar vrijviel, is meteen afgeroomd en er is gezegd: dat zetten we in om de coronamaatregelen te verzachten. Dat is wat er is gebeurd. Op onderdelen heeft het rijk gecompenseerd waar andere gemeenten gezegd hebben: ik heb een heel groot kantoor of bedrijf ingehuurd dat voor mij de hele Tozo doet. Wij hebben mensen gezegd: een aantal dingen ga je nu niet doen, je gaat nu deze dingen doen. Dat is per saldo goedkoper dan dat je zegt: ik heb die mensen in dienst gehouden, ik weet niet wat die dan gedaan hebben, maar daarenboven heb ik gewoon een dure rekening van een bedrijf dat miljoenen in beeld brengt. Wij hebben scherp aan de wind gezeild, alle collega's en portefeuillehouders. Daarmee hebben we het gedaan en met de compensatie van het rijk. En hier en daar hebben we tegenvallers gehad. We hebben gezegd: het uitstel van het Songfestival heeft een tegenvaller gehad. Onze parkeerinkomsten zijn minder en niettemin hebben we gezegd: maar zorgverleners hoeven niet te betalen voor een parkeervergunning. Door woekeren, dat is een beetje Rotterdams ondernemerschap, hebben we dat volgens mij allemaal heel goed gedaan. Een belangrijk deel zit in die componenten. Als ik dan kijk naar andere steden die gedwongen zijn om daar meer in door te belasten of harder in te teren op hun reserves, wat wij niet gedaan hebben, dan hebben wij dat met elkaar goed gedaan. Dat is ook een compliment aan uw raad, omdat u ons daar steeds in gesteund en af en toe ook ernstig toe aangezet heeft. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Dan gaan we nu naar wethouder Bokhove voor een aantal gestelde vragen.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter en goed om de raadsleden hier weer live te zien. Een aantal vragen en twee moties op mijn vlak. Ik ga maar eerst beginnen met een van mijn favoriete onderwerpen en ook van de raad overigens: de verkeersexperimenten. De Rotterdamse MobiliteitsAanpak is begin vorig jaar, 2020, door uw raad vastgesteld. Een van de onderdelen is dat we ook vanuit experimenten zouden kijken hoe we de stad anders kunnen inrichten. Er is steeds meer ruimte nodig voor voetgangers, fietsers en voor het openbaar vervoer. De stad groeit en het is echt zoeken naar een nieuwe balans om dat op een goede en gezonde manier te doen. Het mooie van experimenten is dat je dat kunt testen. Je richt namelijk niet iets definitief in, maar je kunt gaandeweg zo'n traject kijken of er eventueel aanpassingen nodig zijn, bijvoorbeeld belijning aanpassen, stoplichttijden aanpassen. Dat is heel verstandig, want je weet het eigenlijk nooit precies. Verkeer is soms net water, dat zoekt altijd weer zijn weg. Daarom is het ook heel goed om te kijken hoe iets uitpakt, niet alleen op papier, maar ook in de praktijk. Dan kun je daarna heel goede, verstandige beslissingen nemen. Nou, zo ook de Erasmusbrugroute, waar de heer Verheij aan refereerde en waar een van de moties van Leefbaar Rotterdam en DENK over gaat. De Erasmusbrugroute, daar zagen we dat het verkeer stevig onder druk stond omdat er heel veel fietsers tegelijkertijd gebruikmaken van die stoplichten. Meer dan 15.000 fietsers per dag over de Erasmusbrug, kruisen met 10.000 fietsers in de lengterichting. Dat vergeleken met ongeveer 25.000 automobilisten die daar ook staan en daar vijf banen voor hebben. Hier was een tekort aan opstelruimte, er gebeurden veel incidenten, veel bijna-ongelukken en we hebben gekeken hoe het uitpakt om daar extra ruimte voor de

voetgangers en de fietsers te maken. U weet, als u daar staat met een kinderwagen, u past daar niet eens op de stoep om over te steken. En het fijne van het experiment is dat het ook erkend is, ook herkend door de raad, ook uit de evaluatie. De gebiedscommissie heeft gezegd: wij zien de noodzaak, maar wat wij wel graag willen is dat het op een gegeven moment definitief wordt ingericht. Want we willen wel een keer van die betonblokken af. Dat sluit ook wel aan bij de ervaring van de heer Verheij. Er zijn al veel verbeteringen, maar de leesbaarheid van het kruispunt kan beter. Op het moment dat de definitieve plek er is voor de stoplichten is de opstelstrook herkenbaarder. Op het moment dat de stoep ook echt fysiek is aangelegd, is zo'n kruispunt helderder. Volgende week, op 23 juni, in onze commissie, iedereen die in EDEM zit en woordvoerder mobiliteit is, weet dat dan op de agenda staat. Er is een voorkeursvariant van het college uitgewerkt en er zijn twee alternatieve varianten op verzoek van uw raad uitgewerkt. Morgen ga ik kijken met de gebiedscommissie daar ter plekke om nog eens eventjes samen naar dat kruispunt te kijken. Dus wat betreft de Erasmusbrug is er geen reden om te stoppen. Het experiment is gestopt, we gaan juist verder naar definitievere stappen om te kijken hoe we kunnen zorgen dat dat comfort voor die voetgangers en fietsers ook blijvend gegarandeerd is, zoals ook afgesproken met uw raad. Het andere experiment waar u aan refereert, is de Maastunnelcorridor. U weet dat dat uit meerdere stappen bestaat. De eerste fase is achter de rug en is geëvalueerd. Als u de bijlage neemt op pagina 16, dan zie je dat uit de eerste evaluatie is gebleken dat de doorstroming van het verkeer over het algemeen niet is verslechterd of onbetrouwbaarder is geworden. Dat is eigenlijk net als die vuilniszak, die mijnheer Verheij ook weleens ziet en waarvan hij ook een incidentele foto kan maken. Zo zie je heus weleens dat er verkeer vaststaat. Dat ligt er over het algemeen aan dat er of iets op de rijksweg aan de hand is, of dat er een te hoge vrachtwagen voor de Maastunnel heeft gestaan of dat er ergens ongelukken zijn gebeurd. Maar dat zijn files of opstoppen die van alle tijden zijn. Die staan los van de aanpak van de Maastunnel. Bij het Maastunneltracé hebben we geleidelijk gewerkt aan het reduceren van de wegcapaciteit daar, omdat we graag minder uitstoot willen in de stad. We willen minder uitstoot van verkeer. We hebben eerst de eerste stap gedaan. De baan die nodig was, hebben we niet ongebruikt gelaten. We hebben die ingevuld door ruim baan te geven aan de ambulances, aan de hulpdiensten, aan de politie, aan de brandweer. Zeker in coronatijd heeft de ambulance daar veelvuldig gebruik van gemaakt. Wat er nu gebeurt, is dat een aantal lijnbussen daar 's avonds al gebruik van maken. U weet, we werken aan HOV door de Maastunnel en dat moet dan een snelle verbinding zijn. Het fijne van dit experiment is ook dat we weten dat dat mogelijk kan zijn over zo'n baan. Dus zo'n traject is echt om te leren, ook in deel 2, dat nu uitgezet is op straat en dat al een aantal weken draait. Dan kijken wij tussendoor: waar zijn optimalisaties nodig? Dan luisteren wij naar mensen die daar wonen, luisteren wij naar gebiedscommissies en aan het eind van 2021 komen we bij u terug voor definitieve besluitvorming en dan ligt er ook de eerste besluitvorming rondom de HOV door de Maastunnel. Dat is natuurlijk wel iets van wat langere adem, maar daar moeten wel nu de stappen voor worden gezet. Dus ik zou het echt doodzonde vinden om daar nu mee te stoppen. Daar is ook geen enkele noodzaak toe. Motie 1 daarmee, ik ben zelf niet in herhaling gevallen, maar dit is een motie die eerder is ingediend en die ik toen ontraden heb. Het zou namelijk ook zonde zijn voor de stappen die we met deze experimenten zetten. Het dictum, het eerste deel, dus niet stopzetten. Dictum 2, verblijfskwaliteit, luchtkwaliteit, veiligheid voor fietsers verbeteren door mobiele flitspalen, intensivering van handhaving, dat doen we al. Dat is een overbodig deel van deze motie.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ik heb goed geluisterd naar wat de wethouder zegt. De VVD pleit niet voor het rücksichtslos stopzetten van deze verkeersexperimenten. De wethouder gaf net zelf een belangrijk woord: de leesbaarheid van

wat we daar ingericht hebben. Bij de Erasmusbrug voor de fietsers zie ik gewoon dat het heel ingewikkeld is, dat heel veel mensen niet doorhebben hoe het werkt. Bij de Maastunnel, de Henegouwerlaan, de overgang naar de Middellandstraat en door naar de 's-Gravendijkwal, heel veel automobilisten snappen gewoon echt niet wat die belijning betekent, wat de borden betekenen. Het is chaotisch, visueel, om te snappen wat er aan de hand is. Dat leidt tot irritatie, dat leidt tot in ieder geval een perceptie dat het hartstikke fout gaat, even los van de precieze metingen, maar dat maakt wel dat de perceptie over dat experiment in ieder geval is dat het mislukt is. Is de wethouder van mening dat die visualisatie daar ter plaatse, die leesbaarheid zoals ze het zelf noemt, juist in dat experiment veel beter zou moeten zijn, zodat mensen in ieder geval snappen wat er aan de hand is, en het daar niet op mis kan gaan en misschien zelfs kan helpen om het experiment in betere banen te leiden, letterlijk?

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Voorzitter, wij werken steeds aan de verbetering ervan. Uiteindelijk wil je natuurlijk, als dit experiment slaagt, een definitieve inrichting en dan kun je dat nog beter leesbaar maken. Dan zou je ook werken aan versmallingen op die locatie waardoor ook de oversteekbaarheid nog veiliger wordt, want dan heb je helemaal niet meer die breedte van al die banen nodig. Wij spreken regelmatig met bewoners langs het tracé. Mensen kijken namelijk ook uit het raam, geven soms ook aanwijzingen en als u dat goed ziet, ziet u ook weleens dat die strepen nog weer eens even op een andere plek worden gezet, juist om te kijken of dat bijdraagt aan die leesbaarheid. Zo zijn bijvoorbeeld ook op een gegeven moment die paaltjes neergezet langs het tracé, ook om te zorgen dat mensen niet stiekem nog even snel toch van baantje verwisselden. Eind 2021 kunnen we dat namelijk ook doen, net zoals we voor de Erasmusbrug doen, waarvan u zei: dat is dan heel erg fijn dat er aan die leesbaarheid wordt gewerkt. Dat kan op het moment dat we het echt helemaal definitief gaan inrichten, maar ook gaandeweg kijken wij steeds naar de veiligheid. We kijken naar de effecten op de andere straten. Op het moment dat er aanpassingen nodig of wenselijk zijn, dan doen wij dat. Want het is niet iets dat je één keer statisch neerzet. Dit is inderdaad in een fase waarvan je zegt: daar blijf je echt iedere keer monitoren. Dat blijven we ook in deze fase doen. Dus als u suggesties heeft, mag u ze altijd geven. U bent ook inwoner van deze stad, dus u mag altijd op mijn pad komen en daar iets over aangeven.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, dank u voorzitter. Ik hoor de wethouder iets heel bijzonders zeggen, namelijk dat er aangestuurd wordt op het slagen van een experiment, maar volgens mij is juist de bedoeling van een experiment dat je iets doet, dat je ervan leert, dat je gaat evalueren, en dan vervolgens stappen gaat zetten. Maar zoals ik het nu hoor, lijkt het dus eigenlijk wat ik altijd al vermoedde, dat de experimenten een excuus zijn om al die situaties gewoon maar gelijk permanent te maken. Maar blijkbaar was dat te veel gevraagd, dus wordt het onder het mom van experiment ingezet, terwijl het altijd al de bedoeling is geweest om gewoon permanent rijbanen te schrappen, zoals op de Maastunnelcorridor.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Ik hoorde eigenlijk geen vraag, maar wat wij doen is hier niet direct een permanente inrichting. Dat zou ook echt onverstandig zijn. We kijken hier in stappenplannen wat er zou bijdragen. Ik weet niet of u toen al in de raad was, maar er waren insprekers van de 's-Gravendijkwal die toen ook gevraagd hebben: als dit bijdraagt aan de luchtkwaliteit, als dit bijdraagt aan verbetering van de straat, dan kan het toch niet zijn dat we ook weer stappen achteruit gaan nemen? Toen hebben wij aangegeven en dat is ook door uw raad bekrachtigd: op het moment dat hier stappen worden genomen en uit het

experiment een geslaagde stap komt, dan kunnen wij dat eigenlijk niet meer terugdraaien. Want je gaat dan mensen niet weer in slechtere situatie zetten. Dat hoorde u mij net zeggen. Op het moment dat zo'n stap slaagt, moeten we ook werken naar uitvoering daarvan. Goed, nogmaals, motie 1 moet ik ontraden. Motie 2 vraagt om rijbanen op het Maastunneltraject, welke gesloten zijn in het kader van de verkeersexperimenten te openen, ten tijde van grootschalige geplande werkzaamheden op de ruit van Rotterdam. Ik heb net al even uit mijn kamer een debat kunnen horen tussen de heer Postma en de heer Koster. Ik moet deze motie ook ontraden. Deze maatregelen nemen we juist om te zorgen dat er minder doorgaand verkeer, minder sluipverkeer door de stad is. Op het moment dat er werkzaamheden op de rijksweg zijn, dat heb ik al eens eerder aangegeven, dat gaat ongeveer over een factor 10 van het verkeer dat wij normaal door de stad afwikkelen. Onze stad kan nooit afsluitingen van de rijksweg verwerken. Op het moment dat wij zeggen: kom maar toch allemaal en we gooien de banen open, dan geeft dat juist een aantrekkende werking en ook de verkeerde suggestie. Want ook dan kunnen wij dat niet verwerken. Bovendien is het gevaarlijk op het moment dat er dan twee banen stilstaan. Dan zijn de ziekenhuizen, die zo nodig bereikt moeten worden, ook niet bereikbaar voor de hulpdiensten. Dus ook voor spoedgevallen is het dan belangrijk dat die baan juist wel open is. Ook in de toekomst, op het moment dat de verkeersexperimenten slagen en die baan goed vrijgespeeld kan worden en hij wordt ingezet voor het HOV, dan zou je ook zo'n maatregel niet meer kunnen treffen. Er is nog een volgende overweging waarom ik het niet wenselijk vind, en dat is dat wij merken bij alle omleidingen in de stad, bij alle gewijzigde verkeerssituaties dat mensen er eerst aan moeten wennen. Dus als je voor één of twee dagen zo'n situatie wijzigt, weten mensen niet waar ze aan toe zijn, gaan ze zich vreemd gedragen in het verkeer en maken ze juist gevaarlijke situaties. Het best werkt gewoon als mensen die op stap gaan, slim zijn en van tevoren altijd even checken voordat ze op stap gaan wat een handige manier is om te gaan en als ze met de auto gaan, wat dan de beste manier is om te gaan. Ik zeg echt steeds: wees wijs en plan je reis. En als de mensen dat dit weekend hadden gedaan en ze waren dan niet ineens onverwacht op een file gestuit op de A16, dan waren ze zelfs daar gebleven. Want mensen denken nu: o, ik zie een file, ik ga snel door de stad. De weg door de stad was langer dan de weg van de mensen die wel hun routeplanner hadden aangezet en op de ring waren gebleven. Want door de stad hebben ze twintig tot dertig minuten vertraging opgelopen en de mensen die op de ring bleven, vijftien tot twintig minuten. Dus het loont echt altijd de moeite voor mensen om heel goed te kijken wanneer ze op stap gaan als ze graag met de auto over het Rotterdamse parcours willen gaan.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter. Ik snap op zich wel wat de wethouder zegt, maar ik snap eigenlijk ook wel de oproep uit de motie van Leefbaar Rotterdam. Wat dat betreft ben ik het niet zo eens met de argumentatie dat u zegt dat je daarmee de verkeerde suggestie geeft. Nee, we doen inderdaad juist die verkeersexperimenten om mensen eigenlijk op te voeden: ga niet dwars door de stad. Maar dan zou je volgens mij wel iets anders moeten doen op het moment dat je inderdaad weet dat er wegwerkzaamheden zijn aan de rijksweg. Want je weet: we zijn bezig met dat experiment, we zijn bezig met die gedragsverandering, het staat inderdaad vast. Het is een unpopular opinion, maar ik heb eerder al gezegd: die files in de stad, dat is de bedoeling. Maar in die transitiefase is het des te belangrijker dat je bij werkzaamheden aan de rijksweg dan wel iets extra's doet. Ik zou u niet willen oproepen om dan te doen wat er in die motie staat. Maar ik snap de motie wel, dus misschien kunnen we iets anders verzinnen, dus bijvoorbeeld contact met Rijkswaterstaat, waarbij omleidingen bij wegwerkzaamheden aan de rijksweg extra goed aangekondigd worden enzovoorts.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Dank u wel. Deze suggestie heb ik eerder ter harte genomen en daar is of een motie over aangenomen, of een toezegging. Naar aanleiding van de werkzaamheden, nee, de prachtige filmopname voor het Eurovisie Songfestival. Daar zat iets niet helemaal lekker in de afstemming, want dat was tegelijkertijd met de afsluiting van de Beneluxtunnel. Ik kan achteraf zeggen dat ik het de beelden meer dan waard vond. Maar goed, dat is dan een belangenafweging. Dat wist ik toen nog niet. Maar toen hebben we ook afgesproken dat op het moment dat er geplande werkzaamheden zijn, er altijd afstemming is. Ik moet daar nog op terugkomen bij u. In dit geval is dat ook vooraf gebeurd, zijn er overal langs de rijksweg ook borden geweest, inderdaad over hoe lang de omleiding is. Maar ja, blijkbaar hebben mensen ook gezien: vijftien minuten vertraging. O, dan gaan we door de stad. Als u op Rotterdam Onderweg kijkt, ziet u ook permanent alle verkeersaanwijzingen. Laten we ons vooral gewoon even richten op die motie die toch nog afgedaan moet worden en dan kunt u kijken of er in dit soort situaties dan voldoende maatregelen naar uw zin worden genomen.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, bedankt. Ik hoor u net zeggen: wees wijs, plan uw reis. Dat is toch geen boodschap aan mensen die naar het ziekenhuis moeten? Die bedenken dat niet van tevoren. Dan heb ik het niet over de spoed dat de ambulance komt, maar voor weet ik wat, dat ze zich flink hebben gesneden in hun arm. Dat is toch geen boodschap? Blijft u daar echt bij?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Voorzitter, volgens mij maak je nooit beleid op de uitzondering. Daar heb je rekening mee te houden, maar nu één voorbeeld noemen van iemand die toevallig in de auto moet op dat moment. Wij vinden, en daar is het Rotterdamse mobiliteitsbeleid ook op geënt, dat de stad bereikbaar moet zijn. Wij zien dat er een verschuiving is, dat er meer voetgangers, meer fietsers, meer OV-gebruik is, dat mensen dat ook prettig vinden. Dat willen we faciliteren. We zien ook dat er niet meer autoverkeer de stad in kan en we willen graag een mobiliteitstransitie, omdat we schonere lucht in de stad willen. Wij zeggen niet dat er nooit meer een auto in de stad mag. Wij zeggen dat ook de auto welkom moet blijven, maar wel iets minder en iets minder dominant. Dat betekent dat er aan alternatieven wordt gewerkt, zoals een HOV-verbinding door de Maastunnel. De stad is op heel veel andere manieren bereikbaar. De metro was prima bereikbaar, dus je kon bijvoorbeeld ook prima met de metro naar de ziekenhuizen. Allebei zijn dicht bij een halte. Dus wees wijs, plan je reis. Ik begrijp dat u zegt: voor dat ene geval, dat was dan heel vervelend. Maar dan is het nog goed als mensen van tevoren even kijken wat de verkeerssituatie onderweg is voordat je in de auto stapt. Dat scheelt echt voor iedereen. Want als je gewoon heel veel tijd wilt besparen, en zeker op zo'n warme zonnige dag zodat de frustratie niet oploopt, is goede voorbereiding echt het halve werk.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, ik vind het geen uitzondering, want er liggen twee ziekenhuizen in de buurt van dat traject. Het is ook niet een enkel voorbeeld. Ik zou u toch echt willen vragen dat beleid te herzien. Dat heb ik volgens mij al een paar keer gedaan. Het is gewoon wachten tot het nog een keer misgaat. Laten we hopen dat dat niet gebeurt.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan wethouder.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Beide moties moet ik ontraden. Ik ga door naar de vragen over jeugd. We hebben op zich veel debatten over de jeugdzorg gehad met de commissie ZOCS. Dit is natuurlijk de financiële commissie en die heeft soms net weer even andere bronnen dan de commissie ZOCS, want ik denk wel dat we de commissie ZOCS over zorg en over de zorgen om de zorg steeds goed hebben meegenomen. We hebben ooit een flinke taakstelling van het rijk gekregen, de decentralisatie met een grote bezuinigingsopgave daarbij. We hebben gezien dat de zorg jarenlang onder druk staat en dat leidt tot langere wachttijden. Wat we hebben gedaan is: heel veel lobby, goed samenwerken, goed samenwerken ook met de aanbieders, een brandbrief die wij ook naar het rijk hebben geschreven van: het begint nu de spuigaten uit te lopen, want we hebben niet meer alleen die tekorten in de zorg, we zijn niet meer alleen schaarste aan het verdelen, maar nu begint het echt de spuigaten uit te lopen omdat er ook nog een keer door corona heel veel jongeren in de spoedzorg belanden. Daar liepen we tegen onze grenzen op. Toen hebben we ook in januari aan de bel getrokken. Misschien heeft u dat ook nog wel via de media kunnen volgen, maar daar hebben we als Rotterdam ook wel een stevige rol in gespeeld. Dat heeft er inmiddels gelukkig toe geleid dat er ook budgetten vrij worden gemaakt en niet in de laatste plaats ook omdat onze wethouder De Langen bij de VNG ook vanuit de andere kant daarvoor heeft gepleit. Mevrouw Arsieni heeft de recente brandbrief van de huisartsen gezien. Zij zeggen ook dat dit een landelijk beeld is en vragen of er een landelijke taskforce kan worden opgericht. Zij richtten hun brief ook aan Koningin Máxima. De zorgen zijn nog niet weg. De schaarste is ook nog niet meteen weg. We hebben er ook gewoon heel veel mensen voor nodig om ook te zorgen dat we met dat extra budget flinke stappen kunnen maken in het wegwerken van de wachtlijst, maar wij zijn begonnen, vanaf januari, met andere triage, we zijn begonnen met uitbreiding. Wij hadden als Rotterdam al, eigenlijk vooruitlopend op de toelage van het rijk, zelf besloten dat er extra budget nodig was. U heeft ook gehoord dat zowel de raad als het college altijd ruimhartig is geweest in het vergoeden van de zorgkosten en in het vullen van de bestemmingsreserve, zodat wij eigenlijk ook altijd die zorg kunnen leveren die zo belangrijk is. Samen met het ondersteuningsteam van de jeugd landelijk, de aanbieders en de regiogemeenten hadden wij hier al een taskforce opgericht. Ik heb de huisartsen uitgenodigd om hen ook dat te vertellen, want blijkbaar hadden die berichten hen nog niet bereikt. Tegelijkertijd blijven wij ook zorgen dat wij ook lokaal zo goed mogelijk al proberen te voorkomen dat jeugd naar specialistische zorg moet, want daar zijn de grootste wachtlijsten. Dus we zetten in op zorg bij huisartsen. Daar refereren ze zelf ook aan. Wat de praktijkondersteuners betreft, we hebben er al veel van, en er kunnen er nog best een aantal bij. We zorgen voor zorg op scholen en in wijken en we zijn flink bezig met de versterking van de wijkteams. Wat fijn is, is dat we nu niet meer vanuit incidentele ophogingen zorg kunnen inkopen, maar dat er zicht is op structurele budgetten. Dat betekent ook dat er gewoon meer zorgpersoneel kan worden aangenomen. Want dat is echt nodig om te zorgen dat die wachtlijsten kunnen worden weggewerkt. De heer Tak had volgens mij Follow the Money gelezen. Hij refereert eigenlijk ook aan een aantal problemen die vooral landelijk spelen. Door marktwerking zie je ook dat bijvoorbeeld aanbieders omvallen. En Leefbaar Rotterdam – de heer Koster is even van zijn plaats af – ongeveer één keer per halfjaar, als er ergens anders een aanbieder omvalt, dan wordt er even gevraagd: hoe is de stand van zaken hier? We hebben gelukkig contracten afgesloten met sterke aanbieders. Wij volgen die financiële situatie bij de aanbieders ook goed. Wij betalen ook goede en eerlijke tarieven in de zorg. Wij hebben dus geen last van omvallende aanbieders. En omgekeerd, die cherry picking waar u het over had, dat zie je ook met name in het oosten van het land, waar veel kleine contracten zijn verstrekt, waar zorgcowboys het landschap in zijn gedoken. Wij werken gewoon echt met goede, stevige aanbieders en dat is

dus ook goed ondervangen. Ook in onze contracten vragen we om kwaliteit en is er dus geen sprake van cherry picking.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Ja voorzitter, de wethouder gaf net al best een uitgebreid antwoord op de vraag die ik stelde, en een aantal anderen hebben dezelfde vragen gesteld over de staat van de jeugdzorg van dit moment. Ik begrijp natuurlijk dat er heel veel op gebeurt en het is natuurlijk ook zo dat er ook structureel veel extra geld voor nodig is om op die wachtlijsten in te lopen. Maar wat mijn vraag ook nog was, is hoe we dat doen gezien de personeelsproblemen die er zijn in de jeugdzorg. Want we kunnen wel zeggen: dan kunnen ze personeel aannemen, maar het probleem is nu juist dat ze dat personeel niet aangenomen krijgen, dus dat speelt denk ik bij veel grote organisaties. Ik ben wel benieuwd hoe we daar dan op de een of andere manier in Rotterdam een manier in vinden. Ik snap wel dat het niet alleen een Rotterdams probleem is, maar dat daar toch op de een of andere manier creatieve gedachten over zijn hoe we daar dan wel handen en voeten aan kunnen geven.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Ja, dank u wel. Dat is een heel terechte zorg. Want nu er budgetten komen, wil iedereen natuurlijk extra personeel aannemen. Er zit ook een andere manier van werken in. Een andere manier van triage. Een gezamenlijke wachtlijst, wachtlijsten schonen. Dat helpt natuurlijk ook om beter inzicht te krijgen in wat er precies aan de hand is. Wij gaan niet nu pas beginnen met vacatures. Wij zijn vanaf januari begonnen, ook met de aanbieders om te zorgen dat er mensen worden opgeleid, dat mensen ook sneller kunnen doorstromen. Het zit ook in doorstroming en afschaling. Dus er zijn een aantal zaken die we samen met de aanbieders ook oppakken en ook aanbieders zijn soms wat flexibeler omdat ze soms weer vanuit een grotere pool kunnen putten. Verder moeten er ook echt heel veel mensen worden opgeleid. Dat is ook belangrijk, want we zien soms ook verschuivingen. Dat het dan aantrekkelijk is om bij de ene aanbieder te werken. Wat wij vooral belangrijk vinden, is dat wij niet achterover gaan leunen en dat wij eigenlijk meteen al vanaf januari naar voren zijn gestapt en de aanbieders het comfort hebben gegeven van: Rotterdam gaat investeren en niet alleen voor dit jaar, maar ook voor de langere termijn. U kunt dus ook uw vacatures openzetten. Wij hopen ook echt gewoon vooraan in de rij te staan.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Ja voorzitter, ik denk ook echt dat Rotterdam daar heel proactief mee bezig is, maar het is niet voor niets dat deze week die brandbrief verstuurd is van huisartsen uit de Rotterdamse regio waarin zij aangeven dat voor heel 2021 er eigenlijk gewoon geen zorg meer geleverd kan worden omdat die wachtlijsten inmiddels negen maanden behelzen. Ja, als dat het geval is, dan snap ik wel dat we al in januari begonnen zijn, maar dan moeten we toch ergens dit jaar de draad weer gaan oppakken. Dus daarom wil ik toch vragen, en ik besef, ik heb nooit op deze manier deze vraag aan u gesteld, want ik ben echt geen woordvoerder op dit dossier maar ook nog eens niet woordvoerder financiën, maar goed, desalniettemin is het wel een onderwerp dat me aan het hart gaat. Hoe gaan we hier dan nu wel vaart achter krijgen?

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Zoals ik echt al zei, het moment van de brandbrief verbaasde mij, want die had ik dan in januari verwacht. En juist omdat er zoveel stappen zijn

genomen tussen januari en nu, ook met het rijk samen, ook in de wachttijdaanpak en de doorbraakaanpak. Als ik kijk naar welke stappen we al vanuit januari gemaakt hebben naar nu in het terugdringen van de wachttijst, we hebben al zoveel stappen vooruit gezet, dat ik dacht: dit is best bijzonder. Ik vind het prima, en daar kunnen de huisartsen denk ik individueel ook niet zoveel aan doen, dat zij nog niet weten dat wij al een lokale taskforce hadden opgericht en dat wij dus al die stappen maken, maar daarom heb ik hen ook uitgenodigd om in gesprek te gaan, want dan kan ik hen ook inhoudelijk meenemen. Want iemand schrijft een brief op het moment dat hij het ook nog niet precies weet, denk ik. En dan wil ik het heel graag toelichten in een gesprek. Dus ik ga met de huisartsen verder in gesprek en de commissie ZOCS monitort. We hebben net weer een voortgangsgesprek gehad. De commissie ZOCS zit hier ook bovenop en terecht.

De **VOORZITTER**. Wilt u tot een afronding komen? Ik heb nog wat wethouders te gaan en het is 23.15 uur.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Ik snap het, sorry. Ik kreeg een terechte vraag, maar volgens mij is het onderwerp jeugd voldoende besproken met de raadsleden. Dan kan ik verder relatief kort zijn over taal. Het belang van taal wordt raadsbreed gedeeld en er is volgens mij nog nooit zo vaak het woord taal bij de jaarrekening besproken. Dat is heel fijn. Dat komt omdat op 31 december, en dat staat in de jaarafrekening, de jaarafsluiting wordt gelockt, en dan staan er 2800 geslaagde taaltrajecten. Maar dat is het getal tot oktober 2020. Ik mag van mijn target gelukkig iedereen die tussen oktober 2020 en 31 december 2020 geslaagd is ook meetellen en dan ziet het beeld van de trajecten er gelukkig iets beter uit. Dan komen we dadelijk niet op 64%, maar ergens tussen de 80 en de 85%. En bij de eerste kwartaalrapportage worden ook de eindcijfers van 2020 doorgegeven. Dus het aantal ligt gelukkig een stuk hoger, maar het is nog niet 4400, wat de target eigenlijk beoogde, wat de target voor dit jaar was. Dat heeft inderdaad alles te maken met corona. Er is gevraagd: wat heeft u daarvan geleerd? Als eerste: de complimenten voor de aanbieders van taal, want in plaats van bij de pakken neer te gaan zitten omdat er geen fysieke lessen meer mogelijk waren, is er heel snel overgestapt, ander materiaal ontwikkeld, nieuw materiaal ontwikkeld, digitaal materiaal ontwikkeld, gezorgd dat de cursisten wel leerden inloggen met al die kleine stapjes taal die ze nog moesten maken, en zijn er in de tweede helft van het jaar heel veel reparatietrajecten gedaan. Heel veel mensen hebben alsnog hun taaltrainingen kunnen doen, maar meteen ook met ondersteuning van die digitale vaardigheden. Dus die creativiteit en al dat extra lesmateriaal heeft een enorme bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de mensen die op die taaltrajecten zitten en dat is mooi, want dat neem ik ook mee naar de toekomst. We zien dus ook nu dat het heel erg loont om hybridetaaltrajecten te doen die zowel fysiek zijn als digitaal. Met de cijfers van 2019, toen ik een behoorlijke overmaat had met deze cijfers waar we tot nog toe tussen de 80 en 85% van onze target halen, loop ik nog steeds op schema om het target te halen. Met alle intensiveringen die we dit jaar doen, 2021 is het Jaar van de Taal, zodat we iedere maand taalactiviteiten hebben om het permanent onder de aandacht te brengen en steeds nog te zorgen dat er nieuwe mensen naar taaltrajecten gaan, om hen daarvoor te motiveren, denk ik dat wij dat target gewoon ook echt gaan halen van die 19.000 mensen in een taaltraject.

De **VOORZITTER**. We zoeken naar een punt in uw betoog, mevrouw Bokhove, omdat mijnheer Achbar een vraag wil stellen.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Dat heb ik geleerd op mijn opleiding logopedie, ik kan eindeloos blijven praten.

De **VOORZITTER**. U bent geselecteerd als wethouder. Een ander vak, dat maakt het altijd wat lastig. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter. Dank wethouder voor de beantwoording van de vragen en de toelichting op de taalprojecten die gedaan worden in Rotterdam. Ook fijn om te horen dat er een transitie heeft plaatsgevonden toen corona plaatsvond in het omschakelen naar digitalisering. Ik vraag me alleen af hoe groot bijvoorbeeld die groep is die die omslag heeft moeten maken en die uiteindelijk is uitgevallen. Hebben we daar bijvoorbeeld zicht op?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Dat is altijd lastig, wie niet meer in beeld zijn. Daarom wil ik ook ongeveer 23.000 taaltrajecten starten om 19.000 geslaagde taaltrajecten af te ronden. We starten dus met veel meer mensen. Ongeveer 75% slaagt, dus met goed gevolg, haalt het niveau en maakt de training af. Wij weten dat ongeveer 25% van de mensen niet kan blijven. Wij hebben nu nog niet helemaal precies scherp of dat aan de digitalisering ligt, want daar zitten ook voordelen aan. Mensen kunnen namelijk soms ook wat meer in hun eigen tijd studeren en die kunnen op hun eigen moment inloggen voor lessen. Dus er zit eigenlijk ook wel een winstpunt in. We hebben dat dus nog niet zo specifiek gezien, maar we zien wel dat het zin heeft om die combinatie te maken, want het is niet voor iedereen goed om het alleen digitaal te doen. Die hybridecombinatie werkt optimaal, maar als dat niet kan, moet je roeien met de riemen die je hebt.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, daar ben ik het absoluut mee eens. Alleen ben ik toch even op zoek naar, als het gaat om die groep, als we dus zeggen: we bieden het digitaal aan, ik heb dus ook in mijn bijdrage gezegd dat het in principe wel een goede methode is, hartstikke goed om dat uit te proberen. Fijn dat een grote groep dat wel op die manier kan leren. Maar ik vraag me toch ook af, die groep die we dan missen, hebben we daar zicht op of kunnen we daar zicht op krijgen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). De heer Achbar vraagt eigenlijk om een toezegging om te kijken of er mensen specifiek uitgevallen zijn, of de groep die nu niet bereikt wordt. Maar inmiddels wordt natuurlijk gewoon een deel van de lessen weer fysiek gegeven en voor sommige groepen is dat misschien wel 100% fysiek. Dus als ik mag toezeggen dat wij even kijken of we daar een uitsplitsing voor kunnen maken, dan denk ik dat de heer Achbar goed bediend wordt.

De **VOORZITTER**. Dat was een toezegging. U was klaar? Dank u zeer. Wethouder Bonte.

De heer **BONTE** (gl) (wethouder). Voorzitter, dank u wel. Ik begin bij de heer Vonk die aangeeft dat we vanwege corona helaas een aantal doelen niet gehaald hebben. Maar er is één doel dat we dankzij corona ruimschoots gehaald hebben en dat is het doel schone lucht, ons doel om in Rotterdam geen straten meer te hebben waar we de Europese stikstofnorm overschreden. Dat is op zichzelf een positief feit. Dat hebben we vorig jaar gerealiseerd en dat is deels ook aan corona te danken. Gelukkig ook aan veel andere goede maatregelen die we nemen, zoals het stimuleren van elektrische auto's, zoals het realiseren van walstroom, zoals de succesvolle maatregelen uit de Rotterdamse MobiliteitsAanpak, maar u heeft gelijk, ook corona heeft in 2020 een handje geholpen. Daarom uw terechte vraag hoe we zorgen

dat we dat positieve effect op die luchtkwaliteit ook dit jaar vasthouden, als corona voorbij is. Ten eerste betekent het dat we de maatregelen die we al hebben ingezet, moeten voort blijven zetten. Maar er zijn ook een paar straten waar we heel dicht tegen die norm aan zitten. Als het corona-effect wegvalt, als er weer meer verkeer komt, zijn die straten heel kwetsbaar. Collega Bokhove heeft daar net al uitgebreid over gesproken. Daar zijn juist die verkeersexperimenten van heel groot belang om te zorgen dat we niet weer een overschrijding krijgen van die Europese norm. Om de gezondheid van de bewoners in die straten ook te waarborgen, is bijvoorbeeld dat Maastunnelexperiment van zeer groot belang. Dan de heer Koster. Hij sloot af en het was een extra lange uitzending van Geert Fileert geloof ik. Volgens mij was het vooral een uitzending die ook in Uitzending gemist voorkwam, want ik zag in ieder geval heel veel bekende onderdelen in uw bijdrage. Geen concrete vragen, maar als wethouder Duurzaamheid kan ik het goed recyclen van uw gouwe ouwe ook wel goed waarderen, dus fijn om af en toe ook wat bekende bijdragen terug te zien.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Een leuke grap, en nu zou ik zeggen: aan het werk en zorg dat die zonnepanelen op die gemeentelijke daken komen te liggen. Daar wachten we al heel lang op en die aansporing had ik kennelijk gemist, maar bij dezen nog een keer.

De **VOORZITTER**. De wethouder.

De heer **BONTE** (gl) (wethouder). Aansporingen uit uw mond om te verduurzamen neemt dit college altijd heel graag ter harte. De heer Achbar is even van zijn plek, dan kom ik daar zo op terug, want ik denk dat hij zo wel terug zal komen.

Ook aansporingen van mevrouw Arsieni, die blij is met de dalende CO₂-trend en die ook blij is met de toename van het aantal laadpalen en de subsidie om woningen te verduurzamen en ook de verbetering van de luchtkwaliteit. En zij, en dat is de aansporing richting het college, hoopt ook dat we dat weten vast te houden.

Ook de heer Postma spreekt over de luchtkwaliteit. Hij benoemt een aantal belangrijke kantelpunten die zijn gerealiseerd, zoals bijvoorbeeld de omslag van de stijgende CO₂-trend naar een dalende trend. En voor het eerst het bereiken van het feit dat er geen enkele straat de Europese stikstofnormen overschrijdt. Hij doet er eigenlijk nog een schepje bovenop ten opzichte van de heer Vonk. Want uw stip op de horizon is het realiseren van de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie. Die zijn nog een stukje strenger. En u weet, dit college stopt niet waar we die Europese normen gehaald hebben, want uiteindelijk gaat het gewoon om de gezondheid van de Rotterdammers. Die normen van de

Wereldgezondheidsorganisatie waarborgen veel beter nog de gezondheid van de Rotterdammers. Uw vraag is dus hoe we zorgen dat we daar komen. U weet, het college deelt uw opvatting dat we daar ook naartoe moeten werken. We hebben daar beoogd 2025, om dat te realiseren. De manier om dat te realiseren is het voortzetten van de maatregelen uit de Koersnota Schone Lucht, dus het ook verder stimuleren van de elektrische auto's. Ik zie dat de heer Achbar weer terug is, dus ik kom zo ook terug op zijn vragen daarover. Bijvoorbeeld het uitrollen van walstroom voor zeeschepen, daarvoor hebben we nu samen met het Havenbedrijf Rotterdam een ambitieuze strategie gemaakt. Het verder stimuleren van het ruimte geven van voetgangers, fietsers en het openbaar vervoer, en eigenlijk alle maatregelen uit de Rotterdamse MobiliteitsAanpak, inclusief ook die verkeersexperimenten die echt heel belangrijk zijn juist in die straten waar we tegen die grens aanzitten en waar de gezondheid van bewoners onder druk staat, waar we schone lucht kunnen realiseren. Dat zeg ik ook in uw richting, maar in de richting van iedereen die ook aandringt op het realiseren van schone lucht in de stad,

Dan eindig ik bij de heer Achbar, die begon met de complimenten voor de investeringen die we hebben gedaan in projecten om de energietransitie aan te jagen, dat die ook een focus hebben gelegd op het creëren van extra bedrijvigheid en extra werkgelegenheid, omdat dat juist in coronatijd erg belangrijk is. U heeft een aantal kritische vragen gesteld die u in de commissie ook uitgebreid heeft toegelicht, over de elektrische laadpunten. Dus u steunt het realiseren van voorzieningen voor elektrische auto's en onderkent ook dat dat belangrijk is om schone lucht in de stad te realiseren, maar uw oproep is om te zorgen voor een goede balans. Die goede balans is er in de ogen van het college en die bereiken we door ook datagestuurd te plaatsen. Die laadpalen worden geplaatst op plekken waar ook veel elektrische auto's zijn. Dat betekent dat op plekken waar er veel elektrische auto's zijn, er ook minder fossiele auto's zijn. Daar zijn uiteindelijk ook minder parkeerplekken voor nodig. Het beleid van het college is wel om het elektrisch rijden zoveel mogelijk te bevorderen. Dus daarom hebben we onder andere gezegd, waar we in het verleden een maximale loopafstand van een bewoners met een parkeervergunning met een elektrische auto van 250 meter hanteerden, hebben we die teruggebracht tot 200 meter. We hebben daar dus wel een extra stimuleringsbeleid op gezet en dat is juist bedoeld om te zorgen dat zoveel mogelijk Rotterdammers hun fossiele auto inruilen voor een elektrische auto, of dat in ieder geval hun volgende auto een elektrische auto is, om zo ook weer bij te dragen aan die schone lucht en de gezondheid in de stad.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer wethouder. Wethouder Grauss.

De heer **GRAUSS** (cu-sgp) (wethouder). Dank u voorzitter. Ik heb vier vragen. Om met een simpele te beginnen, de vraag van de heer Segers-Hoogendoorn. Is er een onderbesteding bij armoede? Nee, er is een overbesteding. Grofweg hebben we € 1 miljoen te veel uitgegeven bij armoede en € 300.000,00 bij schulden. De tweede vraag, van de heer Koster van Leefbaar Rotterdam over de schuldentarget. Waarom halen we de schuldentarget niet en lopen we achter terwijl er toch een coronacrisis is waardoor veel mensen in de schulden komen? Dat hebben we uitgebreid toegelicht in de commissie WIISA, ook op verzoek van de heer Roskam. De redenen zijn: alle loketten waren dicht, of in ieder geval veel loketten. Er was ook de oproep van de overheid om thuis te blijven. En juist om in contact te komen met mensen met schulden, waarbij vaak sprake is van schaamte, heb je de formele maar ook vooral de informele punten waar je binnenloopt, waar je je verhaal kwijt kan, zo ontzettend hard nodig. Maar alles was dicht. Iets anders wat heel mooi is: we hebben massaal coulanccemaatregelen toegepast, dus steun, ook geen huisuitzettingen et cetera. Dat is heel mooi, maar aan de andere kant zijn dat soort dreigende brieven voor een huisuitzetting soms het moment dat iemand zegt: nu accepteer ik zorg; ik moet wel. Dat alles bij elkaar hebben wij vorig jaar bijna 4000 trajecten gelopen. Ik heb niet die van de ondernemers meegeteld. Als ik dat zou doen, zou ik boven de 4000 komen. Dat is meer dan het jaar ervoor. Dat is een verdubbeling van de periode daarvoor. Overigens, bij de kredietcrisis van 2008, was de top van de schuldenaanpak in 2012, 2013. Dus de incubatietijd van een schuldenvirus is zo'n vier à vijf jaar. Dus er komt een boeggolf op, en als we niet oppassen is die er pas over vier à vijf jaar, dus we moeten er zo snel mogelijk bij zijn. Voorzitter, dan nog twee vragen van mevrouw Arsieni. De eerste: worden mensen nu meer uit de armoede geholpen en welke feedback geven we die nu? We hebben natuurlijk met elkaar in de commissie WIISA uitgebreid gesproken in april. De minima-effectrapportage Nibud, de Monitor lage inkomens, Monitor schuldenaanpak, dus daar zitten heel veel cijfers. Maar u vraagt ook terecht: los van de cijfers, waar je aantallen ziet stijgen van aanpak, soms een verdubbeling, het percentage van kinderen in armoede ziet dalen, et cetera, wat is het verhaal van de mensen? Dan kan ik u verwijzen naar onder andere de motie van mevrouw Verkoelen en mevrouw Yildirim over het kwalitatieve onderzoek, het Expertiseteam Financiën dat we hebben. We hebben bijvoorbeeld ook een reflectiepanel bij de schuldenaanpak waar echt ervaringsdeskundigen

in zitten. Ik heb afgelopen maand of de maand daarvoor nog een gesprek met ze gehad. Ik kan u ook verwijzen naar de ervaringsdeskundigen van Warm Rotterdam, die ook echt actief zijn en met ons meedenken en input geven. Ik kan u verwijzen naar de jaarlijkse gesprekken met de ouderenbonden over het AOW-jeugdtegoed, maar bijvoorbeeld ook de jeugdfondsen. Die hebben ook participatietrajecten. En alles van participatie en meedoen en de feedback kan altijd beter hè, dus u zult mij nooit horen zeggen dat het perfect is. Maar we betrekken op allerlei manieren ervaringsdeskundigen erbij, mensen die het echt weten van binnenuit. Er zit eigenlijk een positieve lijn in, een stress-sensitieve aanpak werkt. Maar ja, corona is dan wel echt een spelbreker, want we moesten afstand houden en dat is voor alle stappen die we zetten heel erg slecht. Uw laatste vraag ging erover of de gemeente ondernemers proactief gaat benaderen voor schulddienstverlening. Ik zal hier wat voorbeelden van de schuldenaanpak geven, wetend dat het echte domein van economie en ondernemerschap bij collega Vermeij zit. Maar als u het hebt over werk en scholing hangt dat er natuurlijk heel erg mee samen. Dat is collega Moti. Die komen straks nog, dus die kunt u helemaal bevragen, maar die weten daar heel veel van. Ondernemers die in de schulden zijn geraakt, worden actief opgeroepen om hulp te zoeken. Dat gebeurt niet alleen bij de loketten van de gemeente, maar ook door de Kamer van Koophandel en de helpdesk van het MKB. Collega Vermeij heeft daar ook nog schriftelijke vragen over beantwoord op 30 maart, om wat we allemaal doen rond de schuldenaanpak van ondernemers op een rijtje te zetten. Er is nu een project heroriëntatie op ondernemers, met drie pijlers: werk en scholing, ondernemerschap en schulden en stress. In de Corona-aanpak Armoede en Schulden, die we nog vorig jaar voor de zomervakantie hebben ingediend en besproken, zitten ook extra stappen om schuldbemiddelingstrajecten via Zuidweg & Partners te doen, dus extra ruimte dat zij ook aan de slag kunnen gaan. Voor werknemers van een bedrijf dat stopt is er het Regionaal Mobiliteitscentrum. Dat is onderdeel van 'Rotterdam. Sterker door.' Ik ben zelf ook verantwoordelijk voor de TONK. Bij een TONK-aanvraag toets je dingen in een systeem in. Er wordt actief gevraagd: speelt er nog meer? Mogen we met je in contact komen? En dan zijn er een paar honderd mensen die zeggen: ja, ik wil graag. Dan gaat het voornamelijk over schulden waarover ze willen spreken. Ik kan u ook verwijzen naar een campagne en dergelijke, maar we proberen de momenten en de plekken die we hebben, te gebruiken. Maar het belangrijkste is natuurlijk wel hoe die ondernemer zich voelt en of hij denkt dat hij met de maatregelen die er zijn, erdoorheen komt of niet. We zien dat het gevoel van 'we zingen het wel uit', aan het wegebben is en dat mensen echt wel meer en meer hulp aanvaarden. Misschien, nu alle coronamaatregelen wat minder worden en de economie weer aantrekt, dat die vraag weer minder wordt, maar we zitten er bovenop, samen met collega Vermeij en Moti.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Arsieni, gaat uw gang.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Voorzitter, nou ja, dat geloof ik natuurlijk hartstikke graag, maar ik ben nog wel even op zoek naar hoe het nu precies zit. U zegt: we benaderen ondernemers, maar hoe worden die ondernemers nu benaderd? Worden alle ondernemers, bijvoorbeeld alle 44.000 die Tozo hebben aangevraagd, proactief benaderd vanuit de gemeente om met de gemeente om tafel te gaan om op maatwerk dienstverlening aan te bieden? Of is het zo dat er iets van de ondernemer uit verwacht wordt om op die manier dan met de gemeente in gesprek te gaan?

De **VOORZITTER**. Wethouder Grauss.

De heer **GRAUSS** (cu-sgp) (wethouder). Ja dank u. Van de Tozo weet collega Moti het meeste af. Wij hebben er wel met elkaar over gesproken en wat we zagen in de eerste rondes van Tozo, was dat ondernemers niet zo heel veel over de schulden wilden spreken,

maar ze zeiden: we hebben die steun nodig. Dus het is wel zo dat als daar een lijntje of een mogelijkheid was, het is aangeboden. Nu zien we dat die bereidheid om in gesprek te gaan veel groter is. Dus als u meer wilt weten over de Tozo en hoe we dat ingericht hebben, moet u bij collega Moti zijn. Over de schuldenkant, we bieden dingen aan, en door de tijd heen wordt dat luisteren en de openheid ervoor is wel vergroot.

De **VOORZITTER**. Wethouder Moti komt straks nog aan het woord.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Nee, dat snap ik natuurlijk. Kijk, mijn punt is hier precies dit. Drie wethouders die dus allemaal met een stukje bezig zijn, terwijl dit gaat over die ondernemers. Ik vind het ook wel logisch dat je niet meteen in gesprek gaat over schulden bij de eerste aanvraag van de Tozo, maar ik bedoel, mijn vader is bijvoorbeeld ook ondernemer. Ik weet dat dat wel veranderd is in de loop van het jaar. Ik zou het dus heel logisch vinden, nu we al die gegevens hebben van al die ondernemers, die 44.000 die in Rotterdam op enig moment de Tozo hebben aangevraagd, dat we dat nu gebruiken om juist ook in het kader van schulden bij ondernemers aan tafel te komen om ook het goede gesprek met hen te kunnen voeren daarover. Mijn vraag is of die twee domeinen op deze manier met elkaar worden verbonden, want het gaat wel over een doelgroep waarbij die twee domeinen op dit moment nu eenmaal verbonden zijn.

De heer **GRAUSS** (cu-sgp) (wethouder). Voorzitter, het antwoord is ja. De twee domeinen worden aan elkaar verbonden, zeker. Daarom hebben collega Moti en ik daar ook veel contact over. Bijvoorbeeld over Tozo 3 worden de ondernemers echt allemaal actief bevraagd. Ik zie het ook als een kans voor de schuldenaanpak om deze mensen daarmee te benaderen. Dus ja, er is een actieve benadering. Het antwoord is dus ja.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Dat is natuurlijk heel erg mooi als het op die manier gebeurt. En de dienstverlening die dan wordt aangeboden, is die dan ook integraal? Iemand kan bijvoorbeeld ook bezig zijn met een doorstart met zijn bedrijf of op wat voor manier dan ook te kijken: hoe kan ik mijn werknemers misschien laten begeleiden van werk naar werk, of zelf misschien wel in loondienst gaan of wat dan ook. Er spelen natuurlijk allerlei vragen, en niet alleen schuldvragen. Dus in hoeverre is er daar nu een soort pakket dat dan ook afgestemd is op dat maatwerk, wat daar bij die ondernemers aan de hand is?

De heer **GRAUSS** (cu-sgp) (wethouder). Ja voorzitter, dat klopt. Er zijn heel veel verschillende routes. Je hebt soms de zzp'er die in zijn eentje zit. Je hebt soms een ondernemer die ook een verantwoordelijkheid voor medewerkers heeft. Ik noemde al wat voorbeelden erbij. Soms de medewerkerskant, dat was het Regionaal Mobiliteitscentrum, als onderdeel van 'Rotterdam. Sterker door.' Soms is het alleen voor de persoon, soms is het om een mogelijkheid voor een doorstart te maken. Er is dus ruimte en de bedoeling voor maatwerk, omdat het heel verschillende situaties zijn. De vraag is: wat heeft die ondernemer nodig? Ik weet het meest, gewoon eerlijk, van die schuldenaanpak, dat soms ook bij het Regionaal Bureau Zelfstandigen ervaren ondernemers ook een coachende rol hebben en met een bedrijfsplan meekijken om te kijken of een doorstart mogelijk is en hoe stevig dat is. Het is dus een divers palet.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan. U was klaar. Hartelijk dank. Dan gaan we naar wethouder Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Dank ook voor alle woorden van steun en urgentie die doorklonken in uw bijdragen als raad over de bouwopgave. We hebben het hier vaak over bouwen, bouwen en bouwen, maar Rotterdammers willen gewoon

wonen, wonen en wonen. En daartussen zit een gat. Het gat van het plan maken en het gat van het opleveren van de huizen en dat duurt soms jaren. Dat gat wordt nu vooral gevuld met verlangen en reikend uitkijken naar dat plekje in Rotterdam. Daar werken we keihard aan. Dat is een hele opgave en die moest ook losgetrokken worden. De makkelijke plannen waren op. Er moesten nieuwe plannen gemaakt worden. Personeel moest weer aangetrokken worden en het afgelopen jaar stond ook in het teken van de coronacrisis. Het is een heel spannend moment geweest of er überhaupt nog wel doorgebouwd kon worden. Gelukkig kon dat met het convenant Samen veilig doorbouwen, en hebben in Rotterdam ook alle partners de handen ineengeslagen om die bouwopgave ook door te laten gaan. Want als we één ding hebben geleerd van de vorige crisis, is dat je niet in een dip moet gaan zitten, want dan zakt de economie nog verder weg. Daarover dus volle tevredenheid. Het is dus ook even alle hens aan dek. Er was ook een vraag gesteld door mevrouw Arsieni over tijdelijke woningbouw. Dat is net een van de dingen die wij nu als heel kansrijk zien. We kijken daarin juist naar combinaties van statushouders met bijvoorbeeld jongeren. Dat kunnen dus ook studenten zijn, omdat we een goede mix willen van vragers en dragers in het concept. We kijken daarbij met een schuin oog naar Place2BU in Utrecht, een heel mooi voorbeeld, omdat we zien dat dat ook bijdraagt aan de ontmoeting, die lag besloten in het pleidooi van de heer Vonk. We hopen dus ook dat die mensen elkaar een beetje op weg kunnen gaan helpen. We hebben recent in uw raad een flinke discussie gevoerd over de urgentie van de woningbouw, over de oplossing van tijdelijke woningbouw. Er zijn ook flink veel moties aangenomen om daar extra kracht achter te zetten. Ik kom met een paar weken naar uw raad met een voortgangsbrief op dat vlak. Ik begrijp de vraag van de heer Verheij dan ook heel goed, die het had over het aantal vergunningen en hoe dat nu precies zit. Want het aantal vergunningen dat is afgegeven of aangevraagd, is natuurlijk de beste indicator voor waar die huizen nu blijven en wat er in de pijplijn zit. Als we daarnaar kijken, zijn er in 2020 6500 vergunningen aangevraagd voor woningen, dus niet het aantal vergunningen, maar het aantal woningen, en 3400 daarvan zijn echt vergund. Als ik op dit moment de peilstok in de bouwmotor steek, dan heb ik voor meer dan 7000 vergunningen aan woningen klaar liggen, waarvan er 4000 nog niet zijn vergund. Je ziet dat partijen soms vast een vergunning indienen, even toetsen en de documenten nog compleet moeten maken. Maar die zitten er wel aan te komen. Voor 3200 woningen is er wel vergund, maar is nog niet gestart en dat zit dan vaak weer in het vinden van een aannemer of het vinden van het bouwmaterieel of de laatste dingen rond de bouwlogistiek met elkaar regelen. Dat is een indrukwekkend aantal, en we hebben ook meer vergunningen gezien in Rotterdam dan landelijk. We stijgen daarin gewoon harder dan de landelijke trend. En als er iets is dat we deze collegeperiode dan ook bereikt hebben, is het dat die pijplijn, het goede rentmeesterschap, een goede stevige bouwstroom, een steady basis voor nu, maar ook voor de komende periodes, die basis, durf ik te zeggen, hebben wij zeker met elkaar gelegd. En dat moet ook, want je moet niet alleen bouwen voor nu, voor deze collegeperiode, maar juist ook voor de periodes daarna, zodat Rotterdam en Rotterdammers gewoon steeds kunnen rekenen op de huizen die nodig zijn. Over dat goed rentmeesterschap nog wel een punt van aandacht. Dat wil ik toch wel even opmerken. We zijn eigenlijk vorig jaar pas ook een beetje volledig op stoom gekomen met de formatie van stadsontwikkeling. We hebben flink geïnvesteerd bij aanvang van deze coalitie in het maken van bestemmingsplannen, in het maken van gebiedsvisies. We gaan morgen ook de eerste starthandeling doen op de Rijnhaven. Dat wordt een fantastisch nieuwe plek op Zuid. Maar dat hebben we gedaan voor deze periode. Daarom gaan we ook goed kijken hoe we de komende jaren ook stabiliteit kunnen brengen in de begroting van stadsontwikkeling. En ook in de aanname van je personeel, want je wilt niet alle markt- en contractspecialisten die je nu net hebt aangetrokken, eigenlijk alweer de deur uit doen, omdat je ze zelf hard nodig hebt. Dat is een punt van aandacht dat we ook gaan oppakken. Dat is meer een discussie richting de voorjaarsnota.

De heer Verheij stelde ook de vraag naar de leges. U draait langer mee dan ik, maar het is mij opgevallen dat ik ieder jaar met hetzelfde verhaal zit in de commissie ter verantwoording. We hebben een prognose gemaakt, die is ruimschoots overschreden. Dan komt de vraag: waar zit dat in? En dan is altijd het antwoord: een aantal grote plannen aan het eind van het jaar die toch nog voor sluitingsdatum zijn ingediend. Dat is ongeveer hoe de discussie gaat. Daar kwam dit jaar wel een meer bijzondere situatie bij, namelijk dat het Bouwbesluit aangepast werd per 1 januari 2021. We hebben dus ook echt een rush gezien, een sprint aan het eind om toch net die vergunning onder het oude regime in te dienen. Maar we hebben dit punt dus ook op willen pakken. We gaan een deel van het geld ook reserveren om mee te nemen, want die leges zijn bedoeld om de kosten te dragen en niet om winst te maken, zoals u terecht zegt. Wij pakken ook het advies van uw COR op, die heeft aangegeven: kijk naar de afgelopen vijf jaar, maak een analyse. Die gaan we ook maken, die opdracht is al uitgezet en die zal ook naar uw raad toe komen bij de begroting van 2022. We zullen dus in november de eerste hoofdlijn hebben van die analyse waarin we ook heel precies moeten gaan kijken wat dit betekent. Als nu inderdaad blijkt dat wij de leges gewoon structureel te hoog hebben becijferd, dan zullen ze omlaag moeten, want ze moeten kostendekkend zijn. Maar dan loop ik heel erg op de uitkomsten vooruit. Eerst even de analyse afwachten en die zal op hoofdlijnen in november naar uw raad toe komen. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Dan gaan we naar wethouder De Langen.

De heer **DE LANGEN** (cda) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter, en dat kan ook kort, omdat de heer Van Gils deels antwoord heeft gegeven op de financiële vragen. Dan verwijs ik ook even naar de brief die ik aan de commissie ZOCS heb nagezonden over de financiën in de zorg. En ja, we gaan een meer stabiele lijn ontwikkelen. Met daarbij één kanttekening, dat je altijd afwijkingen hebt doordat het een opneemregeling is, en we willen mensen die zorg vragen ook zorg geven. Dus enkele fluctuaties daarin zijn normaal. GroenLinks vroeg naar de vacatures in de zorg. U weet waarschijnlijk dat we met RAAT + DAAD daar als gemeente ook een bijdrage in leveren, € 500.000,00 per jaar. Uw fractie heeft ook aangegeven: ga daar vooral mee door en bekijk hoe je dat doet. Dat onderzoek wordt nu gedaan, en, zeg ik maar even, er komt zoals ze ook zelf zeggen, een grote meloen aan die we moeten inslikken aan heel veel nieuw zorgpersoneel. Dat wordt nu opgeleid en de grootste uitdaging is, het is natuurlijk allemaal ongeveer in jaar 3, want we zijn drie jaar geleden begonnen met de start daarvan, om ze goede begeleiding en stageplekken te geven om ze ook daadwerkelijk aan het werk te laten gaan. Dat is even los van het vasthouden, omdat nog te veel mensen de zorg verlaten. Wat leuk is om te melden, is dat er een 3D-print is gemaakt. Check even mijn Twitter, dan kunt u dat zien. Dat heeft de Rotterdamse zorg zelf gedaan, om de zorg aantrekkelijk te maken, technologie eraan toe te voegen. En mijn collega Moti heeft natuurlijk het Leerwerkakkoord in de zorg. Dus ik denk dat we meer doen dan onze verantwoordelijkheid groot is, maar dat doen we bewust, omdat het probleem ook evident is. De eerste twee onderwerpen hebben ook met elkaar te maken, want het tekort aan personeel zal problematischer zijn dan het tekort aan geld.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ja, dank u wel voorzitter. Tijdens de coronacrisis raakten veel mensen hun baan kwijt, maar vooral in andere sectoren. In de zorg is de behoefte aan personeel onverminderd groot geweest. Heeft de wethouder dan ook nog specifiek gemerkt dat mensen vanuit andere sectoren naar de zorg gelokt konden worden, bijvoorbeeld door middel van om- en bijscholing?

De **VOORZITTER**. De wethouder.

De heer **DE LANGEN** (cda) (wethouder). Ja, de populariteit is ook gegroeid, dus de instroom in zorgopleidingen is ook weer groter dan eerder. De vraag is of dat blijft. Maar zeker, het antwoord daarop is ja. Dan vroeg de PvdA naar de toekomst van de GGD. Ook daarover heeft GroenLinks een motie ingediend. Voor de zomer komen wij met de GGD 3.0. Dat is eigenlijk de visie van de gemeente Rotterdam en de regio over hoe de GGD van de toekomst eruit ziet. Die zal ook naar de raad worden gestuurd. Dat is eigenlijk heel simpel, namelijk meer aandacht voor infectieziektenbestrijding om een volgende pandemie op te kunnen vangen. Het tweede is dat er steeds meer naar de leefomgeving gekeken gaat worden, ook met de omgevingsvisie. Gezondheid in de buitenruimte maakt daar onderdeel van uit. En natuurlijk een enorme stap om meer aan preventie te doen, en de GGD krijgt daar ook waarschijnlijk landelijk een rol in. Ik ben daar zelf bij betrokken in overleg met het rijk, maar daar zal ik u later over informeren. Wij zijn er vroeg bij. Wij zijn eigenlijk tijdens de crisis al bezig geweest met de toekomst van de GGD en dat hebben we ook bewust gedaan. Daar zitten ook preventieve middelen in. Maar u zei ook: er zijn middelen vanuit het kabinet voor preventie voor kwetsbaren nu al aan gemeenten overgemaakt. Dat klopt, ik heb samen met collega Bokhove, zij voor de jongeren 18- en ik voor de jongvolwassenen 18+, op mentale gezondheid geïnvesteerd. Dus daar is al heel veel op gedaan. U zou denken: op eenzaamheid rondom ouderen kan de gemeente Rotterdam niet veel meer doen. Het antwoord daarop is: ja, dat klopt eigenlijk wel, maar toch hebben we aan partijen gevraagd om die extra middelen van het rijk in te zetten en het is aan initiatieven overtekend. Dat laat ook wel zien hoe betrokken mensen zijn bij ouderen en hoeveel organisaties nog steeds meer willen doen voor ouderen. Dus dat geldt gaat op, kan ik u garanderen. Als laatste had u het over bewegen en sporten, met name in Rotterdam-Zuid. Eigenlijk hebben we daar heel veel wat we doen, met name ook met de dagprogrammering, waar ook heel veel sport in zit. We hebben de schoolsportvereniging, waarbij we kinderen toeleiden naar verenigingen in de buurt. En als je kijkt naar de twee sportcomplexen waar, bijvoorbeeld Hillesluis, maar Feyenoord ook in algemene zin tussen geklemd zit, dat zijn natuurlijk heel mooie en grote complexen. Wat we wel doen met Lekker Fit! en de nieuwe sportnota, is met name de jongeren na de basisschooltijd aan het sporten houden. Dat is volgens mij de volgende uitdaging, omdat we zien dat na de basisschoolleeftijd kinderen, jongeren vooral, stoppen met sporten omdat ze andere interesses krijgen. Dan mag u zelf invullen wat die dan zijn. Dan nog even de laatste vraag van de heer Vonk. Dat ging over de bestemmingsreserve, of daar een norm voor was. Die vraag heb ik anderhalf jaar geleden ook gesteld. Het antwoord is nee, die bestaat niet. Als we kijken naar andere gemeenten is er zelden een gemeente met een bestemmingsreserve, en als die er is, is die vaak niet zo gevuld, vanwege een probleem in het sociaal domein en alle financiering die daar al heen moet. Dus ik zou durven zeggen dat we een van de uitzonderingen zijn met een fatsoenlijke bestemmingsreserve. Dat vind ik vanuit het degelijk begroten helemaal niet zo gek, dus laten we die traditie vooral voortzetten. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Wethouder Moti.

De heer **MOTI** (pvda) (wethouder). Ja voorzitter, dank u wel. Er zijn enkele vragen gesteld. Allereerst wil ik toch beginnen met de dankwoorden van de heer Vonk, die nog even stilstond bij alle medewerkers en specifiek dan ook de afdelingen die een extra inspanning hebben geleverd. U noemde onder andere ook de mensen die allerlei nieuwe rijksregelingen goed hebben kunnen uitvoeren, waaronder de Tozo en de TONK. Die complimenten en waardering zal ik zeker overbrengen naar de mensen. Ik denk dat daar echt gigantisch hard is gewerkt. In avonden, in weekenden, om maar te zorgen dat ondernemers ook op tijd die inkomenszekerheid konden krijgen, op tijd van levensonderhoud konden worden voorzien,

zodat ze hun huur en hun boodschappen konden blijven betalen. Dus de diepe buiging die u doet, heb ik ook al eerder gedaan en die zal ik dan ook namens u overbrengen. Voorzitter, dan de heer Verheij, die nog even wilde stilstaan bij de ontwikkeling van de bijstand en met name ook op Zuid, en de weerbaarheid die het programma oplevert. Ja, het is natuurlijk een grote domper dat we door corona niet alleen in de hele stad maar ook in Zuid weer een stapje achteruit hebben moeten doen, waar we juist de goede kant op gingen. Tegelijkertijd, zowel in de verdieping die we u sturen in elke tertaalmonitor bij werk en inkomen, ziet u dat op Zuid sinds 2018 de werkloosheid harder is gedaald dan in de rest van de G4, ook met het corona-effect meegenomen. Dus wat we daar doen, leidt wel degelijk tot een verschil. En ook in de eerste tertaalmonitor van dit jaar, die toevallig vandaag naar uw raad is gestuurd, ziet u een soortgelijk effect ten opzichte van de G4. Dus ja, de werkloosheid loopt op Zuid op, helaas, spijtig, maar we doen het nog steeds ten opzichte van 2018 op Zuid beter dan in de rest van de G4. En dat willen we natuurlijk zo houden. We hadden een achterstand en die moet je ook inhalen door het beter te doen. De heer Segers van het CDA stelde ook nog dat we wel echt specifieke groepen zien die getroffen worden door de coronacrisis. Dat klopt. U noemde jongeren, migrantengroepen, dat klopt ook. De analyse daarvan is eigenlijk dat het niets te maken met de leeftijd van mensen of met de afkomst of waar je ooit geboren bent, maar vooral dat het mensen zijn met een flexcontract en dat ze daarom harder zijn getroffen. We zien dat helaas mensen met een lagere of geen startkwalificatie eerder in flexcontracten zitten, we zien dat jongeren eerder in flexcontracten zitten. Het is vaak een eerste of een tweede baan. In deze tijd kun je met de arbeidsrechten heel lang in een tijdelijk contract aan de slag blijven zonder dat je een vast contract krijgt. Dat gebeurde ook deels bij de gemeente. U heeft ook net het debat met de heer Tak en de heer Van Gils gevolgd. Dat hebben wij gelukkig veranderd. Maar heel veel werkgevers niet. En al die flexcontracten hebben vooral de prijs betaald; die zijn er vooral uitgevloegen. Het had dus niet zozeer te maken met afkomst of leeftijd, maar vooral met welke groepen een grotere vertegenwoordiging flexcontracten hebben en die hebben de prijs betaald. De grootste oplossing daarvoor is natuurlijk het Sociaal Akkoord dat werkgevers en vakbonden onlangs hebben afgesloten, waarin ze afspraken hebben gemaakt om bijvoorbeeld nulurencontracten af te schaffen, de duur van uitzendtermijnen te verkorten. Dat zou natuurlijk de echte structurele oplossing zijn, als dat omarmd zou worden door het nieuwe kabinet, want daar wordt op gewacht.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter dat u mij toestaat om nog één vraag te stellen. Ik snap wat de wethouder zegt. Helder ook. Ik denk ook dat die laatste opmerking heel terecht is. Dat zit dus aan de kant van de analyse van waarom het deze doelgroepen zijn. Mijn vraag was eigenlijk erop gericht, als je weet dat het met name deze doelgroepen zijn, of dat die extra kwetsbaar zijn, of we dan ook nog iets op die doelgroepen apart kunnen organiseren? Dus niet alleen naar het systeem kijken, maar ook naar de doelgroepen zelf?

De heer **MOTI** (pvda) (wethouder). Zeer zeker, dat is eigenlijk het tweede deel, waar ook meerdere raadsleden vragen over stelden, onder andere mevrouw Arsieni en de heer Postma en ik dacht u zelf ook. Wat doet het college dan wel om Rotterdammers te helpen? Ja, we gaan niet alleen maar wijzen: Den Haag moet het doen. We zijn een stadsbestuur, we willen zelf ook aan het stuur zitten en doen wat we kunnen doen. De heer Wijbenga noemde dat ook al, uw raad heeft natuurlijk in de commissie Van Dommelen aangegeven: zet juist nu massief in op omscholing, herscholing, bijscholing. Het CDA heeft zelf ook nog een initiatiefvoorstel gedaan, mbo voor volwassenen. Dat kwam ook terug in het rapport van Van Dommelen. Daar heeft het college vorig jaar vlak voor de zomer in ons herstelplan op

gereageerd. Daarin hebben we voorgesteld om met een scholingsfonds te komen, voor volwassenen. Omdat we toch zien dat er een gebrek is aan middelen voor hen om scholing te volgen, om die drempel weg te nemen. We hebben nadrukkelijk daarbij ingezet in eerste instantie, want we zijn in het najaar begonnen, op scholing voor mensen met geen of weinig startkwalificatie. Dus dat mensen die nog geen mbo-diploma hebben, alsnog dat mbo-diploma kunnen halen. We weten uit verschillende onderzoeken dat hoe hoger de diploma's, hoe eerder de kans op een vast contract en hoe meer zekerheid je krijgt, hoe minder snel je vervangbaar bent op de arbeidsmarkt. Daarmee hopen we ook echt die kwetsbare positie voor heel veel Rotterdamse werknemers of werkzoekenden op de arbeidsmarkt, structureel te verbeteren door te investeren in die opleidingen. Dat is het idee van het Scholingsfonds. Daar zijn we best uniek in hè, dat we daar als stad daar zelf nu een verschil in willen maken. Het zijn maar weinig andere gemeenten waar we dat van hebben kunnen afkijken. Vandaar dat we ook in het najaar kleinschalig zijn begonnen, met een pilot, want we moesten het echt opzetten. Dus de aantallen zijn inderdaad niet zo groot, maar goed, dat waren ook de aantallen van de start, want we zijn pas ergens in september gestart, dus ook maar een klein deel van het jaar en ook in een pilotfase, waarbij we ook nog nadrukkelijk hebben gezegd: we gaan het nog niet openstellen voor andere groepen, wat uiteindelijk wel de bedoeling is. Het is de bedoeling dat het niet alleen voor mensen in de Participatiewet wordt opengesteld, maar ook voor schoolverlaters, voor zzp'ers en zelfs voor werkenden. We hebben in het najaar bewust gekozen om te beginnen om het alleen open te stellen voor mensen in de Participatiewet, dus de doelgroep die aanspraak kon maken op het Scholingsfonds was ook wat kleiner. Maar inmiddels zijn we zover dat we nu ook de doelgroepen vergroten. De PvdA, mevrouw Yildirim, vroeg ook nog in een recente commissievergadering of we niet de groep zzp'ers eerder konden helpen. Toen heb ik toegezegd om ook met een pilot te starten om die zzp'ers nu al scholing aan te bieden. Dat is ook een beetje de vraag van mevrouw Arsieni, wat we doen om ondernemers van werk naar werk te helpen. Nou, omscholing aanbieden, of ruimte, budget aanbieden voor omscholing is daar dus een onderdeel van. Die pilot loopt. Het zijn nog kleine aantallen, maar uit die pilot blijkt dat ongeveer een kwart zegt: wij willen graag geholpen worden in om- en bijscholing. Driekwart zegt: mijn onderneming gaat alweer goed, dus ik ga gewoon weer terug in mijn oude vak. Een deel zegt: ik verwacht dat het weer goed gaat, dus ik heb geen behoefte aan omscholing of ze zeggen om een andere reden: ik ga wel een ander vak in, maar ik heb geen omscholing nodig, want ik heb genoeg startkwalificatie om die andere kant op te gaan. Maar een kwart zegt: ja, wij willen dat graag doen. We gaan de pilot nu verder uitbreiden. Omdat die doelgroepen vergroot, verruimd worden, hopen we op die manier ook dat we dit jaar dus meer mensen gaan helpen aan die om- en bijscholing en de kansen op de arbeidsmarkt gaan vergroten. Dan kom ik bij het tweede deel van de vraag van mevrouw Arsieni. Wat doen we nog om ondernemers van werk naar werk te helpen? Ik heb al genoemd dat we dus het Scholingsfonds openstellen voor om- en bijscholing. Wat we ook doen, daar zijn we ook recent mee gestart, is toch een van onze succesprojecten bij W&I, die nu inmiddels al door heel veel steden is overgenomen, het matchingsplatform HalloWerk. Dat was in eerste instantie vooral bedoeld voor mensen vanuit de Participatiewet, maar die is nu ook opengesteld voor zzp'ers, om ook via HalloWerk geholpen te worden naar eventueel een andere baan. Helaas, of eigenlijk moet ik dat niet zeggen, gaat het dan wel vaak om een baan in loondienst. Want de meeste of vrijwel alle vacatures die in HalloWerk komen, zijn banen in loondienst. Maar ondernemers die denken dat ze als zelfstandige geen boterham meer kunnen verdienen, kunnen toch kijken of ze ergens een aanstelling kunnen krijgen in loondienst. Via HalloWerk, het Rotterdams Scholingsfonds, proberen we zoveel mogelijk ondernemers die dat willen te begeleiden in een werk-naar-werktraject. Natuurlijk zijn er ook veel ondernemers die echt bewust kiezen voor het ondernemerschap en dat graag willen volhouden en vasthouden en goede hoop hebben dat het ook weer goed komt. Er zijn heel veel ondernemers in de culturele sector die toch de verwachting hebben dat het weer goed komt in die culturele

sector en daar echt op willen wachten en om die reden zich nu niet willen omscholen. De heer Postma, de laatste vraag voorzitter. Hij stelde de vraag welke sectoren nu het hardst zijn getroffen.

De **VOORZITTER**. Over het vorige mevrouw Arsieni nog, denk ik.

Mevrouw **ARSIENI** (d66)). Klopt voorzitter. Ik vind de inspanning heel goed, en volgens mij ook heel mooi als die omscholing goed van de grond komt. Het is nu wel zo dat het natuurlijk nog vrij mondjesmaat is gebleven om allerlei redenen. En nu trekt de markt ook weer aan, dus ik kan me ook voorstellen dat veel mensen nu denken: dan ga ik me nu niet laten omscholen en nog een jaar thuis zitten als ik nu weer aan de slag kan, bij wijze van spreken. Zeker ondernemers niet, die toch gewend zijn om wat proactiever zelf een oplossing te bedenken. Maar daarom ben ik ook wel benieuwd of de gemeente daar dan ook op een andere manier mee omgaat. Ook in de begeleiding van hoe dan hun bedrijf, of hoe die schulden bijvoorbeeld kunnen worden verminderd?

De heer **MOTI** (pvda) (wethouder). Ja, over schulden heb ik net ook het debatje tussen u en de heer Grauss gevolgd, want schulddienstverlening zit vooral bij collega Grauss. Wij inventariseren aan de voorkant wel welke ondernemers behoefte hebben aan schulddienstverlening en werken nauw samen met de afdeling ETF, het Expertiseteam Financiën, dat de schulddienstbemiddeling doet. We hebben ook aparte inkoop gedaan van bemiddeling naar schulddiensthulpverlening. Ik hoorde wel even één misverstand in het debat. De Tozo gaat vrijwel volledig om ondernemers zonder personeel. De steunmaatregelen voor de ondernemers met personeel zijn vooral de NOW-maatregel, de TVL. Dat zijn heel andere steunmaatregelen die je kunt gebruiken als ondernemer met personeel in dienst. De Tozo is echt voor zelfstandigen en dat zijn veelal zzp'ers of directeur-groothoofdehouder van een BV zonder werknemers, die daar gebruik van maken. Het gaat overigens ook om een heel beperkt bedrag bij de Tozo. Het gaat echt om levensonderhoud. Dat gaat om € 1.000,00 als je in je eentje bent. Heb je een niet-werkende partner, dan is het € 1.500,00. Dat zijn geen bedragen waarmee je een bedrijf overeind kunt houden. Dat zijn bedragen alleen om in levensonderhoud te voorzien. Dus dat onderscheid moeten we even maken. Er zijn andere steunmaatregelen van het rijk die bedoeld zijn om een bedrijf overeind te houden, zoals de TVL of de NOW.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Voorzitter, maar soms gaat het in die fase niet om het bedrijf overeind houden, maar gaat het om levensonderhoud en staat het bedrijf gewoon even stil. Dat is wat ik bedoel. We zitten nu in de fase dat die achterstand van allerlei achterstallige betalingen moet worden ingelopen. De Tozo geeft wel aan dat die doelgroep van mensen die daar een beroep op hebben gedaan, mogelijkerwijs ook steun daaraan zou kunnen hebben. Mijn vraag was dus eigenlijk heel concreet: er hebben 44.000 mensen Tozo aangevraagd. Dat hebben ze niet voor niets gedaan. Dat zijn mensen die waarschijnlijk nu nog steeds allerlei betalingen moeten doen in het kader van achterstallige belastingen, huurachterstanden, wat het ook allemaal omvat. Dat is de reden waarom er ook wordt gewaarschuwd voor een eventuele faillissementsgolf die er nog aankomt. Wat mijn concrete vraag nu is, maken we gebruik van de informatie die we hebben over de ondernemers die die aanvraag hebben gedaan, om ook die dienstverlening naar de ondernemers toe te brengen? Dat was eigenlijk de vraag.

De heer **MOTI** (pvda) (wethouder). Ja, dat klopt, en dat gebeurt dus ook actief hè. We hebben echt een belteam dat ondernemers belt om te vragen of ze behoefte hebben aan

onze hulp bij het wegwerken van schulden, onder controle krijgen van schulden. Zeggen mensen er ja op, dan komen ze dus bij de verdere dienstverlening uit, die onder andere bij collega Grauss zit. Dus we zijn daar echt proactief mee aan de slag. Het is dus niet zo dat wij maar afwachten tot mensen naar ons toekomen om te vragen: ik kom niet meer uit die schulden. We bellen ze echt actief. Desondanks, ondanks dat we dat actief doen, zien we wel dat heel veel ondernemers toch ook aangeven niet zoveel behoefte te hebben aan hulp van de gemeente, soms omdat ze denken dat ze het zelf kunnen, soms omdat ze denken dat het wel meevalt. Maar ik ben het met u eens dat de gemeente dat wel actief moet doen. En dat doen we dus ook. We hebben echt belteams die mensen die Tozo hebben aangevraagd bellen. Wel even een kleine nuance, u noemde het aantal van 44.000 Tozo-aanvragen. Het is wel zo dat er heel veel Tozo-aanvragen door dezelfde mensen zijn gedaan. Dus mensen die Tozo 1 hebben aangevraagd, vragen veelal ook Tozo 2 aan, en ook Tozo 3, en Tozo 4 en we zitten inmiddels in Tozo 5. Dus als je het terugbrengt naar unieke personen is het echt een substantieel lager aantal. Maar het neemt niet weg dat het nog steeds om tienduizenden gaat, dus het gaat nog steeds om grote aantallen, alleen niet dat grote aantal dat u noemde. Maar het gaat echt nog om heel veel mensen. Maar dat doen we dus proactief, net zoals hoe we dat doen met HalloWerk en RSF, het Scholingsfonds. Daar hebben we ook mensen echt gebeld met de vraag of ze er behoefte aan hebben, dus ook dat bieden we echt proactief aan en niet alleen: we zetten het op de website en we kijken wel wie reageert. Het staat ook op de website, maar los daarvan bellen we dus ook daarover. En mocht de raad ideeën hebben hoe we het beter kunnen doen, dan staan wij daar altijd voor open. Ik weet dat ook mijn collega Grauss er zeer voor openstaat om te kijken hoe we onze dienstverlening beter kunnen organiseren, dus als daar ideeën voor zijn, horen we die ook graag. Want het is natuurlijk voor ons ook allemaal nieuw, deze rijksregeling waar de heer Vonk ook aan refereerde en de wijze waarop je daarmee om moet gaan. We hebben ook nooit zoveel ondernemers gehad in onze stad die nu eigenlijk afhankelijk zijn van bijstand om rond te kunnen komen. Dat is echt ongekend. Dan nog de laatste vraag van de heer Postma. Die vroeg nog even naar de sectoren. Ja, op zich hebben we dat scherp in beeld. Niet alleen wij, maar overigens het hele land. Het UWV houdt het sowieso heel scherp in beeld en daar maken wij weer gebruik van bij de Arbeidsmarktmonitor. Het is denk ik een beetje een open deur omdat u het al eerder heeft gehoord, maar het zijn toch vooral de horeca, de cultuursector en retail waar echt de zware klappen zijn gevallen. Maar we zien ook weer, nu het opengaat, daar de sterkste stijging van personeel. Dat is ook weer een uitdaging om dat dan weer te vervullen. Want we zijn ook mensen hè. Je ziet toch ook wel weer, als je een keer aan de kant bent gezet, doet dat ook wat met je. Als je dan gevraagd wordt om weer terug te komen, dan zeg je niet altijd ja, zeker niet als je alweer wat anders hebt. Het is dus ook echt de uitdaging voor die werkgevers nu om weer voldoende gekwalificeerd personeel te vinden. En wij vanuit de gemeente Rotterdam, met het WSPR, de afdeling van W&I, proberen natuurlijk toch wel zoveel mogelijk mensen die nu aan de kant staan, weer te begeleiden naar die banen, al dan niet met een leer-werktraject, al dan niet met een voucher van het Scholingsfonds, om toch nog te zorgen dat zoveel mogelijk mensen aan de slag gaan. En ik moet u zeggen, ik ben daar vrij positief over. We zien echt dat de economie aantrekt en dat het ook gevolgen heeft voor ons bijstandsvolume de laatste weken. En als dit zich doorzet, dan verwacht ik toch echt wel een goed herstel in de tweede helft van dit jaar. Dan zullen we ook de berekeningen van het CPB verslaan, en dat is natuurlijk waar wij als college voor gaan, het beter te doen dan de economen van het CPB hebben voorspeld. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Wethouder Vermeij.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Ja, dit is de goede knop. Dank voorzitter. Het is voor het eerst dat ik hier mag staan.

De **VOORZITTER**. Uw maidenspeech.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Ja, mijn maidenspeech, dus dan mag je eindeloos praten. Dat zal ik niet doen voorzitter. Als ik het goed heb is er een drietal vragen aan mij gesteld, waarvan er een al is beantwoord door de heer Van Gils. Dat ging over de landtong en dat had ik niet beter kunnen doen. Onze doelen zijn hetzelfde, we willen het echt regelen. Wat we willen weten we ook. Alleen gaan die onderhandelingen over rechten en ook over geld. Allereerst de vraag van de heer Tak over de gebiedscommissies en de gevraagde en ongevraagde adviezen en de frustratie daarover, misschien ook wel wederzijds. Er is eigenlijk een drietal redenen, we hebben het target dus wel gehaald, maar desalniettemin, een drietal redenen die tot ongenoegen kunnen leiden. De eerste is dat de adviezen vaak laat in het proces pas binnenkomen, dus vaak op planvorming die al rond is. Als tweede, soms gaat het ook over onderwerpen waarvoor geen geld is in de begroting. Ik zeg het ook maar gewoon even zoals het is. En de derde is vaak dat het soms niet strookt met stedelijke belangen die in deze raad zijn vastgelegd. Dus een deel van de redenen waarom dat zo af en toe heen en weer gaat. De laatste reden vind ik zelf persoonlijk, dat zeg ik heel eerlijk, het is ook een papieren exercitie. Wat ik merk is dat je in een gesprek met elkaar veel verder komt, eerder in het proces. Een deel van dat debat gaan wij overdoen, of voeren, aanstaande donderdag als het gaat over de Wijk aan Zet. Dus dat als antwoord op uw vraag. Dan de heer Segers die mij vroeg een plan te maken. Een economisch herstelplan, een post-corona herstelplan voor de economie in Rotterdam. Vorig jaar is in de begroting de herstel- en vernieuwingsagenda gepresenteerd voor de Rotterdamse economie, die zowel maatregelen voor de korte termijn, de middellange termijn als de lange termijn bevat. Die is eigenlijk gestoeld op vier doelen. Ik noem ze even heel kort: herstellen van de economie en het economisch verdienvermogen, het versnellen van de transitie, die gaat dan zowel over digitaal, duurzaam en circulair, het versterken van de veerkracht van de economie en het opvoeren van de banenmotor. Het is een adaptieve agenda, dus we gaan ook elke keer kijken wat er nodig is. Ik hoop uw raad volgende week de eerste monitor van die agenda te sturen, die u kunt betrekken in uw debat bij de voorjaarsnota. Daarin kunt u ook zien: loopt dat op schema, loopt dat op peil en dan kunnen we ook specifiek op een aantal onderwerpen ingaan die u ook in die monitor terug zult zien, waarvan we ook met elkaar kunnen zeggen: hoe staat die Rotterdamse economie erbij, wat doen we nu en werkt wat we doen? Want dat is volgens mij ongelofelijk belangrijk om daar steeds heel nauwlettend op te kijken.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Heel kort, want u zegt: ik hoop, terwijl het over twee weken gaat, denk ik. Het zou heel erg helpen dat bij de voorjaarsnota te betrekken. Waar hangt het op?

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Ik verwacht het, maar het komt volgende week dinsdag in het college en daarna naar uw raad. Dus vandaar deze terminologie.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Voorzitter, dat was het wat mij betreft.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank. Dan gaan we naar de laatste spreker uit het college voor vanavond, en dat is de burgemeester. De techniek laat ons in de steek om middernacht. Die doet het. Gaat uw gang.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Voorzitter, een paar vragen en een enkele opmerking. De heer Koster heeft een betoog gehouden over veiligheid en sprak daar over messen. Dat was een mooi debatje met mevrouw Arsieni. Ik heb kennisgenomen van het feit dat u een nieuwe lijsttrekker heeft en een nieuwe fractievoorzitter en die zei in een interview met RTV Rijnmond dat Leefbaar Rotterdam de partij is van law and order en van veiligheid. Dat was mij de afgelopen jaren niet ontgaan, dat is altijd zo geweest. Maar dat u aan het veiligheidsapparaat in Rotterdam, de politie, de BOA's en alle anderen, vanavond niet een compliment uitdeelde als het gaat om de inzet betreffende veiligheid en de resultaten van de afgelopen jaren, dat viel me tegen, mijnheer Koster. Dat viel me echt oprecht tegen. Want deze stad, en in die zin heeft mevrouw Arsieni natuurlijk de feiten wel aan haar kant, is nog nooit zo veilig geweest, zowel objectief als subjectief. Nog nooit zulke hoge cijfers. Als je kijkt vanaf 2012 naar nu, is er bijna op alle vraagstukken sprake van een grote halvering, soms 60% daling, van de criminaliteit in de stad. Dus merkbare criminaliteit die werkelijk ook voor de mensen voelbaar is. Als je aan iemands telefoon zit, als je in iemands huis binnenkomt om in te breken, et cetera, een belangrijk vraagstuk.

Ten aanzien van ondermijning in de haven, we hebben een Rekenkamer voorzitter, die niet zo gemakkelijk positief oordeelt over het collegebeleid, maar afgelopen dagen in de krant toch de loftrumpet stak als het gaat om de resultaten op het terrein van ondermijning en als het gaat om de werkwijze van de stadsmariniers en de BOA's. Ik had het leuk gevonden als u hem dat had nagezegd.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Apart, dat een burgemeester hengelt naar complimenten van een oppositielid. Ik ga er eens over nadenken. Wat ik net ook in het debat met mevrouw Arsieni duidelijk heb proberen te maken, is dat het messengeweld ons zorgen baart. Natuurlijk hebben wij gezien dat in 2020 de high impact crimes zijn afgenomen, dat er minder inbraken zijn. Maar het messengeweld, dat was echt het signaal dat wij af wilden geven. En dat u nu de bal terug bij mij legt dat ik geen compliment wil maken, is niet het signaal dat ik aan u had overgebracht, dus ik hoop echt daadwerkelijk dat u dat oppakt. Ik vind het geen goed signaal naar Rotterdammers dat u zegt: het is geen probleem. Die mensen hebben een steekwond, kom op. Wij verwachten dat u dan met een plan komt en niet dat u nu hengelt naar complimenten. Ik vind het echt moeilijk te plaatsen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De burgemeester, uw microfoon.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Ik heb ook niet gezegd dat er niets aan de hand is. Ik heb alleen aangegeven dat het nog nooit zo veilig is geweest in de stad Rotterdam als nu. U komt zelf met de cijfers over messen trekken. Ik denk dat het belangrijk is dat wij wel in proportie blijven spreken over onze resultaten. Ik hengel niet naar complimenten van een oppositielid, want dan plaatst u zich in het verkeerde kamp voor mij. Voor mij bent u net zoveel de moeite waard als leden van de coalitie. Ik ben namelijk nog altijd uw burgemeester, als handhaver van de openbare orde. In die zin maak ik geen onderscheid tussen leden van de oppositie of leden van de coalitie. Ik ben in dat opzicht ook van u. Dus ik hengel niet naar complimenten van een oppositielid. Ik had graag grote waardering gevonden voor mensen die het werk doen, de politiemensen, de BOA's en alle anderen. Die hebben de resultaten in de afgelopen periode wel met elkaar bereikt. Nee, het is niet nul, en dat zei mevrouw Arsieni ook niet. Maar het is ook niet zo dat al die messenincidenten in het afgelopen jaar, 2020, maar ook niet de afgelopen maanden nu proportioneel veel meer zijn dan gemiddeld in de afgelopen jaren. Ik heb nu de cijfers nog een keer bij elkaar geveegd. Voor 12-17-jarigen schommelt het al langere tijd rond twintig incidenten per jaar. Voor 18-24-jarigen schommelt het rond 11-13 per jaar. En voor 25+ is het een forse hap, dat zijn er

ongeveer vijftig. Maar iedereen heeft het de afgelopen jaren heel veel gehad over steekincidenten door jongeren, dat dat een enorme toevlucht zou nemen, maar dat is niet het geval. Het is dus denk ik goed om wel in proportie te blijven praten, want anders maken we onnodig een verkeerd beeld van de stad. Maar ik ben het met u eens, 11 is 11, 1 is 1. En we zullen er alles aan doen om het naar beneden te brengen. Het lukt niet altijd. Maar het is wel een belangrijke prioriteit en er wordt hard aan gewerkt. Dat kan ik u zonder meer zeggen. Dat plan waar u om vraagt is allang bij de raad als het gaat om hoe wij met messen willen omgaan. Een deel van het onderzoek is ook uitgevoerd, deel 2 komt eraan. Dat kon niet vanwege corona, maar we gaan er nog verder verdiepend onderzoek naar doen hoe wij dat messengeweld onder de knie kunnen krijgen. Binnenkort zal ik daar nog een campagne voor lanceren en ik zal u daar tijdig over informeren.

Mevrouw Arsieni maakt zich terecht zorgen, en zeker was dat natuurlijk in coronatijd, over het welzijn van jongeren. Dat is een heel belangrijk vraagstuk. Ik denk dat het goed is dat dat de aandacht heeft en ook de aandacht krijgt. We zijn nu ook actief bezig met het jongerenwerk in de stad, om voor de komende zomerweken voor kinderen vervangende activiteiten te doen. Want heel veel kinderen zullen in de vakantie niet weggaan, maar hier in de stad blijven en niet op vakantie gaan. U weet, ik ben in Carnisse bezig. Ik doe mijn werk vanuit een 50+-flat. Daar staat een prachtig mooi park omheen en de bedoeling is dat dat park de komende weken elke dag wel gevuld is met activiteiten voor kinderen en waarbij ook elke dag mooie dingen gaan gebeuren. Ik was daar een week of twee geleden op een vrijdag, toen het jongerenwerk een bokscursus deed. U bent voorstander van boksen? Er stonden kinderen van 4, 5, 6, 7 jaar in de rij om met elkaar te gaan stoeien. Er kwam een jongen naar me toe en die zei: burgemeester, mag ik uw fiets lenen? Hij wilde per se mijn fiets lenen. Dat was een huurfiets. Ik gaf mijn sleutel en toen liep hij naar mijn fiets. Hij begon de sleutel erin te doen en de heren van de beveiliging dachten: o, er gaat iets gebeuren met de fiets van de burgemeester, dat is niet goed. Zij liepen ernaartoe en zeiden: dat mag niet hè. Ik zwaaide dat hij het mocht doen. En de jongen had er een groot plezier in om aan zijn vrienden te kunnen vertellen dat hij op de fiets van de burgemeester heeft rondgefietst en dat hij daar een – hoe heet dat? – een wheelie mee heeft gemaakt en dat daar een foto van is gemaakt. Maar dat was niet het verhaal dat ik wilde vertellen. Er was een jongen van een jaar of tien, en die zei tegen de boksleraar: wanneer gaan we nog voetballen? Die boksleraar zei: om 19.00 uur. Toen zei hij: maar dan moet ik van mijn moeder al in bed liggen. Now we're talking, regelmaat aanbieden. Mooie activiteiten die structurerend werken, regelmaat aanbieden. In die zin ben ik uw raad echt dankbaar voor het feit dat we de afgelopen jaren zo'n veertig jongerenwerkers erbij hebben kunnen krijgen in de stad. Want daardoor doen we dit en daardoor blijven deze jongeren hopelijk ook uit de klauwen van allerlei andere vormen van criminaliteit. Ik denk dat het programmeren op deze manier van onze pleintjes, van onze straten met deze kinderen de toekomst zou moeten zijn waardoor we hopelijk veel minder repressie nodig zullen hebben.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, dank u wel, een fantastisch verhaal van de burgemeester. Mooi dat dat gebeurt in Carnisse, waar de burgemeester ook op dit moment een hub heeft in die 50+-woning. Ik vraag me alleen af of dat dan ook in andere wijken gebeurt. Daar ben ik dan benieuwd naar.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Het gebeurt op allerlei andere plekken.

De heer **ACHBAR** (denk). Ik weet dat u een positief effect heeft op de jongeren en in die wijk als u er bent, maar helaas bent u niet in alle andere wijken, dus ik ben wel benieuwd of we het dan wel voor elkaar krijgen om die activiteiten daar te realiseren.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Het gebeurt echt in alle andere wijken in de stad. Het gebeurt echt volop op dit moment. Er wordt veel geprogrammeerd, juist om de komende zomerweken mooie dingen voor de kinderen aan te bieden om te vermijden dat zij alleen maar uitgelokt worden door allerlei andere verlokkingen die vervelend zouden kunnen zijn. Mevrouw Arsieni sprak natuurlijk ook terecht over de zorgen rond veiligheid als het gaat om Bloemhof en andere wijken. Nee, cameratoezicht is ook niet alles. Er zit nu ook een stadsmarinier die eigenlijk met bewoners actief... En ik ga daar binnenkort weer zelf met de stadsmarinier kijken wat wij met de bewoners nog verder zou kunnen gaan doen. Ik heb gisteren een nieuwe stadsmarinier voor BoTu voor West benoemd die een speciale opdracht krijgt. Hij gaat de helft van de tijd werken aan het herstel van vertrouwen in de wijk, waarbij ook de politie een belangrijke taak toebedeeld krijgt. De andere helft van de tijd is bedoeld om de dagelijkse voorkomende ergernissen van bewoners en ondernemers in de buurt aan te pakken. Daar komt dus een extra stadsmarinier in BoTu en daar zullen we ruimte voor maken, budgettair. Niet alleen om de stadsmarinier te betalen, maar ook om het geld te vinden dat nodig is om activiteiten te ondernemen.

Mevrouw Arsieni vroeg mij naar horeca en of daar veel klachten over zijn. Nou, de laatste dagen een stuk of vijf, zes, over mijn besluit om een horecabedrijf in de achtertuin een vergunning te geven voor de komende maanden. Daar maken een aantal bewoners bezwaar tegen, dus er komen nu wat klachten binnen. Maar ik meen dat ik op goede gronden toch die uitzondering heb gemaakt, omdat de achtertuinen doorgaans toch niet als terras worden vergund. Maar laat u zich niet daardoor in de luren leggen, want de meeste klachten krijgen wij natuurlijk als de horeca avond- en nachtopening heeft en in het afgelopen jaar, toen wij de maatregelen troffen met de terrassen, was de avondhoreca natuurlijk allemaal dicht. Dus als u mij vraagt hoeveel van die uitbreidingen we de afgelopen periode gedaan hebben die we zouden kunnen legaliseren tot een normaal terras ook voor in de toekomst, daarvan denk ik dat je er echt tussen de 60% en 70% wat mij betreft overeind zou kunnen houden in een nieuw bestel. Daar gaan we met elkaar over spreken, dat hebben we ook beloofd.

Wethouder Kasmi en ik komen bij u terug. Nu hebben we dat gedaan door de bewoners min of meer te overrulen, maar dat willen we straks natuurlijk wel via de koninklijke weg doen, ook met inspraak van bewoners et cetera. Maar ik denk dat een behoorlijk deel van de terrassen wel overeind kan blijven. Dat geldt wat mij betreft ook voor een deel van die vlonders die wij met elkaar bedacht hebben. Ik heb er vertrouwen in dat we daar veel van overeind kunnen houden.

Mijnheer Tak van de PvdA had een aantal gerichte vragen van financiële aard. Het ging met name over het geld dat we hebben overgehouden. Dat is een kleine € 4 miljoen gesaldeerd. Daar zitten plussen en minnen in, maar dat heeft echt allemaal te maken met uitgebleven investeringen die we niet hebben gedaan als gevolg van corona. Trainingen van onze medewerkers die niet doorgingen, een paar van dat soort dingen. Al die wijkbijeenkomsten van mij in de wijken, die normaal gesproken altijd zo één keer in de week of één keer in de twee weken plaatsvonden, die kosten geld en dat geld hebben we in de afgelopen periode niet uitgegeven. Vervolgens was het ook lastig om de FLO-uitgaven goed te ramen, dus de verzwaarde functies, de vervroegde pensionering van de brandweerlieden. Daar hebben wij een kleine € 1,4 miljoen aan uitgegeven en dat is een eenmalig saldo. Dat betekent dus dat wij telkens weer van jaar tot jaar opnieuw moeten bekijken wat de FLO-kosten zijn. Dus wat er nu overgehouden is, is teruggestort bij wethouder Van Gils, maar ik weet nu al zeker dat ik dit jaar aanloop tegen een tekort voor de gezamenlijke brandweer, dat wij samen met de werkgevers in de haven moeten oplossen. Dus daar zitten wat tijdelijke elementen in. 'Alleen jij bepaalt wie je bent', dat heeft te maken met een breuk. We hebben een grote inloop van 1 januari tot 31 december, maar 'Alleen jij bepaalt wie je bent', is een programma op basis van het schooljaar, van september tot september. Dat verklaart dus dat verschil van € 300.000,00. Dat had u op zichzelf heel goed gezien. En we hebben op een aantal onderwerpen ook alweer wat meer geld binnengekregen, wat meer boetes voor afval,

mensen die afval verkeerd aanbieden. Daar hebben we wat meer geld op binnengekregen in de afgelopen periode. Dat betekent dus ook dat wethouder Wijbenga en zijn manschappen daarop acteren. Als u dat wilt kan ik u dat heel gedetailleerd aanbieden, maar ik neem aan dat u ons wel gelooft. U had ook een vraag over de GGD en die is fundamenteel. De bezuiniging op de GGD van de afgelopen jaren valt niet zozeer bij mij als wel bij wethouder De Langen, maar ik ga er gevoeglijk van uit dat de evaluatie waarop straks de Wet veiligheidsregio's, de GGD, maar ook de Wet publieke gezondheid geëvalueerd gaan worden, de GGD's daar een zeer wezenlijk evaluatieonderwerp zullen zijn. Het is nu nog een gedecentraliseerd instituut, maar je ziet dat in deze crisisperiode de minister van Volksgezondheid toch enige bemoeienis heeft of directe bemoeienis wil hebben met de directeurs van de instituten. Daar is niet in voorzien. Het was een crisissituatie, dus we hebben het als GGD's een beetje door de vingers gezien. We gaan niet tegen de minister zeggen: bemoei je er niet mee, dat is onze GGD. Het gaat uiteindelijk om het ontwikkelen van een nieuw samenspel tussen kabinet en GGD. Maar die GGD was eerst tiny, en inmiddels is die zo groot, duizenden werknemers hebben wij nu zelf in Rotterdam in dienst. Overigens, gelukkig kunnen wij de kosten daarvan allemaal declareren. Dat gaat om tientallen miljoenen euro's die in de afgelopen periode allemaal gedeclareerd zijn bij het rijk. Kortom, mijn verwachting is dat de GGD straks uit de evaluatie er geheel anders uit komt te zien dan wij tot nu toe gedaan hebben en dat er waarschijnlijk ook nieuwe inzichten zullen ontstaan over wat een kabinet vermag, wat een minister vermag met de GGD, wat de veiligheidsregio vermag en of dit nog steeds de goede indeling is. Want de GGD-indeling is een heel andere indeling dan we voor de Veiligheidsregio hebben en dus ook een heel andere indeling dan de politieregio's. Dus daar moeten we toch de komende periode mee gaan stoeien. Maar één ding is zeker, het gaat er anders uitzien dan wij tot nu toe gedaan hebben met de GGD voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel burgemeester. Dat brengt ons volgens mij aan het einde van de eerste termijn. Dan kijk ik naar de raad of er behoefte is aan een tweede termijn. Mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ik heb inderdaad nog een stapel vragen. Nee, dat digitaal vergaderen was toch eigenlijk zo slecht nog niet.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Mag ik concluderen dat er geen behoefte is aan een tweede termijn? Dan ga ik de vergadering schorsen. Ik sluit de beraadslagingen over het jaarverslag en de jaarrekening en alle bijbehorende stukken. Ik schors de vergadering en wij gaan donderdagochtend om 10.00 uur verder. De vergadering is geschorst.

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 15 en 17 juni 2021

Notulen van de raadsvergadering van 17 juni 2021 (ochtendzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 8.

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 13.00 tot 13.10 uur is waargenomen door de heer J.W. Verheij

Voor de presentielijst wordt verwezen naar de avondzitting van deze vergadering, gehouden op 15 juni 2021, met dien verstande dat ook aanwezig zijn namelijk: de heer E. Büyükçifci, mevrouw E.H. Duijm-Wickerhoff, de heer G.J. Engberts, mevrouw E.C. Eskes, mevrouw T.C. Hoogwerf, mevrouw A. Kockelkoren, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, de heer J.W. van Putten, mevrouw L.L.P.R. Roest, de heer R.A.C.J. Simons, de heer T.B. Versnel, de heer E. Yigit.

Namens het college zijn tegenwoordig de heer S.A. Kurvers en de heer B. Wijbenga-van Nieuwenhuizen.

Afwezig met bericht: de heer R.C.J. de Roon.

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders.

6.1 Heropening

De **VOORZITTER**. Goedemorgen raadsleden en onze bezoekers, mensen die op een afstand deze vergadering volgen, hartelijk welkom bij deze vergadering. Ik heropen de vergadering die wij afgelopen dinsdag hadden geschorst. Hartelijk welkom bij deze vergadering. Een bijzonder welkom aan mevrouw Van Asselt, die achterin in de raadzaal zit en haar gasten, moeder en dochter, sorry tante en dochter. U zult zo meteen worden beëdigd als directeur van de Rekenkamer. Het komt er zo aan. U bent van harte welkom. De zaal is ingericht volgens de geldende richtlijnen in het kader van de coronapandemie. Ik verzoek elke fractie dan ook zich aan de gemaakte afspraken te houden en de gemaakte afspraken in acht te nemen bij het plaatsnemen in de raadzaal of het bewegen in of buiten de raadzaal. Bij wisseling van woordvoerders verzoek ik de vertrekkende woordvoerders de plek te reinigen die wordt achtergelaten. Ik heb berichten van verhindering ontvangen van de heer De Roon, hij is afwezig vandaag. Wethouder Bonte is tot 11.00 uur afwezig. Wellicht heb ik vandaag wat verplichtingen tussen 13.00 en 13.45 uur en tussen 19.00 en 20.00 uur vanavond, in dienst van de stad. De presentielijst is door voldoende leden getekend dus is er sprake van een quorum om deze vergadering geldig aan te vangen. De overige mededelingen zal ik aan de orde stellen nadat de beëdiging van mevrouw Van Asselt heeft plaatsgevonden.

6.2 Beëdiging van mevrouw M.B.A. van Asselt als directeur van de Rekenkamer Rotterdam

De **VOORZITTER**. Dan ben ik nu toe aan agendapunt 6.2, de beëdiging van mevrouw M.B.A. van Asselt als directeur van de Rekenkamer. Ik verzoek de griffier om mevrouw Van Asselt naar voren te geleiden. Mag ik de leden van de raad en de gasten vragen te gaan staan voor zover u dat kunt.

Mevrouw Van Asselt, u heeft aangegeven de belofte te willen afleggen. Ik zal zo meteen het formulier uitspreken zoals dat is vastgesteld, en dan verzoek ik u mij na te zeggen, zonder er andere gebaren bij te maken: "Dat verklaar en beloof ik."

Door de gemeenteraad is op 18 maart jl. tot uw benoeming als directeur van de gemeentelijke Rekenkamer besloten. Overeenkomstig het bepaalde in artikel 81c, derde lid en 81g van de Gemeentewet dient u als directeur en als enig lid van de Rekenkamer Rotterdam bij het aanvaarden van uw functie in handen van de voorzitter van de gemeenteraad de eed of belofte af te leggen. U heeft aangegeven te kiezen voor de belofte. Na voorlezing door mij van de tekst verzoek ik u de woorden te zeggen: "Dat verklaar en beloof ik."

Ik verklaar dat ik, om tot lid van de Rekenkamer benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de Rekenkamer naar eer en geweten zal vervullen.

Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw **VAN ASSELT**. Dat verklaar en beloof ik!

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Onder normale omstandigheden zou ik schorsen en dan de raadsleden de gelegenheid geven u te feliciteren met de toch prachtige benoeming. Het is een van de weinige prachtige benoemingen in Nederland die er ook zijn, mag ik zo zeggen. Directeur van de Rekenkamer Rotterdam, dat is toch een geweldig mooie functie. Dat kan nu niet vanwege de regels die we met elkaar afgesproken hebben. Desalniettemin zou ik willen verzoeken achter deze tafel, aan deze kant plaats te nemen. Dat is wel een plechtig moment. En dan verzoek ik de voorzitter van de Werkgeverscommissie, mevrouw Eskes, u kort toe te spreken. U kunt gaan zitten.

Mevrouw **ESKES** (cda). Dank u wel voorzitter. Het is best ongebruikelijk om bij een beëdiging het woord te voeren, maar bij de benoeming was het helaas niet mogelijk omdat dat schriftelijk ging via een stemming. Daarom hebben we gemeend daar op dit moment een kleine uitzondering op te moeten maken. Allereerst zou ik mevrouw Van Asselt natuurlijk van harte willen feliciteren met deze beëdiging. Een mooi moment om nu echt aanvang te kunnen nemen met de functie als directeur van de Rekenkamer Rotterdam. De Werkgeverscommissie heeft mevrouw Van Asselt destijds voor benoeming voorgedragen, omdat zij opviel bij de selectiecommissie door haar visie en de invulling van de functie en haar onafhankelijke scherpe denken. Zij heeft een goed gevoel voor het eigene van de Rekenkamer, het vermogen en de ervaring heel scherp te letten op de kwaliteit van de onderzoeken en de onderbouwing daarvan en van conclusies en aanbevelingen. Daarnaast heeft zij mede door haar ervaring bij de Onderzoeksraad voor Veiligheid een goed gevoel voor politieke context. Mevrouw Van Asselt heeft in haar eerdere functies bewezen onafhankelijk, maatschappelijk betrokken en een inspirerende persoonlijkheid te zijn die zich er terdege van bewust is hoe onderzoek een bijdrage kan leveren aan politiek en samenleving. Wij hebben er dan ook alle vertrouwen in dat zij, in haar eigen woorden, harde noten zal gaan kraken op een manier die aanzet tot verbetering. Ik denk dat dat heel veel vertrouwen wekt. We zijn het in dit huis over vele dingen niet eens. Stemmingen zijn soms

verrassend en vaak in ieder geval heel divers van kleur. Maar het feit dat de benoeming zonder tegenstem uit deze raad heeft plaatsgevonden, biedt denk ik een heel mooie basis om de functie in te gaan vullen. In de kennismaking en de gesprekken die we gevoerd hebben, die ik in ieder geval als heel prettig heb ervaren, maar ook de kennismaking met het presidium, heeft dat deze voltallige raad het vertrouwen gegeven dat u dit op een uitstekende wijze zal invullen. Wij wensen u dan ook ontzettend veel wijsheid toe bij de invulling van deze functie. Nogmaals van harte gefeliciteerd.

De **VOORZITTER**. Ik wil mevrouw Eskes als voorzitter van de Werkgeverscommissie en al de collega's die in de commissie hebben gezeten hartelijk dankzeggen voor het feit dat u ons zo'n geweldige nieuwe medewerker heeft voorgesteld de afgelopen dagen en vandaag. We kijken enorm uit naar een goede samenwerking de komende periode. Het is geen gebruik dat u hier een aanvaardingsspeech kunt houden, maar ik denk dat er voldoende gelegenheid komt om met de raadsleden en de fractievoorzitters nog verder te spreken en kennis te maken. Wij wensen u veel succes en vooral veel wijsheid bij het vervullen van uw taak. Hartelijk dank. En mooie bloemen van D66, zeer attent.

6.3 Mededelingen

De **VOORZITTER**. Goed, ik ben inmiddels aangekomen bij agendapunt 6.3, mededelingen. Hoewel de agenda reeds afgelopen dinsdagavond is vastgesteld, wil ik toch voorstellen nog een tweetal bekrachtigingen geheimhouding aan de agenda toe te voegen. Gistmorgen bent u door de griffie geïnformeerd over deze twee nieuwe stukken die in de digitale kluis liggen, die u ook kunt lezen. Ik stel voor deze aan de agenda toe te voegen en te agenderen als dat aan de orde zou zijn. Maar ik vermoed dat de heer Simons precies daarover vandaag een mededeling wil doen. Mijnheer Simons, in de orde.

De heer **SIMONS** (lr). Sorry, ik zat even niet op te letten, maar als het over 7.2 gaat dan hebben we dat volgens mij al geregeld. Daar heeft de griffie een mededeling over gedaan. We waren nogal overvallen dat er plotseling een stuk met een raadsbesluit op de agenda stond waar we niets van wisten, maar dat heeft de griffie keurig rechtgezet en de griffie heeft inmiddels raadsbreed laten weten wat de bedoeling was.

De **VOORZITTER**. Oké, prima. De spreektijd was reeds dinsdagavond ook met elkaar besproken en op vier uur gesteld. Tijdens de lunchpauze worden er lunchboxen beschikbaar gesteld hier in de buurt van de koffiekamer. Als er lunchboxen overblijven, worden die gedoneerd aan de Voedselbank. Tijdens de dinerpauze is er een warme maaltijd beschikbaar. Die wordt uitgeserveerd in de wachtruimte die we te doen gebruikelijk voor huwelijken beneden beschikbaar stellen. Deze bevindt zich tegenover de fractiekamers van Leefbaar Rotterdam, PVV en SP. De besluitvorming zal naar verwachting ergens in de avond plaatsvinden in een nieuwe digitale vergadering nadat de fysieke vergadering zal zijn afgesloten. U krijgt uiteraard voldoende tijd om uw stemgedrag met elkaar te bespreken in uw eigen fractie. De leden Van Groningen en Van Schaik hebben gemeld dat zij tussen 12.00 en 16.00 uur pairen voor het geval er besluitvorming plaatsvindt tussen de bedrijven door.

7. *Interpellatiedebat over 'Rotterdamse bestuurscultuur in diepe crisis', aangevraagd door de leden Simons e.a.*

De **VOORZITTER**. Agendapunt 7, het interpellatiedebat. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja, dank u voorzitter. Ik heb eigenlijk een mededeling. Leefbaar Rotterdam heeft dit interpellatiedebat aangevraagd over de Rotterdamse bestuurscultuur naar aanleiding van twee zaken die mis zijn gegaan. Ten eerste was dat bij Boijmans Van Beuningen, een uitgebreide perspresentatie, landelijk, lokaal, terwijl de raad nog van niets wist. Ondanks het feit dat we vorig jaar met algemene stemmen een motie hebben aangenomen, 'Eerst de raad, dan de pers'. De tweede aanleiding voor de aanvraag voor dit debat was het Wob-verzoek over het Schiekadeblok. Daar wil ik het AD toch een compliment voor geven. Die hebben dat boven water gekregen, dat er toch gewoon een onderdeel, dat verplicht was te leveren, niet was geleverd bij het Wob-verzoek. Dat is natuurlijk zeer kwalijk. Dat wekt het beeld dat dit college dingen verdoezelt. Dat willen we natuurlijk niet hebben. Maar het college heeft ons afgelopen dinsdagavond een brief gestuurd. Daarin staat over deze twee onderwerpen, zowel het Wob-verzoek als Boijmans Van Beuningen, dat ze in beide gevallen toegeven dat ze daar fout hebben gehandeld en dat ze daarvoor hun excuus hebben aangeboden. Dat was voor ons aanleiding om nu dit mede te delen maar ook daaraan de conclusie te verbinden dat een interpellatie nu een te zwaar middel is. Wij hopen wel dat het college er gewoon lessen uit trekt en dat dit bij incidenten blijft. Ik zie u allemaal knikken. Dat was dus mijn mededeling. Wij trekken het interpellatiedebat in.

De **VOORZITTER**. Het interpellatiedebat wordt ingetrokken. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, dat zou ik heel erg jammer vinden. Verder vind ik het ook opmerkelijk dat de heer Simons weer zowel 50PLUS als DENK niet noemt als mede-indieners van het interpellatiedebat. Ja, 50PLUS, DENK en Leefbaar Rotterdam is natuurlijk de droomcoalitie van Eerdmans, dat wil ik hier ook even benadrukken. Ik zou er dus voor pleiten om het interpellatiedebat gewoon door te laten gaan. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen, u wijst naar de heer Meeuwissen, maar ik dacht dat de heer Meeuwissen een vraag had aan de heer Simons. Dat kan ik namelijk niet weten als ik op deze plek zit.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dan moet u zijn social media eens lezen, dan weet u het wel.

De **VOORZITTER**. Nee, dat lees ik niet en dat zal ik ook niet doen. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Het was mij al duidelijk wat er ging komen. Voorzitter, 50PLUS begrijpt uit het schrijven van het college van B&W dat er wederom een mea culpa met betrekking tot het handelen van het college van wethouders is uitgesproken. Hiermee vervalt de grondslag van dit interpellatiedebat, zoals de heer Simons duidelijk zegt. Maar 50PLUS wil wel heel duidelijk stellen dat we begrijpen dat er een mea culpa is uitgesproken, maar dat dit een zeer sleets argument aan het worden is, omdat dit al de zoveelste keer is dat er spijt wordt betuigd door het college. Ook de belofte dat het slechts om een incident gaat en niet meer zal gebeuren. Dat wordt ook een groef in de grammofoonplaat. Het is namelijk niet een incidenteel maar een structureel probleem dat door ons aangekaart wordt in deze collegeperiode. Dat is in de hand gewerkt door de achterkamertjespolitiek en de vele geheime overleggen waar dit college bijna prat op gaat. Zo dadelijk gaan we het weer krijgen. Er is geen vergadering of er wordt ons weer geheimhouding opgelegd. We zullen er vanmiddag nog op terugkomen, maar het verwondert mij bijzonder om vervolgens te zien dat de provincie Zuid-Holland even gemakkelijk alle geheime informatie in kranten laat zetten. Dat vind ik dan toch wel heel apart dat wij er wel zo mee omgaan. 50PLUS Rotterdam gaat akkoord dat het interpellatiedebat ingetrokken wordt, maar wil wel haar enorme ongenoegen

uitspreken over de manier waarop dit college van B&W met de raad en zijn taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden omgaat.

De **VOORZITTER**. Waarvan akte. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, ook wij begrijpen dat het interpellatiedebat is ingetrokken naar aanleiding van de brief die is verstuurd vanuit het college. Het siert het college dan overigens wel dat ze die brief hebben gestuurd en daarin hebben aangegeven en erkennen dat ze deels aan reflectie doen en dus ook wel fouten maken. Ik moet zeggen dat ik het wel jammer vind dat dit niet eerste keer is en dat dit vaker heeft plaatsgevonden. Het middel is op dit moment te zwaar. En het tweede onderdeel ten aanzien van Wob-verzoeken, ook daarin merken we dat dat soms te stroef, te traag en niet transparant gaat. Ik wil er ook wel voor pleiten om bijvoorbeeld naar het voorbeeld van Utrecht te kijken, waarin overigens veel meer Wob-verzoeken komen, en overigens ook sneller worden afgehandeld.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja, dank u wel. Ik moet zeggen dat ik wat verrast ben, maar vooral ook wel een compliment wil maken aan de indieners. Ik denk dat het mooi is om te zien, dat op het moment dat er zaken die ook naar onze mening misschien niet geheel de schoonheidsprijs verdienen, maar als daar erkenning voor is, dat dat ook serieus genomen wordt. Ik denk dat het ontzettend mooi is dat de indieners dit op deze manier beoordelen. Ik hoor ook de heer Meeuwissen, maar ik zie dat hij niet de aanvrager is. Dan had hij zelf een debat moeten aanvragen. Ik denk dat het goed is dat we dit agendapunt dan afvoeren van de agenda. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, ik vind het echt buitengewoon laf van collega Simons dat hij zijn keutel intrekt, maar goed, hij is de laatste tijd heel erg laf. Ondertussen zegt hij heel rare dingen over mij, maar goed, dat terzijde. Ik heb toch graag een termijn, of anders zou ik graag een motie vreemd aan de orde van de dag indienen. Dus hoe dan ook, is er een mogelijkheid dat ik ongeveer twee minuten spreektijd krijg en een motie kan indienen voorzitter?

De **VOORZITTER**. U kunt in de orde altijd de raad verzoeken akkoord te gaan met een agendapunt. Dan is dat een kwestie van een meerderheid in de raad of geen meerderheid. En of het een motie vreemd aan de orde van de dag is, dat is aan u om te bepalen of dat past in de regelen der kunst. U heeft dezelfde tijd, u heeft altijd de mogelijkheid om de raad te vragen een punt aan de agenda toe te voegen. U vraagt nu bij dezen aan de raad om een punt toe te voegen? Dan kan dat in de reacties worden betrokken. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Ik sluit me aan bij de woorden van mevrouw Eskes. Ik ben blij te vernemen dat de aanvragers op deze manier ook reageren op de brief van het college. Ik wil toch even de gelegenheid nemen om het college te danken voor het feit dat het dat zelfinzicht heeft getoond. Dat is wat D66 betreft echt een bestuurscultuur zoals we die graag zien. Met het verzoek van de heer Meeuwissen zal D66 niet instemmen, geen extra agendapunt.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, afgelopen dinsdag ben ik mijn betoog geëindigd met de oproep aan het college om te zorgen voor tijdige en volledige informatie, zodat deze raad zijn werk kan doen. Wij worden overladen met stukken en met agendapunten. Ik heb het eens even nagekeken. Ik denk dat we ongeveer op het drievoudige aan stukken zitten ten opzichte van 2010, toen ik hier begon. Er komen 30.000 stukken deze kant op. Dat is echt bizar veel. Om dat allemaal te kunnen handelen heb je tijd nodig en soms ook nog andere dingen dan tijd, namelijk gewoon snappen wat er staat. Dus daar kan het college ons erg mee helpen. Dat is niet goed gegaan. Het is goed dat het college dat erkent en het is inderdaad niet de eerste keer dat dat gebeurt. Overigens, om heel eerlijk te zijn, bij voorgaande colleges was dat niet heel veel anders, dus het zit ook in de manier waarop zaken hier gepland worden. De heer Simons schudt nee. Ik heb nog eens een motie van afkeuring gesteund tegen een collega-wethouder van hem in de vorige periode, juist vanwege dit punt, maar dat geheel terzijde. Voorzitter, ik snap dat het debat op dit moment wordt ingetrokken, dank aan de indieners daarvoor om dat op deze manier te doen. Dat waardeer ik. Wat betreft het punt van de heer Meeuwissen, mij is nu onduidelijk welk punt hij aan de agenda wil toevoegen. Dat zou ik echt eerst willen weten voor ik daar een oordeel over kan vellen.

De **VOORZITTER**. Fracties? Het verzoek is bekend, ik maak even een rondje bij de andere fracties. Er is een verzoek om een punt toe te voegen aan de agenda. Het verzoek is om u daar kort over uit te spreken. Mevrouw Roest.

Mevrouw **ROEST** (gl). Voorzitter, ik steun de lijn van de heer Simons om het nu niet te bespreken. Het staat de heer Meeuwissen natuurlijk altijd vrij om hier schriftelijke vragen over te stellen of om het op een ander moment aan te kaarten.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts volgt de lijn van GroenLinks zie ik in zijn handgebaar. Dan gaan we naar de SP. Het is alweer een tijdje geleden hè.

De heer **JONKER** (sp). Ik kan niet zeggen dat het went. De SP volgt ook de koers van de heer Simons. De SP vindt het ook reuze sportief dat het college toegeeft verkeerd te hebben gehandeld. De schoonheidsprijs verdient het inderdaad niet, maar veel beterschap beloven en evenveel beterschap geven doet de gemeenteraad in vreugde leven. Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Noppen, mag ik van u horen wat u vindt van het verzoek van de heer Meeuwissen?

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Ik was zelf ook wel benieuwd naar wat de heer Meeuwissen toe te voegen heeft. De argumentaties die al gegeven zijn door Leefbaar Rotterdam en 50PLUS vind ik gewoon wel valide, dus daar sta ik wel achter. Maar ik wil niet voor een inbreng van een partij gaan liggen, dus ik ben op zich wel benieuwd wat er in te brengen is en dan kunnen we daar nog verder over stemmen.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar, over het verzoek van de heer Meeuwissen.

De heer **ACHBAR** (denk). Ik kan er kort over zijn voorzitter. Als we het echt nodig hadden geacht, hadden we gewoon het interpellatiedebat door laten gaan.

De **VOORZITTER**. Ik kijk naar de Partij voor de Dieren.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja voorzitter, ik heb geen bezwaar als mijnheer Meeuwissen wat wil toevoegen aan de agenda. Ik heb daar geen bezwaar tegen.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja, we hebben net met redenen omkleed het interpellatiedebat ingetrokken, dus ik kan het voorstel van de heer Meeuwissen niet steunen.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Bij dat laatste sluit ik me helemaal aan.

De **VOORZITTER**. Een aantal collega's heeft gevraagd om een duidelijke motivatie, maar ik stel vast dat er in ieder geval geen draagvlak is. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Nou voorzitter, het wordt wel weer helder dat de meest kritische partij in deze raad weer monddood is gemaakt. Het gaat om het volgende. Ik had een betoog en ik wilde graag een motie van wantrouwen tegen D66-wethouder Kasmi indienen voor zijn hele oeuvre. Dat wordt echt de hoogste tijd. Ik denk aan het idee Songfestival voor minima, dat hij van mij heeft gejat, dat hij me nog steeds geblokkeerd heeft op Twitter, dat hij niet ingreep toen museum Boijmans Van Beuningen tientallen miljoenen...

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Voorzitter, een punt van orde.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). ...misliep, de pedoklok, en over het onbehoorlijk bestuur op het dossier Verkoop Hoek van Holland. Maar anders heeft hij hem tegoeed met de voorjaarsnota. Dan kan hij er nog een maandje op wachten en dan zet ik de motie ook alvast online. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Helder.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Hij zal wel in Dudok aan het lunchen zijn momenteel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ja, als punt van orde. Het is natuurlijk even achteraf omdat het nu al is doorgekomen, maar als we het hebben over de aanvraag zoals wij hem gedaan hebben en we krijgen een totaal ander verhaal, dan vind ik eigenlijk wel voorzitter, dat we dan op dat moment even moeten zeggen: stop, want dit is iets heel anders. Ik vind het niet zo'n nette vertoning om nu gewoon klakkeloos zomaar uit het niets dit soort zaken te gaan neerleggen, want dat geeft toch een gevoel waar ik me wat tegen verzet. We hebben het nogal eens over gevoel tegenwoordig, ik ben wel voor dat we dat gevoel dat wij met zijn allen serieus politiek aan het bedrijven zijn en ook serieus onderbouwen wanneer er iets is, dit had de heer Meeuwissen heel netjes van tevoren al kunnen aankondigen.

De **VOORZITTER**. Ik luister wel naar de raadsleden, want je weet natuurlijk nooit wat er nog in de laatste zin zit. Mevrouw Roest.

Mevrouw **ROEST** (gl). Ja voorzitter, ik ben het helemaal eens met mevrouw Verkoelen. Overigens is het argument van de heer Meeuwissen dat hij monddood wordt gemaakt natuurlijk ook flauwekul, want het is goed gebruik in deze raad dat als je zo'n motie wilt indienen dat je daar een interpellatiedebat voor kan aanvragen. Dat staat de heer Meeuwissen helemaal vrij. We hebben afspraken met elkaar gemaakt over de procedure daarvoor. Dat kun je keurig op dinsdagmiddag indienen en dan kun je prima je motie indienen. Maar een motie van wantrouwen als een motie vreemd aan de orde van de dag

toevoegen aan de agenda, dan vind ik echt dat we onszelf niet serieus nemen als raad als we zo iets zouden doen. Ik vind het echt een flauwekulvoorstel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verheij. Mijnheer Verheij, sorry excuses. What's in a name.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Goedemorgen voorzitter. Voorzitter, dank aan de heer Meeuwissen voor zijn toelichting. Dat helpt om dit agendapunt niet toe te laten. Er wordt in deze raad al een beetje vreemd met moties vreemd aan de orde van de dag omgegaan, maar zo vreemd heb ik ze nog niet eerder gezien. Ik voel volledig mee met mevrouw Verkoelen in dezen, dus geen enkele steun om dit debat te voeren.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Voor iemand die monddood gemaakt is, kwam er net toch wel heel veel vuiligheid uit. Er kwam heel veel herrie uit. Wat mij betreft dus ook totaal geen steun voor een motie vreemd aan de orde van de dag van dit soort.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik ben toch wel een beetje verbaasd aan het worden over de gang van zaken, want de heer Meeuwissen was mede-indiener van het interpellatiedebat, maar hij heeft om voor mij volstrekt onduidelijke redenen zijn steun voor deze aanvraag ingetrokken, dus wat dat betreft snap ik deze hele komedie ook niet.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen, tot slot.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, ik wil even reageren op de heer Simons. Hij weigerde met de pers te delen dat ik medeaanvrager was. Toen dacht ik: stik er maar in. Dan hoeft mijn logo er ook niet op. Toen stonden ook de droomcoalitiepartners van de heer Eerdmans erop en toen dacht ik helemaal: laat maar. Verder vind ik dat ik met mijn spreektijd mag doen wat ik wil. Mevrouw Verkoelen had echt weer een heel slap argument. Maar goed, over een maand kunt u deze motie tegemoetzien in de voorjaarsnota en ik zal hem nu alvast delen, breeduit delen. Tot zover voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Helder. Als u over een maand die motie wilt indienen in de vorm van een interpellatiedebat, dan moet u wel alsnog een interpellatiedebat aanvragen. Wilt u dat doen en passant naar aanleiding van de discussie over de kaderbrief, dan kan dat natuurlijk ook. Maar in de vorm van een motie vreemd aan de orde van de dag zal ik de motie niet in behandeling nemen. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, ik dien hem dan gewoon in mijn termijn in, dat lijkt me het makkelijkst. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dat gaan we meemaken. Hartelijk dank. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja voorzitter, even een ordepuntje. U vroeg de raad om te reageren op het ordevoorstel van de heer Meeuwissen, maar ik zie nu dat de klok bij de Partij voor de Dieren, bij de SP en bij NIDA tijd heeft getikt. O, bij iedereen.

De **VOORZITTER**. Dat moet gecorrigeerd worden. Alles wat net gezegd is, was in ordetijd, dus het is denk ik goed om de klok weer te resetten. Ik heb niet opgelet, goed dat u dat gezien heeft mijnheer Van der Velden. Het was behoorlijk ordetijd, dus ik denk dat het goed

is om dat in de gaten te houden. Heel goed hoor, opletten. Mijnheer Van der Velden let op de kleintjes.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Enige compensatie is nu ook wel wenselijk hoor.

De **VOORZITTER**. Ik heb dinsdagavond ruimhartig gecompenseerd, maar u was er niet.

7A. *Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet:*

7A1. *De afdoening van de toezegging financiële toelichting tabellen met betrekking tot het Warmtebedrijf*

7A2. *De lijst van eigenaren en beperkt gerechtigden behorende bij het raadsvoorstel inzake vestiging voorkeursrecht Feyenoord City*

De **VOORZITTER**. Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet, 7A1 en 7A2. Het eerste betreft de afdoening van de toezegging financiële toelichting tabellen met betrekking tot het Warmtebedrijf en het tweede betreft de lijst van eigenaren en beperkt gerechtigden behorende bij het raadsvoorstel inzake vestiging voorkeursrecht Feyenoord City. Ik kijk mevrouw Verkoelen aan.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ja voorzitter, 50PLUS doet daar niet aan mee, en ik wil echt, echt toch even op iets wijzen, en ik weet niet hoe het college dat gaat oplossen. Met betrekking tot de financiële toelichting tabellen met betrekking tot het Warmtebedrijf, ik ga ze niet kennen, ik zal ze nooit kennen, maar ik wil er wel op wijzen dat er vanmorgen een artikel in de krant stond van de provincie Zuid-Holland, waarin heel duidelijk informatie die wij hier geheim krijgen, gewoon publiekelijk vermeld wordt. Dan wordt het voor mij ook nog wel een lacher, als we op deze manier met elkaar omgaan.

De **VOORZITTER**. Helder. Daar moet het college even naar kijken denk ik. Mijnheer Van der Velden, mag ik u ook aankijken op dit punt?

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Wij stemmen tegen geheimhouding.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). In dit geval steun voor het standpunt van collega Verkoelen en Van der Velden.

De **VOORZITTER**. Helder. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, bij het vestigen van WVG is het gebruikelijk om de lijst van belanghebbenden geheim te verklaren, want daar staan natuurlijke personen op. In dit geval staan er enkele natuurlijke personen op, maar veelal grote organisaties. Normaal gesproken, als we bijvoorbeeld zienswijzen op bestemmingsplannen behandelen, halen wij de namen van natuurlijke personen uit de stukken zodat die niet openbaar zijn, maar de namen van instituten publiceren wij dan altijd wel. Ik zou wel van het college willen weten wat de overweging is om in dit geval de instituten ook niet openbaar te maken.

De **VOORZITTER**. De SP, mijnheer Jonker. Oké. Dan tekenen we dat aan met een informatieverzoek van de heer Verheij. Wethouder, kunt u daar iets over zeggen?

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Misschien heel kort, ik denk dat daar niet een heel diepgaande overweging achter schuilgaat, anders dan dat uw raad eerder heeft gezegd: bij een WVG willen we eerst anonimiteit bewaren van alles wat er aan WVG gevestigd wordt in het gebied. Daar zijn destijds ook moties over aangenomen. Die werkwijze hebben we hier ook gevoerd, omdat we dachten: dit is een WVG, laten we die reguliere werkwijze voeren. Dat staat niet in de weg dat bij zienswijzen bedrijven wel altijd genoemd worden.

De **VOORZITTER**. Is het een idee om de geheimhouding op te leggen zoals gevraagd is, en dat het college het verzoek krijgt om daar alsnog naar te kijken?

De heer **VERHEIJ** (vvd). Dat lijkt me inderdaad goed, om gewoon even de werkwijze op dit punt aan te scherpen. Misschien liggen er juridisch wel goede dingen aan ten grondslag. Dan hoor ik ze ook graag, dus als we daar een brief over kunnen ontvangen van het college, heel graag. Dan ben ik nu akkoord met geheimhouding.

De **VOORZITTER**. Dan komt het college op dit punt met een brief terug naar de raad. Dat gaan we doen.

A. HAMERSTUKKEN

8. *Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Kralingse Zoom, 1e herziening'*
9. *Het (herziene) voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Kralingse Bos'*
10. *Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Dukdalf-locatie Feijenoord'*
11. *Het (herziene) voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Hoek van Holland Bedrijventerreinen Oost'*
12. *Het voorstel tot vaststelling van een zienswijze met betrekking tot de ontwerpbegroting 2022 van het Recreatieschap Rottemeren*
13. *Het voorstel tot vaststelling van een zienswijze met betrekking tot de ontwerpbegroting 2022 van de gemeenschappelijke regeling DCMR Milieudienst Rijnmond*
14. *Het voorstel tot vaststelling van het Plan van nieuwe Scholen 2020-2022 voor het stichten van een islamitische basisschool*

De **VOORZITTER**. Dan ben ik bij de hamerstukken aangekomen. Hamerstuk 8, het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Kralingse Zoom'; agendapunt 9, het (herziene) voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Kralingse Bos'; punt 10, het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Dukdalf-locatie Feijenoord'; agendapunt 11, het (herziene) voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Hoek van Holland Bedrijventerreinen Oost'; agendapunt 12, het voorstel tot vaststelling van een zienswijze met betrekking tot de ontwerpbegroting 2022 van het Recreatieschap Rottemeren; 13, het voorstel tot vaststelling van een zienswijze met betrekking tot de ontwerpbegroting 2022 van de gemeenschappelijke regeling DCMR Milieudienst Rijnmond; 14, het voorstel tot vaststelling van het Plan van nieuwe Scholen 2020-2022 voor het stichten van een islamitische basisschool. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Excuus. Bij agendapunt 14, het hamerstuk het voorstel tot vaststelling van het plan nieuwe scholen, worden wij geacht te hebben tegengestemd.

De **VOORZITTER**. Helder, dan noteren wij dat. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, de PVV wordt geacht tegen te hebben gestemd bij agendapunt 9, het bestemmingsplan Kralingse Bos, agendapunt 11, bestemmingsplan Hoek van Holland Bedrijventerreinen en uiteraard bij agendapunt 14, vaststelling stichting islamitische basisschool. De PVV wenst dit hamerstuk in stemming te brengen. Wij zijn van mening dat het verlenen van toestemming voor het vergiftigen van jonge hersens met totalitaire intolerante ideologie nooit ofte nimmer als hamerstuk afgedaan mag worden, dus graag stemming over agendapunt 14.

De **VOORZITTER**. Maar dit is stemming. Dit is het moment van stemming hierover.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Oké, bij dezen tegen.

De **VOORZITTER**. Bij dezen, u bent tegen. Ik kijk naar de andere fracties en ik zie dat verder niemand behoefte heeft aan stemming op dit punt. Dan tekenen wij aan, mijnheer Meeuwissen, dat u hier tegen bent, net als Leefbaar Rotterdam, die ook aangegeven heeft op dit punt geacht te zijn tegen te hebben gestemd. Dat klinkt een beetje Belgisch, te veel werkwoorden achter elkaar. Hartelijk dank, dan is de rest van de agenda op dat punt zoals ik net heb aangegeven gehamerd.

Dan gaan we naar agendapunt 17, het voorstel tot vaststelling van de Verordening starterslening Rotterdam, met als portefeuillehouder de heer Kurvers. De heer Verheij staat als eerste spreker op mijn lijst.

Doe ik iets niet goed? Dan heb ik een bladzijde overgeslagen.

B. ONDERWERPEN MET EEN KORTE VERKLARING

15. *Het voorstel tot vaststelling van de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021*

De **VOORZITTER**. Het voorstel tot vaststelling van de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad. Volgens mij moeten we van woordvoerders gaan wisselen op dit punt, want ik zie dat de heer Lansink, de heer Van Putten, mevrouw Kockelkoren, mevrouw Zeegers en de heer Vonk hier de woordvoerders zijn. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, ik heb een orde vraag. Wij hebben zojuist gestemd over die hamerstukken, maar de raad bestaat uit 45 raadsleden, dus het lijkt me dat er niet gestemd kan worden over deze stukken zonder de rest van de raadsleden.

De **VOORZITTER**. Strikt genomen is het waar, maar we kunnen altijd besluiten als we dat willen, dat er fractiegewijs gepeild wordt. We stemmen ook niet altijd bij de hamerstukken. Dan vragen we ook altijd of er behoefte is aan stemming en dan tekenen wij alleen aan degenen die tegenstemmen. Dat beschouwen we als een rechtsgeldige uitkomst van de stemming. Als u zegt, ik wil dat er per se vanavond over gestemd wordt, dan kan dat. Ik vrees alleen dat de uitslag niet anders zal zijn. Maar deze uitslag is wel rechtsgeldig. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ik kan me erin vinden voorzitter, maar ik vind wel dat even juridisch gekeken moet worden of dat ook echt zo is, want dat is natuurlijk de vraag van de Partij voor de Dieren. Het is wel handig om te weten, want anders moet het maar gewoon meegenomen worden met de stemmingen.

De **VOORZITTER**. Ik laat het nalopen. Prima. We gaan even de posities wisselen. We vragen de heer Lansink, de heer Van Putten en mevrouw Kockelkoren om binnen te komen. Ik schors heel even kort, dan kunt u van posities wisselen.

Schorsing

De **VOORZITTER**. Ik heropen de raadsvergadering. Agendapunt 15, het voorstel tot vaststelling van de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021. Mijnheer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, er is nogal wat aan de hand op de Rotterdamse woningmarkt. We zien op heel veel vlakken dat de prijzen de pan uitstijgen, dat mensen geen huis kunnen vinden omdat alles voor hun neus weggekocht wordt en meer van dat soort fenomenen, en dat in zo'n beetje alle prijssegmenten. Van hoog tot laag zien we dat de druk op de woningmarkt enorm is. Bouwen, bouwen, bouwen is het advies daarop. We hebben de rapportages van de OESO gezien afgelopen week. We hebben eerder Klaas Knot, directeur van De Nederlandsche Bank gezien, die zegt: bouwen is het enige ventiel dat echt werkt, want al die maatregelen die verder genomen worden zijn stapelingen van maatregelen waarvan je je moet afvragen of die nu echt de oplossing gaan bieden. Maar dat is allemaal langetermijnwerk, want in de tussentijd moet er natuurlijk wel wat gebeuren om te zorgen dat die mensen die in Rotterdam op zoek zijn naar een huis ook gewoon nog een huis kunnen vinden. Met de verordening die hier vandaag voor ons ligt, liggen er een paar maatregelen die ervoor zorgen dat dat in ieder geval een tandje beter wordt. Tegelijkertijd is het wel een stapeling van maatregelen. We hebben eerder nulquotumgebieden aangewezen. We breiden nu de 0-quotumgebieden uit. Er zitten wat andere maatregelen in het 50m-criterium dat we eerder hebben vastgesteld. En de beweging van vier naar drie waarvoor je een vergunning nodig hebt. Het is een stapeling van maatregelen en het is belangrijk om te evalueren wat die maatregelen nu precies doen. Daarom dien ik vandaag samen met D66 een motie in om te evalueren op de nulquotumgebieden, want dat is nogal een rigoureuze maatregel. In die nulquotumgebieden krijg je simpelweg geen vergunning meer voor wat voor woonvorm anders dan regulier wonen dan ook. Dat is een drastische maatregel en wat de VVD betreft moet je die evalueren en is het belangrijk om dat ook te objectiveren door te zorgen dat er heldere criteria zijn. Wanneer stel je nu nulquotumgebied in en wanneer niet? En dus ook: wanneer haal je het nulquotumgebied er weer af? Daar heb ik een motie voor ingediend – hij zit al bij de stukken – om te zorgen dat we die evaluatie doen en dat we die heldere criteria krijgen, zodat we ook bij een volgende vaststelling van deze verordening steeds objectief kunnen vaststellen of het de juiste maatregel is op dat moment. Voorzitter, daar wil ik het bij laten want dat is de inbreng van de VVD op dit moment.

De **VOORZITTER**: De heer Verheij heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Monitoring verkamering

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad;

constaterende dat:

- het aantal nulquotumgebieden in de stad, waar geen vergunningen voor kamerbewoning worden verleend, wordt uitgebreid;

overwegende dat:

- studenten ook een plek om te wonen in Rotterdam moeten kunnen vinden;
- nieuwe concentraties van studentenwoningen onwenselijk zijn.

verzoekt het college:

- de verkamering van de woningvoorraad te monitoren;
- heldere criteria op te stellen voor het bepalen van nulquotumgebieden;
- bij elke herziening van de verordening een analyse te geven op basis van deze monitoring en criteria om te bepalen of er nulquotumgebieden bij of af moeten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.W. Verheij, C.M. Zeegers en T.J. Vonk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank. De heer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Dank u voorzitter. We hebben het hier over de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021. Sinds vorig jaar is er om maatregelen gevraagd om wijken sterker in balans te krijgen en ten tweede, om ook een halt toe te roepen aan het afglijden van bepaalde wijken vanwege huisjesmelkers die alles opkopen. Daarbij zijn twee wijken, Kralingen en Middelland, aangewezen als nulquotumgebied voor verkamering en is er in Carnisse een pilot gestart voor goed huren en verhuren. Omdat vanwege het waterbedeffect dit toch nog niet genoeg is, zijn er weer aanvullende maatregelen in de lokale verordening aangekondigd. Het nulquotumgebied wordt uitgebreid met zes wijken, de NPRZ-wijken. Dat is goed, vindt Leefbaar Rotterdam. Daarnaast zijn er ook 71 straten in deze verordening opgenomen, waar artikel 9 en 10 van de Rotterdamwet zal gelden om daar met voorkeur agenten, verpleegkundigen en leraren voorrang te geven. Dit is om deze wijken sterk in balans te krijgen. Dit vindt Leefbaar Rotterdam ook goed. Ten derde, wat er in de overige wijken waar geen nulquotum geldt, is het 50m-afstandscriterium voor verkamering per 1 februari 2021 als paraplumaatregel bij bestemmingsplannen ingesteld. Zelfs deze laatste maatregel weerhoudt beleggers er nog steeds niet van om overall briefjes in de bus te doen: ik bied € 50.000,00 tot € 100.000,00 meer voor uw woning. Dit leidt tot een onbetaalbare woningmarkt vanwege explosief stijgende prijzen. De regels voor vergunning voor verkamering, waarbij het 50m-criterium geldt en waarbij je een vergunning moet aanvragen, wordt nu in de pas getrokken met andere studentensteden van Nederland. De plicht om een vergunning aan te vragen zakt nu van vier kamers per etagewoning naar drie kamers. Dat vinden wij ook een goede maatregel. Het is de bedoeling dat de beleggers met deze maatregel nu minder kans krijgen om woningen voor hun verdienmodel op te kopen. Wij zullen daarom instemmen met het raadsvoorstel voor sterkere wijken in balans en tegen de opkopen de beleggers. Wij dienen daarnaast ook nog een motie in, samen met ChristenUnie-SGP en de PvdA over betere voorlichting aan starters, omdat wij tijdens een woningnooddebat in Arminius hebben gemerkt dat juist deze jongere doelgroep, ook wel bijgenaamd 'generation rent' meer hulp en voorlichting nodig heeft bij het vinden van een woning. Het dictum van de motie luidt: woningzoekende starters proactief te informeren over de mogelijkheden om in Rotterdam een woning te huren of te kopen en welke instrumenten en projecten hierbij kunnen helpen, zoals de starterslening. Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Van Putten heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Betere voorlichting voor starters op de woningmarkt

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van het agendapunt 'Verordening Toegang Woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021';

constaterende dat:

- tijdens het Arminius-debat over de Rotterdamse woningnood (3 juni 2021) duidelijk werd dat veel starters niet goed weten hoe zij een koop- of huurhuis kunnen vinden in Rotterdam;
- starters goede informatie nodig hebben om de snel veranderende ontwikkelingen op de woningmarkt voor zichzelf in kaart te brengen;
- de verschillende initiatieven die de gemeente heeft genomen om huizenzoekers te helpen om een huis te vinden (zoals woneninrotterdam.nl) vooralsnog ontoereikend zijn voor starters en uitgebreid en beter zichtbaar dienen te worden;

overwegende dat:

- bestaande communicatiekanalen, zoals woneninrotterdam.nl, uitgebreid kunnen worden met verdiepende objectieve informatie, zoals overzichten met:
 - alle instrumenten die door de overheid zijn opgetuigd (zoals de starterslening, zelfbewoningsplicht en ga zo maar door);
 - het woningaanbod en de nieuwbouwprojecten (zowel huur als koop);
 - artikelen over de voor- en nadelen van een koophuis en een huurhuis;
 - woningzoektips voor elk budget;
- het zeer belangrijk is om op korte termijn op verschillende locaties in de stad (of digitaal) inspiratie-avonden te organiseren die starters voorzien van waardevolle informatie over de Rotterdamse woningmarkt en deze avonden goed te communiceren naar starters door hen digitaal en/of per brief op de hoogte te stellen;

verzoekt het college:

- woningzoekende starters proactief te informeren over de mogelijkheden om in Rotterdam een woning te huren of te kopen en welke instrumenten en projecten hierbij kunnen helpen, zoals de starterslening;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.W. van Putten, T.J. Vonk en G.J. Engberts

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Segers-Hoogendoorn, ik bedoel mevrouw Zeegers. Ik ben vandaag met namen erg in de war.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik kijk al naar de heer mevrouw Verheij.

Dank u wel voorzitter. Je hoeft maar door Kralingen te lopen en te zien hoe enorm het uit de hand is gelopen. Datzelfde geldt voor Carnisse en Middelland. Beleggers kopen panden op en delen die op in kleine kamertjes die ze voor extreem hoge bedragen gaan verhuren. Verkamering, we hebben het er vaak over en het is echt verschrikkelijk wat het doet met de huizenmarkt. Beleggers worden rijk, studenten, starters en anderen kunnen geen betaalbaar huis vinden. Dat druist in tegen ieder gevoel van rechtvaardigheid. Dus daarom is het ook heel goed dat het college met een heel pakket aan maatregelen is gekomen en nu ook weer komt. Daarbij sluit ik mij aan bij de woorden van de heer Verheij die zegt: het is eigenlijk op enig moment een stapeling van maatregelen geworden, waarvan we toch hopen dat we daarmee inderdaad die beleggers goed de pas kunnen afsnijden en ook de leefbaarheid in

wijken op peil kunnen houden en verbeteren. Er is echter wel één zorg die D66 heeft, en daarom heeft D66 samen met de VVD en DENK een amendement ingediend, waar het gaat om die vergunningsplicht te verminderen van vier naar drie. Wat D66 en ook de anderen betreft, wordt het daarmee ook met name voor studenten veel lastiger om in de toekomst in die wijken woonruimte te vinden. Het is voor studenten vaak dat zij met z'n drieën wonen en dat het voor hen echt onbetaalbaar wordt om met z'n tweeën dan een etage te gaan huren. Wij vrezen echt de gevolgen, of die voldoende inzichtelijk zijn voor studentenhuisvesting. Daarom zegt D66: alle maatregelen, de verhoging van de boetes, uitbreiding capaciteit handhaving, dat is ontzettend belangrijk. In die nulquotumgebieden kunnen we ons ook helemaal vinden. Echter, die vergunningswijziging, daar zijn wij geen voorstander van. Wij zouden ook graag van de wethouder horen hoe hij daartegen aankijkt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers heeft het volgende amendement en de volgende motie ingediend.

Amendement B. Studenten niet het kind van de rekening

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter vaststelling van de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021 (kenmerk 21bb005427);

besluit:

het onderstaande onderdeel uit de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021 te wijzigen;

Formulering wijzigingsopdracht (cursief gedrukte onderdelen bevatten de wijzigingen.)

Artikel 3.2.2 Verbod voor kamerbewoning zonder vergunning

Het verbod bedoeld in artikel 21, eerste lid, onderdeel c, van de Huisvestingswet 2014 is van toepassing, indien de zelfstandige woonruimte wordt bewoond door:

- a. vier of meer kamerbewoners;
- b. één uit meer personen bestaand huishouden en drie of meer kamerbewoners."

Toelichting:

We nemen momenteel in Rotterdam verschillende maatregelen om de leefbaarheid beschermen en overlastgevende situaties in wijken te beperken. Zo hebben we al het 50m-criterium om overlast te voorkomen en huisvesting van studenten meer te spreiden. Ook wordt het aantal nulquotumgebieden fors uitgebreid. Daarnaast is er het meldpunt woonoverlast en komt er meer capaciteit vrij voor handhaving. D66 acht het wenselijk eerst de effecten van die maatregelen af te wachten, alvorens we overgaan op ingrijpende stadsbrede instrumenten waarbij het bij bepaalde criteria voor studenten niet mogelijk is om met drie personen samen te wonen. Daarom stellen we voor om de vergunningsplicht niet naar beneden bij te stellen maar te behouden op het huidige niveau.

w.g. C.M. Zeegers, J.W. Verheij en S.R.T. van Baarle

Motie 4. Evalueren is leren van woningmarkt 010

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021;

constaterende dat:

- gemeenten op basis van de Huisvestingswet 2004 een verordening kunnen vaststellen om de samenstelling en voorraad van huur- en koopwoningen te reguleren;
- Rotterdam in haar verordening 2021 nieuwe instrumenten heeft opgenomen om onevenwichtige en ongewenste effecten op de woningmarkt te voorkomen;
- het onderzoek Schaarste in de Rotterdamse woningmarkt hieraan ten grondslag ligt;

overwegende dat:

- de instrumenten: het afstandscriterium, de aanwijzing van meerdere nulquotumgebieden en de vergunningplicht vanaf twee huurders, voor Rotterdam nieuw, experimenteel of een verscherping zijn van het beleid;
- een plan, proces en effectevaluatie van de (on)gewenste effecten hiervan dan ook gewenst is;

verzoekt het college:

- de effecten van genoemde instrumenten op de Rotterdamse woningmarkt grondig te evalueren;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

R.C.J. de Roon, C.M. Zeegers en T.J. Vonk

Het amendement en de motie zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja voorzitter, weer achter het net gevestigd. Alweer heeft een belegger een woning voor zijn neus weggekaapt. Zelfs € 75.000,00 overbieden bleek niet genoeg om een nieuwe woning te bemachtigen. Voor hem en zijn gezin geen toegang tot de Rotterdamse woningmarkt. Ja, wie heeft er eigenlijk nog wel toegang tot die Rotterdamse woningmarkt? Zoals deze Rotterdammer zijn er velen. Dat maakt het RIGO-rapport bij deze stukken ook klip-en-klaar. In toenemende mate zien we de middenklasse verdwijnen uit onze stad. Ze zoeken hun heil elders, in de regio of nog verder. Als ze willen of moeten verhuizen, vinden ze in de stad geen betaalbare woning meer. Beleggers en dan vooral Amsterdamse beleggers nemen de stad over, zo berichtte het AD dit weekend. Als je geluk hebt, kun je de woning die je had willen kopen voor een flinke prijs gaan huren. Maar vaak ook niet, want verkamers en dan verhuren is nog lucratiever. Wat dat betreft vond ik het ook een heel mooie typering die de heer Van Putten zojuist gaf: generation rent. Inderdaad. We zijn ook blij dat de wethouder zijn rol als marktmeester serieus neemt en wil ingrijpen met een vergunningsplicht vanaf drie personen of meer. Zoals de rest van de Nederlandse studentensteden dat ook doet. Dat vergroot de mogelijkheden voor monitoring en spreiding. Dit niet doen, zoals ik net hoor van D66, laat de markt over aan beleggers en zet de middenklasse in de kou. Tegelijk komen door de bouw van tijdelijke en permanente studenteneenheden nog de nodige extra kamers beschikbaar, zodat er voldoende aanbod van studentenhuysvesting zal zijn. In de verordening ontdekten we wel een hiaat in die overgangsregeling, die ongetwijfeld door beleggers natuurlijk ook wordt gevonden. Die willen we repareren en vandaar dat we, gesteund door veel andere partijen, daarvoor een amendement hebben ingediend. Ten slotte, we hebben in de commissie schrijnende verhalen uit Kralingen maar bijvoorbeeld ook uit IJsselmonde gehoord. Plekken waar de verkamering is doorgeslagen en soms nog slechts enkele gezinnen wonen te midden van veel studenten en arbeidsmigranten in vaak gehorige woningen. Botsende leefstijlen zetten

de leefbaarheid vaak ernstig onder druk. We hebben daarover ook al verschillende vragen gesteld naar aanleiding van noodkreten van bewoners. Om die noodkreten serieus te nemen, stellen we ten slotte deze vraag aan de wethouder: welke mogelijkheden ziet de wethouder om op de plekken waar de verkamering echt is doorgeslagen, de balans te herstellen? Kan een vergunning bijvoorbeeld bij het wisselen van eigenaar automatisch komen te vervallen? Want de wethouder kan de wijken waar de balans zoek is, toch niet in de kou laten staan? Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Pauzeknop nieuwe verkamering gedurende overgangsregeling

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van 'Het voorstel tot vaststelling van de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021';

Besluit Deel 2 van de lijst in bijlage 5 te wijzigen in:

gebieden waar artikel 3.2.3., onderdeel f, van de verordening van toepassing is, in acht genomen hetgeen bepaald is in artikel 5.3 onderdeel 2;

- Alle gebieden binnen de gemeente Rotterdam met uitzondering van de gebieden genoemd in deel 1 van deze bijlage."

w.g. T.J. Vonk, A. Kockelkoren, J.W. van Putten, P.J.H.D. Verkoelen, E. Büyükcifci en K. Jonker

Toelichting:

Door deze pauzeknop geldt voor de gehele gemeente dat in ieder geval gedurende de overgangsregeling geen vergunningen kamerbewoning verleend worden voor nieuwe verkamering. Na verloop van de overgangsregeling geldt het nulquotumgebied dan nog in de gebieden als opgenomen in deel 1 van bijlage 5. Zonder deze pauzeknop is het mogelijk dat verkamering gedurende de overgangsperiode blijft plaatsvinden dicht in de buurt van panden die al zijn verkamerd. Stel dat in twee naastgelegen woningen nu drie studenten wonen, de eigenaren zijn wat laat in het aanvragen van de vanaf 1 juli benodigde vergunningen. Als nu een nabijgelegen pand wordt verkocht en de nieuwe eigenaar vraagt onder de nieuwe regels een vergunning aan voor kamerbewoning, zonder dat de gemeente op de hoogte is van de verkamering van de twee andere woningen, dan zal deze vergunning verleend worden. Zouden de eigenaren van de eerstgenoemde woningen wel tijdig hun vergunning aanvragen, dan zou de vergunning geweigerd worden. Het amendement is bedoeld om deze lacune te dichten. Tevens is de mate van schaarste aan zelfstandige woonruimte zo schrijnend, dat het gerechtvaardigd is gedurende veertien maanden geen verdere verkamering toe te staan.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja, er is door een aantal sprekers al het een en ander over gezegd. Als we kijken naar de woningmarkt in Rotterdam, dan is die hooglijk overspannen. We zagen ook in de berichtgeving afgelopen week dat de huizenprijzen enorm stijgen, in Rotterdam meer dan waar dan ook. Vele malen hogere prijsstijging dan bijvoorbeeld in Amsterdam. Ik denk dat dat iets aangeeft van wat er gaande is en hoe de toegang is voor mensen op onze woningmarkt. En inderdaad, de heer Vonk zei het al, we hebben echt schrijnende verhalen gehoord, zowel vanuit IJsselmonde als vanuit Kralingen over de woonoverlast die dit geeft,

maar ook wat het doet met de leefbaarheid in wijken wanneer die balans zoek is. En natuurlijk, ook het CDA staat voor huisvesting van studenten en de zorg vanuit de VVD en D66 snap ik dan ook wel. Tegelijkertijd mogen we niet weggijken voor de overlast die plaatsvindt en de ronduit schrijnende situaties die mensen ervaren wanneer hun hele straat verkamerd wordt en je daar nog met je gezin woont. Dat kan niet waar zijn. Mijn vraag aan de wethouder is wel: hoe kijken we nu verder naar het toevoegen van studentenwoningen? Want natuurlijk krijgen wij vanuit onze jongerenafdeling die vragen ook: is er nog wel plek voor ons? Ik ben blij dat in deze verordening alle huidige situaties wel bestemd worden, dus dat er geen sprake is van het wegnemen van studentenwoningen. Maar ik vraag ook wel extra aandacht voor de afweging binnen nieuwe bouwprojecten. Want recent heeft de wethouder ook aangegeven dat in Rijnhaven de vraag is of de beoogde studentenwoningen nog wel nodig zijn. En ik vraag wel om juist ook deze maatregelen die nu opgenomen worden en de verminderde kans om in een aantal wijken studentenwoningen toe te voegen, of we daarmee toch niet extra zorgvuldig naar die balans moeten kijken. Op het moment dat er ergens studentenwoningen beoogd zijn, er niet te snel van uit te gaan dat dat niet nodig is. Want ook wij zien dat er nog steeds uit rapporten ook wel een verwacht tekort is in de komende jaren, en dat we daar ook in te voorzien hebben. Studenten horen bij onze stad en wat ons betreft moet daar ook alle aandacht voor zijn dat we die ook goed huisvesten. Dus de vraag aan de wethouder of hij daarop kan toezeggen, wanneer die afweging gemaakt wordt in bouwprojecten, en zeker wanneer die afweging negatief is, ons daar actief bij te betrekken. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, dank u wel voorzitter. Bijzonder, ik ben het in dit geval volledig eens met mijn collega Zeegers van D66. Ik vind het echt betuttelend dat je een vergunning moet hebben als je met drie een woning wilt delen. Dat zou betekenen dat je eigenlijk alleen nog maar samen mag wonen zonder dat je allerlei vergunningen moet aanvragen. Ook bijvoorbeeld young professionals of anderszins mensen die gewoon met zijn drieën een woning willen delen, ik vind dat dat mogelijk moet blijven. Anderzijds moet er wel paal en perk gesteld worden aan beleggers, bijvoorbeeld uit Amsterdam, die gewoon hele straten opkopen. Daar moeten we dus keihard tegen optreden en uiteraard ook tegen overlast. Overigens kan overlast ook plaatsvinden door mensen die in hun eentje in een woning wonen. Daar heb ik zelf ook weleens ervaring mee gehad. Dus om altijd alleen maar studenten daar de schuld van te geven, vind ik ook belachelijk. Ik vind dus dat het van tafel moet dat je alleen nog maar met twee een woning mag delen. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, dank u wel. Het is al door velen gezegd. Er zit enorme spanning om een woning te vinden, zowel voor jongeren, voor gezinnen, voor studenten. Daarbij worden de woningen steeds duurder. En in dat complexe samenspel proberen we als gemeente instrumenten in te zetten om dat zo goed mogelijk te reguleren, voor zover dat in onze macht ligt. Want heel veel ligt natuurlijk buiten de positie van de gemeente of daar hebben we überhaupt geen invloed op. In deze verordening worden heel veel van dat soort zaken gepoogd te reguleren. Er wordt gepoogd om daar een goede route voor te kiezen. Wij zijn daar heel blij mee, want ik denk dat dat nodig is. We hebben dus al die verhalen gehoord van mensen die zeggen: in onze straat worden gewoon veel te veel panden verkamerd, de prijzen stijgen de pan uit, het past eigenlijk niet meer in onze straat en er worden ook mensen uit de straat gejaagd die er eigenlijk graag nog heel lang hadden willen wonen. Dat aan de ene kant. Aan de andere kant probeer je ook de balans te zoeken met plekken voor studenten, plekken voor mensen die in een andere vorm samen willen

wonen in panden. Volgens mij hebben we in de raad en in de commissie daar heel veel debat over gehad om te zoeken naar de juiste balans en is de juiste balans in die verordening gepoogd te vinden. Natuurlijk kun je dan altijd vragen stellen: is dat nu inderdaad de juiste balans? Want het zijn inderdaad ook instrumenten waarvan nog niet altijd helemaal duidelijk is hoe dat dan gaat uitwerken in de stad. Maar wat ik wel bijzonder vind is dat ik toch een beetje proef dat een aantal partijen anders dan in de commissie besproken, niet helemaal meer zeker zijn of dit de juiste balans is. Ik zou graag aan de wethouder willen vragen: kunt u daar nog eens goed van laten zien hoe dat nu in de goede balans in die verordening is geland? Want ik heb het idee dat zowel die zorg voor verkamering, de zorg voor het steeds duurder worden van panden, doordat beleggers op die manier woningen opkopen, geregeld is en er tegelijkertijd ook genoeg ruimte is voor mensen die op een andere duurzame manier willen samenwonen in die panden. Volgens mij zit dat goed uitgekristalliseerd in deze verordening. Maar ik deel natuurlijk de zorg van: gaat dat dan inderdaad over de langere termijn ook op die manier werken zoals wij beogen? Dus ik vraag de wethouder daar nog eens goed op in te zoomen, om ook dat gevoel duidelijk naar voren te brengen of wij nu alle groepen goed bediend hebben met deze verordening. Want dat is natuurlijk waarom we hier staan.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Ik kijk de raadzaal in. Is er nog iemand? De Partij van de Arbeid.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u wel voorzitter. Het is inderdaad al gezegd, er is een enorme druk op de woningmarkt. Beleggers die opkopen, prijzen omhoog, en vooral lekker verkameren want dat is kassa. We hebben het er in de commissie uitgebreid over gehad. We hebben geprobeerd en daarover was ook overeenstemming, een goed afgewogen voorstel te hebben waar alle belangen in balans zijn. Ik sluit me dus om te beginnen aan bij de vragen van GroenLinks om nog even in te gaan op hoe dat nu zit, ook in het licht van het amendement dat is voorgesteld. Ik wilde ook nog iets zeggen over bijlage 2 die bij de stukken zit. Dat gaat over de gebiedsaanwijzing in het kader van de Rotterdamwet. De Rotterdamwet zal ook de komende tijd vast nog wel af en toe emoties oproepen en zeker daar waar het gaat om de Leefbaarometer, en niet in het minst ook bij mij. Ik ben heel blij dat de Leefbaarometer is aangepast, maar toch voelt het wat ongemakkelijk dat we een aanvraag hebben gedaan op basis van de oude Leefbaarometer. Ik heb een vraag aan de wethouder. Ik weet dat de Leefbaarometer niet van ons is, die is van het rijk. Maar nu de Leefbaarometer is aangepast, zou je met de oude datasets natuurlijk kunnen zeggen: we halen nog een keer door de molen wat we hier hebben gedaan en komen er dan resultaten uit waarvan we zeggen: ja maar shit, dan trekken we het in. Mijn vraag aan de wethouder is dus of hij daar mogelijkheden voor ziet.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükcifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Het is echt weer even wennen voorzitter. Voorzitter, Verordening toegang woningmarkt. De heer Engberts begint er al over, daar ga ik zo meteen ook iets over vertellen, maar laat ik eerst enkele positieve punten noemen uit deze verordening. Want dat is soms ook wel goed en belangrijk om natuurlijk te benoemen. Denk aan het voorkomen van woningonttrekking in onze stad en bijvoorbeeld het tegengaan van verkamering. Maar bij die positieve punten houdt het ook wel op, want voorzitter, we bespreken een verordening die middels de discriminatoire Rotterdamwet de toegang tot de woningmarkt reguleert. Het is de zoveelste keer dat we het hier over hebben. Dit is niet nieuw. Ik hoopte eigenlijk dat de heer Engberts hier gewoon weer razend zou uitvallen, in ieder geval richting de wethouder, dat we nog steeds gebruikmaken van deze discriminatoire Rotterdamwet. De zoveelste, de zoveelste kansen voor deze partijen, onder meer PvdA en

GroenLinks, D66, maar ook een ChristenUnie, zeg ik erbij, om hier in ieder geval een eind toe te brengen aan deze verordening. Voorzitter, de Rotterdamwet discrimineert op basis van inkomen, discrimineert indirect via de Leefbaarometer op basis van afkomst. Daarom moeten we per direct afscheid nemen van deze foute, discriminatoire en ja, racistische maatregel. Afscheid nemen van beleidstukken en besluiten die ook maar enigszins te maken met de Rotterdamwet. Laten we snel afscheid nemen van deze visie op de stad, die doordrenkt is van verdringing van mensen van kleur en klein kapitaal. Voorzitter, vandaar onze motie, de motie van Nida. Ik hoop op brede steun om de Rotterdamwet op een aantal van die racistische elementen uit de Leefbaarometer eruit te slopen en dus on hold te zetten, voordat we met deze verordening doorgaan. Ik hoop in ieder geval op steun van deze wethouder die hopelijk in ieder geval ook oog heeft voor het racistisch beleid dat hier in deze stad wordt gevoerd. Ik kan het niet vaak genoeg benadrukken en ik denk in ieder geval dat wij allen, sommigen van ons misschien over een paar jaar, gaan inzien: jeetje, wat hebben wij in Rotterdam verschrikkelijk racistische wetten in het leven geroepen zeg!

De **VOORZITTER**. De heer Büyükçifci heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Opschoning van de Rotterdamwet

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 betreffende het agendapunt: Het voorstel tot vaststelling van de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021;

overwegende dat:

- voor het aanwijzen van gebieden voor 'de Rotterdamwet' gebruik gemaakt wordt van de Leefbaarometer;
- in de Leefbaarometer bewonerskenmerken opgenomen zijn die bepaalde bevolkingsgroepen als negatief classificeren (zie plaatje) en dit voor 36% meeweegt in de totale score;
- dit niet in lijn is met artikel 1 van de Grondwet en artikel 2 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens;
- gemeente Rotterdam zich te houden heeft aan de grondwet en zich verbonden heeft aan de UVRM;
- gemeente Rotterdam het rijk gevraagd heeft de discriminerende elementen uit de Leefbaarometer te verwijderen, maar ze nog steeds in de Leefbaarometer staan;

spreekt uit dat:

- iedereen het recht heeft op gelijke behandeling en afkomst dus niet meegenomen zou mogen worden in een negatieve classificatie van je verblijf in een gebied;

verzoekt het college:

- geen nieuwe gebieden of straten aan te wijzen voor 'De Rotterdamwet' totdat de Leefbaarometer aangepast is;

en gaat over tot de orde van de dag."

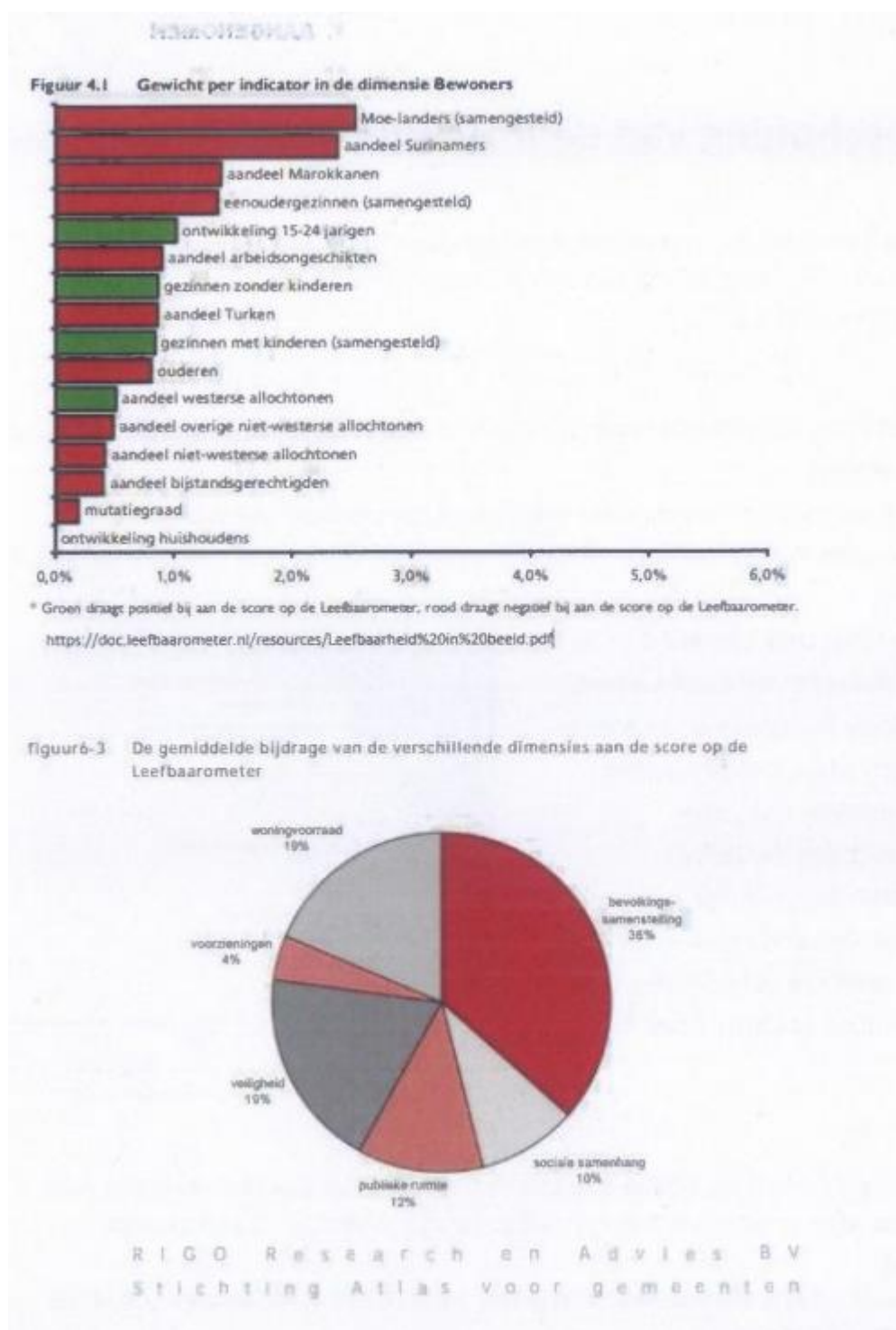
w.g. E. Büyükçifci

<https://www.leefbaarometer.nl/page/indicatoren>

<https://leefbaarometer.nl/resources/rapportage%20instrumentontwikkeling%20Leefbaarometer%201.0.pdf>

<https://doc.leefbaarometer.nl/resources/Leefbaarheid%20in%20beeld.pdf>

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja, van de orde. Ik heb echt getwijfeld om dit nog een keer te doen, maar ik vind het echt hoogst bezwaarlijk dat hier opnieuw door NIDA geroepen wordt dat wij hier racistisch beleid voorstaan. Daar zijn allerlei dingen over gezegd. Ik vind het echt hoogst

bezwaarlijk en ik zou er echt met kracht afstand van willen nemen. Ik ben onderdeel geweest, het CDA is onderdeel geweest van het beleid in de afgelopen jaren en heeft daar verantwoordelijkheid voor genomen.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Dit is geen ordepunt voorzitter.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ik kan u echt verzekeren dat racistische motieven daar geenszins onderdeel van uitmaken en ik vind het hoogst bezwaarlijk dat de heer Büyükçifci blijft persisteren in het verwijt van racisme.

De **VOORZITTER**. Dit was geen ordepunt mevrouw Eskes. Wilt u daar rekening mee houden. Een ordepunt is een ordepunt, en dat is vooral in mijn richting, maar dit is onderdeel van het debat. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, ik heb een vraag aan de heer Büyükçifci. Heeft Sylvana Simons deze tekst aan hem gedictreed? Daar lijkt het in ieder geval wel op. Tot zover.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Voorzitter, ik vind het echt verbazingwekkend dat collega-raadsleden hier kennelijk verbaasd of razend kunnen zijn over het feit dat ik racisme racisme noem. Dat is gewoon heel vreemd. Dat is echt heel erg vreemd. Het is gewoon racisme. Ik kan niet vaak genoeg benadrukken. Ik hoop dat we over een paar jaar met zijn allen gaan inzien wat een verschrikkelijk beleid we hier in Rotterdam in het leven hebben geroepen. Andere steden maken hier overigens geen gebruik van, maar Rotterdam nog steeds wel, al vijftien jaar lang.

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar de wethouder. De heer Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Allereerst wil ik bedanken voor de woorden van steun die zijn gesproken door velen van u, want we hebben nogal een thema te pakken met elkaar vandaag. Ik ben zelf persoonlijk ook weer geraakt door de verhalen van de insprekers in de commissie BWB. Niemand kan beter verwoorden wat de huidige stand is van de woningmarkt in hun wijk, in hun portiek, voor hun leefsituatie. En ja, het gaat ook over de balans, de botsende leefstijlen in Kralingen, maar het gaat ook over Reyerwaard en IJsselmonde. En iemand die zich niet meer thuis voelt in zijn eigen portiek en gevraagd wordt door zijn kinderen: papa, wanneer verhuizen we nou? Maar hij kan niet weg. Daar praten we over. Als ik in Pendrecht samen met collega Grauss op werkbezoek ben, dan gaan we het hebben over de energieaanpak, we gaan het hebben over armoede, maar eerst hebben we het over de woningnood, de woningvoorraad en wat er gebeurt in flats als twee derde in handen is van beleggers. Waar Oost-Europeanen wonen die vaak ook in de situatie zitten die voor hen niet fijn is, en om de drie maanden alle burens weer nieuw zijn. Dat is waarover we praten en dat is waaraan we iets willen doen. Dank voor de woorden van steun die u daarop heeft uitgesproken, want ik ben tot in mijn teennagels gemotiveerd om hier iets aan te doen, om aan de kant van Rotterdammers te staan die hun leefbaarheid, hun wijken, hun appartementen achteruit zien hollen. Er zijn een aantal vragen gesteld en die zal ik aflopen. Daarna zal ik de amendementen en de moties behandelen. De eerste vraag was van de heer Vonk. De mogelijkheden om te wisselen. Kan de vergunning er ook af, als een pand van eigenaar wisselt? Nee, die blijft op dat pand zitten, die is vergund aan de woning. Dat heeft ook te maken met de positie van de huurders die erin zitten. Zou je dat niet zo doen, dan zou dat betekenen dat de mensen die erin zitten, onbedoeld kind van de rekening

zouden kunnen worden. Dus die mogelijkheden zie ik niet. Ik zie wel kansen om in Rotterdam steeds voorop te lopen om de hiaten in de wetgeving bloot te leggen. Om in Carnisse te gaan werken bij wijze van proef met een verhuurdersvergunning. Om bij het rijk ook aan te kloppen en ervoor te blijven pleiten dat er ook een landelijke verhuurdersvergunning moet komen. De opkoopbescherming die in de maak is en in de Eerste Kamer ligt, snel invoeren in Rotterdam. Daar zitten toch een aantal hiaten tussen het publiekrecht en de rol die een gemeente heeft. Mevrouw Kockelkoren schetste dat heel mooi. Je probeert te doen wat je kunt doen. En op die andere punten, het zit niet in mijn aard om maar machteloos toe te kijken, maar dan wil ik juist een stap zetten om te kijken wat we wel kunnen doen en dan ook weer de verbinding maken naar het rijk om daar een stevige lobby te voeren voor wat er in de grote steden gebeurt. En dat gebeurt niet alleen in Rotterdam, dat is echt landelijk breed. En dan kunnen een SP-wethouder in Amsterdam en een VVD-bouwwethouder in Rotterdam het in één keer roerend met elkaar eens zijn. Want die stad is praktisch en die verbindt.

Mevrouw Eskes, ja natuurlijk is er plek voor onze studenten. Wij zijn de tweede studentenstad van Nederland. Wij hebben een levendig studentenleven en dan moet u niet alleen denken aan de universiteit, maar juist ook aan het mbo, grote mbo-instellingen in Rotterdam. Natuurlijk verdienen zij ook een plekje en daarom hebben we ook dat studentenakkoord. We hebben daar al gerapporteerd over wat de potentiële bouwlocaties zijn en we zullen u daar ook over de voortgang blijven rapporteren. Dat hadden we al eerder afgesproken, dus dat gaan we ook echt doen. U kunt dan dus heel goed in de gaten houden: wat zijn die locaties en mochten daar wijzigingen in aantallen in optreden, dan kunt u mij daar ook op aanspreken. Dus daar wordt ook voor gezorgd. Dat brengt mij ook op de vraag van mevrouw Kockelkoren. Licht nog eens de juiste balans toe en hoe je hiertoe komt. Misschien is toch een nadere toelichting op zijn plek. Ja, wij gaan terug van vier naar drie, of van drie naar twee, hoe je dat ziet, vergunningsvrij of vergunningsplichtig. Daarmee komen wij in lijn met wat andere steden eigenlijk al jaren doen. Rotterdam heeft jarenlang te maken gehad met een wat slappe woningmarkt. Het was ook niet echt nodig. Er was ruimte genoeg. En nu zitten wij ook aan die andere kant. Dus daarmee normaliseren wij de boel. Wat ik superbelangrijk vind om te zeggen en ik wil het toch nog maar een keertje zeggen, is dat het bij bestaande situaties niet de bedoeling is om daar nu met een pennenstreek een eind aan te maken. We willen juist die overgangsregeling tot september volgend jaar, juist ook om bestaande situaties de kans te geven gewoon een vergunning aan te vragen en die dan ook te krijgen. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Verder hebben we gekeken naar de nulquotumgebieden die we al hadden aangewezen, eerder via het bestemmingsplan. Dat zijn de gebieden waar het met name rondom het studentenleven over de schoenen liep. De signalen uit Kralingen, Mathenesserweg, u welbekend. Wat we nu toevoegen zijn nulquotumgebieden in de oude stadswijken. De goed verhuurde wijk, om het zo maar te zeggen. We doen dat echter alleen voor de tijd van de overgangsperiode en daarna gaan we kijken wat die overgangsperiode ons heeft gebracht en hoeveel vergunningen dat heeft opgeleverd. Ik verwacht eerlijk gezegd een hausse. Want waarom nu precies die wijken ook toevoegen in de overgangsperiode? Omdat dat wijken zijn die veelal eenzelfde opbouw hebben qua woningvoorraad, weinig corporatiebezit en heel veel dezelfde kleine woningen. Daarvan verwachten wij dat er ook heel veel vergunningen aangevraagd gaan worden omdat er al mensen, gastarbeiders, Oost-Europese arbeidsmigranten wonen, met zijn drieën bij elkaar en soms misschien zelfs meer, ook al mag dat nu ook al niet. Dus in combinatie met die overgangsregeling, bestaande situaties legaliseren, gewoon netjes de kans bieden een aanvraag aan te bieden. Het nulquotum alleen doen waar we denken dat het nodig is. En dan ook nog eens een keer gaan werken met het 50m-criterium, want dat komt erbij. In het voorstel van het college zit niet dat je nergens meer een vergunning mag aanvragen, maar zit het 50m-criterium. Dus we gaan toetsen: zit er in de buurt niet een studentenhuis? Als dat

in een cirkel van 50 meter zo is, dan kan er geen vergunning geleverd worden. Zit die daarbuiten, dan kan het wel. We gaan dus met elkaar zien wat dat gaat doen. Over de Rotterdamwet; we hebben al eerder verhitte debatten gehad over vermeend discriminerend beleid. Laat me duidelijk zijn: dat houd ik echt verre van me. Dat deel ik echt niet. Op de vragen van de heer Engberts, ja natuurlijk ben ik bereid om met het rijk in gesprek te gaan. Ik denk ook dat, richting de heer Büyükcifci, we als Rotterdam trots mogen zijn dat we vooroplopen om die elementen uit de Leefbaarometer te halen die ons niet zinnen. Laat mij ook duidelijk tegen u zeggen, het beleid is zeker niet racistisch of racistisch bedoeld, maar mochten er elementen in zitten waarvan u zegt: dat werkt in de beeldvorming ontzettend vervelend uit, of wij interpreteren dat anders, of dat ligt ingewikkeld, dan ben ik daar altijd op aanspreekbaar. Zoals we ook in het verleden hebben gedaan. Er is een motie vanuit uw raad aangenomen, juist ook over die elementen in de Leefbaarometer die refereren aan de etnische achtergrond van mensen. We hebben navraag gedaan bij het rijk, bij de minister. Die geeft ook luid en duidelijk aan: er zit geen oorzakelijk verband in. Het is niet zo dat mensen met een migratieachtergrond – westers of niet-westers – de oorzaak zijn van leefproblemen en leefbaarheidsproblemen in de wijk. Het is alleen wel zo dat zij relatief vaker in wijken wonen waar de leefbaarheid onder druk staat. Maar er is dus geen causaal verband, dat heeft de minister duidelijk aangegeven. En in een brief aan de Eerste Kamer is inmiddels ook al de toezegging gedaan dat die elementen eruit gaan in de Leefbaarometer 3.0. Maar op dat soort elementen ben ik altijd bereid het gesprek aan te gaan en altijd bereid samen te gaan staan voor Rotterdam en de Rotterdammers. Maar het beeld dat het beleid an sich discriminerend is, dat houd ik echt verre van mij.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükcifci.

De heer **BÜYÜKÇİFCİ** (nida). Voorzitter, een punt van orde. Ik hoop dat de wethouder hier wel de juiste informatie verschaft. Daar gaat mijn punt van orde over. Gewoon één concrete vraag aan de wethouder: de leefbaarheidsscore van wijken wordt bepaald, dus een hoge of lage score, wordt bepaald door het aandeel van Moe-landers, Marokkanen, Turken, Surinamers. Klopt dat of klopt dat niet? Want dat is het eerlijke verhaal. Ik zou het heel erg waarderen als we hier feitelijke en juiste informatie krijgen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Het klopt inderdaad dat er in de Leefbaarometer meer dan honderd indicatoren zitten. Daarin zitten ook die indicatoren over de achtergronden van mensen, de migratieachtergronden zijn verder uitgesplitst. Dat klopt. Dat is correct. Ik ben zelf geen statisticus, sterker nog, ik was heel erg slecht in SPSS, maar de minister geeft aan: er kan een correlatie zijn, maar dat betekent niet dat er een causaal verband is. Wat nu vervelend is, is de interpretatie van mensen die dit van buiten lezen of daar niet goed in zitten. Dat wekt dan toch de suggestie dat daar mogelijk een causaal verband is terwijl dat niet zo is. Daarom zegt de minister ook richting de Eerste Kamer dat het dan tijd wordt om die indicatoren eruit te halen. Ze is nu ook aan het zoeken naar nieuwe indicatoren. Dat is waar we nu staan, dat is wat wij als Rotterdam mede hebben bereikt. Ik denk dat dat juist heel mooi is en als er in de toekomst meer van dit soort signalen of elementen zijn, dan ben ik daar altijd op aanspreekbaar. Maar het idee dat het beleid an sich discriminerend is, of discriminerend bedoeld, dat werp ik echt verre van me.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik ben in ieder geval blij met de toezegging van de wethouder. De proof of the pudding is in the eating. Om dan met het rijk te kijken: kunnen we dan die

dataset die we nu hebben gebruikt, zonder die bewuste criteria er nog een keer doorheen halen om te zien of dat inderdaad dan klopt. Ik ben blij en ik hoop dat de minister daaraan meewerkt.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Dat zal ik ook gaan vragen. We weten ook dat er een nieuwe Leefbaarometer 3.0 aankomt. Daarin zitten ook nieuwe indicatoren. Maar we gaan het gesprek gewoon aan.

Voorzitter, dan zou ik eerst de amendementen willen behandelen. Het amendement 'Studenten niet het kind van de rekening' van D66. Eigenlijk geeft u daar aan om de beweging van drie naar twee of van vier naar drie niet te doen. Ik heb net al betoogd of toegelicht in de beantwoording aan mevrouw Kockelkoren dat we echt hebben gezocht naar een balans. Studenten in Rotterdam zijn belangrijk. Voor studenten kan er nog steeds een kamervergunning aangevraagd worden. Voor andere typen vormen van samenwonen niet, tenzij je echt in een woongroep gaat wonen. Die ruimte bestaat ook nog steeds. Het gaat ook om de leefbaarheid in wijken als IJsselmonde, Reijeroord, de oude stadswijken, daar willen we ook wat aan doen. Ik denk dat wij met de beweging van drie naar twee, wat andere steden al langer doen, ook tegemoetkomen aan de oproep van Rotterdammers die hun leefbaarheid onder druk zien staan en dat we met het 50m-criterium uiteindelijk gaan zorgen voor een evenwichtige spreiding en een balans in de stad. Ik zou dit dan ook willen ontraden, omdat dat het collegevoorstel eigenlijk doorkruist. Maar ik denk wel, en dan maak ik vast een bruggetje naar de moties die er liggen, wij moeten dit natuurlijk wel gaan evalueren en in de gaten blijven houden. Dit moet volgens mij ook een continu onderwerp van gesprek zijn, ook in uw raad, van wie is die woningmarkt? En voor wie doen wij het hier in Rotterdam? Het amendement 'De pauzeknop'. U had het over een lacune. Ik zal dat toelichten. Met betrekking tot die overgangsregeling kiezen wij bewust voor een langere periode omdat we echt willen dat bestaande situaties kunnen blijven bestaan en ik verwacht met name uit de oude stadswijken een hausse aan aanvragen bij BWT. Daar hebben we echt tijd voor nodig. Daarom ook tot 1 september volgend jaar. Uw angst is dat eerst nieuwe situaties worden aangevraagd van huizen die nu nog gekocht worden, en dat beleggers pas helemaal aan het eind de bestaande situaties zullen gaan vergunnen, zodat het 50m-criterium eigenlijk in de tussentijd niet werkt. Dat is volgens mij de lacune waar u op doelt en dat wilt u dichtzetten. Ik ben gecharmeerd van dit voorstel en dat wil ik ook echt wel zeggen, omdat het ook rust gaat brengen in de uitvoering. Want ik verwacht echt dat er flink wat werk op ons gaat afkomen om bestaande situaties te gaan vergunnen en te toetsen. Vanuit dat oogpunt kan ik dit amendement dus ook wel omarmen en dat ga ik doen. Er zit wel een dilemma achter en dat wil ik dan wel expliciet maken. De consequentie van het aannemen van dit amendement is dus dat tot en met 1 september volgend jaar er geen nieuwe – ik herhaal geen nieuwe – studentenhuizen bij zullen komen in Rotterdam. De bestaande blijven bestaan, maar nieuwe zullen er niet bij komen.

De motie 'Monitoring verkamering' gaat over het monitoren van die woningvoorraad. Ook een goed gesprek over de nulquota, is dat nodig? Hoe lang is dat nodig? Volgens mij is het enige wat wij kunnen doen deze motie omarmen en ik denk dat het heel goed is om met elkaar een vinger aan de pols te houden en steeds continu dat gesprek te voeren. Ik heb ook echt niet het idee dat we vandaag hiermee klaar zijn, maar dat dit een voortgezet gesprek vergt, ook in uw commissies de komende jaren.

Tot slot de motie 'Betere voorlichting voor starters'. De generation rent had ik nog niet gehoord, maar ik denk dat u daarmee wel de vinger op de zere plek legt. Ik vind het zelf heel gek dat als je nu jongere bent en je komt van de universiteit af, of je hebt je mbo afgerond, dat je wel een heel hoge huurprijs mag betalen, maar niet in aanmerking komt voor een lagere hypotheek, omdat die NHG-regels daar zo in de weg zitten. Daar gaan we straks bij

de starterslening ook over praten. We voegen weer een nieuw instrument toe. Ik denk dat we al redelijk actief zijn in proactief informeren, maar dit element daarin meenemen lijkt me een hartstikke goede suggestie. Deze motie kan ik dan ook omarmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Is er behoefte aan een tweede termijn? Het is een tweeminutendebat. Ja natuurlijk. Ik moet er weer helemaal inkomen. Nee, ik had moeten zeggen: zijn alle vragen beantwoord? Dat is het geval. Ah, kijk, toch wel. Het helpt. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik heb ook nog vijf seconden. Kan de wethouder nog toelichten of er in andere steden ook de combinatie is van die van drie naar twee met dat 50m-criterium?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ja, we hebben juist naar andere steden gekeken, ook hoe zij dit doen. In de vorige commissie lag ook die motie om daar eens mee aan de slag te gaan. Dat was ook de opdracht vanuit uw raad, ook om met concrete maatregelen te komen. Toen hebben we echt gekeken naar de uitvoering, met name in andere studentensteden. En 50 meter in Rotterdam leek ons een mooi gemiddelde en daar zijn we ook wel op gekomen omdat we nu heel veel druk zien in specifieke wijken, met name Kralingen, Kralingen-West en Kralingen-Oost. Je mag natuurlijk een waterbedeffect verwachten en dan is het heel handig om te zeggen: we hebben een afstandscriterium en daarmee verdelen we in ieder geval de druk.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Het gaat mij in dit geval even niet om de nulquotumgebieden, maar om de andere gebieden. Is dat daar ook zo? Kunt u de steden noemen waar dat inderdaad in de hele stad dan ook geldt?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dat kan ik zo uit mijn hoofd niet, want ook mijn kennis heeft zijn beperkingen, maar ik weet wel dat we bij het vormgeven van deze regeling wel degelijk ook naar ervaringen in andere steden hebben gekeken en zo ook mede op dat idee van een afstandscriterium zijn gekomen. Maar ik kan u nu niet zo even vanuit mijn parate kennis daar een specifiek antwoord op geven.

De **VOORZITTER**. Ja, mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Maar ik kan me voorstellen dat die kennis er wel is. Is het mogelijk om dat nog te delen?

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ja.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Oké, graag.

De **VOORZITTER**. De wethouder zegt toe nog op dit punt terug te komen. Dan sluit ik de beraadslagingen op dit punt af.

16. *Het voorstel tot vaststelling van de Doelgroepenverordening woningbouw Rotterdam 2021*

De **VOORZITTER**. Het volgende punt is het voorstel tot vaststelling van de Doelgroepenverordening woningbouw Rotterdam 2021. Mevrouw Zeegers, u staat op de lijst bij agendapunt 16. U laat het gaan. Andere sprekers op dit punt? Eenmaal, andermaal. Ja? De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Nou ja, voorzitter, ik heb dan eigenlijk een kleine vraag, in principe geen algemene opmerking, maar ik zie dat er nu een keuze is gemaakt voor 10% sociale huurwoningen en 20% middensegment. Ik zou er eigenlijk voor willen pleiten om daar fiftyfifty van te maken in dat gebied en dat ook door middel van een motie te doen, dus daar is een motie voor in de maak. Ik vraag me ook af hoe de wethouder daartegen aankijkt.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Meer sociale koop

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van agendapunt 16. Het voorstel tot vaststelling van de Doelgroepenverordening woningbouw Rotterdam 2021;

constaterende dat:

- de Doelgroepenverordening een van de maatregelen is van het Actieplan Middenhuur;
- het bestemmingsplan de mogelijkheid biedt om bepalingen op te nemen over de bouw van woningen in sociale koop;
- voor de Rotterdamse Doelgroepenverordening wordt voorgesteld om uit te gaan van ten minste 10% sociale koop;
- op grond van de hardheidsclausule de mogelijkheid bestaat om af te wijken van deze aantal en percentage;

van mening dat:

- er meer invulling moet worden gegeven aan de wens om meer sociale koop te realiseren en te waarborgen;

verzoekt het college:

- uit te gaan van tenminste 15% sociale koop voor de Rotterdamse Doelgroepenverordening;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.R.T. van Baarle

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Anderen? Niets? Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Ik begrijp de vraag van de heer Achbar. Om meer specifiek te zijn, wij sluiten aan bij rijkswetgeving en dan praten we over sociale koop, maar dat is dan koop tot € 325.000,00. Dat is in onze definities weer middenkoop. Dus deze Doelgroepenverordening gaat met name over het middensegment.

Voor sociale woningen hebben we juist ook corporaties die zelf bouwen op eigen grond, corporaties die positie hebben via de Bestuurlijke Overeenkomst, en private partijen die in overleg met corporaties tot ontwikkelingen komen. Er is dus ruimte genoeg en dat gaat con amore. Dit is juist een middel dat ons gaat helpen. Wil een ontwikkelaar eigenlijk niet voldoen aan onze behoefte om betaalbaar te wonen, dan kunnen we ze via de Doelgroepenverordening via projectbestemmingsplannen daartoe gaan dwingen. Het klinkt wat onaardig, maar dat is wel wat er staat. Dan kiezen we dus bewust voor dat middensegment en in deze verdeling, omdat het aansluit bij het Actieplan Middenhuur met die 20-10-verdeling. Dat is de logica die hierin zit.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De her **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, toch nog even een verhelderende vraag. Misschien zijn de signalen die ik krijg dan niet statistisch bepaald. Maar ik krijg juist heel erg veel signalen dat mensen best wel een move willen maken om binnen die sociale koopmogelijkheden een stap te maken omdat ze nu redelijk vastzitten, en dan is de vraag: is die 10% dan voldoende? Even los van wat het rijk heeft bepaald, maar denken wij dat dat dan voldoende is? Want als ik afga op de signalen die ik krijg, denk ik dat dat iets meer zou kunnen in Rotterdam.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ik vermoed dat u het over signalen van mensen heeft die op zoek zijn naar een huis. Klopt dat?

De heer **ACHBAR** (denk). Ja.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Oké. Deze Doelgroepenverordening gaat erover dat wij projectontwikkelaars, die bijvoorbeeld een pand kopen in Rotterdam en die zeggen dat ze alleen maar dure huizen willen bouwen, en wij zeggen: nee, we zouden ook juist dat middensegment erin willen. Normaal lukt het ons heel goed om daar gewoon privaatrechtelijke afspraken over te maken. Lukt dat nu niet en volharden zij in het feit dat ze alleen maar heel dure huizen willen en wij willen dat als stad niet, dan helpt deze Doelgroepenverordening. Dan kan ik namelijk via het projectbestemmingsplan dat dan nodig is, afdwingen dat er ook in het middensegment gebouwd gaat worden. Dus dat is een andere discussie.

17. Het voorstel tot vaststelling van de Verordening starterslening Rotterdam

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar agendapunt 17, het voorstel tot vaststelling van de Verordening starterslening Rotterdam. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, dank u wel. Dit is nog zo'n onderwerp dat alles te maken heeft met wat er aan de hand is op onze woningmarkt. Al in 2012 stelde ik vragen aan het college om een starterslening in te voeren en het toenmalige college vond dat niet zo'n goed idee. Ik ben blij dat dit college dat wel een goed idee vindt en dat we nu inderdaad die starterslening krijgen. Weliswaar in een veranderde woningmarkt, maar desalniettemin zeer waardevol. Dus het is goed dat die er komt. De vraag is vervolgens of hij ook goed genoeg is. De twijfel van de VVD zit er een beetje op dat tweehonderd startersleningen op het totaal van woningverkoop in deze stad, het totaal van beweging in de woningmarkt, wel erg beperkt is. Natuurlijk moeten we eerst weten en zien hoe die in de praktijk gaat werken, maar om toch te zorgen dat we na tweehonderd niet meteen stilvallen maar kunnen doorpakken

en in ieder geval bij gebleken succes kunnen doorpakken, heb ik samen met het CDA en Leefbaar Rotterdam een motie, getiteld 'Doorstarten', die ik zou willen indienen. Het tweede punt dat ik zou willen maken voorzitter, heeft te maken met de doorstroming in de woningmarkt. Die is op dit moment uitermate beperkt en juist dit instrument kan helpen om die doorstroming een beetje op gang te brengen. Ik denk dat de heer Vonk zo meteen een amendement op dit punt zal indienen en de VVD gaat dat met enthousiasme ondersteunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Doorstarten

"De gemeenteraad van Rotterdam op 17 juni 2021 in vergadering bijeen ter bespreking van de Verordening starterslening Rotterdam;

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam een starterslening in het leven roept om starters een kans te bieden om een huis te kopen op de oververhitte woningmarkt;

overwegende dat:

- het vastgestelde maximum van tweehonderd startersleningen zeer beperkt is op het totaal aantal verkopen, waardoor de positie van starters minimaal versterkt wordt;
- veel starters liever kopen dan huren;

verzoekt het college om:

- bij gebleken succes van de starterslening snel met voorstellen naar de raad te komen over de mogelijke uitbreiding van de regeling, inclusie de mogelijkheden en onmogelijkheden van financiering;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.W. Verheij, E.C. Eskes en J.W. van Putten

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank. De heer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ja, dank u voorzitter. Leefbaar Rotterdam is ook blij dat er nu een starterslening is gekomen, ook in aansluiting op andere steden in Nederland. Er zit een partij tussen die daarvoor zorgt. De starterslening zelf is iets veranderd. Die was oorspronkelijk alleen bedoeld voor nieuwbouwoopwoningen tot de middeldure koopgrens, dus € 325.000,00. Die is nu ook op de bestaande voorraad van toepassing verklaard. Ik heb daar even mijn vraagtekens bij, omdat die beleggers makkelijk € 50.000,00 of € 100.000,00 kunnen overbieden. Maar goed, als de wethouder vanaf 1 januari a.s. ook met een opkoopverordening voor beleggers gaat komen, dan zullen juist de jongere mensen, de starters op de woningmarkt, meer optimaal kunnen gaan profiteren van deze starterslening. Dus ik ben blij dat hij er is. Of hij onmiddellijk goed gaat werken, dat is de vraag. De lening is wat Leefbaar Rotterdam betreft bedoeld voor Rotterdammers tot 35 jaar die aan hun eerste woning toe zijn. Het zijn er in principe tweehonderd, met een maximum van € 30.000,00. Dus ik ben heel benieuwd of dit een succes gaat worden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Erg bedankt. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, dank u wel. Ook GroenLinks is blij met dit instrument. Ik ken gewoon veel mensen die zeggen: ik betaal al € 800,00 per maand, maar ik heb toevallig geen rijke ouders die mij even over dat hobbeltje helpen om in een eigen koopwoning te gaan wonen waar ik vervolgens ook € 800,00 ga betalen, maar waar ik dan wel waarde opbouw en een plek heb waar ik langdurig kan blijven wonen. Juist voor dat hobbeltje dat voor sommige gezinnen, studenten of starters door een schenking van een ouder genomen kan worden maar voor heel veel Rotterdammers niet, is zo'n starterslening een uitstekend middel. Daar ben ik blij mee, omdat daarmee zo'n woning voor hen toegankelijk wordt. Dan nog een ander punt van de starterslening. Ik ben het even helemaal kwijt. Ik had echt nog een ander punt.

De **VOORZITTER**. U krijgt straks nog een tweede kans als u wilt.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Dan gewoon zo meteen nog een tweede kans. Wij zijn in elk geval blij met deze verordening. O ja, ik heb hem alweer. Het ging over doorstroming. We hebben het namelijk in de vorige commissievergadering enorm lang gehad over de ijkpunten. We halen als stad de ijkpunten niet. Wij vinden het belangrijk dat dit instrument ook bijdraagt aan het behalen van de ijkpunten, dus daarom zijn we heel erg blij met het voorstel zoals dat in een amendement is verwoord dat straks ingediend wordt en dat wij ook mee tekenen. Dan help je namelijk niet alleen die studenten om door te stromen, maar laten die studenten ook nog een sociale woning achter die weer beschikbaar komt voor een andere persoon die daarvoor lang op de wachtlijst staat of gewoon zo'n woning nu nodig heeft. Daarmee snijdt het mes dus aan twee kanten, en voor een betaalbare woning en voor andere mensen die weer zo'n sociale woning nodig hebben. Dus hartstikke mooi.

De **VOORZITTER**. Blijkbaar is niet alleen de voorzitter enigszins in de war vandaag, maar moet ook een enkel raadslid nog even zoeken naar de eigen politieke opvattingen. Waar waren ze ook alweer gebleven? Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Nou, ook ik ben de war, althans mijn computer. Maar dank voorzitter. Starters hebben het natuurlijk moeilijk op de woningmarkt en dat kan niemand ontgaan zijn. In die zin zijn wij dan ook blij met de inspanningen van het college om de positie van die starters te versterken. Tegelijkertijd ziet iedereen dat de Rotterdamse woningmarkt echt gespannen is en als we ons als overheid gaan mengen in zo'n markt, dan is voorzichtigheid uiteraard geboden. Daarom dient D66 een motie in om de effecten van deze starterslening te evalueren. Hiermee willen we na de eerste tweehonderd verleende vergunningen gaan bekijken of de starterslening nu leidt tot de gewenste effecten, zoals: helpen we de juiste doelgroepen? Komt de doorstroming nu beter op gang? En is er geen sprake van een prijsopdrijvend effect, want daar moeten we natuurlijk zeer voor uitkijken. Wanneer we op basis van die evaluatie een goede afspraak kunnen doen en alle seinen op groen staan, kunnen we in de toekomst allicht verdergaan en nog meer inzetten op deze starterslening. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Evalueer de starterslening

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van de Verordening starterslening Rotterdam;

constaterende dat:

- Rotterdam in navolging van vele andere gemeenten de positie van starters op de koopwoningmarkt wil versterken middels de verordening voor de starterslening;
- het uitgangspunt hierbij is dat een lening maximaal € 30.000,00 mag bedragen bij aankoop van een woning tot de NHG-grens;
- het college een prijsopdrijvend effect als één van de mogelijke risico's beschrijft bij de instelling van deze verordening;

overwegende dat:

- D66 blij is met de inspanningen van het college om de positie van starters op de Rotterdamse woningmarkt te versterken;
- de Rotterdamse woningmarkt erg gespannen is en we moeten waken voor een prijsopdrijvend effect ten gevolge van de starterslening;

verzoekt het college:

- de effecten van de starterslening uitvoerig te evalueren;
- hierbij uitvoerig te kijken naar de vraag van dit instrument, welke doelgroep specifiek gebruikmaakt van dit instrument, de mate waarin dit instrument doorstroming op de woningmarkt bevordert;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.C.J. de Roon, C.M. Zeegers en T.J. Vonk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Dank u wel voorzitter. Ja, zo'n sympathiek instrument als de starterslening, dat wil toch eigenlijk iedereen. Nou, dat klopt, maar toch zijn de macro-economische effecten niet onomstreden. Bij ons is er ook best wel een discussie geweest of dit nu eigenlijk wel een goed idee is. Zorgt meer gratis geld niet voor nog meer opdrijving van de toch al overkookende prijzen op de Rotterdamse woningmarkt? Maar misschien wel niet, want die € 30.000,00, daar lacht een gemiddelde belegger natuurlijk om. De heer Van Putten gaf dat ook al aan. Die leggen er zo € 50.000,00, desnoods € 100.000,00 bij. Inmiddels maken ongeveer alle gemeenten in de regio gebruik van het instrument en daarom gaan we wat ons betreft toch mee in dit voorstel van de starterslening, maar wat ons betreft met een beperkt budget en goede monitoring op de effecten. We hebben inmiddels met heel veel partijen een amendement ingediend. Het is ook al een aantal keer aangekondigd. Het is voor ons wel cruciaal, om een deel van de leningen specifiek te bestemmen voor doorstroming vanuit sociale huurwoningen. Cruciaal dat juist deze groep een net wat langere polsstok krijgt als ze een stap willen maken op die koopwoningmarkt. Het is goed voor de doorstroming, goed voor het aantal nieuwe verhuringen en hopelijk een positieve bijdrage aan het halen van de ijkpunten voor die sociale woningvoorraad. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Starterslening deels bestemd voor doorstroom sociale voorraad

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van 'Het voorstel tot vaststelling van de Verordening starterslening Rotterdam;

besluit artikel 2:

1. Het college kan op een daartoe strekkende aanvraag een toewijzingsbesluit voor een starterslening verstrekken.
2. Een toewijzingsbesluit voor een starterslening wordt uitsluitend verstrekt aan in de gemeente Rotterdam woonachtige en verblijfsgerechtigde personen in de leeftijd van 18 jaar tot en met 35 jaar die nog niet eerder eigenaar zijn geweest van een koopwoning in Nederland. Bij twee aanvragers ten aanzien van eenzelfde woning gelden deze gezamenlijk als aanvrager en dienen zij beide te voldoen aan de hiervoor gestelde eis niet eerder een woning te hebben gekocht of verkregen.
3. Een toewijzingsbesluit voor een starterslening wordt uitsluitend verstrekt voor de aankoop van een woning in de gemeente Rotterdam met een koop- of aanneemsom, inclusief meerwerk, van niet meer dan de NHG-grens. De aankoop voldoet aan de actuele Voorwaarden en Normen NHG.

te vervangen door:

1. Het college kan op een daartoe strekkende aanvraag een toewijzingsbesluit voor een starterslening verstrekken.
2. Een toewijzingsbesluit voor een starterslening wordt uitsluitend verstrekt aan in de gemeente Rotterdam woonachtige en verblijfsgerechtigde personen in de leeftijd van 18 jaar tot en met 35 jaar die nog niet eerder eigenaar zijn geweest van een koopwoning in Nederland. Bij twee aanvragers ten aanzien van eenzelfde woning gelden deze gezamenlijk als aanvrager en dienen zij beide te voldoen aan de hiervoor gestelde eis niet eerder een woning te hebben gekocht of verkregen.
3. Een toewijzingsbesluit voor een starterslening wordt uitsluitend verstrekt voor de aankoop van een woning in de gemeente Rotterdam met een koop- of aanneemsom, inclusief meerwerk, van niet meer dan de NHG-grens. De aankoop voldoet aan de actuele Voorwaarden en Normen NHG.
4. Aan personen als bedoeld in artikel 2.2 ouder dan 35 jaar kan een definitief toewijzingsbesluit worden verstrekt indien deze personen een sociale huurwoning, zijnde hun domicilie, verlaten. Aan deze vrijstellingscategorie is geen maximale leeftijdsgrens gesteld.

besluit artikel 3:

1. De raad stelt het budget vast dat beschikbaar is voor het toewijzen van startersleningen. De raad kan de hoogte van het budget wijzigen.
2. Toewijzingsbesluiten voor startersleningen worden alleen toegewezen indien het vastgesteld budget hiervoor toereikend is en kunnen maximaal een bedrag van € 30.000,00 bedragen.
3. Aanvragen die in verband met het tweede lid niet kunnen worden toegewezen, worden door het college afgewezen.

te vervangen door:

1. De raad stelt het budget vast dat beschikbaar is voor het toewijzen van startersleningen. De raad kan de hoogte van het budget wijzigen.
2. Vanuit het beschikbare budget worden minimaal honderd startersleningen toegewezen aan aanvragers die bij definitieve toewijzing van een Starterswoning een sociale huurwoning, zijnde hun domicilie, verlaten.
3. Toewijzingsbesluiten voor startersleningen worden alleen toegewezen indien het vastgesteld budget hiervoor toereikend is en kunnen maximaal een bedrag van € 30.000,00 bedragen.
4. Aanvragen die in verband met het derde lid niet kunnen worden toegewezen, worden door het college afgewezen.

5. Het college kan nadere regels opstellen ten aanzien van artikel 3, sub 2.

Besluit bij artikel 1, de volgende definitie voor sociale huurwoning op te nemen:

Woning, behorend tot de woningvoorraad van een woningcorporatie, die bij aanvang van de bewoning een kale huurprijs heeft die lager is dan de vigerende huurliberalisatiegrens."

w.g. T.J. Vonk, K. Jonker, J.W. Verheij, G.J. Engberts, A. Kockelkoren, E.C. Eskes,
E. Büyükcıfci, P.J.H.D. Verkoelen en R.T.J. van der Velden

Toelichting

Op deze wijze is een deel van de lening specifiek bestemd voor doorstroom vanuit de sociale sector. Als blijkt dat hiervoor veel of juist weinig belangstelling is, kan de verdeling worden aangepast.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja, er is al veel over gezegd en je ziet ook inderdaad wel samenhang tussen de verschillende onderwerpen die we per raadsvergadering behandelen. Mevrouw Kockelkoren noemde de ijkpunten al en ik denk dat je gewoon ziet dat die hele woningmarkt behoorlijk verziekt is door een enorm tekort aan woningen, een enorm aantal woningzoekenden en een prijsopdrijvend effect dat zijn weerga niet kent. En daar vallen specifieke groepen gewoon buiten de boot. We hebben het al een aantal keren gehad over de mensen die aangewezen zijn op een woning in het middensegment. Daar hebben wij zowel in de coalitieafspraken, maar ook tussentijds steeds voorstellen voor gedaan om daar met name in de aanbodkant iets aan te doen. Maar als je kijkt naar starters, dan hebben die ook gewoon echt een achterstand waar het gaat om de toegang tot de woningmarkt. Ik denk dat het goed is dat we met het voorstel dat voorligt daar iets aan proberen te doen. Wij steunen de motie van de heer Verheij, dus op het moment dat het nu succesvol is en echt leidt tot een betere toegang voor starters, laten we dan ook snel kijken of we met een voorstel tot uitbreiding kunnen komen. Maar we steunen ook het amendement van de ChristenUnie-SGP om het te koppelen aan de ijkpunten en de doorstroming op de woningmarkt. Want als er iets helpt, en we weten dat als er één iemand gaat verhuizen, dat dat vaak een keten van verhuizingen tot stand brengt. Dus juist ook in die klem waarin we zitten in de doorstroming om daar iets aan te doen. Ik denk dat het heel mooi is om deze beide instrumenten aan elkaar te koppelen. Het is wat mij betreft ook goed om te evalueren, om te kijken wat de effecten zijn. Ik ben wel benieuwd hoe specifiek je kunt evalueren. Ik kan me voorstellen dat dat op individueel niveau niet goed mogelijk is. Tegelijkertijd is een evaluatie wel van groot belang om te kijken wat nu de impact is. Zorgt het daadwerkelijk voor een verbetering van de toegang? Dus graag wel een reactie van de wethouder op de motie die daarover is ingediend door D66. Want wij vinden dat eigenlijk sympathiek, maar we zijn wel benieuwd, als we kijken naar de letter of de motie, of dit nu een manier is waarop we dat kunnen doen of dat we dat misschien op een iets andere manier zouden moeten inrichten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Andere sprekers? De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, dank u wel voorzitter. De woningmarkt is natuurlijk hartstikke ziek en het aantal koopstarters daalt al jaren, ook in Rotterdam. Dus het is heel goed als we daar met elkaar iets aan kunnen doen. We ondersteunen ook het amendement om het voor de helft te richten op de doorstroom, want dat was een ander onderwerp waar

we zo tegen aanliepen en dat niet van de grond komt. Tegelijkertijd willen we, net als vele anderen, natuurlijk niet dat het een prijsopdrijvend effect heeft en is daar nog wel wat discussie over. De wethouder heeft net toegegeven dat hij niet de beste statisticus is, ik overigens ook niet, maar gelukkig zijn er mensen die daar wel voor doorgeleerd hebben. Mij is verzekerd door degenen die dat onderzoek hebben gedaan waaruit blijkt dat het prijsopdrijvend effect meevalt, dat dat echt alleen maar komt omdat we het beperkt weten te houden. Hoe breder je dat instrument inzet en hoe meer mensen je er gebruik van laat maken, hoe groter het risico is van een prijsopdrijvend effect. Ik moet dus eerlijk zeggen dat ik nog niet meteen mee ben met het idee om als de tweehonderd zijn uitgegeven, omdat 'first come, first served', zij hadden goed de communicatie van de gemeente gelezen, dus die hebben een aanvraag ingediend. Op het moment dat dan gebeurd is, om dan meteen maar te zeggen: oké, het was een succes dus we gaan verder. Ik zou graag willen dat we, voor we dat doen, heel goed kijken, ook gewoon met mensen die de analyse kunnen maken op basis van de cijfers, of we daarmee nog steeds voorkomen – want met dit aantal lijkt dat zo – dat er sprake is van een prijsopdrijvend effect. Want anders zijn we alleen maar verder van huis.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Jonker.

De heer **JONKER** (sp). Dank u wel voorzitter. Als een starterslening bedoeld is om starters op de woningmarkt dat extra zetje te geven om die eerste woning te kopen, is dat een prima plan. Zo'n starterslening van maximaal € 30.000,00 moet echter niet gebruikt worden door die starters om te gaan overbieden op te koop staande woningen. Doe je dat wel, dan draagt die starterslening bij aan prijsopdrijving. En extra prijsopdrijving op de toch al verhitte woningmarkt zorgt er dan voor dat de hitte op de woningmarkt alleen nog maar groter wordt. Tijdens de behandeling van dit voorstel in de raadscommissie BWB heb ik al de ideale toepassing geschetst van hoe een starterslening een goede zaak zou kunnen zijn. Het gaat om dit voorbeeld. Een woningcorporatie biedt voor een vaste vraagprijs een eengezinswoning met een tuintje te koop aan en er meldt zich een jong stel dat voor pakweg € 600,00 een flatje van een corporatie huurt en dat nu een overstap wil maken naar die woning met dat tuintje. Ze wonen nu nog scheef. Tussen twee haakjes, dat moet ook bijna wel, want om een hypotheek te kunnen krijgen voor die woning moeten de aanvragers een jaarinkomen van meer dan € 44.000,00 hebben. Voor dit soort starters kan de starterslening juist dat extra zetje geven dat nodig is. Dat extra zetje moet uiteraard ook gegund worden aan iemand die nu nog bij paps en mams thuis woont. Stel dat zich voor die eengezinswoning met tuintje zowel een starter die een corporatiewoning wil achterlaten aanmeldt als een thuiswoner, dan kiest de verkopende corporatie natuurlijk voor de eerste kandidaat, want met die keuze kan een sociale huurwoning vrijkomen. En ondanks het feit dat volgens sommige fantasten er te veel van dit soort woningen in Rotterdam worden gebouwd, sommige beweren zelfs dat er sprake is van 44%, is er nog steeds grote behoefte aan sociale huurwoningen. Startersleningen moeten ook mogelijk zijn bij de aankoop van iets anders dan een corporatiewoning. Ze moeten ook verstrekt kunnen worden bij de aankoop van een nieuwbouwwoning tot € 325.000,00, of bij de aankoop van een particuliere woning. In beide gevallen moet echter blijven gelden dat die lening niet gebruikt wordt om te overbieden. Gebeurt dat niet, dan stimuleer je prijsopdrijving en de SP vindt dat geen goed idee. Om dat te voorkomen heeft de SP een motie ingediend: 'Taboe op prijsopdrijving'. Uiteraard rekenen wij op brede steun. Tot zover. Bedankt voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Jonker heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Prijsopdrijving taboe bij starterslening

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 17 juni 2021 in vergadering bijeen ter bespreking van de Verordening startersleningen Rotterdam;

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam een starterslening in het leven roept om starters een kans te bieden om een huis te kopen;

overwegende dat:

- de starterslening niet is bedoeld om prijsopdrijving te stimuleren;

verzoekt het college om:

- ervoor te zorgen dat een starterslening alleen wordt toegekend voor de aankoop van woningen, waarvan de prijs zonder overbieden tot stand is gekomen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. K. Jonker

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Ik kijk de raad nog even in. Andere sprekers? De heer Büyükcıfci.

De heer **BÜYÜKCİFCİ** (nida). Ja voorzitter, de starterslening. Een lening die jonge starters op de woningmarkt nog enigszins de mogelijkheid biedt om in tijden van een toenemend aantal beleggers op de woningmarkt en oplopende huizenprijzen eigenaar te laten worden van een woning. Deze maatregel is tot stand gekomen dankzij een motie van NIDA, 'Klaar voor de eerlijke start', een motie die mede is ondertekend door 50PLUS en de PvdA, maar bijna raadsbreed is ondersteund. Als je de geluiden hier ook hoort, is daar gewoon ook breed draagvlak voor. Gelukkig maar. Al vaak genoemd vandaag is dat betaalbare woningen helaas steeds vaker in handen komen van beleggers ten koste van starters die daardoor moeilijker een woning kunnen kopen. Is dan alleen deze maatregel, de starterslening, voldoende? Nee, het probleem is veel complexer. Je hebt meer maatregelen nodig, maar niets doen is ook geen optie. Ik hoop dat deze maatregel een serieuze volgende stap zal zijn om de toegankelijkheid van de woningmarkt in ieder geval voor deze doelgroep te bewaken. Zoals sommigen hier ook stellen moeten we inderdaad uiterst alert zijn op het mogelijk prijsopdrijvend effect van deze maatregel, vandaar dat we die voorstellen ook zullen steunen. Dan als laatste voorzitter, en dat is dan een motie van NIDA die we hebben ingediend, worden wij als NIDA in ieder geval helemaal blij als er bij de starterslening ook rekening wordt gehouden met mogelijke ethische en religieuze bezwaren ten aanzien van rente. Vandaar de motie om bij de starterslening in ieder geval te onderzoeken, te kijken of het ook rentevrij kan worden aangeboden. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükcıfci heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Maak een goeie start met een rentevrije starterslening

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 betreffende het agendapunt Vaststelling Verordening starterslening Rotterdam;

overwegende dat:

- financiële ondersteuning koopstarters via de introductie van een starterslening;

- starters een maximum kunnen lenen van € 30.000,00 voor een woning met een koopprijs tot de NHG-grens;

spreekt uit dat:

- dat iedereen de mogelijkheid moet hebben om een starterslening te nemen, ongeacht de dikte van de portemonnee;
- de gemeente in de aanpak Heindijk Aardgasvrij ook al renteloze leningen aanbiedt voor verduurzaming;

verzoekt het college:

- de starterslening rentevrij te maken om extra kosten te voorkomen en omdat rente bij sommige religies niet is toegestaan;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Büyükçifci

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers bij dit agendapunt? Wethouder Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Goed dat de heer Büyükçifci ook refereert aan de motie 'Klaar voor de eerlijke start', want dat is wat we ook proberen te doen. We proberen de woningmarkt een stukje eerlijker te maken binnen de mogelijkheden die we als gemeente wel hebben en ook starters over dat hobbeltje heen te helpen, om die brug tussen dat wel mogen huren maar niet mogen kopen te slechten. Dat is wat hier vandaag voorligt en volgens mij hebben we daarmee een mooie regeling. Inderdaad beperkt in bedrag, € 6 miljoen, een maximaal leenbedrag van € 30.000,00. Dan kom je op tweehonderd uit als iedereen het maximale bedrag leent. Maar daar staat ook weer tegenover dat we het geld als gemeente ook weer terugkrijgen. De NHG staat garant mochten mensen het onverhoopt niet kunnen terugbetalen. Ik denk dat het al met al een regeling is die klein is, en goed is om te gaan beginnen. In die zin ben ik ook niet bang voor een prijsverstorend effect op dit moment, maar denk ik dat het juist goed is om een signaal te geven aan de starters in Rotterdam dat wij er ook voor hen zijn. Het amendement 'Starterslening deels bestemd voor doorstroom sociale voorraad'. De discussie in uw raad was helder. U ziet ook graag dat we werk met werk maken en ook iets doen aan de beschikbaarheid in de sociale voorraad. Het amendement kan ik dan ook van harte omarmen. Ik zou wel ook met u willen afspreken dat, mocht het nu niet lukken om mensen uit de sociale voorraad gebruik te laten maken van de startersleningen en aan de andere kant is er juist een masse aanvraag en hebben we tekort, dat we dan ook wel gaan kijken of we hieraan vast willen houden of dat we gewoon doorstarten en zeggen: de starters die wel komen, gaan daarin voor. Met die toelichting kan ik dit amendement omarmen. Dan de motie 'Evalueer de starterslening'. Nu ben ik in algemene zin nooit tegen leren en evalueren, maar u maakt het me wel heel erg moeilijk doordat u het ook specifiek heeft over het prijsopdrijvend effect daarin. Dat benoemt u heel expliciet en dat is ook een vraag van mevrouw Eskes. En dat kan ik niet onderzoeken omdat die woningmarkt zo onderhevig is aan allerlei externe factoren, van de rentestanden van de ECB tot aan het consumentenvertrouwen tot aan rijksbeleid. Er zitten autonome prijsstijgingen in die de afgelopen jaren in Rotterdam ongekend zijn geweest. Het gaat mij gewoon niet lukken om in een onderzoek dan specifiek voor dat beperkte aantal leningen dat we hebben gehad, daar ook nog het prijsopdrijvend effect van te monitoren. Om die reden zou ik deze motie willen ontraden. De motie 'Doorstarten' van de VVD kan ik omarmen. Ik heb in de commissie al

aangegeven: gaat het nu hartstikke goed, dan komen we tussentijds bij u terug. U zet dat extra kracht bij en zegt ook: als het succesvol is, kom dan ook terug. Laten we het gesprek dan voeren. Deze motie kan ik dan van harte omarmen. Tot slot de motie 'Prijsoptrijving taboe bij de starterslening'. Die motie moet ik ontraden, ook omdat die praktisch niet uitvoerbaar is. In de reguliere markt, met name bij bestaande woningen, is het ook een kwestie van loven en bieden via de makelaar en zo ontstaat de prijs. Starters gaan daar gewoon in meedoen. Deze motie zou ik dan ook willen ontraden. Tot slot was een vraag gesteld over de rentestanden. Ik kan die niet naar nul brengen. De rentestanden worden mede bepaald door SVn als uitvoerend instituut, samen met de NHG. De rente staat op dit moment op 2,4%. Dat is omdat zij daarbij kijken naar de marktrente plus een opslag die ze hebben qua uitvoeringskosten en risico dat zij daarin lopen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank. Zijn de vragen zo beantwoord? Dat lijkt me wel. Dan rond ik de beraadslagingen op agendapunt 17 af.

18. *De (herziene) voorstellen:*

- a. tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Bospolder-Tussendijken';*
- b. met betrekking tot de enkelvoudige selectie marktpartij Staart Dakpark*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar agendapunt 18, de herziene voorstellen (a) tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Bospolder-Tussendijken'; en (b) met betrekking tot de enkelvoudige selectie marktpartij Staart Dakpark. De heer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ja, wij kunnen gewoon instemmen met het bestemmingsplan Bospolder-Tussendijken. Voor ons is het belangrijkste dat er nieuwe woningen kunnen worden toegevoegd. Daarom waren wij vorige week ook blij verrast toen in het nieuws kwam dat er alsnog overeenstemming is bereikt met het Hoogheemraadschap om na heel lang onderhandelen 170 woningen bij de Diepeveenlocatie voor elkaar te krijgen. Dus wat ons betreft is dat het goede nieuws. Hoe meer nieuwe woningen in de stad, ook gericht op koopstarters, hoe beter het is.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. We hebben het nu over het bestemmingsplan Bospolder-Tussendijken. We zien hier een ontzettend mooie ontwikkeling voor dit stukje Rotterdam, iets waar D66 alleen maar blij mee kan zijn. Het plein wordt aangepakt door het te vergroenen, er komt een gymzaal voor de nieuwe school en dan gaan we ook nog eens middensegment toevoegen. De heer Van Putten had het er al over. Dat is natuurlijk allemaal ontzettend goed nieuws. D66 wil graag even aandacht vragen voor de markt die moet gaan verhuizen naar een straat ernaast, met behoud van de rechten van de marktkooplui. Dat is natuurlijk heel goed. Van het college hebben wij begrepen dat ze ook goed in gesprek zijn met de marktkooplui. Toch horen wij ook weleens andere signalen. Dus eigenlijk het enige wat we hier willen afgeven, is: zorg inderdaad dat het gesprek ook goed plaatsvindt. Het is belangrijk dat de markt op een goede plek zijn werk kan voortzetten. Voor marktkoopliden is het belangrijk dat het gesprek netjes gevoerd wordt, dus daar gewoon het verzoek om die gesprekken op een goede manier voort te zetten. Verder zijn wij zeer tevreden over dit bestemmingsplan.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja, ik kan me eigenlijk grotendeels aansluiten bij het verhaal van mevrouw Zeegers. Ook wij zijn blij met dit bestemmingsplan en dat hier verder wordt

gegaan met het bouwen van woningen. Dat de kop en de staart van het Dakpark nu eindelijk ook ontwikkeld wordt. Het is al lang gaande. Ik zat zelf in de gebiedscommissie, heb daar al gesprekken over gevoerd. Het is echt alweer zo'n zes jaar geleden dat dat allemaal speelde, dus heel mooi dat het nu van de grond komt. Dan nog even over de markt. Ook wij hebben naar aanleiding van de commissievergadering navraag gedaan hoe dat proces tot nu toe is gelopen. Wij hebben begrepen dat er veelvuldig bijeenkomsten zijn geweest, dat daar ook een goede opkomst was en dat er veel gesprekken gevoerd worden. Want wij wilden ons er ook graag van vergewissen dat dat hele proces met die Grote Visserij-markt op een goede manier verloopt en dat de belangen daar ook goed worden afgewogen. Wij vinden het in principe een enorm stenig plein, dat ook vaak heel erg vies is. Ik vind dus ook echt dat er iets moet gebeuren en ik ben ook blij dat dat wordt aangepakt. In feite is het niet echt een onderdeel van dit bestemmingsplan, maar omdat het de vorige keer ter sprake kwam, willen we het signaal inderdaad mede afgeven. Blijf goed in gesprek met alle partijen die het betreft. Wij zouden wel nu willen zeggen dat wij het op dit moment te vroeg vinden om moties te omarmen die bepaalde denkrichtingen mogelijk of onmogelijk maken, omdat wij hebben opgevangen dat die gesprekken nog gaande zijn. We blijven wel graag op de hoogte hoe dat dan uiteindelijk landt, met natuurlijk een oproep: denk ook aan het groen op die plek.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, met het programma Veerkrachtig BoTu 2028 wordt in tien jaar gewerkt naar de eerste veerkrachtige wijk van Rotterdam en daar zijn we natuurlijk alleen maar blij mee. Toch nog wat kanttekeningen. In het programma wordt gesteld dat de hardnekkigheid van de uitdagingen in BoTu vraagt om een aanpak die uitgaat van een goed georganiseerde vroegtijdige samenwerking tussen bewoners, gemeente, woningbouwcorporatie en private partijen. Maar hierbij wordt onvoldoende rekening gehouden met de marktkooplui, onlangs ook door twee andere fracties genoemd. De fractie van DENK maakt zich zorgen dat de voorgestelde plannen ten koste zullen gaan van de markt op het Visserijplein. Het college geeft aan dat er in overleg is getreden met vertegenwoordigers van de markt. Ik heb begrepen dat er wel aardig wat bijeenkomsten zijn geweest, dat er verschillende vertegenwoordigers waren, maar wij hebben anders vernomen als het gaat om de vertegenwoordigers van de markt. Wij hebben van de woordvoerder van de marktkooplui gehoord dat zij op geen enkele manier op de hoogte zijn gebracht van deze plannen, maar pas later de informatie hebben gekregen. De marktkooplui, als u het mij vraagt en de verhalen die ik dan van hen hoor, zijn niet tevreden met de plannen. Zij willen niet dat de markt verplaatst wordt. Daar zijn ze helder over. Kan de wethouder ons garanderen dat er eventueel plaats beschikbaar blijft voor de marktkooplui en dat niemand zijn kraam weg hoeft te doen? Is de wethouder bereid om bij de totstandkoming van de nota van uitgangspunten ook het niet-verplaatsen van de markt als een reële optie mee te nemen? Daarvoor dienen wij dan ook een motie in voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Niet verplaatsen markt is ook een optie!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van agendapunt 18.a De herziene voorstellen tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Bospolder-Tussendijken';

constaterende dat:

- met het programma 'Veerkrachtig Bospolder-Tussendijken (BoTu) 2028' in tien jaar gewerkt wordt naar de eerste veerkrachtige wijk van Rotterdam;

- er plannen zijn om vooral nieuwbouw langs de randen van BoTu (de Hudsons, kop en staart Dakpark) te bouwen, maar wordt er ook gedacht aan de ruimte op het Visserijplein;
- het Visserijplein omgetoverd gaat worden tot een centrale ontmoetingsplek;
- volgens de woordvoerder van de marktkooplui, marktkooplieden op het Visserijplein niet zijn betrokken bij de plannen;

van mening dat:

- er een goed georganiseerde aanpak moet zijn met vroegtijdige samenwerking tussen bewoners, gemeente en vooral marktkooplui op het Visserijplein;
- de voorgestelde plannen niet ten koste mogen gaan van de markt op het Visserijplein;
- de plannen in het programma 'Veerkrachtig BoTu 2028' niet de markt mag verdrijven van het Visserijplein;

verzoekt het college:

- bij de totstandkoming van de nota van uitgangspunten ook het niet verplaatsen van de markt als reële optie mee te nemen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.R.T. van Baarle en E. Büyükcifci

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja, ik ga het heel kort houden. Ik herken mij het meest in de bijdrage van mevrouw Kockelkoren, namelijk dat er een goed gesprek plaatsvindt rondom die markt, dat we de zorgen begrijpen maar dat we tegelijkertijd vinden dat dat gesprek gewoon goed gehouden moet worden. We hebben er alle vertrouwen in dat dat proces ook tot een goed einde leidt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Jonker.

De heer **JONKER** (sp). Dank u wel voorzitter. Het bestemmingsplan Bospolder-Tussendijken gaat uit van de bouw van een extra vierhonderd woningen. U schrijft in uw voorstel dat verzocht wordt om een overzicht van alle geplande nieuwbouwwoningen in de wijk, waarbij per project aangegeven wordt welk percentage uitgegeven wordt als sociale woningbouw. Dat percentage ontbreekt echter in de stukken. Dat is jammer en een ingewikkelde opgave zou dat echter niet geweest zijn om dat te berekenen. Vijftig van de vierhonderd woningen, dan kom je uit op 12,5%. Dat is te weinig, vindt de SP, en ik neem aan ook nog vele anderen hier in deze zaal. Temeer ook omdat in de deels geheime bestuurlijke overeenkomst Wijken in balans met de woningcorporatie Havensteder is afgesproken dat zij de komende jaren honderden betaalbare woningen aan de sociale woningvoorraad zullen onttrekken. Om die 12,5% tot een iets aanvaardbaarder niveau te laten stijgen, heeft de SP een verzoek aan het college rond de projecten Kleine Visserijstraat en Schipperstraat 2 of 3. Het nummer is me even niet duidelijk, ik dacht dat het 3 was. De SP verzoekt het college om deze projecten aan Havensteder te gunnen opdat de woningen met een huur tot € 750,00 per maand kunnen worden gerealiseerd. We hebben ook een motie ingediend, want niet geschoten is altijd mis. De motie heet 'Vorrang voor corporaties in Bospolder-Tussendijken' en u raadt het niet, we rekenen op een brede steun van deze raad. Tot zover. Bedankt voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Jonker heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Voorrang voor corporaties in Bospolder

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 17 juni 2021 in vergadering bijeen ter bespreking van het Herziene raadsvoorstel over vaststelling bestemmingsplan Bospolder-Tussendijken;

constaterende dat:

- in het bestemmingsplan Bospolder-Tussendijken wordt uitgegaan van de bouw van vierhonderd nieuwbouwwoningen, waarvan slechts 12,5% in de sociale sector;

overwegende dat:

- dit percentage ruim onder de 20% ligt;

verzoekt het college om:

- Havensteder dan wel een andere Rotterdamse corporatie bij voorrang de mogelijkheid te bieden om op de in het bestemmingsplan Bospolder-Tussendijken genoemde nieuwbouwlocaties Kleine Visserijstraat en Schipperstraat sociale huurwoningen te realiseren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. K. Jonker

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ja voorzitter, in reactie op de heer Jonker. Er is een programma, Veerkrachtig BoTu 2028. In dat programma staat: 'Bospolder en Tussendijken hebben een relatief hoog percentage sociale woningbouw en er zijn weinig mogelijkheden voor verschillende doelgroepen om een geschikte woning te vinden en wooncarrière te maken.' Daaruit vloeien deze percentages voort en laat nu net die corporatie die u net noemt partner zijn in dat programma. Dan is die motie van u toch helemaal niet logisch?

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? De heer Büyükcıfci.

De heer **BÜYÜKÇİFCİ** (denk). Ja voorzitter, een aantal sprekers is mij inderdaad al voor geweest. Ook NIDA steunt enkele plannen voor die wijk, een belangrijke wijk voor de stad natuurlijk. Maar waar het gaat om de markt zelf horen wij inderdaad ook signalen en kritische geluiden dat het gesprek, dat weliswaar wordt gevoerd, niet op een goede manier wordt gevoerd en dat mensen zich gepasseerd voelen. Dus graag ook vanuit de wethouder oog voor de marktkooplieden. Het zou zonde zijn als die levendige markt die levendigheid niet meer heeft en het is belangrijk dat er voldoende draagvlak is bij alle betrokkenen daar.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? De wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Er ligt een bestemmingsplan voor met een planologisch kader. De actualiteit wordt er natuurlijk bij getrokken en dat begrijp ik ook wel, want in de commissie hebben we het hier ook over gehad, met name over wat er op dat Visserijplein gaat gebeuren. Mijn beleving is dat daar een uitgebreid proces

doorlopen wordt waarbij ook echt is gekeken naar de wensen vanuit de buurt, de behoefte aan gymzalen, vergroening zit er ook in, mevrouw Kockelkoren. Die komt ook vanuit de buurt terug, maar ook middensegmentwoningen en een meer levendig plein met een wijkfunctie. Als je dan kijkt naar de omgeving, is het geen reële optie om de markt op zijn huidige plek te laten staan. We kijken dus wel naar de markt en we zeggen ook tegen de marktkooplui: er moet een plekje zijn, de markt moet terug kunnen komen met dezelfde bezoekers, met dezelfde levendigheid. En we kijken daarbij naar de Grote Visserijstraat. Dat is waar we nu staan. Mijn beleving is ook dat de marktkooplui wel degelijk ook betrokken zijn in atelierwerkgroepen. Er komt 12 juli ook nog een bijeenkomst voor marktkooplui. Maar laat ik ook de hand reiken, want als u zegt dat de mensen zich niet betrokken voelen, dan trek ik mij dat aan. Maar dan vraag ik u om na deze vergadering even te laten weten wie dat dan precies zijn. Dan kan ik dat via de projectorganisatie meer accuraat ook herstellen, dus laat me die hand reiken. Want ik zou het vervelend vinden als mensen vinden dat ze niet betrokken worden, en wij de beleving hebben dat we het zo netjes doen. Dan moeten we de tussentijd gebruiken om dat recht te zetten. Dat gezegd hebbende kan ik de motie alleen maar ontraden, omdat we in dat participatieproces zitten. We kijken naar die markt, we nemen de marktkooplui mee, maar op het plein al die wensen en noden vervullen, daarin moeten we ook eerlijk zijn en daarom kijken we naar de Grote Visserijstraat als een plek waar de markt in volle omvang ook terug kan komen. Deze motie zou ik dus willen ontraden. Dan de motie 'Voorrang voor corporaties in Bospolder-Tussendijken'. Hier doen we ook een stukje woonvisie via een bestemmingsplan. Deze motie zou ik ook willen ontraden. U weet ook dat wij altijd kijken naar de wijk zelf, hoe die is opgebouwd. Bospolder-Tussendijken heeft juist een grote behoefte aan het middensegment. Bij de projecten die u noemt, komt er bij beide ook geen sociale woning in terug. Daar waar wel sociaal gebouwd wordt, laat ik dat wel zeggen, is onze insteek altijd om dat te laten afnemen door een toegelaten instelling en dat doen we bijvoorbeeld ook op de kop, Park met de vijftig woningen die daar wel sociaal worden. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Andere vragen? Alles is beantwoord. De markt, kan ik u verzekeren, wordt de komende weekenden gebruikt als vaccinatielocatie. Bij gebleken groot succes gaan we weer door met het vaccineren ter plaatse. Een arts liet zich daar ontfallen dat dat de échte marktwerking in de gezondheidszorg was. Ik kon u die uitspraak niet onthouden. Dank.

19. Het voorstel tot vaststelling van de Rotterdamse Transitievisie Warmte

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar agendapunt 19, het voorstel tot vaststelling van de Rotterdamse Transitievisie Warmte. Dan gaan we een changement uitvoeren. We krijgen andere sprekers. Ik schors voor enige ogenblikken.

Schorsing

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken te gaan plaatsnemen alstublieft? Aan de orde agendapunt 19, het voorstel tot vaststelling van de Rotterdamse Transitievisie Warmte. Mevrouw Van Groningen, hartelijk welkom. U krijgt als eerste het woord. Zal ik dan de heer Koster voor laten gaan? Mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Voorzitter, een déjà vu met afgelopen dinsdagavond. Operatie aardgasvrij is een doodgeboren kindje. Het project is al mislukt voor er één huis van het gas is gehaald. Dat waren mijn letterlijke woorden van het verantwoordingsdebat van vorig jaar en ook van afgelopen dinsdag. Van wethouder Kurvers hebben we de bevestiging gekregen dat tot op heden nul huizen van het gas zijn gehaald in de Rotterdamse proeftuinen. Dinsdag noemde ik het beschamend. Vandaag kan ik er niet veel anders van maken. Hoeveel hoger

de kosten voor de rest van Rotterdam worden, daarvan heeft u nog geen idee. College, stop hiermee, ik heb de motie afgelopen dinsdag aangekondigd. We dienen hem vandaag hierbij in. Uit de peiling van Maurice de Hond blijkt dat geen enkele Rotterdammer achter de plannen van het college staat. We hebben ook een motie die ik nu ga indienen, 'Van het gas af blijft een keuze'. We willen niet dat Rotterdammers gedwongen worden van het gas af te gaan. Daarvoor dienen wij de motie in.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis wil een vraag stellen.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, dit is natuurlijk de grijsgedraaide plaat van Leefbaar Rotterdam. Maar Leefbaar Rotterdam heeft ook al eerder gezegd: wij steunen op zich de algemene klimaatambities; wij zijn geen klimaatsceptici. 2050 moeten we CO₂-neutraal zijn. 8% van onze nationale uitstoot van CO₂ is het verbranden van aardgas. U zegt dat u geen woningen van het aardgas wilt afhaken. Hoe wilt u dan klimaatneutraal worden?

De heer **KOSTER** (lr). Als we het over grijsgedraaide platen hebben, ik hoor er hier ook weer eentje van GroenLinks. U weet zelf, we hebben de afgelopen weken hartstochtelijk gepleit voor de businesscase om te kijken of er zonnepanelen kunnen komen op de Rotterdamse daken van het gemeentelijk vastgoed. Ik heb u geen enkel moment daarover een kritische noot horen kraken, terwijl deze businesscase al eerder uitgevoerd had moeten worden. Dat doen we. We komen zo meteen ook met een motie die we ondersteunen van DENK over aquathermie. Ik heb een andere vraag. Ik hoor eigenlijk graag wat de VVD wil. We hebben net een motie op het RIS zien staan. Die lijkt ook redelijk op de motie die ik zojuist heb ingediend. Ik heb ook een motie van het Tweede Kamerlid Koerhuis uit juni 2020 gezien om te stoppen met proeftuinen aardgasvrij. Ik zou dat graag van mevrouw Van Groningen horen.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, dit is een beproefde techniek van Leefbaar Rotterdam. Als je ergens geen antwoord op hebt, ga je over iets totaal anders praten. Nee, mijnheer Koster, mijn vraag is: we hebben in Rotterdam meer dan 300.000 woningen die nu allemaal op aardgas gestookt worden. U zegt: in 2050 moeten we ook klimaatneutraal zijn, want dat heeft u gezegd. U bent niet klimaatsceptisch, dus dat veronderstel ik dan. Hoe gaan we die 300.000 woningen dan van het aardgas af krijgen, of hoe gaan we dan zorgen dat die duurzaam verwarmd worden? Gaat u die zonnepanelen allemaal met een elektrisch draadje in die woningen steken? Legt u het me uit.

De heer **KOSTER** (lr). Mijnheer Leewis, ik vind het heel fijn dat u hier weer op terugkomt. We hebben dit debat herhaaldelijke malen gevoerd in de commissies. Wij zien dat het aardgasvrij maken van huizen weinig toevoegt voor de CO₂-uitstoot. Richt uw pijlen nu op de haven, het industriegebied. U zult zien dat daar veel meer is, sterker nog, ik verwijs u naar een DCMR-rapport waar u ziet dat de restopgave veel groter is geworden. De uitstoot van de woningen in de bebouwde kom in Rotterdam is onder de 1 megaton. Dat u daaraan gaat draaien en de grote uitstoot wel zijn gang laat gaan, laat zien waar de prioriteit van GroenLinks ligt. Dank u voorzitter, ik laat het hierbij.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Nee voorzitter, kijk, opnieuw doet de heer Koster hetzelfde. Hij praat op een totaal andere manier eroverheen en geeft geen antwoord op de vraag. Ja, die uitstoot van de haven is ontzettend belangrijk. Daar hebben wij ons hartstochtelijk voor uitgesproken. Maar voorzitter, de heer Koster moet nog steeds de woningen van het gas af halen, want dat is nog steeds uitstoot. En als hij in 2050 klimaatneutraal wil zijn, moet dat nog steeds op nul.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Mijnheer de voorzitter, wij hoeven helemaal niks. Wij hoeven die woningen niet van het aardgas af te halen. Het zijn proeftuinen en wij roepen op om daarmee te stoppen. Dank.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen, u kreeg net ook een vraag van de heer Koster.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank. Ik zie de motie graag tegemoet, ik heb hem nog niet gelezen. Dan zal ik daarna een oordeel vellen.

De **VOORZITTER**. Dank. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Hij lijkt wel redelijk erg veel op de motie die net van uw hand van het RIS is afgehaald, dus ik denk dat u er wel naar zou kunnen kijken.

De **VOORZITTER**. De heer Koster heeft de volgende moties ingediend.

Motie 2. Van het gas af blijft een keuze

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni ter bespreking van voorstel tot vaststelling van de Rotterdamse Transitievisie Warmte;

constaterende dat:

- het rijk als doelstelling heeft om in 2050 klimaatneutraal te zijn;
- Eneco in 2035 klimaatneutraal wil zijn en daarom in 2025 stopt met de verkoop van op gas gestookte cv-ketels;

overwegende dat:

- de voorgenomen plannen omtrent aardgasvrij impact hebben op Rotterdammers;
- haalbaarheid en betaalbaarheid een vereiste moeten zijn;
- er momenteel op continentaal niveau nog discussie is of aardgas een groene energiebron is;
- diverse gemeenten bij de minister van Binnenlandse Zaken hebben laten weten dat zij 'een wijkgerichte aanpak op basis van louter vrijwilligheid niet haalbaar is en derhalve wettelijke bevoegdheden nodig zijn, zoals de mogelijkheid een aanwijzing te geven om de levering van aardgas te kunnen beëindigen';
- het een vrije keuze voor ieder individu dient te zijn om wel of niet van het gas af te gaan en derhalve niemand verplicht mag worden;

verzoekt het college:

- ervoor te zorgen dat geen enkele Rotterdammer verplicht wordt om bij de gebiedsaanpak van het gas af te gaan én desgewenst iedere Rotterdammer gebruik kan blijven maken van een gasgestookte cv-ketel;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.F.E. Koster

Motie 3. Einde verhaal voor project aardgasvrij

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni ter bespreking van de Rotterdamse Transitievisie Warmte;

constaterende dat:

- dit college voornemens is om voor het einde van zijn collegeperiode 10.000 woningen van het gas af te halen, gevolgd door nog eens 75.000 extra woningen tot 2030;
- er diverse proeftuinen zijn aangewezen om 'lerend' te werken aan een aanpak om woningen van het gas af te halen;
- de Rekenkamer vorig jaar zeer kritisch was omtrent de proeftuinen aardgasvrije wijken;

overwegende dat:

- de uitstoot van de gebouwde omgeving zeer beperkt is en de kosten hiervan astronomisch zijn;
- een meerderheid van de Rotterdammers totaal niet zit te wachten om van het gas af te gaan;
- de bewoners van de proeftuinwijken een bijdrage tot € 1.500,00 moeten betalen, maar het volstrekt onduidelijk is hoe hoog deze kosten zijn voor de wijken die in de toekomst van het gas af moeten;
- het volstrekt onwenselijk en onverantwoord is om de Rotterdammer op enorme kosten te jagen;
- het ministerie van Financiën reeds in een memo liet weten dat het aardgasvrij maken van woningen een goede bezuiniging zou zijn, omdat de kosten hoog zijn en de baten laag;
- diverse gemeenten aan de minister van Binnenlandse Zaken het volgende hebben laten weten: 'Een wijkgerichte aanpak op basis van louter vrijwilligheid is volgens proeftuingemeenten niet haalbaar. Als sluitstuk voor het aardgasvrij maken van een wijk zijn wettelijke bevoegdheden noodzakelijk, zoals de mogelijkheid een aanwijzing te geven om de levering van aardgas te kunnen beëindigen';
- hiermee een grote discrepantie bestaat tussen de diverse publieke actoren (gemeenten, ministerie BZa en Financiën) omtrent dit dossier;
- er momenteel op Europees niveau discussie is omtrent de vraag of aardgas een duurzame energiebron is;

verzoekt het college:

- per direct te stoppen met alle activiteiten gericht op het aardgasvrij maken van bestaande woningen en bedrijfspanden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.F.E. Koster

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. U mag nu in de eerste termijn, mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank, en dan komt het vast goed voorzitter. Ja voorzitter, warme die betaalbaar is, is essentieel, zeker in Rotterdam. Wat de Rotterdamse VVD betreft moet de warmtetransitie door van het gas af te gaan allereerst betaalbaar zijn, maar daarnaast ook concreet en haalbaar. De leidende principes borgen deze essentiële zaken. Voorzitter, de energietransitie kunnen we niet alleen. De hulp van het rijk is hard nodig en we zijn dan ook blij met het leidend principe dat we alleen in deze gebieden aan de slag gaan als er voldoende financiële en ook juridische randvoorwaarden zijn. Alleen, wat als het rijk een andere strategie gaat varen? Hebben we dan een exit? Want we willen dat

Rotterdam er wel warmpjes bij blijft zitten. Deze exit willen wij graag vormgeven met het amendement 'Warme exit; energietransitie goed geregeld', samen met DENK, zodat we zorgen dat, mocht de rijksoverheid een andere koers gaan varen, we geen nieuwe projecten starten, maar wel degelijk projecten die bijdragen aan ons warmtenetwerk of betaalbaar zijn voor de gemeente en haar inwoners.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ik had een vraag aan mevrouw Van Groningen, want u zegt: een warme exit als het rijk niet over de brug komt. Volgens mij staat in het raadsbesluit een hele waslijst aan financiering die we nodig hebben om dit mogelijk te maken. Dat maakt denk ik per definitie al dat het dus een exit is. Ik zie niet helemaal de toegevoegde waarde van uw voorstel.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dat kan, maar we besluiten het niet concreet en daarom wil ik het graag in de leidende principes meenemen, dat daar ook in staat dat als het rijk een andere koers gaat varen, we het dan goed geborgd hebben.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja kijk, ik wil er niet te veel procedureel over doen, maar in het raadsbesluit staat gewoon expliciet benoemd wat dit college nodig heeft om onze visie te kunnen realiseren. Als daar onverhoopt iets in gebeurt en dat lukt niet, dan ga ik er zomaar van uit, maar laat ik de vraag maar gelijk aan de wethouder stellen, dat daarmee ook ons ambitieniveau zal worden aangepast en daarmee ook uw voorstel niet nodig is.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank, laten we dan het antwoord van de wethouder afwachten, mijnheer Tak.

Een tweede punt is het draagvlak van onze Rotterdammers en het wegnemen van onzekerheid. Kleine overzichtelijke stappen en pilots helpen daarbij. Net als het inzetten van energiecoaches, het afgeven van persoonsgebonden leningen en kookworkshops in de aangewezen gebieden. De WANNEER-kaart geeft een helder overzicht van welke wijken wanneer aan de beurt zijn voor 2030. Dat gaat zeker die onzekerheid wegnemen. We hebben wel een belangrijke vraag, want het is belangrijk dat dit snel en zorgvuldig wordt gecommuniceerd. Wat is het plan van aanpak hiervoor om de Rotterdammers te informeren? Tot slot voorzitter, we willen geen maatregelen die we gaan nemen die onnodig of ongunstig zijn en we hebben destijds in 2020 de motie 'Behouden wat goed is' aangenomen, zodat we kunnen onderzoeken of het mogelijk is kwalitatief goede leidingen te behouden. We hopen dat het onderzoek in volle gang is en horen dan ook graag wanneer we een nieuwe update krijgen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Warme exit; transitie goed geregeld

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de 'Rotterdamse Transitievisie Warmte';

besluit:

de bijgevoegde Rotterdamse Transitievisie Warmte vast te stellen, met de volgende leidende principes:

- het in het coalitieakkoord beschreven doel te behalen om in 2050 - binnen 30 jaar - alle 263.000 aardgasaansluitingen in Rotterdam te vervangen voor een duurzaam alternatief;
- een duurzaam alternatief voor aardgas te realiseren tegen de laagst maatschappelijk kosten via een gebiedsgerichte aanpak;
- de WANNEER-kaart vast te stellen, waarop wordt aangegeven welke gebieden kansrijk zijn om voor 2030 met een gebiedsgerichte aanpak aardgasvrij aan de slag te gaan;
- aan de slag te gaan in deze gebieden als de benodigde financiële en juridische randvoorwaarden voldoende zijn;

het volgende toe te voegen:

het volgende leidende principe toe te voegen:

- bij een mogelijk rijksbesluit om te stoppen met het van aardgasvrij af te gaan, geen nieuwe projecten meer op te starten voor het aardgasvrij maken tenzij deze bijdragen aan een uitbreiding van het Warmtenet of op een andere haalbare en betaalbare manier te organiseren zijn voor zowel inwoners als gemeente middels andere duurzame energiebronnen."

w.g. D.A. van Groningen en N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Toelichting:

We weten allemaal dat ons klimaatakkoord niet kan, zonder het nationale klimaatakkoord. Het nationale klimaatakkoord zal namelijk de grote koers, de regelgeving en maatregelen bepalen. En daaruit volgend ook de financiële bijdrage. Een financiële bijdrage, die wij als lokale overheid zo hard nodig hebben. Wat ons betreft moet het nationale klimaatakkoord echt leidend blijven. Dat kan alleen door aan de voorkant duidelijke, realistische en heldere afspraken te maken en de rijksoverheid te volgen als ze door nieuwe inzichten een andere koers gaat varen. Indien de rijksoverheid besluit om te stoppen met van het gas af te gaan hierbij aan te sluiten. Wel de reeds gefinancierde projecten af te maken, maar geen nieuwe projecten om van het gas af te gaan te starten.

Daarnaast samen met de rijksoverheid naar alternatieven te zoeken om de klimaatdoelstellingen te bereiken. Hierdoor behouden we ook een exitstrategie mochten we door landelijk beleid niet meer van het gas afgaan. Dat houdt onze energietransitie haalbaar, realistisch en betaalbaar.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, met dit voorstel geven we duidelijkheid. Duidelijkheid over wanneer Rotterdammers kunnen gaan starten met van het aardgas gaan of het duurzaam verwarmen van hun woningen en duidelijkheid dat dat betaalbaar moet. Dat vind ik een groot compliment aan het college dat wij als stad dat voor elkaar krijgen, want die duidelijkheid geven aan Rotterdammers is essentieel. Het is ook essentieel dat we dit gaan doen. Ik heb het net al gezegd, 8% van de nationale uitstoot is het verbranden van aardgas. Hoe groot die operatie ook is, dat moeten we gaan doen en daar moeten we op tijd mee beginnen. Dat begint bij duidelijkheid en aangeven hoe en dat doen we hiermee. Niets doen en zeggen: nee, dat gaan we niet doen, zoals de heer Koster net zegt, is echt volstrekt onverantwoordelijk. Want dat betekent dat we straks richting 2030, 2040 opeens tegen heel veel Rotterdammers moeten zeggen: u moet heel snel van het gas af tegen heel hoge

kosten dan waarschijnlijk, omdat we nu niets gedaan hebben. Ja voorzitter, dat is echt een manier van overgavepolitiek waar ik niet thuis op geef. Ik heb één vraag aan de wethouder. We zetten in het beleidsstuk heel erg in op no-regretmaatregelen. Dat snap ik aan de ene kant heel goed, want dat is logisch om te doen en je wilt mensen niet onnodig met kosten opzadelen. Aan de andere kant zijn er ontzettend veel technieken op dit veld juist aan het ontwikkelen. Er zit heel veel innovatie in en juist de overheid heeft ook de mogelijkheid om met investeringen die innovatie los te maken, ook als ze op het moment van investering nog niet rendabel zijn. Mijn vraag is dus hoe dat nu zit in dit beleid. Hebben wij nog wel de speelruimte om gericht investeringen te doen, ook als ze op dit moment nog niet onrendabel zijn, of blokkeren we dat echt door volledig zo in te zetten op dat no-regretonderdeel?

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, D66 is trots op de ambitie die het college aan de dag legt om de woningen van het gas te halen. Ook zijn we trots dat wij vooroplopen in Nederland. Wij vinden het niet alleen van belang om de klimaatdoelen te halen, maar ook uiteindelijk als we kijken naar de rest van het land, dat het op een gegeven moment niet meer fatsoenlijk is om nog langer gas te winnen in Groningen. En dat het ook niet goed is om met gas aan de leiband van bepaalde staten te lopen in Europa wat we liever niet willen. Dus wij zijn er trots op. Ook wij hebben wel wat vragen gesteld in de commissie over de uitvoering. Gaat dit lukken, gaat dit ook lukken tegen deze kosten in heel Rotterdam op den duur? We steunen de ambitie. We gaan wel scherp kijken naar de uitvoering of dit op de langere termijn ook goed gaat. Wel wil D66 nog wel de complimenten geven dat we het echt heel goed vinden hoe dit in de wijken samen met Rotterdammers wordt opgepakt. Daar zijn we trots op en we zouden zeggen: ga zo door en wij houden het kritisch in de gaten.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank u voorzitter. U heeft mijn partij vaak gehoord over betaalbaarheid. Ik moet zeggen dat dat ook het eerste woord was waarop ik ging zoeken in dit voorstel. Ik wil de wethouder graag een compliment geven; er is meer dan genoeg ruimte voor opgenomen in dit voorstel. Daarmee hebben wij ook het vertrouwen dat dit college in de uitvoering van deze Transitievisie Warmte ook oog zal hebben voor de betaalbaarheid van deze transitie. Goed, ik had het er net al even kort over. Laten we heel eerlijk zijn, wij zien ook dat dit niet gratis is, om ook maar tegen de heer Koster te zeggen. Daarom zie je ook in het raadsbesluit dat er een hele waslijst aan financieringsmiddelen nodig zijn om deze ambitie te realiseren. Dat is nu eenmaal zo. Deze ambitie is ook te groot voor Rotterdam alleen. Daarom kijken we ook naar het rijk. De heer Leewis zei het denk ik al terecht: we moeten nu investeren om grotere kosten in de toekomst te voorkomen. En inderdaad, afhankelijkheid, ik zeg het maar gewoon, van Rusland en andere staten. Overigens, als je gas importeert uit die staten is de CO₂-uitstoot daarvan navenant nog vele malen groter dan wat we nu hebben in Nederland. Deze transitie is dus gewoon hartstikke hard nodig. We vinden het ook heel goed om te zien dat we het nu concreet maken, dat we het ook toepassen op het type woningen, het type aansluitingen die als alternatief kunnen dienen. Wel zouden we van het college inderdaad graag met enige regelmaat een update willen ontvangen, met name ten aanzien van de financiering. Want ik kan me zomaar voorstellen dat dat een heikel punt gaat worden. De heer Koster was er kritisch op hoeveel huizen er nu van het gas zijn afgehaald. Laten we heel eerlijk zijn, dat vraagt gewoon om heel veel geld. Dat vraagt om heel veel geld van het rijk en dat vraagt denk ik ook om extra inzet van een eventueel nieuw kabinet, maar daar zou ik graag van de wethouder nog het een en ander over willen horen. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter. Het was weer opvallend dat de heer Koster van Leefbaar Rotterdam wel heel enthousiast is over het slopen van onze haven, fossiele brandstof, onze fantastische haven. Heel triest dat Leefbaar Rotterdam zo denkt. Goed, vaststelling Rotterdamse Transitievisie Warmte. De PVV blijft tegen het gedwongen van het gas af moeten. Het is schreeuwend duur, levert niets op en, heel belangrijk, er is geen draagvlak voor. Bovendien gaan de landen om ons heen juist aan het gas vanwege de milieuvoordelen en wij moeten dan miljarden aan infrastructuur bij het grofvuil zetten om ervan af te gaan. Knettergek voorzitter. De PVV zal tegen deze idioterie-motie stemmen. Stop de klimaatgekte. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, in 2030 moeten zeker 2 miljoen huizen van het gas af zijn en op regionaal niveau hebben we de RES. Op gemeentelijk niveau wordt in de transitievisie uitgewerkt op welke wijze welke wijken van de gasaansluiting worden losgekoppeld. Voorzitter, de transitievisie geeft richting aan een aanpak en het stappenplan dat we hebben gezien geeft houvast. De leidende principes geven een raamwerk. Haalbaar, betaalbaar, klinkt erin door. Maar het blijft hopen dat we het redden. Want we weten tot nu toe wat de daadwerkelijke kosten zijn van het aardgasvrij maken. En ondanks alle inzet van de gemeente en het rijk blijft er bij bewoners enorme aarzeling bestaan om hun woning aardgasvrij te maken. En nog meer aarzeling ontstaat door een landelijke ontwikkeling, waarbij vragen worden gesteld over het rendabel en realistisch aardgasvrij kunnen maken. We dienen dan ook samen met de VVD een amendement in, zodat als leidend principe kan worden toegevoegd dat wij de rijksoverheid volgen bij deze aardgasvrije aanpak. De aanpak kunnen wij als gemeente niet financieel dragen en ook onze bewoners hebben we tot nu toe niet kunnen overtuigen. Voorzitter, het blijft hopen dat dit stappenplan daadwerkelijk resultaat oplevert en niet alleen inzichten. DENK Rotterdam blijft kritisch op de inspraakmogelijkheden van burgers en we vinden het uitermate belangrijk dat bewoners niet gedwongen worden om maatregelen te nemen die ze niet willen of die financieel niet in hun voordeel zijn.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Leewis wil een vraag stellen.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, de opmerking van mevrouw Mohamed-Hoesein dat er geen draagvlak is, verbaast me een beetje, omdat bij de eerste gebiedsaanpak die we nu echt helemaal van de grond hebben, er 70% van de inwoners van de wijk meedoen. Dat noem ik toch een stevig draagvlak.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, de heer Leewis weet ook dat daar enorm veel geld in is gestopt en dat daar voornamelijk het doel was: inzicht verkrijgen.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, ik ga verder. We tekenen mee met de motie van Leefbaar Rotterdam, waarbij wij het van belang vinden dat bewoners niet gedwongen worden maatregelen te nemen die ze niet willen. Voorzitter, de klimaatdoelen blijven staan. Nieuwe energiebronnen moeten worden doorontwikkeld. We zien net als de wethouder ook dat aquathermie een mooie aanvulling kan zijn op de schone energiemix, net als andere nieuwe energiebronnen. Effectieve samenwerking met stakeholders die expertise

hierover hebben is essentieel. We vinden het dan ook belangrijk dat deze stakeholders allen op gelijke wijze worden benoemd zodat alle energiebronnen ook daadwerkelijk worden betrokken. Voorzitter, we dienen daarover een motie in en vragen de wethouder de relevante partners expliciet te benoemen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Mohamed-Hoesein heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Energie uit water

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van agendapunt 19. Het voorstel tot vaststelling van de Rotterdamse Transitievisie Warmte;

constaterende dat:

- Rotterdam als ambitie heeft om aardgasvrij en klimaatneutraal te zijn voor 2050;
- uit de RES en de Rotterdamse Schone Energiestrategie blijkt dat in de toekomst een tekort is aan schone elektriciteit;
- uit diezelfde strategie ook blijkt dat er een overschot wordt voorzien aan duurzame warmte zoals aquathermie;
- in het overzicht van betrokken stakeholders geen type organisatie is opgenomen die expertise heeft over aquathermie;

van mening dat:

- er nu al tijdig ingezet moet worden om mogelijke tekorten aan schone elektriciteit in de toekomst te voorkomen;
- een effectieve samenwerking met stakeholders essentieel is bij de energieopgave en de strategische keuzes in de energietransitie;
- aquathermie een mooie aanvulling kan zijn op de schone energiemix;

verzoekt het college:

- relevante partners met expertise over aquathermie op te nemen in het overzicht van betrokken stakeholders;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein en G.F.E. Koster

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? Mijnheer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Dank u voorzitter. Dat we van het gas af moeten is natuurlijk duidelijk voor de SP, want dat is dadelijk gewoon op. We kunnen wel praten, maar het houdt op hè, gas. Of we moeten heel veel poen naar Poetin sturen en dat willen we ook niet. Je kunt er niet omheen, het moet. Maar het raakt wel heel erg diep bij het menselijk bestaan soms, vooral die 30% die we nog niet bereikt hebben. Dat zijn vaak mensen die het niet zo breed hebben of best wel een afstand hebben tot het maatschappelijk leven. Zij moeten echt een enorm grote stap maken, dus het is voor de SP super-, super-superbelangrijk om dat draagvlak en die participatie goed te organiseren. Ik zie de partners die genoemd zijn. Dus gedurende het proces moeten we daar echt alert op blijven, superalert, nogmaals. Maar in de grote lijnen steunt de SP uiteraard het standpunt, want we kunnen niet anders. We staan met onze rug tegen de muur. We moeten van het gas en het

liefst zo snel mogelijk, maar alstublieft met oog voor mensen die af en toe wat tegenstribbelen. Dat doen ze niet omdat ze onwillig zijn. Dat doen ze omdat ze denken: shit, ik kan het niet betalen, ik kan het niet hebben. Of ze geloven er nog niet helemaal in. Dus met begrip en met overtuigingskracht en alstublieft niet met dwang. Dank u.

De **VOORZITTER**. De heer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Ja voorzitter, Nida is eigenlijk blij met dit plan. We hebben in het verleden vaak gezegd dat we een planning missen. Ik denk dat het hier heel concreet gemaakt wordt en ik denk dat dat gewoon een compliment verdient omdat het duidelijk in de tijdslijn staat wanneer we welke wijk gaan benaderen. Vooral met dat woordje 'benaderen'. Want het is niet zozeer dat erin staat dat iedereen verplicht wordt. Volgens mij is dat ook nog steeds niet het geval. Dat is ook te zien in de experimenten die we gedaan hebben, waarbij 70% wel meeding en 30% niet, dus daar bestaat enige vrijheid in. Echter, het is een herhaling van zetten, we zijn natuurlijk zoals iedereen van mening dat het een dure ingreep is. Dat zien we, dus we zijn natuurlijk ook heel benieuwd hoe zich dat in de toekomst gaat ontwikkelen. Steun van het rijk, Eneco-gelden, we kunnen er heel veel in pompen, en dan heb je natuurlijk die 70% misschien naar 100% gehaald als dat gratis wordt. Dat zal denk ik te duur zijn voor onze gemeente. Die ontwikkeling zien we dus ook wel en we weten dat er natuurlijk heel veel ervaring opgedaan moet worden en dat ook sommige aansluitingen bijvoorbeeld op Warmtenet in de toekomst misschien goedkoper worden. Dat het gas op gaat, daar geloof ik niet in. Ik geloof dat er elke keer weer nieuwe gasbubbels gevonden worden. Dat zien we in de wereld eigenlijk wel gebeuren, evenals nieuwe manieren van gas ontwikkelen. Ik denk dus dat we er gewoon aan moeten om ons klimaat te redden. Dat is denk ik het allerbelangrijkste waar we nu voor staan. Een ander element waar we wel kritisch op zijn is inderdaad de opmerking die een aantal keer voorgekomen is, namelijk dat bepaalde aanbieders dan een monopolie zouden krijgen in de wijken. Daar willen we in de toekomst ook nog kritisch naar kijken. Op dit moment hebben we geen verdere opmerkingen op dit plan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? De wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter en dank ook voor de verscheidenheid aan woorden van steun maar ook complimenten die doorklinken. Want het gaat over de participatie, het realisme, de betaalbaarheid of gewoon het duurzaamheidsaspect: we moeten echt aan de slag. En laten we eerlijk zijn, als je Rotterdam aardgasvrij wilt maken, kun je niet wachten tot 2049 en dan alles in één klap doen. We hebben vijf pilots met gebiedsaanpakken waar we gewoon op bewegen, waar we beginnen, waar we Rotterdammers verleiden, mijnheer Van Zevenbergen. Met overtuigingskracht, met begrip, maar zeker niet met dwang. Want alles op basis van vrijwilligheid. Dat is misschien wel de ultieme draagvlakmeting die je kunt hebben in je pilootaanpak. Het document dat nu voorligt gaat eigenlijk een stap verder. Het is de combinatie van de Regionale Energiestrategie. Wat is de beste manier voor Rotterdam om in de toekomst aan de energiebehoefte te voldoen? We hebben restwarmte, laten we onszelf ook gelukkig prijzen met die mogelijkheid. Dat hebben andere gemeenten niet, dus die moeten van veel verder komen. En we hebben gekeken naar welke wijken kansrijk zijn om de komende jaren op warmte over te sluiten. Hier leggen we de bal op de stip. We hebben de analyse gemaakt welke wijken kansrijk zouden kunnen zijn. Het is duidelijk een verleidingsdocument, het is geen bindende visie. Het is niet dat we wijken verplichten om nu van het aardgas af te gaan. We zeggen ook niet: ze komen tot 2030 aan snee. We zeggen wel: ze zijn kansrijk om aan snee te komen. Maar dat zal iedere keer weer een nieuwe aanpak vragen die uitgewerkt wordt en waarin we kijken naar haalbaarheid, betaalbaarheid, participatie en ook naar wat de

beste bronnenstrategie is. Daar kom ik straks op terug in mijn beantwoording van mevrouw Mohamed-Hoesein en de vraag naar innovatie. Dat document ligt nu voor en daarmee creëren we ook een stukje duidelijkheid richting de bewoners. Daarmee kunnen ze dus die no-regretkeuzes gaan maken. Ik denk dat dat no-regret of robuust, dat is met name zo vaak in het stuk voorgekomen omdat we juist ook duidelijkheid willen geven richting die bewoners. Die moeten soms ook keuzes maken: ga ik nu mijn cv vervangen of niet, of wanneer ben ik aan de beurt, ga ik isoleren of wacht ik daar nog even mee? Daar willen we duidelijkheid aan geven. Dat kan via alle algemene communicatiekanalen die er zijn, de Duurzaamheidswinkels. Er is ook een Duurzaamheidsloket. In de gebiedsaanpakken gaan we daar natuurlijk een stap verder in waar we concreet aan de slag gaan. Daar wordt echt gekeken naar de wijk zelf, naar de behoefte in de wijk. Zo is er in Pendrecht een heel pakket op maat gemaakt dat voldoet aan de informatiebehoefte. In de wijk zelf is er een plek waar mensen kunnen samenkomen, een buurtwinkel waar ook gekookt kan worden. Dan ga je echt maatwerk toepassen. Maar dan die no-regret. Dat is dus echt vanuit die Rotterdammer gedaan. Maar dat betekent niet dat we niet innoveren, sterker nog, we moeten openstaan voor innovatie. We zeggen ook niet: we stellen nu iets vast en dat is dan de koers tot 2050 en we zijn klaar. Nee, we zeggen: dit is op dit moment, met de kennis van vandaag, het beste wat we weten en het meest kansrijk, maar het zal zich in de tijd moeten gaan bewijzen. En we hebben in Rozenburg een proefinstallatie staan om met waterstof te werken. Wordt dat de toekomst? Ik weet het niet. Gaat het werken, gaat het vliegen? Dan gaan we daar kijken. Wij zullen sowieso dit document ook om de vijf jaar met elkaar herijken. Je moet ook nieuwe innovatie meenemen. Je moet ook niet alleen naar Rotterdam kijken, maar ook naar de rest van Nederland. Dat zullen we dus steeds meenemen. We zijn ook bezig met het gebruik van restwarmte van datacenter. We zijn ook bezig met aquathermie, waar een vraag over is gesteld. Dat heeft ook allemaal een plek gekregen. Maar daar zullen we ook echt voor openstaan, dus we zullen ook open blijven staan voor innovatie, innovatieve vormen. Maar hier is gewoon gekeken wat nu de beste manier, de goedkoopste manier is voor Rotterdam en de Rotterdammers en waar de wijken het kansrijkst zijn om van het aardgas af te gaan. Daar komt dit document uit voort. Dan toch nog iets over de kosten richting mevrouw Mohamed-Hoesein, en ook mijnheer Van Noppen benadrukte die kosten. Ik denk dat we ook moeten leren om in termen van investeringen te praten. We doen het ook voor een duurzame toekomst. We doen het voor een beter Rotterdam. En ja, het kost veel geld, maar dat staat ook duidelijk in dit stuk. We kunnen het niet alleen, we hebben hulp van het rijk nodig en we hebben oog voor de portemonnee van de Rotterdammer en het draagvlak daarin. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Daar leg ik als bouwethouder wel een extra zorg overheen. Het gaat natuurlijk niet alleen om de kosten van verduurzaming. Ik ben vorige week samen met collega Grauss nog in Pendrecht geweest om te praten over de energietransitie-aanpak daar en wat dat betekent voor mensen. Dan kom je ook gewoon in gesprek over überhaupt meerjarig onderhoud van de balkons, van de leidingen, van de VVE die niet actief is. Dus we hebben daar echt nog wel een heel lange weg te gaan. Het eerlijke verhaal is natuurlijk dat verduurzaming daar een heel belangrijk aspect in is, maar dat al die andere dingen ook gedaan moeten worden. Je belt één keer aan bij iemand, dus dan moet je ook het eerlijke verhaal vertellen. Dat is in ieder geval onze inzet. Dan ga ik naar de moties en het amendement die zijn ingediend. Er is een amendement ingediend, dat stelt: laten we die rijksoverheid volgen. Als u dat amendement aanneemt is dat een heel helder signaal dat we eigenlijk ook al in de randvoorwaarden hebben opgenomen. Wij zijn onderdeel van Nederland. Wij volgen het rijksbeleid. Niemand wordt hier verplicht. Het is staande praktijk. Als je dit opneemt, dan geeft u daarmee een krachtig signaal dat ons misschien ook wel helpt in die lobby om dat nog steviger richting het rijk te zetten. En met deze toelichting kan ik met dit amendement leven en het omarmen.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank voorzitter, even ook voor mijn eigen begrip. Ook als we dit amendement dus niet aannemen is het toch eigenlijk gewoon staande praktijk, als ik het goed begrijp?

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Jazeker, en we hebben ook randvoorwaarden geformuleerd waarin we zeggen: we kijken ook naar de rijksoverheid en we volgen ook het rijksbeleid. Rotterdam staat daar niet alleen in. We zien ook dat het rijk over de brug komt met rijks gelden voor de aardgasvrije aanpakken nu. Bospolder-Tussendijken, specifiek voor Zuid, Pendrecht. Daar zit ook veel rijkssubsidie in. En Rotterdam is gewoon onderdeel van Nederland en wij willen die randvoorwaarden heel scherp stellen. Het zou dus een extra aanvulling en aanscherping zijn en daarom kan ik het amendement ook omarmen.

De motie 'Van het gas af blijft een keuze'. Ja, niemand wordt hier verplicht. Alles is op basis van vrijwilligheid en deze motie is dan ook overbodig. Ik zou die willen ontraden. We hebben juist een heel persoonlijke benadering gedaan in IJsselmonde en die staan we ook voor in Pendrecht. Ik denk dat dat de ultieme draagvlakmeting is, de lakmoesproef van: gaan Rotterdammers mee? Hebben wij een redelijk verhaal? Hebben we een strak aanbod? Deze motie wil ik dus ontraden.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, nogmaals voorzitter, we hebben dat een paar maal moeten constateren. Doordat er zoveel geld naartoe gaat is het in Heindijk een zwaar gesubsidieerd project. Daar krijgen mensen voor € 1.500,00 de kans hun huis aardgasvrij te maken. Het beeld dat u schetst is voor heel Rotterdam gewoon niet haalbaar. In Den Haag heeft uw partijgenoot Koerhuis vorig jaar een motie ingediend om te stoppen met de proeftuinen en ook zie je in een intern memo van het ministerie van Financiën dat als mogelijke ombuiging het stoppen met dit soort proeftuinen wordt genoemd. Hoe kijkt u daar tegenaan? Als er straks een coalitieakkoord is waarin wordt gezegd dat we hierop moeten bezuinigen, ben ik heel benieuwd hoe u straks aan de Rotterdammers gaat uitleggen dat u hier in Rotterdam toch dit geld heeft uitgegeven.

De **VOORZITTER**. Wethouder

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank. Misschien de vraag terug richting de heer Koster. Ik denk dat wij blij mogen zijn met de rijksbijdrage die we krijgen. Ik vind het logisch dat we willen leren, we zitten in een lerende aanpak. Ik vind alleen niet dat Rotterdammers het leergeld moeten betalen. Dus in deze fase van starten en pionieren vind ik het volstrekt logisch en verklaarbaar en terecht dat wij Rotterdammers flink tegemoetkomen in de kosten. En ja, dat is een flinke som. Ja, daar gaat veel geld heen. Dat is gelukkig ook heel veel rijks geld. Maar wij moeten leren en wij moeten innoveren. We zijn ook met Invest-NL aan het kijken of wij die kosten omlaag kunnen brengen. We zijn met Vattenfall en Eneco aan het kijken of wij die kosten omlaag kunnen brengen. We zijn aan het kijken of we met slimme methoden van werken en aanbesteden die kosten omlaag kunnen brengen. We moeten leren ook over heel Nederland heen, en dat is precies wat we doen. En dan vind ik dat die rekening niet bij de Rotterdammer moet liggen. In deze fase, als wij beslissen om met die proeftuinwijken aan de slag te gaan, wordt die rekening ook met rijks geld en gemeentegeld betaald en komt die niet bij de Rotterdammer te liggen. Dat wil ik daarover zeggen. Het klopt inderdaad, we weten de kosten per gebiedsaanpak. Die maken we per gebiedsaanpak ook concreet en inzichtelijk. Dat hebben we recent ook weer voor Pendrecht gedaan en voor Heindijk weten we dat precies. Dat zullen we binnenkort ook voor Bospolder-Tussendijken gaan doen. Zo gaan we stap voor stap voor stap leren en gaan we zien wat de daadwerkelijke kosten daarin zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ik permitteer me toch nog één slotopmerking. De wijk Heindijk lag dicht bij het Warmtenet. Daar was het relatief makkelijk. Maar kijk je nu naar andere wijken. Jan Rotmans, die hebben we al een paar benoemd, heeft € 100.000,00 uitgegeven om zijn huis aardgasvrij te maken en het is hem nog niet gelukt. Als dan daadwerkelijk het doel is van een proeftuin om te leren, ga dan in zo'n moeilijke wijk kijken en ga niet bij de makkelijke dingen zitten, waar een makkelijke score is en waardoor u een verkeerd beeld neerzet dat het voor € 1.500,00 te doen is.

De **VOORZITTER**. Dit debat heeft u volgens mij in de commissie al zeer uitvoerig gedaan. Het is hier nu besluitvormend. We gaan het debat niet nog een keer overdoen.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Rest mij te zeggen dat we vijf wijken hebben gekozen die verschillend zijn van aard, waar we verschillende dingen leren. Concessievrij, van het Warmtenet af, dicht bij het Warmtenet. Dus die assen pakken we om te leren. Ja, volgens mij zegt mijnheer Koster impliciet ook dat hij voorstander is van deze visie die voorligt, want daar is juist gekeken naar wat de beste manier is voor wijken die dicht op dat Warmtenet liggen en de goedkoopste manier voor Rotterdammers om in de toekomst van het Warmtenet af te gaan. Dus ik proef steun aankomen voor de Transitievisie Warmte.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Koster, het is een tweeminutendebat zoals u weet.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, die steun heb ik niet uitgesproken, maar ik constateer dat u geen antwoord geeft op de vraag wat u doet als de nieuwe coalitie in Den Haag ermee stopt.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Rotterdam is een praktische stad. We zijn begonnen met een aantal aardgasvrije aanpakken. We hebben gecommuniceerd naar bewoners dat zij aan de beurt zijn. Volgens mij hoort bij een betrouwbare overheid dat we dat in ieder geval afmaken. En als de rijkswetgeving verandert, dan hebben wij ons daartoe te verhouden en dan zullen we hier het gesprek weer voeren. Zo simpel is het. Er rouleren van tal van memo's op dit moment in Den Haag over mogelijke ombuigingsopties, dus ik ga daar niet op vooruitlopen.

Tot slot de motie 'Energie uit water'. Die gaat over de aquathermie. U heeft er in de commissie ook naar gevraagd, mevrouw Mohamed-Hoeseini. Ik kan u zeggen dat het wel degelijk onderdeel geweest is van de verkenning.

De **VOORZITTER**. Het is mevrouw Mohamed-Hoeseini.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Sorry.

De **VOORZITTER**. Het geeft niets. Al eerder in het debat is Hoeseini gevallen, maar het is Mohamed-Hoeseini.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel, ik zal het nooit meer verkeerd doen, maar ik durf het nu eerlijk gezegd ook niet meer. Dit is ook wel onderdeel geweest van onze verkenningen. Het zal ook onderdeel zijn van de bronnenstrategie, want Warmtenet aanleggen is één, maar je kunt natuurlijk verschillende bronnen daarop aansluiten. Daar komt ook aquathermie bij kijken. Ik kan dit dus gewoon heel goed omarmen en dan gaan we in dit stuk gewoon scherper opnemen wat we hebben gedaan, wie de stakeholders waren en hoe we daar in de toekomst ook mee om willen gaan. Want we kijken er wel degelijk naar. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Besluitvorming volgt vanavond. Ik was van plan om zoveel mogelijk de B-onderwerpen voor de lunchpauze af te ronden, dus ik ga nog even door als u het goed vindt. Ik zoek bij het volgende onderwerp wethouder Wijbenga. Ik zoek nog mevrouw Roest en mevrouw Arsieni. We gaan dus even een kort changement doen.

Schorsing

20. Tweeminutendebat over statushouders en de Rotterdamse opgave inburgering

De **VOORZITTER**. Welkom terug. Ik heropen het debat. Aan de orde is het tweeminutendebat over statushouders en de Rotterdamse opgave inburgering. Als eerste mevrouw Roest.

Mevrouw **ROEST** (gl). Dank voorzitter. Voorzitter, vandaag spreken wij met elkaar over de voortgang met betrekking tot de nieuwe Wet inburgering en ook de Rotterdamse aanpak statushouders. Mijn fractie heeft op dit dossier drie punten van zorg. Allereerst de nieuwe Wet inburgering. Rotterdam is voortvarend van start gegaan met de uitwerking van deze wet, waarbij gemeenten weer verantwoordelijk worden voor de inburgering. Daar zijn we blij mee, maar helaas kwam vanuit het rijk uitstel op uitstel. En er is nog steeds geen duidelijkheid over de definitieve financiering van deze wet. Doordat de invoering van deze wet zo lang op zich laat wachten, worden ook steeds meer vluchtelingen de dupe van het huidige niet-werkende systeem, waarin malafide inburgeringsbureautjes vrijwel vrij spel hebben. Rotterdam weert zich hiertegen zo goed en zo kwaad als het gaat, maar we zijn daarin beperkt in onze mogelijkheden. GroenLinks is erg blij met de ELIP-aanpak, waarbij we vluchtelingen die de dupe zijn geworden van inburgeringscowboys helpen om alsnog hun inburgering te behalen. Maar we hopen wel dat het de wethouder lukt om de minister ook te doordringen van de noodzaak van extra financiering hiervoor op korte termijn, zeker nu deze groep steeds groter wordt. Als tweede maken we ons zorgen over de constatering dat vluchtelingen aanzienlijk minder gebruikmaken van ondersteuning met betrekking tot psychische gezondheidsproblematiek, terwijl deze groep juist gevoeliger is dan gemiddeld voor psychische problemen. Deze problemen worden vaak groter door het niet tijdig herkennen daarvan en vluchtelingen weten ook vaak onvoldoende waar ze heen moeten met deze klachten. Een bijkomend probleem is dat de wachttijden voor geestelijke gezondheidszorg overal erg lang zijn en zeker bij transculturele instellingen die laagdrempelig ggz aanbieden of instellingen die zijn gespecialiseerd in traumabehandeling. Op dat laatste punt moeten we wederom bij het rijk aankloppen voor hulp, maar op het punt van de bekendheid van deze zorg kunnen wat ons betreft nog stappen gemaakt worden. Als laatste de huisvesting. GroenLinks is blij dat we als gemeente alles op alles zetten om te zorgen dat we alle vluchtelingen die wij als stad krijgen toegewezen ook kunnen huisvesten. Helaas is de situatie op de woningmarkt op dit moment zodanig dat daar voor een deel van deze groep tijdelijke huisvesting moet worden ingezet. Wat ons betreft mag dat niet leiden tot een achteruitgang van de rechtspositie van deze toch vaak kwetsbare groep. Daarom hebben wij samen met PvdA, D66, SP, DENK en NIDA een motie ingediend om te zorgen dat vluchtelingen alsnog een sociale huurwoning krijgen wanneer hun tijdelijke contract afloopt, als ze die zelf nog niet hebben gevonden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Roest heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Laat vluchtelingen niet in de steek na tijdelijke huisvesting

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van het tweeminutendebat over statushouders en de Rotterdamse opgave inburgering;

constaterende dat:

- Rotterdam dit jaar meer vluchtelingen moet huisvesten dan de afgelopen jaren het geval was;
- onze stad tegelijkertijd kampt met een overspannen woningmarkt;
- woningcorporaties hebben aangegeven dat zij 70% van de statushouders kunnen huisvesten in een sociale huurwoning, zoals gebruikelijk is voor deze doelgroep;
- het stadsbestuur van plan is de overige 30% onder te brengen in tijdelijke huisvesting;

overwegende dat:

- een tijdelijke woning ten opzichte van een reguliere sociale huurwoning minder rechten en zekerheden met zich meebrengt;
- de kans groot is dat ook na afloop van het tijdelijke huurcontract nog sprake is van een overspannen woningmarkt;
- vluchtelingen die in onze stad komen wonen daar niet de dupe van mogen worden;

verzoekt het college

- statushouders die in de tijdelijke huisvesting niet voldoende wachttijd opbouwen om een eigen sociale huurwoning te krijgen, door middel van directe bemiddeling, zoals vastgelegd in de Verordening Woonruimtebemiddeling regio Rotterdam 2020, alsnog aan passende huisvesting te helpen;
- dat uit te voeren door de statushouders toe te voegen aan de taakstelling van het desbetreffende jaar;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.L.P.R. Roest, D. Yildirim, N. Arsieni, A. van Zevenbergen, E. Yigit, B. van Noppen en T.J. Vonk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Versnel.

De heer **VERSNEL** (vvd). Dank u wel voorzitter, en wat is het prettig om weer met elkaar van gedachten te kunnen wisselen in deze zaal. Voorzitter, wat doe je als iemand die op de vlucht heeft moeten slaan voor oorlog of geweld na een lange en zware reis voor je deur staat. Dat is een priemende morele vraag en het enige goede antwoord is natuurlijk: binnenlaten. Een plek geven om uit te rusten, voeden en een plek borgen in de gemeenschap. Maar zo eenvoudig als zo'n moreel statement is, zo complex is het duurzaam borgen ervan in de werkelijkheid waarin we daadwerkelijk leven. Veel van de voorzieningen die nodig zijn om mensen hier goed te kunnen opvangen, zoals huizen, leraren en hulpverleners, om hun plek te borgen in onze gemeenschap, raken nagenoeg uitgeput. In de commissie hebben we daar een uitgebreid debat over gehad en ik wil hier gezegd hebben dat ik grote waardering voel voor de bijdrage van alle collega's daarin. Er is van NIDA tot en met Leefbaar Rotterdam gesproken vanuit de oprechte wens om, weliswaar verschillende, maar goede bedoelingen te borgen in het beleid. En het belangrijkste was de bijdrage van de wethouder. Hij was ook duidelijk. Het kan allemaal wel zijn, maar ik heb een taak en die voer ik uit. De echte reis van deze nieuwkomers begint pas als ze hier zijn. De reis om Rotterdammer te worden. Reisbureau Wijbenga staat paraat voor iedereen die er zelf ook voor gaat. En laat er ook geen misverstand over bestaan, de vijfokkoppige VVD-fractie staat daarbij als één mens, enthousiast met groen-wit-groene vlaggen wapperend, achter hem. We geloven dat hij het beter zal maken met het nieuwe stelsel. Het borgen van de brede intake, de beter passende ontwikkelingsroutes, het financieel ontzorgen, de grotere nadruk op de

combinatie van werken en leren, meer aandacht voor taal en ook verbetering van het taalonderwijs door het eindelijk wegdrukken van malafide taalbureaus. Het is stuk voor stuk het duurzaam borgen van verbetering. De lastigste puzzel nu is de huisvesting. Het is een kwestie van het verdelen van hyperschaarste, maar we steunen de manier waarop de wethouder dat nu binnen de beperkte ruimte die er is, doet. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Mevrouw Hoogwerf.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Ja voorzitter, dank u wel. Immigratie is een van de onderwerpen in het politieke domein dat de meeste impact heeft op de manier waarop we samenleven, maar het is ook een van de fenomenen die eigenlijk het minst onderzocht zijn. We doen maar wat, onder het mom van: wie goed doet, goed ontmoet, blijkbaar. We rommelen maar wat aan in de marge, we verzinnen af en toe wat nieuw beleid en vertrouwen er maar een beetje op dat het goedkomt. Wat de impact is, wat de kosten zijn, niemand weet het, maar hé, een hogere taakstelling, die omarmen we als Rotterdam, want we deugen nu eenmaal. Wat uiteindelijk de consequentie zal zijn voor de vluchteling, zijn buurman, het kindje dat ernaast zit op school, weten we eigenlijk niet. Dat willen we eigenlijk ook niet weten. We steken liever onze kop in het zand. Als Leefbaar Rotterdam vinden we dat gewoon onverantwoord. Ja, humaan moet je zijn. Menselijk moet je zijn. Malafide inburgeringsbureaus moet je aanpakken. Maar je moet vervolgens ook weten waar je de samenleving mee opzadelt op het moment dat je maar wat doet. Dus zomaar klakkeloos een hogere taakstelling accepteren terwijl we al ontzettend veel problemen hebben, vinden we gewoon niet verantwoord. Ga eerst eens kijken wat het kost, wat er gebeurt, wat de impact is. Jan Latten van het CBS heeft het jaren geleden al aangegeven: ga eerst eens onderzoeken voordat je alles en iedereen maar toelaat. Want er gebeurt wat met je maatschappij. We hebben het net gehad over sociale woningbouw. Hartstikke vol, de wachtlijsten zijn enorm. We accepteren gewoon een hogere taakstelling met een urgentieverklaring. Wat er uiteindelijk voor Rotterdammers gebeurt, nobody knows. Nobody knows. We accepteren gewoon dat we Syrische weekendscholen hebben in Rotterdam waar kinderen nog steeds worden onderwezen dat de rechten van de vrouw nu eenmaal anders zijn in het land van herkomst en dat de kinderen dat maar vooral in stand moeten houden. Wat uiteindelijk de impact zal zijn op onze manier van samenleven, nobody knows. Wethouder, doe eens uw werk, controleer. Dan controleren wij u wat extra, maar we moeten dit weten. Dus ik weet het niet, is wat Leefbaar Rotterdam betreft geen antwoord.

De **VOORZITTER**. Het is een tweeminutendebat. Ik begrijp dat er natuurlijk allerlei statements van politieke aard nopen tot debat, maar daar is deze debatvorm niet voor bedoeld. Misschien dat u even op uw tanden kunt bijten. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb bijna geen tanden over, ik moest er zo hard op bijten, maar goed. Over de statushouders. Afgelopen dinsdag bij het verantwoordingsdebat 2020 heb ik al aandacht gevraagd voor deze doelgroep. Want juist deze doelgroep verdient op dit moment al onze steun. Het is moeilijk om te integreren in een land dat sowieso al druk is en buitengewoon individualistisch, zoals Nederland, maar het is bijna onmogelijk om te integreren in een land dat in lockdown is. Nu is het zo dat die lockdown er inmiddels een beetje afgaat, maar de woningmarkt blijft en zit nog steeds op slot. Daarom heeft de wethouder eigenlijk een noodmaatregel bedacht om een aantal van de statushouders tijdelijk te huisvesten. Wij geven dat het voordeel van de twijfel. Maar die twijfel hebben we en die zit onder andere op het punt van die tijdelijkheid. Hoe tijdelijk is nu tijdelijk? Die huisvesting is namelijk niet geschikt voor langdurige opvang. Daarom is het zaak dat we er druk op houden en dat we zeker weten dat deze mensen ook op tijd weer kunnen doorstromen. En dan heb je urgentie, die tijdelijke directe bemiddeling, nodig. De

wethouder heeft ook heel duidelijk in de commissie aangegeven: zonder die directe bemiddeling zit de boel op slot. Ik heb dat instrument ook nodig om mensen te kunnen plaatsen. Daarom willen wij ook van harte de motie van GroenLinks steunen en hebben we die ook mede ingediend, om de doorstroom ook op tijd te borgen, om die directe bemiddeling ook in te gaan zetten om te zorgen dat de mensen ook op tijd weer naar een definitieve woning kunnen. En met de steun aan die motie zien wij dan ook dit plan in ieder geval positief tegemoet. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, voorzitter, opvallend van mijn collega van de ChristenUnie-SGP. Hij spreekt over een druk land. Ik wil u eraan herinneren dat Fortuyn het er destijds over had dat het een beetje druk was in Nederland. Ik zou willen zeggen: het is inmiddels te druk in Nederland. Hoogste tijd voor remigratie. Dan de bijdrage van de VVD. Dat is echt enorm eurofiele taal die we te horen krijgen. Het is ongeveer erger dan wat D66 zoal uitkraamt. Maar goed voorzitter, u kunt erom lachen maar het is echt zo, mijnheer Versnel. Voorzitter, voortgangsrapportage aanpak statushouders. De PVV wil dat gelukzoekers, ook wel asieleisers genoemd, in de regio van het land van herkomst worden opgevangen. Dat is beter voor de gelukzoekers zelf en vooral ook beter voor onze samenleving. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Ja voorzitter, er werd net ook al even gememoreerd aan de commissiebehandeling. Daar hebben we een uitgebreid debat gehad waar ook heftige tegenstellingen uit bleken. Ik vind het toch belangrijk om te memoreren dat wij als D66 ons echt hard willen maken voor het opvangen van mensen die veiligheid zoeken uit situaties in oorlog. 88% van de mensen wordt opgevangen in de regio, dus als het gaat om wat wij uiteindelijk hier aan taakstelling tegemoet zien, dan hebben we het dus over een heel klein deel van de mensen. D66 gelooft daarbij nog in medemenselijkheid. Je kunt niet shoppen in mensenrechten en het af en toe wel nodig vinden om voor mensen op te komen en af en toe niet. Het is onacceptabel om over mensen te praten alsof het producten zijn. Dat hebben we ook in de commissie aan de hand gehad. Producten waar een kostprijs op moet worden geplakt. Dat vinden wij onacceptabel. We vinden het ook onacceptabel om mensen te weren die vluchten voor oorlog, alsof Nederland een spons is die vol zit. Vroeger hoorde je dat soort taal alleen aan de heel extreme rechterkant, maar tegenwoordig begint zich dat wat meer in het complete debat voor te doen. Dat vinden wij echt zorgwekkend. D66 is dus tegen quota en ook tegen inhumane beleid om vluchtelingen te weren. En nu weer terug naar Rotterdam. Wij hebben hier dus een opgave, een flinke opgave ook, om mensen goed te laten inburgeren. Dat zijn we natuurlijk met alle collega's eens, en daarom is het ook heel goed dat er nu eindelijk echt werk wordt gemaakt van een nieuw inburgeringsstelsel. Daar hebben we lang op moeten wachten en wat ons betreft komt dat ook niet snel genoeg. We hadden er eigenlijk nog veel eerder mee willen beginnen. Ik geloof heel sterk in de uitgangspunten van de nieuwe wet, waardoor de gemeente veel eerder aan zet is en er ook veel eerder werk van kan maken dat mensen gaan inburgeren en daar ook een hoger taalniveau voor elkaar kan krijgen en dus ook die malafide taalaanbieders kan aanpakken. Een ander punt dat heel belangrijk is in de nieuwe wet, is natuurlijk de link met de arbeidsmarktparticipatie. Want we zijn het denk ik met alle collega's hier in deze raadzaal eens, dat als mensen hier zijn, het ook heel belangrijk is dat ze meedoen aan de Rotterdamse samenleving en dat dat ook zo goed mogelijk voor elkaar moet worden gebracht. Dat gaat niet automatisch, maar we zien wel dat op het moment dat je een link maakt tussen inburgering en werk, daar heel veel goede uitkomsten te verwachten zijn. De

wethouder heeft ook ervaring opgedaan met GIT-trajecten, de duale trajecten waarbij de combinaties worden gemaakt van inburgering en werk. Die hebben denk ik heel goed laten zien dat we daar succesvol kunnen zijn: 80% uitstroom uit de bijstand, nog even for the record. Nu hebben we een vergrote taakstelling, dus we moeten daar in Rotterdam nog meer werk van gaan maken. Tegelijkertijd hebben we ook te maken met een tekort aan woningbouw, dus is het wel belangrijk om op de een of andere manier daar een passende oplossing voor te vinden. Wij als D66 kunnen akkoord gaan met tijdelijke huisvesting, zeker, maar wel onder de goede voorwaarden. Dan is het wel belangrijk dat het gaat om goede woningen en dat het ook echt tijdelijk is. Dus we zullen dan in ieder geval de motie met GroenLinks, ChristenUnie en PvdA mede indienen, waarbij we daarop aansturen. En heel belangrijk, dat er dan door middel van directe bemiddeling vanuit de gemeente werk wordt gemaakt van huisvesting, ook na deze tijdelijke variant.

De **VOORZITTER**. Dank. Mag ik u erop wijzen dat het nog steeds een tweeminutendebat is, dus houdt u zich een beetje aan de tijd. Mijnheer Yigit.

De heer **YIGIT** (denk). Ja, als het goed is lukt het nu. Voorzitter, uit de collegebrief hebben we kunnen lezen hoe belangrijk arbeid en het starten met een studie of opleiding is voor statushouders om uit te stromen uit de bijstand. 73% van de statushouders verdwijnt namelijk uit de bijstand nadat ze beginnen met werk of ze volgen een studie of opleiding. En voorzitter, ik wil in het bijzonder een passage uitlichten van de Monitor Statushouders 2020. Dit betreft namelijk een alinea met als titel 'Statushouders voor de klas'. Zoals u weet hebben wij in Rotterdam te maken met een nijpend lerarentekort. We hebben te maken met honderden tekorten. Ik spreek ouders die tegen mij zeggen dat hun kind naar huis wordt gestuurd omdat er geen leraar is. Ik spreek leraren die zeggen: ik kan de druk niet aan. En wij als politici zitten soms met onze handen in het haar om te zoeken naar een oplossing. Als ik dan lees dat op dit moment veertien statushouders worden klaargestoomd om straks als leraar voor de klas te staan, dan denk ik: laten we dit benutten. Hoe geweldig is dat. Straks geven ze wellicht uw kinderen of kleinkinderen les mijnheer Wijbenga. Kleinkinderen? U ziet er wat jonger uit, maar goed. Dat soort talenten moeten we dus wel gaan benutten. Eerdere werkervaring optimaal benutten, maatwerk, matchen en aan de slag gaan. Dat vind ik heel belangrijk. Bij sommige beroepsgroepen heb je natuurlijk wat meer tijd nodig en moet je de taal leren. Misschien kun je bij andere beroepsgroepen wat sneller aan de bak. Daarom heb ik ook een motie die ik vandaag wil indienen om de huidige aanpak verder te optimaliseren, zodat we die mensen ook wat sneller aan een baan kunnen helpen en het ook een duurzame baan is. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. U heeft de motie reeds ingediend begrijp ik? Hij komt eraan. De heer Yigit heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Benut ieders talent optimaal

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van agendapunt 20. Tweeminutendebat over statushouders en de Rotterdamse opgave inburgering;

constaterende dat:

- inkomsten uit reguliere arbeid en het starten met een studie of opleiding voor 73% de reden van uitstroom uit de bijstand voor statushouders is;
- veertien deelnemers aan het leer-werktraject 'Statushouders voor de klas in Rotterdam' zitten;

- met dit opleidingstraject deelnemers zich voorbereiden op een doorstart als docent in Rotterdam;
- in Rotterdam in verschillende beroepsgroepen zeer grote tekorten zijn;
- komend jaar jobhunters en jobcoaches zullen worden ingezet;

van mening dat:

- statushouders verschillende talenten hebben die optimaal benut moeten worden;
- per individu gekeken moet worden naar de kwaliteiten en deze mee moeten worden genomen bij het begeleiden naar werk of een opleiding;
- een analyse van de tekorten in verschillende beroepssectoren een duidelijker beeld zal geven van in welke sectoren statushouders sneller aan de slag kunnen;
- statushouders meer sturing moeten krijgen met opleidingstrajecten zodat zij op een snelle en duurzame manier aan de slag kunnen;

verzoekt het college:

- een evaluatie te doen van in hoeverre de extra inzet van jobhunters en jobcoaches bijdragen aan het leveren van beter maatwerk met in achtneming van de opleidingen en eerder opgedane werkervaringen van statushouders;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Ja, dank u voorzitter. We komen van best wel ver als we even kijken in de geschiedenis naar een van onze eerste Molukse vluchtelingen. Als je daar dan mee trouwde als Nederlandse vrouw of Nederlandse man, dan verloor je gewoon je nationaliteit. Nu zijn we gelukkig op een heel ander vlak. We zijn veel verder, we doen veel meer. Ik zie veel humanere oplossingen en zeker ook in het beleid dat voor ons ligt. Waar ik ook vrolijk van word, of vrolijk natuurlijk niet, want het is geen vrolijke materie. Maar wat ik zie is dat er ook meer aandacht is voor psychologische hulp. Want als wij van de fiets af vallen, dan krijgen wij misschien wel slachtofferhulp of hulp omdat we daar een trauma van opgelopen hebben, maar laten we ons eventjes verplaatsen in mensen die uit oorlogsgebieden komen. Dan heb ik het over mensen die ons asiel echt nodig hebben, en dat daar dus extra aandacht voor is. Dus daar word ik wel blij van. Ik was zelf helaas niet bij de vergadering, dus ik was nog wel heel even benieuwd naar wat we in dat opzicht doen. Want ik zie dat het hier gaat over depressie en dat kan misschien te maken hebben met dagbestedingen. Maar ook echt voornamelijk dat trauma verwerken, want als wij hier mensen willen hebben die met gezond verstand, letterlijk dus, rondlopen in onze maatschappij, is het heel erg belangrijk om vooral ook daar goed op in te zetten, zodat ze dus ook echt daadwerkelijk psychologisch gezond zijn als daar behoefte aan is. Dus misschien daar nog een kleine kanttekening op of dat u daar iets dieper op in kunt gaan. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u. De heer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Dank u voorzitter. Ja, je zal maar vluchteling zijn in een land vol met ellende en dan vlucht je naar Nederland. Een zeer gespannen landje,

overbevolkt, een schizofrene samenleving. De een spuugt je uit en de ander wil aan je verdienen. Al die zorg- en inburgeringscowboys. En dan moet jij maar vanuit de samenleving waarin je vrij simpel maar wel bedreigend weliswaar, je in zo'n samenleving redden. We hebben het er in de commissie weleens over gehad, dat is de reis die touroperator Wijbenga moet leiden. Gelukkig is er 'Relax. Dit is Rotterdam', maar het blijft gespannen. Wij steunen natuurlijk ook de motie van GroenLinks en we zijn het ook eens met de heer Yigit dat de talenten van de vluchtelingen zeker herkend moeten worden en benut. Laten we ze het gevoel geven dat ze hier nuttig zijn. Maar het ergste zie ik nog niet eens in de sociale woningbouw, mijnheer Versnel. Ik zie die psychische problemen toch als het ergste, vandaar dat we elkaar even aankeken. Ik zie de psychische problemen ook als het gevaarlijkste. Ze worden vaak als verward persoon neergezet. Ze zijn al vluchteling, dan ben je ook nog verward. Ik zie hier in die nota de wat specifieke uitbouw, hoe beschrijft u het: ondersteuning met betrekking tot psychische gezondheidsproblematiek. We zijn dus bezig met preventieve activiteiten. Nou, dat lijkt me wel een heel goede activiteit. Ik zou bij God niet weten hoe u dat gaat doen. Maar het is superbelangrijk, want daar ga je dus de start van de integratie mee maken. Dat was mijn bijdrage voorzitter. Ik heb nog vier seconden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank. Dan gaan we naar het college. Als eerste wethouder Wijbenga.

De heer **WIJBENGA** (vvd) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter.

De heer **TAK** (pvda). Ja excuus, ik dacht: ik wacht netjes tot iedereen van het lijstje klaar is. Ik sta hier overigens namens collega Yildirim, dus verder zonder enige voorbereiding. Laat ik beginnen met zeggen dat nieuwe Rotterdammers welkom zijn in onze stad. Een stad van alle nationaliteiten kan geen andere opstelling hebben dan deze. Met het overhevelen van inburgeringstaken naar de gemeente komt een extra uitvoeringstaak bij ons te liggen. De plannen zijn goed, maar de uitvoering is van belang. We hebben de uitvoering besproken in de commissie en aandachtspunten daarbij zijn de inburgeringsopgaven. Overall zijn de plannen oké, maar de uitvoering is inderdaad key. Denk bijvoorbeeld aan het contact en de communicatie van medewerkers met statushouders. Daar zal intensief op moeten worden ingezet, met voldoende begrip voor het feit dat deze mensen aan het bouwen zijn. Letterlijk aan het bouwen zijn aan een nieuw leven. Die eerste fase van huisvesting is dus van belang. Dankzij een motie van mijn collega Yildirim worden ook gezinsmigranten of nareizigers begeleid naar taaltrajecten. Wij steunen de motie van GroenLinks om na de periode van tijdelijke huisvesting er zorg voor te dragen dat deze statushouders bemiddeld worden naar een permanente, passende huisvesting. Ik plaats hierbij wel de waarschuwing dat ik me ernstig zorgen maak over de periode na die huisvesting. Ik maak me zorgen over de dakloosheid van statushouders. Neem als voorbeeld de tijdelijke huisvesting van dertig statushouders in het Havenziekenhuis. Als het moeilijk wordt om deze te huisvesten en zij kiezen voor particulier, dan staan ze na drie maanden op een kamertje weer gewoon op straat. Kortom, dit neemt niet weg dat we mogelijk ernstige sociale problemen creëren als ze weer op straat komen te staan. Ik ga ervan uit dat het college hier dan ook oog voor heeft. Een aantal vragen van mijn collega. Kan er een minimale huisvestingsduur geregeld worden? Want ik begrijp dat dat nu in ieder geval nog niet verankerd is. Bijvoorbeeld voor één jaar, zodat mensen in ieder geval niet alsnog snel op straat zouden kunnen komen te staan. Wat verstaat het college onder bemiddeling? Is dat bemiddeling overeenkomstig de Huisvestingsverordening in Rotterdam? Dus in gesprek met woningbouwcorporaties en een passend aanbod of enkel het inschrijven op een wachtlijst? Wordt er voor gezinsmigranten rekening gehouden bij het zoeken naar passende permanente huisvesting? Dank u wel voorzitter.

De heer **WIJBENGA** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Nevenfuncties van wethouders liggen heel gevoelig in dit huis en ik had me onder de radar willen houden met mijn reisbureautje Wijbenga, maar ik heb wel gemerkt dat u daar positief over gesproken heeft. Dus hier moet het dan maar gezegd worden. Inderdaad, als je uit de vreselijke onveilige situaties komt her en der in de wereld, waar we soms de beelden heel live van kunnen zien in onze eigen veilige woonkamers, dan weet je dat het een hele reis is om hier aan te komen en in plaats van achterover te leunen komt er dan iemand die zegt: je volgende reis gaat beginnen want je moet Rotterdammer worden. Daar helpt bij dat dat een niet-vrijblijvend aanbod is, maar ook een heel erg helpend, ondersteunend aanbod. We hebben dat denk ik in vorige generaties te weinig aandacht gegeven met alle gevolgen van dien. En nu gaan we dat wel doen. In de nieuwe wet krijgen we als gemeente een heel belangrijke rol, en ik vind het ontzettend mooi om al uw woorden daarover te horen. We krijgen een veel grotere rol. De gemeente gaat die reis organiseren inclusief vastelastenpakket, inclusief de taalcursussen, de participatieverklaringen, de werkbemiddelingen en de integrale duale leertrajecten. Dat komt bij ons en we gaan dus veel ellende van de afgelopen jaren hier kunnen verbeteren. En Rotterdam is er klaar voor. Het ergert mij eigenlijk dat het iets te lang geduurd heeft met de landelijke vaststelling van de wet, waardoor het pas per 1 januari 2022 is. Maar dan gaat het gebeuren. Corona heeft ons niet op de handrem gezet, want we zijn er gewoon mee doorgegaan. En ik moet ook zeggen: huisvesting blijft in die reis wel het startpunt. Dat dak boven het hoofd in die nieuwe stad. Daar begint het eigenlijk mee. Die huisvesting is door de woningmarkt vreselijk bemoeilijkt. Laten we dat niet onder stoelen of banken steken. Allerlei groepen concurreren daar in zekere zin met elkaar. Bij die intake van statushouders zit ook dat helpen bij de opname van het huis. Dat heeft heel wat hoofdbreken gegeven en dat is inmiddels digitaal georganiseerd. Dat vind ik echt een compliment waard, want dat is heel vernieuwend, maar het betekent echt anderhalf uur met een statushouder, met videobeeld, door dat huis lopen en alles uitleggen. Daardoor hebben we dan de situatie dat 70% van die nieuwe Rotterdammers gewoon dat huis heeft gekregen in Rotterdam. 70%, dat is een heel mooi resultaat. En vorig jaar volledig. In het coronajaar is dat dus wel doorgegaan, ondanks die moeilijke woningmarkt et cetera. Dan is het ook goed om hier te zeggen dat we blij en dankbaar mogen zijn voor onze woningcorporaties, want die hebben daar het leeuwendeel in gedaan. Het past ook wel bij woningcorporaties om dat juist te doen voor groepen die moeilijker in de markt kunnen slagen. Maar we mogen hier dan ook zeggen wanneer ze dat goed gedaan hebben. En dat hebben ze goed gedaan. Wij gaan dit jaar die 70% met die corporaties halen en het huisvestingsplan dat neergelegd is gaat over de aanvullende 30%. Waar moeten die dan terecht? Dan kun je zeggen: sociale woningen zijn er niet, dus dan moeten ze langer wachten in een azc. En dat is een drama. Dan begint je reis nog niet en zit je maar te wachten. Dat leidt ook tot heel slechte dingen in gedrag en in psychologie et cetera. Dat willen we dus eigenlijk niet. Daarom hebben we dat plan gemaakt, samen met collega Kurvers en zijn ambtenaren en ook met derde partijen. Hoe kunnen we die 30% wel huisvesten? Ik vond dat u mij in de commissie heel veel heeft bevraagd op: klopt de kwaliteit van de woningen, is het niet desolaat gelegen, et cetera Ik ben blij dat u met allerlei mitsen en maren en kritische bevraging gezegd hebt: onder die uitleg kunnen wij daar acceptatie voor hebben. En dan komt uw motie en die zal ik zo meteen becommentariëren. Terwijl we dit bezig zijn te doen, heeft de provincie die hierop toeziet, gezegd: wij maken een compliment naar de gemeente Rotterdam voor hoe ze dat in 2020 en 2021 gedaan hebben. Dat vind ik toch leuk, want de provincie beoordeelt alle gemeenten en ondanks dat we die moeilijke omstandigheden hebben, zeggen zij: jullie doen dat goed, inclusief dat huisvestingsplan. De eerste huisvesting is nu gerealiseerd. In het oude Havenziekenhuis wonen nu dertig jonge statushouders. We gaan daar natuurlijk geen gezinnen in zetten, dat snapt u allemaal ook. Die dertig statushouders wonen daar niet alleen met statushouders, maar ze wonen gemengd met andere jongeren. Hbo, mbo, werkende jongeren, studenten. In

die combinatie proberen we dat ze de goede dingen van elkaar kunnen oppikken. Ik denk dat het voor die jongeren een heel leuke tijd kan zijn, waarop zij, net als die andere Nederlandse studenten, heel hard moeten leren. Op hun manier, op hun niveau. Ik moet er zelf nog op werkbezoek, maar de eerste berichten zijn dat het daar goed gaat, dus dat is mooi. De motie zegt: nu moeten ze over twee of drie jaar eruit en hoe gaat het dan verder? Nu moet ik er wel even bij zeggen: we noemen het tijdelijke woningen omdat ze niet definitief gevestigd zijn zoals een woning gevestigd is. Maar we praten wel over vijf tot tien jaar. Mevrouw Yildirim noemde drie maanden, maar dat is natuurlijk helemaal niet waar. We gaan niet na drie maanden zeggen: nou, dat was leuk hier, toedeledokie. Dat gaan we natuurlijk niet doen. Ze moeten echt die start kunnen maken, dus dat mag zomaar over twee, drie jaar gaan. Vanaf het eerste moment raden we de statushouders aan om zich aan te melden voor een definitieve sociale woning, wat al die jongeren doen die daar wonen. We kennen de wachttijden in Rotterdam. Die duren wel even, maar ze bouwen wel wachttijd op. En ze kunnen dus straks als ze voldoende wachttijd hebben zelf een woning kiezen. Ik zou graag daar willen wonen, of ik zoek dat soort woning. Misschien gaan ze wel trouwen en dan willen ze een ander type woning. Dat maakt allemaal niet uit. Er kan ook een situatie zijn dat ze onvoldoende wachttijd opgebouwd hebben en dat dat tijdelijk wonen toch beëindigt. Dat is wat we dus willen voorkomen. Als zich dat voordoet, vind ik dat u terecht zegt: dan kun je ze niet onder de brug laten slapen. Dat is de angst die achter deze motie zit. Nou, dat gaat niet gebeuren. Ik wil hierbij deze motie omarmen met de toezegging die we ook met de corporaties gestand doen dat de directe bemiddeling dan georganiseerd wordt voor de betreffende statushouder-Rotterdammer.

Er zijn nog een paar vragen gesteld daarbuiten. De ELIP-financiering is nu € 9 miljoen. Dat is als start best mooi, want we hadden eerst niks. Laten we het zo maar zeggen, we hebben nu dan toch als gemeente € 500.000,00, € 1 miljoen ervoor. Maar we houden het goed in de gaten. Dat gesprek gaat door. Dus ik kom er nu nog niet op tekort. Maar we gaan door. De psychische problematiek. Ja, nu signaleren we het. Het is er altijd geweest voor statushouders. Maar doordat we mensen die met statushouders werken daarop prepareren gaan we het zien. Jullie hebben het in het onderzoek ook kunnen lezen. Het tweede is dat je mensen dan aanmeldt voor hulp. Dat moet men natuurlijk wel willen, maar heel veel statushouders willen dat wel. Vooral als ze een klein beetje meer vertrouwen krijgen in Nederland en in ons zorgsysteem, denken ze: dat is misschien toch wel verstandig om te doen. Ik word niet meteen in een inrichting gebracht. Want mensen hebben soms heel bijzondere angsten daarover. Als mensen over die drempel heen zijn, worden ze aangemeld voor psychische hulp. Maar beste mensen, daar is een enorme wachtlijst en die kan ik niet oplossen. Ik denk dat het niet netjes zou zijn om te zeggen dat statushouders dan voorrang krijgen boven al die andere mensen die ook psychische hulp nodig hebben. Dus dat is waar we wel mee te maken hebben. De weekendscholen. Ik herinner me met mevrouw Hoogwerf daar meerdere debatten over. Er zijn ook heel kwalijke situaties naar boven gekomen op allerlei manieren van verkeerde praktijken naar jonge mensen in Rotterdam over de fundamenteën van onze rechtsstaat en democratie en mensenrechten. Dat willen we helemaal niet. Ik heb gemerkt dat rond die paar weekendscholen waar we aanwijzingen van gehad hebben, we dat goed hebben uit kunnen lopen. Bij concrete aanwijzingen gaan we daar ook tegen optreden. De weekendschool als zodanig mag. Bij SPIOR heb ik gemerkt, met meerdere mensen, dat zij er gevoelig voor zijn dat wat zij willen aanbieden aan jonge mensen, bij de rechtsstaat moet passen. Zij zijn net zo verontwaardigd over die praktijken waar wij inmiddels echt bewezen kennis van hebben. Nogmaals, mevrouw Hoogwerf heeft dat denk ik het meest uitgesproken hier ook op de agenda gezet en we zijn nu met hen en met het ministerie bezig om vanuit hun coördinerende en beïnvloedende rol daar echt programma's op uit te rollen. Dat betekent kijken naar leermiddelen, kijken naar de docenten, kijken naar het melden van gekke signalen. Dus we gaan dat doen en ik wil u dan eigenlijk

toezeggen om daar gewoon op terug te komen en te laten zien: wat hebben we daar dan uitgehaald en welke ervaringen hebben we daarin?

Nou, één jaar vinden we het minimum voor zo'n tijdelijke woning, mevrouw Roest. Korter worden het niet.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Voordat u verdergaat, een interruptie van mevrouw Hoogwerf.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Ja voorzitter, excuus, ik weet dat het eigenlijk niet de bedoeling is, maar u overvalt me wel een beetje met deze informatie. Waarom met SPIOR? Die hebben namelijk een ander belang dan het vooropstellen van de rechten van met name de jonge meisjes. Waarom zo'n organisatie en waarom niet een seculiere organisatie die er nul belang bij heeft?

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Op datzelfde punt de heer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Ik sta hier echt versteld van. Wat voor een kennis heeft mevrouw Hoogwerf dat SPIOR een ander belang heeft ten opzichte van meisjes? Wat is dit voor een bizarre opmerking? SPIOR heeft een ander belang voor de rechten van meisjes. Wat is dit voor een rare opmerking? Via de voorzitter aan mevrouw Hoogwerf.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Het is geen debat, dus laten we dat ook voorkomen. Het is een tweeminutendebat. Volgens mij kan de wethouder antwoord geven.

De heer **WIJBENGA** (vvd) (wethouder). Ik wil dan naar de heer Van Noppen en mevrouw Hoogwerf zeggen: ik zal het als wethouder in de commissie WIISA agenderen op basis van de feiten en dan kunt u dat debat met elkaar voeren. Ik heb SPIOR beoordeeld als een geloofwaardige en respectabele partij om dat samen mee te doen, maar ik houd echt een open mind voor kritieke punten daarop. Houden we rekening met gezinnen, vraagt mevrouw Yildirim nog bij monde van de heer Tak. Zeker, want die brengen we niet in die tijdelijke situaties. Dus dat moet maar meteen duidelijk zijn. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel wethouder. Waar u zojuist zei dat u iets gaat agenderen voor de commissie gaat u dat natuurlijk niet doen. U gaat informatie toesturen zodat de commissie dat kan agenderen. Laten we de rollen helder houden in deze zaal. Ik kijk naar de raad of er behoefte is aan een tweede termijn bij dit punt. Dat kan helemaal niet, want het is een tweeminutendebat. Dan sluiten wij op dit punt de beraadslagingen. De moties die zijn ingediend komen vanavond in het stemvenster aan bod. Ik stel voor dat wij gaan schorsen voor de lunch. O, maar ik krijg ook door dat de kroketten koud staan te worden.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja, maar voorzitter, de burgemeester gaf aan om de tweeminutendebatten af te maken, want anders had ik nog wel even wat anders gedaan. Ik heb doelbewust gewacht op dit nog. Het tweeminutendebat zouden we afmaken.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Ik begrijp dat de helft inmiddels de zaal verlaat. Het gaat over het tweeminutendebat over huiselijk geweld. We hebben bij mijn weten afgesproken dat er een poging gewaagd zou worden om het voor de lunch af te ronden, maar het is inmiddels 13.10 uur en de lunch staat echt klaar en koud te worden. Dus ik kijk even naar de deelnemers aan het debat. Mag ik de woordvoerders hier bij elkaar om dit even af te stemmen?

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De vergadering is geschorst tot 13.40 uur en dan gaan we verder met het tweeminutendebat over huiselijk geweld.

Schorsing

(13.10 uur)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 15 en 17 juni 2021

Notulen van de raadsvergadering van 17 juni 2021 (middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 8.

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 13.50 tot 14.25 uur en van 18.45 uur tot 19.30 uur is waargenomen door mevrouw C.M. Zeegers en van 16.25 tot 16.55 uur is waargenomen door de heer R.A.C.J. Simons

Voor de presentielijst wordt verwezen naar de avondzitting van deze vergadering, gehouden op 15 juni 2021

Namens het college zijn tegenwoordig mevrouw J. Bokhove, de heer A. Bonte, de heer A.H.P. van Gils, de heer S. Kasmi, de heer S.A. Kurvers, de heer S. de Langen en mevrouw R.A. Vermeij

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

21. *Tweeminutendebat over voortgang aanpak huiselijk geweld en de voortgangsrapportage regionaal actieplan 'Huiselijk geweld hoort nergens thuis'.*

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). We gaan weer verder met onze vergadering, het tweeminutendebat over voortgang aanpak huiselijk geweld en de voortgangsrapportage regionaal actieplan 'Huiselijk geweld hoort nergens thuis'. Het woord is aan mevrouw Hoogwerf.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Ja voorzitter. Change the system, zei de burgemeester hier ongeveer een jaar geleden in de Burgerzaal tegen alle betrokkenen bij de aanpak van huiselijk geweld naar aanleiding van het rapport van Verwey-Jonker. Als we de verandering willen bereiken die nodig is om een echte verandering in het systeem te bewerkstelligen, moeten we durven keuzes te maken. Applaus, we gaan ervoor. Die energie, die is er nog, die is niet weg, die zit er. Alleen wat je ziet is dat het verzandt in ambtelijkheid. Ja, we hebben een fantastisch plan van aanpak dat op papier goed is, maar als je praat met betrokkenen zeggen ze: ja, leuk, startarrangement huiselijk geweld. Wij weten alleen nog nergens van. Er is een pilot om de toegang tot de opvang te vereenvoudigen. Dat is op basis van de subsidierelatie die daar is met de gemeente, maar echt een aanpassing van het WMO-arrangement huiselijk geweld is er nog niet. Dat is dus compleet anders dan de discussie die we vorige week hebben gehad en dat is het probleem waar ik uit wil. Daar wil ik echt dolgraag uit, dus dan maar weer een motie om daar met zijn allen de vaart achter te zetten, want dit soort discussies moeten we, om die verandering te bewerkstelligen, niet willen. Er zijn tien ambtenaren aangesteld als projectleider, of projectmanager, voor verschillende doelgroepen die we hebben afgesproken. Hoeveel geld gaat daarnaartoe? Wat betekent dat nu voor het systeem? En doen we daar wel de goede dingen mee? Of moeten we het geld gewoon besteden aan concreet de uitvoering? Wat krijgen we? Wat geven we

zelf nog? Wat krijgen we van de centrumgemeentes en hoe gaan we dat besteden? Daar heb ik een motie voor ingediend. Er zitten te veel, veel, veel, veel te veel vrouwen nog op de bank, geslagen door hun man om zich heen te kijken, totaal geen idee waar ze terechtkunnen. Wij zien ze niet. Ze zijn nog zover uit het beeld van hulpverlening. De vrouwen die ik ken die te maken hebben gekregen met huiselijk geweld, kwamen niet bij een gemeente, kwamen niet bij een wijkteam, niet bij een VraagWijzer, niet bij Veilig Thuis. Ze waren niet in beeld. Dus ja, we hebben een motie stAPP in de aanpak huiselijk geweld gedaan. Daar is een fantastische afdoening op gekomen, maar die bereikt de vrouwen die we al zien. Ik wil zo graag dat stapje verder, naar die vrouwen, kinderen en ook mannen die we nu niet bereiken, maar die wel met de blauwe plekken lopen. Dus vandaar de volgende stAPP in de aanpak van huiselijk geweld. We hebben succes met de app van VTRR. Laten we daarop doorgaan. Laten we doorpakken en laten we die mensen bereiken die we nu nog niet zien. Ik heb maar twee minuten, dus ik houd nu verder mijn mond, maar we blijven vinger aan de pols houden. Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Mevrouw Hoogwerf heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Change the system

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van de voortgang aanpak huiselijk geweld en de voortgangsrapportage regionaal actieplan 'Huiselijk geweld hoort nergens thuis';

constaterende dat:

- sinds het Verwey-Jonkerrapport 'Complexe probleem vragen om onorthodoxe oplossingen', de gemeente Rotterdam de aanpak huiselijk geweld hoog op de agenda heeft staan;
- de eerste stappen gezet worden in de aanpak huiselijk geweld, maar dat de echte systeemdoorbraak nog wel ontbreekt;
- er een motie raadsbreed is aangenomen om een apart huiselijk geweld arrangement voor individuen binnen een gezinsverband te realiseren, maar dat de uitvoering van deze motie op zich laat wachten;

overwegende dat:

- er op regelmatige basis sprake is van personele wijzigingen en het veld behoefte heeft aan 'interne' kennis en continuïteit;
- er pas vanaf 1 januari 2023 aparte WMO-arrangementen omtrent huiselijk geweld ingekocht kunnen worden en dat de ontschotting niet voor die tijd kan plaatsvinden;
- er eigenlijk al jaren in de regiovisie staat dat dit geregeld gaat worden, maar dat er tot op heden nog steeds niks gebeurt;
- de wethouder heeft aangegeven steeds in gesprek te zijn met de partners over deze arrangementen via een pilot, maar de partners zelf hiervan niet op de hoogte zijn;
- dit allemaal veel te langzaam gaat en er nu al zoveel mogelijk actie ondernomen moet worden om dit arrangement mogelijk te maken;
- we als verantwoordelijke gemeente niet nog jaren kunnen wachten op nieuwe aanbestedingen, gezien de urgentie van de problematiek;
- er middelen uitgegeven worden aan het systeem, maar niet aan de directe uitvoering;

verzoekt het college:

- meer vaart te zetten achter de aanpak huiselijk geweld door niet ambtelijk de mogelijkheden af te wachten, maar vooraf beter te bekijken wat er nu al mogelijk is;

- de ontschotting tot toelating van deze zorg te realiseren, niet alleen bij bijvoorbeeld de crisisopvang, maar ook buiten eventuele subsidierelaties met de gemeente;
- in kaart te brengen en aan de raad te rapporteren hoeveel middelen er beschikbaar zijn gesteld voor de directe uitvoering ter bestrijding van huiselijk geweld, waaronder ook de bijdragen van de Rijksoverheid 'DUVO-middelen' en centrumgemeenten, en hoe deze middelen concreet vervolgens besteed worden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.C. Hoogwerf

Motie 2. Volgende stAPP tegen huiselijk geweld

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van de voortgang aanpak huiselijk geweld en de voortgangsrapportage regionaal actieplan 'Huiselijk geweld hoort nergens thuis';

constaterende dat:

- de gemeenteraad in 2016 de motie 'Nieuwe stAPP tegen huiselijk geweld' raadsbreed heeft aangenomen;
- we dankbaar zijn dat de uitvoering van deze motie heeft geleid tot directe verbetering van de veiligheid, door de bereikbaarheid en mogelijkheden van communicatie onder vrouwen in nood te vergroten;
- sinds het Verwey-Jonkerrapport 'Complexe probleem vragen om onorthodoxe oplossingen', de gemeente Rotterdam de aanpak huiselijk geweld hoog op de agenda heeft staan;
- de eerste stappen zijn gezet binnen de aanpak huiselijk geweld, zoals het versterken van de (deskundigheid van de) wijkteams, de integraliteit van de hulpverlening en het realiseren van meer opvang voor vrouwen en kinderen;

overwegende dat:

- de meeste vrouwen die nu bereikt worden via de aanpak huiselijk geweld, vaak al in beeld zijn bij hulpinstanties, zoals de wijkteams en Veilig Thuis;
- de inzet nog te veel gericht is op deze vrouwen die slechts het topje van de ijsberg vormen, maar de vrouwen daaronder ook bereikt moeten worden;
- deze vrouwen bijvoorbeeld wel bereikt zouden kunnen worden met een breed opgezette en laagdrempelige campagne;
- anderzijds deze vrouwen ook bereikt kunnen worden via een app gebaseerd op het idee van de Amerikaanse app 'Aspire', waarmee vrouwen in nood in direct contact staan met hulpdiensten en contactpersonen uit het eigen netwerk;
- het ontwikkelen van deze innovatieve en effectieve methode om slachtoffers van huiselijk geweld zo snel mogelijk te hulp te schieten, dé volgende stap kan zijn in de aanpak huiselijk geweld;
- de huidige beschikbare hulp nog te select ingezet wordt en beschikbaar is;

verzoekt het college:

- vrouwen die zich buiten het bereik van hulpverlening bevinden en de drempel te hoog vinden, een middel tegen huiselijk geweld breed beschikbaar te stellen, door laagdrempelige hulp, ook binnen het eigen netwerk mogelijk en bespreekbaar te maken;
- te onderzoeken welke technische mogelijkheden er zijn voor het ontwikkelen van een app tegen huiselijk geweld, waarbij contact met hulpdiensten en contactpersonen uit het eigen netwerk van essentieel belang is;

- een actieve campagne op te zetten om deze vrouwen die moeilijk te bereiken zijn, alsnog te bereiken en de nieuw te ontwikkelen app onder de aandacht te brengen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.C. Hoogwerf

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ja dank u wel. Dan is nu het woord aan mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, we voeren nu hier alweer het zoveelste debat naar aanleiding van eigenlijk hele tragische gebeurtenissen. De gewelddadige dood van drie Rotterdamse jonge vrouwen en daarna is er een startpunt gemaakt met een andere aanpak van de toch enigszins vervelende term huiselijk geweld. Maar goed, wat er nu ligt ziet er wel uit als een vrij doorwrocht plan. Een vrij doorwrocht plan voor de uitvoering, en ik ben het eens met Leefbaar Rotterdam, het hangt natuurlijk om de echte uitvoering. Dit is de werkelijkheid nog op papier. Maar de werkelijkheid op papier en ook het speciale arrangement voor huiselijk geweld ziet er wat D66 betreft, goed uit. En natuurlijk gaan ook wij kritisch kijken of het dan in de uitvoering ook echt landt, want daar gaat het natuurlijk uiteindelijk om. Ik heb nog een motie ingediend en dat gaat eigenlijk om een klein punt, maar wel iets wat ik belangrijk vind, want ik heb signalen gehoord vanuit de crisisopvang dat veel vrouwen, en vooral dus boven de achttien die daar zitten, als zij een keer wat leuks willen doen, dat daar nooit geld voor is. En dat mensen echt overal moeten gaan leuren om, als iemand op paardrijles wil, of als iemand iets leuks wil doen, om daar een potje voor te vinden. Dat lijkt iets kleins, maar ik denk dat mensen die in zo een penibele situatie zitten, het wel verdienen om ook iets te hebben om naar uit te kijken. En daarom wil ik graag vragen of er op zijn minst gekeken kan worden of het mogelijk is om hier een heel klein beetje budget voor vrij te maken, om deze vrouwen ook uitzicht op iets leuks te geven. Tot zover.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Mevrouw Van Wifferen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 6. Plezier een plekje geven

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17-6-2021 ter bespreking van '21. Tweeminutendebat over voortgang aanpak huiselijk geweld en de voortgangsrapportage regionaal actieplan 'Huiselijk geweld hoort nergens thuis';

constaterende dat:

- Rotterdammers die slachtoffer zijn geworden van huiselijk geweld opgevangen worden in de crisisopvang;

overwegende dat:

- huiselijk geweld traumatisch kan zijn voor de slachtoffers ervan;
- het daarom belangrijk is om opgevangen slachtoffers van huiselijk geweld ook positieve ervaringen te kunnen bieden;
- er momenteel weinig budget is voor positieve ervaringen in opvanghuizen voor slachtoffers van huiselijk geweld;

verzoekt het college:

- te onderzoeken of er behoefte is aan uitjes of andere positieve ervaringen voor slachtoffers van huiselijk geweld in de crisisopvang;
- hierbij mede te onderzoeken of uitjes of andere positieve ervaringen vanuit het huidige budget te dekken zijn;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. van Wifferen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel. Ik heb verder niemand meer op mijn lijstje staan. Dan zie ik eerst de heer Lansink, dan mevrouw Verkoelen en dan mevrouw Mohamed-Hoesein.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja dank u wel voorzitter. Ik wil toch ook, mede naar aanleiding van het betoog van mevrouw Hoogwerf, maar weer eens mijn zorgen aangeven dat de raad stapelt, stapelt, stapelt van maatregelen die we richting veld schieten en richting deze wethouders schieten. Dat lijkt mij ongewenst, want de raad kan ook gewoon in de weg lopen, door continu nieuwe eisen, nieuwe richtingen richting het veld te sturen. Daar ben ik geen voorstander van. Ik ben een groot voorstander van nu eens oppakken wat er ligt, daarop doorpakken, die helderheid geven, dit zijn de belangrijkste zaken voor nu. En van daaruit, als we dat achter de hekken hebben, kijken wat er nog aan kan worden toegevoegd. Nogmaals, beperk en versterk in dezen. Zorg dat het veld in alle rust kan wegwerken wat er nu ligt, maar natuurlijk met de snelheid die bij de urgentie van dit probleem past. En overigens, dat 'huiselijk geweld' moeten we morgen afschaffen door de term 'geweld achter de voordeur' te gebruiken, want ik vind het veel te veel iets zeggen van waar je misschien zin in hebt, terwijl het gewoon gaat over geweld achter de voordeur en dat 'huiselijk geweld' mag wat mij betreft uit al onze notulen en beleidsstukken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel, dan geef ik nu het woord aan mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dank u wel voorzitter. 50PLUS, ouderenpartij, wil toch dit ook wel aangrijpen om het volgende aan te geven. Natuurlijk, geweld, huishoudelijk geweld, huiselijk geweld, dat kent natuurlijk vele gezichten en de verwaarlozing van ouderen, daar wil ik graag aandacht voor vragen, is natuurlijk ook een vorm van geweld. En die vorm van geweld, die zien wij nu vaak als, van Rotterdammer naar Rotterdammer, maar dat kan natuurlijk in een hele andere vorm ook. De gemeente Rotterdam kan, ondanks haar inspanningen, door het aanbieden van diensten onbedoeld haar burgers toch verwaarlozen, of kan ze verwaarlozen. En ik kijk, want ik wist het niet, maar ik zie de heer De Langen zitten, geweldig, met uw uitvoeringsprogramma Ouder en Wijzer, is dat een van de punten waar ik toch heel graag op wil aandringen. Vandaar dat wij een motie hebben, waarin wij vragen het volgende, en ik neem alleen het dictum: 'In haar handelen op regelmatige basis een moment van bezinning in te bouwen, waarin onderzocht wordt of dat wat de gemeente Rotterdam nu de oudere Rotterdammers aan diensten aanbiedt ook wel voldoende aansluit bij de behoeften van de Rotterdammers, ongeacht of de gemeente deze diensten zelf aanbiedt of een door de gemeente Rotterdam gesubsidieerde organisatie'. Want dat is toch een punt waar wij meer en meer van horen als 50PLUS Rotterdam. Die ouderenmishandeling heeft vele vormen en die past wel in deze zin, dus vandaar deze motie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 7. Voorkom verwaarlozing

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van de Voortgangsrapportage Bouwen aan een toekomst zonder geweld;

constaterende dat:

- geweld, huiselijk geweld vele gezichten kent;
- verwaarlozing ook een vorm van ouderenmishandeling is waarbij het gaat om het onthouden van voeding, lichamelijke verzorging en het onthouden van de sociale contacten, adequate medische zorg en medicijnen;
- ouderenmishandeling door verwaarlozing zo als actieve daad wordt beschouwd;
- verwaarlozing ook het gevolg kan zijn van onjuist, onkundig of onvoldoende handelen;

overwegende dat:

- ouderenmishandeling nu vaak gezien wordt als van Rotterdammer naar Rotterdammer;
- de gemeente Rotterdam ondanks inspanningen door het aanbieden van diensten (onbedoeld) haar burgers verwaarloost of kan verwaarlozen;
- de gemeente Rotterdam daarmee dader is van ouderenmishandeling;
- er momenteel wel getoetst wordt op doelmatige en efficiënte inzet van de middelen, maar niet of ze voldoende aansluiten bij de behoeften van de ontvanger van de diensten;

draagt het college op:

- in haar handelen op regelmatige basis een moment van bezinning in te bouwen waarin onderzocht wordt of dat wat de gemeente Rotterdam nu de oudere Rotterdammers aan diensten aanbiedt voldoende aansluit bij de behoeften van de Rotterdammers, ongeacht of de gemeente deze diensten zelf aanbiedt of een door de gemeente Rotterdam gesubsidieerde organisatie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ja dank u wel. De motie is voldoende ondertekend, en maakt deel uit van de beraadslagingen. Dan geef ik het woord aan mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, huiselijk geweld hoort nergens thuis. Het woord huiselijk is inderdaad ook misleidend. Het is een probleem dat vraagt om onorthodoxe oplossingen. Oplossingen die alleen tot verbeteringen zullen leiden wanneer slachtoffers eerder en beter integrale hulp krijgen. Voorzitter, om slachtoffers van huiselijk geweld beter bij te kunnen staan is het voeren van een strakke regie wat DENK betreft uiterst belangrijk. Casusregisseurs, maar dan ook casusregisseurs met doorpakbevoegdheden, zodat ze tijdig kunnen ingrijpen. De fractie van DENK pleit dan ook voor het geven van extra controlerende taken- en doorpakkingsbevoegdheden aan casusregisseurs. We dienen een motie in om in elk geval de casusregisseurs extra mogelijkheden te geven. We hopen dat de effectiviteit van een ketenbrede aanpak van huiselijk geweld beter geborgd kan worden en dat het daadwerkelijk in de praktijk landt. Voorzitter, niet alleen die ketenbrede aanpak, maar ook de manier waarop de keten communiceert met slachtoffers van geweld is belangrijk. En we zien nergens in de uitvoeringsagenda het belang van cultuursensitiviteit nadrukkelijk genoemd

worden. We hebben wel gezien met zijn allen hoe belangrijk cultuursensitieve aanpak van geweld is. Voorzitter, een cultuursensitieve benadering doet recht aan de diversiteit in de multidisciplinaire werkwijze en het komt de effectiviteit van het beleid ook ten goede. We vragen de wethouder om het belang van die cultuursensitiviteit nadrukkelijk te onderschrijven door in de vernieuwde uitvoeringsagenda dit expliciet te benoemen en in elk geval in deze fase daarop terug te koppelen, zodat we die onderschrijving daadwerkelijk kunnen terugzien in de stukken. Dat mis ik tot nu toe. Voorzitter, een laatste punt, maar wel een belangrijk punt, het geweld tegen ouderen. Een van de meest gerapporteerde vormen is financieel misbruik en in deze tijden van corona zijn digitale vaardigheden van de ouderen steeds belangrijker geworden. Maar niet alleen de digitale vaardigheden wanneer het gaat om bancair gebruik van internet, maar ook om andere vormen van communicatie, om in elk geval in kader van eenzaamheid even met elkaar te kunnen zoomen. Voorzitter, we dienen hiervoor een motie in.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Mevrouw Mohamed-Hoesein heeft de volgende moties ingediend.

Motie 3. Geen ketenbrede aanpak zonder ketenregie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van agendapunt 21. "Het voorstel tot vaststelling van de regiovisie 'Geweld hoort nergens thuis'";

constaterende dat:

- het adviesbureau Andersson Elffers Felix (AEF) verbeterscenario's heeft geformuleerd;
- de aanpak van huiselijk geweld multidisciplinair en ketenbreed wordt gedaan;
- het advies is om casusregisseurs meer realisatiekracht te geven door een continu-verbetersteam op te richten waarin de netwerkpartners gezamenlijk op tactisch en operationeel niveau participeren;
- het continu-verbetersteam in eerste plaats verantwoordelijk gemaakt kan worden voor het implementeren van de verbeteringen die voortkomen uit de verbeterscenario's;

van mening dat:

- de verbeterpunten uit het AEF-rapport recht doen aan de verregaande veranderingen die nodig zijn om tot een betere aanpak van huiselijk geweld te komen;
- slachtoffers van huiselijk geweld eerder en beter de integrale hulp moeten krijgen die er nodig is om de situatie duurzaam te doorbreken;
- er aanvullende en continue inzet nodig is om alle nodige interventies op elkaar te laten aansluiten om tot een integrale aanpak te komen;
- er duidelijke afspraken moeten zijn over regie en eindverantwoordelijkheid voor zowel monitoring als aanpak in een keten;
- casusregisseurs extra controlerende taken of meer doorpakkingsbevoegdheden te geven;

verzoekt het college:

- om te inventariseren op welke wijze vorm kan worden gegeven aan het maken van afspraken over regie en eindverantwoordelijkheid zodat de effectiviteit van een ketenbrede aanpak van geweld kan worden geborgd;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 4. Cultuursensitieve aanpak tegen huiselijk geweld

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van agendapunt 21. "Voortgang aanpak huiselijk geweld en de voortgangsrapportage regionaal actieplan 'Huiselijk geweld hoort nergens thuis'";

constaterende dat:

- spanningen en onveiligheid in de Rotterdamse thuissituaties is opgelopen tijdens de pandemie en om hulp vragen is bemoeilijkt door de coronamaatregelen;
- uit het rapport 'Complexe problemen vragen onorthodoxe oplossingen' blijkt dat de gemeente en betrokken partners in Rotterdam er onvoldoende in slagen om slachtoffers en plegers van huiselijk geweld goed te helpen;
- er een verbeterplan is opgesteld met betrekking tot huiselijk geweld n.a.v. het Verwey-Jonkerrapport;
- dit plan als doel heeft om meer samenhang en sturing op aanpak van huiselijk geweld te realiseren;
- in de uitvoeringsagenda "Bouwen aan een toekomst zonder geweld" nergens het belang van cultuursensitiviteit is opgenomen;

van mening dat:

- corona vooral veel invloed heeft gehad op de levens van Rotterdammers waar het thuis niet veilig is;
- de noodzaak om een goed antwoord te bieden op huiselijk geweld nog meer is dan ooit tevoren;
- een multidisciplinaire werkwijze een fundamentele rol speelt bij een effectieve aanpak van huiselijk geweld;
- een cultuursensitieve benadering recht doet aan de diversiteit in een multidisciplinaire werkwijze en de effectiviteit van de aanpak ten goede komt;
- een cultuursensitieve benadering kan voorkomen dat er een bias optreedt in een multidisciplinaire werkwijze;

verzoekt het college:

- het belang van cultuursensitief werken nadrukkelijk te onderschrijven;
- in de volgende voortgangsrapportage over de uitvoeringsagenda te rapporteren hoe cultuursensitief werken is geïmplementeerd in de aanpak huiselijk geweld;
- hierover in de volgende voortgangsrapportage over de uitvoeringsagenda te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, E. Büyükçifci

Motie 5. Maak ouderen waakzaam tegen financieel misbruik

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van agendapunt 21. "Voortgang aanpak huiselijk geweld en de voortgangsrapportage regionaal actieplan 'Huiselijk geweld hoort nergens thuis'";

constaterende dat:

- in het prevalentie onderzoek naar ouderenmishandeling van Regioplan naar voren komt dat een op de twintig ouderen (170.000) vanaf het 65ste levensjaar te maken krijgt met een vorm van ouderenmishandeling;

- de meest gerapporteerde vorm van ouderenmishandeling door ouderen zelf financieel misbruik (3% van alle ouderen) is;
- financieel misbruik ook een vorm van huiselijk geweld is volgens het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport;
- financieel misbruik het ongewenst en ongeoorloofd gebruik van geld en/of goederen of andere bezittingen van een oudere door iemand uit de huiselijke kring is;
- familieleden, huisvrienden of personen van wie het slachtoffer afhankelijk is plegers van deze vorm van huiselijk geweld kunnen zijn;
- belangrijkste risicofactoren voor deze vorm van huiselijk geweld de mate van (zorg)afhankelijkheid, de loyaliteitsrelatie en dat ouderen te goed van vertrouwen zijn;
- het niet hebben van kennis en kunde van het digitaal bankverkeer, waardoor ouderen de financiële en administratieve zaken over laten aan anderen, het risico op deze vorm van huiselijk geweld doet toenemen;

van mening dat:

- in deze tijden van corona digitale vaardigheden van ouderen belangrijker zijn dan ooit tevoren;
- veel ouderen een steuntje in de rug kunnen gebruiken bij internetbankieren;
- vooral ouderen die te maken hebben met dementie of laaggeletterdheid gebaat zijn bij een goede ondersteuning bij het gebruik van digitale middelen;
- financieel misbruik zoals pinpasfraude tegen moet worden gegaan;

verzoekt het college:

- een doorklikfunctie mogelijk te maken op de gemeentelijke communicatiekanalen om ouderen door te verwijzen naar (digitale) platforms als Welkom Online van het Nationaal Ouderenfonds;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R Mohamed-Hoesein

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel. Wij zien drie moties van DENK, alle voldoende ondertekend en deel uitmakend van de beraadslagingen. Wie kan ik nog verder het woord geven? De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Ja dank u wel voorzitter. Voorzitter, voor u zit nu een negental beschermpartners van deze stad. Beschermpartners op het gebied van geweld achter de voordeur, kindermishandeling, geweld tegen vrouwen en ouderen inderdaad. Eerdere sprekers hadden het erover en het is niet de eerste keer dat we er over spreken. Mevrouw Van Wifferen refereerde er al aan. Ik wil een compliment geven aan in ieder geval het college met het Actieprogramma Huiselijk Geweld. De titel moeten we nog eventjes misschien iets over zeggen in Rotterdam, omdat het aantoont dat we met elkaar, dus met alle beschermpartners in deze stad aan de slag zijn om dit tegen te gaan. En er staan concrete acties, stappen en richtingen in. Complimenten daarvoor. De heer Lansink-Bastemeijer, in zijn verhaal herken ik mij wel. Ik heb eerder ook uitgesproken dat er voornamelijk rust, ruimte, tijd en vertrouwen nodig is om dingen uit te voeren. Dat geldt voor de hele zorg. Ik denk dat het goed is om inderdaad daar rekenschap van te geven. Maar vorige week hebben we dit ook uitgebreid in de commissie besproken en ik moet een klein excuus maken voor de beschermpartners. Ik had tussen de regels door iets gelezen, dacht ik in ieder geval, het was heel veel leeswerk, wat niet helemaal klopte. Want ik heb gezien hoe keihard er ook in het afgelopen vreemde jaar is gewerkt om aan dit actieprogramma ook

uitvoering te geven, dus hierbij nog even een excuus aan degenen die dat hebben verstaan en tot zover mijn bijdrage.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel, mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja dank u wel. En ik denk dat iedereen het al gezegd heeft, er is weinig huiselijks aan, dus het gaan om relationeel geweld, en ik denk dat dat veel beter de lading dekt dan te doen alsof dit bij de huiselijke sfeer hoort. En ik denk dat het belangrijk is dat we met elkaar als raad ook gezegd hebben 'genoeg is genoeg'. Het rapport van Verwey-Jonker is klip-en-klaar. Er is echt heel veel werk aan de winkel. En ik hoor de heer Smet zeggen dat rust en ruimte voor verandering nodig is. Ja dat klopt, maar we willen ook nadrukkelijk de vinger aan de pols houden. Volgens mij is dat ook exact de belofte die wij aan alle partners gedaan hebben, dat we niet loslaten, dat we niet rustig gaan zitten wachten tot er een keer wat effect meetbaar is. En daarom is het ook goed dat we Verwey-Jonker nog een keer de temperatuur laten opmeten van hoe het nu staat met alle voornemens, maar ook met de attitude en hoe we met elkaar die verandering gaan bewerkstelligen. Ik kijk daarnaar uit. Ik hoop ook echt dat, niet alleen hier, maar ook het college, maar ook alle beschermpartners, dat we daar echt de fundamentele verandering maken waarbij bescherming vooropstaat voor alle mensen die te lijden hebben onder relationeel geweld. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De heer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Dank u voorzitter. In het verleden hebben we hier natuurlijk heel veel, en heel veel lange, betogen ook gehoord over wat wij allemaal wel niet vinden van geweld achter de voordeur, zoals de heer Lansink-Bastemeijer voorstelt om dat voortaan zo te noemen. Als daar een motie voor zou worden ingediend vandaag, dan heeft u mijn handtekening daaronder staan. Overweeg dat eens. Dat lange betoog voorzitter, dat zal ik u vandaag onthouden, in de commissie al aangegeven dat ik... Er wordt gelachen om die motie, die is er natuurlijk niet, even een grapje tussendoor hoor. Anyways, ik ga dat lange betoog vandaag niet houden. In de commissie heb ik al aangegeven dat het een strijd is die we met zijn allen voeren. Dit is een commissie waarin echt de neuzen wat dat betreft dezelfde kant opstaan, waarvoor dank ook. Een aantal raadsleden die hier ook echt vooruitlopen op deze zaak, dank ik ook daarbij. Wat ons betreft een goed actieprogramma. En het is een strijd van de lange adem, dus een strijd waarin ook de rust en ruimte nodig is. En wat ons betreft kijken we uit naar de voortgang van dit alles. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De heer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Dank u voorzitter. Ook een korte bijdrage. In eerste plaats respect voor mevrouw Hoogwerf, want zolang ik hier al zit, is zij aan het strijden ervoor en we doen het allemaal, maar ik kan me haar ongeduld overigens heel goed voorstellen. Alleen die rust, die ruimte en die tijd is ijdele hoop. Die kun je in een organisatie in deze tijd, zeker waar zoveel speelt, niet geven. De organisatie zal zich echt moeten wapenen tegen een voortdurend, voortdurend veranderende omgeving en zal daarin moeten acteren. Dus het is hard nodig dat die organisatie zich daarop voorbereidt. Er zullen steeds weer nieuwe ideeën komen, er zullen steeds meer vernieuwingen plaatsvinden, want het is helaas een actueel probleem. Dus ik ondersteun al onze inzet, en zorg dat heel snel het geweld achter de voordeur, want dat vind ik een hele goede, ophoudt, want het moet veilig zijn achter de voordeur, ook voor kinderen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel, dan gaan wij nu over naar de beantwoording door de wethouders, mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Ja dank u wel voorzitter. De woorden van de heer Lansink zijn mij vandaag uit het hart gegrepen en misschien moeten we ook gewoon met elkaar eens even zeggen dat we andere terminologie gaan gebruiken, want we hebben het vaak herhaald en toch sturen we iedere keer weer de stukken over huiselijk geweld en kindermishandeling. Dus we moeten gewoon eens even een streep trekken, ook letterlijk, in onze... Misschien is het wat lastig, omdat het ook een landelijk gebezigde term is, maar laten we in ieder geval in Rotterdam maar eens een trend gaan zetten en andere woorden over geweld achter de voordeur gaan gebruiken. Ik ga het gewoon vanaf nu proberen mijnheer Lansink. Vorige week hebben we hier uitgebreid bij stilgestaan, ook met twee wethouders. Ik ben blij dat ik halverwege vandaag nog versterking krijg van de heer De Langen, want die zal een aantal vragen specifiek over ouderen nog beantwoorden. We dachten eerst even dat dit debat zich eigenlijk op een aantal organisatorische punten toe zou spitsen, maar dit is een onderwerp dat ons allemaal en breed aangaat. Dus dat is fijn, deze toevoeging. Dit debat, geweld achter de voordeur, kindermishandeling, vraagt echt continue aandacht, continue scherpste, en daar houdt u ons bij de les. Wij houden u bij de les, de beschermpartners, maar ook vooral de slachtoffers, die houden ons altijd goed op onze qui vive. We hebben met elkaar handtekeningen gezet. De beschermpartners, de raad als eerste, het college. En die betrokkenheid heeft zich echt verbonden naar aanleiding van dat Verwey-Jonkerrapport en wij zijn gezamenlijk opgetrokken, want die uitkomst hebben wij besproken. We hebben een gezamenlijk plan gemaakt, met AEF, het onderzoek, de implementatie, hoe dat moet gebeuren. In januari hebben we daar een klap op gegeven. Dit is de volgende stap, die uitvoeringsagenda. En daar bent u ook steeds bij betrokken, want u heeft meteen in januari aangegeven 'dit is de goede route, dit zijn de goede mijlpalen, dit zijn de stepping stones'. Dat hebben we gedaan met een stuurgroep, bestaande uit de beschermpartners. We hebben die scenario's besproken en zo zijn wij op pad gegaan. We blijven hier, wat mij betreft, ook samen in optrekken. En dat doen we ook, omdat er gewoon ook een aantal keer de thermometer in wordt gestopt en het ons ook helpt om verder te komen, omdat we dit belang delen. We hebben voor dit actieprogramma met elkaar, met de beschermpartners en met u als raad, voor het stepping stone model gekozen. Stap voor stap, niet in een keer helemaal alles, want dan heb je misschien wel los zand, maar op een veilige manier, op een goede manier implementeren, een stepping stone. En ik snap dat je altijd wel weer naar die volgende steen wilt, maar je moet wel zorgen dat hij er ligt. Want als we dadelijk een keer een stap nemen die te groot is, staan we ook met lege handen. Dus dat stepping stone model, waar we samen voor gekozen hebben, daar wil ik samen op pad gaan. En we hebben u om ons aan te jagen. We hebben de beschermpartners die ook iedere keer aangeven hoe wij samen inderdaad hierin die stappen maken. Bij de voorjaarsnota heeft u gezien dat we extra budget vragen aan u als raad om dit ook verder te implementeren. Dit eventjes als hoe we de stappen vooruit maken. En ik begrijp het, ook de eerste motie van mevrouw Hoogwerf, Change the system. Maar we willen eigenlijk niet naar een systeem, we willen naar een verandering. We willen niet een systeem voor een ander systeem inwisselen, we willen dat iedereen doordrongen is. Mevrouw Eskes zei ook heel mooi dat beschermen voorop moet staan. U heeft een motie ingediend met die naam en u gaf net ook in uw toelichting een aantal zaken aan die u belangrijk vindt en misschien ook waar wat onduidelijkheid over is. Dus laat ik eerst die onduidelijkheid weghalen. Want u zei, en dat weet u 'kunnen we die WMO-arrangementen bij de nieuwe inkoop pas op de nieuwe manier regelen, dat is 2023'. Ik heb vorige week in de commissie gezegd dat we bezig zijn met Fier, met Arosa, met Veilig Thuis, voor het startarrangement. Het startarrangement gaan we nu laten werken. Dat gaat nu in werking. En dat is natuurlijk hartstikke mooi, want dat is de eerste ontschotting. Wat we nu al kunnen doen om die ambtelijke molens te omzeilen, daar

zijn we nu over in gesprek. En misschien zit het erin dat het één dan 'Huiselijk Geweld Arrangement' heet en dat we dit startarrangement noemen. Ik weet het niet, maar we zijn daar nu mee bezig. Dus we zetten er vaart achter. We kijken welke ambtelijke stappen kunnen worden ontschot, en ook vanuit de toegang tot de crisis, daar hebben wij ook stappen weggehaald, dat hoeft niet meer altijd via Veilig Thuis. Dus we zijn met die opdrachten die u ons gegeven heeft als raad bezig, dus de eerste twee delen van dat dictum, daarvan zeg ik 'we hebben u goed gehoord als raad, dit doen we voor zover het nu kan'. Sommige dingen moeten op de inkoop passen, maar we hebben al een loop gemaakt, ze hebben dat ook zelf voorgesteld en we hebben daar met open armen op gereageerd. Wat ik u wel wil toezeggen, en dat vind ik wel een mooie, want dat vraagt eigenlijk om in kaart te brengen hoe we nu precies die middelen besteden. Dat sluit ook mooi aan bij de € 1,5 miljoen extra die we krijgen voor die transitie, voor die verandering. Het is ook goed om te kijken welke stappen we daarmee nemen, welke budgetten nu precies beschikbaar zijn. Dus ik wil u eigenlijk toezeggen om met het derde deel van uw dictum aan de slag te gaan en bij de volgende voortgangsrapportage of eerder, als dat mogelijk is, die financiële middelen uiteen te zetten. Dus wat dat betreft, de eerste twee zijn overbodig omdat we die doen, het derde deel zou ik graag willen vervangen door een toezegging om die middelen voor u in kaart te brengen. Dan de tweede motie. Ik zit ook net zo lang in de raad al dat ik soms denk 'StAPP, die heb ik toch al eens eerder gezien?', en toen dacht ik 'ja, dat was in 2016'. Toen had u het voorstel voor de app tegen huiselijk geweld, waarvan we zeggen, geweld achter de voordeur. Die is aangenomen. Inmiddels is er een netwerkknop. En die wordt ook goed gebruikt, ja, goed gebruikt, eigenlijk wil je dat niemand hem nodig heeft. En die is ook gewoon beschikbaar, ook in 2020 was die beschikbaar, brengen we hem onder aandacht van slachtoffers, van de organisaties die dat doen. We hebben ook de AWARE-knop die is ontwikkeld, dat weet u ook en die gaat direct zelfs naar de politie. En we hebben de Safelet, die wordt ook ruimhartig toegekend aan slachtoffers, zodat ze zich ook veilig voelen als ze op straat gaan. Dat is zo een armband waarmee ze kunnen waarschuwen. Dus ook hier, die eerste twee delen van het dictum, dat hebben we nu. Het derde deel van het dictum, waarvan u zegt 'blijf nu actief campagne voeren', die vind ik hartstikke belangrijk, dat heb ik al vaker onderstreept, maar ook hier, met die chatfunctie, die we ook door uw inspanningen in het leven hebben geroepen, zijn we ook weer stappen verder. Dat was eerst een pilot, die chatfunctie die bevalt ons ongelooflijk goed, omdat wij zien dat we daar nieuwe groepen mee aanboren, mensen die eerder niet aan de bel trokken, nu op een laagdrempelige manier dat wel kunnen. We hebben vorig jaar simkaarten beschikbaar gesteld, daar willen we mee aan de gang blijven gaan, dus we zijn nu ook in gesprek met aanbieders van telefoonkaarten om daar mooie afspraken mee te maken en daar willen we eigenlijk weer een campagne op gaan voeren om die chatfunctie beter onder de aandacht te brengen. Dus wat dat betreft, die motie 2 leidt voor mij eigenlijk tot een tweede toezegging, de chatfunctie continueren en onder de aandacht brengen met een vervolgcampagne. Dan gaan we naar motie 3 van DENK en dan ga ik eventjes mijn administratie weer op orde brengen. Daar vraag u om ketenregie en als u het actieprogramma goed gelezen heeft, dan ziet u onder die actielijn netwerk dat er specifieke verbeterrichtingen al opgenomen zijn rondom de regie. De regie huiselijk geweld-casuïstiek in het wijkteam is goed vormgegeven en goed belegd. En voor kinderen die bijvoorbeeld onder de jeugdbescherming vallen, pakt de jeugdbescherming de regie. We hebben dat eerder besproken, dus dit is echt in het beleid goed geborgd en daarmee wil ik deze motie als overbodig bestempelen en ontraden. Motie 4, cultuursensitieve aanpak tegen huiselijk geweld. We hebben eerder een motie aangenomen die over cultuursensitief werken bij zorg en bij welzijn in den brede gaat. En ik zie geweld achter de voordeur en kindermishandeling in die context ook als zorg en ondersteuning. Dus dat het niet apart genoemd is, cultuursensitief werken, zegt niet dat het niet staand beleid is, om dat ook bij deze partners en bij onszelf op dit gebied toe te passen. Maar het tweede deel van het dictum, en volgens mij herhaalt het dictum zich in één en twee, maar daarover in een

volgende voortgangsrapportage te rapporteren, dat vind ik wel een goed plan, omdat ook eenmalig eens te doen, zodat u ook kunt zien hoe dat dan ook verwerkt is op dit beleidsterrein. Dus het is een standaard, dus we hoeven het niet opnieuw in te voeren, want het is de standaard van werken, maar om dat ook voor dit onderdeel van dit beleidsthema specifiek bij de volgende voortgangsrapportage te benoemen, lijkt mij prima en daarmee kan ik deze motie omarmen. Dan hebben we een motie, maak ouderen waakzaam tegen financieel misbruik. Laat dan nu net het thema zijn van de Week tegen Ouderenmishandeling. Die heb ik dinsdag afgetrapt met een prachtige bijeenkomst met alle netwerkpartners rondom ouderenzorg. In het Bibliotheektheater en online, want met de coronaregels konden we nog niet iedereen benaderen, maar we hebben echt een hele mooie aftrap gedaan met een flyercampagne, want niet iedereen is digitaal vaardig. U weet ook dat er regulier al digitale vaardigheidslessen worden gegeven, ook in de bieb. We proberen zo'n 1000 mensen alweer te bereiken. Maar dit is nu net het thema. U vraagt nu alleen doorklikken, maar ik ga dadelijk even kijken naar mijn collega, want een klikje, daar verander je de wereld niet mee. Dus ik vind dit echt een motie die ik ga ontraden, maar waarvan ik wel wil aangeven, dit thema is superbelangrijk. Het is ook het kernthema van deze week, ouderenmishandeling. Wat er verder gebeurt aan de digitale vaardigheden komt mijn collega zo op. En iets anders wil ik u niet onthouden. We hadden ook een primeur, waar we bij jongeren veel werken met ervaringstheater en dan jongeren in de harten raken, was hier ook de primeur om bij ouderen ervaringstheater in te zetten. En het was een prachtige voorstelling mag ik u zeggen. Dus die ouderen, die mochten letterlijk, niet letterlijk, maar figuurlijk op de eerste rij zitten daarbij. Ik ontraad de motie in deze vorm, maar u weet dat dit al mijn aandacht heeft. Dan is motie 6 van D66, dat zijn wel heel veel zessen bij elkaar. Dit is een hele sympathieke motie, want dit gaat over mensen die een heleboel ellende achter de rug hebben. Het is ook een motie die in die zin wat complex in elkaar zit, want onderzoeken of er behoefte aan is, ik denk dat er altijd wel behoefte aan is. En als ik het ga vragen, dan is het misschien nog wel meer en meer en meer, en dan zijn er misschien nog wel spannendere ideeën. Maar ook voor niet iedereen is dat mogelijk. Mensen zitten soms ook niet voor niets in crisisopvang. Soms moeten mensen zelfs naar een hele andere locatie, omdat het ook gewoon gevaarlijk is. Dat het voor eigen veiligheid niet mogelijk is om zaken te bezoeken. Maar als het mogelijk is, dan zijn er middelen, bijvoorbeeld de Rotterdampas, waar je een aantal activiteiten al mee kunt doen, die zelfs gratis beschikbaar zijn, die geen financiële claim leggen. En vanuit de welzijnsorganisaties worden activiteiten aangeboden en ik denk dat het heel goed is, want u vraagt nu ook meteen, maak een potje. U weet met welke krapte wij te maken hebben en ik vind het ook echt heel lastig om spaarzaam geld, waarvan mevrouw Hoogwerf zegt 'ik wil precies weten hoe dat allemaal besteed wordt', en we hebben het ook hard nodig om die zorg te leveren, om daar dan te kijken en nu al te zeggen 'daar moeten we ook nog weer extra budget uithalen voor deze activiteiten'. Ik wil graag toezeggen dat ik in kaart breng wat de mogelijkheden zijn, want het is misschien nu ook wat kort door de bocht. Ik snap het belang. Ik wil graag kijken wat de huidige mogelijkheden zijn, want misschien kunnen we ook op andere manieren wel een aantal zaken faciliteren, zonder dat er eigenlijk meteen de verwachting wordt gewekt dat dat een bepaald budget weer ergens moet verschuiven, of moet vrijmaken. Dus hier zou ik graag een toezegging op willen doen en in deze vorm dan de motie ontraden. Voorzitter, dan geef ik nu het woord graag aan mijn collega.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dan is het woord aan wethouder De Langen.

De heer **DE LANGEN** (cda) (wethouder). Dank u voorzitter. Nog even in aanvulling op motie 5, dat is de motie van DENK, dat ging over de digitale vaardigheden. Hoewel de titel van de motie anders doet vermoeden. We hebben natuurlijk in ons plan Ouder en Wijzer opgenomen dat we die digitale vaardigheden ook gaan trainen via de bibliotheken. Door

corona ging dat niet door, maar dat gaan we natuurlijk wel gewoon doen. Dus daar gaan we voortvarend mee door. Ik vind 'Welkom Online' van het Nationaal Ouderenfonds wel heel sympathiek en heel erg eenvoudig en toegankelijk. Een doorklikfunctie zoals collega Bokhove al zei, dat zie ik niet zo zitten. Volgens mij heeft het ook niet heel veel effect, want als je eenmaal begint met doorklikfuncties, dan willen de zorgverzekeraars, en hele andere partijen willen dat ook, maar ik dacht dat het wel slim was, we gaan alle 65-plussers weer een gebiedsgids sturen met allerlei informatie over waar ze terecht zouden kunnen. Daar gaan we ook speciaal aandacht geven aan digitale inclusie. En ik wilde graag het Ouderenfonds met 'Welkom Online' daar een hele prominente plek geven en daarmee kan ik tegen u zeggen dat elke oudere boven de 75-plus ook geconfronteerd gaat worden met 'Welkom Online'. Dat gaat veel meer bereik hebben dan uw klik. Ik denk dat deze toezegging, dat is een beetje raar om te zeggen, maar misschien nog beter is dan uw motie, maar oh dat is gevaarlijk. Voorzitter ik praat snel door. Ik praat snel door. Dan gaan we naar de motie van... Precies.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Mevrouw Mohamed-Hoesein, ik zie dat u staat, maar er zijn geen interrupties mogelijk. U heeft een ordepunt? Een verhelderende vraag.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ik wil in elk geval toch even opgemerkt hebben, het komt in elk geval tegemoet aan datgene waar we naartoe werken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De wethouder.

De heer **DE LANGEN** (cda) (wethouder). Meedenken proberen we altijd. Dan de motie van 50PLUS en in principe, ik snap uw richting wel, alleen het meedenken bij deze motie bij deze motie was wat lastiger dan bij de voorgaande. Wij zijn aangesloten, dus dat zijn niet alleen de diensten die wij leveren, maar ook breder, bij de alliantie Aanpak Ouderenmishandeling. Die alliantie wordt binnenkort weer geëvalueerd. Dus dat bezinningsmoment dat is er eigenlijk, op die manier zit dat er volgens mij goed in. U vraagt eigenlijk nog meer, want u zegt 'we moeten volgens mij goed blijven kijken of we niet nog meer kunnen doen tegen verwaarlozing'. De kritiek op Ouder en Wijzer is soms dat we te veel aan diensten aanbieden. We hebben heel veel ouderen die daar gebruik van maken, maar ook juist ouderen die daar geen gebruik van maken. En het grootste probleem bij ouderen en verwaarlozing is dat ze niet vrijwillig gebruik willen maken van de diensten. Dan kom je in het traject van bemoeizorg. Dat is zeer ernstig. Er zijn vele casussen waar ik ook zelf bij betrokken ben, omdat ik daar signalen van krijg. Dat betekent eigenlijk dat de wijkteamleden ouderen volgen die eigenlijk op allerlei wijzen, in alle domeinen hulp weigeren. En juist die bemoeizorg, daar is de gemeente, en in Rotterdam de wijkteams, verantwoordelijk voor. En wij volgen echt mensen, om te voorkomen dat ze door het ijs zakken. En als het echt te ernstig wordt, dan gaan we natuurlijk via de rechter, of wat vroeger heette een IBS, dat soort mensen ook gedwongen opnemen. Dus als je dan een onderzoek gaat doen naar die mensen en welke behoeften ze hebben, het grootste probleem bij die mensen is, dat ze geen behoefte hebben aan die diensten. En dat wij ze eigenlijk volgen totdat het echt niet langer kan. Dus dat evaluatiemoment, dat is er. Dat behoeftenonderzoek, dat is volgens mij niet het beste wat we kunnen doen. Daar ben ik zelf niet slim genoeg om u nu van dienst te zijn met een betere optie, maar ik wil u wel graag uitnodigen om daar samen naar te kijken, of anders met uw collega, de heer Van Scheijndel, die heeft daar in de commissievergadering ook al iets over gezegd. Dus dat we misschien richting de voorjaarsnota een ander moment kunnen kijken naar wat dan wel. Want het grootste probleem juist, en ik herhaal me nog een keer, bij deze groep mensen van ouderen en verwaarlozing is, is dat ze juist geen behoefte hebben aan die diensten. En niet vrijwillig

meewerken daaraan. Dus ik moet helaas deze motie ontraden, maar ik beloof dat ik bij u terug op de laan kom. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Mevrouw Verkoelen, nog een verhelderende vraag?

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Het was natuurlijk niet voor niets dat ik hem indiende, want ook ik wist heel goed dat dit de Week tegen Ouderenmishandeling was, dus dat was de reden. Maar met deze toezegging van de wethouder ben ik zeker tevreden. Ik kom bij u langs om voor de voorjaarsnota er wel handen en voeten aan te geven, want ik denk dat het wel heel erg nodig is. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Goed, dank u wel. Dan sluiten we dit debat nu af. Ik zie, er is eigenlijk geen nawoord, dus u kunt nog een technisch punt maken, of een ordepunt, maar ik geef u kort even het woord.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Voorzitter, ook ik heb leren tellen ooit. Dus ik kijk naar de reacties op de motie. Ik wil 'Change the system' intrekken op basis van de toezegging zoals die is gedaan. Wel met het weten dat Verwey-Jonker eraan komt, dus dat de thermometer erin gaat, en houd er rekening mee dat deze discrepantie, die discussie bestaat al. Dus er is al onduidelijkheid over wat we wel of niet doen. En mijnheer Lansink, het veld heeft niet zo zeer last van ons, geven ze aan, maar wel van ambtenaren, dus daar moeten we ook even met zijn allen voor waken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Motie 1 wordt ingetrokken. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja dat vergat ik ook even, mijn motie dus ook, want met de toezegging laat ik hem liever liggen tot de voorjaarsnota.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Goed, dank u wel beiden. Motie 1 en 7 worden ingetrokken. Nu is er een aantal toezeggingen gedaan, ook door wethouder Bokhove en die worden genoteerd en ik vraag uw aandacht om dat nog even na te lezen. We hebben ze nu even niet paraat, maar dan wil ik u vragen om er nog even goed naar te kijken of die goed zijn genoteerd. En als dat niet zo is, kunt u zich vervoegen bij de griffie. Goed, dan sluiten we dit agendapunt af en kan de wissel plaatsvinden. De wissel.

22. Het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet', alsmede de derde tussenrapportage evaluatie van het bestuursmodel 2018-2022

De **VOORZITTER**. Goed, de wissel heeft plaatsgevonden. De andere raadsleden zijn binnengekomen. Hartelijk welkom. Ik heropen de vergadering. We zijn nu toe aan onderwerpen met een regulier debat. In de categorie C, agendapunt 22 het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet' met alsmede de derde tussenrapportage evaluatie van het bestuursmodel 2018-2022. Ik begin bij mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter. Vier jaar geleden besloot een dappere gelegenheidscoalitie om te kijken of we de politiek dichterbij de Rotterdammers konden brengen en of we konden kijken of we het makkelijk konden maken voor niet-politiek gebonden bewoners om voor hun eigen wijk op te komen. Ook gingen we loten. Een sprong in het diepe om te kijken of we eens heel andere mensen hun wijk konden laten vertegenwoordigen. Dat we dit hebben aangedurfd, daar ben ik de SP en Leefbaar Rotterdam nog steeds heel erg dankbaar voor. En natuurlijk onze eigen dappere Gerda Eeuwijk die met gemak boven haar eigen politieke belang uit kon kijken. De Erasmus

Universiteit heeft het experiment gevolgd en ik zat in de begeleidingsgroep. Maar ik heb het zelf ook op de voet gevolgd. En ik ben op één na, moet ik eerlijk zeggen, bij alle gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités geweest en de leden hebben mij ook gelukkig goed weten te vinden. Heel inspirerend om de verschillen en de overeenkomsten te zien. De gebiedscommissies zijn kundig en groot, maar soms wel een beetje een overmacht tegenover bewoners. Wijkraden zijn kleiner en staan dichterbij bewoners. Maar soms waren ze nog wat onwennig richting de politiek en de ambtenarij. En dan de gelote wijkcomités. Zij hebben een speciaal plekje in mijn hart vanwege hun moed om de loting te accepteren en zomaar in het diepe te springen. Ze hebben hard gewerkt en maakten een groei door in professionaliteit en kennis. Van bewoners heb ik ook echt wel goede verhalen gehoord en ik ben op alle gelotenen bovenmatig trots. Als we het hebben over de schaalgrootte van het gebiedsmodel, dan kiest D66 voor wijkraden. Het voordeel is dat wijkraden dichtbij de Rotterdammers staan en vooral ook de mogelijkheid om als bewoner, zonder politieke binding, je te kunnen kandideren voor de wijkraad is voor D66 een belangrijk voordeel. In een grotere eenheid sneeuwt je electoraal volledig onder. De onafhankelijke kandidaten in het experiment hebben laten zien dat zij dit aankunnen. Bovendien, maar 2 à 3% van de Nederlandse bevolking is lid van een politieke partij. En andere niet-politieke mensen buitensluiten rond wijkvertegenwoordiging, dat gaat D66 veel te ver. Het moet niet gaan om een kweekvijver voor de politiek of het versterken van je eigen partij, maar om macht en invloed te delen met alle Rotterdammers. Wijkvertegenwoordigers zijn een prima middel, omdat een wijk veel meer dan een gebied de schaal is waarop mensen zich betrokken voelen. Dat zouden natuurlijk prima mijn woorden kunnen zijn, maar het zijn ze niet. Het zijn ze van oud-Leefbaar-raadslid Ingeborg Hoogveld van vier jaar geleden. Mooie woorden waar ik mij natuurlijk graag bij aansluit. D66 is trots op het experiment met loten. Wat een lef was het om de deur echt open te gooien.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen. De heer Meeuwissen heeft een vraag.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, ik vraag mij af hoe het zit voor alle Rotterdammers, iedereen macht geven. Nu heeft mevrouw Zeegers die net lijsttrekker van D66 is geworden voor het komend jaar, gezegd dat ze alle PVV'ers uitsluit, want ze wil absoluut niet met de PVV gaan samenwerken volgend jaar met de volgende coalitie. Dus D66 is helemaal niet voor alle Rotterdammers. Dus het is echt een waardeloos betoog dat u hier houdt, mevrouw Van Wifferen.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter. Voor een partij met maar één lid, heeft u wel een grote mond over democratie. Even kijken, waar was ik. Ja.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). U geeft aan dat het nu beter of dichterbij de bewoners gaat staan. Excuses voorzitter. Waarom kijken we niet eigenlijk naar dichterbij de bewoners brengen wat we nu hebben? Dus waarom niet met een klein spreekuur, of een inlooplocatie, of alle vergaderingen in huizen van de wijk neerzetten? Dan breng je het toch ook dichterbij de bewoners?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, het een hoeft het ander niet uit te sluiten, maar nogmaals, ik sluit mij echt heel erg aan bij uw voormalige collega mevrouw Hoogveld die echt de woorden uit mijn mond haalde als het ging over de wijken als schaal. Dan ga ik nu verder. D66 is dus trots op het experiment met loten. Wat een lef was dat, maar toch gaan

we er niet mee verder, want we hebben gezien dat de gelote comités moeilijk tegen de ambtenaren konden opboksen en dat de lijntjes naar het stadhuis grotendeels ontbraken. In de afgelopen drie jaar heb ik maar twee gelote comitéleden op bezoek gehad en heb er maar één zien inspreken en daarmee vond ik de lobbyfunctie te slecht uit de verf komen. Dat wil niet zeggen, zeg ik hierbij tot de gelote mensen, dat jullie je werk niet goed hebben gedaan. En ik hoop jullie terug te zien als wijkraadslid of als vrijwilliger in de buurt. Het voorstel de Wijk aan Zet bevat veel goede elementen waar D66 achter kan staan. Toch hebben we twee amendementen en een aantal moties en deze zijn vooral bedoeld om de wijkraad sterker te maken en duidelijker mandaat te geven. Want op dit moment vindt D66 dat de balans te veel doorschiet naar ambtelijke doorzettingsmacht, in plaats van de gekozen volksvertegenwoordigers.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Voorzitter. U geeft aan dat de gelotenen eigenlijk de weg niet kunnen vinden. Daar komt het op neer. Want u heeft maar twee mensen gesproken en eigenlijk is daar verder weinig uit naar voren gekomen. Waarom denkt u dat de wijkraden dat wel kunnen? Waarom wijkraden dan wel die weg kunnen vinden straks, zonder enige politieke lijnen?

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter. Ten eerste heb ik de gelotenen wel gevonden, want ik heb ze zelf opgezocht, maar ze konden mij moeilijk vinden. Maar we hebben ook een experiment gehad met wijkraden. De wijkraadsleden, ook de politiek ongebonden mensen, konden mij prima vinden. Zij hebben veel vaker ingesproken, zijn veel vaker met mij mee geweest, hebben een dagje met mij meegelopen. Dus deze ervaring deel ik niet. Ik deel juist de ervaring dat de ongebonden wijkvertegenwoordigers het uitstekend hebben gedaan.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Op moment van zoeken, of tenminste, dat wij de mensen graag wilden spreken, het gesprek dat wijzelf hebben gevoerd met de mensen naar aanleiding van onze werkgroep, dat waren de mensen uit gebiedscommissies, die in groten getale naar voren kwamen. Niet de mensen uit de wijkraden, niet de bewoners zelf. Dat waren echt de gebiedscommissiemensen. En we hebben een aantal mensen gehad, ik denk van de vijftig man die dag, hebben we er iets van drie of twee op de hele zaterdag gehad die niet voor dit huidige systeem zijn, voor de gebiedscommissies zijn. Ze waren allemaal tegen de Wijk aan Zet.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter. Natuurlijk is het vanzelfsprekend zo dat politiek gebonden gebiedscommissieleden, vaak met jarenlange ervaring, het stadhuis beter weten te vinden. Dat is zo. Maar toch heb ik ook regelmatig wijkvertegenwoordigers gezien en ik durf erop te vertrouwen dat zij dit goed kunnen, want de praktijk heeft dit uitgewezen. Ze hebben me weten te vinden. Ze hebben dingen voor elkaar gebokst voor hun wijk en daar ben ik trots op. Dat geeft mij het vertrouwen dat ze het aankunnen en dat we kunnen vertrouwen op de kracht van deze mensen en dat het niet afhankelijk is van een politieke partij.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Dank u voorzitter. Ik heb een vraag aan mevrouw Van Wifferen over die wijkcomités. Ik ben er niet zo tegen eigenlijk en ik begrijp dat u er ook niet zo tegen bent, maar u zegt, ze hebben mij niet kunnen vinden. Maar heeft u ook

aanwijzingen dat ze de mensen in de wijk niet hebben kunnen vinden? Want volgens mij zitten ze daarvoor in de wijk. Heeft u daar ook aanwijzingen voor? Want die heb ik niet kunnen vinden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, nee, maar ik bedoel een wijkvertegenwoordiger heeft ook een lobbyfunctie richting het stadhuis. En die moet dat ook onder de aandacht kunnen brengen en dat vond ik gewoon toch tekortschieten. Hoe trots ik verder ook op ze ben.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja dank u wel voorzitter. Ik hoor D66 hier praten over allerlei experimentjes. Die experimentjes is de Rotterdammer inmiddels beu. De fameuze verkeersexperimentjes, het Dobberbos, drijvende koeien en al dat soort onzin. Verder, de Rotterdammer moet meer macht krijgen, moet beter van zich kunnen laten horen. Ik ben een aantal gebiedscommissies langs geweest. Helaas viel het in duigen door corona. En wat ik daar tegenkwam, was dat mensen helemaal niet durfden te zeggen van welke partij ze waren, want dat mocht helemaal niet in die gebiedscommissies. Ik begrijp dat D66 er een grote voorstander is van dat straks in de wijkcomités men er ook niet voor uit mag komen van welke partij men is. Dus eigenlijk worden mensen compleet monddood gemaakt, wordt het gewoon één grote brij, wordt het een soort eenpartijstelsel. Dus volgens mij krijg je dan helemaal niet meer inspraak en dan krijg je ook weer, je mag eigenlijk geen PVV zijn, dan mag je sowieso niet meedoen volgend jaar, maar eigenlijk mag je geen enkele kleur hebben, moet het één grote brij worden. Dus ik vroeg mij af of mevrouw Van Wifferen daar ook op kan reflecteren.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, dat wil ik best, al legt u mij echt ontzettend veel woorden in de mond, die ik allemaal niet heb gezegd. Maar nee, natuurlijk, mensen mogen gewoon van een politieke partij zijn en ik heb het altijd belachelijk gevonden als mensen in de gebiedscommissie niet durfden te zeggen van welke partij ze waren. Daar kan ik u goed in vinden.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, dan ben ik ook wel benieuwd of mevrouw Van Wifferen het ook belachelijk vindt dat mevrouw Zeegers de PVV uitsluit voor volgend jaar.

De **VOORZITTER**. De verkiezingen zijn nog een tijdje ver weg. Het lijkt me dat het goed is om even het onderwerp van vandaag aan te houden.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ik houd het onderwerp van vandaag aan.

De **VOORZITTER**. Dat gaat dus over. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). We hadden het net over een lobbyfunctie, maar door middel van de lobbyfunctie kan je toch juist met de politici de weg hiernaartoe vinden? Door te lobbyen en dat gaat toch niet als je in je eigen wijkje, of met je eigen ambtenaren aan het lobbyen bent, dan kom je toch niet hier terecht?

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter. Ik heb heel veel onafhankelijke wijkraadsleden gloedvolle pleidooien als inspreker in deze zaal zien houden. Dus ik ben het gewoon niet met u eens.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Oké, ik was gebleven bij de amendementen en bij de moties die we hebben. Eén, we willen echte verkiezingen, gelijktijdig met de gemeenteraadsverkiezingen. Dit geeft wijkraden een stevig mandaat en geeft ook niet-digitaal vaardigen de kans om te stemmen. Daarom tekenen we de motie van NIDA die dit regelt graag mee. En twee, we willen een stevig toezeggingensysteem, waarin wethouders openbaar toezeggingen noteren aan de wijkraad, die met een dialoog tot stand komen. Bij niet opvolgen kunnen wijkraden escaleren naar de gemeenteraad. En dit moet het niet werkende systeem van adviezen vervangen. Nu worden adviezen vaak slecht beantwoord, maar het huidige systeem biedt ook de kans om zonder overleg alle mogelijke wensen over de schutting te gooien en daarna boos te zijn als deze niet worden ingewilligd. D66 wil weg van elkaar brieven schrijven en terug naar een dialoog, met harde toezeggingen. Verder willen we dat wijkraden goed op vlieghoogte komen en daar is een goede opleiding voor nodig. In die opleiding willen we veel aandacht voor de taken en bevoegdheden van de wijkraad en over het escalatiemodel. Verder vindt D66 belangrijk dat we wijkoverstijgend werken. Dat moet ook kunnen bij wijkoverstijgende onderwerpen en dat moet worden gestimuleerd. Gezamenlijk adviseren moet hierbij worden gefaciliteerd. Met ons amendement zorgen we ervoor dat er een extra opschaalmogelijkheid hiervoor komt, zodat wijkraden stedelijke opgaven in gezamenlijkheid kunnen adviseren. Verder willen we dat wijkplannen moeten worden vastgesteld in concept door de wijkraad en niet gezamenlijk met ambtenaren. En ook daar hebben we een amendement voor. En over de besteding van het wijkbudget moet verantwoording worden afgelegd naar de wijkraad. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen heeft de volgende amendementen en moties ingediend.

Amendement H. Wijkplannen vastgesteld door de wijkraad

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter vaststelling van het raadsvoorstel de Wijk aan Zet voor een nieuw bestuursmodel in Rotterdam (kenmerk 21 bb005393);

besluit

het ontwerpbesluit **De kaders in het bestuursmodel Wijk aan Zet** als volgt te wijzigen: aan onderdeel 9, subonderdeel b, wordt toegevoegd 'Het conceptwijkplan wordt uiteindelijk vastgesteld door de wijkraad alvorens het wijkplan voor definitieve vaststelling wordt doorgeleid naar de gemeenteraad.'"

w.g. I. van Wifferen, P.J.H.D. Verkoelen, S.F. Lammering

Amendement I. Wijkoverstijgend advies bij stedelijke opgaven

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter vaststelling van het raadsvoorstel de Wijk aan Zet voor een nieuw bestuursmodel in Rotterdam (kenmerk 21bb005393);

besluit

In het ontwerpbesluit **De kaders in het bestuursmodel Wijk aan Zet** wordt, onder vernummering van onderdeel 12 tot onderdeel 13, een onderdeel ingevoegd, luidende: '12. Het creëren van een expliciete opschaalmogelijkheid zodat wijkraden bij stedelijke opgaven meer in gezamenlijkheid kunnen optreden in advisering richting de gemeenteraad en het college.'

w.g. I. van Wifferen, P.J.H.D. Verkoelen, S.F. Lammering

Toelichting

Vraagstukken welke van wijkoverstijgende aard zijn, zoals woningbouwprojecten, de energietransitie of bijvoorbeeld het welzijnswerk vragen om een wijkoverstijgend advies. Met dit voorstel maken we een expliciete opschaalmogelijkheid waardoor wijkraden meer in overeenstemming met elkaar adviezen kunnen uitbrengen aan het stadsbestuur.

Motie 26. De wijkraad op vlieghoogte

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van het voorstel 'de Wijk aan Zet';

constaterende dat:

- het raadsvoorstel de Wijk aan Zet de hoofdlijnen van het nieuwe Rotterdamse bestuursmodel bevat, waarmee we in Rotterdam verder inzetten op de wijkraden als volksvertegenwoordiging op wijkniveau;
- op deze manier meer zeggenschap over de inzet van middelen en geld op wijkniveau terechtkomt;

overwegende dat:

- de wijkraad een rol gaat spelen in het ophalen van signalen uit de wijk en deze ook op een slagvaardige wijze wil doen toekomen aan de gemeentelijke organisatie alsmede het stadsbestuur;
- beide rollen van de wijkraad vragen om voldoende kennis en expertise over de werking van de gemeentelijke organisatie en het stadsbestuur;
- het van belang is dat leden van de wijkraden voldoende opleidingsmogelijkheden krijgen om de aansluiting tussen de wijkraad en de werking van de gemeentelijke organisatie en het stadsbestuur optimaal vorm te geven;

verzoekt het college:

- een uitvoerig inwerk- en opleidingsprogramma te ontwikkelen voor leden van wijkraden waarin tenminste de werking van de wijkraad zelf, de gemeentelijke organisatie en het stadsbestuur nadrukkelijk aan de orde komen;
- de raad te betrekken bij de totstandkoming van dit inwerk- en opleidingsprogramma;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. van Wifferen, P.J.H.D. Verkoelen, S.F. Lammering, T.J. Vonk

Motie 27. Toezeggingen op een transparante wijze opgevolgd

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van het voorstel 'de Wijk aan Zet';

constaterende dat:

- het raadsvoorstel de Wijk aan Zet de hoofdlijnen van het nieuwe Rotterdamse bestuursmodel bevat, waarmee we in Rotterdam verder inzetten op de wijkraden als volksvertegenwoordiging op wijkniveau;
- met de invoering van het nieuwe bestuursmodel iedere wethouder voor zijn of haar bestuursperiode een aantal wijken adopteert;
- de adoptiewethouder het eerste aanspreekpunt is voor de wijkraad, wanneer vraagstukken meerdere beleidsterreinen raken;
- iedere wijkraad straks kan rekenen op deugdelijke ondersteuning vanuit het ambtelijk apparaat;

overwegende dat:

- toezeggingen vanuit de adoptiewethouder aan de wijkraad op een transparante wijze gevolgd moeten worden;
- de ambtelijke ondersteuning van de wijkraad hier een ondersteunende rol in heeft;
- dit voor D66 een belangrijk onderdeel is van een goed functionerende wijkdemocratie;

verzoekt het college:

- met een voorstel naar de raad te komen over de wijze waarop toezeggingen vanuit de adoptiewethouder kunnen worden toegevoegd aan het raadsinformatiesysteem;
- zowel de gemeentelijke organisatie als de griffie te betrekken bij dit voorstel;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. van Wifferen, P.J.H.D. Verkoelen, S.F. Lammering

Motie 28. Rapporteer over het wijkbudget

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van het voorstel 'de Wijk aan Zet';

constaterende dat:

- het raadsvoorstel de Wijk aan Zet de hoofdlijnen van het nieuwe Rotterdamse bestuursmodel bevat, waarmee we in Rotterdam verder inzetten op de wijkraden als volksvertegenwoordiging op wijkniveau;
- op deze manier meer zeggenschap over de inzet van middelen en geld op wijkniveau terechtkomt;

overwegende dat:

- er ook gerapporteerd zou moeten worden aan de wijkraad over de wijze waarop het wijkbudget is besteed;
- op die wijze ook een lerend effect ontstaat binnen de wijkraad over de besteding van het wijkbudget en dit eventueel aanleiding kan zijn voor aanpassingen van deze bestedingen in de toekomst;

verzoekt het college:

- te onderzoeken hoe in de verordening van het nieuwe bestuursmodel er gerapporteerd kan worden aan de wijkraad over de besteding van het wijkbudget;
- hierover terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. van Wifferen, P.J.H.D. Verkoelen, S.F. Lammering

De amendementen en moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. De heer Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd). Dank u wel voorzitter. Waar hebben we het nu vandaag over? Ja, natuurlijk over onze lokale democratie en hoe we die legitiem, duurzaam en integraal kunnen borgen. Maar nog meer over hoe we simpelweg ervoor kunnen zorgen dat in de verschillende Rotterdamse gebieden of wijken, simpelweg we het een beetje naar de wens van bewoners kunnen maken. Waar we het vandaag niet over hebben is of we wel of geen waardering hebben voor de mensen in onze gebiedscommissies, wijkcomités of wijkraden, want laat ik duidelijk zijn, eenieder die naast zijn of haar baan ook nog de tijd vindt om zich in te zetten voor onze stad, verdient niets anders dan onze waardering. Of dat nu is in een gebiedscommissie, in een wijkraad, in een straatraad, bedenk maar wat we nog in de toekomst nog mogen krijgen. Dat verdient waardering. Bij dezen. Voorzitter, Rotterdammers willen gewoon groen in de wijk. Een speeltuintje voor hun kinderen, mijnheer Van Zevenbergen, en ja, inderdaad ook een camera als ze problemen hebben met de veiligheid. Die heb ik er toch mooi in weten te fietsen. Wat ze niet willen is drie keer per week stemmen over iets, elke avond naar discussiefora online, als dat mogelijk zou zijn, of over elke stoeptegels meebeslissen. Dat willen ze niet. Eigenlijk willen ze gewoon dat wij een beetje Rotterdammer-gericht werken. Rotterdammer-gericht werken, kent u die term? Dat was de titel van een motie van de VVD. Jan-Willem Verheij, inderdaad voorzitter. Die is nog steeds niet afgedaan. En dan gaat het niet over Rotterdammer-gericht werken door 120 leden van een gebiedsorgaan, dan gaat het over Rotterdammer-gericht werken door 12.000 ambtenaren. En daar hebben we geen stelselwijziging van de lokale democratie voor nodig. Wat wel daarvoor nodig is, is een gemeente die dienstbaar is op een manier die werkt. En de wijze waarop dit voorstel daaraan bijdraagt, daar zijn wij kritisch op. We hebben in de commissie, vind ik, een goede discussie gehad, maar ik loop onze bezwaren tegen dit raadsvoorstel toch nog even langs. Ten eerste, de tegenmacht. Het is tegenwoordig een populair thema, de tegenmacht, nieuwe bestuurscultuur, nieuw leiderschap. Wij vinden dat die tegenmacht in dit voorstel niet goed geborgd is. En ik zal niet beweren dat het de intentie is van dit bestuursmodel of dit voorstel, maar de versnippering van gebiedsorganen, in dit geval wijkraden, leidt in de praktijk wel tot een soort verdeel en heers. Waarin van een serieuze tegenmacht door lokale vertegenwoordiging, door de lokale democratie, tegenover dat machtige ambtelijke apparaat eigenlijk geen sprake meer is. Daar maken we ons grote zorgen om. Ik ben benieuwd of de wethouder daar nog iets op heeft verzonnen. Bovendien wordt er een grote bestuurlijke drukte georganiseerd. Wij komen zo met een motie, die heb ik al aangekondigd in de commissie, de motie heet 'Feest van de democratie'. De ChristenUnie-SGP wilde het eerst nog 'Forum voor Democratie' noemen, maar we hebben het toch weten te houden op 'Feest van de democratie'. En ik zat te denken, als wij met al die wijkraadsleden... De motie, ik kan het u wel vertellen, het is ook publiek, het is de bedoeling dat we een feest organiseren met alle leden van gebiedsorganen. Ik dacht, dat doen we met de burgemeester in de Burgerzaal. Maar ik ben een beetje gaan rekenen, met die wijkraadsleden, ik denk dat wij inmiddels Ahoy moeten gaan afhuren. Dus ik kijk de wethouder Financiën even aan hoe dat zit. Misschien kunnen we nog een deal sluiten, dat weet ik niet. Maar dat typeert natuurlijk wel de enorme bestuurlijke drukte die hiermee wordt georganiseerd. Goed, punt twee, door de politiek uit de wijkorganen te halen. Mijn grote vriend Tim Versnel zei vanochtend nog 'je kunt de politiek wel uit de wijk halen, je haalt de wijk niet uit de politiek'. Die kan op een tegeltje in het huis van de heer Van Zevenbergen, maar wij voorzien toch een aantal problemen als we dat doen. Op dit moment fungeren de mensen in de wijk, in het gebied ook als een soort eerstelijnsvolksvertegenwoordiger. Als je

die weghaalt, komt die druk allemaal hier op het stadhuis te liggen. Dus ons voorstel is, doe dat niet.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter. Waarom denkt de heer Karremans dat je perse bij een politieke partij moet zitten om die rol te kunnen vervullen?

De **VOORZITTER**. De heer Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd). Ja, op papier hoeft dat natuurlijk niet, maar in de praktijk zien we dat wel heel veel gebeuren, omdat die mensen, waarvan ze weten, bijvoorbeeld, neem Marianne de Bever, die zit bij ons in de wijkraad in Blijdorp. Die krijgt ontzettend veel dingen van bewoners die ze heel makkelijk naar bijvoorbeeld mij of Dieke of Tim kan doorspelen en die kan het oppakken, omdat de gemeenteraad natuurlijk de bevoegdheden heeft om er vervolgens ook echt wat aan te doen. En dat is natuurlijk veel minder het geval in een wijkraad. Dus wat er gebeurt is dat mensen heel snel stappen naar het orgaan, dan zien ze, de VVD, dat is Marianne, dat is Vincent, die kunnen er wat aan doen. En dus gaan ze naar iemand vanuit een politieke partij en dat is wat je in de praktijk, niet op papier, maar in praktijk wel heel veel ziet gebeuren.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, we hebben de afgelopen jaren ook het experiment gehad met gekozen wijkraden waar ook niet-gebonden mensen in zaten. Die wisten mij prima te vinden. Dus wat dat betreft denk ik dat u geheel ten onrechte geen vertrouwen heeft in mensen buiten die 2 tot 3% van de Nederlanders, de mensen die geen politieke binding hebben.

De **VOORZITTER**. De heer Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd). Ja u bent, en daar heb ik respect voor, u bent bij elke gebiedscommissie, wijkraad, en ik zou bijna zeggen straatbarbeque geweest. Met respect, dat u dat allemaal heeft kunnen doen. Dus ik snap dat iedereen u kent, maar, en dat is natuurlijk precies waar onze motie ook op ziet, dat is in de praktijk natuurlijk niet het geval. Dat is lastig om daar je weg in te vinden en dat snap ik ook. Ik zeg ook niet dat het verkeerd is, ik zie alleen dat dat in de praktijk gebeurt, en daarom voorzien wij dat dat ook gaat gebeuren.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, ik wil toch nog een nuance aanbrengen en dat is dat het bij de heer Karremans gebeurt. Want bij mij is dat absoluut niet het geval.

De heer **KARREMANS** (vvd). Dat zou ik nu ook weer niet zo zwart-wit willen zeggen, het is bij mij ook wel eens gebeurd, maar door de regel, in de praktijk gebeurt dat niet. Goed, dan de combinatie tussen politieke wijkraadsleden en niet-politieke wijkraadsleden heeft meer dan geregeld ook gezorgd, in de experimenten die we hebben gedaan, tot niet bepaald een gelukkige samenwerking en ook vaak tot veel frustratie. Niet altijd, soms is dat goed gegaan, maar je ziet ook dat dingen daar door elkaar gaan lopen. Dus wij zouden adviseren dat niet te doen. Ook het lostrekken van de gemeenteraadsverkiezingen, kijk, hier komen we bij het punt waar we het met elkaar over eens zijn, wij denken dat het verstandiger is om dat samen te voegen, want ik zei het al in het begin, men heeft geen zin om elke week over iets te willen stemmen. Dan, over de positie van de kleine kernen, Hoek van Holland, Rozenburg en

Pernis maken we ons zorgen. Er is een amendement, maar ik ben ook heel benieuwd hoe de wethouder daarnaar kijkt ten opzichte van de positie daar. Want we vinden het denk ik wel belangrijk, de Coolsingel voelt voor hen al ver weg, dat we die afstand niet groter maken. De adviezen, ik vind het een goed idee om van de papierwinkel afscheid te nemen, we zien ook best wel wat in het amendement van D66. Dus we willen daar ook wel serieus naar kijken, ook benieuwd wat de wethouder daarvan vindt. Uiteindelijk is wel de bedoeling dat er natuurlijk serieus moet worden omgegaan met die geluiden uit de gebieden, of dat nu wijkcomités, wijkraden of gebiedscommissies zijn. Die mensen hebben een signaleringsfunctie, signaalfunctie, die moeten we ook serieus nemen. Tot slot, de bonusinitiatieven. We zijn geen voorstander om dat te laten besluiten door bewoners. Goed voorzitter, dan danken wij de wethouder dat zij de grenskwestie in Kralingen, dat lijkt een beetje op een soort Nagorno-Karabach, is het ook bijna als je niet oppast, dat zij dat duurzaam wil borgen door een aparte wijkraad te vormen voor Nieuw Kralingen en de Boezembocht. Daar zijn we blij mee, en daarnaast heb ik ook twee moties, waarvan een al net aangekondigd, daar kom ik zo op. De eerste motie is 'So help me God', samen met Leefbaar Rotterdam, en ja, met zo een titel kan de ChristenUnie-SGP natuurlijk niet ontbreken, dus wij zijn blij dat het de zege van de ChristenUnie-SGP heeft. Ik heb ze al ingediend, ik heb ze niet bij me. Sorry. En in die motie zeggen we 'borg dat na de verkiezingen voor alle gebiedsorganen een officiële ceremonie rondom de installatie van nieuwe leden komt'. Het zou mooi zijn als ze ook nog eens een keer met de burgemeester op de foto kunnen, zoals vroeger ook het geval was en veranker dat. En tot slot, de motie 'Feest van de democratie', ook met ChristenUnie-SGP, organiseer kort na de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 een diner, het liefst met gin-tonicbar, moeten we de burgemeester even lief aankijken, voor alle leden van de gemeenteraad en gebiedsorganen onder het mom van: borg korte lijntjes door een lange nacht. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Karremans heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Feest van de democratie

"De gemeenteraad van Rotterdam, op 17 juni in vergadering bijeen ter bespreking van het bestuursmodel;

constaterende dat:

- het niet automatisch het geval blijkt dat leden van gebiedsorganen en leden van de gemeenteraad elkaar goed weten te vinden voor belangrijke onderwerpen in de stad;

overwegende dat:

- bij het functioneren van de gebiedsorganen en de algehele lokale Rotterdamse democratie korte lijntjes betere betrokkenheid en onderlinge verhoudingen tot stand brengen;

van mening dat:

- niet alleen formeel, maar ook informeel onderling contact tussen Rotterdamse politici in de gebieden en in het stadhuis door middel van een speciaal georganiseerde receptie en aansluitend diner, kortere lijntjes - en daarmee betere betrokkenheid en onderlinge verhoudingen - tot stand brengt;

roept het college op:

- kort na de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 ter bevordering van de onderlinge contacten binnen de Rotterdamse democratie, in samenspraak met de gemeenteraad en

de gebiedsorganen, een diner te organiseren voor alle leden van de gemeenteraad en de gebiedsorganen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. de heer V.P.G. Karremans, T.J. Vonk

Motie 2. So help me God

"De gemeenteraad van Rotterdam, op 17 juni in vergadering bijeen ter bespreking van het bestuursmodel;

constaterende dat:

- op grond van artikel 14 van de Gemeentewet gemeenteraadsleden, voordat zij hun functie uitoefenen, beëdigd worden of een belofte afleggen in een installatie ceremonie op het stadhuis;
- leden van gebiedsorganen niet worden beëdigd of een belofte afleggen en ook geen installatieceremonie wordt gehouden voor leden van gebiedsorganen;

overwegende dat:

- het gezien de volksvertegenwoordigende aard van, en de verantwoordelijkheid die komt kijken met hun functie het passend zou zijn dat er voor leden van gebiedsorganen een installatieceremonie wordt georganiseerd;

roept het college op:

- na de verkiezing van leden van gebiedsorganen, een officiële installatieceremonie voor alle gebiedsorganen te organiseren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. V.P.G. Karremans, E.H. Duijm-Wickerhoff, T.J. Vonk

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Iets met een lange nacht en gin-tonic, dat doet me altijd denken aan Jules Deelder, dat is natuurlijk een bijzondere associatie. Maar als begin, met een foto met de burgemeester, dan is veel gewonnen. Dan gaan we met mevrouw Duijm-Wickerhoff verder.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Goedemiddag voorzitter. Vandaag gaan we beslissen over onze gekozen en gelote oren en ogen in de gebieden. Hebben zij voldoende laten zien hoe onmisbaar ze voor ons zijn op de Coolsingel? Of serveren we ze af voor een nieuw model, waarbij de macht in de wijk verschoven wordt naar de ambtenaren, en ook alles wat wijkoverstijgend is zoveel mogelijk wordt teruggelegd naar diezelfde ambtenaren. Oftewel, we gaan de balans opmaken van ruim drie jaar gebiedscommissies, wijkraden en comités. Leefbaar Rotterdam staat voor alle huidige Rotterdammers, welke middels mandaat in onze gebieden aan de slag zijn gegaan. Ondanks het met regelmaat oplopen tegen de clusters, het uitblijven van goed onderbouwde reacties vanuit de Coolsingel en het steeds verder afgenomen worden van ondersteuning en middelen, maken deze bewoners zich sterk voor hun medemensen. Wij zijn duidelijk over onze inzet. Wijkraden hebben geen slagkracht om een vuist te maken tegen het enorme apparaat van de gemeente. Wijkraden versnipperen de bestuurbaarheid en de leden kijken veelal naar de ambtenaren om de leiding te nemen in het

voor hen onbekende politieke landschap. Er werd eerder gesproken over de uitvoering, welke budgetneutraal zou zijn. Daarna kwamen er ineens nog vier wijkraden bij. Graag wil ik dan ook weten van onze wethouder hoeveel dit gaat kosten. Ook de kosten van de ondersteuning zie ik graag benoemd ten opzichte van de huidige twee nette commissies en raden. Politieke voorkeuren lijken ineens heel belangrijk. Opvallend, aangezien dit geen breed gedragen klachten heeft opgeleverd. Het niet luisteren en het weinig tot geen terugkoppeling vanuit het stadhuis krijgen daarentegen wel. Hoe dat dan wordt opgelost middels dit nieuwe bestuursmodel is nog geheel niet duidelijk. En het idee dat je als partijonafhankelijke bewoner geen kans hebt, is al meerdere malen ontkracht, daar er in driekwart van de gebieden al een partij voor en door bewoners is opgetuigd en vaak met succes en veel waardering door bewoners. Meerdere van hen hebben dan ook ingesproken en fel stelling genomen voor de gebiedscommissies. Bescherm het democratisch mandaat. Koester onze gebiedscommissies, zou ik iedereen willen oproepen. Ze steken er zoveel tijd en moeite in, naast hun gewone baan en huiselijke kring, met daartegenover maar een geringe vergoeding. Ze worden weggezet als een groep mensen van chagrijn en frustratie, maar zijn voor ons van onschatbare waarde, vanwege hun kennis en ervaring.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, de gelote mensen en ook de gekozen wijkraadvertegenwoordigers, die hebben voor nog een geringere vergoeding ook heel veel vrije tijd erin gestoken, dus ik snap niet waarom u het alleen over de gebiedscommissieleden heeft.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Ik sta hier voor de huidige, wat ik al aangaf, de huidige Rotterdammers die het mandaat hebben gekregen. En niet alleen voor de gebiedscommissies. Alle mensen, alle Rotterdammers met het mandaat.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Ze worden weggezet als een groep mensen, wat ik al zei, voor chagrijn en frustratie. Luister naar de geluiden uit uw achterban. Ik heb vele mensen gesproken van diverse partijen en welke zich nu wederom niet gehoord voelen door hun partijgenoten. Breek met deze lijn. Bouw verder aan hetgeen waar zij zich voor hebben ingezet. We hebben ook een aantal moties ingediend, er komen nog wat aanpassingen op. Het is aan u, maar ik roep u nogmaals op, dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff heeft het volgende amendement en de volgende moties ingediend.

Amendement J. Negen is de norm

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni ter bespreking van het bestuursmodel de Wijk aan Zet;

besluit:

het ontwerpbesluit "De kaders in het bestuursmodel Wijk aan Zet" als volgt te wijzigen:

Beslispunt 4 komt te luiden:

'4. Te werken met een wijkraad van negen leden per wijk. Afhankelijk van het aantal beschikbare kandidaten bij te stellen naar minimaal zeven. Voor de kleine kernen geldt dat zij de mogelijkheid krijgen de grootte van de huidige gebiedscommissies intact te houden.'"

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff

Toelichting

Een wijkraad moet kunnen functioneren met een proportioneel aantal wijkraadsleden. Immers, door samenwerking met collega's in dit gremia zullen verschillende denkbeelden, persoonlijkheden en kwaliteiten naar voren komen. Met een minimum van vijf wijkraadsleden wordt dit niet afdoende geborgd en ontbreekt er nog meer slagkracht dan de wijkraden al reeds veroorzaken. Wij stellen de norm op negen!

Motie 3. Extra bezoldiging voor de technisch voorzitter

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni ter bespreking van Bestuursmodel de Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités de afgelopen jaren hebben gewerkt met een technisch voorzitter;

overwegende dat:

- de technisch voorzitter extra verantwoordelijkheden en taken heeft en derhalve meer tijd dient te investeren;
- het eerlijk en rechtvaardig om mensen die extra tijd stoppen in hun werk ook naar rato te bezoldigen;

verzoekt het college:

- de technisch voorzitter, per ingang van de nieuw geïnstalleerde gebieds- of wijkgremia, een extra bezoldiging te geven van 20%;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff, F. Achbar

Motie 4. Gekozenen aan zet!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni ter bespreking van Bestuursmodel Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- elke wethouder in de toekomst een aantal wijken gaat adopteren;
- voor vraagstukken die meerdere beleidsterreinen raakt deze wethouder het aanspreekpunt is vanuit de wijkraad;
- men voornemens is om minimaal eenmaal per jaar een overleg te organiseren tussen wijkraad en college;

overwegende dat:

- veel gebiedscommissieleden, wijkraadsleden en wijkcomitéleden het gevoel hebben dat de afstand tussen Stadhuis en gebied/wijk erg groot is;
- eenmaal per jaar overleggen volstrekt onvoldoende is om de banden tussen college en wijk of gebied te verbeteren;
- het college de wijken of gebieden een serieuze handreiking kan doen door structureel een wethouder af te vaardigen bij een vergadering van een wijkraad of gebiedscommissie;

verzoekt het college:

- per ingang van de nieuw geïnstalleerde wijkraden of gebiedscommissies hen de gelegenheid te geven om eens per acht weken een politieke afgevaardigde naar keuze uit te nodigen voor een vergadering teneinde het reilen en zeilen van de wijk te bespreken;
- te borgen dat deze politieke afgevaardigde een schriftelijke terugkoppeling geeft omtrent de genomen stappen of actiepunten die uit het overleg zijn gekomen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff

Motie 5. Formeel gebiedsoverleg tussen de wijken

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni ter bespreking van Bestuursmodel Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- het raadsvoorstel Wijk aan Zet pleit voor de totstandkoming van 35 wijkraden;
- het huidige model twaalf gebiedscommissies, veertien wijkraden en zes wijkcomités;

overwegende dat:

- de versnippering van de wijkraden resulteert in een verzwakte slagkracht richting het stadhuis;
- gezamenlijk overleg en samenwerking van al deze wijken op gebiedsniveau kan bijdragen aan een versterkte slagkracht;
- het college een faciliterende rol kan aannemen om dit te versterken;

verzoekt het college:

- formeel gebiedsoverleg te verankeren en faciliteren voor wijken teneinde de slagkracht, samenwerking en ervaringen op wijkoverstijgende thema's te optimaliseren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff, F. Achbar

Motie 6. Maak het terugkijken van vergaderingen mogelijk!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni ter bespreking van Bestuursmodel Wijk aan Zet,

constaterende dat:

- Rotterdammers - in tegenstelling tot raadsvergaderingen - géén mogelijkheid hebben om vergaderingen van gebieden of wijken terug te kunnen kijken;

overwegende dat:

- het animo voor het bijwonen van vergaderingen van gebiedscommissies, wijkraden én wijkcomités een positieve ontwikkeling kent dankzij het digitale vergaderen;
- digitaal vergaderen niet van permanente aard zal zijn en er dus ooit een einde aan zal komen;
- hierdoor de mogelijkheid bestaat dat de interesse in deze vergaderingen stevig zal gaan afnemen;

- het Raadsvoorstel Wijk aan Zet gaat voor 'meer zichtbaar resultaat in de wijk, voor hun bewoners en ondernemers' en derhalve het kunnen terugkijken van een vergadering hieraan bijdraagt;
- dit tevens een aanvulling is op het digitale wijkplatform;

verzoekt het college:

- ervoor te zorgen dat Rotterdammers vergaderingen van gebiedscommissies of wijkraden terug kunnen kijken;
- dit mogelijk te maken voor zowel digitale als fysieke vergaderingen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff, F. Achbar

Het amendement en de moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, en via u natuurlijk alle Rotterdammers. In Rotterdam is democratie terecht duidelijk een werkwoord. En met de mouwen opgestroopt, met passie en energie en met een hoop gemopper, met humor en cynisme, maar immer met de blik op de toekomst gericht en voor de inwoners van de stad proberen we hier met elkaar en voor elkaar een werkbare manier te vinden om de lokale democratie zo ideaal mogelijk vorm te geven. Want decennialang vinden we hier uit, voeren we hier uit en experimenteren we en nemen we soms noodgedwongen, vaker na een uitgebreide evaluatie, afscheid van geliefde en minder geliefde vormen van lokale democratie. Of transformeren we deze? Want of het nu deelgemeentes zijn, centrumraden, wijkcomités, wijkadviesorganen of gebiedscommissies, hoe ze ook worden genoemd, in Rotterdam blijven we werken en op zoek gaan naar de best mogelijke manier waarop onze inwoners zo goed mogelijk kunnen meepraten, meedenken en meebeslissen. En dat is goed. En voorzitter, ook van mij, hulde aan hen die zich op welke wijze dan ook hebben ingezet en nog steeds inzetten voor Rotterdam en de Rotterdammers en leve het gedoe. Want voorzitter, zoals ik vorige week in de inderdaad prima, commissiebespreking al aangaf, is voor de GroenLinks-fractie niet per se de vorm van die lokale democratie zelf het eerste punt van discussie, want hoe belangrijk ook, hoe groot, klein, hoe samengesteld die gebieden of wijken ook worden, dat moet niet zoveel uitmaken. Wat ons betreft, is het veel belangrijker om te focussen op dat waar het echt om zou moeten gaan. Krijgen onze inwoners door deze wijkvertegenwoordiging meer zeggenschap, meer mandaat, tegenspraak en meer invloed? En voorzitter, in tegenstelling tot vele anderen ziet de GroenLinksfractie het raadsvoorstel 'Wijk aan Zet' ook niet als een vorm van op de schop gooien van het huidige systeem. Maar juist in lijn met de aanbeveling van het EUR-rapport als een verfijning, een stap vooruit op de korte termijn, op de lange termijn. En dat op basis van veel interessante ervaringen, onderzoeken, veel gesprekken en experimenten.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Maar het EUR-rapport geeft toch ook aan dat het vertrouwen op dit moment bovenmatig is? Dat gaf toch ook aan dat het vertrouwen aan het stijgen is voor het huidige bestuursmodel?

De **VOORZITTER**. De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Ja, dat staat niet in de weg dat ik enthousiast ben over dit voorstel.

De **VOORZITTER**. De heer Smet, u kunt verder.

De heer **SMET** (gl). Dat is ook een goed teken overigens, dat het vertrouwen stijgt in de lokale democratie. Tegelijkertijd, want dat is wel zo voorzitter, hebben we volop begrip voor alle vragen, zorgen en weerstand die het voorstel ook oproept bij veel betrokkenen. Ook bij mijn fractie, onze huidige gebiedscommissieleden inderdaad, onze wijkraadsleden en de achterban. En ik zal nog niet met pek en veren de stad worden uitgedragen, maar ik moet u eerlijk zeggen, het kostte mij ook veel moeite en veel tijd en energie om ook mijn achterban van de intentie van het raadsvoorstel te kunnen overtuigen als een lonkend perspectief. Want voorzitter, GroenLinks constateert tevens, net als vele anderen, dat het bewijs dat de gemeente ook daadwerkelijk in staat is om zichzelf aan te passen miniem is. De bewijslast was hoog. Voorzitter, ik meen dat ik de afgelopen weken, maanden en jaren goed geluisterd heb, als ik constateer dat niet zozeer de vorm dus van het bestuurscommissiestelsel een discussiepunt is, maar vooral de invulling. En daar, voorzitter, zagen we nog een aantal zorgen, of liever kansen, die we vorige week ook hebben besproken in de commissievergadering. Ik noem ze nog even kort. Eén, de gewenste verandering van de gemeentelijke organisatie. Twee, de onafhankelijke ondersteuning van de gekozenen. Drie, het democratisch of politieke gehalte en vier, de praktische uitwerking. In onze technische vragen hadden we al om meer verduidelijking gevraagd en ook gekregen. Nogmaals dank. En in de commissiebespreking heeft het college bevlogen, concreet en zelfs inspirerend, ik ga toch nog maar een keer een compliment geven, laten blijken op welke wijze de gemeente aan de slag gaat om de mooie vooruitzichten uit het raadsvoorstel ook in praktijk te brengen. Voorzitter, wat ons betreft geeft dit voorstel de wijken, en dus ook de bewoners van onze stad letterlijk, maar ook figuurlijk meer smoel. Niet alleen door die gekozen wijkvertegenwoordiging zelf beter te faciliteren, beter te ondersteunen en een duidelijkere taak te geven, juist ook door zowel fysiek in de wijk aanwezig te zijn met de wijkhubs, als digitaal bereikbaar, toegankelijk en beschikbaar te zijn. Voorzitter...

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Maar dat is wederom de vraag die ik ook aan mevrouw Van Wifferen stelde. Waarvoor kan het niet met het huidige systeem, of met het gebiedscommissiesysteem om het dichterbij de mensen te brengen? Waarom moet het wel op de schop genomen? U zegt dat het niet op de schop genomen wordt, vertel dat maar tegen onze gebiedscommissieleden die straks allemaal buiten staan en achter in de rij aan kunnen sluiten om te proberen weer in de raad te komen, als ze dat überhaupt wel willen. Waarom niet, wat ik al zei, een loket voor mensen waar ze afspraken kunnen maken, waar ze met onze leden kunnen spreken of iets dergelijks? Waarom alles eruit en alles opnieuw?

De **VOORZITTER**. De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Uw invulling van wat de huidige gebiedscommissieleden wensen voor de toekomst, dat laat ik bij u, dat is bij mij denk ik iets anders, natuurlijk zou dat kunnen. Alleen we hebben ook verfijning van het huidige model nodig wat mij betreft, en dat is dit. Dus onze keuze valt op deze. En nogmaals, ik geef u al aan, de weerstand in mijn partij is net zo groot als die bij u, misschien wel groter. Maar we zien ook het lonkend perspectief van de toekomst voor die wijkbewoners. En dat is voor ons het belangrijkste op dit moment.

De **VOORZITTER**. De heer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Dank u wel voorzitter. Ik had een vraag aan mevrouw Duijm-Wickerhoff, want ze heeft het telkens over het huidige stelsel, het huidige model. En als u het dan heeft over de gebiedscommissies, heeft u het dan over de situatie waarin we nu leven, dus dat wij 32 gebiedsorganen hebben, bestaande uit wijkraden, wijkcomités en gebiedscommissies? Of heeft u het dan over de veertien gebiedscommissies?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Allereerst zijn we natuurlijk aan het kijken naar de huidige situatie, maar dat we ons voorstel van veertien gebiedscommissies is, dat is toch overduidelijk. Dat is niet iets nieuws.

De heer **LAMMERING** (pvda). Voorzitter, zegt mevrouw Duijm-Wickerhoff daar dan mee dat bijvoorbeeld de wijkraadsleden en de gelote wijkcomitéleden op dit moment dan onvoldoende hebben gepresteerd in dit huidige model? Is dat dan minder dan de gebiedscommissies?

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Ik weet totaal niet waar u dat vandaan haalt, dat ik zeg dat ze minder hebben gepresteerd. Het enige wat ik aangeef is, wij willen naar veertien commissies om de zaken duidelijk te maken, duidelijk naar buiten toe, duidelijk naar onze Rotterdammers toe en dat er een mandaat ligt voor die Rotterdammers die op dit moment ons allemaal aan het voorzien zijn van informatie en dat dat niet zomaar weggeslagen mag worden.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, ik heb eigenlijk een vraag aan de heer Smet, want hij triggerde mij even met de opmerking dat het hem heel veel moeite heeft gekost om dit lonkend voorstel bij zijn achterban te presenteren. Ik heb even gekeken hoeveel amendementen er op dit lonkend voorstel ingediend worden, dan vraag ik mij af, is het voorstel besproken binnen de achterban van mijnheer Smet, met al die amendementen op dit voorstel? Of vindt er straks nog een vervolgesprek plaats?

De **VOORZITTER**. De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Dat moet dan in de stemming waarschijnlijk heel snel geregeld worden, want dat gaat vanavond gebeuren. Nee, maar ik heb wel natuurlijk alles ingecalculeerd op basis van alle gesprekken en ervaringen en dat ook besproken. Ik heb geprobeerd te anticiperen en dat doen mijn eigen achterbanmensen ook echt wel.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar, nee? U kunt verdergaan mijnheer Smet.

De heer **SMET** (gl). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, de toezegging van het college over het implementatieplan, nog zo een woord, van wethouder Van Gils geeft onze fractie voor nu voldoende comfort om daarover alsnog het vertrouwen uit te spreken. En uiteraard de verdere uitwerking op de voet te volgen de komende maanden. Met plezier. Aanvullend hierop hebben we inderdaad nog een tweetal amendementen en een tweetal moties ingediend. Het amendement Representatieve taken om ook de toekomstige wijkraadvertegenwoordigers de gemeente te laten representeren. Het amendement Argumenten verzamelen om inderdaad een antwoord te geven op hoe regel je tegenspraak door inwoners ook over onderwerpen waar je misschien niet direct invloed op hebt, of beslismogelijkheid hebt. De motie Kaderstellende rol van bewonersinitiatieven om de

wijkraad ook de gelegenheid te geven om de pot met geld, kaders mee te geven waarbinnen de initiatieven mogelijk zijn. En de motie Anker, om Stichting Lokaal, of vergelijkbare organisaties hun taak ook te kunnen laten uitvoeren en individuele wijkraadvertegenwoordigers zichzelf te kunnen laten bijscholen als ze dat willen. En voorzitter, de loting. Wij zijn geïnspireerd geraakt door de sprekers en door de ervaringen. En ook door de evaluatie van het EUR-rapport en we beseffen dat er geen meerderheid gaat zijn om loting op dit moment mogelijk te maken. Toch wil ik graag hierbij de motie Lot nog een keer benoemen die toch gaat kijken of er nog ruimte is in het kiesreglement of hoe we het ook gaan noemen in de toekomst, om loting eventueel een plaats te geven binnen de toekomstige wijkvertegenwoordiging. En dat kan natuurlijk zijn als opvulling, het kan zeker als aanvulling hierop. Ten slotte voorzitter, wat onze fractie betreft dient een Rotterdams raadsvoorstel energie op te leveren, en na een prima bespreking in de commissie constateren wij dat dit het geval is met Wijk aan Zet. Nieuwe energie zelfs. En ik weet, dat klinkt voor een groot deel van deze raad als muziek in de oren en bij een ander deel van diezelfde raad zal het begrip wellicht stoom uit de oren doen komen. Hoe dan ook, zowel muziek als stoom, die in of uit oren komt, geeft aan dat er tevens ruimte is om te luisteren. Luisteren naar meer inwoners die meedoen, meedenken, meepraten en meebeslissen. Nieuwe energie voor lokale democratie, daar kan niemand tegen zijn. En ik spreek hierbij met alle liefde mijn vertrouwen uit in alle Rotterdammers die met de Wijk aan Zet als basis onze stad blijven verrassen.

De **VOORZITTER**. De heer Smet heeft de volgende amendementen moties ingediend.

Amendement A. Representatieve taken

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 17 juni 2021 bij de bespreking van het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet';

besluit:

het ontwerpbesluit **de kaders van het bestuursmodel Wijk aan Zet** als volgt te wijzigen:

aan onderdeel 9 wordt een subonderdeel toegevoegd, luidende:

'g. Representatieve taken vanuit de gemeente te verrichten.'"

w.g. J. Smet

Toelichting

De wijkvertegenwoordigers kunnen (indien gewenst) representatieve taken op zich nemen waarbij zij als vertegenwoordiger van de gemeente bijvoorbeeld jubilarissen bezoeken in de wijk, openingen verrichten, pers te woord staan, enzovoorts.

Amendement B. Argumenten verzamelen

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 17 juni 2021 bij de bespreking van het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet';

besluit:

het ontwerpbesluit **de kaders van het bestuursmodel Wijk aan Zet** als volgt te wijzigen: aan onderdeel 9 wordt een subonderdeel toegevoegd, luidende:

'g. Het inventariseren en formuleren van argumenten (voor, neutraal en tegen) die leven in de wijk met betrekking tot bepaalde (stedelijke) beleidsvoornemens, die impact hebben op de wijk.'"

w.g. J. Smet

Toelichting

Vanuit gebieden en wijken en vanuit een meerderheid in de raad, klinkt de nadrukkelijke wens om **tegenspraak** te kunnen faciliteren in de wijkraden. Een goede manier om daar invulling aan te geven is om de wijkvertegenwoordigers te vragen om in gesprek te gaan met inwoners en betrokkenen, waarbij het doel is om zoveel mogelijk **argumenten** te verzamelen. *Voor, tegen en neutraal (feitelijk)*. Bijvoorbeeld over (stedelijke) gemeentelijke beleidsvoornemens die een impact zullen hebben op de desbetreffende wijk.

Motie 21. Anker

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 17 juni 2021 bij de bespreking van het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet';

constaterende dat:

- de toekomstige wijkvertegenwoordigers een aantal belangrijke opdrachten toebedeeld krijgen voor de inwoners van Rotterdamse wijken op het gebied van *kaderstellen, controleren en volksvertegenwoordigen*;
- generieke ondersteuning van de wijkraad vanuit de gemeente zelf zal worden verzorgd;

van mening dat

- ook de individuele behoefte aan (onafhankelijke) ondersteuning, deskundigheidsbevordering en kwaliteitsverbetering gefaciliteerd dient te worden als ankerpunt voor de (unieke rol van) wijkvertegenwoordiger;

overwegende dat:

- stichting LOKAAL Rotterdam in 1994 is opgericht door de Rotterdamse gemeenteraad met als doelstelling de afstand tussen Rotterdammers en de gemeentepolitiek te verkleinen en de relatie tussen de inwoners van Rotterdam en hun stadsbestuur te verbeteren;

verzoekt het college

- nog dit jaar (2021) in gesprek te gaan met stichting LOKAAL (en/of andere relevante organisaties) om de mogelijkheden te verkennen welk (aanvullend) aanbod op het gebied van **(onafhankelijke) ondersteuning, deskundigheidsbevordering en kwaliteitsverbetering** kan worden geboden aan de nieuwe (kandidaat) wijkvertegenwoordigers van Rotterdam;
- de raad hierover een terugkoppeling te geven en indien nodig voorstellen te doen ter besluitvorming;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J. Smet, T.J. Vonk

Motie 22A. Lot

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 17 juni 2021 bij de bespreking van het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet';

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam de afgelopen jaren heeft geëxperimenteerd met wijkcomités en gelote wijkvertegenwoordigers;
- EUR/DRIFT in de adviesnota adviseert: zet de kracht van loting selectief en gericht in;
- diverse ervaringsdeskundigen de gemeenteraad hebben gevraagd om loting een vervolg en/of kans te geven in Rotterdam;

overwegende dat:

- het experiment met gelote wijkcomités interessante aanknopingspunten heeft opgeleverd;
- de gelote wijkcomitéleden de afgelopen jaren een zeer diverse en gemotiveerde groep Rotterdammers is gebleken met een hart voor de wijk (en stad) en oog voor de toekomst;
- loting van (een deel van de) wijkvertegenwoordigers opnieuw aan willekeurige Rotterdammers de gelegenheid biedt om mee te praten, mee te denken en mee te doen;

verzoekt het college

- in de verdere uitwerking van 'de Wijk aan Zet', uiterlijk in het vierde kwartaal van 2021, de gemeenteraad enkele voorstellen te doen hoe loting (eventueel) een plek gegeven kan worden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J. Smet, I. van Wifferen, A. van Zevenbergen

Motie 23. Geef wijkraden een kaderstellende rol bij de beoordeling van bewonersinitiatieven

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 17 juni 2021 bij de bespreking van het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet';

constaterende dat:

- in de hoofdlijnen van het bestuursmodel de Wijk aan Zet wordt voorgesteld bewonersinitiatieven te laten honoreren door bewoners en ondernemers;
- de wijkraad, behalve het activeren van bewoners om een initiatief in te dienen geen mogelijkheid heeft om te sturen op de spreiding van de initiatieven in de wijk, de spreiding gedurende het kalenderjaar en spreiding op verschillende thema's;
- niet elke buurt of thema in de wijk zich even goed vertegenwoordigd ziet door actieve bewoners;

overwegende dat:

- het risico bestaat dat er zonder een in te stellen kader een disbalans ontstaat in de gehonoreerde initiatieven;
- bewonersinitiatieven een belangrijke rol kunnen spelen in het behalen van de doelen van de wijkagenda's en het wijkakkoord;

verzoekt het college

- in de verdere uitwerking van 'de Wijk aan Zet', uiterlijk in het vierde kwartaal van 2021, de gemeenteraad een voorstel te doen hoe de wijkraad kaders kan stellen bij de honorering of het in stemming brengen van bewonersinitiatieven;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J. Smet

De amendementen en moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Dank u wel voorzitter. Dat is wel een belangrijk moment en dan is het ook leuk dat we dat in de raadzaal zo met elkaar kunnen doen. Ook leuk voor de wethouder dat ze ook een keer over haar onderwerp in de raadzaal kan spreken. Dat is natuurlijk ook bijzonder. Het is eigenlijk een sluitstuk van heel veel gesprekken. Er is heel veel gesproken met de stad. Stadsgesprekken, een-op-eengesprekken, bezoeken en zo zijn er allerlei raadplegingen geweest, ook binnen de verschillende achterbannen. Ook dank aan al die mensen die hebben ingesproken en ook dank aan al die mensen die dat hebben georganiseerd en mede mogelijk hebben gemaakt. Wat dat betreft is dat al een heel mooi proces geweest. Wat ons in ieder geval duidelijk is geworden, dat is, en dat is ook breed gedeeld, dat het huidige systeem niet helemaal op de kop moet. Er is heel veel goed, maar wat ook duidelijk is geworden is dat er echt een aantal zaken flink moeten verbeteren. En die verbeteringen liggen op heel veel vlakken en ook bij heel veel partijen. Dus in die zin zijn we allemaal aan zet. Niks doen is geen optie. Dat is terug naar af en daar worden maar heel weinig mensen blij van. In de commissie hebben we aangegeven over welke verbeterpunten we enthousiast zijn en ook een aantal punten waar nog aandacht voor moest komen. Die punten waar we enthousiast over zijn, daar heb ik niet eens de spreektijd voor om dat allemaal te benoemen, dat heb ik ook in de commissie gedaan, dus dat laat ik hierbij. Er zijn nog een aantal punten wat mij betreft die openstaan. Een is over het moment van verkiezen. Daarvan hebben wij gezegd, wij zijn ervoor om dat te houden op het moment van verkiezen voor de gemeenteraad. Want anders zijn we echt bang dat de opkomst te laag zal zijn en er te weinig draagvlak zou zijn, dus daar blijven wij ook bij, ook na de bespreking in de commissie. Dan een vraag eigenlijk over hoe we nu komen tot een vaste indeling van die wijken. Er is gesproken over 35, in de commissie is gezegd 'misschien moet een aantal grenzen corrigeren'. Er is ook terecht aangegeven dat we dat niet even zomaar uit de losse pols gaan doen, want er is ook echt nagedacht over aan welke systemen dat allemaal gekoppeld is, enzovoorts. Dus ik ben eigenlijk benieuwd naar hoe dat proces er nu precies uitziet en waar we dan uiteindelijk ooit op uitkomen. Wat ons betreft, 35 of ietsje meer. We willen zeker weten dat er een goede inwerkperiode komt. Ik vond het echt wel pijnlijk om de verhalen te horen van mensen die vertelden hoe ze hebben gezwommen, hoe ze in het diepe zijn gegooid en echt hun best hebben gedaan om er iets van te maken, maar er was echt te weinig ondersteuning en we vinden dan ook dat het echt beter moet en daarom willen wij het amendement dat daarover is ingediend, over de vlieghoogte, van D66 en ook de motie Anker graag ondersteunen. Want we denken dat dat inderdaad een hele goede is om te zorgen dat we dat beter gaan doen. Dan de koppeling tussen gemeenteraad en wijkraden, daar heb ik vorige keer van aangegeven, ik vind het belangrijk. Ik heb er een aantal ideeën over, maar we zijn nog niet echt ver genoeg om dat helemaal precies aan te geven. Ik had gehoopt dat er misschien een aantal hele revolutionaire goede moties op dat punt zouden komen waarvan ik dan zou zeggen, die ga ik graag ondersteunen. Maar ik zou eigenlijk graag van de wethouder willen horen: kunnen we met elkaar een proces afspreken, college, gemeenteraad, ondersteund door de voor ons echt noodzakelijke griffie, om te komen tot een aantal hele goede ideeën waarop we die koppeling gaan maken? Met persoonlijk contact, maar ook een aantal keren dat we deze mensen kunnen ontmoeten op een hele efficiënte manier, want iedereen van ons woekert met zijn tijd. Ik baal er soms van dat er in een werkweek geen tien dagen zitten, maar slechts zes werkdagen, maar ik besef ook dat dat een goede zaak is. En dan moet je ook nog slapen, heel irritant, dus het moet wel echt efficiënt zijn en het moet echt do-able zijn, maar ik denk dat dat belangrijk is. Dus als de wethouder daar een toezegging op kan doen, dan is het ook verankerd dat we dat proces

met elkaar door gaan maken. En dan mijn laatste punt, we nemen nu een besluit voor de komende tijd, maar ik zag ook een aantal moties langskomen die zeggen, dan gaan we het voor de komende halve eeuw ongeveer, niet meer veranderen. Dan regeer je over je eigen graf, het graf daarna en het graf daarna. En daar ben ik niet van. Dus die moties zal ik dan ook niet steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter. Nieuw bestuursmodel de Wijk aan Zet. De PPV is tegen de ontmanteling van de veertien gebiedscommissies. Door de indeling in 35 wijkraden ontstaat vooral versnippering en valt het broodnodige tegenwicht ten opzichte van de Coolsingel weg. Deze verdeel- en heerstactiek is natuurlijk koren op de molen van de ambtelijke macht. We gaan terug naar de hoogtijdagen van de DDR met dit voorstel. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mevrouw Eskes. Had u een vraag? Sorry. De heer Van Zevenbergen had een vraag aan de heer Meeuwissen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Ja, ik kan niet zo goed... Sorry voorzitter, mag ik? De DDR werd erbij gehaald. Nou ben ik helemaal niet voor die DDR, natuurlijk niet, maar ik snap niet wat nu precies, wat is uw verschil tussen wijkraden en gebiedscommissies? Ik begrijp het werkelijk niet. Als u zo voor de gebiedscommissies bent, waarom bent u dan zo tegen die wijkraden? Kunt u dat toch een klein beetje onderbouwen voor mij, zodat ik het kan accepteren? Zonder de DDR erbij te halen.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja de DDR klinkt natuurlijk de heer Van Zevenbergen als muziek in de oren. Onze rondvraag onder de gebiedscommissies, daar was iedereen vernietigend over deze plannen, behalve een iemand van de gebiedscommissie van NIDA, die vond het echt ideaal, want het islamitische kalifaat was ook zo opgebouwd. Dat zou de huidige SP natuurlijk ook enorm aanspreken. Wij vinden gewoon dat het een verschrikkelijke versprokkeling wordt door de stad, dat echt de Rotterdammer een tandeloze tijger wordt. We moeten gewoon zorgen dat de huidige gebiedscommissies, dat dat gaat werken zoals het gepland is. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank u. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja dank u wel voorzitter. Wat hebben we er hier toch een ongelofelijke janboel van gemaakt. Echt, het is niet te geloven. Vanaf 2014 is het een en al verandering in de wijkparticipatie in het bestuursmodel. Ik vind het echt werkelijk van de zotte dat we uiteindelijk nu over de inzet van mensen uit gebiedscommissies moeten spreken, terwijl eigenlijk vanuit dit huis we ervoor gezorgd hebben dat het keer op keer veranderd werd en dat er gewoon geen rust in de hele wijkvertegenwoordiging en gebiedsvertegenwoordiging kwam. Ik vind dat we onszelf dat aan moeten rekenen. 2014 van deelgemeenten naar de gebiedscommissies en het werd als een enorm verlies ervaren dat er gewoon geen enkel budgetrecht meer in de wijk was. Dat bewoners geen enkele zeggenschap meer hadden over wat er gebeurde in hun eigen wijk. Vervolgens hadden we dus die gebiedscommissies, die mochten adviezen geven, maar het college mag het zichzelf aanrekenen dat het gewoon onvoldoende serieus is genomen. Die mensen hebben hun stinkende best gedaan in een gehandicapt systeem. Er zijn mensen die hebben er echt uitgebreid werk van gemaakt, maar het college heeft daar vaak onvoldoende recht aan

gedaan. En dat moet het college zich aanrekenen. Maar vervolgens is vier jaar geleden, en mevrouw Van Wifferen gaf er hoog over op en ik zie mevrouw Duijm-Wickerhoff nu doen alsof gebiedscommissies het hoogste goed zijn, maar het was wel de partij Leefbaar Rotterdam, D66 en de SP die ervoor gezorgd hebben dat het nu een lappendeken van democratie is geworden. En werkelijk waar, waar zijn Rotterdammers nu aan toe?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Dank u voorzitter. Dat klopt, dat dat toen gebeurd is, maar we zijn een pragmatische partij, laten we dat vooropstellen. We hebben toen inderdaad gekozen om deze keuze te maken. Ik sta hier volledig rechtop. We hebben zoals u ziet al zes politieke partijen hier op de banken zitten normaliter. Dus dat daar een keuze wordt gemaakt om wel of niet samen te werken en dan bepaalde concessies te doen, dat lijkt mij niet vreemd.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ik vind het ook helemaal niet vreemd, ik vind het alleen dat u wel erg hoog van de toren blaast als u hier doet alsof wij allemaal gek zijn als we voor wijk aan zet zijn, terwijl het wel Leefbaar Rotterdam is die onder andere mogelijk gemaakt heeft dat er nu zo een lappendeken van participatie en democratie dichtbij de bewoners is. Dan zou een toontje lager daar misschien wel bij passen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Dank u. Omdat toen die keuze is gemaakt, hebben we nu geen optie meer om daarin te zeggen: dat is een foute keuze geweest. We zien het gebeuren in onze wijken, we zien het gebeuren met onze Rotterdammers, we zien het gebeuren dat straks iedereen eruit gegooid wordt. Al het politieke eruit gesneden wordt, want dat is waar het allemaal om draait. Het politieke moet eruit en ondertussen geeft u weer in een motie aan, motie 11 dacht ik, dat toch wel iedereen zijn politieke kleur kenbaar mag maken, maar eigenlijk waar het in oorsprong om draaide, is het politieke moet eruit, en daar mag ik nu niet meer voor staan, omdat er toen een andere keuze is gemaakt?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Daar mag u zeker voor staan, en het siert u dat u nu zegt dat u een foute keuze gemaakt heeft. Er sprak eigenlijk weinig reflectie uit uw eigen bijdrage, en daar reageerde ik op.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Zevenbergen u bent gaan zitten.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Dank u wel voorzitter. Ja ik was even gaan zitten. Maar ik vind dat Leefbaar er echt een potje van maakt en er wordt wel gezegd dat wij een lappendeken van democratie, gelukkig dichtbij de mensen, dat is misschien eng, maar dat is niet eng. Ga met de mensen praten, en niet alleen met CDA'ers of met VVD'ers, maar gewoon met mensen praten die Rotterdammer zijn. Maar het ergste, en dat neem ik Leefbaar kwalijk, u kiest voor het ene, en u maakt het niet af. U gaat nu net doen alsof het een vreselijk domme keus was. Dat is het dus niet. Er is dus heel hard gewerkt, ook door mensen met een Leefbaarsignatuur in de wijkraden. En misschien niet direct herkenbaar, omdat ze er niet altijd er voor uitkwamen, want soms moet je je ergens voor schamen. Maar het is echt een potje ervan maken wat u nu doet, en nu net doen alsof u voortschrijdend inzicht heeft gekregen en ik kan daar niet bij met mijn verstand.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). U rekent mij een heleboel aan merk ik al. En u rekent Leefbaar een heleboel aan. Maar ik zou toch eens kijken of we wat verder kunnen kijken dan alleen dat. In plaats van continu maar teruggrijpen naar het verleden, laten we eens verder gaan bouwen, laten we eens uit gaan bouwen, laten we eens kijken, wat is er tot op heden bij elkaar neergezet. Laten we daar nu eens op verder gaan bouwen, in plaats van altijd maar teruggrijpen naar: toen is er dit gezegd, toen is er dat gezegd. Wij gaan nu voor veertien gebiedscommissies om op die manier, op een stevige manier, op een stevige ondergrond verder te kunnen gaan.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter. Kijk, wij hebben nooit gezegd dat de politiek eruit moet, want politiek zul je altijd hebben. Dat heb je ook bij een korfbalvereniging in het bestuur. Het gaat om de partijpolitiek die niet per se verplicht moet zijn. En wat ik ook wilde zeggen, ik kijk helemaal niet op een vervelende manier terug naar Leefbaar. Ik kijk met weemoed terug. Ik heb het debat teruggekeken van vier jaar geleden, ik keek met weemoed terug naar het vooruitstrevende karakter van Rotterdam dat durfde te experimenteren, niet hing aan het pluche, maar durfde invloed te geven aan individuele burgers. Heel jammer dit.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Ik kijk niet terug, ik kijk vooruit. En dat is alles. Wat hier gebeurt, wat jullie neer willen gaan zetten, dat de politiek er niet uit moet. U zegt zelf van: het is maar 2%, 3% is politiek. En hiermee gaan we alles ondervangen wat politiek is, want je komt op een lijst te staan en je mag je kleur niet hebben. Je mag je politieke achterban niet hebben. Alles wat politiek is wordt eruit gehaald en dan kunnen we doen alsof het niet zo is, maar dat is zeker wel aan de hand.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, het is even ingewikkeld om te zeggen op wie ik nu ga interrumpen, omdat er drie een beetje een verhaal inhangen, een soort van tegen de gebiedscommissie en een beetje bashen van Leefbaar. Dat is natuurlijk fijn in dit geval, omdat het zo makkelijk is. Maar ik vind het nog belangrijker om daar wel enige nuance in aan te brengen. Het is fijn dat Leefbaar Rotterdam tot nieuwe inzichten komt, ondanks dat ze ooit een verkeerde beslissing, in hun woorden, hebben genomen. Ik wil toch even bij de collega's al die insprekers onder de aandacht brengen die er zijn geweest vanuit die gebiedscommissie. Hoe belangrijk zij het vinden. Dus eigenlijk, hoe kijken jullie daar tegenaan en dan in combinatie met de reactie, ik noem het even het bashen van Leefbaar Rotterdam.

De **VOORZITTER**. Het is een soort hagelvraag mijnheer Achbar. Het is ook een beetje het uiten van een frustratie begrijp ik. Mijnheer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Ordepunt. Mag dat? Ik maak bezwaar tegen de opmerking van bashen van Leefbaar. Wij hebben even een kritische woordenwisseling met elkaar, omdat het over een onderwerp gaat, maar dat is toch geen bashen, als je met elkaar in debat gaat over bepaalde punten? Dan diskwalificeer je een leuk debat.

De **VOORZITTER**. Bij nader inzien vind ik het geen ordepunt mijnheer Van Zevenbergen. Het is al geschied. Mevrouw Eskes, u was gaan zitten, maar u had uw verhaal nog niet af.

Mevrouw **ESKES** (cda). Nee zeker niet. Ik was nog maar net begonnen. Maar dan komen we nu bij het moment waar we nu staan, en we zijn eigenlijk van systeem op systeem op systeem aan het werken en dat betekent dat je nu een keuze moet maken die je ook voor langere tijd vol kunt houden. We hebben in het onderwijs wel gezien van wat elke beleidswijziging op beleidswijziging op beleidswijziging realiseert en dat dat er alleen maar voor zorgt dat mensen nooit echt groeien in hun rol. En dat is wat we de afgelopen tijd gezien hebben. En dat betekent dat wij als partij, als fractie vooral hebben gekeken: wat vinden wij nu in de kern belangrijk? En dan komen we terug bij de grondbeginselen van onze partij. Gespreide verantwoordelijkheid, subsidiariteit. Termen die zeggen dat de overheid niet moet overnemen wat burgers zelf kunnen. En dat is wat ons betreft, als het gaat over de besteding van budgetten, als het gaat over keuzes in je eigen leefomgeving, wat wij ongelofelijk belangrijk vinden. En dat is ook een van de grootste bezwaren die er de afgelopen jaren was, toen we vanuit de deelgemeenten naar de gebiedscommissies gingen, dat is dat er geen enkele zeggenschap meer dicht in de wijk was. Inderdaad, wat mijnheer Karremans zegt, die keuze voor dat speeltuintje, de keuzes in de buitenruimte, de keuzes van hoe wil je je wijk inrichten en welke prioriteiten wil je aanbrengen. En dan kun je zeggen: dat is een attitude. Dat hoor ik ook veel vanuit mijn mensen uit de gebieden. Het is een attitude, laat die mensen nu zelf eerst eens een keertje serieus nemen wat wij op papier zetten. Daar hebben ze een punt, een terecht punt. En tegelijkertijd zonder geld, zonder eigen beslissingsmogelijkheden, zonder dat we afdwingen bij het college dat het iets moet doen met de keuzes in de wijk, gaat dit ook niet werken. Want er komt weer een nieuw college en dat krijgt weer stapels dossiers op zijn bureau, en dat zorgt ervoor dat uiteindelijk die adviezen niet altijd de aandacht krijgen en de prioriteit krijgen die ze verdienen. En dat is de reden waarom wij gecharmeerd zijn van wijk aan zet. En ik denk dat als er één iemand in het college is geweest die heeft laten zien van wat dat betekent, dan is dat op het gebied van welzijn. Een percentage budget waar de wijken zelf over mogen besluiten waar ze dat aan besteden. Of je dat nu aan jongerenwerk besteedt, of je intensivering van de verenigingen doet, of wat dan ook, maar dat bewoners zelf hun prioriteiten kunnen bepalen. Toevallig een CDA-wethouder, ja. Dat is heel toevallig. Je kunt zien hoe vooruitstrevend dat is. Maar dat betekent wel dat wat ons betreft dit voorstel dat het college nu doet veel te dun is. Veel te dun. Er is eigenlijk maar amper budget dat echt naar de wijken gaat. Dat betekent dat wij in ieder geval een motie hebben, Echt aan zet.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). U geeft aan dat u teruggaat naar de beginwaarden, waar u voor staat, democratie komt daarbij heel erg sterk naar voren. Hoe zit het met uw achterban? Hoe weegt u de roep vanuit uw achterban? Want wat ik aan uw achterban allemaal gesproken heb ondertussen, is de roep om het huidige systeem te behouden toch heel erg groot.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja dat klopt. Er zijn heel veel CDA'ers die zeggen: eindelijk beginnen we een beetje te wennen aan dit systeem. En tegelijkertijd, handicaps die zijn voor hen ook in beeld. Vanmorgen kreeg ik nog een appje van iemand die actief is in de gebieden en die al heel lang nestor binnen onze partij is en die zei: wijkraden hebben eigenlijk wel de oudste rechten in Rotterdam. Dus het ligt divers, maar natuurlijk, als mensen hun stinkende best gedaan hebben in een systeem dat wij met behoorlijk wat handicaps de stad in

geslingerd hebben, dan doet het pijn als dat verandert. En dat ga ik niet onder stoelen of banken steken. Dat ligt zeker niet aan die mensen, maar dat ligt aan dit huis, dat ligt aan deze raad, die keuzes gemaakt heeft, die het alleen maar ingewikkelder gemaakt hebben. Het enige wat wij nu kunnen doen, is kiezen voor een model, waarbij de Rotterdammer de zeggenschap heeft over geld, over budgetten over prioriteiten.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Maar in het CDA telt toch de democratie. Dus de wil van de partij, van de achterban, van de vrijwilligers die erbij werken. Iedereen die daar zo hard voor het CDA aan het werk is en die wil is heel erg sterk, hoor ik althans, heel erg sterk, behoud het systeem. U gaat toch totaal in tegen heel uw eigen verhaal.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ik vind dit wel weer heel mooi, want vier jaar geleden, toen was dat binnen Leefbaar, kreeg ik ook al die geluiden, van mensen die zeiden: stop met al die experimenten, waarom doen ze dit in vredesnaam? En u gaat mij nu verwijten dat ik geen oog of oren heb voor mensen uit mijn partij. Die heb ik wel. Ons burgerraadslid Christine Zandberg heeft avond aan avond met mensen gesproken. We hebben dat allemaal gehoord, we hebben dat allemaal gewogen, maar het gaat niet alleen om CDA'ers. Het gaat ook om Rotterdammers. Over Rotterdammers die de keuze kunnen maken in hun wijk. En ja, ik ben van harte bereid om met elke CDA'er die nu actief is, dat gesprek te voeren. Dat heb ik gister gedaan, dat heb ik de afgelopen weken gedaan, en dat blijf ik ook doen. Maar dat betekent niet dat wij niet de verantwoordelijkheid hebben om nu een keus te maken, die voor de komende jaren rust en stabiliteit in het democratisch landschap brengt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Als u zegt: het gaat om de Rotterdammers. Nogmaals, wat ik ook tegen de heer Smet zei, het vertrouwen van de Rotterdammers in het systeem is bovenmatig. Dan begrijp ik het niet. Het gaat om Rotterdammers en Rotterdammers zeggen: we hebben vertrouwen in het huidige systeem. Waarom dan wel een nieuw systeem?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ik kan u zeggen, een voorbeeld, wat een van de gebiedscommissieleden tegen mij zei: ik zit in een gebiedscommissie en ik werk daar hartstikke hard aan, maar als je het mij eerlijk vraagt, ik woon in één deel van mijn gebied en ik heb eigenlijk maar heel beperkt zicht op het andere deel in het gebied. En soms zie je dat een gebiedscommissie ook een eenzijdige vertegenwoordiging heeft. Dat delen van een gebied wat sterker vertegenwoordigd zijn, en die moeten wel met elkaar bepalen hoe de beslissingen dan genomen worden. En dat doen ze hartstikke goed, ze gaan praten met iedereen, maar uiteindelijk, de feeling van je eigen wijk, waar je woont en om daar de keuze te maken en bewoners daar aan het woord te laten en dat vervolgens te begeleiden vanuit een wijkraad, dat is de keuze die wij op dit moment maken. Met alle respect voor iedereen die hier zijn stinkende best gedaan heeft. In deelgemeenten, in gebiedscommissies, zelfs in de gelote wijkcomités waar ik echt geen geloof in had dat dat iets zou opleveren, waardoor wij vier jaar geleden tegen dat systeem gestemd hebben. Wij hebben tegen het raadsvoorstel gestemd, mede dankzij de motie van Leefbaar Rotterdam, D66 en SP. Budgetten, wij willen echt dat het college veel meer zijn best doet, op al die terreinen. Als het nu gaat om buitenruimte. De ene wijk waar Partij voor de Dieren en GroenLinks meer vertegenwoordigd is, en ze misschien het onkruid willen laten groeien waar de egeltjes onder kunnen kruipen. Laat dat daar gewoon gebeuren, maar andere wijken waar ouderen met de

rollator in het onkruid rijden, mogen ze daar de keuze maken om dat anders te doen. Het heet toch buitenruimte. Dan moeten er ook gewoon keuzes voor bewoners zijn en prioriteiten. Dat kan verschillen per wijk. Dat kan verschillen per bevolkingssamenstelling. Wij willen gewoon dat er veel meer terreinen zijn waarop Rotterdammers zelf zeggenschap krijgen en vinden echt ook, we gaan het college daarop ook afrekenen, we vinden dit ongelooflijk belangrijk, dat dat niet alleen tot welzijn beperkt wordt, maar dat de hele organisatie hier in het teken staat van keuzes voor Rotterdammers voor hun eigen wijk. En dat dit ook een bepaalde evenredigheid heeft over de stad. Maatwerk kleine kernen. We hebben het al gezegd. Er is gewoon nog een verschil tussen de kleine kernen en de stad en dat heeft met name te maken met de unieke dorpse positie. De afstand tot de stad, het voorzieningenniveau is daadwerkelijk van levensbelang voor de leefbaarheid van die kleine kernen en daarmee kun je niet zeggen, dat als er alleen maar budget beschikbaar is. Zij hebben bij uitstek nog meer taak in de vertegenwoordigende functie en de lobby richting dit stadhuis. Want dat is vaak wat eraan ontbreekt en daarom hebben we er een amendement voor en een motie die iets zegt over het voorzieningenniveau.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Maar u geeft aan dat kleine kernen, in de motie las ik, die functioneren heel erg goed. Dus daarom ook niet opsplitsen, daarom ook bij vijftien man ophouden, eigenlijk een beetje behouden wat er is. IJsselmonde functioneert fantastisch. Prins Alexander functioneert fantastisch, maar die mogen dan wel plaatsmaken. Delfshaven ja.

Mevrouw **ESKES** (cda). Misschien kunt u eens kijken naar de schaalgrootte van Pernis, van Rozenburg en Hoek van Holland. Prins Alexander heeft meer dan 100.000 inwoners. Dat is gewoon een middelgrote stad. Hoek van Holland is heel anders. Dus dat betekent ook dat die hele dynamiek compleet anders is. Dus als je het hebt over wat is nu een schaalgrootte waarin je besluiten neemt over je directe leefomgeving, over de keuzes in de buitenruimte, over het welzijn en over al die terreinen waarvan wij willen dat Rotterdammers daar meer zeggenschap over krijgen, dan heeft dat te maken met schaalgrootte. Jazeker.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Het gaat mij niet om schaalgrootte, het gaat mij om het functioneren zelf. Ik kijk niet naar de grootte, ik kijk naar het functioneren van zo een commissie. Hoe gaat het in dat gebied. Hoe komen de onderwerpen hier vanuit het gebied? Hoe pakken zij dat zelf op? Hoe wordt daar gewerkt binnen dat gebied? En in al deze gebieden die net ook al even aan de zijlijn genoemd worden, gaat dat fantastisch. Waarom zouden we dan mensen waarvan je niet weet of ze die kwaliteiten bezitten, daar neerzetten in die buurt om te kijken 'we gaan het maar weer eens vier jaar proberen om te kijken of die mensen zich ook ontplooiën zoals mensen die wij gekozen hebben voor in de gebiedscommissie.'

Mevrouw **ESKES** (cda). Volgens mij heb ik daar al iets over gezegd. En gezien de tijd ga ik door met mijn eigen termijn. En ik heb helemaal niets gezegd over de kwaliteit. We hebben ook mensen die zeer actief zijn in Prins Alexander, die daar echt ziel en zaligheid inleggen en daar knoerhard voor werken. Alleen ik zie ook dat wat nu juist het succes is in Hoek van Holland, in Pernis, is dat iedereen, iedereen kent. Dat geldt niet voor Prins Alexander. Het is niet zo dat iedereen precies weet wie daar in die gebiedscommissie zit en die schaalgrootte is gewoon wel acht keer zo groot als bijvoorbeeld in Pernis, misschien nog wel iets meer zelfs. Ik zou het uit mijn hoofd niet durven zeggen, maar dat is echt iets heel anders. Politiek

is wat ons betreft niets om je voor te schamen. En politieke partijen, of een achtergrond, als je daarmee in een wijkraad zit, dat is niets om u voor te schamen. Sterker nog, dat zegt iets over van hoe je kijkt naar de wereld en het zegt iets over hoe je kijkt naar wat belangrijk is. Dus wat ons betreft, is het noodzakelijk dat er ook ruimte is, dat mensen zich voor kunnen stellen met welke achtergrond dan ook. Of je nu actief geweest bent in de voetbalvereniging, binnen het CDA, binnen Leefbaar of waar dan ook, daar moet je trots op kunnen zijn, dat moet je kunnen uitdragen en dat moet je ook als een meerwaarde kunnen zien. Ook bij bevolking in de wijkraden. Ik ga het hierbij houden. Ik heb hier een enorme stapel, nog nooit zoveel bij één onderwerp, maar we vinden het belangrijk en we vinden dat het voorstel de goede richting op is maar veel aanscherping verdient.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Eskes heeft het volgende amendement en de volgende moties ingediend.

Amendement C. Maatwerk voor kleine kernen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter vaststelling van het raadsvoorstel 'de Wijk aan Zet voor een nieuw bestuursmodel in Rotterdam';

besluit:

het ontwerpbesluit "De kaders in het bestuursmodel Wijk aan Zet" wordt als volgt gewijzigd:

beslispunt 4 komt te luiden:

'4. Te werken met een wijkraad van zeven leden per wijk. Afhankelijk van het aantal beschikbare kandidaten bij te stellen naar minimaal vijf of maximaal negen. Voor de kleine kernen geldt dat zij de mogelijkheid krijgen de grootte van de huidige gebiedscommissies intact te houden.'

w.g. E.C. Eskes

Toelichting

Onder kleine kernen wordt verstaan: Hoek van Holland, Rozenburg en Pernis.

Motie 7. Écht aan zet

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van agendapunt 22. 'Het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet', alsmede de derde tussenrapportage evaluatie van het bestuursmodel 2018-2022';

constaterende dat:

- er een raadsvoorstel 'Wijk aan Zet' voor ons ligt;
- Rotterdam meer en betere participatie wil;
- er geen duidelijke keuzes worden gemaakt hoe er daadwerkelijk meer zeggenschap naar de wijken gaat;

overwegende dat:

- we duidelijkheid moeten geven en keuzes moeten maken tot daadwerkelijke zeggenschap van wijken;
- de wijkraden in het nieuwe bestuursmodel dichterbij de inwoners en dus bij de behoeften van de wijken staan;
- de wijkraden in het nieuwe bestuursmodel vergeleken met de gemeenteraad en de oude gebiedscommissies beter kunnen inspelen op de behoeften van wijkbewoners;

- een gedeelte van de zaken binnen de portefeuilles 'buitenruimte', 'welzijn', 'bereikbaarheid' en 'sociale veiligheid' zich direct afspelen in de wijken, dichtbij de leefwereld van de burger;
- de wijken daadwerkelijk een budget nodig hebben om resultaten in de wijk te kunnen realiseren die aansluiten op de behoeften van wijkbewoners, zodat zij aan bewoners kunnen vragen wat ze willen, de wijk zo eigen keuzes kan maken, de wijkraad participeert en controleert of dit proces op de juiste manier gaat;

verzoekt het college:

- bij de uitwerking van het nieuwe bestuursmodel stedelijke budgetten per wijk vast te stellen;
- daarbij te kijken welke budgetten daarvoor geschikt zijn, in ieder geval binnen de beleidsterreinen 'buitenruimte', 'welzijn', 'bereikbaarheid' en 'sociale veiligheid';
- binnen deze budgetten een percentage vrij besteedbare ruimte voor de wijk vast te stellen, analoog aan de aanbesteding van het welzijnswerk;
- de wijk via de prioriteiten in de wijkplannen zeggenschap te geven over de besteding van die budgetten;
- bij het toegezegde implementatieplan in het najaar 2021 hierover terug te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.C. Eskes, S.F. Lammering

Motie 8. Spreekende wijken

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van agendapunt 22. 'Het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet', alsmede de derde tussenrapportage evaluatie van het bestuursmodel 2018-2022';

constaterende dat:

- er een raadsvoorstel 'Wijk aan Zet' voor ons ligt;
- er in het raadsvoorstel 'Wijk aan Zet' weinig tot geen directe lijnen tussen wijken en het stadhuis geborgd zijn;

overwegende dat:

- we er met het veranderen van het model niet zijn en er meer nodig is;
- het gaat om onze eigen houding, het gaat ook om het gedrag van het college, het gaat om het functioneren van ambtenaren;
- om succesvolle participatie te creëren, wijkraden moeten weten hoe zij de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouder het beste kunnen bereiken;
- Raadsleden aan de Coolsingel niet altijd goed zicht hebben op adviezen vanuit de gebieden/wijken;
- vaste inspreekmomenten een gelijke communicatiestructuur creëren voor alle wijkraden;
- het organiseren van vaste inspreekmomenten een centrale manier is om signalen uit de wijk te inventariseren;

verzoekt het college:

- ervoor te zorgen dat ambtenaren vaker de wijk in gaan en hiertoe een voorstel naar de raad komt;
- in het nieuwe bestuursmodel tweemaal per jaar een inspreekmoment voor wijkraden te verankeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.C. Eskes

Motie 9. Lief en Leed

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van agendapunt 22. 'Het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet', alsmede de derde tussenrapportage evaluatie van het bestuursmodel 2018-2022';

constaterende dat:

- er een raadsvoorstel 'Wijk aan Zet' voor ons ligt;
- in wijken vaak de behoefte is om zelf initiatief te nemen;

overwegende dat:

- de wijkraadmanager snel kan anticiperen op sentimenten die in de wijk spelen;
- het mogelijk moet zijn en blijven om in de wijk snel zaken op te pakken zonder dat de hele ambtelijke molen doorlopen moet worden;

verzoekt het college:

- bij invoering van het nieuwe bestuursmodel voor elke wijkraad een budget per wijk vrij te maken dat door de wijkmanager volledig vrij te besteden is in de wijk;
- en hierover terug te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.C. Eskes

Motie 10. Maatwerk kleine kernen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van agendapunt 22. 'Het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet', alsmede de derde tussenrapportage evaluatie van het bestuursmodel 2018-2022';

constaterende dat:

- er een raadsvoorstel 'Wijk aan Zet' voor ons ligt;
- alle gebiedscommissies vervangen worden voor wijkraden;

overwegende dat:

- in de kleine kernen het huidige bestuursmodel goed functioneert;
- deze kernen zich vaak achtergesteld voelen door de gemeente;
- dit deels komt omdat de gemeente deze kernen als gewone stadswijken benadert. Ze hebben echter helemaal dat stadse karakter niet;
- het voorzieningenniveau in de kleine kernen steeds meer onder druk staat. Al tijden verdwijnen alleen maar voorzieningen. En vaak is er daar maar één van;
- zonder deze voorzieningen wordt het hart uit de dorpen gehaald;
- voor de leefbaarheid in de dorpen dit anders moet en maatwerk nodig is;
- we de belangen van de dorpskernen goed moeten borgen;

verzoekt het college:

- om samen met de wijkraden tot overeenstemming komen over een minimumniveau aan voorzieningen per kern om de leefbaarheid te garanderen;

- en hierover terug te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.C. Eskes

Motie 11. Voorstelrondje

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van agendapunt 22. 'Het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet', alsmede de derde tussenrapportage evaluatie van het bestuursmodel 2018-2022';

constaterende dat:

- er een raadsvoorstel 'Wijk aan Zet' voor ons ligt;
- de samenstelling van wijkraden middels democratische verkiezingen verkozen zal worden;
- er geen politieke lijsten meer opgesteld worden voor de wijkraadverkiezingen;

overwegende dat:

- in het nieuwe bestuursmodel democratische waarden gewaarborgd moeten worden;
- de kiezer bij verkiezingen duidelijk geïnformeerd moet worden over de kandidaten;
- dat kandidaten ergens kunnen laten weten waarom zij actief zijn en namens wie of wat;
- verkiesbare kandidaten dit ook namens een politieke partij kunnen doen;
- verkiesbare kandidaten een mogelijkheid nodig hebben om zich duidelijk te profileren richting de kiezer;

verzoekt het college

- te onderzoeken hoe binnen het nieuwe bestuursmodel verkiesbare kandidaten zich het beste kunnen profileren richting kiezers;
- verschillende concrete opties te formuleren om de mogelijkheid tot profileren van verkiesbare kandidaten richting kiezers te waarborgen;
- en hierover terug te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.C. Eskes

Motie 12. Hou dit vast!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van agendapunt 22. 'Het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet', alsmede de derde tussenrapportage evaluatie van het bestuursmodel 2018-2022';

constaterende dat:

- er een raadsvoorstel 'Wijk aan Zet' voor ons ligt;
- er in het huidige bestuursmodel meerdere keren ingrijpende wijzigingen zijn aangebracht;
- dat we pas acht jaar met het huidige bestuursmodel werken;

overwegende dat:

- we moeten concluderen dat het huidige bestuursmodel niet goed werkt;
- soms een grote verandering noodzakelijk om echt tot iets te komen;
- we niet elke raadsperiode grote veranderingen aan zouden moeten willen brengen;

- stabiliteit en continuïteit in het nieuwe bestuursmodel noodzakelijk is voor het goed functioneren ervan;
- het nieuwe bestuursmodel duidelijkheid moet geven aan wijkbewoners;
- er tijd nodig is om het nieuwe bestuursmodel op te laten bloeien en het stelsel van de toekomst zo de kans te geven op dóórontwikkeling en leren;

verzoekt het college

- het nieuwe bestuursmodel minimaal twee raadstermijnen aan te houden en te borgen;
- ingrijpende wijzigingen in het nieuwe bestuursmodel minimaal twee raadstermijnen te voorkomen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.C. Eskes

Motie 13. Geen experimenten meer

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van agendapunt 22. 'Het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel de Wijk aan Zet', alsmede de derde tussenrapportage evaluatie van het bestuursmodel 2018-2022';

constaterende dat:

- er een raadsvoorstel 'Wijk aan Zet' voor ons ligt;
- binnen het huidige bestuursmodel sprake is van allerlei experimenten, waaronder loting;

overwegende dat:

- er de afgelopen jaren te veel geëxperimenteerd is met het bestuursmodel;
- deze experimenten zorgen voor onduidelijkheid;
- onduidelijkheid participatie nooit ten goede kan komen;
- een uniform model zorgt voor stabiliteit en duidelijkheid;
- grote verschillen per wijk in het bestuursmodel geen duidelijke positieve gevolgen met zich meebrengt;

verzoekt het college

- te stoppen met experimenteren binnen het bestuursmodel;
- een uniform bestuursmodel aan te houden voor heel Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.C. Eskes

Het amendement en de moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u. U bent door uw spreektijd heen, maar u kunt altijd mij aardig aankijken. Mevrouw Verkoelen. Mevrouw Verkoelen. Ja.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Dank u wel voorzitter. Als wij net zoveel tijd hadden besteed de afgelopen drie jaar aan al die zeer gemotiveerde en betrokken leden in de gebiedscommissies en wijken, dan waren onze vooruitgeschoven posten intens gelukkig met ons als raad geweest en dan bedoel ik niet de uitzonderingen in deze raad die dat wel deden. Helaas is de praktijk een stuk weerbarstiger en vele van onze collega's in dezelfde

wijken en gebieden zijn helemaal niet zo te spreken over hoe de raad met hun adviezen, hun inzet, hun betrokkenheid is omgegaan de afgelopen drie jaar. Dus beter laat dan nooit en zijn we nu allemaal wakker geworden en hopen we maar dat we via de notitie Wijk aan Zet er alsnog iets van maken. 50PLUS wil overigens op voorhand aangeven dat 50PLUS Rotterdam niet erg onder de indruk is van deze notitie. Het is een ambtelijk breiwerk dat vooral geschreven is vanuit de belevingswereld van ambtenaren en die weinig tot niets meer van doen heeft met hoe wij als raad met de participatie van de inwoners, de vrijwilligers, om zouden willen gaan. Het feit dat er slechts een keer het woord raad genoemd wordt in de notitie zegt natuurlijk alles. Ook had het college er wel wijzer aan gedaan als het na het ontzettend vele voorwerk met de vele stadsgesprekken, de afstemmingen met het veld en de gesprekken met de vele woordvoerders, de notitie in een veel eerder stadium als concept aan de raad had voorgelegd en de vele betrokkenen in de gebieden en wijken, want dan hadden we er nog met zijn allen aan kunnen scherpen denk ik. Het had voorkomen wat vandaag zal gaan gebeuren. Een stortvloed aan amendementen en moties. Mevrouw Eskes gaf het al aan, ik stond er ook van te kijken zoveel, om het voorstel van het college toch nog bij te sturen en aan te scherpen. Maar dat gezegd hebbende, voorzitter, beseft 50PLUS Rotterdam zich wel verdomd goed dat als we er nu geen besluit over nemen, er de komende vier jaar wederom geen veranderingen meer kunnen plaatsvinden. En voorzitter, dat vindt 50PLUS wél noodzakelijk. Want hoe staat 50PLUS Rotterdam in het bestuursmodel van deze stad? Het waren achttien punten, maar gezien het feit dat ik maar weinig spreektijd krijg, pak ik er maar negen van. 50PLUS vindt dat de betrokkenheid, de participatie, de inzet, de vertegenwoordiging van de belangen van inwoners zo laag mogelijk in de samenleving, dus op wijkniveau moet plaatsvinden. En mevrouw Eskes gaf het ook aan, schaalgrootte heeft daar wel degelijk ook iets van invloed op. Twee, 50PLUS Rotterdam vindt dat deze vertegenwoordigers van wijkbelangen politiek gekozen moeten worden op basis van hun persoonlijke betrokkenheid, kennis, en de heer Van Zevenbergen zei het vorige week, en inzet in de wijk. En niet op basis van het zijn van een politieke partij. Niet van belang voor 50PLUS. 50PLUS vindt dat de vergoeding van de wijkraadsleden en de voorzitter, want die vinden wij dat gekozen moet worden, een fatsoenlijk bedrag dient te zijn en geen aalmoes. En een doorn in het oog van 50PLUS Rotterdam en vele anderen hier in deze raad is dat de vertegenwoordigers niet gekort dienen te worden op hun uitkeringen voor wat betreft deze vergoedingen. 50PLUS Rotterdam hoopt van harte dat de motie die wij daarover indienen ook aangenomen gaat worden. Dan schiet ik er weer een paar door. In de ogen van 50PLUS Rotterdam moeten de wijkraden natuurlijk wel voortaan wijkgerichte informatie via de monitoringrapportages krijgen, het kan niet zijn dat ze overkoepelende informatie krijgen, concreet gericht voor waar zij het voor nodig hebben. 50PLUS is dus ook wel blij dat de wethouder dit ook onderschrijft en daarover een toezegging heeft gedaan om daarop in te gaan zetten in de toekomst. Voor 50PLUS Rotterdam zijn wijkraden het verlengstuk van de raad in de wijken en daarmee is de raad de gesprekspartner van de wijkraden. 50PLUS zou graag zien dat er een driemaandelijkse wijkraadactua komt met wijkraden, met de raad en wethouders waarin directe afstemming kan plaatsvinden tussen die wijkraden, raad en wethouders. En zoals de heer, dan ga ik toch bijna door alle namen heen, van de VVD, mijn excuses, mijnheer Karremans al zei 'dat gaan we niet in Ahoy doen, maar dat gaan we in de Burgerzaal doen'. Echt waar. 50PLUS Rotterdam juicht toe dat de betrokkenheid van het college met de wijkraden georganiseerd gaat worden middels adoptiewethouders. Prima plan. 50PLUS vindt met velen dat de wijkraadsleden tegelijk met het kiezen van de gemeenteraadsleden dient te gebeuren. En de laatste, en dan heb ik er dus negen overgeslagen, maar die vindt u allemaal wel bij ons op de website, 50PLUS Rotterdam vindt dat als we onszelf serieus willen nemen in de samenwerking met wijkraden het goed is dat ambtenaren vrijgesteld worden om ondersteunend te kunnen zijn aan die wijkraden. Dat zijn die wijkmanagers. En dat die wijkambtenaren ook met elkaar gaan samenwerken en ook nog eens een keer centraal door de gemeente worden aangestuurd, want dan krijgt het pas

body. Voorzitter, voor al deze punten zijn er door vele fracties in de raad amendementen en moties op de voorliggende notitie 'Wijk aan Zet' gemaakt. Inderdaad, ik heb er geloof ik nog nooit zoveel gezien op een thema. Ook 50PLUS heeft met D66 heel nauw samengewerkt, met dank aan D66 en vooral ook de ondersteuning daarvan, voor een aantal amendementen en moties die vandaag worden ingediend. Ten slotte voorzitter. 50PLUS is zeer te spreken over de manier waarop met grote betrokkenheid door alle fracties en de wethouder gewerkt is aan een mooie inzet van al die betrokken gemotiveerde en enthousiaste mensen in de wijk. Ik wil daar mijn collega's voor bedanken, want de manier waarop dit gebeurd is, hoe we hier met elkaar over hebben gediscussieerd, laat zien dat we wel degelijk heel dual en met veel gevoel tot mooie samenwerkingen kunnen komen. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 29. Werkbonusconstructie

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet', alsmede de derde tussenrapportage evaluatie van het bestuursmodel 2018-2022;

constaterende dat:

- het voorliggende raadsvoorstel tot doel heeft om de betrokkenheid, de participatie, de inzet, de vertegenwoordiging van de belangen van inwoners op wijkniveau te organiseren;
- de vergoeding van de vergoeding van de wijkraadsleden en de voorzitter geen inkomen is maar een vergoeding in het kader van welzijnswerk;

overwegende dat:

- de vertegenwoordigers in de huidige gebiedscommissies, wijkraden op hun uitkering gekort worden als ze een vergoeding ontvangen voor hun gebiedscommissie en wijkraadswerk;

draagt het college op:

- te onderzoeken hoe de uitkeringen van gebiedscommissieleden en wijkraadsleden niet gekort worden vanwege de vergoedingen die deze leden ontvangen vanuit hun werkzaamheden voor de gebiedscommissies en wijkraden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, dank u wel. Gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités waren de afgelopen jaren de manier waarop veel Rotterdammers invloed konden uitoefenen op het wel en wee van hun wijken. Actieve buurtbewoners en ondernemers werden lid van een gebiedscommissie, wijkraad of wijkcomité. Ze vertegenwoordigen zo de inwoners van de gebieden. Deze leden zijn de ogen en oren van een gebied en voor ons, stadsbestuur. Gedurende de afgelopen twee insprekronde over het bestuursmodel 'Wijk aan Zet' zagen we diverse gebiedscommissieleden voorbijkomen, die met een enorm enthousiasme en betrokkenheid vertelden over hun wijken. Het merendeel van deze insprekers hield ons als raad een spiegel voor.

Gebiedscommissieleden, maar ook zeker wijkraden en wijkcomités, werken namelijk ontzettend hard aan hun gevraagde en ongevraagde adviezen, waarbij de ideeën uit de wijken tussen stapels papier in de bureaula eindigen of verzuipen in regels en procedures. De adviezen worden dan ook niet of nauwelijks besproken binnen onze raad. Wij vinden deze adviezen te belangrijk om verloren te laten gaan. DENK wil dan ook meer interactie creëren tussen de insprekers en de raad door middel van fysiek inspreken. Mondeling inspreken moet dan wat ons betreft de norm worden. Door middel van de fysieke argumentatie tijdens de commissies zullen de ongevraagde, alsmede gevraagde, adviezen beter worden opgepakt wanneer deze fysiek worden beargumenteerd. Wij pleiten dan ook voor een periodieke mogelijkheid om in te spreken voor de gebiedscommissies, of eventueel de wijkraden, waarbij zij vanuit hun signaalfunctie gevraagd en ongevraagd advies in kunnen brengen. Wij zijn dan ook benieuwd naar de reactie van de wethouder voor wat betreft deze motie. Voorzitter, de gemeente besteedt ontzettend veel geld aan organisaties voor het welzijnswerk in Rotterdam. In het gebied Feyenoord wordt maatschappelijk werk verricht door de organisatie Humanitas, die op dit moment niet deugdelijk verloopt, maar dat is een andere discussie. Het moet dan ook anders kunnen. Gebiedscommissies ontvangen binnen het huidige bestuursmodel een budget voor welzijnswerk. DENK is dan ook van mening dat wijken een grotere rol kunnen spelen bij het signaleren van dit soort problemen. Wijkbewoners staan namelijk in nauwer contact met hulpbehoevenden en kunnen daardoor beter aangeven wat er nodig is.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen wil een vraag stellen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, ja ik begrijp dit niet helemaal mijnheer Achbar. Welk budget voor welzijn hebben op dit moment gebiedscommissieleden dan tot hun beschikking.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Er kunnen bewonersinitiatieven aangevraagd worden.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). U bedoelt bewonersinitiatieven om te gebruiken voor het doel van welzijn? Oké, dan begrijp ik het.

De heer **ACHBAR** (denk). Ik kan door voorzitter? Burgers zouden er dan ook bij gebaat zijn indien gebiedscommissies meer regie zouden hebben over de bestemming van een breder budget van organisaties, zoals Humanitas die het welzijnswerk organiseert. Wij dienen dan ook een motie in, waarin we ervoor pleiten om gebiedscommissies of wijkraden een rol te geven bij de totstandkoming van de welzijnsactiviteiten in het gebied, uitgevoerd door de welzijnsorganisaties. Hierbij vinden wij het uiterst belangrijk dat de gebiedscommissies adequate middelen krijgen toebedeeld voor deze taak. Tot slot voorzitter, gedurende de twee inspreekrondes hoorden wij ook gebiedscommissieleden spreken over de enorme mate van onrust en instabiliteit die zij nu ervaren door de komst van een nieuw bestuursmodel. De gebiedscommissies geven duidelijk aan dat het huidige bestuursmodel niet voldoende tijd heeft gehad om adequaat te kunnen functioneren en eventueel hierin te groeien. Het merendeel van de gebiedscommissies pleit dan ook voor stabiliteit en rust. De gemeente is er niet bij gebaat om alsmaar weer experimenten uit te voeren met het bestuursmodel. Wij willen de wethouder dan ook met een motie verzoeken om, indien het raadsvoorstel 'Wijk aan Zet' verworpen wordt, te borgen dat de veertien gebiedscommissies voor een periode van minimaal acht jaar in stand wordt gehouden om de stabiliteit en rust in de stad in stand te houden.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar heeft de volgende moties ingediend.

Motie 14. Signaalfunctie voor de gebiedscommissies

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van agendapunt 22 de Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- de gemeente veel geld uitbesteed aan organisaties voor welzijnswerk;
- Humanitas vooralsnog het maatschappelijk werk verricht in Feyenoord;
- het welzijnswerk in het gebied Feyenoord niet deugdelijk verloopt;
- gebiedscommissies binnen het huidige bestuursmodel ook een budget hebben voor welzijnswerk;
- wijken een grotere rol kunnen spelen bij het signaleren van problemen;
- wijkbewoners in nauwer contact staan met hulpbehoevenden en daardoor beter kunnen aangeven wat er nodig is;

van mening dat:

- burgers erbij gebaat zouden zijn indien gebiedscommissies meer regie zouden hebben over de bestemming van het budget van organisaties zoals Humanitas;

verzoekt het college:

- gebiedscommissies en wijkraden een gewichtige rol te geven bij de totstandkoming van de welzijnsactiviteiten in het gebied uitgevoerd door de welzijnsorganisaties;
- gebiedscommissies en wijkraden voor deze taak adequate middelen toe te bedelen;
- hier zo snel mogelijk over te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar, E.H. Duijm-Wickerhoff

Motie 16. Mondeling inspreken de norm

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van agendapunt 22 de Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- er een legio aan adviezen van de gebiedscommissies in een la verdwijnen;
- de adviezen niet afdoende besproken worden binnen de raad;
- er meer interactie ontstaat tussen de sprekers en de raad door middel van fysiek inspreken;
- gevraagde en ongevraagde adviezen soms nog kort voor een raadsvergadering op RIS worden geplaatst waardoor de raad niet afdoende tijd heeft om deze te bestuderen;

van mening dat:

- de ongevraagde alsmede gevraagde adviezen beter worden opgepakt wanneer deze fysiek worden beargumenteerd gedurende een commissievergadering;

verzoekt het college:

- een mogelijkheid te creëren voor de gebiedscommissie en wijkraden om periodiek in te spreken bij de gemeenteraad, vanuit hun signaalfunctie, gevraagd en ongevraagd advies in te brengen;

- hier zo snel mogelijk over te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar, E.H. Duijm-Wickerhoff

Motie 17. Stabiliteit en rust

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van agendapunt 22 de Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- gebiedscommissies aanduiden dat het huidige bestuursmodel niet afdoende tijd heeft gehad om adequaat te kunnen functioneren en hierin te groeien;
- het merendeel van de gebiedscommissies pleit voor stabiliteit en rust;

van mening dat:

- de gemeente er niet bij gebaat is om alsmaar experimenten uit te voeren met bestuursmodellen;

verzoekt het college:

- indien het raadsvoorstel 'Wijk aan Zet' verworpen wordt te borgen dat de veertien gebiedscommissies voor een periode van acht jaar in stand worden gehouden, teneinde de stabiliteit en rust in stand te houden;
- hierover zo snel mogelijk te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar, E.H. Duijm-Wickerhoff

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Büyükcıfci.

De heer **BÜYÜKÇİFCİ** (nida). Voorzitter, een belangrijk vraagstuk waar we het vandaag over hebben. We hebben het over het voorstel 'Wijk aan Zet', maar eigenlijk hebben we het over iets wat fundamenteeler is, namelijk vertrouwen. Een belangrijk beginsel, dat een burger erop kan vertrouwen dat haar of zijn zorgen en wensen serieus worden gehoord en daarover zeggenschap krijgt. Een schandaal waar de overheid in verwickeld raakt, tast het broze vertrouwen in de overheid aan. Het meest recente voorbeeld hiervan is het toeslagenschandaal. Het gaat vandaag dus in essentie om vertrouwen. Ons bestuursmodel zou dan ook dusdanig vormgegeven moeten worden dat het voldoende oog heeft voor de zorgen en de wensen van de vele Rotterdammers over hun leefomgeving en vooral ook vertrouwen kweekt. Vertrouwen heeft in de wijkraad, vertrouwen heeft in de bewoners en ook dat vertrouwen dus verdient. Mensen betrekken, serieus nemen, goed opvolging geven aan breed gedragen voorstellen vanuit de wijken. Het is van belang dat de mogelijkheid voor meer zeggenschap het vertrouwen maximaal vergroot en de kloof tussen de gemeente en de burgers kan dichten. De overtuiging van NIDA is dat een bestuursmodel dat daadwerkelijk op wijkniveau, of eigenlijk zelfs op buurtniveau, ik vind zo'n woord als wijken eigenlijk wat minder leuk dan buurten, buurten, dan kom je echt wat dichterbij de buurt, als dat op een zichtbare en toegankelijke manier gebeurt, dan ook een goede schakel kan vormen tussen burgers en de lokale overheid. Tussen de straat en de raad. Mits, zeg ik erbij, wijkraden

ingesteld worden onder de juiste voorwaarden. En het huidige voorstel 'Wijk aan Zet', van 35 wijkraden, mag wat NIDA betreft ook nog fijnmaziger door meer wijkraden in te stellen met de juiste ondersteuning en door betere borging van wijkzeggenschap. In die zin, daar heb ik mij ook over geuit, in het oorspronkelijke voorstel worden woorden gebezigd als 'radicaal' en 'leef tonen' en dat vonden wij niet zo erg vandaar dat wij ook een aantal amendementen en moties hebben ingediend. Eén, de wijkindeling zoals voorgesteld zouden wij graag ophogen naar 39 wijkraden. Daartoe hebben we een amendement ingediend, dus nog fijnmaziger, nog meer die ogen en die oren van die mensen in de wijken waar ze woonachtig zijn. Twee, daarnaast vragen we om meer vergoeding voor wijkraadsleden, ten opzichte van wat er nu in het voorstel staat, zodat ze ook meer tijd en energie kunnen steken in de wijk waarin ze actief zijn en ook niet zozeer worden afgerekend op de vergadermomenten als wijkraadsleden onderling, maar vooral de ruimte krijgen om meet-ups en stands te organiseren in de wijk bij winkels, zodat ze ook meer zichtbaar zijn en proactief kunnen inzetten op activering, toegankelijkheid en betrokkenheid. Drie, ook een voorstel om de wijkraadsverkiezingen gewoon op dezelfde dag en op dezelfde manier als de gemeenteraadsverkiezing te houden vanwege onder meer de te verwachten lage opkomst bij die verkiezingen. Vier, ook vragen we middels een amendement om de wijkraad meer zeggenschap te geven over een belangrijk thema als wonen. Ik hoop dat ik daar Leefbaar aan mijn zijde kan vinden in ieder geval. Die is ook wel heel erg van zeggenschap geven aan die wijken. Waar het gaat om wonen, bijvoorbeeld de Tweebosbuurt, lijkt me ook wel belangrijk inderdaad, dat die bewoners daarin worden meegenomen. Vijf, ook verzoeken we het college om de wijkraadsleden te ondersteunen in een zichtbare, toegankelijke en outreachende werkwijze naar bewoners. En als laatste, tot slot vragen wij om meer gewicht aan de zienswijze van wijkraden en verplichte collegereacties en het toevoegen hiervan aan de commissie en raadsagenda. Daarnaast zullen we echt vele voorstellen, ook hele goede voorstellen van collega-raadsleden, die in deze lijn zitten en eigenlijk die ook meer zeggenschap waarborgen en ook goede opvolging geven aan de geweldige ideeën vanuit onze stad, dan ook steunen. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükcıfci heeft de volgende amendementen en moties ingediend.

Amendement D. 39 wijkraden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter vaststelling van het raadsvoorstel de Wijk aan Zet voor een nieuw bestuursmodel in Rotterdam;

besluit:

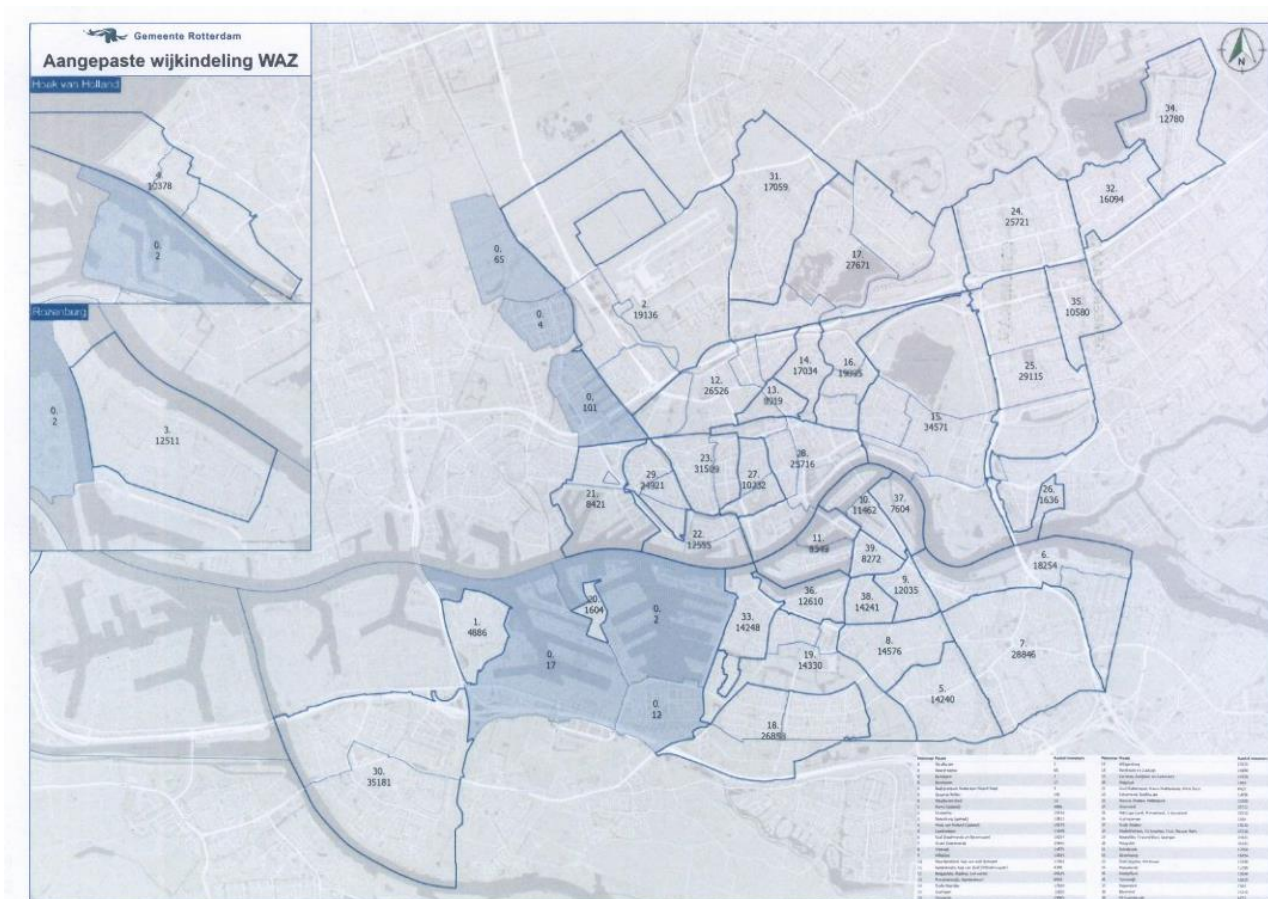
het ontwerpbesluit **De kaders in het bestuursmodel Wijk aan Zet** wordt als volgt gewijzigd:

1. onderdeel 3 komt te luiden:

'3. Deze wijkraden in te stellen voor elk in bijgevoegde kaart genummerde clustering van CBS buurten. In totaal 39.'

2. de kaart behorende bij het ontwerpbesluit wordt vervangen door de kaart bij dit amendement."

w.g. E. Büyükçifci

Toelichting

De wijkindeling zoals voorgesteld voor 35 wijkraden is niet altijd even goed te volgen. Het aantal van 35 wijkraden, vrijwel gelijk aan het huidige aantal gebiedscommissies/wijkraden/wijkcomités, maakt dat in het geheel genomen de afstand tussen burger en gemeente er ook niet kleiner op wordt. In de bijlage doet NIDA een voorstel voor een indeling van 39 wijkraden waarin de richtlijnen voor de totstandkoming van deze indeling zijn toegelicht.

Amendement E. Goede wijkraadsvergoeding voorgoed in de wijk

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter vaststelling van het raadsvoorstel de Wijk aan Zet voor een nieuw bestuursmodel in Rotterdam;

besluit:

in het ontwerpbesluit **De kaders in het bestuursmodel Wijk aan Zet** wordt onderdeel 8 vervangen door:

'8. De wijkraadsleden een vergoeding te geven van 315 euro per vergadering met een maximum te vergoeden aantal vergaderingen van 24 per jaar. Bijeenkomsten in de wijk worden ook als vergadering aangemerkt.'"

w.g. E. Büyükçifci

Toelichting

Er dient gewaakt te worden voor doelverschuiving waarbij de wijkraadsleden worden afgerekend op onderlinge vergadermomenten. Informele vergaderingen als Wijkbezoeken, stands en meet-ups in de buurt gericht op de toegankelijkheid en zichtbaarheid van de wijkraad en activering en betrokkenheid van en naar de buurt(bewoners) verdienen dan ook waardering.

Amendement F. GR- & WR-verkiezingen op dezelfde dag

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter vaststelling van het raadsvoorstel de Wijk aan Zet voor een nieuw bestuursmodel in Rotterdam;
besluit:

Het ontwerpbesluit **De kaders in het bestuursmodel Wijk aan Zet** wordt als volgt gewijzigd:

1. onderdeel 6 komt te luiden:

'6. Voor de wijkraden worden de verkiezingen op dezelfde dag als de gemeenteraadsverkiezingen georganiseerd, met rode potloden.'

2. onderdeel 7 vervalt."

w.g. E. Büyükçifci

Toelichting

Om uiteenlopende redenen is het van belang de wijkraadsverkiezingen op dezelfde dag als de gemeenteraadsverkiezingen te organiseren. Niet in de laatste plaats vanwege de Stemopkomst.

Amendement G. Zeggenschap over wonen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter vaststelling van het raadsvoorstel de Wijk aan Zet voor een nieuw bestuursmodel in Rotterdam;

besluit:

het ontwerpbesluit **De kaders in het bestuursmodel Wijk aan Zet** wordt als volgt gewijzigd: onderdeel 9 subonderdeel d wordt aangevuld met het item:

'v. wonen.'"

w.g. E. Büyükçifci

Toelichting

Het tekort aan (betaalbare) woningen maakt dat woonbeleid en zeggenschap over beslissingen rondom wonen een belangrijk vraagstuk waarbij maximale betrokkenheid van bewoners en de wijkraad onmisbaar is.

Motie 24. Meer gewicht aan zienswijze wijkraad

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter vaststelling van het raadsvoorstel de Wijk aan Zet voor een nieuw bestuursmodel in Rotterdam;

constaterende dat:

- het vertrouwen van burgers in de overheid afneemt en de kloof tussen overheid en burgers groeit;

overwegende dat:

- wijkraden, mits goed ingevuld en serieus genomen, een belangrijke rol kunnen vervullen in het herstel van vertrouwen en dichten van de kloof tussen burgers en overheid;

verzoekt het college:

- altijd binnen een termijn van zes weken een schriftelijke reactie te geven op ongevraagde adviezen van wijkraden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Büyükcifci

Motie 25. Outreachende werkwijze wijkraad

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter vaststelling van het raadsvoorstel de Wijk aan Zet voor een nieuw bestuursmodel in Rotterdam;

constaterende dat:

- het vertrouwen van burgers in de overheid afneemt en de kloof tussen overheid en burgers groeit;

overwegende dat:

- wijkraden, mits goed ingevuld en serieus genomen, een belangrijke rol kunnen vervullen in het herstel van vertrouwen en dichten van de kloof tussen burgers en overheid;

verzoekt het college

- de wijkraad(sleden) te ondersteunen in een zichtbare, toegankelijke en outreachende werkwijze van de wijkraad naar wijkbewoners;
- zichtbaar en toegankelijk op straat, via sociale media en per post met regelmatige updates over ontwikkelingen in de wijk;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Büyükcifci

De amendementen en moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Van der Velden, u stond niet op mijn lijst, maar wellicht wilt u het woord voeren. Nee. Mijnheer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Dank u wel voorzitter. Ik stond ook niet op de lijst, excuses daarvoor.

De **VOORZITTER**. Dat geeft niks, ik check nog iedereen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Heel goed. In de eerste plaats wil ik ook heel veel waardering uitspreken aan de gebiedscommissieleden. Uiteraard ook aan de wijkraadsleden, want chapeau daarvoor, die hebben heel hard gewerkt. Want laten we eerlijk zijn, dat is nog eens democratie. Die mensen kom je gewoon tegen bij de super. En dan word je gewoon aangesproken van, hoe zit het nu met het parkeerbeleid? Over democratische controle gesproken. Dicht bij de burger, dat moet je hebben. Uitleg geven, steeds weer opnieuw wat je doet. En dat is niet eng, mijnheer Karremans, dat is fijn. Tegenmacht kan ook dichterbij.

Ook bij eigen partij en achterban hebben wij het niet moeilijk gehad. Wij van SP zijn altijd al voor wijkraden geweest. Dicht bij de mensen, dichtbij de democratie, power to the people. Ik heb het al een keer eerder gezegd. Maar wat de SP betreft, zijn niet alle wijken hetzelfde. De wijkraden kunnen dan ook geen eenheidsworst zijn. Hoewel wij voorstander zijn van extra leden bij zware wijken, van de wethouder begrepen wij dat dat niet gaat lukken. De toezegging van wethouder Van Gils, dat de ambtelijke ondersteuning rekening gaat houden met het karakter van de wijk, biedt hoop. Ik hoop dat ik dat goed begrepen heb. Zeker ook het karakter van de kleine kernen. De SP vindt ook dat er meer wijkraden moeten komen. Beter aangepast op de werkelijkheid in Rotterdam. En de wethouder heeft toegezegd dat er meer wijkraden mogelijk zijn, vier heb ik begrepen uit uw brief. Laat dat dan ook gebeuren. En met deze toezegging kan de SP leven. Een ander aandachtspunt van de SP zijn de zaken met invloed die de wijkgrens overstijgen. Ik ben er al meerdere keren op teruggekomen. Bijvoorbeeld de welzijnsaanbieder. Daar moet nog een modus voor gevonden worden. Dat is echt een grote zorg. Een welzijnsaanbieder heeft veel invloed op de bewoners van de wijk, maar wordt wel voor het hele gebied aangenomen. Ik reken hier op de initiatieven van de wijkraden. Ambtelijke ondersteuning zal door de wijkraad moeten worden aangestuurd. Ik heb ook begrepen dat dat gebeurt. De toezeggingen van de heer Van Gils beginnen erop te lijken dat hij daar ook de ambtenaren op aan gaat sturen. Hij stuurt natuurlijk niet aan, maar dat heeft hij in ieder geval wel gezegd, dat vond ik ook heel vreemd in verband met dualisme, maar goed. Eerst zien en dan geloven zal ik zeggen. De ambtenarij zal in brede zin toch meer aansluiting moeten zoeken met de wijken. In de vergoedingen wordt de vergadertijd als uitgangspunt genomen. Wat de SP betreft is op straat zijn en met de mensen bezig zijn op een andere manier ook vergaderen. Dat is wijkraadswerk. Sterker nog, wat de SP betreft hoeven de wijkraadsleden juist geen vergadertijgers te worden. Gewoon lekker op de straat. En als laatste wil de SP dat de wijkraadsleden om de twee jaar een mandaat vragen aan hun kiezers. Het ons voor ons klip-en-klaar dat we de wijkdemocratie niet een-op-een kunnen vergelijken met de democratische wetten die gelden voor de gemeenteraad. We zijn ervan overtuigd dat het samenspel tussen wijkraden en inwoners van de wijk een andere dynamiek krijgt als we de termijn van vier jaar verkorten naar twee jaar. Dus om de twee jaar opnieuw mandaat aanvragen. Dan zal het besef bij veel inwoners ook vergroten. Maar kent u de mop van de partij die een motie in zal dienen, dat doet hij niet, want ons voornemen om daar een motie over in te dienen hebben we daarvoor ingeslikt. Uit navraag blijkt dat er onvoldoende steun voor is. We zijn als gemeenteraad en als college blijkbaar nog niet in staat om een beetje out of the bubble te denken. The bubble van dit politieke systeem waar in onze samenleving steeds minder steun voor is. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Ik kijk nog een keer rond. Ja. De heer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Dank voorzitter. Als bewoner van deze stad grip hebben op alles wat je directe woon-, werk- en leefomgeving aangaat. En voor de PvdA is dat het allerbelangrijkste. En net als tijdens de commissievergadering wil ik jullie ook even weer meenemen naar tien jaar geleden, toen ik samen met een aantal vrienden en buurtgenoten uit Charlois het idee had om een jongerenpanel op te richten. En dat idee was ontstaan omdat wij vonden dat er te weinig activiteiten waren in onze wijk. Wij klopten aan bij de toenmalige deelgemeente en zaten al vrij snel aan tafel bij dagelijks bestuur, zoals Michel de Baan, Theo Coşkun, u wel bekend Ed Goverde. We moesten ons plan ook verdedigen voor de deelraad, en hoewel wij zeer bescheiden hadden begroot, werden we volledig doorgezaagd door Leefbaar Rotterdam op dat moment. Het was een goede ervaring en toch kregen wij groen licht. We kregen ondersteuning en we konden aan de bak. Dat was mijn eerste kennismaking met een lokale democratie met slagkracht en bevoegdheden. En zoals wij toen het idee hadden om onze wijk voor jongeren beter te maken zijn er jaarlijks vele

andere Rotterdammers die zich willen inzetten voor hun omgeving. En wij willen dat Rotterdammers niet alleen meedoen en meebouwen, maar vooral ook meeprofiteren van de groei van deze stad en daar hoort een moderne lokale democratie bij, waarin op wijkniveau bewoners, de overheid en politiek als gelijkwaardige partners elkaar uitdagen, controleren en samenwerken, zodat flexibel ingespeeld kan worden op veranderingen en problemen in de wijk, maar waarmee ook ruimte is voor nieuwe ideeën om op door te bouwen. Wijkbewoners krijgen daadwerkelijk meer grip op hun omgeving door meer zeggenschap, middelen, bevoegdheden en ondersteuning, zodat alles wat er op wijkniveau speelt ook op wijkniveau afgehandeld kan worden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Is het nu de bedoeling van de PvdA om van de wijkraadsleden een soort miniraadsleden te gaan maken? Met het indienen van moties, indienen van initiatiefvoorstellen. Ik vind het nogal veel gevraagd van die mensen.

De **VOORZITTER**. De heer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Het is de bedoeling van de PvdA om van lokale volksvertegenwoordigers mensen te maken die daadwerkelijk iets voor elkaar kunnen boksen. Dus die slagkracht hebben en die plannen en ideeën en de belangen van bewoners kunnen behartigen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Slagkracht door de clusters en ambtenaren bij te zetten. Slagkracht door te zorgen dat ze niet hierbinnen kunnen komen, maar dat ze eerst door de ambtelijke molen heen moeten. Dat ze eerst de clusters waar nu al zo tegen gevochten wordt, daar dan ineens wel doorheen gaan komen. Waar komt die slagkracht vandaan dan? Dat ze over een kleiner gebiedje kunnen organiseren, dingen verzinnen, omdat ze met vijf man kunnen gaan zitten ergens in een wijkje? Ik zie geen slagkracht.

De heer **LAMMERING** (pvda). Ja voorzitter, wat mij betreft zit die slagkracht wel degelijk in de ondersteuning die die wijkraadsleden krijgen op wijkniveau. Wij zullen het daar waarschijnlijk niet over eens worden, maar wij geloven wel echt dat op wijkniveau, zo dicht mogelijk op die burgers, je de slagkracht het beste kan organiseren met wijkhubs, met fysieke locaties waar bewoners aan kunnen kloppen, met ambtenaren die daar in de wijken zitten, met de toezegging die is gedaan door de wethouder, die ervoor gaat zorgen dat die gemeentelijke organisatie veel meer wijkgericht gaat werken. Daar zit die slagkracht in.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Ik hoor nog steeds slagkracht met ambtenaren. Je komt niet door de ambtenaren heen als kleine wijkvertegenwoordiger die helemaal geen ervaring heeft, die helemaal geen link heeft naar het stadhuis. Je komt daar toch niet doorheen met ambtenaren? Die ambtenaren kunnen hier misschien wel binnenkomen, maar als wijkraad moet jij naar je ambtenaar kijken en naar een cluster kijken. Die gaan jou niet helpen.

De **VOORZITTER**. De heer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Voorzitter, wat mevrouw Duijm-Wickerhoff van Leefbaar Rotterdam doet is ambtenaren neerzetten als een soort boeman in deze situatie, terwijl het in de 'Wijk aan Zet' erom gaat dat er een goede balans is tussen de ambtenarij en de lokale

vertegenwoordigers. En die slagkracht vind je dan ook in die ondersteuning die die ambtenaren leveren. En ja, daar hoort een andere mindset en een andere werkwijze bij die er op dit moment niet is en waar al twintig jaar naar gevraagd wordt, als het niet langer is. Maar die slagkracht vind je wel degelijk in dat samenspel.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Er wordt al twintig jaar naar gevraagd, en er komt een nieuw plannetje op tafel. Er komt een nieuw document en dan ineens, poef, we hebben slagkracht. We hebben het gevonden. Waar komt dat dan vandaan? Waarom dan wel?

De heer **LAMMERING** (pvda). Ja voorzitter, ik kan dit blijven herhalen, maar wij geloven erin dat door dedicated mensen toe te wijzen aan wijken en tegelijkertijd ook meer zeggenschap toe te bedelen aan de wijkvertegenwoordigers, aan de lokale volksvertegenwoordigers, dat je daarmee die slagkracht gaat vinden. En voorzitter, daar wil ik het graag dan voor nu bij laten. Want volgens mij gaan we het daar niet over eens worden. Zoals ik zei, aangevuld met fysieke en digitale wijkhubs, zodat bewoners op verschillende laagdrempelige manieren kunnen meedenken, meedoen en meebeslissen over zaken die hun wijk aangaan. En om zekerheid en duidelijkheid over het betrekken van wijkraden en burgers bij de ontwikkeling in de stad te borgen, komen wij in ieder geval met de volgende motie, en dat is de motie Wijk aan Zet met een verplichte wijktoets en daar willen wij twee dingen mee bereiken. Een is daar waar het stedelijk en wijkbelang met elkaar raakt en mogelijk met elkaar in potentie kan botsen, willen wij een verplichte wijktoets op participatie. Zie het als een check op het proces gekoppeld aan een eventueel advies voor de raad. En het tweede is, we versterken de toezichthoudende en adviserende rol van de wijkraad en door het in een advies naar de raad te brengen, daarmee ook de controlerende rol van ons als raadsleden. En als stelselbewaker door een meer gestroomlijnde relatie. Er staan ook twee aanbevelingen in de DRIFT-rapporten die daarop slaan. De tweede motie die wij indienen is de Wijk aan Zet met een wijkvoorzitter. En met deze motie willen wij de positie van de wijkraadsvoorzitter verstevigen als boegbeeld en herkenbare ambassadeur van de wijk die een belangrijk aanspreekpunt is voor de belangenbehartiging van bewoners. De derde motie die wij indienen is Wijk aan Zet door meer zeggenschap. En we hebben het er al meer gehoord, zeggenschap. Wij vinden dat dat ook echt in de wijken, zodat je op wijkniveau de problemen op kan lossen en ideeën verder kan brengen. We willen de stem van de wijkraadsleden ook meer gewicht geven door ze dichterbij de raad te trekken en instrumenten te ontwikkelen waarmee zij in samenwerking met de raad tegenspraak kunnen organiseren. We zullen een heleboel moties steunen die in die richting ook liggen, maar in het bijzonder wil ik ook even de motie van het CDA, Écht aan Zet, noemen, waar wij op meetekenen en waarmee we ervoor willen zorgen dat de wijkvertegenwoordigers ook echt aan zet zijn. En de mensen in de wijk, daar gaat het vooral om. Een bestuursmodel moet er zijn voor bewoners die hun zorgen hebben over hun wijk en de mouwen op willen stropen om dit aan te pakken. Een bestuursmodel moet er zijn voor bewoners die een idee hebben en daarmee hun wijk veiliger, leefbaarder of schoner willen maken. Het bestuursmodel moet er ook zijn voor bewoners die vanuit hun passie voor hun stad opkomen voor hun belangen. Of het nu gaat om het wonen, leven of welzijnswerk. Wij moeten dat faciliteren. Rotterdammers hebben daar recht op. Geef ze macht, zet ze in hun kracht, breng de Wijk aan Zet.

De **VOORZITTER**. De heer Lammering heeft de volgende moties ingediend.

Motie 18A. Wijk aan Zet met een verplichte wijktoets

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van het raadsvoorstel Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- het voorliggende raadsvoorstel als doel heeft om de ideeënkracht en denkkraft in de Rotterdamse wijken omgezet te krijgen tot resultaten;

overwegende dat:

- een goede uitvoering van Wijk aan Zet afhankelijk is van de gehele organisatie;
- dat betekent dat ambtenaren en politici op een andere wijze met wijkraadsleden moeten gaan samenwerken;
- het daarbij van belang is dat ook gekeken wordt of die werkwijze verandert, of niet;
- een participatietoets als onderdeel van elk voorstel daarbij van nut kan zijn;
- zo'n toets als een negatief of positief behandeladvies aan de raad kan dienen vanuit een wijkraad, mocht het participatieproces niet of juist wél voldoende doorlopen zijn;

verzoekt het college om:

- te komen met een voorstel voor het opnemen van een toets op het participatieproces bij raadsvoorstellen waar stedelijk en wijkbelang elkaar raken en in potentie met elkaar botsen;
- terugkoppeling van deze toets op te nemen in een participatieparagraaf bij raadsvoorstellen;
- eens per jaar aan de raad te rapporteren over de voortgang en werking van de nieuwe werkwijze van het bestuursmodel en deze toets;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.F. Lammering

Motie 19. Wijk aan Zet met een wijkvoorzitter

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van het raadsvoorstel Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- het voorliggende raadsvoorstel als doel heeft om de ideeënkracht en denkkraft in de Rotterdamse wijken omgezet te krijgen tot resultaten;
- het daarbij handig kan zijn als er per wijk één duidelijk aanspreekpunt en ambassadeur is voor de wijk en haar ideeën;

overwegende dat:

- een voorzitter een nuttig aanspreekpunt kan zijn voor de wijk, de stad en de gemeenteraadsleden;
- zo'n voorzitter vooral een soort ambassadeursrol voor de wijk moet vervullen;
- deze voorzitter gekozen moet worden uit hun eigen midden, door de wijkraadsleden zelf;

verzoekt het college om:

- ook de rol wijkraad-voorzitter als een ambassadeur van de wijk uit te werken binnen het nieuwe bestuursmodel;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.F. Lammering

Motie 20A. Wijk aan Zet met meer zeggenschap

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van het raadsvoorstel Wijk aan Zet;

constaterende dat:

- het voorliggende raadsvoorstel als doel heeft om de ideeënkracht en denkkraft in de Rotterdamse wijken omgezet te krijgen tot resultaten;
- het nu nog te vaak voorkomt dat veel van die ideeën om wat voor een reden dan ook nooit ten uitvoer worden gebracht;

overwegende dat:

- het daarbij dus belangrijk is dat wijkraadsleden meer zeggenschap hebben over hun eigen wijk dan gebiedscommissieleden nu hebben over hun gebied;
- meer gewicht in de schaal moet kunnen worden gelegd door een wijkraad als het gaat om het richting geven van beleid;
- de wijkraden dan ook een concreet en hard middel in handen gegeven moet worden om meer te kunnen dan slechts ongevraagd adviseren;
- het college zich gelukkig al bewust is van de noodzaak van een zogenaamde 'escalatiemethode' voor de wijkraden' zoals valt te lezen bij kader 10 van het voorstel Wijk aan Zet;
- dat instrument moet passen binnen de kaders die worden gesteld door de raad en niet moet botsen met het mandaat van de raad zelf;

verzoekt de griffie om:

- bij de uitwerking van punt 10 van het vast te stellen kader van bestuursmodel Wijk aan Zet niet alleen te kijken naar escalatievormen van inspreken maar óók naar de ontwikkeling van een nieuw raadsinstrument, waarbij wijkraden bijvoorbeeld zélf een wijkinitiatief kunnen indienen;
- hierover na de stemming over het voorliggende raadsvoorstel, binnen zes maanden over te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.F. Lammering

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. We hebben zo iedereen gehad denk ik. Dan beginnen we met mevrouw Vermeij.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Voorzitter. Dank en mooi om hier te staan. En mooi eigenlijk ook om juist dit debat hier fysiek met elkaar te voeren. Er is veel gezegd. Ik wilde een paar korte inleidende opmerkingen maken. Dat kon helaas niet vorige week, omdat we vrij laat begonnen aan de beantwoording. Daarna zal ik een aantal vragen van u beantwoorden, ik zal alle moties en amendementen die betrekking hebben op mijn gedeelte, om het zo maar te zeggen, dan ook tegelijkertijd meedoen. Dat vergt enige precisie, want het zijn er nogal veel. En dan geen ik het woord aan collega Van Gils over de ambtelijke organisatie en de financiën. En tot slot, ook nog een beantwoording voor de heer De Langen, want er was een motie die betrekking had op zijn terrein. Dus dan hebben we het hele verhaal rond. Maar allereerst voorzitter, we staan aan de lat. Voor de stad, voor Rotterdam en voor de Rotterdammer, allemaal. Die ambitie is er altijd al geweest en komt ook niet uit de lucht vallen. Want sinds de opbouw na de Tweede Wereldoorlog kent de stad vormen van democratie op wijk, op buurt, later op deelraad en op gebiedsniveau. Kent de stad voorbeelden van actieve bewoners, ondernemers? Zeker. Bewonersorganisaties die zich bemoeien en hebben bemoeid met hun leefomgeving. Wat kan er beter? Hoe krijgen we het

voor elkaar? En vooral, hoe betrekken we meer Rotterdammers bij vraagstukken die van belang zijn voor hun buurt, hun wijk, hun gebied. En dat is de vraag vandaag. Iedereen heeft geluisterd, gesprekken gevoerd met de stad. De Erasmus Universiteit heeft doorwrochte analyses gemaakt, ze liggen hier voor ons allen en daar veel spelers bij betrokken. De conclusies nemen we serieus. We kunnen op een betere manier samenwerken met al die Rotterdammers die deze stad maken. Op een meer heldere, meer uitnodigende, meer luisterende manier van doen. Of je nu voor het ene model of het andere model bent, ik denk dat we daar met zijn allen over eens zijn en ik wil herhalen wat vele sprekers van u hebben gezegd, dat we sowieso dankbaar moeten zijn voor al die betrokken Rotterdammers, waar ze ook actief zijn. Die drijfveer, die opdracht, daar moet een stelsel bij passen en niet andersom. En wij denken dat dat het voorstel is. Laatst sprak ik een aantal bewoners. In de Esch. Om hen heen stapelen de ontwikkelingsplannen zich op. Plannen voor uitbreiding van het Rivium, de EUR-campus, de Oeververbinding, het Excelsiorstadion, de buurt rondom Leonidas. Om hen heen wordt de wijk verder en verder verdicht. Over de noodzaak van al deze plannen zullen we de bewoners niet horen. Dat snappen ze best. Maar ze maken zich wel zorgen over de samenhang tussen de plannen en het effect op hun leefomgeving en bijvoorbeeld de verkeersveiligheid in hun wijk. De bewoners van de Esch vragen eigenlijk maar één ding. Om in een vroeg stadium om de tafel te zitten met een paar mensen die alle plannen en projecten overzien en de samenhang tussen al deze ontwikkelingen te bespreken. Een aanspreekpunt bij wie bewoners hun zorgen kwijt kunnen, vragen kunnen stellen, antwoorden kunnen krijgen. Ook een nee. Zodat zij zien dat wij niks vergeten. Op zich een logische wens en ergens ook niet heel erg moeilijk in te vullen, zou je zeggen, alleen hebben we het nog niet zo georganiseerd. Betrokkenheid van mensen moet je koesteren. Lang leve het gedoe, zei een van uw woordvoerders. Ook al is het gesprek soms lastig, omdat wensen niet vervuld kunnen worden. En dat begrijpen Rotterdammers heel goed. Bewoners worden mondiger, komen voor zichzelf en hun omgeving op, weten vaak veel beter wat goed is voor hun straat, hun buurt, hun wijk. Zij zijn al lang niet meer verbonden aan een politieke partij. Het is al eerder gezegd. Ze willen gehoord en serieus genomen worden. En dat willen we volgens mij allemaal. Voorzitter, Rotterdam is prachtig, vind ik. Nu net hier aanwezig. Veelzijdig en de wijken in Rotterdam zijn verschillend. Corona heeft ons geleerd dat we in staat zijn om maatwerk te bieden op basis van de identiteit van een wijk. En de wijken met wijkraden die wij hier voor ogen hebben, hebben met een zekere identiteit te maken en maken op deze schaal ook mogelijk om daar goede ondersteuning aan toe te voegen. En tegelijk hebben wij gekeken, en ik kijk ook naar mevrouw Verkoelen, naar de CBS-grenzen, zij maakt duidelijk een punt ook om hen ook alle informatie te geven om zo de toekomstige wijkraden van informatie te kunnen voorzien op de ontwikkelingen van allerlei terreinen. Maar dit voorstel betekent ook Coolsingel aan zet. Ik heb het eerder gezegd. Want het welslagen van Rotterdammer-gericht werken, aangehaald door de heer Karremans, 2011 dacht ik de motie, maar ik weet het niet helemaal zeker, valt of staat met onze eigen bereidheid om niet onszelf, maar de bewoners van Rotterdam, de Rotterdammer, centraal te stellen. En het is begrijpelijk dat daar enig cynisme over bestaat. En ik proef het ook in uw bijdragen. En dat is niet voor niets, want waarom zouden we nu wel ineens in staat zijn om dat te doen. Ik denk wel dat we op een keerpunt zitten, waarbij we leren uit het verleden, dat meenemen en, in de woorden van de heer Vonk, verder ontwikkelen. En op dat punt staan we nu, te midden van eigenlijk een ervaring uit een crisis. En dat moment, daar voeren wij volgens mij vandaag en vorige week ook een serieus debat over. Op sommige gebieden zijn we al bezig. We hebben daar ook al een aantal voorbeelden over gegeven. Ik zal daar niet verder op ingaan. Maar het gaat ook over onze bestuurscultuur. De heer Büyükcifci sprak daar al over. Over vertrouwen, het vertrouwen van mensen in wat we doen, is op zich niet zo groot. Dat maken wij ook dagelijks mee. En dat te verbeteren is een opdracht van ons allemaal. Aan het college, aan uw raad, aan de organisatie. En we kunnen hierin maar een ding doen in mijn beleving, en daar geloof ik echt in. Niet tegenover, maar

naast mensen gaan staan. Geen brieven schrijven en dan klaar. Nee, een telefoontje, een bezoek, een gesprek en dan misschien die brief. En we gaan niet vertellen wat u moet doen, we gaan het met u bespreken. We gaan het met u vormgeven. Dat is eigenlijk wat hier bedoeld wordt. Waar ze in Den Haag over praten, dat gaan we in Rotterdam doen. En daar hoort een structuur bij en daar kunnen we van mening over verschillen. En dat hebben we vorige week ook gedaan, maar dat gesprek hebben we volgens mij in alle openheid en met alle respect met elkaar. Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid over hoe dan. Ik zou nu graag een paar vragen willen beantwoorden die u heeft gesteld en vervolgens alle moties en amendementen, want daar zit eigenlijk de hap in, met u langslopen in alle precisie om te kijken hoe we daar mee verdergaan. Allereerst voorzitter, de heer Karremans had het over tegenmacht. Het is altijd mooi om te horen dat de VVD een groot voorstander is van tegenmacht. Ik ga er verder geen grappen over maken, maar het is op zich een grap in zich. Heb ik nu toch gedaan hè eigenlijk. Ja. Aan de heer Karremans zou ik willen zeggen, het stelsel is geen doel op zich. Het gaat om het feit dat we die Rotterdammers willen betrekken. Maar tegenmacht is denk ik ook voor uw raad, voor het college en voor de organisatie ongelofelijk belangrijk. En wat je wel kunt zien, ten opzichte van de bouwstenen die er in december lagen, is dat we het voorstel, zoals het er nu ligt, in zekere zin verzwaaard hebben. Nog niet zwaar genoeg, want er komen echt nog veel teksten bij en vrij fundamenteel ook, kan ik wel verzekeren. Dus ja, tegenmacht kan, tegenmacht moet, tegenmacht moet nu, gisteren en morgen. En daar verschil ik niet over met u van mening. Voorzitter, de heer Karremans had ook een vraag gesteld over de aandacht voor kleine kernen. En verschillende leden hebben daar ook aandacht voor gevraagd. Mevrouw Eskes heeft er aandacht voor gevraagd, en vele anderen eigenlijk ook. Over hoe we daarmee omgaan. Ik ben inmiddels op Pernis na al een aantal keren in Rozenburg en Hoek van Holland geweest en daar proef je ook wel echt een heel ander gevoel. En daar proef je ook wel een beetje, ze laten ons een beetje liggen. Ik heb inmiddels ook een paar mensen hier op de Coolsingel uit kunnen nodigen en dat was ook echt wel bijzonder. Ik zou willen zeggen, die kleine kernen, wat eigenlijk ook een vervelend woord is, dus daar proberen we ook van af te... Daar hebben we ook wel een aanpak voor, de kleinekernenaanpak. U heeft ook een aantal moties ingediend. Ik kom er later nog wel even op terug over wat daarin staat, maar ik vind dat we ze moeten koesteren. Ik weet dat mijn voorganger ze ook wel eens parels, havenparels of zoiets heeft genoemd. We kunnen er ook van leren, want de wijze waarop zij met elkaar samenwerken, maar ook in de huidige gebiedscommissies werken en ook de betrokkenheid van de verschillende leden daarin ook op maatschappelijk vlak, de ene in de sportverenigingen, de ander bij de kerk, de derde doet iets anders, is iets wat we eigenlijk ook wel op andere plekken in de stad zouden willen zien. Voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd). Ja dank u wel voorzitter, vraag over tegenmacht. Ik kon die ironie overigens ook niet onderdrukken hoor, dus dat is denk ik hartstikke terecht. Ik kan even tellen, het ziet ernaar uit dat het raadsvoorstel het gaat halen, mocht dat inderdaad het geval zijn, zou de wethouder dan kunnen toezeggen, ik neem aan dat er dan op een bepaald punt, zeker met de leden uit de gebieden of wijken geëvalueerd gaat worden. Dat tegenmacht een nadrukkelijk punt is in die evaluatie. Dat als wij ook mensen opdracht geven tot een evaluatie dat dan expliciet wordt meegenomen expliciet.

De **VOORZITTER**. De wethouder.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Dat kan ik zeker toezeggen, wij hebben op zich, zag ik ook in het voorstel, nog niet afgesproken om te evalueren, maar ik zal u toezeggen dat we dat zeker meenemen. Het mag wijven, het mag schuren, en zoals ook eerder gezegd, een

beetje gedoe is niet erg, want daarvoor heb je juist dat gesprek ook met elkaar nodig. Ik denk dat dat belangrijk is. Ik denk dat we de juiste instrumenten nu hebben liggen. Het gaat voor een deel ook over onze betrokkenheid bij die wijkraden en dan wijs ik naar mijzelf als het college, het gaat ook over uw betrokkenheid bij wijkraden. Daarover is overigens een flink aantal voorstellen gedaan, en daar liggen ook verschillende voorstellen en die zouden ook aan die tegenmacht uiting, wat mij betreft, moeten geven en als we dat met zijn allen goed doen, dan kan dat ook echt wel vorm krijgen. Ik vind het nu nog te weinig, zeg ik er heel eerlijk bij, maar dat is even een opmerking op persoonlijke titel. Ik wijs de heer Karremans erop dat wij in onze toezeggingenbrief niet een nieuwe wijkraad maken van Nieuw Kralingen, maar die grenscorrectie wel toepassen en naar ik heb begrepen, maar misschien een klein misverstand, ook helemaal conform het advies van de gebiedscommissie. Dus leest u die passage nog even goed. Hij komt dus of bij de wijkraad Kralingen of bij de wijkraad Crooswijk, waarbij de wijkraad Crooswijk het meest logische lijkt te zijn. Het is goed om daar even naar te kijken. Op de vraag van mevrouw Duijm-Wickerhoff gaat collega Van Gils in. Dat ging met name over de kosten. Dan ga ik door, want ik kom op veel plekken terug bij de moties en de amendementen. De heer Vonk vroeg expliciet om te zeggen dat we de komende tijd eigenlijk nog best wel veel moeten uitwerken en dat college, gemeenteraad en griffie met elkaar moeten kijken hoe dit nu gaat werken in relatie tot de afspraken die het college gaat maken, de afspraken die uw raad gaat maken en de griffie gaat maken als het gaat om insprekmomenten en de contacten die we met elkaar hebben, maar ook de mogelijke initiatieven die wijkraden zouden kunnen hebben richting de raad. Wij hebben in de commissie toegezegd dat wij in ieder geval een plan gaan maken, en ik zou willen zeggen een planning ook daarbij van wat we op welk moment graag met uw commissie zouden willen bespreken. Ook in overleg met uw griffie wil ik daar verder afspraken over maken. Het is een beetje een route, een procesantwoord, maar ik hoop dat u daarmee kunt leven. Veel dingen komen terug bij de moties en amendementen. Er zijn veel mooie woorden gezegd die ik maar niet ga herhalen, Pernis is twintig keer zo groot als Prins Alexander, maar dat terzijde. Pernis is twintig keer zo klein als Prins Alexander, andersom. Mevrouw Verkoelen, en ik merk dat u soms vraagt, en dat is geen probleem hoor, hoe ik aankijk tegen driemaandelijks wijkactua. Ik zou de vraag echt terug willen leggen, daar gaat u als raad over. En wat u als raad wilt met die wijkraden, dat is voor een deel aan u. Ik kom er later ook nog wel op terug op een aantal moties en amendementen. Ook de heer Achbar vroeg over het inspreken in de raad. Allemaal mogelijk, we hebben ook nog burgerinitiatieven. Dat zouden ook eventueel, maar dat is aan u, wijkinitiatieven kunnen worden. Dus u heeft de instrumenten in handen om dat op uitstekende wijze vorm te geven. Dat lijkt mij meer dan logisch. Dan ga ik nu over naar de amendementen en de moties, als de voorzitter dat goedvindt. Graag zegt hij zelfs. Hij kijkt mij al een tijdje aan en ik ken die blik inmiddels. Ik begin met de amendementen. En ik hoop dat ik ze allemaal heb, want in de tussentijd zijn er nog een paar bij, maar u bent wel alert genoeg om mij... ja hoor. Ja zo ken ik u. Ik begin met het amendement van GroenLinks over de representatieve taken. Het is wel mooi dat GroenLinks daar waarde aan hecht, dus dat vind ik echt wel fantastisch, de toevoeging aan die taken om ook representatieve taken vanuit de gemeente te verrichten. Ik weet dat het een grote wens is. Ik weet bijvoorbeeld in Rozenburg willen ze echt graag langs de jubilarissen met een bloemetje. En ik zou echt willen zeggen, dat gaan wij doen, en in zekere zin omarm ik dat amendement en daar gaan we ook goed naar kijken. We gaan er ook naar kijken, want ik zie de burgemeester al buigen, in hoeverre er op sommige vlakken daar ook afspraken over te maken moeten zijn. Het andere amendement gaat over argumenten verzamelen. U heeft er al over gesproken in de commissie. Dat weet ik nog heel goed. Om dat ook toe te voegen aan de taken van de wijkraad, het inventariseren en formuleren van argumenten en ik zou willen zeggen dat wij daar ook een voorstander van zijn en ik zou dit amendement willen omarmen. Dan ga ik naar het amendement van het CDA over kleine kernen. Ik begrijp wat u wilt en ik heb er ook gevoel voor. Het maakt wel weer een zekere

uitzondering op de regel. Hoogvliet is op zich ook een groot gebied dat zich echt wel met elkaar voelt. Maar ik kan mij voorstellen, en zo interpreteer ik het ook, indien gewenst, of indien mogelijk, of als ze dat willen. Want ik weet bijvoorbeeld dat de gebiedscommissie in het huidige Pernis ook niet de volle omvang heeft, dus ik kan mij ook voorstellen dat daar keuzes in gemaakt worden. Als we het zo met elkaar wisselen kan ik mij daarbij voorstellen en zou ik het amendement in die zin ook wel kunnen accepteren. Maar ik geef wel even aan dat we dan ook echt een uitzonderingspositie voor die kleine kernen hebben en het is ook aan ons, zeg ik dan maar even, allen, om dat straks ook uit te leggen aan al die andere gebieden. Dus daar voel ik mij enigszins ongemakkelijk over. Dan ga ik naar het amendement van de heer Büyükcıfci over 39 wijkraden. U heeft daar ook zelfs een kaart bij aangeleverd. Buitengewoon knap. Wij hebben inderdaad in onze toezeggingenbrief al aangegeven wat de ruimte was. U had het aan ons gevraagd, zowel qua vergoeding als qua aantallen wijkraden. Wij zijn uitgekomen op die 35, maar we hebben in die toezeggingenbrief ook al aangegeven dat in het kader van de budgettering dit zou kunnen en mogelijk zijn, en in die zin zou ik kunnen zeggen, daar voldoet u aan, dus ik omarm dat amendement. Ik begrijp ook enigszins wat u heeft gedaan. U heeft zich ook met name gericht op de focuswijken om er daar voor te zorgen dat de relatie tussen bewoners, Rotterdammers en wijkraad en daarachter het bestuur goed is. Hetzelfde geldt eigenlijk, de argumentatie, voor de wijkraadsvergoeding. Ook daarvoor had ik in mijn toezeggingenbrief gezegd hoever u kunt oprekken. Er lag aanvankelijk een amendement voor een nog veel hogere vergoeding. Dat is echt niet mogelijk. We hebben ook gekeken naar hoe je dat nu ook echt in procedure brengt, want je kunt dat eigenlijk alleen maar voor vergaderingen laten gelden. En we hebben gezien hoe u dat nu heeft opgeschreven en dat kan. Dus wij omarmen dat amendement. Dan ga ik naar het amendement Gemeente- en wijkraadsverkiezingen. Zit ik dan nog op de goede volgorde? Dit moet er misschien bij, amendement F is dat. Een amendement van D66 en 50PLUS. En ik heb u gehoord. Wij hadden dat plan om dat tussentijds digitaal te doen voor meer draagvlak of meer gewicht aan het wijkplan. In groten getale denkt u daar heel anders over, volgens mij is dat unisono in deze raad. Dus ik zou zeggen, op deze manier is dat haalbaar. Daar hebben we overigens ook naar gekeken in relatie tot het aantal wijkraden, want je moet dat ook nog maar zien uit te voeren en daar is goed door de diensten naar gekeken. Dus het is weliswaar afwijkend van het voorstel, wat wij hebben gezegd, maar ik kan ook zien hoe u erover denkt. Dan kom ik bij amendement G van de heer Büyükcıfci, het zeggenschap over wonen. Voorzitter, dit amendement moet ik ontraden. Als je kijkt naar echt het woonbeleid, dan is dat toch vaak een stedelijke opgave. Woonvisie wordt echt door uw raad vastgesteld, dat moet hier ook echt liggen. Leefomgeving is echt wel een onderwerp waar je met bewoners over kan praten, maar op wijkraadsniveau gaat dat natuurlijk niet echt over het woonbeleid. Ik kan mij wel voorstellen dat er onderwerpen zijn die bewoners raken, maar zoals het hier geformuleerd staat, is het te breed en moet ik dit amendement aldus ontraden. Voorzitter, ik ga naar amendement H, het amendement om wijkplannen vast te laten stellen door de wijkraad en niet zoals in het voorstel staat door, er staat een soort van gezamenlijkheid. En ik begrijp het. We hebben die discussie gevoerd met elkaar. Er is een duidelijke wens om hier toch echt, ik zeg ook wel even, het concept te laten vaststellen door de wijkraad. Hij gaat voor een uitvoeringstoets naar het college en hij gaat voor de uiteindelijke vaststelling naar u, de raad. En dat laten wij ook zo, maar in die volgorde is dit een prima amendement. Dan ga ik naar het amendement Wijkoverstijgend advies bij stedelijke opgaven. Eerlijk gezegd had dat technisch gezien ook in een motie gekund misschien, maar u heeft het nu in een amendement gegoten. Het ligt voor de hand en ik vind het een goed, of wij vinden het een goed amendement moet ik zeggen, excuus voorzitter. Veel van de dingen die erin staan kunnen al, dus die zijn eigenlijk een beetje overbodig, ze zijn vanzelfsprekend. Maar in die zin maakt u er nog een punt van dat er echt bij vraagstukken overstijgend gewerkt opschaaismogelijkheden zijn. Dus prima. We gaan door. Ik ben er nog lang niet voorzitter, want het is echt een heleboel, maar ik kan

snel zijn. Een feestje. Een motie Feest van de democratie. Goed plan, en zeker in deze tijd verlangt iedereen er wel weer naar. Wat moet ik nog meer zeggen voorzitter. En dan de tweede motie, motie 'So help me God'. Ik vind dat ook wel een mooi plan eigenlijk. In die zin dat je de betrokkenheid van vertegenwoordigers, of dit voorstel het nu haalt of niet, maar wel even in een ceremonie bekrachtigt. Dat heeft toch effect. Dat heeft toch iets moois, en op die manier laten we ook aan elkaar zien hoe belangrijk we het vinden, dus ik vind het een mooie motie. Hartelijk dank aan de heer Karremans. De motie Extra bezoldiging voor de voorzitter, daar kom ik dan bij motie 3 bij. Voorzitter, die is vergelijkbaar met de motie van de Partij van de Arbeid, maar dan met een concreet bedrag, zeg ik erbij. Die zou ik willen ontraden. Waarom? In de wijkraad hebben we eigenlijk ook gezegd, het mooie getal van zeven. Met elkaar om de tafel zitten, gelijkwaardigheid en met elkaar het gesprek voeren, en elkaar de taken verdelen. Er is een mogelijkheid om een technisch voorzitter te benoemen om die vervolgens te laten rouleren. Veel van sommige taken die de technisch voorzitter nu moet doen, gaan we straks onderbrengen in de ondersteuning. Ik zou eigenlijk willen zeggen, want je krijgt dan toch ook weer een hele andere verhouding, wie krijgt nu de voorzittersbaan, met de extra middelen erbij, dus wij gaan eigenlijk in dit voorstel uit van gelijkwaardigheid. Om die reden zouden wij de motie willen ontraden. Voorzitter, dan ga ik door naar de motie Gekozenen aan zet. Een hele enthousiaste motie van mevrouw Duijm-Wickerhoff, waarbij ze per ingang van de nieuwe geïnstalleerde wijkraaden of gebiedscommissies hen de gelegenheid wil geven om eens per zes weken een wethouder naar keuze, naar keuze, uit te nodigen voor een vergadering om het reilen en zeilen van de wijk te kunnen bespreken. Ik vind hem ook wel leuk eigenlijk, maar wij zouden dat toch niet doen. Wij hebben zelf een voorstel gedaan in het kader van adoptiewethouders. Ik weet dat uw partij daar in het verleden ook al voorstander van was, om te kijken om je echt tot een aantal wijken te richten. We hebben in het raadsbesluit ook gezegd, minimaal twee keer per jaar vanuit het college daar aandacht aan te besteden, maar dit is een beetje te veel. Laat ik het dan maar zo zeggen. Dus de inzet snap ik, de overwegingen eigenlijk ook. De uitwerking is een reden om deze motie te moeten ontraden, maar sympathiek zou ik willen zeggen. Motie Formeel gebiedsoverleg tussen de wijken. Deze motie houdt ook wel verband met een eerder gesprek dat we met elkaar hadden. Bij opgaven die over meerdere wijken gaan, ligt het voor de hand om die samenwerking te zoeken. Dat geldt ook echt voor wijknetwerken. We gaan ook wel even kijken, ik zou hem mee willen nemen in de uitwerking voorzitter. Ik kijk even naar mevrouw Duijm-Wickerhoff. Dus dan zou ik eigenlijk zeggen, ik omarm die motie, we kijken even precies hoe we dit gaan uitwerken, het houdt ook wel verband met het amendement, maar het is wel belangrijk wat u hier zegt, dat je voor die gebiedsoverleggen in ieder geval kijkt daar waar het nodig is, daar waar vraagstukken daartoe nopen om met elkaar in het overleg te treden. Dus als u daarmee kunt instemmen, heel graag. Terugkijken van vergaderingen. Superinteressant, maar in deze versie moet ik de motie ontraden, en dat heeft met het volgende te maken. Er staat nu eigenlijk dat het overal kan en moet en ingericht worden. Dat hebben we niet geregeld en is ook echt straks, als we dat gaan doen, ook ongelofelijk kostbaar kan ik u zeggen. Ik ontraad de motie, maar we gaan wel kijken hoe we bijvoorbeeld, als er digitaal vergaderd blijft worden, want ik merk nu dat sommigen, ik hoorde ook van wijkraaden die gewoon op Facebook uitzenden, dat doen ze gewoon zelf. Maar we gaan wel kijken hoe we daarin eventueel kunnen faciliteren. Maar voor fysieke vergaderingen is het echt niet mogelijk om deze motie ook met deze termijnen uitvoerbaar te krijgen. Daar iets meer ook aan te doen, vind ik wel belangrijk, dus dat zeg ik mevrouw Duijm-Wickerhoff ook toe. Maar het is in deze vorm echt niet mogelijk. Voorzitter, dan kom ik bij de motie van het CDA. Zit ik nu nog goed? Check. Van Gils. Dan ga ik naar de motie Spreekende wijken, hoe mooi kan dat zijn. Wijken die spreken. Van een deel van de motie zeg ik ja, dat is ook zeker de ambitie, daar hebben we ook met elkaar over gesproken. In die zin is het overbodig zou ik eigenlijk willen zeggen. We hebben dat afgesproken, maar goed, u zit mij al aan te kijken, nou dat vind ik niet. Ik wil het toch graag vastgelegd hebben. Een

deel van hoe het college dat voor zich ziet hebben we al beantwoord in de technische vragen van GroenLinks. Inspreekmomenten omarmen voor het bestuursmodel, dat is ook wel weer aan uw raad. Maar wij kunnen ons daar van alles bij voorstellen. Dus ik zit wat dubbel in die motie, helemaal niet negatief, zoals u begrijpt. In het voorstel zit besloten dat de organisatie vaker in de wijk gaat zitten en voor het tweede deel, dat inspreekmoment, daar gaat u zelf over. Voorzitter, Lief en Leed, het is mooier dan handgeld zeg ik erbij, de term die wij nu gebruiken. Ik zou willen zeggen dat we het volgende doen, want dat heeft ook weer even met precisie te maken. Ik ben er voorstander van. Wat we doen is budgetten toekennen aan de wijkmanager. Vervolgens stelt de wijkraad kaders vast van wat hij wil. Dus op het moment dat zij zeggen: wij hebben op een aantal onderwerpen dat geld nodig, dan wordt daar dat plan op gemaakt, maar langs die route, dus het budget is voor de wijk, gaat naar de wijkmanager. De wijkraad maakt de kaders en vervolgens kan dat dan zo werken. En dan krijg je ook wel een nette afhandeling vervolgens, ook budgettair. Want anders wordt dat ingewikkeld. Maatwerk kleine kernen. Hiervan zou ik willen zeggen, dit sluit in zekere zin heel goed aan bij onze aanpak kleine kernen. Ik hoop u daar vaker over te spreken. Deze aanpak is er juist voor dat voorzieningenniveau. U wilt dat nogmaals in deze motie vastleggen. Ik zie al dat u ook niet zult zeggen: deze is overbodig, ik trek hem in. Nee, kijk dan. Maar ik zeg er wel bij, dit doen we. Ben ik te aardig voorzitter? Het voorstelrondje, dat vind ik een leuke motie voorzitter en ook goed opgesteld. We hadden er een mooi gesprek over in de commissie. Ik vind het een uitstekend punt. Hoe gaan wij nu zorgen dat mensen die zich kandidaat stellen zich ook een beetje kunnen presenteren aan Rotterdam in hun wijk? Hoe doen we dat op een leukere manier dan alleen maar een billboard met plaatjes op te hangen? Dus dank voor deze motie. Dat mag ook wel eens gezegd worden. Voorzitter, dan hebben we een flink aantal moties die eigenlijk onder de noemer 'hou dit vast' vallen en dat gaat dan over uw vurige wens om dit acht jaar vol te houden. Wat het dan ook moge zijn. Gebiedscommissies, tachtig jaar of wijkraden. Maar hiervoor ga ik gewoon een hele eenvoudige uitspraak doen. Ook hier gaat u echt zelf over. Als er binnen een paar jaar iemand komt die een meerderheid haalt voor iets anders in deze raad, dan is dat zo. Dus u kunt een oproep doen aan ons, dat mag altijd, maar ook een oproep aan uzelf. Dus dit is eigenlijk meer een 'let op'-motie, maar deze is ook voor u. Mevrouw Verkoelen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Dank u wel voorzitter. Het is denk ik ook eerder een oproep aan het college, want wat wij als raad ons wensen weten we wel, maar we willen voorkomen dat u met iets komt binnen acht jaar.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Ik kan in ieder geval garanderen dat dit college niet met iets nieuws gaat komen. Dat kan ik u garanderen. Geen haar op ons hoofd, maar als u in het volgende college zitting heeft, dan weet ik... Ik vind het een oproep, maar even serieus, ik vind het wel belangrijk om een paar redenen. We zijn na de deelgemeenten, in die afbouw van de deelgemeenten, heeft de wijkdiscussie ook al gespeeld. Ik zie de heer Simons en de achterban. Sommigen van u weten dit nog wel, ik heb het opgezocht. Na vier jaar hebben we met zijn allen gekeken, zouden we toch niet dichterbij die leefomgeving van die Rotterdammer kunnen staan? Hebben we naast de twaalf gebiedscommissies, het waren er veertien maar het werden er twaalf, veertien wijkraden en hoeveel wijkcomités? Dat ben ik even kwijt, zeven... Zes wijkcomités hebben het licht gezien en vervolgens staan we nu hier na een vrij doorwrochte evaluatie, na vele gesprekken. Er zijn ook nog op rayonniveau echt vier grote debatten geweest, ook nog met de gebiedscommissies, dus het is wel een serieus punt, dat je niet elke vier jaar iets moet doen. Dat is uw oproep. En ik neem die oproep ter

harte, voor zolang als het is en geef hem door en dat is wel heel erg belangrijk om er ook echt serieus werk van te maken. En dan ben ik...

De **VOORZITTER**. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja ik realiseer mij natuurlijk ook, wij kunnen niet over ons graf regeren. Ik vind het alleen wel heel belangrijk om dit signaal gewoon nu af te geven. Want er wordt gewoon eindeloos aangerommeld en ik kan wel verzekeren dat als wij na 32 jaar nog steeds in een coalitie zouden deelnemen, dat wij ons hier enorm hard voor zouden maken. Dat zou in ieder geval onze inzet zijn. En ik zou de wethouder trouwens nog wel even willen corrigeren, dat ook in Pernis alle zetels zijn ingevuld, alleen niet meer door de partij die daarvoor gekozen was. Dus die is door een andere partij waargenomen. Namelijk door het CDA, die gewoon die plek invult en daar verantwoordelijkheid voor neemt. Maar dat even voor de geschiedschrijving.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Dank, en terecht word ik daarop verbeterd. Collega Van Gils zei het net tegen mij, het is iets van een memorie van toelichting en zo lees ik deze motie ook. Ook de motie van het CDA, te stoppen met de experimenten, is eigenlijk hetzelfde, dus zou ik eigenlijk ook hetzelfde willen zeggen. Het is overigens ook uit mijn hart gegrepen om te zeggen, dus we gaan ook niet meer... Na deze bespreking, wat deze bespreking ook oplevert, sommigen hebben daarnaar gevraagd, ik heb in de toezeggingenbrief ook het een en ander erover geschreven, het zijn straks wijkraden of het zijn straks gebiedscommissies. En volgens mij is dat, wat u ook vindt, ook wel prettig en dat hebben we hier met elkaar dan ook maar gedaan en daarmee gaan we dan met ons beste beentje aan de slag. Op een andere manier, met grotere betrokkenheid. We gaan er zitten, er komen wijkhubs, er komen ambtenaren in die wijk te zitten, we gaan aan die ondersteuning werken en het is volgens mij ongelooflijk belangrijk om dat met elkaar vast te stellen. Dat komt verder nog met de moties daarover. Dan ga ik naar de motie 'Signaalfunctie voor de gebiedscommissie'. Die gaat de heer De Langen straks beantwoorden, zeg ik dat goed? Ja, dank. Motie 15 is ingetrokken. Dan ga ik naar de motie Mondeling inspreken de norm. Is aan de raad zelf. Het past wel in ons voorstel, zeg ik u. Maar u gaat er zelf over, dus dat vind ik, laten we het wel zo zuiver houden. Motie Stabiliteit en rust is ook aan de raad zelf. Acht jaar rust voor gebiedscommissies, eigenlijk hebben we dat net besproken in dit debatje. En wat er ook gebeurt, ik heb ook al uitgelegd in de toezeggingenbrief, mocht dit voorstel in uw raad niet op een meerderheid kunnen rekenen, dan vallen we terug op de verordening van de gebiedscommissies. Dan vervallen overigens ook de wijkraden en de wijkcomités en hebben we straks dat stelsel. Dan ga ik naar motie 18 Wijk aan Zet met een verplichte wijktoets. Voorzitter, ik worstel een beetje met deze motie, zeg ik in alle oprechtheid en om een paar redenen. De heer Lammering weet eigenlijk al waarom wij hiermee worstelen. Als ik de motie zo uitleg, dat waar hij op doelt, als er een vraagstuk is, stedelijk, maar het schuurt ook met de wijk, het college met een voorstel komt naar de raad, daarin duidelijk moet hebben gemaakt wat het college heeft gedaan aan het betrekken van Rotterdammers, c.q. de wijkraad en hoe die participatie daar heeft gelopen, kunnen wij met deze motie leven, maar een verplichte wijktoets suggereert dat we toch ook wel weer een, ik noem het toch maar even plat, met een papierwinkel heen en weer gaan schuiven om bij alles een toets te hebben en als we dat niet hebben, dan weer terug te gaan om die toets op te halen. Dat zou in mijn beleving niet de bedoeling moeten zijn, als u vervolgens ontevreden bent, als raad in zijn geheel over wat daarin staat, in dat voorstel, dan heeft u instrumenten om daar iets mee te doen. Ik noem het insprekrecht, ik noem uw contacten. Er zijn ook andere zaken genoemd waarvoor uw raad zelf aan zet is om die betrokkenheid te organiseren. Dus in deze vorm wil ik de motie toch ontraden. Het spijt mij bijzonder, maar ik wil in de uitwerking wel kijken hoe we dit vorm kunnen geven. Dat wilde ik even aan u

meegeven. De motie voorzitter van de Partij van de Arbeid heb ik eigenlijk ook ontraden, maar dat komt omdat het 'Wijk aan Zet'-voorstel echt is gericht op een wijkraad met gelijkwaardige mensen die ook in die gelijkwaardigheid tot elkaar staan. De motie Wijk aan Zet meer zeggenschap. Dit is een oproep aan de griffie. De griffie wordt hier... Oh excuus voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Ja voorzitter, dan toch dank voor de beantwoording, en toch een vraag over, laten we beginnen met de wijkvoorzitter en de ambassadeursrol die zo een voorzitter dan kan vervullen. Ik snap heel goed het argument dat die wijkraadsleden daar op en met evenveel mandaat en zeggenschap daar zitten en dat hebben wij als raadsleden ook. Maar we hebben ook een fractievoorzitter die toch ook wat meer bijvoorbeeld een boegbeeld is van onze fractie en het college heeft een voorzitter in de vorm van de burgemeester hierin. En dan vind ik het heel erg belangrijk dat er voor, juist voor wijkbewoners een duidelijk gezicht is. Wij vinden het heel erg belangrijk dat er voor wijkbewoners een gezicht is en ambassadeur is van die wijkraad. Ook omdat we hebben gelezen in de verschillende rapporten dat die gebiedsorganen nog wat onzichtbaar zijn. Dus ik zou graag toch nog van de wethouder willen weten, waarom houdt u dan zo hard vast aan die gelijkwaardigheid, terwijl, die verdwijnt niet met een ambassadeur als wijkvoorzitter of een wijkvoorzitter als ambassadeur.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Daar heeft u gelijk in. Dus laat ik het zo zeggen, ik wil niet tot een principiële discussie maken, voorzitter, alleen dit voorstel is echt wel vormgegeven van we kijken naar die gelijkwaardigheid van die groep, dus ik zou niet... Nogmaals, je kunt ook technische voorzitters blijven kiezen en daarin rouleren. Ik zou ervoor willen waken om een primus inter pares aan te wijzen, laat ik het dan zo zeggen. Dat zou echt tekortdoen aan het voorstel. Voorzitter, ik ga vaart maken, als dat lukt. Motie Wijk aan Zet meer zeggenschap, dat is motie 20. Dat is het voorstel aan de griffie. U noemt daar wel een aantal zaken in die uzelf bij Reglement van Orde aan uzelf heeft toebedeeld, moties. Goed, ik ga er niet over, met permissie, maar ik wijs u er wel even op dat dat heel ingewikkeld is om dat aan andere organen te geven. Maar voorzitter, dit is een motie aan de griffie. Dus die laat ik even aan de griffie. Er komt een nieuwe versie. Dan ga ik naar de motie Anker. Een leuke motie, gaan we omarmen. Wil iemand nog een toelichting daarop hebben? Doorgaan, dan ga ik naar de motie Lot. Ja voorzitter, deze motie moet ik helaas, hoe spijtig ook, in deze vorm ontraden. Loting als middel om te participeren op onderwerpen gericht inzetten zoals de EUR bedoelt, daar voelen wij wel voor, maar loting als aanvulling op deelname aan de wijkraad, hebben wij ook expliciet meegenomen en zou ook een ander stelsel met elkaar geven. Maar nogmaals, ik heb ook wel genoten van de sprekers hierover. Het is een middel dat we kunnen blijven gebruiken, maar dan heel gericht op een andere wijze. 23, motie Geef wijkraden een kaderstellende rol bij de beoordeling van bewonersinitiatieven. Ik zou die willen ontraden voorzitter, maar ik zeg daarbij, want we hebben gezegd 'het is de Wijk aan Zet', we hebben ons gebaseerd op uitspraken van de Rekenkamer, ervaringen van de EUR, om de beweging om meer zeggenschap neer te leggen bij de bewoners. Er blijft wel een aantal structurele zaken die je wellicht geregeld wilt hebben. Maar zoals hij hier staat moet ik hem ontraden, maar wij gaan in de uitwerking wel kijken naar die structurele zaken die de wijkraad wellicht wil hebben om te organiseren. En dat kan zijn om terugkerende evenementen of iets anders. Maar ik zie mijnheer Smet vragend naar mij kijken.

De **VOORZITTER**. De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Ja dank u wel voorzitter. Even los of ik het er nu mee eens ben of niet, maar ik snap wat u bedoelt, en we gaan natuurlijk nog in het implementatieplangesprek waarschijnlijk ook nog van wat dingen invulling krijgen. Hoor ik hier u een toezegging doen dat u daarop terug komt? Ook in het plan of op een andere manier?

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Ja ik kom erop terug in het plan, maar zoals de tekst hier staat, moet ik hem ontraden.

De heer **SMET** (gl). Helder voorzitter.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Dan ga ik naar motie 24 Meer gewicht aan zienswijze wijkraad. Altijd binnen een termijn van zes weken een schriftelijke reactie geven. Wij kunnen deze motie omarmen. Dan ga ik naar motie 25 Outreachende werkwijze van de wijkraad van de heer Büyükçifci. Ook deze motie ligt besloten in wat we al hebben opgeschreven, maar kunnen wij omarmen. Dan ga ik naar motie 26 'De wijkraad op vlieghoogte'. Dat zit heel erg in lijn met Wijk aan Zet. Ik zou bijna durven zeggen dat hij overbodig is, maar we gaan het meenemen en wij omarmen deze motie. De motie Toezeggingen op transparante wijze opgevolgd, daarin zullen wij kijken, want daar hebben we ook al over gesproken in de commissie, we zullen overleg voeren met de griffie om te kijken op welke wijze wij dit vorm kunnen geven en nemen we mee in de implementatie. We kunnen hierover bijvoorbeeld heel makkelijk rapporteren als wij terug rapporteren over de voortgang van de wijkakkoorden. Dus ik zou wel een haakje willen vinden in wat we al hebben afgesproken. Als we het zo kunnen doen, maar het is goed om transparante toezeggingen te verwerken, maar laten we ze meenemen in de voortgang die we dan jaarlijks ook geven op de wijkakkoorden. Voorzitter, dan is er nog een tweetal moties ingediend. Dan moet ik even heel goed nadenken, motie nummer 28. Die heb ik niet op papier gekregen dus die doe ik even vanaf de app. Heb jij hem wel? Nee, hij is niet uitgedeeld. Dat is de motie 'Rapporteer over het wijkbudget', meen ik. Van D66, 50PLUS en de Partij van de Arbeid. Ja, in principe gaan wij maandelijks rapporteren aan de wijkraad als het gaat om budgettair. Daar zijn nu ook al afspraken over gemaakt in de bestaande gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités en wij nemen dit ook mee in de uitwerking. Dus wat hier staat is mogelijk en kan ik op deze wijze omarmen. En dan tot slot, motie 29, de motie van mevrouw Verkoelen, van 50PLUS. Ja voorzitter, met deze motie, als ik het heel letterlijk neem, draagt u het college op om te onderzoeken hoe de uitkeringen van gebiedscommissieleden en wijkraadsleden niet gekort worden vanwege de vergoedingen die deze leden ontvangen vanuit hun werkzaamheden. Ik wil het onderzoeken, maar ik heb te maken met de kaders van de wet. En ik geef u op een briefje, we krijgen dat niet helemaal dichtgezet. Maar daar waar iets mogelijk is, gaan we daarnaar kijken. Als ik het zo mag interpreteren, kan ik deze motie omarmen. Dank u voorzitter en excuus, ik kon het niet sneller.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Zoveel moties toch best wel snel hoor. Dan geef ik nu het woord aan wethouder Van Gils.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Ik zal proberen het kort te houden. Vraag van mevrouw Duijm-Wickerhoff, dat was wat kost het nu, vier extra. Ruwweg zou je kunnen zeggen, € 200.000, als het gaat over de vergoedingen, het feit dat er een wijkraad bijkomt om het zo maar te zeggen. Dus bij elkaar € 200.000,. Dus € 50.000, ongeveer per wijkraad. Daar zit nog wat bij als je dan zegt, ook huisvesting, ICT en ondersteuning. Per saldo wordt de stad niet groter of kleiner, dus in het grote geheel moet dat opgelost worden. De nettokosten zijn dan per saldo dus iets hoger, maar dan heeft u een indicatie van de omvang van de kosten. Dan als u mij veroorlooft, een paar woorden over

meer de ambtelijke kant. Voorzien is, dat is in de commissie ook gedeeld, dat de wijkraad eigen ondersteuning heeft. Dat betekent dus, ik zou niet onmiddellijk willen zeggen wijkgriffier, want dat suggereert dat daar ook wel heel veel weer schrijf- en griffieachtige dingen in zitten. Maar de essentie is, legt verantwoording af aan de wijkraad, ondersteunt de wijkraad en niet de wijkmanager met een dubbelrol van hoe krijg ik dat gebogen. Dus dat zijn de heldere uitgangspunten. Wijkmanager zou veel meer naar de organisatie toe moeten staan om te zeggen: hoe organiseren we dat dit allemaal goed landt in deze wijk, of de initiatieven uit deze wijk goed opgepakt worden in de organisatie. Dus die heeft meer de uitvoerende kant van het geheel. Velen van u hebben gezegd, en de heer Smet was daar het meest helder in, en dat herinner ik mij ook uit de late maar levendige discussie, het vraagt veel van de ambtelijke organisatie om dit te gaan doen, dat betekent niet dat mensen niet van goede wil zijn, maar we hebben overwegend in clusters, dat heel veel mensen zeggen: ik ben van het cluster, ik ben hiervan en langs de lijn van de inhoud van dat domein ga je naar je werk. En wat je eigenlijk ziet is dat een zeer beperkt deel in de gebieden zegt: ik ben van het gebied en ik doe daar alles in. En dan zie je dat ook participatie vaak is, er is een idee vanuit het cluster, en dat zegt: hoe gaan we dat laten landen in de wijk? En dan wil ik toch een aantal zaken omdraaien. Dat betekent, geef ook mensen in die gebieden meer status, zorg voor goede wijkmanagers die ook daarbij status, de competenties, de tijd en de ondersteuning hebben die nodig is. Zorg dat jong talent, trainees en zo, te allen tijde ook kennismaken gewoon in die twee, drie jaar dat je hier bent, in dat programma, zit je ook tenminste een halfjaar in die wijken. Zorg dat, wat door corona natuurlijk ingegeven is, werken, een deel zou je altijd thuis en digitaal kunnen doen, een deel zal je ook doen in je eigen, noem maar even, basis, waar je zit. Dat kan sport of werk en inkomen zijn, maar als het over de wijk gaat, of mensen in de wijk, dan doe je dat in de wijken. We gaan dus afhankelijk van de uitkomst, ook in die wijkhubs werken.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Wethouder, u heeft een vraag van de heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja dat klopt voorzitter. Gewoon een nieuwsgierige vraag vooral voorzitter, aan de wethouder. Ik hoor dan de wijkmanagers, die vallen onder een cluster, maar vooral mijn vraag is, maatschappelijke ontwikkeling, die vooral wijkgericht is, is die meegenomen in dit proces? En welke rol krijgen zij dan binnen Wijk aan Zet? Daar was ik even benieuwd naar, of die een rol hebben.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). De wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Het raakt alle clusters, zeg maar, Stadsbeheer zie je nu meer en meer met buurtconciërges en ondersteunen van initiatieven of het aanleggen van geveltuinen. Dus die doen heel veel in de wijken, maar hebben zoiets, zo werken wij en als er in de wijk iets is, dan gaan we kijken of het kan en we willen dat natuurlijk iets meer in balans, dat we zeggen, ze mogen ook kunnen rekenen als je in Bospolder-Tussendijken zit of iets anders. Hoeveel geld kunnen wij, en dan gaan we geveltuinen doen of, mevrouw Eskes zei daarnet, misschien gaan we ook iets anders doen, dan gaan we de speeltuin, speeltoestellen opknappen of whatever. Dus kortom, dat daar meer ruimte is. Dat geldt voor SB, dat geldt voor MO. Daar gaat heel veel in, van welzijn, sport, jeugd, ook daarvan is een deel gewoon heel stedelijk en daar gaan we dus niet dat over, nou ja, afhankelijk van uw besluit, op allerlei onderdelen dat weer in partjes knippen, maar er zijn natuurlijk wel een aantal waarvan je zegt, het gaat hier over deze volkstuin, of dit plantsoen, of over deze instelling, of over dit pand waar we wat mee willen. En die ruimte, die balans moet er echt anders uit gaan zien dan het doet. Dat brengt mij, dus personeel, we gaan geloof ik 7 juli, dan hebben we de uitkomst van uw stemmingen en dus uw besluiten te pakken, en dan zitten we bij elkaar met de gemeentesecretaris, collega van mij, en ik om te zeggen: hoe

gaat dat implementatieplan dat we toegezegd hebben eruitzien? En dat gaat over hoe zorgen we voor goede ICT-ondersteuning? Hoe zorgen we dat de functies die er nodig zijn ingericht gaan worden? Hoe zorgen we dat de wijkbudgetten, en dan kom ik zo bij de motie van mevrouw Eskes, motie 7, uit, dat we dat ook gaan regelen? Hoe zorgen we dat die wijkhubs er gaan komen? En dat kunt u dan in september tegemoetzien.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). De heer Achbar heeft nog een aanvullende vraag denk ik.

De heer **ACHBAR** (denk). Nou ja, misschien moet ik hem heel concreet maken. Is MO betrokken geweest bij het proces van de totstandkoming van Wijk aan Zet?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Antwoord, ja. De concerndirectie en alle, op heel veel terreinen, dus dienstverlening en MO en ook werk en inkomen. Wat doen we in de wijken? Dus dit is echt een collectieve inzet van de hele organisatie. En ik ben met u eens, MO en Stadsbeheer zijn denk ik degene die er heel erg inzitten. Stadsontwikkeling op een aantal terreinen ook, maar ook een aantal terreinen is dat minder, maar ze zijn allemaal betrokken en we zullen dat gaan doen. Een ander is dat we zeggen, hoe zorgen we dat goede ondersteuning ICT zeg maar de planning-en-controlcyclus proberen we op orde te brengen. Dat betekent dat we dus die ook aanpassen op dit terrein, dat er ook op het gebied van wijken niet alleen hoe staat het in de targets op dit terrein, maar dat je ook rapporteert aan de wijken primair ten behoeve van de wijken, maar ook voor u als raad om u dat te kunnen volgen. En zo nodig op te kunnen gaan bijsturen. Dan kom ik bij de motie nummer 7, wij willen die omarmen. We zullen bij de uitwerking precies kijken over welke taken het gaat. Want de gladheidbestrijding in de stad, of de bekostiging van het Rotterdams Philharmonisch lijkt me niet onmiddellijk dat we dat in de wijk gaan doen, als extremen. Maar er zijn natuurlijk heel veel dingen waar het heel evident is dat dat wel het geval is. Ik vind het een goede, en dat is ook de ervaring met zeg maar wijkwelzijn, dat er ook echt gewoon ruimte is, en niet van tevoren helemaal ingetekend. Het zal vaak gaan over gewoon budget, wat kan ik insteken, en soms is het natuurlijk ook gewoon trekkingsrechten op ambtelijke capaciteit, heb ik de mensen en soms gaat het om inzet van BOA's of anderszins of dat soort dingen. Niet omdat je claims kan dienen, maar wel daar gaat u over en dat moet u van tevoren weten opdat je ook een wijkagenda en een wijkplan kan maken, wat niet een fopspeen is waarvan je zegt: ik moet met de hoed in de hand rond. Dus we omarmen hem graag, en we geven u toe, dat zal nog best een kluif zijn, dat die bij de implementatieplannen in september gaat komen. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wethouder. Wethouder De Langen.

De heer **DE LANGEN** (cda) (wethouder). Ja dank u voorzitter. Er was een motie op het welzijnsterrein. Is MO betrokken? Ja natuurlijk. Ik denk dat de heer Achbar mij zo ook wel kent. Sterker nog, de commissie ZOCS heeft rondom welzijn heel duidelijk in de aanbesteding een flinke richting meegegeven wat die signaalfunctie moet zijn en hoe bewoners ook moeten worden betrokken. Sterker nog, we hebben radicaal gekozen voor een andere welzijnsopdracht, voor een andere aanbesteding, waarbij inwoners en allerlei partijen in de wijk een grote rol krijgen bij wat het welzijn gaat doen. Want van de ChristenUnie-SGP moesten we religieuze organisaties meenemen. Ondernemers moesten van de VVD worden meegenomen. Het CDA wil dat verenigingen een rol spelen. We hebben afgesproken dat bewoners, al die partijen en ook wijkraden of gebiedscommissies elk jaar invloed hebben op het jaarplan. Daarnaast is er nog 10% waarbij bewoners helemaal zelf kunnen besluiten wat ze ermee willen doen. Daar is geen KPI aan verbonden. Ze hoeven alleen maar het bonnetje te leveren. En er is ook nog het right to cooperate op de rest van de

opdracht. Dus meer invloed dan ooit voor bewoners, maar ook voor andere partijen in de wijk, waaronder wijkraden en gebiedscommissies. Dus ik durf eigenlijk wel te zeggen. Het is niet helemaal zoals u in uw motie beschrijft, het is eigenlijk nog veel groter, maar dat hebben we in de commissie ZOCS heel uitgebreid, ook met een grote meerderheid in de raad, vastgesteld. Dus met dien verstande kan ik uw motie ontraden, overbodig verklaren, want we gaan het heel erg doen met bewoners en vooral ook lokaal. En daarmee is er meer flexibiliteit in de welzijnsopdracht.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel wethouder. Ik check even of er nog behoefte is aan een tweede termijn. Ik kijk even rond. De heer Smet en de heer Achbar. Dan een korte tweede termijn denk ik dan. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, even een zorgvraag richting de wethouder. Dit alles, dit debat aanhorende, een voorstel Wijk aan Zet dat zoveel geamendeerd wordt met zoveel moties, of de wethouder daarmee voldoende vertrouwen heeft dat er een goed stuk uit komt. Want ik kan mij bijna niet voorstellen, met al die invalshoeken van al die partijen die nu zijn ingebracht of er nu wel een degelijk stuk uitkomt. Dus daar ben ik heel erg benieuwd naar of de wethouder daar iets zinnigs over kan zeggen.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel. Dan mag gelijk de heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Ja dank u wel. En de heer Achbar vroeg dat in de eerste termijn ook aan mij, hoe ik dat met mijn achterban ga delen. Ik moet eerlijk zeggen, door alles gewoon goed te volgen, in gesprek te gaan, goed te luisteren, heb ik een beeld van wat uiteindelijk de uitkomst gaat zijn, naar alle verwachting. Er kunnen wat uitschieters zijn, maar het is een terechte vraag. Het is veelomvattend, veel wijzigingen, maar als ik goed luister en goed meedenk met wat uiteindelijk de uitkomst gaat zijn, mijn gewenste uitkomst zou zijn ook nog ernaast, heb ik daar wat minder vrees voor. Ik zie het niet als een grabbelton. In mijn termijn wilde ik iets zeggen over de motie die ik ga intrekken inderdaad. Dat is de motie 23 Geef wijkraden een kaderstellende rol. Ik bewaar hem in mijn achterzak voor de bespreking van het implementatieplan. En ik wil toch nog even vragen bij het college wat ervoor nodig is om die motie Lot, om toch loting een kans te geven op een of andere manier. Want het enige wat de motie vraagt is om te onderzoeken wat eventueel de mogelijkheid zou zijn om loting in te voeren maar dat we als raad daar natuurlijk later wel of niet een klap op kunnen geven, want ik begrijp de weerstand, maar ik zou wel graag zien wat de mogelijkheden zijn. Anders is het experiment van Leefbaar Rotterdam, van D66 en de SP in de vorige periode echt helemaal voor niets geweest, terwijl dat, ook alle deskundigen zeggen het, misschien wel de moeite waard is om het uit te vinden en te bekijken. Maar dat geeft ons even wat tijd en u wat creativiteit en doet ook recht aan alle inspanningen van de afgelopen jaren.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Ja, dank u mijnheer Smet. Ik kijk ook nog even rond de raadzaal in of er nog andere leden zijn. Eenmaal andermaal. Dan geef ik het woord aan de wethouder.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Voorzitter, dank u wel. Ik vind dat de heer Achbar een belangrijke vraag stelt over het aantal moties en amendementen. En gegeven wat we vier jaar geleden hebben gedaan, en misschien die vier jaar daarvoor, ik was er zelf niet bij, maar ik heb het wel kunnen achterhalen, moet je goed in ogenschouw nemen, is de combinatie van wat er hier nu ligt ook uitvoerbaar, behapbaar en levert het uiteindelijk ook iets op wat u aller wens is, wel een helder stelsel, waarvan iedereen ook weet waar hij aan toe is. Die toets hebben wij gedaan. Het was wel haastwerk en nachtwerk om het zo maar even te zeggen, maar die toets hebben wij gedaan op wat er nu ligt. En er is ook wel een

flink aantal teksten, dat heb ik ook wel laten doorschemeren, die we omarmd hebben, die voor een deel overbodig waren of in de tekst zaten. Als dit voorstel wordt aangenomen, dus even onder voorwaarde dat dit wordt aangenomen, gaan wij van 35 naar 39 wijkrazen, gaan we omhoog in de vergoeding, gaan we wat meer zeggenschappower neerleggen bij de wijkraad, gaan we een aantal belangrijke zaken uitwerken, waaronder ook het budget. We mengen het systeem, dus je mag met een partijnaam erachter, maar ook zonder partijnaam erachter. Dat blijft zoals dit voorstel is, maar het is wel eenduidig. Er komt niet een andere laag, voorstel, commissie, dus dat is wilde ik aan de heer Achbar teruggeven. Dus ja, die toets is gedaan. Het is veel. En ultimo zeg ik u erbij, dit is een kaderstellend besluit dat u aan het college geeft. De uitwerking in de vorm van de verordening komt naar u terug. We komen met een implementatieplan bij u terug. Ik kan mij ook voorstellen dat we in overleg met de griffie werken met een groep, een bestaande groep, uit uw commissie om te kijken hoe we die uitwerking ook vorm gaan geven. Er zullen momenten komen, en ik heb al tegen de heer Vonk gezegd, er komt echt ook wel een brief van ons om te zeggen in welke fase we met wat terugkomen. En dan hebben we ook weer het gesprek met elkaar daarover. Maar goede vraag van de heer Achbar. Dan tot slot de motie Lot. Prachtige naam ook. Wat ik zou willen zeggen tegen de heer Smet, maar zo is de motie niet opgesteld. De EUR is er vrij duidelijk over, zet het gericht en specifiek in. Wij hebben in ons voorstel en dat hebben we ook in de commissie besproken, dat je op wijkraadsniveau, misschien straks op gebiedsniveau, ik laat het gewoon nog even in het midden, uw raad besluit, wel zou kunnen werken met loting als het gaat om bepaalde onderwerpen. Dus heb je een discussie met elkaar in je wijk over verkeersveiligheid of over buitenruimte of over andere zaken, zou je natuurlijk loting als instrument kunnen gebruiken om met een groep bewoners het gesprek te voeren. Op die wijze, maar zoals u het nu heeft opgeschreven voegt u loting toe eigenlijk aan de verkiezing. En daarvan hebben we volgens mij gezegd, dat dat... Nou, zo lezen wij hem, dan laat ik het even.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). De heer Smet u krijgt niet het gewenste antwoord?

De heer **SMET** (gl). Nee, maar als u hem zo leest, wil ik even waar u dat dan leest, want het is mij niet dat het met verkiezingen te maken heeft, wel in de verordening inderdaad, dat iets in de verordening wordt opgenomen. Misschien bedoelt u dat.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Nee, laat ik het anders... Misschien heb ik het dan verkeerd geïnterpreteerd, het gaat over, we kiezen gelijktijdig met de gemeenteraadsverkiezingen een wijkraad. Die wijkraad is er dan. En die bestaat uit zeven mensen, in sommige gevallen vijf voor kleine gebieden, en andere gevallen die heel groot zijn, ik kan me echt voorstellen dat Hoogvliet negen mensen heeft. En daar, laat ik het zo zeggen, het is in onze lijn om daar niet mensen door loting aan toe te voegen. Loting kan wel wellicht ingezet worden in het werk van de wijkraad zelf. Dus als dat uw bedoeling is, dan zou ik nog even naar de tekst van de motie kijken en dan kunnen we hem eventueel meenemen in de uitwerking, als een van de instrumenten waar de wijkraad gebruik van zou kunnen maken.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Dan begrijp ik het. Ik had inderdaad, dat voorbeeld als laatste heeft misschien u in de war gebracht, omdat dat ook in mijn spreektekst voorkwam, dus die ga ik sowieso schrappen. Ik kom nog even terug met een nieuwe versie en dan ga ik die zo indienen.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Ik moet een ding rechtzetten voorzitter. Het is maar miniem, maar toch voor, hoe zeggen we dat, voor de annalen. Ik heb gezegd dat we maandelijks terugkomen met de budgetten. Dat is eens per kwartaal, maar dat wilde ik even rechtzetten, want anders gaat dat weer een eigen leven leiden. Dat doen we nu. En hoe we dat straks gaan doen, dat gaan we uitwerken, maar dat wilde ik even zeggen.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Het is mooi dat we dat voor het einde van het debat toch nog hebben recht kunnen zetten. Volgens mij zijn we klaar met dit debat. We gaan tien minuten schorsen en dan gaan we verder met het debat over het Warmtebedrijf.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

24. Het (herziene) voorstel met betrekking tot het onderhandelingsresultaat scenario WLQ+ Warmtebedrijf Rotterdam alsmede een brief van burgemeester en wethouders over de toekomst van het Warmtebedrijf Rotterdam

De **VOORZITTER**. Aan de orde het herziene voorstel met betrekking tot het onderhandelingsresultaat scenario WLQ+ Warmtebedrijf Rotterdam alsmede een brief van burgemeester en wethouders over de toekomst van het Warmtebedrijf. De portefeuillehouders zijn gearriveerd en ik geef als eerste het woord aan de heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, dank u wel. Ondanks dat dit een grote zaak is, een groot besluit, kan ik op dit moment heel kort zijn. We hebben informatie van het college gekregen waaruit blijkt dat er de afgelopen maanden is onderhandeld binnen het mandaat dat wij eerder hebben meegegeven aan het college en er ligt nu een resultaat dat binnen dat mandaat past. Dat is goed, dat is mooi, daarbij hadden we natuurlijk gehoopt dat we dan ook een definitieve knoop zou kunnen doorhakken, maar dat kan op dit moment nog niet want het onderhandelingsresultaat moet nog wel worden omgezet in daadwerkelijke actie, daadwerkelijke financiering vanuit de andere partners die aan boord zijn in dit dossier, waardoor we dat definitieve besluit op dit moment nog niet kunnen nemen. Het college geeft aan dat voor 1 oktober a.s. wel samen met die partners te willen afronden en het noemt ook een aantal voorwaarden waaraan moet worden voldaan. Die voorwaarden snappen wij, wat ons betreft moet er ook echt binnen die voorwaarden gebleven worden, moeten die zaken die daar als conditie, als voorwaarde, staan gerealiseerd zijn voor 1 oktober a.s. om dat definitieve besluit te kunnen nemen, maar dat betekent wel dat er op dit moment eigenlijk ligt waar wij om gevraagd hebben behalve de handtekeningen, laat ik het even plat slaan. Daar zijn wij op zich tevreden over, het lijkt erop dat daarmee het Warmtebedrijf definitief in een rustiger vaarwater komt en dat we die warmtelevering via het Warmtebedrijf naar Leiden waarvoor wij voor aan de lat staan, uiteindelijk ook kunnen gaan doen en daarmee kan de VVD op dit moment akkoord geven op het doorgaan en het dichtlopen van die laatste condities die in het raadsvoorstel staan. Dat moet gebeuren en dan kunnen wij rond 1 oktober a.s. dat definitieve oordeel geven en dat definitieve akkoord op wat het college aan het doen is, maar dan wel dan, dat definitieve besluit moet echt hier door de gemeenteraad genomen worden en onder die voorwaarde zeggen wij tegen het college: ga door, maak het af en schiet hem erin, om in EK-termen te blijven en rapporteer zo snel mogelijk aan ons terug of dat gelukt is.

De **VOORZITTER**. Dank. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Dank voorzitter. We gaan het vandaag hebben over aflevering 30 van de horrorserie genaamd het Rotterdamse Warmtebedrijf, maar laat ik beginnen met een compliment voor wethouder Van Gils. U hebt een deel van de onderhandelingen, weliswaar vijf maanden later dan u zich had voorgenomen eind van het jaar, tot een voorlopig resultaat gebracht. Dit is wat mij betreft dan ook het enige goede nieuws dat er vandaag te melden is. Vandaag ligt een ontwerpbesluit voor waarin u aan de gemeenteraad van Rotterdam vraagt om, ik citeer "door middel van een besluit uw toewijding af te geven en daarmee een intentie uit te spreken onder andere naar partners toe". Ik heb deze zin een paar keer moeten herlezen, wat staat hier nu eigenlijk? Het inslaan van de weg om scenario WLQ+ te gaan realiseren, gaat over de grootste investeringsbeslissing van dit college met grote financiële gevolgen en met de daarbij behorende risico's voor de aankomende colleges. Om u een idee te geven over welke bedragen we het hier hebben, het feit dat EZK mogelijk een subsidie van € 100 miljoen gaat geven zoals we hebben kunnen horen van de wethouder in de vergadering van november 2020 geeft aan dat het hier dus gaat om honderden miljoenen. Het woord 'mogelijk' geeft ook precies aan waar de schoen wringt want in het voorliggende ontwerpbesluit staan allemaal opschortende voorwaarden waaronder de genoemde subsidie en of de Gasunie definitief gaat meedoen. Ook komen de voor dit dossier zo kenmerkende deadlines c.q. waarschuwingen weer tevoorschijn. In het begin van deze raadsperiode moesten we halsoverkop beslissen over het Warmtebedrijf Rotterdam om rekening te houden met het zogenaamde stormseizoen want van 1 november tot 1 maart kunnen geen leidingen door dijklichamen worden aangelegd. In 2020 moesten we met stoom en kokend water besluiten omdat anders de Gasunie niet meer zou kunnen meedoen, zucht. Gelukkig hebben we vandaag ook weer een deadline en die is 1 oktober 2021, waarbij alle andere partners in dit project moeten aangeven of ze definitief aan boord gaan. Ik heb na afloop van de besloten vergadering in de stadstuin aan de directie van het Warmtebedrijf gevraagd waarom we dan nu een besluit met opschortende voorwaarden moesten gaan nemen. Nou het antwoord was helder: dat hoeven jullie helemaal niet, jullie kunnen gewoon wachten tot 1 oktober a.s. als de andere partners ook aan boord gaan, maar zelfs als de anderen op 1 oktober aan boord gaan, liggen er onder andere nog de vraagstukken over de vergunningen en de staatssteun. De tweede vraag die de wethouder in het ontwerpbesluit stelt, is om het college te vragen om voor 1 oktober 2021 te komen met een definitieve uitwerking van het scenario WLQ+. Ik heb de volgende vragen aan de wethouder. Gezien uw tweede vraag in het ontwerpbesluit, waar moeten wij dan vandaag iets over besluiten, terwijl u zelf aangeeft dat er nog een definitieve uitwerking moet komen? De volgende vraag is: aan welke orde van grootte moeten we denken voor de financiële investering van de gemeente Rotterdam in dit project? € 100 miljoen, € 150 miljoen, € 200 miljoen? U stelt in de stukken dat een van de voorwaarden een positieve businesscase is en mijn vraag is dan: na hoeveel jaar genereert de nu voorliggende businesscase een positieve cumulatieve cashflow, na tien jaar, na twintig jaar of na dertig jaar? Op 16 juni jl. konden we in het AD lezen dat dit hele project een koppelverkoop is en dat de provincie Zuid-Holland openlijk dreigt om geen € 81 miljoen te investeren als de gemeente Rotterdam het WBR voor 2026 failliet laat gaan, inmiddels kunnen we op Rijnmond lezen dat de provincie Zuid-Holland er helemaal uitstapt. Over geheimhouding gesproken, die € 81 miljoen stond gewoon in de geheime stukken en nou ja, ik draai er een beetje omheen zoals u kunt horen, maar ik wil natuurlijk wel graag dat u de orde van grootte aangeeft omdat ik denk dat dit voor de Rotterdammers belangrijk is om een beetje een gevoel te krijgen bij waar we hier mee bezig zijn. Wethouder, kunt u de uitspraak van de provincie Zuid-Holland toelichten en vat u dit ook op als een vorm van bestuurlijke intimidatie of bestuurlijk hooliganisme? Zo nee, waarom dan niet en kan de wethouder uitleggen wat de provincie Zuid-Holland nu precies bedoelt? Wethouder, voor Leefbaar Rotterdam zijn de financiële risico's momenteel niet goed te overzien en voor de partners in dit project ook nog niet want die moeten nog 'ja' zeggen. Gelukkig begint het stormseizoen in 2021 pas op 1 oktober en daarom dienen wij de volgende motie in, 'De juiste

volgorde aanhouden', die staat al op het RIS, dus bij dezen. Wethouder, ik ga er ook even van uit dat u iets gaat vertellen over het recente bericht op Rijnmond dat de provincie Zuid-Holland er helemaal mee stopt.

De **VOORZITTER**. De heer Simons heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. De juiste volgorde aanhouden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van het (herziene) voorstel met betrekking tot het onderhandelingsresultaat scenario WLQ+ Warmtebedrijf Rotterdam, alsmede een brief van burgemeester en wethouders over de toekomst van het Warmtebedrijf Rotterdam;

constaterende dat:

- het college middels dit herziene voorstel wil doorgaan met de uitwerking van het scenario WLQ+, met inachtneming van enkele opschortende voorwaarden;
- het college tevens de opdracht krijgt om voor 1 oktober 2021 te komen tot definitieve uitwerkingen van WLQ+ en deze ter besluitvorming aan de raad dient voor te leggen;

overwegende dat:

- cruciale partners voor dit project nog geen besluit hebben genomen;
- de directie van het Warmtebedrijf van mening is dat er geen noodzaak is om nu al een besluit te nemen;
- de wethouder dit oordeel bestendigd heeft in het tweede punt van het ontwerpbesluit;
- hierdoor enkel een besluit overblijft om onze toewijding en intentie uit te spreken;
- nog aan veel belangrijke voorwaarden moet worden voldaan;
- zorgvuldigheid in dit dossier belangrijk is;

verzoekt het college:

- te wachten tot de andere partners ook aan boord zijn, voordat een besluit wordt gevraagd aan de gemeenteraad inzake definitief meedoen aan de WLQ+;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.A.C.J. Simons, K. Jonker en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen heeft een vraag

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, ik wil iedereen er even aan herinneren dat het Warmtebedrijf oorspronkelijk uit de koker van Leefbaar Rotterdam komt, wethouder Wim van Sluis, en dat oud-raadslid Vreugdenhil ruim anderhalf jaar geleden, een paar weken voor zijn vertrek, de deur nog bij ons platliep met gedram voor meer geld voor het Warmtebedrijf, een paar weken later werd hij financieel directeur. Nu is Leefbaar Rotterdam ineens heel erg kritisch over het Warmtebedrijf en hoezo deze draai? Ik had er toen geen tijd voor, maar ik kan me herinneren dat de heer Vreugdenhil namens Leefbaar Rotterdam vijf jaar geleden niet uit onze fractiekamer weg te slaan was met alleen maar pleiten voor bakken met geld voor deze bodemloze put. Dus voorzitter, graag een toelichting van de spreker. Dank u wel.

De heer **SIMONS** (lr). Nou interessant. Mijn geheugen laat mij nog niet in de steek en net als de andere raadsleden ken ik de heer Vreugdenhil als iemand die heel kritisch was, of het nu

ging om het Warmtebedrijf of over Feyenoord City. Ik herken het beeld dat u schetst helemaal niet, dat is mijn antwoord op uw vraag.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, hij heeft echt een halfuur bij ons lopen leuren voor meer geld voor het Warmtebedrijf, dat weet ik gewoon zeker. Ik ben in het systeem aan het zoeken wat daaruit is gekomen, maar hij was er een enorm pleitbezorger voor en ik hoor nu wel een enorme draai.

De heer **SIMONS** (lr). Nou mijnheer Meeuwissen, ik adviseer u om vooral in de systemen te blijven zoeken, dat kunt u nog wel een tijdje doen want u zult niets vinden.

De **VOORZITTER**. Dank. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja dank u wel voorzitter. Voordat ik met mijn betoog begin, wil ik toch wel zeggen dat ik de heer Vreugdenhil toch ook kende als iemand die eigenlijk zeer kritisch was en zich wel afvroeg of we dat destijds met het Warmtebedrijf allemaal wel goed aanpakten. Totaal onherkenbaar wat de heer Meeuwissen hier zegt, maar dat is wel vaker zo. Warmtenetten zijn van groot belang voor de energietransitie, restwarmte uit de haven gebruiken voor warmte in huizen is dus een heel goed idee. Inmiddels levert het WBR al jaren een goede dienst aan Rotterdamse huishoudens, dat mag ook wel eens gezegd worden omdat we natuurlijk ook vaak vol zorgen zitten ten aanzien van het Warmtebedrijf, maar dat doen ze gewoon goed. Er zijn echter gewoon veel meer aansluitingen nodig om het WBR rendabel te maken en daar worstelen we al heel erg lang mee. Complimenten, ze zijn net ook al gegeven, aan het college dat het zo hard werkt om met de provincie, het rijk en de Gasunie dit probleem op te lossen. Er ligt nu een onderhandelingsresultaat met opschortende voorwaarden, een 'ja, tenzij'. We gaan investeren in een WLQ+ mits de andere partners hun part of the deal ook doen. Dus daadwerkelijk uitvoering, de subsidie moet worden toegekend en er mag geen sprake zijn van staatssteun, allerlei logische voorwaarden die ons heel logisch in de oren klinken. Complimenten dus aan de wethouder, maar ook aan de anderen dat dit allemaal zo degelijk is uitgezocht en dat het tot een resultaat is gekomen. Steun dus om deze onderhandelingsresultaten verder uit te werken, dan in oktober 2021 te komen met de uitslag van 'hoe zit dat met die opschortende voorwaarden', daar willen wij dan nog goed naar kunnen kijken, en als dat allemaal rond is, zijn wij zeker bereid om die volgende stap te zetten. Het is wat D66 betreft ook belangrijk dat dit signaal aan mede-investeerders wordt afgegeven, ook aan de Gasunie, het rijk et cetera, dat wij inderdaad voornemens zijn om dit te doen en het is dus ook heel erg belangrijk dat wij dat ook durven te zeggen. Dus daarom ook steun. Tegelijkertijd snap ik wel de vraag die Leefbaar Rotterdam ook stelt, als er allerlei andere signalen van de media komen, dat het dan goed is om van de wethouder te horen hoe dat wat hem betreft precies zit.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, ik heb in het verleden vrij stevige woorden gebruikt om de casus Warmtebedrijf te beschrijven, dat is vandaag niet nodig. Complimenten voor de manier waarop de onderhandelingen over de WLQ+, die warmteleiding richting Leiden, tot nu toe zijn gevoerd. Het lijkt erop dat op basis van deze afspraken dat zwaard van Damocles dat boven het Warmtebedrijf en boven de gemeente Rotterdam hangt eindelijk weg kan, maar er zijn nog wel veel stappen te zetten. De heer Verheij en de heer Simons zeiden het net ook al, er moeten nog allerlei finale beslissingen worden genomen, er moeten nog allerlei handtekeningen worden gezet en er zijn nog mogelijkheden waarom het niet kan doorgaan,

niet in de minste plaats omdat wij als gemeente Rotterdam strenge voorwaarden stellen aan hoe partners dat oppakken. Dat leidt mij tot een vraag en vooral een motie die daarbij hoort. Stel dat wij of een van de partners uiteindelijk besluiten om het niet te doen, dan hebben we wel een probleem op te lossen en dat is: wat gaan we nou met dat Warmtebedrijf doen want alles hangt nu af van hoe we die warmte in Leiden gaan leveren en dat gaat dat in ieder geval op die manier niet door. Daarom heb ik een motie neergelegd die wel zegt 'op het moment dat het niet doorgaat, kan het niet zo zijn dat ineens in de techniek besloten is wat nou de voortgang van het Warmtebedrijf is', dat is een belangrijk besluit zowel maatschappelijk, want er zijn heel veel Rotterdammers die gebruikmaken van die warmte uit dat Warmtebedrijf, als financieel omdat de financiële belangen van de gemeente belangrijk zijn en dat moet een goed doorwrocht raadsbesluit zijn over hoe dan nu verder. Ik vraag in die motie aan het college: schets ons scenario's voor hoe de casus Warmtebedrijf dan doorgezet moet worden, wat de toekomst daarvan is of niet en zorg dat dit zo snel mogelijk bij de raad ligt.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Geen deal, dan is het woord aan de raad

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van het (herziene) voorstel met betrekking tot het onderhandelingsresultaat scenario WLQ+ Warmtebedrijf Rotterdam;

constaterende dat:

- de aanleg van de WLQ+, op basis van de nu uitonderhandelde afspraken, leidt tot een situatie waarbij de financiële toekomst van het Warmtebedrijf Rotterdam (hierna WBR) lijkt geborgd;
- voordat overgegaan kan worden tot aanleg van de WLQ+ er nog een Final Investment Decision (hierna: FID) moet worden genomen;
- het ondanks de uitonderhandelde resultaten zo kan zijn dat het eindresultaat niet voldoet aan voorwaarden van de gemeente, het WBR, of een van de andere partijen waardoor een FID niet genomen kan worden en de WLQ+ niet doorgaat;
- het niet nemen van een FID ervoor kan zorgen dat er op korte termijn nieuwe keuzes met betrekking tot het WBR gemaakt moeten worden;

overwegende dat:

- keuzes met betrekking tot het WBR grote gevolgen hebben voor Rotterdammers en de begroting van de gemeente Rotterdam;
- dit type besluiten politieke besluiten zijn die thuishoren in de gemeenteraad en geen technische conclusie mogen zijn;

verzoekt het college:

- in het geval er geen FID komt op de aanleg van de WLQ+ zo snel als mogelijk is een besluit voor te leggen aan de raad met betrekking tot de toekomst van het Warmtebedrijf;
- bij dit besluit alle juridisch mogelijke scenario's voor de toekomst van het WBR uit te werken en daarbij inzichtelijk te maken wat de financiële en maatschappelijke consequenties van deze scenario's zijn;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Leewis, D.P.A. Tak, R.A.C.J. Simons, A. van Zevenbergen en T.J. Vonk.

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ja dank u wel voorzitter. Ik heb wederom maar geschraapt omdat ik anders weer geen tijd heb, dus dank aan de heer Simons die veel punten, zoals de provincie en de dank aan de wethouder, allemaal al verwoord heeft. Zoals gezegd laat de besluitvorming over of het Warmtebedrijf failliet gaat of doorgaat met het scenario WLQ+ voorlopig op zich wachten tot oktober a.s. 50PLUS heeft er begrip voor dat het onderhandelen met de vele betrokken organisaties tijd kost, veel tijd kost, en dat we dus alweer maanden achterlopen met de besluitvorming. Het is niet anders, maar wat 50PLUS niet begrijpt, is dat de wethouder ons toch alvast een besluit voorlegt. Weliswaar een besluit met opschortende voorwaarden, maar dat is iets wat 50PLUS Rotterdam nou juist heel veel zorgen baart want ons college heeft een nieuwe term, een nieuwe kreet, in het leven geroepen, 'opschortende voorwaarden', wat in mijn ogen niet meer en minder betekent dan dat we eraan vastzitten als we nu tekenen en het college vindt dat aan de opschortende voorwaarden is voldaan. Voorzitter, daar past 50PLUS Rotterdam voor. 50PLUS Rotterdam vindt dat Rotterdam helemaal nog nergens voor moet tekenen als de partners in dit project nog helemaal geen besluit hebben genomen. Ook andere voorwaarden zoals de enorme onzekerheid over de Europese subsidies is reden genoeg om nu nog geen definitief besluit te nemen. Dus dat betekent voor 50PLUS Rotterdam eigenlijk dat we nu helemaal geen besluit gaan nemen, het draagt niet bij aan betere en duidelijkere besluitvorming, het draagt niet bij aan de zorgvuldigheid van dit toch al zeer precaire dossier. We willen het besluit, ook al is het onder opschortende voorwaarden, niet nu nemen, maar het gewoon zoals het hoort pas nemen als er ook duidelijkheid is over die opschortende voorwaarden. Vandaar dat 50PLUS Rotterdam de motie van Leefbaar Rotterdam medeondertekent met als consequentie dat wij tegen het voorstel van het college zullen stemmen.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Dank voorzitter. Ons standpunt wat het Warmtebedrijf betreft is altijd wel helder geweest, maar desalniettemin toch ook een aantal complimenten richting de wethouder voor de stappen die hij daarin heeft gezet, maar ik wil daarover wel het volgende zeggen want wij vernamen uit het onderhandelingsresultaat dat het slagen van WLQ+ nog steeds afhangt van de besluitvorming van partners. Het project kent dan ook vele afhankelijkheden waarbij alle relevante partijen nog geen besluit over de toekomst van WLQ+ hebben genomen. Bij de burgers, waarvoor we hier eigenlijk zitten, is tevens veel verwarring over de taken, rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende overheden in het WLQ+-traject, waardoor onbegrip bij de inwoners ontstaat wat wellicht een verlies aan draagvlak kan veroorzaken. Het proces rondom de besluitvorming over de warmtelevering is complex en veelomvattend al zeg ik dat zelf en DENK vindt dan ook dat burgers in heldere taal over de warmtelevering moeten worden geïnformeerd. Wij dienen dan ook een motie in waarin we de wethouder verzoeken om in begrijpelijke taal een infographic te maken waarin de taken, rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende overheden zijn opgenomen, inclusief de juridische grondslag, tijdlijn en procedure en deze op een daartoe bestemde website te plaatsen waar iedereen toegang toe heeft. Voorzitter, in opdracht van de gemeente Rotterdam heeft een extern bureau een vergelijking gemaakt tussen de verschillende scenario's waarbij vooral aandacht is besteed aan de financiële impact en de risico's. In tegenstelling tot de raad van deze gemeente hebben Provinciale Staten geen kennis van dit rapport en misschien kwamen ze daarom wel tot het besluit dat nu op Rijnmond te lezen is. Wij vinden het dan ook vreemd dat de provincie als aandeelhouder van het WBR niet beschikt over een rapport dat over het WBR gaat en wij verzoeken het college

dan ook om Provinciale Staten alsnog in de gelegenheid te stellen, eventueel onder geheimhouding, kennis te nemen van de inhoud van het eindrapport Scenario Vergelijking WBR. We zijn benieuwd wat de wethouder vindt van de moties die wij hierover gaan indienen.

De VOORZITTER. De heer Achbar heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Informeer de burgers in begrijpelijke taal

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van agendapunt 24 Warmtebedrijf Rotterdam;

constaterende dat:

- Provinciale Staten van Zuid-Holland op 16 juni 2021 een motie hebben aangenomen om de besluitvorming aangaande de warmtelevering van de Leidse regio WLQ+ te bevorderen;
- er veel verwarring is over de taken, rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende overheden in het WLQ en WLQ+ trajecten waardoor bij de inwoners onbegrip ontstaat en verlies aan draagvlak dreigt;
- de afnemers van warmte voornamelijk aanwezig zijn in de regio's Den Haag en Leiden;
- de besluitvorming over de warmtelevering Leidsche regio WLQ+ complex en veelomvattend is;

van mening dat:

- de motie aangaande de informatievoorziening een solide motie is om de bevolking te informeren over de gang van zaken met betrekking tot Warmtebedrijf Rotterdam;

verzoekt het college:

- de door de Provinciale Staten van Zuid-Holland aangenomen motie genaamd 'Besluitvorming warmtelevering Leidse regio WLQ+' vraagt de voor niet in het dossier ingevoerde stakeholders relevante informatie in kaart te brengen bij Gasunie, PZH, Leiden alsmede de Haagse regio en deze op een begrijpelijke manier naar buiten toe te presenteren opdat iedereen die gebruik gaat maken van de door het WBR geleverde warmte ook daadwerkelijk op de hoogte is van deze informatie;
- op de gemeentelijke website van Rotterdam door te linken naar deze informatie opdat iedereen die dat wil, 24/7 op een eenvoudige wijze bij de gegevens kan komen;
- hier zo snel mogelijk over te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

F. Achbar

Motie 4. Stel de Provinciale Staten op de hoogte

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van agendapunt 24 Warmtebedrijf Rotterdam;

constaterende dat:

- in opdracht van de gemeente Rotterdam een extern bureau een vergelijking heeft gemaakt van de verschillende scenario's waarbij vooral aandacht is besteed aan de financiële impact van de scenario's;

- de Staten in tegenstelling tot de raad van de gemeente Rotterdam, geen kennis van dit rapport dragen;
- de gemeente Rotterdam heeft geweigerd dit rapport aan de provincie ter beschikking te stellen. De reden hiervan zou zijn dat dit rapport tot doel had de effecten van de verschillende scenario's voor het WBR in kaart te brengen;
- het rapport ingaat op de rol van de provincie in relatie tot zijn van aandeelhouder en gebruikt kan worden als objectief toetsingskader voor de beoordeling van de effecten en risico's van de WLQ waarover nu gesproken wordt;

van mening dat:

- het vreemd is dat de provincie als aandeelhouder van het WBR niet beschikt over een rapport dat over het WBR gaat;

verzoekt het college:

- de Staten alsnog in de gelegenheid te stellen, eventueel onder geheimhouding, kennis te nemen van de inhoud van het eindrapport Scenariovergelijking WBR;
- hier zo snel mogelijk over te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

F. Achbar

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank u wel voorzitter. Ja het Warmtebedrijf, ik denk dat het een dossier is waar eigenlijk niemand in deze raad echt warm meer van wordt. Het is al jaren een hoofdpijndossier als het gaat om de investeringen die voor ons liggen, maar de keuze die vandaag voorligt gaat vooral over het onderhandelingsresultaat, ik denk dat het goed is om dat misschien nog even te benadrukken. Het raadsvoorstel gaat niet over of wij er in de onderhandelingen helemaal uit zijn ten aanzien van de financiering met onze partners, maar over de afspraken die we in principe met elkaar hebben gemaakt en daarvoor wil ik het college toch wel een compliment maken want hoewel helaas het grootste deel van de afspraken geheim is, dus daar kan ik nu niet zoveel over zeggen, zie ik wel duidelijk dat er echt stappen zijn gezet om het project een stuk minder risicovol voor het Warmtebedrijf te maken want laten we heel eerlijk zijn, het gaat inderdaad om honderden miljoenen euro's zoals de heer Simons terecht aangaf en we doen er vaak heel groot over, maar het Rotterdamse Warmtebedrijf is uiteindelijk een hele kleine organisatie met onwijs veel taken en daar is het in het verleden ook misgegaan. Ik denk dat de beste samenvatting die ik zou kunnen geven van de afspraken die we nu maken voor de WLQ+, is dat een groot deel van de risico's bij het Warmtebedrijf zijn weggehaald en dat de Nederlandse Gasunie verantwoordelijkheden op zich gaat nemen die ook beter passen bij zo'n groot en degelijk Nederlands staatsbedrijf. Dus wat dat betreft ook steun voor het raadsbesluit vandaag en we snappen ook dat we dit als tussenstap doen omdat we eigenlijk de onderhandelingsresultaten ook richting onze partners willen bekrachtigen en dan spreken we na de zomer verder over de verdere financiële afwikkeling. Ik heb nog wel een vraag aan de wethouder want toen ik de brief aan de Provinciale Staten zag, dacht ik wel... Ik snap heel goed dat we alle financiële details niet in de openbaarheid kunnen bespreken omdat het gewoon een onderhandelingsproces is en er nog bepaalde kosten moeten worden aanbesteed, maar ik dacht wel 'hadden er niet meer cijfers wel in de openbaarheid gekund, is er contact geweest met Gedeputeerde Staten over de stukken die naar de provincie

werden gestuurd' want mij bekreep toch een beetje het gevoel dat ik mezelf misschien meer beperkt voelde in wat ik kon zeggen over het dossier dan wat er uiteindelijk publiekelijk aan Provinciale Staten gestuurd is. Daarover zou ik nog wel iets van de wethouder willen horen. Afsluitend, ik trek voor mezelf wel steeds vaker de conclusie dat het eigenlijk van cruciaal belang is dat die nieuwe Warmtewet eindelijk eens van de grond komt, maar helaas hebben we daarvoor wel een nieuw kabinet nodig. Ze doen er in Den Haag toch wel onwijs lang over, die Warmtewet ligt volgens mij, en dat hoor ik graag ook van de wethouder, al zo'n beetje klaar. Wat kunnen wij nog doen om de druk in Den Haag op te voeren om echt tempo te maken met de nieuwe Warmtewet? We hebben natuurlijk nog even de tijd voordat de WLQ+ er is en dit ook daadwerkelijk een prangend issue gaat worden, maar ik denk dat die nieuwe Warmtewet echt van cruciaal belang is om ook op de lange termijn een goede exit voor de gemeente Rotterdam op dit dossier te kunnen organiseren.

De **VOORZITTER**: Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u voorzitter. Ik heb een vraag aan de heer Tak want die Warmtewet is er nog niet en ik las in het interview met u op de website van Rijnmond dat u er eigenlijk van overtuigd bent dat de kosten worden terugverdiend. Dat motiveert u door te zeggen dat de investeringen straks een marktwaarde hebben. Kunt u misschien toelichten waarom u denkt dat dit straks een marktwaarde heeft en voor wie die marktwaarde dan interessant is.

De heer **TAK** (pvda). Ja ik ben eigenlijk heel blij dat u deze vraag stelt. Er is namelijk een reguleringskader voor netbeheerders zoals Stedin en TenneT en daarin worden rendementen met die bedrijven afgesproken, dat noem je gereguleerde rendementen. Dat er gereguleerde rendementen zijn, dat zijn vaste percentages, betekent dat die ook een waarde weerspiegelen; wat je bereid zou zijn te betalen voor de bezittingen. Dus als ik als Nederlandse Gasunie zijnde een stuk pijpleiding koop, is de prijs die ik bereid ben te betalen voor die pijpleiding afhankelijk van het rendement dat ik daarop gegarandeerd kan maken. Nu is het zo dat de Nederlandse Gasunie en andere staatsbedrijven een hoog rendement moeten maken voor niet-gereguleerde investeringen. Op het moment dat het wel een gereguleerde investering is, zouden wij als gemeente Rotterdam een betere prijs moeten kunnen krijgen voor de bezittingen van het Warmtebedrijf dan wanneer we het nu op de vrije markt moeten verkopen. Ik hoop dat ik daarmee uw vraag duidelijk genoeg heb kunnen beantwoorden.

De **VOORZITTER**. U was klaar? Andere sprekers? Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. De Partij voor de Dieren is altijd al tegen het Warmtebedrijf geweest en ons stemgedrag is wat dat betreft al zeven jaar consistent, het heeft geen toekomst en we vinden het warmtenet ook niet duurzaam. Er moet me bij dit dossier toch iets van het hart. Wij hebben als Partij voor de Dieren een gemeenteraadsfractie in Leiden en wij zitten als Partij voor de Dieren in Provinciale Staten, als ik contact had met de gemeenteraadsfractie in Leiden verbaasde het mij altijd dat daar gewoon heel veel openbaar was wat hier geheim was verklaard en dat gold ook als ik contact met onze fractie in Provinciale Staten over het Warmtebedrijf had. Daar waren gewoon heel veel stukken volledig openbaar die hier geheim waren en als ik contact met hen had, was ik elke keer totaal verbaasd waarom die hier geheim zijn. Je ziet dat nu ook weer, eigenlijk is er totaal geen discussie over het Warmtebedrijf, alles is achter de schermen. Je zult maar een Rotterdammer zijn die niet in het stadhuis werkzaam is en mijnheer Simons zei ook al dat het gaat over veel meer geld dan bij Feyenoord City of Boijmans Van Beuningen, de gemiddelde Rotterdammer heeft werkelijk waar geen flauw idee waar dit

allemaal over gaat omdat alles achter gesloten deuren gaat en hier praten we dan even over een raadsvoorstel en iedereen doet even heel kort zijn zegje. Ik vind dat echt een gemis in het debat over zulke grote investeringen. Dus dat is één en ten tweede vind ik ook met dit idee weer de risico's te groot, er zijn nog geen andere partners aan boord of misschien heb ik dat ook weer gemist vanwege de geheimhouding, dat zou kunnen. Ik ben ook wel benieuwd naar de beantwoording van de wethouder op de vraag van mijnheer Simons hoe het nou kan dat de provincie Zuid-Holland hier volledig vrij over praat en wij in Rotterdam allemaal met meel in onze mond moeten praten. Ik dank u.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, ik wil dit beeld vanuit mijn perspectief wel iets corrigeren, als ik mijn collega's in de provincie spreek dan heb juist het idee dat daar nog veel meer geheim is dan bij ons. Daarbij zou ik ook nog het volgende willen zeggen. Dat kan ik de heer Van der Velden niet kwalijk nemen want hij komt nooit naar geheime sessies en dat is zijn goed recht, maar we hebben geloof ik 4,5 uur met elkaar over dit voorstel gedebatteerd. Weliswaar in het geheim, maar het is wel degelijk heel goed doorgesproken.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. En als een GroenLinksstemmer of iemand uit uw achterban aan u als woordvoerder vraagt: dat Warmtebedrijf, ik snap het allemaal niet meer hoe zit dat? Dan kunt u lang niet alles zeggen omdat u gewoon gehouden bent aan de geheimhoudingsplicht. Klopt dat?

De **VOORZITTER**. Mijnheer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Volgens mij kan ik voldoende zeggen om uit te leggen wat er aan de hand is en het klopt dat ik dan niet over exacte bedragen kan praten. Dat is soms heel onhandig en ik snap ook dat er een uitgebreid onderhandelingsproces bezig is waarbij je niet alles op dat moment op tafel kunt leggen, maar ik ben het volledig met uw oproep eens om zoveel mogelijk informatie die openbaar kan, openbaar te maken en ik ben ook heel erg blij dat er rond de enquête heel veel informatie van het Warmtebedrijf openbaar is gemaakt die tot dan toe geheim was.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen was eerst.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja ik wil even zeggen dat 50PLUS in de provincie hetzelfde verhaal als de Partij voor de Dieren hoort, dus misschien ligt het eraan dat GroenLinks in de coalitie zit, dat zou kunnen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik heb toch nog wel een vraag aan de heer Leewis. Op Rijnmond staan gewoon de getallen die bij ons geheim zijn. Dus er kan veel meer bij de provincie dan hier in de gemeente en dat is toch wel vreemd. Dat kunt u gewoon lezen, dat is allemaal uit de geheime stukken, daar moet ik mijn mond over houden, maar je kunt het ook op Rijnmond lezen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ik deel uw verbazing. De vraag is of het verstandig is dat de provincie dat heeft gedaan, dat is direct een vraag aan de wethouder.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja eigenlijk wilde ik hetzelfde zeggen, het is aan de provincie om te besluiten wat zij over de eigen informatie beschikbaar wil stellen en het is niet aan de gemeente om informatie van anderen openbaar te maken. Ik denk dat de wethouder dat straks goed kan uitleggen, dus het lijkt me goed om daar even naar te luisteren.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ja voorzitter, een vraag aan de wethouder in dit verband inderdaad want ik heb me ook wel een beetje verbaasd over wat hier qua informatievoorziening gebeurt. Het kan toch niet de bedoeling dat een raadslid uit Rotterdam het raadsinformatiesysteem van de gemeenteraad in Leiden erbij moeten halen, laat staan andere kleine gemeenten rondom Leiden want ik ben ook nog eens gebeld door partijgenoten uit kleinere gemeenten daaromheen die in hun Regionale Energiestrategie ineens van alles lazen over dat Rotterdamse Warmtebedrijf en daar ook allerlei vraagtekens bij hadden. Is er op de een of andere manier coördinatie, afstemming, tussen de verschillende overheden die hierbij betrokken zijn om te zorgen voor eenduidige informatie zodat iedereen op hetzelfde informatieniveau zit en er dus niet dit soort rare dingen kunnen ontstaan; dat de een het wel heeft en de ander niet.

De **VOORZITTER**. Zo hebben we alle bijdragen gehad? Ja, mijnheer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Dan zal ik toch ook nog maar wat zeggen. Het verbaast me altijd een beetje wat dit dossier met mij doet. Ik was jaren geleden altijd heel erg enthousiast over dit Warmtebedrijf, ik geloofde daar wel in. Sterker nog, ik pleitte er ook voor dat het belangrijk was dat we dit deden totdat ik erachter kwam dat we eigenlijk inderdaad die geplande villa met maar twee bouwvakkers aan het bouwen waren, dat ze continu hun handje ophiielden, 'we komen er niet uit, we hebben meer mankracht nodig' of 'we hebben meer leningen nodig', dat er geen onderhoud gepleegd werd en dat de vloeren verrot waren en het dak lekte en ik van verbazing in verbazing viel. Dat is een beetje hoe ik er nu inzit, toch wel heel anders. NIDA is er nog steeds van overtuigd dat een Warmtebedrijf echt wel kan bijdragen aan de duurzame toekomst van Nederland en ik weet dat er ook echt wel kanttekeningen bij te zetten zijn, maar niet in handen van Rotterdam, niet in handen Rotterdam en ik blijf dat herhalen. We zien het nu ook langzaam bewegen richting de Gasunie en, dat is ook wat ik een jaar geleden zei en wat ik blijf herhalen, ik denk dat zo'n partij eigenlijk de juiste partij is om het te managen en niet Rotterdam. Wij zijn van mening dat het eigenlijk opgeknipt verkocht moet worden en gewoon vangen wat je ervoor kunt vangen. Niet zozeer dat we er direct vandaag mee moeten stoppen, maar wel dat we dat moeten gaan afbouwen en overdragen. Dat is eigenlijk waarom we ook steeds tegen de plannen stemmen, omdat die toch een andere richting op bewegen. Er wordt uiteraard hard gewerkt en de complimenten zijn zeker niet onterecht, maar we zijn toch echt van een andere lijn geworden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Ja dank u voorzitter. Dit frustreert me altijd een beetje want ik ga ook niet bij die geheime meetings zitten omdat ik denk dat je dan als volksvertegenwoordiger gaat debatteren over dingen waarover je niet kunt praten, waardoor

je geen controle van de mensen kunt krijgen. Dat vind ik uiterst kwalijk, zeker nu blijkt, dat wist ik dus niet, dat andere gemeenten en de provincie daar blijkbaar heel anders tegenaan kijken. Wij tekenen wel twee moties mee, ook al weten we niet precies wat het allemaal inhoudt omdat het allemaal geheime sessies zijn. Dat is echt pijnlijk voor mij omdat ik geen mening kan vormen en ik ben volksvertegenwoordiger, dat is toch erg, alleen maar omdat ik het principe heb dat ik niet bij die geheime dingen ga zitten. Kortom, ik onderteken wel 'De juiste volgorde en Geen deal, dan is het woord aan de raad'. Mijn collega die erbij zit, sorry.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja dank u wel voorzitter. Dit praatje klinkt net als mevrouw Zeegers, wat er allemaal met andere projecten gebeurt gaat haar heel erg duizelen, en nu de SP ook. Hij weet helemaal niet waar het over gaat, maar hij doet wel met moties mee. Ik wil toch even vragen of hij dat echt gaat doen, want dit slaat natuurlijk nergens op.

De **VOORZITTER**. De heer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Dat ga ik echt doen, we hebben zelfs mee getekend, dat zijn moties waarbij we niet al die kennis over die details hoeven te hebben. Het gaat om geld en geld is heel belangrijk, maar als ik die bedragen niet weet, de bedragen die worden gegeven moeten allemaal geheim worden gehouden, daar gaat het nou juist om, het gaat om geld, gemeenschapsgeld, belastinggeld, maar voor deze twee moties hoeven we die geheime informatie niet te hebben en daarom tekenen we ze mee. Snappie?

De **VOORZITTER**. Dan ga ik naar de wethouder. Wethouder Van Gils.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Zoals te doen gebruikelijk zal collega Bonte vragen over de Warmtewet en de duurzaamheid van restwarmte voor zijn rekening nemen en zal ik het vooral over de deelneming en de financiële kant van het geheel hebben. Dank voor de complimenten die u geeft en dat de inspanningen die buitengewoon taai en intensief waren, zowel voor onze ambtenaren en hier en daar onze adviseurs, maar ook door onze collegeleden, voor u zichtbaar zijn geweest. Hier staat wel een wethouder die zegt 'ik had net als u gehoopt dat we verder zouden zijn geweest en dat we een finaal besluit hadden kunnen nemen'. Het is een complex dossier waarin op dit moment besluitvorming voorligt. De heer Simons zei: wat vraagt u nou bij punt 3? Feitelijk zeggen we alleen: als die opschortende voorwaarden zich niet voordoen en we daar verder in gaan dan hebben we het over dit soort dingen, maar formeel gaan we dat dan pas bepalen en in die zin kan ik ook meegaan met uw motie, die omarmen we. Het echte besluit is: u gaat het nu uitwerken en dan komt u terug. Dat is tegelijkertijd ook een antwoord op de motie die de heer Leewis heeft ingediend.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja even samenvatten, want dat zijn belangrijke woorden. U omarmt de moties en het is natuurlijk nog de vraag of de raad die ook ondersteunt, maar dan kunnen we het voorstel zo lezen dat, als we het vandaag steunen, u verdergaat met uw werk en dat u ergens in september, voor 1 oktober a.s., bij ons terugkomt met de definitieve stukken, zodat we dan een besluit kunnen nemen. Heb ik het zo goed begrepen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Correct. Hetzelfde geldt voor de motie van de heer Leewis die zegt: als dit door het niet realiseren van die opschortende werking niet gaat lukken, dan is het geen automatisme dat het college zegt 'dan betekent het een domino-effect of whatever'. Nee, dan komen we bij u terug, als eerste met de actieve informatieplicht 'hé, er is iets aan de hand wat u moet weten' en als tweede met een besluit hoe dan verder, dat zit ook ingebakken in ons publieke kader en de heer Verheij heeft daar eerder om gevraagd. Zodra er duidelijkheid is, en dat kan ook een tegenvallende duidelijkheid zijn, moeten we toch nadenken over hoe verder met het Warmtebedrijf, dat is toegezegd en dat staat ook in ons publieke kader Verbonden Partijen. Daar komen we op terug en ook die motie kan omarmd worden. Ik deel motie 3 van de heer Achbar, 'het is wel heel ingewikkeld, kunt u dat geheel in een infographic uitleggen?' We doen dat wel eens vaker, soms doen de media dat zelf, maar laten wij dat doen en we zullen dat ook met andere partijen doen om de verwarring niet groter te maken. Motie 4 moet ik echt ernstig ontraden. Wij hebben extern advies, de provincie Zuid-Holland is medeaandeelhouder van het Warmtebedrijf en wij hebben een bestuursovereenkomst en comfortletter. In de bestuursovereenkomst staat dat de provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam samen fiftyfifty optrekken om te zorgen dat het Warmtebedrijf in staat gesteld wordt om zijn contractuele relatie met Vattenfall Leiden na te komen, kortom die warmte naar Leiden te brengen. Wat de provincie ook zegt, die twee zaken blijven bestaan en daar zijn we juridisch en bestuurlijk aan gehouden. Dat is wat er op dat moment speelt. Als je dan kijkt naar de scenario's in die onderhandelingen, dan zie je natuurlijk een moment waarop je zegt 'wat moet er uitgezocht worden?' en dat hebben we als beide aandeelhouders gemeenschappelijk gedaan. Ik herinner me een rapport van Tebodin van ruim anderhalf jaar geleden over hoe de techniek en de diameters van de pijp en de tracés eruitzien en er zijn onderzoeken van Rebel geweest; wat is de waarde en de toekomst en hoe zou je restwarmte verder in de regio kunnen doen, maar er is er ook één geweest over hoe risico's en garanties zich ten opzichte van elkaar manifesteren en toen hebben we in goed overleg gezegd: dan beraadt de provincie zich op haar positie, dat is haar publiek belang als provincie Zuid-Holland, en het college staat voor het publiek belang van de gemeente Rotterdam en van uw raad. Dan moet je op onderdelen ook iets kunnen vinden van of dat goed in elkaar zit. Op die onderdelen hebben we dus gewoon in een heldere governance gezegd: dat stuk is van ons dus dat delen we niet met de provincie en ongetwijfeld, dat weet ik bijna zeker, heeft de provincie ook zo'n soort onderzoek gedaan door te zeggen 'en als we dit nu zo zien, hoe zit het dan aan onze kant?'. Dus ik moet motie 4 ontraden. Het is wel van belang dat dit wel een besluit is dat u gezien hebt, waarvan de provincie Zuid-Holland heeft gezegd 'wij gaan akkoord met die uitwerking, dus als het lukt om aan die opschortende voorwaarden te voldoen dan gaan wij dat zo doen'. Dat vragen we u ook, dat hebben zes gemeenten in de Leidse regio ook gedaan en zo zijn er nog een paar partijen die ook binnenkort moeten zeggen 'hebben wij er vertrouwen in dat dit zo doorgaat?'. Dat zijn soms private partijen, Eneco is een grote, zoals Vattenfall in Leiden zit zo is Eneco dat in Den Haag voor de WLQ, de Gasunie moet dat doen, en zodra er een nieuw kabinet komt, en ik mag hopen dat dit snel gebeurt, moet het departement ook duidelijkheid geven over de bestaande SDE++-regelingen die hier nu niet meer voor ingezet kunnen worden. Dat past in al het beleid, dus dat komt er wel, maar dat kunnen we nu nog niet in een hard commitment of een subsidie verstrekken. Dus dat is wat het is en daarom nemen we zoals iedere partij nu een tussenbesluit en aan het einde kom je uit bij die uitkomst. Dan over de bedragen of wat de provincie doet. Ja, er zijn afspraken over de communicatie. We zitten niet allemaal in exact dezelfde positie, dus we schrijven niet altijd dezelfde stukken, maar we proberen zoveel mogelijk samen met EZK, de Gasunie, de Leidse regio, de provincie en het Warmtebedrijf te zorgen dat we dat afgestemd en zoveel mogelijk eenduidig en gelijktijdig doen. Dat betekent dat het bijvoorbeeld in de regio Leiden vooral gaat over 'hoe gaan wij dat hier in de Regionale Energiestrategie doen, hoe gaan we dat met zijn zessen allemaal doen, met zes besluiten in zes gemeenten die er moeten plaatsvinden, waar gaan wij ons toe

verplichten als dit er gaat komen en wat zijn de risico's of kosten die eraan zitten'. Dat gaat helemaal niet over een Warmtebedrijf of andere dingen die erin zitten. In Den Haag hebben ze het over de WLQ, wat gebeurt er op dat gebied, en in de provincie zeggen ze 'dragen wij bij aan dat geheel'. Ik vind het niet verstandig, en dat is ook de lijn, om met onderdelen van cijfers te gaan werken want dat vraagt interpretatie van wat het is en dan zie ik de cijfers ook een beetje dansen. Ik ben een beetje oud, maar ik ben een beetje van het soort dat de krant beschreef wat er in de raad gebeurt en intussen worden nu de raad en het college beoordeeld op wat wij van de krant vinden. De essentie is dat we in de overeenkomsten die wij met elkaar hebben, met de provincie, dat heb ik u al gezegd, gecommitteerd zijn om samen te zorgen dat die warmte naar Leiden komt en dat het WBR daarmee de contractuele afspraken is nagekomen. We hebben een verdeling gemaakt die erop neerkomt dat wij geen publiek belang hebben om te investeren in een grote pijpleiding buiten het grondgebied van Rotterdam waar geen Rotterdamse ondernemer of bewoner aan gekoppeld zit. Dat is echt een publiek belang van de provincie Zuid-Holland of van de gemeenten waar het om gaat, Delft en Leiden en omstreken, dus wij investeren daar niet in. Wij geven daar ook geen garanties op, dat is echt voor die kant en tegelijkertijd heeft de provincie gezegd: als dit allemaal een keer geregeld is dan zien wij voor de provincie Zuid-Holland geen publiek belang meer om publiek aandeelhouder te zijn van een Rotterdams Warmtebedrijf dat in Rotterdam actief is, dus dan willen we er op enig moment ook uitstappen omdat dit belang niet meer gediend is. Het is buitengewoon helder om dat zo te doen. Dus men stapt niet uit, wat de suggestie is als ik het Rijnmondbericht lees, en je kunt nog hele verhalen hebben bij de bedragen die erin omgaan en wat die wel en niet omvatten. Ik voel er niets voor om daarover te gaan speculeren. U kent in de geheimhouding de precieze bedragen die er zijn en dat betekent dat we op dat punt volgens mij een heldere positie ten opzichte van elkaar hebben. Ik betreur het dat de provincie met een deel van de cijfers hier vragen oproept die ik niet kan of wil beantwoorden gelet op wat we hier hebben afgesproken en die in ieder geval geen beeld geven dat meer inzicht geeft, en dan ben ik terug bij de heer Achbar, in waar we staan en ik kijk uit naar de komende uitwerkingen die in redelijk korte tijd hun plek moeten krijgen. Het is aan de voorzitter, maar misschien kan collega Bonte de andere vragen voor zijn rekening nemen.

De **VOORZITTER**. Zijn de vragen zo beantwoord? Mijnheer Tak krijgt nog even de kans.

De heer **TAK** (pvda). Dank u voorzitter. Sorry, misschien heb ik het net in de beantwoording van de wethouder gemist, maar ik ben benieuwd hoe die afstemming tussen de provincie en u over de informatie die uiteindelijk is verstuurd is gegaan. Ik begrijp dat u heel prudent omgaat met die informatie en de geheimhouding, maar ik ben wel benieuwd of de informatie die de provincie heeft gestuurd met u is afgestemd.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Op directieniveau is daar de ambtelijke afstemming over geweest, het moment is gekozen, de aard van alle besluiten, en we hebben de onderhandelingen natuurlijk ook samen op dit terrein gevoerd. Ik heb niet het precieze voorstel aan GS gezien en ik weet niet of ze dat van ons gezien hebben, dat zou ambtelijk gewisseld kunnen zijn, maar ik heb dat persoonlijk niet onder ogen gehad, dat hebben we in dit dossier eigenlijk altijd op deze manier gedaan. Is dat een antwoord?

De **VOORZITTER**. Wethouder Bonte.

De heer **BONTE** (gl) (wethouder). Ja voorzitter, een aantal collega's heeft het belang voor een warmtenet voor de energietransitie benadrukt, mevrouw Zeegers en de heer Leewis, en ik kan dat belang onderschrijven. In deze regio is het benutten van restwarmte als alternatief voor het gebruik van aardgas zowel het duurzaamste als het goedkoopste alternatief en dat

is ook de reden dat wij in onze Regionale Energiestrategie hebben ingezet op het zoveel mogelijk benutten van de restwarmte. De heer Tak gaf aan dat het van cruciaal belang is dat de nieuwe Warmtewet zo snel mogelijk wordt vastgesteld. Ik deel die opvatting, maar ik heb toch slecht nieuws. Er ligt nu een concept van de Warmtewet en daarin zitten eigenlijk twee zaken. Ten eerste gaat het heel traag en ten tweede voldoet het concept dat er ligt op heel veel punten niet aan wat wij in Rotterdam en wat heel veel gemeenten in Nederland nodig hebben. De VNG heeft stevige gesprekken met het ministerie gevoerd over de inhoud van die Warmtewet en het probleem zit hem heel erg in hoe wij als gemeenten voldoende maatwerk kunnen leveren, hoe we bijvoorbeeld kunnen sturen op duurzaamheid of op betaalbaarheid. Dat zijn zaken die we als gemeente van belang vinden om die warmtetransitie zo goed mogelijk vorm te geven. Daarmee hangt natuurlijk samen dat het kabinet nu demissionair is en het ministerie voelt wat dat betreft niet echt de ruimte om inhoudelijk heel veel te bewegen. Ook op basis van de signalen van het ministerie is mijn inschatting dat we moeten wachten tot er een nieuw kabinet zit voordat de VNG zaken met een nieuw bewindspersoon kan doen. Even ervan uitgaande dat dit vlot gaat, is er op zijn vroegst begin 2022 een concept van de nieuwe Warmtewet, dat zal misschien ergens in het voorjaar van 2022 richting de Tweede Kamer en in het najaar richting de Eerste Kamer kunnen. Als echt alles snel gaat, wordt die Warmtewet op zijn vroegst pas in 2022 vastgesteld en dan mag u ervan uitgaan dat de nieuwe Warmtewet echt op zijn vroegst op 1 januari 2023 van kracht kan zijn. Helaas is dat de situatie waarmee we zitten. U hebt eerder vandaag met de heer Kurvers over de Transitievisie Warmte gesproken en dat maakt het niet gemakkelijk. We zijn in feite als gemeente met handen gebonden om die transitie goed vorm te geven, maar dat is helaas wel de realiteit. Er wordt zowel vanuit Rotterdam als door de VNG hard op gedrukt, maar we moeten er helaas niet op rekenen dat de Warmtewet eerder dan op 1 januari 2023 van kracht is.

De **VOORZITTER**. Is er behoefte aan een tweede termijn? Eenmaal andermaal, dat is niet het geval, dan sluit ik de beraadslaging over dit punt af. Als we een beetje ons best doen, zou het zomaar kunnen zijn dat we de raadsagenda rond 19.00 uur kunnen afronden en wellicht zelfs eerder, zodat wij tijdig de stemmingen kunnen doen. Anders dan misschien werd verwacht, hoeft het geen latertje te worden, maar dat hebt u zelf in de hand. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik ben vandaag met het openbaar vervoer en het duurt ongeveer een halfuur voordat ik thuis ben. Dus 19.00 uur, ik hoop dat het bij 19.30 uur blijft want anders moet ik in de metro gaan stemmen.

De **VOORZITTER**. Nee, u krijgt voldoende tijd om naar huis te gaan om te kunnen stemmen en anders hebben wij wel een leenfiets voor u. Arno Bonte heeft altijd een leenfiets beschikbaar.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). De heer Simons kan toch gewoon in die prachtige grote kamers hier beneden gaan stemmen?

De **VOORZITTER**. Dat is helemaal aan de fractie zelf.

25. *Het (herziene) voorstel met betrekking tot de uitvoering van een verkenning ten behoeve van de renovatie van het museum Boijmans Van Beuningen*

De **VOORZITTER**. Ik ga verder met de D-onderwerpen, zodat we inderdaad op tijd kunnen afronden. Even kijken, waar ben ik nu terechtgekomen. Ja, het voorstel met betrekking tot de uitvoering van een verkenning ten aanzien van Boijmans Van Beuningen. Er staat een aantal

sprekers op mijn lijst, de heer Verheij als eerste. Krijgen we een changement, zijn er nog anderen binnengekomen? Volgens mij moet de heer Vonk nog binnenkomen, de heer Meeuwissen is al vertrokken en ik verwacht de heer Smet nog en de heer Leewis. Dus we krijgen zo andere mensen binnen, een ogenblikje graag. Ik hervat de vergadering en geef als eerste het woord aan de heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Dank u wel voorzitter, het museum Boijmans Van Beuningen. Toen wij pakweg anderhalf jaar geleden, intussen misschien al twee jaar geleden, begonnen over wat er met dat museum moest gebeuren, heb ik gezegd dat de volgorde van wat we hier doen eigenlijk niet klopt. Het museum ging op last van de brandweer feitelijk dicht en daarna moesten we gaan bedenken wat we met het museum zouden gaan doen. Er werd al wel een bedrag dat we daar ongeveer voor nodig zouden hebben genoemd, maar we wisten op dat moment eigenlijk niet waaraan we dat gingen besteden. Eigenlijk heeft dat ons de afgelopen twee jaar, met name natuurlijk het college die daarmee aan het werk is geweest, dwars gezeten omdat we steeds achter de feiten aan liepen: we hebben nog geen plan, maar we moeten toch iets. Dat heeft in de tussentijd geleid tot, laat ik het maar zo zeggen, wat gemankeerde besluitvorming en veel gedoe daaromheen. Ondanks dat het vertraging gaat opleveren, ben ik eigenlijk blij dat er nu een voorstel op tafel ligt om gewoon eens even pas op de plaats te maken en een halfjaar uit te trekken om eens na te denken over wat we nu eigenlijk met dat museum gaan doen want het is helder dat er iets mee moet gebeuren, het moet gerenoveerd worden, het moet van asbest ontdaan worden en willen we daar een toekomstbestendig museum van maken met meer museale kwaliteit dan het de afgelopen tientallen jaren heeft gehad dan zal er ook iets aan veranderd moeten worden. De VVD is daar steeds voorstander van geweest, maar wel binnen bepaalde condities namelijk dat we in de traditie van dit museum, dat nota bene uit privaat geld en private collecties is ontstaan, ook op zoek gaan om dat samen te doen met mensen die daarin willen investeren. Dus op zoek naar externe middelen. Wat nu op tafel ligt, noemt het college in het raadsvoorstel een structuurontwerp, maar ik zou willen zeggen dat het een concept is met schetsen die uitnodigen en die prikkelen om verder te onderzoeken of dat concept uitvoerbaar is, of dat haalbaar is en of dat financieerbaar is. Het lijkt me heel goed dat het college die tijd neemt en krijgt om dat onderzoek te doen, zodat we het hopelijk aan het eind van die zes maanden uiteindelijk in de goede volgorde kunnen gaan doen, namelijk: we hebben een museum, daar moet we iets mee, we hebben bedacht wat we ermee gaan doen en dan maken we een haalbaar plan om dat ook uitgevoerd te krijgen. Dat is de goede volgorde. We hebben nu zes maanden vertraging en dat is spijtig, maar in die zes maanden kunnen we het project wel keren naar weer een soort normaal project. Ik heb wel een vraag aan het college, dat blijkt nog niet uit de stukken die voor ons liggen. We hebben de afgelopen dagen natuurlijk gezien hoe de architecten Robbrecht en Daem aangeven dat ze iets van die plannen vinden en ze stappen naar de rechter. Wordt dat onderzoek van de komende zes maanden ook gebruikt om dat appeltje te schillen? Dat zou ik graag willen weten. Het college krijgt van de VVD de ruimte om nu die zes maanden te nemen om dit te gaan doen onder de voorwaarde dat we aan het eind van die zes maanden dan ook een keer een normaal besluit kunnen gaan nemen zoals dat in de projectmatige werkwijze, de RSPW, van de gemeente past, om dan weer een normaal groot project te gaan doen, nog steeds met alle risico's die daaraan zitten, dat is logisch met zo'n enorm groot project, maar wel een normaal project. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ja dank u wel voorzitter. Voordat ik met mijn tekst begin, heb ik een vraag aan de wethouders. Ik zag in de jaarrekening geen tientallen-miljoenenpost, maar ik zag ineens een voorziening opgenomen voor het project Collectiegebouw die stond op 1 januari 2020 op 0 en die staat nu op ruim € 1,5 miljoen. Het doel van een voorziening is het

dekken van de verwachte kosten voor het meerwerk bij de bouw van depot Boijmans Van Beuningen en uit de toelichting blijkt dat er een discussie is tussen de drie financiers, het museum, de gemeente en de Stichting De Verre Bergen. Dit kwam voor mij uit de lucht vallen en ik ben erg benieuwd waar die kosten vandaan komen en of u iets meer kunt vertellen over de discussies die daar plaatsvinden. Voorzitter, de afgelopen maand hebben we in de commissie MPOF een van de merkwaardigste debatten ooit gehad, het was onduidelijk waar we het precies over hadden, we kregen een technische presentatie over een nieuw museum, maar wat dat nu precies inhield, Joost mag het weten. Hierdoor werd het een moeilijk debat. Bij mij bleef het volgende hangen. Veel mooie plaatjes, het zou veel duurder worden en de opening wordt ruim 2,5 jaar uitgesteld tot eind 2028. Voorzitter, ik zou echt willen dat het anders was, maar inmiddels ligt er nog steeds geen structuurontwerp en is het volstrekt onduidelijk wat de plannen op dit moment precies zijn, ook al ligt er een zeven pagina's tellend mooi document met een paar afbeeldingen. Geen overzicht van concrete maatregelen, geen concrete kosten en/of schetsen, we zien alleen wat beperkte informatie over de verbinding met het Museumpark en de logistieke ontsluiting op de Westzeedijk. Ik vind het wel heel raar want we praten hier al sinds 2018 over, maar ineens komt men na drie jaar debat met het plan om een soort tunnel naar het museum te graven. Deze tunnel in het nieuwe scenario is wat ons betreft niet per se nodig. Voorzitter, helaas moeten we vaststellen dat er al jaren van alles misgaat met de renovatie en de verbouwing van Boijmans Van Beuningen. We zijn hierover door u en wethouder Kasmi tijdens de geheime sessie in maart 2020 geïnformeerd. Op 16 juni jl. lazen we in de krant, collega Verheij noemde het ook al, dat twee architecten het museum dagvaarden vanwege de geplande sloop van de door hen in 2003 ontworpen vleugel. Op dit moment heeft mijn fractie nog steeds last van de opeenstapeling van problemen, die hangen als een soort pikzwarte wolk boven het museum, problemen met de directie, met de Raad van Toezicht, komen de verbouwing van het museum zeker niet ten goede en procederende architecten al helemaal niet. Vandaag gaat het over het onderzoeken van de haalbaarheid van kort gezegd de ambitieuze renovatie en de verbetering van het Museumpark. Ik heb het idee dat die verbetering van het Museumpark er eigenlijk met de haren wordt bijgesleept opdat wij nu toch een excuus hebben om het toch te bespreken. Voorzitter, Leefbaar Rotterdam constateert dat wethouder Kasmi, hij is er vandaag niet eens, zijn werk gewoon niet goed heeft gedaan en dat we daarom eigenlijk weer € 3 miljoen extra moeten investeren in de verkenning. Hoe zou het nu verdergaan, stel dat we wel de aanvullende financiering van een filantroop hadden gehad, stel dat we wel van de BankGiro Loterij of van De Verre Bergen die € 50 miljoen hadden gehad, was wethouder Kasmi dan ook met deze verkenning naar ons teruggekomen? Ik ben heel benieuwd. Hoe kan er nu € 3 miljoen voor een verkenning van zes maanden nodig zijn? Wethouders ik ben erg benieuwd, kunt u een verduidelijking geven van waaraan dit besteed wordt, hoe de verhouding zit en ook of het € 3 miljoen is. Ik begrijp dat het tussen de € 2 miljoen en de € 3 miljoen is, maar is het straks ineens € 4 miljoen? Wij willen dat antwoord echt weten voordat we kunnen besluiten of we hiermee kunnen instemmen. Hier zitten vandaag twee andere wethouders, dus zelfs het college ziet nu in dat we als Rotterdam de regie in dit dossier volledig kwijt zijn. Ik vind het zonde, maar wij hopen ten eerste dat de wethouders Van Gils en Kurvers de oproep die wij straks met de motie doen om met een schone lei te beginnen en zorgen dat de governance bij Boijmans Van Beuningen goed op orde komt ter harte nemen. Dat is ook in uw eigen belang, ik kan het niet nadrukkelijk genoeg zeggen, zorg dat u grip op dit dossier krijgt. Daarom dienen wij de motie Let's take back control in.

De **VOORZITTER**. De heer Koster heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Let's take back control

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021 ter bespreking van het (herziene) voorstel met betrekking tot de uitvoering van een verkenning ten behoeve van de renovatie van het museum Boijmans Van Beuningen;

constaterende dat:

- in het nieuwe structuurontwerp, als onderdeel van de ambitieuze renovatie van Museum Boijmans Van Beuningen opnieuw een groot (extern) financieringstekort is van ongeveer € 35 miljoen;
- de raad de motie 'Geen gemeentelijk geld naar ambitie-scenario Boijmans' heeft aangenomen;
- de gemeente Rotterdam eigenaar is van het gebouw en de collectie (deels) beheert;
- de raad tijdens een besloten vergadering op 12 maart 2020 door de burgemeester en wethouder Kasmi zijn voorgelicht over de achtergronden van het niet-slagen van de externe financiering van het voorlaatste ambitieuze scenario van museum Boijmans Van Beuningen;

overwegende dat:

- de gemeente en Boijmans er tot op heden nog steeds niet in geslaagd zijn om de externe financiering voor het ambitieuze scenario te realiseren;
- er gezien deze eerdere problemen rondom de (externe) financiering nog veel bedenkingen zijn;
- deze problemen mede voortkomen uit de governance van het museum, dat een belemmering vormt voor het rondkomen van de financiering van het renovatie;
- de governance eerst op orde dient te zijn alvorens er nieuwe belangrijke en financiële beslissingen genomen worden omtrent de ambitieuze renovatie van het museum;
- het starten met een schone lei, de externe financiering van het structuurontwerp ten goede kan komen door het vertrouwen terug te winnen;
- de huidige governancestructuur dit beperkt door de verzelfstandiging van het museum in de vorm van een stichting met een eigen Raad van Toezicht, waardoor de gemeente Rotterdam op afstand is gezet en weinig zeggenschap meer heeft bij belangrijke beslissingen zoals de verbouwing;
- deze invloed vanuit de gemeente wel gewenst is, gezien de hoge kosten die de gemeente betaalt voor de verbouwing;

verzoekt het college:

- de regie terug te nemen inzake de ambitieuze verbouwing van het Museum Boijmans Van Beuningen door de governance van het museum onder de loep te nemen;
- een duidelijk signaal te uiten aan de directie en de Raad van Toezicht van Boijmans dat hetgeen besproken is tijdens de besloten vergadering op 12 maart 2020 niet in het belang van de gemeente Rotterdam is;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.F.E. Koster

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De heer **KOSTER** (lr). Laat ik helder zijn voorzitter, Leefbaar Rotterdam blijft geloven in een nieuw ambitieus museum, maar wel en alleen als hier geen extra kosten voor de gemeente bij komen. De motie van Eskes en Walgenbach 'Geen gemeentelijk geld voor ambitiescenario's' staat wat ons betreft nog steeds als een huis en ik hoor straks graag van de andere partijen of zij van hun standpunt afwijken en dat die motie dus niet meer zou

staan. We zijn daarom niet per se tegen het structuurontwerp en de daarbij behorende verkenning, maar we maken ons opnieuw wel zorgen om de financiën. En die zijn, zeker gezien het verleden, terecht. We missen opnieuw € 35 miljoen, waarvan we bang zijn dat die weer niet gaat komen. Ook ligt er nog niet, ik vind dat we dat hier gewoon echt uit moeten spreken, die overeenkomst met de Welgelegen Groep met de heer Perridon. Toch wordt hier al over gesproken. De vorige keer spraken we ook alsof er € 50 miljoen van de filantroop al binnen was. We weten hoe het allemaal is gelopen. Welke garanties heeft u en waarom spreekt u dan toch hierover? Heeft u dan toch iets meer zekerheid dan de vorige keer? En wij horen gewoon graag, kunt u duidelijk maken waarom dit keer wel de externe financiering rondkomt. Want als we daar geen hoop toe hebben, dan is die € 3 miljoen natuurlijk ook bijzonder jammer weggegooid geld. Ik ben heel benieuwd naar de antwoorden en ik hoor straks graag van u. Dank.

De **VOORZITTER**. De heer Smet. Een vraag van de heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ja voorzitter, een vraag aan de heer Koster over zijn motie en een antwoord op de vraag die hij stelde. De VVD staat nog steeds achter die motie die we destijds gesteund hebben van mevrouw Eskes en mevrouw Walgenbach over geen extra geld erbij. Uw motie, daarin vraagt u om te onderzoeken hoe de gemeente regie terug kan nemen door de governance onder de loep te nemen. Heeft u daar zelf ideeën bij wat dat betekent of hoe ik dat moet interpreteren?

De heer **KOSTER** (lr). Ja dit debat hebben we, ik moet even op mijn tijd letten, met cultuurplannen ook gehad. Er zijn juridisch allerlei mogelijkheden tot en met contractuele afspraken, maar ik vind in ieder geval dat wij, als Rotterdam, gezien dit soort bedragen veel meer grip moeten krijgen op een museum waar we met zoveel geld mee bezig zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Voorzitter ik zal het zeer kort houden. De GroenLinksfractie zal dit raadsvoorstel, feitelijk een adempauze van zes maanden, steunen. Wij zien zeker kansen en we zien ook mogelijkheden naast inderdaad ook onze vragen en zorgen, ook geuit in die beruchte commissievergadering. Graag geven we nog wel mee de raad mee te nemen in de te nemen stappen. En creëer draagvlak in diezelfde raad, maar ook in de andere gebieden. En voorzie de raad tevens van tijdige, volledige en concrete informatie. Graag ook plattegronden, doorsneden, eventuele alternatieven. Dit was heel kort en mijn tijd is op.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja dank u wel voorzitter. We bespreken op dit moment de start van de verkenning voor een nieuw ontwerp en aanpak van Museum Boijmans Van Beuningen. En de voorgeschiedenis is bekend. Verschillende scenario's die naar het blijkt, nu al uit de pas lopen, helaas. D66 is als cultuurpartij bij uitstek enthousiast voor een mooi aansprekend museum, maar daarnaast gaat het voor D66 vooral ook om de kunst zelf. Uitdagende toonaangevende spraakmakende exposities bijvoorbeeld, met kunst vanuit de hele wereld. Dat is wat Rotterdam als wereldstad nodig heeft en daarvoor is samenwerking met andere musea nodig en dus ook een goede logistieke inpassing die voldoet aan de verzekeringsvereisten zoals we ook konden lezen. We snappen dus ook dat er opnieuw moet worden gekeken en dat daar dan ook die adempauze, deze verkenning, moet worden gestart. Allemaal zaken die goed in kaart moeten worden gebracht en waar een goede projectaanpak op moet worden gezet. En bij projecten geldt nu eenmaal, een goede voorbereiding is echt essentieel voor een goed resultaat. En dat moeten we hier gewoon

gaan doen. Pluim voor het college dat het het op die manier wil doen. Een halfjaar verkenning, steun vanuit D66 daarvoor.

De heer **KOSTER** (lr). Ik heb een vraag aan mevrouw Zeegers. Hadden we dat niet misschien veel eerder moeten doen? U kondigt dit nu zo aan alsof het allemaal heel logisch is, maar...

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, we hebben het nu alleen over deze verkenning. We gaan binnenkort spreken over de voortgangsrapportage en alles wat daarmee samenhangt. En natuurlijk vinden wij vanuit D66 ook dat dit beter had moeten lopen.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja dank voorzitter. Laat ik eerst dit zeggen, het is ons al langer een doorn in het oog en daar maken we ook geen geheim van. De opvang van kwetsbare kunstvoorwerpen krijgt meer aandacht en geld dan de opvang van kwetsbare mensen. Er is een overeenkomst. Beide opvangen zijn dicht. Ja, dat dan wel. Maar het verschil is dat het college uitsluitend bezig is om de opvang van kunstvoorwerpen weer in de beste vorm te openen. Kosten noch moeite worden gespaard. Voorzitter, er is toch wel een keer een grens aan wat we aan gemeenschapsgeld in onze kunstcollectie stoppen. Eerst al een depot van tientallen miljoenen, nu al € 170 miljoen of meer naar het museum. En voorzitter, wat gaat deze verkenning ons brengen? Als we nu ja zeggen tegen die verkenning van € 2 miljoen à € 3 miljoen, wat hebben we dan precies over een halfjaar? Want als we daar geen harde criteria voor hebben, dan kun je toch bijna niet voor deze verkenning zijn. We willen vandaag dan ook van de wethouder precies horen wat de harde criteria zijn voor een positief besluit op dat moment en een harde datum. Een harde datum waarop die criteria moeten zijn ingevuld. En opnieuw de garantie, en dat is dan ook gelijk een antwoord op de vraag van de heer Koster, wij willen ook de garantie opnieuw horen dat er ook dan geen euro gemeentegeld naar die ambitievariant gaat. Zonder die harde criteria en die harde datum is het voor ons denk ik onmogelijk om zo een voorstel te steunen en dat hebben we in de commissie ook al eerder aangegeven. Want voorzitter, hoe gaan die wethouders mij en de raad anders overtuigen dat dit niet weer een dure fuik is waar we in zwemmen en nooit meer uitkomen? Nu moet het park erbij betrokken worden, als een soort achtste stadsproject. Nemen we niet te veel hooi op de vork? Iets waar de Rekenkamer ook steeds weer opnieuw voor heeft gewaarschuwd. En ook hoe we omgaan met Robbrecht en Daem, het is al even genoemd, dat stelt ons niet gerust. Er zal een nieuwe start worden gemaakt. Nou, dat zien we. Plaats van handeling wordt de rechtszaal, terwijl ons telkens werd voorgeschoteld dat er goed contact was en dat het ook wel goed zou komen. En in de laatste commissievergadering dan ineens de mededeling dat er nog uitsluitend gecommuniceerd wordt met juristen. Voorzitter, dit helpt niet om erop te vertrouwen dat dit project ook goed op de rails staat. En kan de wethouder dus dan toezeggen dat er snel gezocht gaat worden naar een goede manier om met het bureau Robbrecht en Daem, maar ook met de partij BiermanHenket om te gaan. Want als we ook met deze partij in een soort juridisch moeras terechtkomen, dan gaat toch heel snel het beeld komen en ook het moment waarop we zeggen: laten we gewoon bij de basisvariant houden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik heb een vraag aan mijnheer Vonk, maar ik zie dat hij niet veel tijd meer heeft, dus dat is een beetje lastig lijkt mij. Ja kan dat? Oké, ik heb een vraag aan u. De wethouder heeft eindelijk medegedeeld dat het gedeelte van Robbrecht en Daem gewoon gesloopt gaat worden. Dat staat in zijn recente brief. De ChristenUnie-SGP

ken ik, en collega Van Dijk ken ik, als altijd opkomend voor erfgoed. Hoe rijmt u dat? Want dan kunt u toch eigenlijk niet instemmen met deze verkenning, waar sowieso al bekend is dat er gesloopt gaat worden. Hoe staat u daarin?

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja, wat ik nu in ieder geval weet, is dat dat eerst maar eens even voor de rechter moet komen, want zover wil dit bureau in ieder geval gaan en die bepaalt uiteindelijk natuurlijk ook wat er gaat gebeuren. Dus ik denk dat we dat gewoon gaan afwachten. Dat is de plek van handeling, de rechter.

De **VOORZITTER**. Dank, mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja, gezien de tijd die al verstreken is, van mijn tijd dan wel te verstaan, zal ik het heel kort houden. Kijk, wij zijn eigenlijk best wel teleurgesteld over het punt waar we nu staan. En natuurlijk is er alle aanleiding toe en dat heeft de heer Verheij ook gezegd, het is natuurlijk een heel bijzonder proces geweest en dat geeft ook al aanleiding om te zeggen dat we dat in de toekomst misschien niet meer op deze manier zouden moeten willen doen. Wij hadden echt gehoopt dat er op dit moment al een duidelijke opdracht lag die verstrekt kon worden aan Stadsontwikkeling met de middelen om ook een ambitieus museum te realiseren. En eigenlijk op beide dingen staan we nog best wel op een punt waar veel moet gebeuren. Desondanks denken wij dat het goed is om die verkenning te starten en ik heb er ook vertrouwen in, en ik hoop ook echt dat hier alles uit de kast getrokken gaat worden om externe funding te realiseren en om ervoor te zorgen dat we een museum krijgen dat passend is bij deze tijd, wat ook een plus is, dus dat we niet € 200 miljoen spenderen aan een museum om alleen asbest te verwijderen, maar voor de rest niets extra te krijgen. Als je kijkt hoeveel tijd wij spenderen aan Feyenoord waar we € 40 miljoen insteken, ik verbaas me er wel eens over, eerlijk gezegd. Maar wat mij betreft is er in ieder geval alle reden om hier voortvarend mee aan de slag te gaan en in antwoord op de heer Koster, ik heb die motie niet voor niets ingediend. Die staat wat mij betreft nog steeds als een huis.

De **VOORZITTER**. Helder. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter. Ik hoorde net de collega van D66 het hebben over aansprekende kunst. Ik denk dan gelijk aan de, door de Partij voor de Dieren, fantastische pindakaasvloer van Wim T. Schippers. Ik vind het echt onzinkunst, nog steeds. Dan, weer over D66 vandaag. Het is toch heel jammer dat ik mijn motie van wantrouwen niet in kon dienen, maar dan kan ik nu iets zeggen over de rol van D66-wethouder Kasmi, die hier nu niet aanwezig is. Dat is denk ik maar goed ook, want hij voert geen regie op het Boijmansdossier, waardoor er een donatie van € 80 miljoen wordt misgelopen en laat na dit debacle de verantwoordelijk directie van Boijmans Van Beuningen gewoon zitten. Dat vind ik erg schandalig. Dan, het is al aan de orde gekomen, gisteren berichtte het AD over de rechtszaak over het in 2003 aangebouwde nieuwe gedeelte. Dat heeft destijds € 17 miljoen gekost, een behoorlijk bedrag. Het zou waarschijnlijk nu nog veel duurder zijn. Toch ook wel opmerkelijk dat het net ook erfgoed werd genoemd. Erfgoed uit 2003, dat kan. Goed voorzitter, verkenning structuurontwerp Boijmans Van Beuningen. Het college stelt voor om de komende zes maanden de haalbaarheid van het structuurontwerp van Boijmans Van Beuningen te onderzoeken. Kosten, zo een € 3 miljoen. Voorzitter, € 3 miljoen voor een plan waarvan we eigenlijk van tevoren al weten dat we daar geen geld voor hebben. Externe financiers staan duidelijk niet te trappelen na de blamage met stichting Droom en Daad. Is er reeds zicht op externe financiers, of worden uiteindelijk alsnog de Eneco-reserves tegen alle

afspraken in aangesproken? De PVV blijft van mening dat wanneer er geen voldoende externe financiën worden gevonden voor dit project, onder het motto 'Dan verkoop je toch gewoon de boot', ruimte moet worden gezocht binnen de collectie van het museum. Dus gewoon een gedeelte van de collectie verkopen. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, eind 2018 werd aan de raad gevraagd om de verbouwing van Boijmans Van Beuningen akkoord te bevinden. En laat ik heel duidelijk zijn voorzitter, 50PLUS Rotterdam vindt cultuur een publieke taak en staat ervoor open om die cultuur een mooi huis te gunnen. Dus werd eind 2018 met 38 van de 45 zetels het besluit genomen om het museum Boijmans Van Beuningen te gaan renoveren ondanks dat er totaal geen inzage was in hoe het ging gebeuren en wat het ging kosten en wie het ging betalen. Vervolgens voorzitter, kwam halverwege 2020 het college weer op de lijn bij de raad met het feit dat er ondertussen duidelijk was dat de financiers een probleem gingen worden en dat er voor hoe het moest gaan gebeuren een geweldige nieuwe architect in arm was genomen, Mecanoo. Ondanks dat ook toen weer geen duidelijk beeld geschetst werd van hoe de hele renovatie handen en voeten gegeven werd, kreeg het college wederom van 50PLUS Rotterdam het voordeel van de twijfel. Dat het college zeker niet iedereen wist te overtuigen werd zichtbaar omdat helaas nog maar 25 van de 43 zetels voor het besluit was om door te gaan met de renovatie met ambitieniveau. En nu voorzitter, hebben we halverwege 2021 wederom de renovatie Boijmans Van Beuningen op agenda. En helaas, wederom niet met duidelijk inzicht in financiers en nog steeds geen duidelijk inzicht in hoe museum Boijmans Van Beuningen gerenoveerd gaat worden, maar wel een vertraging van 2,5 jaar. En een onwenselijke sloop. Wel wordt er nu geopteerd voor een verkenning, wat natuurlijk al in 2018 had moeten gebeuren. En voorzitter, bij die verkenning hoorde eigenlijk ook nog een structuurontwerp, maar dat hebben we pas eind vorige week ontvangen. Ik zie de heer Smet, en ik hoor het hem nog tien keer zeggen, terwijl ik niet bij die eigenlijke vergadering was, omdat ik er boos uit vertrok, want het woord werd me ontnomen. En al ben ik geen expert in de architectenwereld voorzitter, ik heb er wel zoveel verstand van dat een zevental mooie vergezichten mij niet overtuigen dat dit een structuurontwerp betreft. En wederom, of wij nu snel maar even akkoord gaan met het inzetten van die verkenning. Maar sorry voorzitter, het is ondertussen voor 50PLUS Rotterdam een € 3 miljoen te ver om nu aan de hand van een verkenning en aan de hand van de ontstane problemen zoals de heer Koster ze uitermate duidelijk heeft omschreven zojuist, akkoord te gaan met het herstructureren van een Museumpark. Want dat werd en passant maar even meegenomen in deze verkenning. Een volledige verandering van het park waar de vele musea nu in liggen en dat onder de noemer van een renovatie van Boijmans en zonder te weten wat dat gaat kosten en zonder te weten hoe dat vorm moet gaan krijgen. Daar past 50PLUS Rotterdam voor en zal tegenstemmen. Dus voorzitter, vrees ik dat helaas we weer bij af zijn en vervelend voor de coalitie, maar vandaag zal er mijns inziens een 23/22 stemming uit gaan komen.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij heeft een vraag. Mevrouw Verkoelen heeft geen tijd meer, maar het kan nog.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Als u coulant bent naar mevrouw Verkoelen, dan kan ik misschien antwoord krijgen. Waar ik benieuwd naar ben is, als mevrouw Verkoelen deze verkenning niet wil, wat ze dan wel met het museum wil.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Renoveren met de minimumvariant met terug naar af, gewoon het minimale doen en weer opnieuw precies zoals anderen ook zeggen in deze

raad, hup met die collectie, erin. Het gebeurde vanwege het asbest, laten we het dat nu maar op de minimale variant gaan doen. Het is gewoon klaar. Het is gebeurd en we komen er gewoon niet meer uit.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Dus mevrouw Verkoelen wil € 170 miljoen, laten we even dat getal aanhouden, uitgeven om er geen stap beter van te worden?

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Jawel, een asbestvrij museum waar gewoon de mensen weer op visite kunnen komen, want dat was het oorspronkelijke plan. En ik ben het echt met u eens mijnheer Verheij, en ik heb het echt geprobeerd twee jaar lang, want die ambitie heeft 50PLUS Rotterdam weldegelijk, maar het loopt gewoon uit de hand en ergens moet je op een gegeven moment de streep trekken en voor 50PLUS Rotterdam is die vandaag te trekken, omdat we wederom niet voldoende informatie hebben om een keus te maken. De verkenning, we weten niet waar we aan beginnen. Het structuurontwerp, zelfs u met al uw kennis moet toch zeggen, dat zijn gewoon prachtige plaatjes, zonder dat het iets bijdraagt aan een echt ontwerp.

De **VOORZITTER**. Dank. Ik kijk nog even rond of er nog iemand. Ja, de heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Dank u wel voorzitter. Boijmans heeft de potentie om een trekpleister te worden in onze mooie wereldstad en de voorkeur van het college gaat hierbij uit naar het ambitiescenario, maar toch willen wij een aantal vraagtekens zetten bij dit scenario. Mede door het recente bericht van de Belgische architecten Robbrecht en Daem, die overwegen een rechtszaak te beginnen of zijn daar in principe al mee aan de gang gegaan, tegen Boijmans Van Beuningen. Ze zijn het er niet mee eens dat die glazen zijvleugel van het museum wordt gesloopt. Ik denk dat dat een aantal nieuwe ontwikkelingen met zich meebrengt in deze casus voorzitter. Want volgens de architecten heeft het museum niet eens gekeken naar een andere oplossing. Dus daarmee is ook de vraag, heeft dat impact op een mogelijk ander scenario? Waarbij het gebouw van Robbrecht en Daem wel behouden moest of kon blijven. Ik ga ervan uit dat de wethouder op de hoogte is van deze berichten en deze nieuwe ontwikkeling. Verwacht u dat deze rechtszaak voor een eventuele additionele vertraging zorgt en eventueel extra kosten met zich meebrengt? En zo ja, heeft u daar al een beeld van? En heeft u tevens contact gehad met het museum Boijmans Van Beuningen over de beweringen van de architecten? Zijn er misschien wel aan de voorkant gesprekken geweest die misschien nog niet bekend zijn bij ons? En nog belangrijker voorzitter, de vraag: welke impact heeft in principe dit verhaal nu op de verkenning die we eventueel zouden willen uitvoeren? Als laatste voorzitter, als DENK willen we nog even benadrukken dat het van belang is dat er tijdig concrete plannen komen voor de uitvoering van eventueel het ambitiescenario en het lijkt me niet de bedoeling dat we dit maar voor ons blijven uitschuiven en zoals allen weten, als we het voor ons uitschuiven, dat het sowieso in een andere collegeperiode terechtkomt. Dat wil ik even benadrukken.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. We spreken weer over de renovatie van museum Boijmans. Een prachtig museum met een heel bijzonder gebouw. Maar wel een gebouw dat jarenlang verwaarloosd is door deze gemeente tot het op een gegeven moment niet meer ging en op last van de brandweer werd gesloten. Tja, en toen werd de gemeente ineens met een ferme klap wakker. Ja, wat moeten we nu met Boijmans? Wat moeten we nu met het gebouw? En eigenlijk sinds dat moment is het een beetje een chaos. Zowel wat de visie betreft, vinden wij, als de plannen, als de financiering, wat nu ook weer duurder gaat worden. Plus, het museum is weer langer dicht. En we vragen ons af, wat

wil je nu eigenlijk met dat museum? Men zou toen al gaan verkennen wat er mogelijk was en vorig jaar kregen we daarom een presentatie van de architect Houben, maar nu zien we dat dat plan wat vorig jaar gepresenteerd is, eigenlijk volledig anders is. Dus wat hebben we nu eigenlijk in die tijd gedaan? De financiering wordt ook weer anders. Ja, en we zijn nu weer een jaar verder, en nu wordt er weer een verkenning gevraagd en weer een extra € 3 miljoen. Maar voorzitter, er ligt nu een raadsvoorstel om de komende zes maanden de haalbaarheid van de kwaliteitsslag in het Museumpark te onderzoeken, dus ineens komt het Museumpark erbij. Waar dan de ambitieuze renovatie van museum Boijmans integraal onderdeel van uitmaakt. Maar volgens mij zou het om Boijmans moeten gaan en niet zozeer om dat park erbij te betrekken. En let wel, een kwaliteitsslag in het Museumpark, ja wat houdt dat dan in? Wij vinden dat met dit raadsvoorstel het college eigenlijk probeert zijn eigen falen te maskeren door het Museumpark erbij te betrekken. Men zat er gewoon helemaal naast met de plannen en met de kosten. En voorzitter, laten we ons niet vergissen. Voor ons ligt een plan dat zeer ingrijpende gevolgen zal hebben voor het groen in het Museumpark. De populierenlanen zullen verdwijnen, evenals de prachtige hagen, terwijl dit juist heel belangrijke elementen in dit park zijn. En hoe staat het straks met het bomenbestand achter bijvoorbeeld het G.J. de Jonghmonument? Wij maken ons als Partij voor de Dieren en als groene partij, misschien de enige groene partij in deze gemeenteraad, zorgen over het Museumpark. En voorzitter, wat zien we dan? We zien een plan van een architect die twee creaties van twee andere architecten wil slopen. Is er eigenlijk genoeg gekeken naar wat je bijvoorbeeld wel kan doen, met bijvoorbeeld het gebouw van Robbrecht en Daem? Wij zijn de Partij voor de Dieren en wij zijn de partij van de duurzaamheid en ook van het hergebruik. Waarom ontbreekt dit volledig in de visie van Mecanoo? Juist in deze tijd richt architectuur zich op hergebruik en duurzaamheid. En voorzitter, om heel eerlijk te zijn, ik vind deze hele verkenning ook een beetje decadent en ik zal dat ook uitleggen. Want, we willen nu gaan slopen, terwijl er eigenlijk nog helemaal geen geld is om iets nieuws te bouwen. Wat is dat voor visie? Eerst kapitaal vernietigen, terwijl je zelf helemaal geen kapitaal hebt. Ik vind dat nogal decadent. En voorzitter, ik heb eigenlijk ook nog wel een vraag aan de wethouder. Mevrouw Houben zei vorig jaar 'we hebben contact met Robbrecht en Daem. Ik heb heel goed contact met BiermanHenket. Dat komt allemaal wel in orde'. De bittere realiteit is dat het dus helemaal niet in orde komt en mijn vraag is eigenlijk heel simpel: hoe vaak heeft mevrouw Houben eigenlijk contact gehad met Robbrecht en Daem? Dat is een vraag. En eens even kijken, ja voorzitter, de panden aan de Westersingel, dat is ook een beschermd stadsgezicht. En hoe gaan we daar nu mee om? En ja, er wordt geschermd met € 40 miljoen van de groep Welgelegen, Weltevreden. Hoe hard is dat? Volgens mij is dat niet echt hard. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja dank u wel. Ik was geboeid aan het luisteren naar mijnheer Van der Velden. In het begin, en dat ben ik natuurlijk wel met hem eens, hebben we het museum flink verwaarloosd een aantal jaren en zijn we gewoon veel te laat begonnen. De heer Verheij zei het ook al, we hebben het verkeerd om gedaan. Maar dat is natuurlijk wel de realiteit waarin we zitten. Voor ons is het belangrijk dat we een museum krijgen dat beter is dan wat het was, niet hetzelfde museum zonder asbest, maar een verbeterd museum, verbeterd ook in zijn logistiek en wat ons betreft gaan we niet nu al terugschakelen naar dat scenario, maar ik vind het een heel goed idee om te onderzoeken wat er wel mogelijk is. Ik ben ook heel blij dat we niet in deze adempauze de adem inhouden en niets doen, dat er wel doorgewerkt wordt aan de asbestsanering. Dat er wel wordt gewerkt daar waar het wel kan. En wat ons betreft steun voor deze verkenning. De enige vraag die ik wel heb, maar die is ook al door anderen gesteld, welke consequentie heeft het verzet van Robbrecht en Daem voor deze verkenning?

De **VOORZITTER**. Dank. Anderen? Wie begint er van u? De heer Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Een aantal van u heeft het in verschillende bewoordingen ook al aangegeven, maar we hebben ook alles in de verkeerde volgorde gedaan. Laat dat duidelijk zijn. Normaal gesproken heb je een pand, dat blijft open, je gaat kijken wat je nodig hebt, of wat het museum nodig heeft voor de museale kwaliteit, voor de kunst. Je maakt een programma van eisen, je maakt een plan, dan maak je een ontwerp en daar hang je je budgetten aan vast. En dan neem je je besluit. In dit geval is dat allemaal andersom gegaan. We moesten inderdaad, zoals mijnheer Verheij zei, op last van de brandweer sluiten en hebben toen een gooi gedaan, een budget gedefinieerd met elkaar terwijl er nog geen echt ontwerp onder lag. En dat is een gemankeerde start geweest. In de tussentijd hebben we ook een hoop geleerd en gedaan. We hebben niet stilgezeten. Ik kan mij herinneren dat wij in oktober vorig jaar voor het laatst politiek spraken over de toekomst van het museum. En toen kwam een van de vragen, wat kan ik van u verwachten binnenkort als u terugkomt. Toen zei ik: of het past wel binnen het budget, of niet en dan moeten we praten hoe we dat gaan doen. En we komen nu tot de constatering dat de visie die er lag van Mecanoo, de oorspronkelijke visie, heel mooi was, verbeeldend was, maar ook omkleed met heel veel risico's en dat er nog een groot gat in de financiering is. Daar wil ik toch wel ietsje langer bij stilstaan, want dat oorspronkelijke visieontwerp dat u gezien heeft, was op visieniveau, dus dat was niet een heel concreet uitgewerkt ontwerp. Daarin werd de logistiek gedaan via de Westersingel onder de panden door. Dat is ook monumentaal aanzicht, beschermd stadsgezicht en zou dan aan de achterkant aankomen. Maar we zagen ook dat daar bezwaren waren uit de omgeving. Dat het ook best wel een hele ingrijpende ingreep was. Er waren vanuit Welstand en de RCE ook kritische noten, met name over de voorkant van het museum en de entree, over het aantasten van de rooilijn. En dat alles maakte dat we continu en de architect ook continu heeft gepuzzeld op hoe moeten we die logistiek nu goed krijgen? Want daar zit de crux. In de uitvraag voor het programma van eisen hebben we gevraagd om een museum dat toekomstbestendig is, kan groeien naar 500.000 bezoekers, een goede entree in combinatie met een goede logistiek. En die goede logistiek, dat gaat niet over de marsen en snickers, maar dat gaat over kunstwerken die miljoenen waard zijn en die gewoon op een goede en veilige manier in en uit dat museum kunnen gaan. Dat is steeds de zoektocht geweest. En in dat proces, vlak voordat wij het raadsvoorstel naar de raad hebben verzonden, is uiteindelijk het inzicht gekomen na verkenning van elf varianten van logistiek, dat de logistiek via de achterkant aan de zijde van de Kunsthal en dan door het park eigenlijk de meest logische is, omdat je dan kan aansluiten op de belvédère. Daar kwam ook bij, de Welgelegen Groep, de panden daar die ter beschikking zouden kunnen komen, ik zeg kunnen komen, want de vraag was, zijn er ook garanties? Nee die zijn er niet. Dat is nu juist, daar willen we ook gewoon eerlijk over zijn, daar willen we open over zijn, we hebben een goed gesprek, we hebben een open gesprek, maar we hebben nog geen zakelijke afspraken over onder welke condities de Welgelegen Groep bereid is te ontwikkelen en tegen welke huurprijs dat dan betekent voor het museum. Dat is dus ook iets wat we echt in de verkenning een plek moeten gaan geven en duidelijkheid over moeten hebben om ook duidelijkheid te kunnen geven over de toekomst van het museum.

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Maar begrijp ik dus goed, als u er met de Welgelegen Groep niet uitkomt, dan hebben we niet een gat van € 35 miljoen, maar dan is er een gat van € 75 miljoen. Ik snap gewoon niet waarom u, u heeft me wellicht nog niet kunnen overtuigen, met Droom en Daad werd ook al de naam genoemd. En nu ook, terwijl er nog steeds geen zekerheid is. Waarom laat u die onzekerheid bestaan voordat u met dit soort uitingen komt?

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Het is wat het is. Dit is wat er op tafel ligt, er ligt een mogelijkheid om te beschikken over de villa's aan de achterzijde, dan moet je natuurlijk ook afspraken maken, want hij investeert wel, maar er moet natuurlijk ook een huurprijs voor terug. Dus daar moeten we zakelijke afspraken over maken, en als we hier geen overeenstemming over bereiken, dan betekent dat ook wat voor de programmering van het museum. Want op die plek staat nu een zelfstandig te opereren restaurant gepland, de kantoren staan daar gepland en een paviljoen voor hedendaagse kunst. En wat wij nu juist willen, en misschien is dat wel heel belangrijk om te zeggen, wat we willen is voorkomen dat we nu terugschieten in een basisscenario waarvan we eigenlijk weten dat dat een suboptimaal scenario is, omdat je dan geen goede oplossing hebt voor de logistiek, een museum hebt dat niet kan groeien in bezoekersaantallen en dan is mijn voorspelling en dat is echt een bestuurlijke angst, dan leveren we misschien in 2028 een pand op waar vijf jaar daarna alweer van gezegd wordt 'wat hebben ze zitten kruidenieren destijds en waarom is het niet in de goede volgorde gedaan? Waarom is niet eerst gekeken naar wat het museum nodig heeft om van daaruit een plan te maken en van daaruit budgettaire kaders te stellen? Waarom hebben ze alles in de verkeerde volgorde gedaan?'

De **VOORZITTER**. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Dank voorzitter. Dat van die toenemende aantal bezoekersaantallen, dat ging mij, en dat heb ik ook ergens heel snel gelezen, de verwachting is nu in plaats van 300.000, 500.000 bezoekers. Wat is uw onderbouwing daarvoor? Waarop baseert u dat die mensen ineens wel komen, want de kunstcollectie blijft hetzelfde.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ja, dan gaan we helemaal naar de beginfase van de besluiten. Daar hebben onderzoeken en aannames onder gelegen. De Rebel Group heeft dacht ik even uit mijn hoofd, ook onderzoek naar dat soort dingen gedaan. Dus daar vallen we op terug. In het programma van eisen hebben we als stad eigenlijk een aantal dingen meegegeven, die groei in het aantal bezoekers, die logistiek, ook de relatie met het park zat daar zeker al in en dat waren eigenlijk de hoofdpunten die wij als stad belangrijk vonden en mee hebben gegeven in dat programma van eisen. Wat dus voorligt...

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, ik zou graag aan de wethouder nog even willen vragen, al die nieuwe plannen die nu komen, waarin ineens in Museumpark allemaal tunnels worden gegraven. We herinneren ons vast allemaal nog de Blunderput, wat gigantisch financieel uit de klauwen is gelopen, in diezelfde grond daar. Dus gaat het straks niet nog € 50 miljoen of € 100 miljoen extra kosten?

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dit is een heel terecht punt dat u maakt, want u heeft het over de Blunderput, maar de start van het depot werd ook gekenmerkt door de heipalen die gingen wijken omdat er slappe grond was. En daarom hebben we ook in het oorspronkelijke raadsvoorstel, wat inmiddels is gewijzigd ook, de grond en de ondergrond gedefinieerd als risico, potentieel risico. Dit is trouwens ook de reden waarom heel veel andere varianten van logistiek afvielen. Bijvoorbeeld omdat je niet vlak naast een rijksmonument dat op houten palen staat diep de grond in kan graven. Dus daar is ook wel degelijk naar die ondergrond gekeken en het kwartje is uiteindelijk gevallen, de puzzelstukken vallen in elkaar, doordat op een gegeven moment gedacht is 'hé, daar lag een belvédère, laten we die nu gebruiken, dan ontlasten we ook de logistiek, je scheidt de logistieke stromen. Het publiek en de kunst, de marsen en de kunst', en op dat moment vielen eigenlijk die puzzelstukjes in elkaar. En doordat ook de Welgelegen Groep in beeld

kwam, kwam ook de relatie met het park beter in beeld met een mogelijke doorgang naar de Westersingel. En u ziet ook, dat is wel de RCE, die volgt eigenlijk het advies van de lokale welstand en de Rotterdamse welstand, zeggen 'in de basis zijn wij eigenlijk wel positief over de kant die het nu opgaat'. Mij stemt dat tevreden en hoopvol, omdat we eerder een veel kritischere welstand en RCE hadden en dat maakt dit project ook zo complex. Ik kan het toch niet genoeg benadrukken. We werken bovenop rijksmonumenten, een hele complexe omgeving en we doen het ook nog eens een keer voor gebouwen die zijn ontworpen rondom de kunst, die zijn echt specifiek voor de kunst gebouwd, en dat alles maakt dit ook zo uitermate boeiend, maar ook complex.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. Ik vind het wel fascinerend dat eigenlijk de hele tijd de logistiek wordt genoemd, dat dat ineens zo een enorm probleem is. Het valt mij op dat ik daar Boijmans Van Beuningen drie jaar geleden eigenlijk nooit over hoorde, of überhaupt kwam dat nooit ter sprake. En ik vind het ook van zo weinig visie getuigen, want je bouwt dus eerst een depot, een pot, omdat de mijnheer van De Verre Bergen dat zo graag wilde en de gemeente. Als je nu echt een visie had gehad, dan had je dat al voor kunnen zijn, dus nu komt ineens de logistiek, de kunstwerken vanuit het depot van Boijmans gaan gewoon over de straat, gaan niet ondergronds, dus dat gaat ook nog steeds buitenlangs. Dus ik begrijp niet waar nu ineens die logistiek vandaan komt, dat musea uit Europa of waar dan ook ineens als die logistiek er niet is, dan lenen wij niet meer uit aan Boijmans. Dat komt echt uit vanuit het niets elke keer bij uw verhaal. Ik kan dat niet zo goed plaatsen eigenlijk.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ik heb mij de afgelopen tijd suf gepuzzeld op deze vraag. Hoe organiseren we de logistiek? En ik weet niet beter dat het altijd op tafel heeft gelegen. Even heel plat gezegd, op dit moment, het huidige Boijmans Van Beuningen, toen het nog open was, ging de kunst gewoon door dezelfde logistieke ingang als ook het afval naar buiten ging. Dat betekende dat kunst en afval, ook met biologisch afval, bij elkaar stonden, bij elkaar kwamen. En we zien dat in de huidige eisen voor kunst en bruikleen, wat ontzettend belangrijk is voor de levendige tentoonstellingen, die eisen steeds verder aangeschroefd worden. Dus dit heeft altijd in ieder geval in het programma van eisen ook gezeten. Er moet gewoon een hele goede logistieke oplossing komen waarin we dat ook echt kunnen gaan scheiden en ook mee kunnen de komende jaren in die wereld van kunstleen. Dat is de logica erachter. Wat betreft het depot, we hebben natuurlijk destijds bij het depot, gaat de kunst naar het depot, maar je moet ook echt een aparte ingang hebben voor het museum. En we hebben nu eenmaal wel alles in die verkeerde volgorde gedaan. Dat kan ik gewoon niet onder stoelen of banken steken. Ik heb u dat in de commissie ook ruimschoots toegegeven. Daar heeft de gemeente in het verleden wat mij betreft ook wat steken laten vallen, maar nu moeten we, en nu hebben we één kans om het proberen goed te doen, en dat is deze kans.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. Ja, maar dan krijg ik weer zo een déjà vu, dat was ook met dat depot van Boijmans Van Beuningen, dat moest en zou er komen. Dan zou Boijmans Van Beuningen in de vaart der volkeren, ik weet nog precies hoeveel bezoekers men daar verwacht. Ik denk dat dat ook, dat heb ik toen al gezegd, moeizaam gaat worden. Nu moeten we weer mee in de vaart der volkeren, waar zelfs een Museumpark voor opgeofferd moet worden. Maar waar hebben we het nu over? Het gaat om het museum en ik krijg eigenlijk steeds minder vertrouwen in dit hele idee, omdat het

museum niet meer centraal staat, maar er staan allerlei andere dingen centraal: we moeten groeien, we gaan bijna naar 500.000 bezoekers. Ik weet een beetje hoe het zit in die museumwereld, dan moet je toch wel flink je best doen. Ik krijg steeds meer het idee dat ik gewoon ga afhaken bij deze visioenen, wat nergens echt reëel wordt gemaakt. Door het college niet, door Boijmans Van Beuningen niet. Ik weet het niet. Wat moeten we hier nu met weer een verkenning? Ik weet het niet. Had gewoon dat depot, dat probleem toen al aangepakt, met een visie. Maar goed, dat was inderdaad voor uw tijd.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ja voorzitter. Twee opmerkingen. Ik herinner me dat juist bij het debat over het depot die logistieke vraag heel nadrukkelijk aan bod is geweest en dat er gewoon geen oplossing was om het depot en het museum op een ordentelijke manier ondergronds met elkaar te verbinden. Dat debat hebben we hier volop gevoerd en daar is uiteindelijk een hele bewuste keuze gemaakt om dat niet te doen. De vraag die ik aan de heer Van der Velden heb, hij twijfelt over deze verkenning, maar zou juist niet de verkenning het antwoord zijn op de vele vragen die de heer Van der Velden heeft om daar nu eens klip-en-klaar antwoord op te krijgen, of het wel kan, of het niet kan. En ik ben het met hem eens, dat moet uiteindelijk gaan om een museum voor die enorm mooie kunstcollectie die we daar hebben. Om die goed zichtbaar te maken, om die goed te kunnen etaleren in deze stad. Het moet niet gaan om het gebouw zelf, het moet niet gaan om het park. De kunstcollectie moet vooropstaan. Dat ben ik met hem eens.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ja dank u wel. Het goede nieuws is dat dat depotgebouw 6 november opengaat. En dan krijgen we weer een museum wat ook echt lekker open is en waar je naartoe kan. En er ligt wel degelijk een visie achter, ook om de kunst die nog opgeslagen ligt ook tentoon te gaan stellen. We gaan mee in de vaart der volkeren, zelfs de voorpagina van de New York Times, dus we kunnen niet zeggen dat we niet meedoen. Het is fantastisch wat daar gebouwd wordt, alleen nu hebben we de uitdaging voor dat museum ernaast, en ons voorstel is om het nu gewoon eens goed te doen. En als u daar vragen bij heeft, als u daar verdieping in zoekt, ook de vraag van de heer Smet, alle bereidheid om uw vragen daarin gewoon mee te nemen en duidelijkheid te verschaffen en de vragen uit te lopen die u heeft, want er is veel werk gedaan, maar ik denk dat we de komende tijd juist ook aan dat draagvlak willen werken met elkaar. Robbrecht en Daem, daar zijn veel vragen over gesteld. Als je dit structuurontwerp volgt en misschien toch goed om te benadrukken dat we nog niet besloten hebben om dat te doen, dus dit wordt nog uitgewerkt in een ontwerp, dan kan Robbrecht en Daem inderdaad niet blijven staan in onze beleving, omdat je gaat werken aan die entree en dan moet dat pand wijken, ook omdat je die monumenten in ere wilt herstellen die daarachter zitten. Daar is veel werk op verzet door Mecanoo. Dat moet ook goed gedocumenteerd worden, wat zijn daarin de risico's, waren een aantal vragen van u. De rechtszaak loopt. Je kunt natuurlijk altijd vertragingstijd gedurende een rechtszaak hebben. Je kunt in het ergste geval in het ongelijk gesteld worden. Dan moet Robbrecht en Daem blijven staan, maar je kunt ook in het gelijk gesteld worden. Dat zijn min of meer de varianten en dit is wat mij betreft wel een van de dingen die we de komende tijd ook gewoon terug laten komen wanneer we aan u rapporteren, want we willen de onzekerheden zoveel mogelijk uit het project halen, en dit is er een. En BiermanHenket is een tweede. Daar is welstand weer veel kritischer op. Mecanoo zou die ook het liefst weg willen hebben om de relatie tot het park verder te versterken. En daar is welstand nog niet helemaal van overtuigd. Dus ook daar zullen we gewoon aan uw raad over gaan rapporteren inclusief de contacten en inspanningen die er wederzijds zijn geweest. De

heer Koster stelde nog de vraag die eigenlijk bij de jaarrekening thuis hoort. Ik doe het even uit mijn blote hoofd, maar de discussies die ik heb gehad aan mijn tafel gingen erover dat we voor het depot gewoon heel precies bestek hebben gehad. Heel precies. Dus daar hebben we op het aantal boorgaatjes precies becijferd dat moet zuss en zo. Het voordeel daarvan is dat je een pand krijgt wat precies is wat je wilt. Het nadeel is dat bijvoorbeeld als Philips de lampen en de armaturen wil leveren en die zijn mooier en beter dan je oorspronkelijk had besteld en daarvoor moeten extra werkzaamheden verricht worden, dat je gelijk praat over meerkosten, omdat je heel precies hebt gedefinieerd wat je wilt met elkaar. Er was ook discussie over het functioneren van garderobe en horeca en dat zijn een beetje die dingen die daarin doorklinken. En waarom lopen we daar nu nog tegenaan? Dan kom ik weer bij die heipalen helemaal aan het begin van het project die gingen wijken en eigenlijk heel de pot onvoorzien hebben opgesoupeerd. Dat is even de geschiedenis van dat project.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ja bedankt voor enige duiding, maar is dit de discussie over € 1,5 miljoen, dus tussen de drie partners of gaat de discussie over een groter bedrag dan? Ik neem aan, omdat het een voorziening is, dat u al een inschatting heeft gemaakt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dit is naar mijn beleving een bedrag wat bij de gemeente komt en de drie partners hebben daarvoor al een verdeling over de kosten gemaakt zoals die in het project gebruikelijk is. Dan de € 2 miljoen tot € 3 miljoen, om daar toch nog even bij stil te staan. Wij gaan, zoals de heer Engberts al zei, ook gewoon door. We gaan door met wat we kunnen doen. Er wordt gewoon asbest verwijderd. En ook daar leren we ontzettend veel. Over de bouwvolgorde, over de bouwlogistiek, over wat het betekent om in zo een monumentaal pand te werken. We gaan daar gewoon mee door. En ook de basis, dit structuurontwerp, gaat verder uitgewerkt worden naar een voorlopig ontwerp. Dat zal nog niet klaar zijn op het moment dat de verkenning klaar is, dat volgt daarna pas, in het najaar of later dat jaar. En die kosten zijn eigenlijk kosten die je hebt gemaakt op het moment dat je terugvalt naar het basisscenario. Dus schakel je door en lukt het wel, dan heb je gewoon je ontwerp afgemaakt en heb je projectkosten gehad en heb je je programmakosten gedraaid. En je hebt je honoraria betaald. En wij zullen daar in ieder geval ook heel goed op toezien en strak op sturen dat dat heel strak en zakelijk gaat. Dat we het goed in de tang houden met elkaar en ook dat bedrag bijhouden de komende tijd en daarover ook aan uw raad rapporteren. De heer Smet, ik heb het net ook gezegd, we gaan ook werken aan dat draagvlak. Collega Van Gils zal straks ook wat zeggen over de manier waarop we denken te gaan rapporteren. Maar ik kan mij bijvoorbeeld ook voorstellen dat we een keer met zijn allen in dat museum gaan kijken. Want dan krijgen we een beetje gevoel bij wat die opgave eigenlijk is. De heer Vonk, u had het over een fuik. Ik denk dat die ook andersom is. Ik denk dat als we nu gehaast naar een basisscenario schieten, en niet goed uitlopen wat we nodig hebben, dat we eigenlijk in 2028 direct na oplevering zeggen 'hadden we maar', en dat dat dan misschien de onbedoelde fuik is. En dat is ook de reden dat wij zeggen 'laten we in ieder geval de komende tijd pakken om die risico's te minimaliseren, om goed te kijken naar wat er nodig is, er ook transparant over te rapporteren naar de raad en dan weten we weloverwogen wat we doen'. De heer Van der Velden, de plannen, u had een vraag over wat nu de plannen zijn. We hebben elf varianten van logistiek onderzocht. Die zijn ook onderzocht en gedocumenteerd. Dus als u daar meer inzicht in wilt de komende tijd, dan kunnen we dat ook gewoon bieden en leveren. En ja, dit is een structuurontwerp, dus nog geen concreet ontwerp. Dat wordt nu in een voorlopig ontwerp uitgewerkt. En uw raad krijgt

normaal ook geen structuurontwerp te zien, maar juist omdat we nu alles in die verkeerde volgorde doen, nemen we u wel mee in de reis die wij maken met elkaar.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ik ga u heel even onderbreken, want ik zie mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ja voorzitter. Daar vroeg ik namelijk naar. We weten wat een structuurontwerp is en dat hebben we niet gekregen. Dat onderzoekt namelijk meerdere opties, meerdere mogelijkheden, meerdere scenario's en dat vind ik dus al zo een tekortkoming. Waarom hebben we dat niet gehad? U zegt nu 'die kunt u krijgen'. Nee, die moeten we krijgen om ons besluit te nemen. Dat stoort zo enorm dat dat niet gebeurt. Echt waar, ik vind het hartstikke aardig dat u komt 'we gaan het weer leveren'. U had het ervoor moeten leveren.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ik denk ook niet dat u blij was geweest met 300 pagina's en alle onderbouwingen van elf varianten logistiek. Dus dat is een beetje de balans die we hebben proberen te zoeken. We hebben u...

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Voorzitter, dit werp ik echt verre van me. Kom op. Wij zijn leken-raadsleden, wij krijgen een ontwerp, er komt een structuurontwerp en ik weet exact wat het is, ik zit in die wereld, het is niet wat geleverd is en u had ervoor moeten zorgen dat wij in hapklare brokken het wel hadden kunnen zien. En dan moet u niet komen met dat het een stuk van 300 kantjes is. Niks ervan, als u ons om wilt krijgen voor een verhaal, moet u het ons ook brengen. En dan moet het niet op deze manier met zeven prachtige designplaatjes, die ik weet hoe ze gemaakt worden. Ik zie ze elke avond op die computer achter mij allemaal ontworpen worden. Dat gaat heel snel, maar het gaat structureel, precies zoals de heer Van der Velden ook zei, wat wilt u nu? Wat moet dat ontwerp nu bieden? Dat is dit niet geweest en dat had u gewoon aan ons moeten leveren. Dan hadden we echt mee kunnen denken en dan hadden we ook iets kunnen beslissen. Dat kan nu niet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ik wijs u er even op mevrouw Verkoelen dat uw tijd op is. Het woord is aan de wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ja dank u wel. Ik denk dat wij hier gewoon van mening verschillen. We hebben u zo goed mogelijk geprobeerd te bedienen en we zullen u de komende tijd ook gewoon goed meenemen in alle stappen die wij zetten. Ik denk dat dat het allerbelangrijkste is. Daarmee zou ik graag het woord willen geven aan collega Van Gils.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dank u wel. Ik ben heel onbevangen aan deze verkenning, als u daarmee instemt, begonnen. Dat wil zeggen, niet van ik ga hoe dan ook zorgen dat dit gaat lukken, maar de verkenning betekent dat je echt serieus gaat kijken hoe kan het? En velen van u hebben gezegd, we zijn onder ongelukkige gesternte begonnen of in de verkeerde volgorde en hoe het allemaal komt, daar probeer ik maar een beetje bij weg te blijven om niet al te veel in de historie te gaan. Wat je wel kan zien, is als, wat nu gebeurt, ten eerste even kijken, wat is er? Waar staan we nu? En waar lopen we tegenaan? Dat is wel dat je tenminste kan zeggen, de rol van het museum die aan de ene kant wensen heeft en gebruikers heeft en nadenkt hoe lang ze dicht en open moeten en hoe ze dat gaan doen. Dat is een rol. En de gemeente heeft een rol. Dat is deels gewoon eigenaar van het vastgoed en opdrachtgever voor de bouw. Een architect die daar met beide aan het schakelen is en dan een scope die in de loop der tijd, laten we dan in ieder geval constateren

wat er ooit bedacht was in eerste ontwerp van de architect, niet realistisch was. In ieder geval geen oplossing. En het terugvallen naar de basis-plus. Eigenlijk geen basisplus is, maar een basisscenario, omdat je een aantal dingen rondom logistiek niet goed regelt. Dat maakt dat we zeggen van: daar moeten we hoe dan ook een zeker tempo maken, want de teller loopt door. Het museum is dicht en hoe langer we er over doen, hoe langer het dicht blijft. Weliswaar gaat gelukkig straks het depot open. Twee, er worden kosten gemaakt. Net al even aangegeven, als we nu dingen gaan doen, grondonderzoek of allerlei andere zaken en verkenningen of het kan, dan zul je zien dat je later ook zegt 'hé fijn en dat gaan we nu ook doen', dan zijn het hele goede en noodzakelijke kosten om het te doen. Zou je zeggen bij nader inzien, nee, het gaat toch niet lukken, dan zijn die kosten, als we nu zouden zeggen, laat maar zitten, een enkeling van u doet dat, dan zou je zeggen, ja dan had je ze ook niet hoeven maken. Dat is in alle fairness wat we aan uw raad voorleggen. U heeft bijna allemaal, ik kan er misschien nog een of twee noemen, de risico's en kansen die er zitten zijn de revue gepasseerd. De ingewikkeldheid van de grondstructuur, de waterhuishouding, flora en fauna, het beschermd stadsgezicht, het rijksmonument dat museum is, maar ook de omgeving erin. Het feit dat dat park, als je deze logistieke oplossing kiest, dan doet dat iets met het park, dus je kan niet zeggen, ik denk het weg en ik leg er gewoon een betonnen bak in, als ik het heel plat zou zeggen. Dus dan moet je ook nadenken wat het dan is, en niet alleen wat er mag en kan, daar zitten ook nog vergunningen en dat soort zaken. Maar dan gaat het ook over: en als er dan wat uitkomt, hoe gaat het dan ook functioneren zoals we willen dat het gaat functioneren? En hoe wordt er dan geprogrammeerd? En hoe wordt het dan betaald? Want als je dat heel hoogwaardig gaat doen, dat weten we natuurlijk ook, motie u kent hem, dan betekent dat je ook over de exploitatie van wat er is... Dus er zijn heel veel van die punten die we oplossen. Wat hebben we gedaan tot op heden? Een museum, een projectdirecteur die in ieder geval de discussie nu, morgen een gesprek om te zeggen, een kwartiermaker, zorg aan de kant van het museum dat er één iemand is die daar namens het museum spreekt en ook aan onze kant idem dito, ambtelijk, om het te doen. Dan regel je het daarachter en we gaan heel precies opschrijven hoe we dat met elkaar gaan doen en dan in redelijk hoog tempo. Ik stel me voor, er is nog een commissie, dat veel van de vragen, wensen of informatiebehoeften die u heeft, dat u die ook laat weten. Deze verkenning kan alleen maar plaatsvinden en succesvol zijn als u, als raad, ook meegenomen wordt in welke paden we gaan uitlopen en waar lopen we tegenaan? Want anders gaat u over zes maanden zeggen 'maar neem mij eens mee' of 'leg dat eens uit' of 'we zijn verrast' of 'hoe kan dit nu ineens?' Dus ik heb mij stellig voorgenomen om één, daar goed naar te luisteren, twee de suggestie om daar echt gewoon een keer te gaan kijken en op onderdelen ook in te gaan zoomen of structuurontwerpen en waarom we optie a en b wel en niet kunnen, om dat zo open mogelijk te doen. Ik stel me voor, voor het reces er is, om in ieder geval u een aanpak zoals ons hier voor ogen staat, nadat we er in de commissie ook over gesproken hebben, te kunnen geven. Dan kunt u ook volgen hoe dat er in zit en kunt u ook zeggen op die momenten willen we het daarover hebben. De complexiteit is groot, dus het biedt fantastische kansen, is mijn eerste analyse als je hiermee aan de gang gaat. Maar het biedt ook enorme risico's en die zitten vooral in afhankelijkheden en de klempositie en ik constateer dat dat wel eens vaker voorkomt. In het vorige debat ging het over Warmtebedrijf, maar hier heb je natuurlijk ook zoiets van, het heeft geen gelukkige historie, zonder dat we het over schuld hoeven te hebben. Het is de moeite waard om het nu te doen, maar dat vraagt wel veel en in de wetenschap dat je niet alles zelf in de hand hebt. Fundraising is een belangrijke, wat mag en kan er met vergunningen, waar het net over ging, wat zijn rechten van architecten op bouwdelen die ter discussie komen te staan. En wat doet ook de omgeving. Dat loopt van een enthousiast Erasmus MC, die zegt: 'wij zien op termijn zeker dat we daar een opening gaan maken, dus er zitten kansen in', maar tegelijkertijd ook nog eens even kijken, wie gaat dat betalen? Wanneer is dat dan een keer klaar, want in de tijd en fasen, dat zijn zo een aantal vraagstukken waar ik tegenaan loop. Als het gaat over de

motie van de heer Koster zou ik op één onderdeel iets willen zeggen en ik denk dat de heer Kasmi dat op een ander onderdeel zou moeten doen. Ik wil me wat... Ik voel me niet vrij om te zeggen wat er in de governance van het museum zou moeten zijn, want dat is echt voor de wethouder Cultuur en dan gaat het over of het een stichting is en de subsidierelatie en al dat soort dingen. Ik zou eigenlijk, zou ik dan maar even als rol van verkenner zeggen, laten we die discussie niet nu ten fundamentele gaan voeren, omdat die eigenlijk de hele governance in de culturele sector zou raken. Wat ik wel vind is dat duidelijk is, het gebouw is van de gemeente, de opdrachtgever is de gemeente en onder verantwoordelijkheid van mijn collega Kurvers. De collectie is in hoge mate of in beheer van de gemeente of eigendom van de gemeente, en als het gaat over alles wat in het Museumpark verder gebeurt is het ook de gemeente. Dus in die zin denk ik, en de stappen die we gemaakt hebben, heldere verantwoordelijkheden, helder de rol wat van het museum is, wat van de gemeente is. Wat is de rol van de Raad van Toezicht, wat is de rol van directie, en een zeg maar apart gezette overlegstructuur over de verbouwing waar niet zeg maar aan verschillende kanten gewerkt wordt. Dat is afgesproken op dit moment, daar praten we morgen verder over. Daar maak ik mij geen zorgen over. Dus in die zin denk ik tegemoetkomen aan duidelijkheid, rolvastheid, governance in hoe we dit gaan doen. Dat kan ik u verzekeren. Als u zegt 'ja, maar ik bedoel iets heel anders, hoe de samenstelling van de Raad van Toezicht is en al die andere dingen', dan denk ik dat ik daar geen antwoord op moet geven, maar dat is misschien een toelichting op uw motie mijnheer Koster.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ja ik ben heel benieuwd, wethouder, wie is er nu verantwoordelijk voor het ophalen van die € 35 miljoen en wie is verantwoordelijk voor de overeenkomst met Perridon?

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). De fundraising zal voor het museum zijn.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Kunt u uw microfoon uitdoen.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). De fundraising is een verantwoordelijkheid voor het museum. De afspraak is dat de gemeente daarbij behulpzaam zal zijn, zoals ze dat ook doet als bedrijven zich hier willen vestigen of omroepen hier dingen willen gaan doen. Dat we zeggen, we hebben een redcarpetbenadering die we doen als wij daar een belang bij hebben, maar de verantwoordelijkheid ligt volstrekt bij het museum. Als het gaat over afspraken die te maken hebben met de bouw van het ontwerp, dan is dat dus de opdrachtgever, zijnde de gemeente, en dat betekent dat de zakelijke overeenkomsten met de Welgelegen Groep van de gemeente zullen zijn. Als het gaat over wat komt er dan als daar in die panden wat zou gaan gebeuren en dat soort dingen, dan speelt het museum daar een rol, maar zo is het in de verantwoordelijkheden buitengewoon helder.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Dank voorzitter, en dank dat u mij ook toestaat dat ik iets langer mag praten. Dit is nou precies waarom wij die motie hebben ingediend, Let's take back control. Bij de vorige fundraising is het misgegaan. € 35 miljoen, en toen stonden wij hier met zijn allen te kijken. Daar hebben we het in openbare en besloten sessies over gehad. Nu bent u dus weer afhankelijk van het museum. Een museum waar mijnheer Ex allemaal goede dingen heeft gedaan, depot prachtig, maar iemand anders gaat het straks openen en daar moet een

gezicht komen en we hebben dus geen grip erop. We praten hier over deze plannen allemaal, maar uiteindelijk zegt u, het is niet mijn verantwoordelijkheid, het is aan het museum. En als het museum er straks niet in slaagt die € 35 miljoen, hebben wij voor de zoveelste keer hier verschillende keren gesproken en daarom zeg ik tegen u, pak terug die controle en probeer daar grip op te krijgen. Contractueel of in de governance, hoe u het ook wilt. En ga daar...

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Uw punt is duidelijk. U bent ver over uw tijd en ik wil u allen vragen ook om via de voorzitter te spreken. De wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). De verantwoordelijkheid bij het museum is helder, die wordt ook belegd en uitgewerkt. Dat is ook volstrekt logisch dat zij het doen en niet dat de gemeente gaat toetreden voor gemeentelijke uitgaven of plannen die er zijn. Dat zal zeker niet zo zijn dat we zeggen, we gaan over zes maanden eens kijken wat het opgeleverd heeft. In onze afspraken, die hier nu gemaakt worden in de verkenning, gaan we dat heel precies en heel direct volgen en daar zult u ook van tijd tot tijd over geïnformeerd worden. Dus in die zin, ik deel uw zorg, laat ik het dan zo zeggen, ook gelet op het verleden, en er is extra reden om er buitengewoon alert op te zijn. De afspraken die ik voorlopig heb kunnen maken voorzien denk ik dat u daar comfort kan geven, maar bij al dit soort dingen, eerst zien, dan geloven.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De heer Koster, ik waarschuw u even. Ik neem aan dat u gewoon een verduidelijkende vraag wilt stellen. Oké, dat sta ik u nog even toe, maar daarna is het echt klaar.

De heer **KOSTER** (lr). Zijn dit dan andere afspraken dan in het verleden gemaakt zijn met museum Boijmans Van Beuningen, toen er gesproken werd met die andere filantroop? Zijn er dus nu nieuwe afspraken gemaakt, waardoor u kunt zeggen 'ik heb er nu veel meer vertrouwen in dat ik het museum eraan kan houden?'

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik ken niet de afspraken zoals die precies in het verleden zijn gemaakt. Ik weet wel dat nu heel precies uitgelijnd is wat ze gaan doen, wie het gaat doen, en in welk tempo, en dat er een plan onder ligt. Dus dat geeft mij vertrouwen dat dat deze keer goed gaat, in ieder geval volgbaar is.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De heer Koster, ik had u een momentje gegeven, maar u blijft nu wel heel erg doorgaan.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, dit is het kernpunt van de hele discussie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ja, maar uw tijd is ook echt wel op. Dit is echt de laatste. Hierna doe ik het echt niet meer.

De heer **KOSTER** (lr). Oké. Via de voorzitter dan, want de heer Van Gils let niet op. Sorry. Ik wil het wel schriftelijk uitgewerkt van u hebben, want u zegt net u heeft die voorwaarden... Sorry, dit is wel even een serieus punt, het gaat om € 35 miljoen. U zegt net, u heeft die oude voorwaarden niet gezien, en u kunt het nergens mee vergelijken. U moet ons overtuigen dat u grip heeft op dit proces. En ik had nog graag wat vragen aan mijnheer Kasmi gesteld, maar dat wordt mij dus ontnomen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ik denk dat we het hier gewoon bij moeten laten. De wethouder gaat nog een antwoord geven en dan ga ik naar de heer Kasmi over.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik zeg u toe dat bij de verkenning, waarvan ik net gezegd heb, voor de zomer komen we met brief om dat te doen, we daarop in zullen gaan. Wat natuurlijk ook zo is, maar dat is dan het laatste wat ik erover zeg, is dat enige tijd geleden zonder plan en met alleen een gesloten museum, het niet de beste condities zijn om fundraising te doen en we denken dat dat anders zit op dit moment. Dus wij komen erop terug in de uitwerking van de verkenning, en ik zou u willen vragen om die motie, of ik kan niet anders dan hem ontraden vanuit dit perspectief, om het zo maar te zeggen, om hem misschien aan te houden tot een later moment en kijken of u dan tevreden bent of alsnog aanleiding ziet om hem in te dienen. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Wij zijn nu bezig met de beantwoording van het college, heeft u een vraag naar aanleiding van de beantwoording, op de beantwoording van de heer Van Gils?

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nou ja, er zitten drie wethouders hier, ik heb een vraag over het raadsvoorstel, dus ik weet niet wie die wil gaan beantwoorden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). We zijn nu bezig met de beantwoording van de eerste termijn door het college. Dus dan ga ik eerst even naar de heer Kasmi, dan kom ik daarna bij u terug als u nog aanvullende vragen heeft.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja voorzitter, dank u wel. Goed dat ik toch nog ook even wat verduidelijking kan bieden, ook richting de heer Koster voorzitter. Collega Van Gils heeft het correct gezegd ten aanzien van de fundraising. Er is al eerder uitgelegd dat we een hele andere volgorde hebben doorlopen. Als er geen plan is, er is geen programma van eisen, het is niet duidelijk hoe het museum eruit gaat zien, kun je niet aan mensen vragen om bij te dragen. Mensen willen altijd heel concreet weten, als ik eraan bijdraag, waar ga ik dan aan bijdragen. Dat was het probleem waar we constant tegen aanliepen. Desalniettemin, zeg ik erbij dat we ondanks dat, toch nog externe financiering hebben weten te regelen. Zo kun je er ook nog naar kijken. Nu zijn we in een veel verder stadium waarbij we straks ook na de verkenning ook gericht aan fondsen zouden kunnen vragen om bij te dragen en dan nog is het de vraag of ze dat zouden willen doen. Dit kun je niet afdwingen. Dit is iets, je doet een moreel appel, het museum doet een moreel appel op fondsen om bij te dragen aan een ambitieniveau, wat jullie als raad allemaal willen, bijna allemaal hoor ik jullie dat zeggen, maar niet aan willen bijdragen. We vragen het wel van de fondsen, dus je doet een moreel appel. Dwingen kun je niet. En die garanties kunnen we niet geven, heb ik nooit gegeven, zullen we nooit kunnen geven. Dat ten aanzien van de fondsenwerving. Ten aanzien van uw motie, die ontraad ik, want u refereert ook in uw motie naar een vertrouwelijke raadsvergadering, waarbij ik volgens mij al eerder via de voorzitter heb gezegd dat we daar niet over kunnen en mogen communiceren. Dus ik kan ook geen uitvoering geven aan de motie die u indient. Dus vandaar ook ontraden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Goed, dat was de beantwoording aan de zijde van het college. Dan check ik even of er nog behoefte is aan een tweede termijn, maar dat gevoel heb ik zomaar bij de heer Van der Velden. En ook de heer Vonk, maar de heer Van der Velden stond wel eerder.

De heer **VONK** (cu-sgp). Maar het gaat even om onbeantwoorde vragen, dat is ook altijd even gebruikelijk toch? Zijn er nog onbeantwoorde vragen, dan...

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ik moet er weer eventjes inkomen hoor.

De heer **VONK** (cu-sgp). Dat snappen we allemaal hoor.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Goed dat u mij daar even op attendeert.

De heer **VONK** (cu-sgp). Lijsttrekker is ook geen gemakkelijk vak.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ja nee, daarom. Ik heb een twasare taak erbij sinds vandaag, dus de veegronde, zijn er nog openstaande vragen, en dat moeten echt openstaande vragen zijn. Geen nieuwe vragen. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Het is echt een openstaande vraag, die € 3 miljoen, daarvan heb ik gevraagd, waaraan dit precies wordt uitgegeven, want voor een verkenning van zes maanden is € 3 miljoen is behoorlijk veel geld daarvoor. En wat is het nu? Is het nu tussen twee en drie of is het meer richting vier.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). En u staat zelf natuurlijk ook met een veegrondevraag, ja, excuus. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Wat fijn dat u dat vraagt. Ja er is nog een openstaande vraag wat mij betreft, of ik heb hem gemist, maar ik had gevraagd, kunnen wij nu zeker weten dat als er op 1 januari, en dat is over zes maanden, de verkenning er ligt, er dan niet een vraag naar de gemeenteraad komt om nog bij te dragen aan het ambitieniveau. Dat is natuurlijk eerder gezegd, maar ik heb specifiek gevraagd, kunnen wij nogmaals die garantie krijgen? Er gaat geen beroep gedaan worden op de gemeenteraad om bij te dragen aan het ambitieniveau na de verkenning. En ik had ook gevraagd, wat zijn nu de echt harde criteria, dat we ook over zes maanden, en wat mij betreft, dat zijn dus twee vragen, ik had gezegd, 1 januari, is dat een harde datum? Dus dat we niet straks te horen krijgen 'we hebben nog even twee maanden nodig, dat kost nog een paar ton'. Nee, 1 januari is 1 januari, is dat gewoon een harde datum, was mijn vraag. En wat is nu precies het harde criterium op grond waarvan we kunnen zeggen wel of niet terug naar het basisscenario. Dat waren mijn vragen en die heb ik volgens mij nog niet goed beantwoord gehoord.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel, dan zijn we nog met de veegronde bezig, ik zie verder geen veegrondevragen meer, dan gaan we over naar de beantwoording door de wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). In antwoord op de heer Koster, de raming nu is tussen de € 2 miljoen en € 3 miljoen. Dat heeft te maken met de werkzaamheden en het uitvoeren en de activiteiten die nodig zijn om dit soort dingen in beeld te brengen, dus geen € 4 miljoen. Antwoord op de heer Vonk, ja, sommigen van u zeiden ook, we willen in deze collegeperiode toch hier het niet zo door laten lopen, dus binnen zes maanden is het er. Op dit moment staat ook het besluit dat u genomen heeft: als er geen middelen komen, dan vallen we terug op het basisscenario. Tenzij u een ander besluit neemt, blijft dat staan. Wordt er geen geld meer, dat gaat over de renovatie van Boijmans Van Beuningen. Als we zeggen, de scope wordt verbreed, we gaan met Museumpark ook aan de slag, maar dan mag u verwachten dat daar, als daar voorstellen voor komen, ook dekkingsvoorstellen bij komen. Dat staat dus even los van Boijmans Van Beuningen, dat kan uit de verkenning blijven. En ik zal u tussentijds op de hoogte houden, uw raad op de hoogte houden van dat het geen black box zal zijn. Dus ik denk dat dat de antwoorden op uw vragen zijn. Het is aan uw raad om te zeggen, als het nu uit zou komen op enig moment dat dit wel fantastisch is, dat we iets

anders gaan doen dan wat we voorzien hadden, maar dat dat toch iets meer kost, dan is het in alle vrijheid. Dan zal het college zeggen, we komen met een advies en een dekkingsvoorstel, maar dan is het aan uw vrijheid om het te doen. Ik zou niet zo ver willen gaan dat de verkenning nu zou betekenen dat je niet eens zou mogen nadenken of een voorstel zou mogen geven om dat te doen. Dus die ruimte wilde ik maar even houden. Maar ik heb wel gehoord wat u gezegd heeft, en de basis is precies wat u zegt, dit is het kader en nog steeds het vigerende raadsbesluit waar we mee werken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dat is in ieder geval een antwoord op de vraag, check ik even. Dan gaan we naar de tweede termijn, en dan wil ik in ieder geval de heer Van der Velden het woord geven.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. Ik heb een vraag over het raadsvoorstel zelf en over het gevraagde besluit. Volgens mij praten we hier eigenlijk altijd over museum Boijmans Van Beuningen, om daar dus een kwaliteitsslag mee te maken om dat te onderzoeken, maar nu zie ik in het gevraagde besluit, ja dat vind ik eigenlijk een beetje raar. Middels deze raadsbrief stelt het college voor om alles overwegende de komende zes maanden de haalbaarheid van een kwaliteitsslag in het Museumpark te onderzoeken. Ja, ik vind dat heel raar, want volgens mij praten we er juist de hele tijd over om een kwaliteitsslag met museum Boijmans Van Beuningen te maken. Dan staat er in een bijzin weliswaar 'waar de ambitieuze renovatie van museum Boijmans Van Beuningen integraal onderdeel van uitmaakt', maar ja, dat maakt mij niet uit of dat er staat. Dus ja, u vraagt een besluit voor een kwaliteitsslag in het Museumpark te onderzoeken, maar daar staat dan niet bij wat die kwaliteitsslag is. Dus u vraagt mij als raadslid om hiermee in te stemmen, met dit besluit, de kwaliteitsslag van het Museumpark, terwijl we daar eigenlijk helemaal, ook vandaag weer, geen seconde over gesproken hebben. We praten alleen maar over Boijmans Van Beuningen. Dus waarvoor heeft u dat omgedraaid?

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Zijn er nog anderen voor een tweede termijn? Nee, dan gaan we over naar de beantwoording van de wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Het staat in een bijzin, maar wel in dezelfde zin. Dus het is onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het geeft alleen wel aan dat het buiten de scope en zeg maar ook de kavel, om het zo maar te zeggen, waar eerst naar Boijmans Van Beuningen gekeken werd. Dat is wat we zeggen. Willen we die twee in zijn samenhang zien, en daarnaar kijken. En ik snap zeer goed dat u vraagt 'en wat is dan de kwaliteit en hoe zit dat?', dat zal een van de eerste dingen zijn waar we natuurlijk in die verkenning tegenaanlopen. Daar gaan we niet aan het eind naar kijken. Maar daar kan ik u nu geen antwoord op geven, dan zou dat weer te opportunistisch zijn. Dat is nu net een van de dingen waar u denk ik in uw eerste betoog in de eerste termijn ook zo uw bedenkingen bij had. Dus u heeft een punt dat dat komt. Ja, dat zal snel komen en het gaat én over Boijmans Van Beuningen én over het Museumpark.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. Ja dat maakt het voor mij gewoon moeilijk om hiermee te kunnen instemmen, omdat u mij vraagt een onderzoek naar de kwaliteitsslag in het Museumpark te ondersteunen, terwijl er niets voorligt over een kwaliteitsslag van het Museumpark. We hebben ook nog Gustafson Porter, wat ook nog uitgevoerd zou moeten worden vanwege het depot. Dus ja, ik had dan gezegd als college: we gaan een kwaliteitsslag van museum Boijmans Van Beuningen onderzoeken en daarbij

het park. Maar ik kan echt met geen mogelijkheid instemmen met dit voorstel als ik niet weet... Ik vind het een hele rare, ik vind het omdraaiing.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). U heeft een interruptie van de heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Misschien niet zozeer een interruptie, maar een stukje ondersteuning. Ik snap wel, misschien is het een beetje semantisch, maar ik snap wel wat de heer Van der Velden zegt. We hebben het steeds over Boijmans Van Beuningen gehad en Boijmans Van Beuningen verhuist nu naar de bijzin bij het Museumpark. Misschien, maar dan kijk ik even naar de heer Van der Velden, moeten wij niet gewoon even een amendement maken, waarin we de boel weer omdraaien? En als we dat doen, zou het college dan akkoord zijn, en snappen dat we dat besluit nemen, namelijk dat we de kwaliteitsslag van het museum maken, waarbij mede wordt onderzocht, een kwaliteitsslag van het Museumpark?

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ik ga het zo aan het college voorstellen. Ik zie ook mevrouw Verkoelen, u heeft ook geen tijd. Nou ben ik ook heel aardig geweest.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik heb een puntje van orde voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Maar dat moet wel echt van orde zijn.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dat is echt een punt van orde, want kijk, dat was mijn hele verhaal rond de structuur.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dat is geen punt van orde mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Jawel, want...

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Mevrouw Verkoelen dit is geen punt van orde. Het is geen punt van orde.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Het is wel een punt van orde. Natuurlijk wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Nee, dit is geen punt van orde.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Luister nu even naar wat ik te zeggen heb voorzitter, dan kunt u het beoordelen. Het is wel. Het gaat om de structuurschets, en die structuurschets gaat niet over Boijmans Van Beuningen, maar over het park. Dus we kunnen nu wel een amendement maken om het om te draaien, maar dat werkt niet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Mevrouw Verkoelen, dit is geen punt van orde, u bent gewoon inhoudelijk hierover aan het spreken. Dit is geen punt van orde. Echt niet. Dat gaat over procedurele zaken. Ik moet nu toch een beetje streng worden. Ik kijk nog even rond of er nog andere dingen zijn voor de tweede termijn. Ik zie de heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Ik heb ook geen tijd meer voorzitter, dus even van uw coulance. Het voorstel van de heer Verheij zou ik graag willen steunen, dus als dat uitwerking nodig heeft, ben ik daar graag behulpzaam in.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ik ga over naar de beantwoording door de wethouder. Wethouder Van Gils.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Geen enkel bezwaar, anders hadden we vast een keer een achtste of misschien wel een vierde stadsproject was dan Museumpark geweest. Dat is het dus niet. Boijmans Van Beuningen is de aanleiding en de reden en om met Boijmans Van Beuningen aan de slag te gaan in het model dat er nu ligt, komen we ook aan het park en dan willen we dat ook kwalitatief goed doen, dus ik denk dat het een precieze weergave is als zo'n amendement dat de heer Verheij voorstelt er zou zijn. Dan kan daar geen misverstand over bestaan.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Helder, dat zijn wij klaar met deze beraadslaging. Nee, dan zijn we nog niet klaar met deze beraadslaging. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Het typen van een amendement kost even. Dus volgens mij moet ik dat dan wel kunnen doen en hem in kunnen dienen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Uiteraard moet u dat nog kunnen indienen. Ik check even bij de griffie hoe we dat kunnen doen in de timing. Ogenblik. De gedachte is om het agendapunt even te openen voordat we gaan stemmen, dat u het dan indient en dat we dan de stemmingen gaan doen. Ja, dus zo gaan we dat dan doen, dan heeft u nog... We hebben nu nog een agendapunt te gaan, maar als we klaar zijn met de raadsvergadering hebben we even een schorsing om naar huis te gaan, te eten en achter de pc te kruipen. Hoeveel tijd we daarvoor inruimen, komt later, maar in die tijd kunt u dan dat amendement maken. Ja? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik ben misschien iets te vroeg, was dit agendapunt afgerond of nog niet. Nee, dat had u nog niet gedaan hè. Nee, want ik had toch een ordepunt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dat had ik nog niet gedaan. Ik ben benieuwd naar uw ordepunt. De heer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Ik snap dat gewoon even niet. Dus dat is wel een echt ordepunt. Hoewel, ik snap heel veel niet hoor soms. Dus digitaal gaan we de vergadering heropenen. Dus we komen thuis, we gaan eerst digitaal... Dan heb ik het toch goed begrepen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). U heeft het inderdaad goed begrepen. We sluiten zo meteen, maar dat doe ik heel netjes, sluiten we deze beraadslagingen, dan hebben we daarna nog een ander agendapunt, dan hebben we de schorsing, of sluiten we de vergadering, en dan gaan we heropenen voor de stemming en de derde termijn voor het indienen van het amendement. Maar nu wil de heer Van der Velden nog een ordepunt maken.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u. Dat betreft, ik weet niet wanneer ik het moet doen, maar ik heb naar aanleiding van afgelopen dinsdag, hadden wij ingebracht over de AVG en de privacy. En ik heb daar een gewijzigde motie bij. Dus hij wordt ontsloten op het RIS, maar ik dacht misschien is het netjes om het nog even te zeggen dat jullie er allemaal nog even heel goed naar kunnen kijken en daarvoor kunnen stemmen.

Motie 4A. Gemeente Rotterdam voldoet aan privacywetgeving

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 15 juni 2021, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Jaarstukken 2020;

constaterende dat:

- concern auditing van de gemeente Rotterdam in juli 2020 heeft vastgesteld dat de organisatie nog niet 'duurzaam en aantoonbaar AVG-proof' is, blijkt uit de tweede boardletter van de accountant van de gemeente;
- de accountant het college aanbeveelt geldende wet- en regelgeving na te leven;
- de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) in Nederlandse wet- en regelgeving is verankerd in de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, van kracht sinds 16 mei 2018;

overwegende dat:

- het college aan de Commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR) heeft aangegeven dat het voldoen aan de AVG een 'continu proces' is, hetgeen niet de urgentie uitdraagt die nodig is voor het zo snel mogelijk voldoen aan wet- en regelgeving;
- de overheid te allen tijde moet voldoen aan wet- en regelgeving;

voorts overwegende dat:

- er op dit moment door het college een plan van aanpak over de AVG wordt opgesteld;

verzoekt het college:

- in het plan van aanpak mee te nemen dat de organisatie duurzaam en aantoonbaar AVG-proof wordt;
- tevens een termijn te koppelen aan het plan van aanpak en het plan te delen met de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dit was ook echt geen ordepunt. Mevrouw Verkoelen ik heb u heel veel extra tijd gegeven. Altijd netjes binnen de tijd, maar u was wel erg over uw tijd heen. Het is nu eenmaal zo gelopen. Ik stel voor dat ik dit agendapunt nu afsluit, tenzij er nog andere punten zijn. Nee. Dan eindigen we dit agendapunt.

*28.1 Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Walk of Fame, geen probleem!',
aangevraagd door de leden Van Schaik en Van Aalst*

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dan gaan we over naar het volgende agendapunt. Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Walk of Fame, geen probleem!', aangevraagd door de leden Van Schaik en Van Aalst. Nu heeft Leefbaar Rotterdam geen tijd meer, maar ik wilde aan de raad de coulance vragen om de heer Van Schaik toch even het woord te geven om heel kort deze motie, heel kort deze motie even toe te lichten. We spreken via de voorzitter en via de microfoons. Er is heel erg veel coulance betracht en op een gegeven moment houdt het op. Het woord is aan de heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr.). Voorzitter, op 5 mei 1990 veranderde Rotterdam naar Hollywood aan de Maas. De burgemeester van Hollywood, Johnny Grant, kwam zelfs naar Rotterdam. Vele van deze raadsleden waren nog niet eens geboren, maar daar hebben we het later over, maar er waren een aantal wel...

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Mevrouw Verkoelen, kunt u wat rustiger, want de heer Van Schaik houdt hier een verhaal. We kunnen nu helemaal zo meeluisteren.

De heer **VAN SCHAIK** (lr.). In 2010 moesten er 150 tegels weg van de locatie Schiedamsedijk naar een nieuwe locatie op het Hart van Zuid. Daar zijn er maar zestig geplaatst en werden er honderd opgeslagen. Echter, niet zoals wij dat doen met onze topstukken uit Boijmans Van Beuningen in een heel mooi depot of collectiegebouw, maar in containers, dus ten koste van de toplaag en de beschadigingen. Voorzitter, nu moeten de tegels weer verhuizen en zegt u het maar voorzitter. Als het aan de fractie van Leefbaar Rotterdam zou liggen zou ik zeggen, joh, Ahoy, prachtlocatie, we zouden het zelfs kunnen uitbreiden met de deelnemers van het Songfestival, want dat plein is toch door het Songfestival wereldberoemd geworden en je weet maar nooit hoeveel mensen daar dan op af gaan komen. Voorzitter, wat vraag ik nu met mijn motie. Ik vraag alleen maar in gesprek te gaan met de stichting om te kijken of de locatie bijvoorbeeld bij Ahoy zou kunnen. In gesprek te gaan of zij van Ahoy het niet een topidee vinden om daarin mee te werken en te onderzoeken eventueel of er nog een financiële ruimte is om te renoveren. En anderzijds, het in te spannen voor het behouden van die mooie tegels. Voorzitter, ik zal afronden, want ik ben blij dat ik u nog tijd heb gegeven en ook van de raad heb gegeven, in het bijzonder ook van mevrouw Verkoelen. Afrondend wethouder, vraag ik u, het kost geen geld. Ik vraag u te kijken naar de toekomst om de Walk of Fame te bewaren voor Rotterdam en het erfgoed dat in 1990 hier is neergelegd, te behouden. En mocht u toch uw portemonnee willen trekken, wethouder, het hoeft niet hoor, maar het zou mooi zijn. Voor € 15.000,00 blijven de Rotterdamse iconen liggen, dus u hoort het goed, voor € 15.000,00, we hebben het over hele andere bedragen normaal in deze raad, blijven ze liggen. En voor €45.000,00 houden we een unieke collectie en zal Rotterdam gewoon Hollywood aan de Maas blijven. Dank u wel voorzitter dat u mij de tijd gaf.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Geen dank. De heer Van Schaik heeft de volgende motie ingediend.

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 17 juni 2021, ter bespreking van een motie vreemd aan de orde van de dag;

constaterende dat:

- er zestig tegels met handafdrukken van beroemde Rotterdammers liggen op de looproute tussen Zuidplein en Rotterdam Ahoy, beter bekend als de 'Walk of Fame';
- deze tegels binnenkort dreigen te verdwijnen vanwege de gebiedsontwikkeling Hart op Zuid;
- Stichting Walk of Fame Europe nu hard op zoek is naar een alternatieve locatie om de tegels een mooi plekje te geven;

overwegende dat:

- de Rotterdamse Walk of Fame voor veel mensen een belangrijke plek is;
- er dagelijks duizenden mensen van en naar Ahoy lopen en de beroemde tegels op hun route tegenkomen;
- de verplaatsing van de tegels dan ook wordt gewenst en de Walk of Fame een mooie alternatieve locatie verdient;
- de gemeente hierin als belangrijke stakeholder nodig is voor het verplaatsen of behouden van de tegels;
- de tegels goed tot hun recht zouden komen voor bijvoorbeeld de ingang van Rotterdam Ahoy;

verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met de Stichting Walk of Fame Europe en samen te kijken naar een geschikte alternatieve locatie voor de tegels, zoals Rotterdam Ahoy;

- tevens in gesprek te gaan met de directie van Rotterdam Ahoy over het verplaatsen van de tegels voor de ingang van Ahoy;
- te onderzoeken waar eventueel financiële ruimte is binnen de begroting om meerdere tegels te renoveren en/of te verplaatsen;
- zich anderzijds in te spannen voor het behouden van de tegels, al dan niet op een andere locatie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Schaik, C. Aafjes-van Aalst

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN SCHAIK** (lr.). U had een interruptie mevrouw Verkoelen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Goed, dan sluiten we bij dezen dit agendaonderwerp. Ik had begrepen van de griffie dat u nog iets anders wilde mededelen mijnheer Van Schaik. Daar wil ik nog even uw aandacht voor vragen, er komt nog een aanvullende vraag/mededeling van de heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr.). Ja dat klopt, maar gezien de tijd was ik een beetje bang. Daar heb ik jullie eigenlijk allemaal voor nodig. Zoals jullie weten, geachte raadsleden, geven wij een keer per jaar een barbecue aan de mensen die ons het hele jaar tomeloze inzet geven in drankjes, hapjes en wat dan ook, van een kopietje tot het maakt niet uit. Ze staan altijd voor ons klaar. Daarom geven we een keer per jaar een BBQ en dat gaan we dit jaar niet doen, want we zitten nog steeds met corona en daarom zouden wij het volgende willen voorstellen, 8 en 9 juli u te vragen ons te helpen om net als afgelopen jaar de mensen een mooi pakket mee te geven, zodat ze thuis kunnen gaan barbecueën. Dus ik vraag aan u, raadsleden, 8 of 9 juli even een uurtje vrij te maken. App het mij, bel mij even of geef het even door. Dan komt het altijd goed, dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel de heer Van Schaik. En om de verwarring compleet te maken, ben ik vergeten de wethouder de gelegenheid te geven te reageren op de motie vreemd aan de orde van de dag. Dus gelukkig zit hij er nog en kunt u dat nu doen.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Het is ook een hele lange dag voor iedereen geweest, inclusief u. Dus goed, laat ik even reageren op de woorden van de heer Van Schaik. Allereerst goed om te weten dat dit natuurlijk niet van vandaag of gisteren is, het is een lang proces. We zijn ook al heel lang in gesprek met de stichting. We faciliteren de stichting ook zo goed als we kunnen in de zin dat we hebben geholpen met het zoeken naar alternatieve locaties en ook hebben gekeken of we met de sponsoring kunnen helpen. Wij hebben voorafgaand aan dit raadsdebat elkaar even gesproken op de kamer. Toen heb ik u ook al toegezegd dat ik bereid ben om nog eens in gesprek met ze te gaan, maar ik ben ook heel duidelijk en eerlijk als ik zeg, dit is niet van de gemeente Rotterdam. Wat financiën betreft heeft dit niet onze prioriteit. We faciliteren, we helpen daar waar we kunnen, maar de tegels zijn van de stichting en die is ook verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud, maar een gesprek ga ik nooit uit de weg en bij dezen kan ik aan u toezeggen dat ik in ieder geval in gesprek met ze ga. Dus dat dictum van uw motie, maar echt alleen dat dictum zou ik kunnen omarmen en de rest van de motie helaas niet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel, dan was dit de beantwoording, en daar houden we het dan bij, bij de motie vreemd aan de orde van de dag. Dus dan sluiten we nu dit agendapunt en tevens deze vergadering, die over een uur, 20.30 uur is ons voorstel, weer gaat aanvangen, digitaal, en dan gaan we de derde termijn doen van het agendapunt rond museum Boijmans Van Beuningen. Wel wil ik u aangeven dat er een buffet beneden staat, een Indisch buffet dat u ook kunt gebruiken. Maar goed, om 20.30 uur is het voorstel om weer digitaal verder te gaan met de stemmingen en de derde termijn. Dan sluit ik bij dezen de vergadering.

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 15 en 17 juni 2021

Notulen van de raadsvergadering van 17 juni 2021 (avondzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 8.

Voorzitter: mevrouw C.M. Zeegers

Tegenwoordig zijn 45 leden, namelijk: mevrouw C. Aafjes-van Aalst, de heer F. Achbar, mevrouw N. Arsieni, de heer J.W. van Assendelft, de heer S.R.T. van Baarle, de heer N. Balwantsingh, de heer E. Büyükçifçi, de heer B. van Drunen, mevrouw E.H. Duijm-Wickerhoff, de heer M.G.J. van Elck, de heer G.J. Engberts, mevrouw E.C. Eskes, mevrouw D.A. van Groningen, mevrouw T.C. Hoogwerf, de heer K. Jonker, de heer V.P.G. Karremans, mevrouw A. Kockelkoren, de heer G.F.E. Koster, de heer S.F. Lammering, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, de heer S. Leewis, de heer M.J.P. Meeuwissen, mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, de heer B. van Noppen, de heer J.P. Postma, de heer J.W. van Putten, mevrouw L.L.P.R. Roest, de heer R.C.J. de Roon, de heer T. Roskam, de heer B. van Schaik, de heer R.C.G. Segers-Hoogendoorn, de heer R.A.C.J. Simons, de heer J. Smet, de heer D.P.A. Tak, de heer R.T.J. van der Velden, de heer J.W. Verheij, mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, de heer T.B. Versnel, de heer T.J. Vonk, mevrouw E.S. Walgenbach, mevrouw I. van Wifferen, de heer E. Yigit, mevrouw D. Yildirim, mevrouw C.M. Zeegers en de heer A. van Zevenbergen.

Namens het college is tegenwoordig de heer A.H.P. van Gils

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

B1. Opening en mededelingen (digitale) vergadering

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Goedenavond bij deze nieuwe raadsvergadering. We openen nu dus een nieuwe raadsvergadering, de andere hebben we afgesloten. We hebben een aantal dingen nog even met elkaar door te nemen. Ik heet u in ieder geval van harte welkom bij deze digitale vergadering. Eerst zal de griffier op de gebruikelijke wijze bij digitale raadsvergaderingen de presentie checken en dan constateer ik of er voldoende leden aanwezig zijn om de besluiten te nemen. Dan gaan wij natuurlijk eerst ook over naar de heropening van het agendapunt rond Boijmans Van Beuningen voor het amendement. Wat ik u ook nog even wil vragen, is dat u inlogt in de digitale vergadering van 10.00 uur vanochtend, want daarin vinden de stemmingen plaats. Ik geef nu het woord aan de griffier die de aanwezigheid zal checken.

De **GRIFFIER**. Mevrouw Aafjes-van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Goedenavond.

De **GRIFFIER**. Present. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Nog steeds aanwezig griffier.

De **GRIFFIER**. Alweer aanwezig.

De heer **ACHBAR** (denk). Nog steeds aanwezig.

De **GRIFFIER**. Ja. Mevrouw Arsieni. Mevrouw Arsieni is er nog niet. We proberen het zo nog wel even. De heer Van Assendelft.

De heer **VAN ASSENDELFT** (lr). Aanwezig.

De **GRIFFIER**. Het beeld is wat vaag, maar u bent aanwezig. Hartstikke goed. De heer Van Baarle.

De heer **VAN BAARLE** (denk). Hallo, aanwezig.

De **GRIFFIER**. Aanwezig, goedenavond. De heer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Aanwezig.

De **GRIFFIER**. Aanwezig. De heer Büyükçifçi.

De heer **BÜYÜKÇİFÇİ** (nida). Aanwezig.

De **GRIFFIER**. Ja, present. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Goedenavond, aanwezig.

De **GRIFFIER**. Goedenavond. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Aanwezig.

De **GRIFFIER**. Aanwezig, ja. De heer Van Elck.

De heer **VAN ELCK** (lr). Goedenavond, aanwezig.

De **GRIFFIER**. Ja, present. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, ik ben er, aanwezig. Goedenavond.

De **GRIFFIER**. Ja, present. Mevrouw Eskes. Ja, het duurt bij u altijd even.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja, ik heb echt een nieuwe laptop, maar ik ben er.

De **GRIFFIER**. Ja, u bent er. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, een bijzonder goede avond. Nog steeds aanwezig, uiteraard vanuit het immer zonnige Kralingen.

De **GRIFFIER**. Alweer aanwezig. Het is een nieuwe vergadering. Mevrouw Hoogwerf.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Aanwezig, in het donkere Nesselande.

De **GRIFFIER**. In het duistere Nesselande, present. De heer Jonker.

De heer **JONKER** (sp). Present.

De **GRIFFIER**. Ja, present. De heer Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd). Aanwezig.

De **GRIFFIER**. Ja, present. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Aanwezig.

De **GRIFFIER**. Ja, present. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Aanwezig, present.

De **GRIFFIER**. Ja, inderdaad. De heer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Alweer aanwezig.

De **GRIFFIER**. Heel goed, alweer aanwezig. De heer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja, met veel plezier aanwezig, mevrouw de griffier en mevrouw de plaatsvervangend voorzitter.

De **GRIFFIER**. Wij ook. Van harte welkom. De heer Leewis. U hebt nog geen geluid. We proberen het anders op het laatst nog wel even. Dan gaan we even door naar de heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Aanwezig.

De **GRIFFIER**. Present. Mevrouw Mohamed-Hoesein. Zij is nog niet ingelogd. We proberen het zo even. De heer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Aanwezig.

De **GRIFFIER**. Aanwezig. En niet alleen, zo te horen. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ja, goedenavond.

De **GRIFFIER**. Goedenavond, present. De heer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Aanwezig.

De **GRIFFIER**. Ja, present. Mevrouw Roest. Het is de vraag of ze er al is, want zij zat net nog in de metro. Dat proberen we even. Mevrouw Roest proberen we zo even. De heer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Ja, vanuit een zonnig IJmuiden.

De **GRIFFIER**. O, welkom, aanwezig. De heer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Aanwezig.

De **GRIFFIER**. Ja, aanwezig. De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Goedenavond, vanuit een zonnig stadhuis.

De **GRIFFIER**. Het is gezellig bij de Leefbaren geloof ik. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Present voorzitter.

De **GRIFFIER**. Ja, present. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Goedenavond, aanwezig.

De **GRIFFIER**. Ja, present. De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Net weer gearriveerd op Katendrecht. Goedenavond.

De **GRIFFIER**. Welkom, goedenavond. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Goedenavond. Daar ben ik weer.

De **GRIFFIER**. Ja, present. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, aanwezig.

De **GRIFFIER**. Ja, present. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ook weer online.

De **GRIFFIER**. Ook weer online. Mevrouw Verkoelen. U hebt nog geen geluid. We proberen het anders zo nog even. De heer Versnel.

De heer **VERSNEL** (vvd). Hallo.

De **GRIFFIER**. Zo, gaat-ie goed daar? De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Goedenavond griffier. Weer terug in de oude vertrouwde digitale omgeving, heerlijk.

De **GRIFFIER**. Zeker, zeker. Mevrouw Walgenbach.

Mevrouw **WALGENBACH** (d66). Hoi, goedenavond.

De **GRIFFIER**. Goedenavond, in de duisternis. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Dag, goedenavond.

De **GRIFFIER**. Goedenavond. De heer Yigit.

De heer **YIGIT** (denk). Goedenavond. Laten we vandaag snel gaan stemmen, dan kunnen we geconcentreerd Nederland gaan kijken.

De **GRIFFIER**. Precies. Mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Aanwezig, en daar sluit ik me bij aan.

De **GRIFFIER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Aanwezig.

De **GRIFFIER**. Ja. De heer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Aanwezig. Hallo?

De **GRIFFIER**. Ja, hoorbaar en zichtbaar. Dan gaan we nog even terug naar het begin. Is mevrouw Arsieni inmiddels ingelogd? Ja? Nog even iets van dat cameraatje af.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Aanwezig.

De **GRIFFIER**. Aanwezig inderdaad. Dan hebben we nog de heer Leewis. Even kijken of hij inmiddels al geluid heeft.

De heer **LEEWIS** (gl). Nu wel.

De **GRIFFIER**. Ja, nu inderdaad met geluid. Mevrouw Mohamed-Hoesein kon niet inloggen. Die proberen we dadelijk nog even. Even kijken of mevrouw Roest al aanwezig is. Ik zie een groen handje. Dat biedt hoop.

Mevrouw **ROEST** (gl). Dag voorzitter en griffier. Excuus voor de vertraging. Ik ben er inmiddels.

De **GRIFFIER**. Het is gelukt. Dan kijken we even of mevrouw Verkoelen al geluid heeft.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja.

De **GRIFFIER**. Ja, het is zacht, maar we horen het.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Een prettige avond. Ik ben aanwezig.

De **GRIFFIER**. Oké, mevrouw Mohamed-Hoesein proberen we zo. We hebben een quorum, dus we kunnen beginnen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Prima. Er zijn voldoende leden aanwezig om rechtsgeldige besluiten te nemen, maar we gaan eerst nog even het agendapunt heropenen rond museum Boijmans Van Beuningen.

25. *Het (herziene) voorstel met betrekking tot de uitvoering van een verkenning ten behoeve van de renovatie van het museum Boijmans Van Beuningen.*

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ik denk dat ik het woord zal geven aan de heer Verheij voor het indienen van een amendement.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Dat is helemaal correct voorzitter, dank u wel. In het debat zojuist over museum Boijmans Van Beuningen kwam dankzij de alertheid van met name de heer Van der Velden naar voren dat het raadsbesluit nogal vreemd geformuleerd was. Het leek namelijk te gaan om ambitie voor het Museumpark met in een bijzin het museum, terwijl de

nadruk natuurlijk moet liggen op het ambitiescenario voor het museum en dat we daarbij ook het park meenemen. Met dit amendement wordt dat in de juiste volgorde geplaatst. Ik verwijs daarbij in een bijzin ook naar het structuurontwerp, waarbij natuurlijk duidelijk moet zijn dat dat structuurontwerp nog een heel vrije vorm heeft en nog ruim geïnterpreteerd kan worden omdat dat nog niet helemaal vastligt. Maar het gaat in ieder geval om het concept, de schetsen als uitgangspunten die nu gepresenteerd zijn. Dat wilde ik nog even meegeven. Ik zag dat het amendement inmiddels online staat.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De heer Verheij heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Boijmans in het park

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op donderdag 17 juni 2021 ter bespreking van het raadsvoorstel over de renovatie van het Museum Boijmans Van Beuningen;

besluit:

het raadsvoorstel

Het college opdracht te geven om de komende zes maanden de haalbaarheid van een kwaliteitsslag in het Museumpark te onderzoeken, waar de ambitieuze renovatie van Museum Boijmans Van Beuningen integraal onderdeel van uitmaakt.;

als volgt gewijzigd vast te stellen:

Het college opdracht te geven om de komende zes maanden de haalbaarheid van een ambitieuze renovatie van het Museum Boijmans Van Beuningen, in lijn met het gepresenteerde structuurontwerp te onderzoeken, waar een kwaliteitsslag van het Museumpark integraal onderdeel van uitmaakt."

w.g. J.W. Verheij

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Helemaal goed, dank u wel. Ik check even of iemand anders hierover nog het woord wil, anders ga ik over naar de wethouder. De heer Smet.

De heer **SMET** (gl). Heel kort, want ik heb eigenlijk geen tijd meer voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dat is wel weer waar, nu gaan we weer.

De heer **SMET** (gl). Eén zinnetje, de heer Verheij heeft mijn vraag beantwoord waarom het structuurontwerp in het amendement staat. Maar dat is nu helder voor mij, dus punt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Goed. Het klopt inderdaad. Er zijn niet veel partijen die nog enige tijd hebben, dus als je geen tijd hebt, kan het niet meer. Dan gaan we nu over naar de beantwoording van de wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dank u wel. Die kan heel kort zijn. Ook gelet op het debat kan het college het amendement omarmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dat is helder, dank u wel. Dan sluiten we dit agendapunt af.

B2. Inventarisatie stemverklaringen

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dan gaan wij over naar de stemmingen en ga ik eerst de stemverklaringen inventariseren. Is er behoefte aan een stemverklaring? Ja, dat is zo, dus ik stel voor dat u uw groene handje opsteekt. U kent de procedure.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank u voorzitter. Wij wilden een stemverklaring afgeven, maar het agendapunt weet ik niet precies. Het ging in ieder geval over het verantwoordingsdebat motie 1 en 2. Ik pak ze voor het gemak maar even samen, dan gaat het hopelijk ook wat sneller. 'Het eindpunt is nu echt bereikt' en 'Kan het niet linksom? Dan gaan we rechtsom!'. De voornaamste reden voor de stemverklaring is dat wij het komende week in de commissie EDEM uitgebreid gaan hebben over de verkeersexperimenten in Rotterdam. We hebben een jaar lang die experimenten in de stad gehad, sommige lopen nog. We horen wat er gebeurt, we zien wat er gebeurt. Maar ik vind het zorgvuldig om eerst het debat met de wethouder te voeren, in plaats van nu over moties te stemmen die over deze strekking gaan. Ik heb mijn fractie dus geadviseerd tegen deze moties te stemmen. Na het debat kunnen we wellicht anders bepalen, maar voor nu komt dit gewoon te vroeg en vinden we het onzorgvuldig.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Dank u wel. Ik laat het bij één stemverklaring, want over de vele moties rondom het bestuursmodel hoop ik dat mijn bijdrage voldoende duidelijk is geweest om te zeggen waar ik sta. Maar rondom Boijmans Van Beuningen. Wij hebben namelijk heel lang getwijfeld of we voor die verkenning moesten gaan stemmen. Kiezen we nu voor een strakke koers met gewoon een duidelijk budget, of gooien we het bord weer gewoon open voor een onderzoek naar museum en park? Uiteindelijk geven wij toch die verkenning het voordeel van de twijfel. In combinatie met het statement 'Geen cent publiek geld extra naar Boijmans', zien we dat als een oproep aan Rotterdammers om hier ook in te gaan stappen en we hopen dan ook dat dat tot mooie resultaten gaat leiden. Dus na lange aarzeling zijn we toch voor.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel. Volgens mij was de heer Koster eerst. De heer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Dank u wel voorzitter. Bij ons is het kwartje net de andere kant op gevallen. Wij hebben ook lang getwijfeld. We hebben ook de zeven pagina's met mooie schetsen gezien. Dat ziet er prachtig uit. Alleen heeft de wethouder op onze vragen over hoe de funding geregeld zou worden niet duidelijk kunnen antwoorden dat het anders is geregeld dan in de vorige periode. Op die manier vinden wij dat wij als gemeente onvoldoende grip hebben, dus zien wij ook niet de noodzaak om hier € 3 miljoen aan uit te geven. Wij stemmen dus tegen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Oké. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dank u wel voorzitter. Met betrekking tot de motie van GroenLinks over vluchtelingen; 50PLUS vindt het een bijzonder mooie motie, ware het niet dat het tevens inhoudt dat daarmee vele Rotterdammers nog langer moeten wachten op een woning. In deze tijd van enorme woningnood krijg je dus een verdringing en zijn er ondertussen wel vele uitzonderingsgroepen aan het ontstaan. Zoals 50PLUS er zeer tegen gekant is dat deze coalitie alleen maar voorkeur heeft voor de hogere middeninkomens, vind ik dat ook gelden voor deze categorie, dus wij zullen daar tegen stemmen. Met betrekking tot

de motie van de heer Smet 'Lot'; ook dit vinden we een bijzonder mooie motie en bijzonder genoeg blijkt in de praktijk dat loten nog weleens verrassende nieuwe aanwas op lokaal niveau creëert. Desalniettemin zullen we ook daartegen stemmen, omdat dit de politieke waarde van de wijkraden in onze ogen degradeert. Studenten, de motie van D66 en VVD en DENK. Hoor ik nu een sirene?

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, dat ben ik, ik kan er ook niets aan doen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Wilt u uw geluid even uitzetten?

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, sorry.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). 50PLUS gaat tegen deze motie stemmen, omdat in ons idee dit voorstel de kern van het voorstel juist ondergraaft van de voorgestelde woningmarkt. Het zet wat ons betreft de deur open naar beleggers, dus daar zullen wij niet voor gaan stemmen, want het was nu juist bedoeld om het daar niet voor te doen. Dan met betrekking tot het extra amendement, met dank aan de heer Verheij, hij heeft het inderdaad uiteindelijk heel goed begrepen. Het is goed dat er bij geleverd is dat het structuurontwerp ook nog wel verder zal moeten gaan, omdat dit erg geënt was op het Museumpark. Nu het weer gericht is op het museum, zal het moeten veranderen. Maar goed, dat had de wethouder ook al aangegeven. Nog even als laatste de jaarrekening. Daar zal 50PLUS tegen stemmen, omdat zowel Boijmans, bibliotheek en het investeringsfonds allemaal toenemende bestemmingen zijn. Over NPRZ vraag ik ondertussen al twee jaar om een eerste evaluatie, maar heb die nog steeds niet gekregen en toch zie je dat we weer bestemmen. Zoals de heer Koster vandaag aangaf, dat was echt wel de scherpste, dat die € 1,5 miljoen extra bestemd wordt waar we het niet van terugvinden, dus wij zullen tegen de jaarrekening stemmen. Dat was het voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel. De heer Engberts. Nu moet u uw geluid weer aandoen.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik dacht dat mevrouw Eskes in beeld was. Wie eerst?

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Als u nu even gaat, dan doen we daarna mevrouw Eskes. Excuus, ik zie u gewoon als eerste groot.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Maakt niet uit, ik hoop dat het op de achtergrond rustig blijft mevrouw de voorzitter. Ik heb twee stemverklaringen bij agendapunt 15, de Verordening woningmarkt. Allereerst de motie van NIDA gericht op de toepassing van de Leefbaarometer. Je zou hem als overbodig kunnen beschouwen omdat de Leefbaarometer is aangepast en er geen nieuwe aanvragen komen. Ook hebben we de toezegging dat de wethouder zich sterk gaat maken om de aangepaste Leefbaarometer nog eens een keer door de huidige aanvragen te halen. Maar omdat er zoveel om te doen is en om elk misverstand uit de weg te ruimen over hoe wij erin zitten, zullen wij voor die motie stemmen. Het tweede is het amendement van de ChristenUnie-SGP over de pauzeknop in de verordening. Wij zullen daar voor stemmen. We hebben er lang over geaarzeld, maar we kunnen het tegelijkertijd, omdat alle informatie over afgewezen vergunningen natuurlijk openbaar komt, heel goed monitoren. Dat zullen we ook doen. Mochten er dus ongewenste effecten optreden, dan zullen we in januari aan de bel trekken. Maar we denken dat het belangrijk is om nu door te pakken op dat punt en de beleggers zoveel mogelijk uit de stad te krijgen. We zullen dus toch voor stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja, dank u wel voorzitter. Laat ik beginnen met het laatste waar de heer Engberts eindigde. Ook voor ons is het een grote aarzeling geweest met betrekking tot het amendement over de pauzeknop van de ChristenUnie-SGP en anderen. Uiteindelijk heeft voor ons de doorslag gegeven dat we het belangrijk vinden om te monitoren, maar wel met de nadrukkelijke aanmoediging aan de wethouder om daarin vooral ook wel te blijven monitoren wat het effect daarvan is. Maar om ongewenste situaties tegen te gaan, zullen wij voor stemmen. Met betrekking tot de motie van GroenLinks 'Laat vluchtelingen niet in de steek na tijdelijke huisvesting', daar zullen wij tegen stemmen, met name omdat we vanuit het debat met de ijkpunten al gezien hebben hoe moeilijk het is als zoveel groepen voorrang krijgen. Wij vinden het daarom niet redelijk om hier extra voorrang aan te verlenen. Tot slot een stemverklaring over het raadsvoorstel Wijk aan Zet. Wij gaan daarvoor stemmen. Dat zal misschien niet geheel verrassend zijn, maar we willen er wel nog één aanmoediging aan de wethouder aan toevoegen. Er wordt nog heel veel gebouwd in Rotterdam. Dat zien we onder andere met Nieuw Kralingen, de Alexanderknoop, en wij willen haar vooral meegeven om bij de uitwerking ook toekomstige wijken daarin niet uit het oog te verliezen en dat ook in de verordening een plek te geven. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel. De heer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Dank u wel voorzitter. Toch nog één stemverklaring onder Wijk aan Zet. Ik ben het nummer even kwijt, maar het gaat om de motie van GroenLinks 'Lot' over loting, een sympathieke motie, goed om te zien dat die motie wel omarmd wordt door de wethouder. Alleen zullen wij tegen deze motie stemmen omdat wij een voorkeur hebben voor volksvertegenwoordiging op basis van verkiezingen. Dat was mijn stemverklaring.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel. De heer Jonker. U kunt uw stemverklaring afgeven.

De heer **JONKER** (sp). O, ik ben al in beeld. Neem me niet kwalijk. De SP steunt toch het voorstel om een starterslening mogelijk te maken. Dat doen we het liefst als zo'n lening niet wordt opgemaakt aan overbieden, wat leidt tot prijsopdrijving. Zolang dat toch gaat gebeuren, vindt de SP dat jammer, maar het is net niet voldoende reden om tegen het voorstel te stemmen, want een lening kan ook van pas komen als starters zonder overbieden een huis kunnen kopen. Vandaar. Tot zover.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel. Ik check of dit alle stemverklaringen zijn en ik denk dat dat zo is.

B3. Stemmingen over de moties en amendementen ingediend tijdens het verantwoordingsdebat op 15 juni 2021

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dan gaan we over naar de stemmingen. Maar nog niet iedereen is ingelogd in het RIS. Wel in de vergadering, check ik even. Ja.

De **GRIFFIER**. We halen ondertussen mevrouw Mohamed-Hoesein even binnen en dan kan iedereen inloggen in het RIS.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ja, mevrouw Mohamed-Hoesein wordt even binnengehaald, zodat zij ook geregistreerd staat. Dan kan iedereen inloggen in het RIS. Let

wel, de vergadering van 10.00 uur 's ochtends en dan 'deelnemen vergadering' zodat we allemaal kunnen gaan stemmen. Dag mevrouw Mohamed-Hoesein, u bent er.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Goedenavond.

De **GRIFFIER**. Ja, beeld en geluid.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dan hebben we dat allemaal geconstateerd. Dan denk ik dat we overgaan...

De **GRIFFIER**. Nee nog niet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Nee, we gaan nog niet over naar de stemmingen. Ik check even.

De **GRIFFIER**. Nog zes mensen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De griffier is even aan het checken of iedereen staat ingelogd. Als iemand nog niet is ingelogd kunnen we daar even actie op ondernemen. Dus een moment geduld. We zijn compleet, gelukkig. Dan kunnen we nu gaan stemmen. We beginnen met de eerste stemming, de stemmingen over de moties die zijn ingediend tijdens het verantwoordingsdebat op 15 juni jongstleden.

Motie 1, 'Het eindpunt is nu écht bereikt'.

De **GRIFFIER**. De heer Lansink-Bastemeijer en de heer Lammering moeten nog stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 24 stemmen tegen en 21 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, DENK, NIDA, SP, PVV en 50PLUS.

Motie 2, 'Kan het niet linksom? Dan gaan we rechtsom!' De motie is met 25 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, DENK, NIDA, SP en PVV.

Motie 3, 'Verminderen restafval door meer scheiden'. De motie is met 39 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van de VVD en PVV.

Motie 4A, 'Gemeente Rotterdam voldoet aan privacywetgeving'. De motie is met 36 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van de VVD en de leden Balwantsingh, Engberts, Lammering en Yildirim van de PvdA.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ik zie mensen in beeld. Mijnheer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Sorry voorzitter, ik wilde aangeven dat ik verkeerd heb gestemd op deze motie. Ik was in beeld, maar u tikte hem al af. Eigenlijk wil ik u verzoeken om dat terug te nemen, zodat we opnieuw kunnen stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dat kan niet, want de stemuitslag was er al.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Het zat op het randje volgens mij, voorzitter. Want ik was al in beeld, en volgens mij zie ik nog meer mensen in beeld.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Als de raad akkoord is, kunnen we hem opnieuw in stemming in brengen.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Nou, goed.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Hij is aangenomen. Ik weet niet of u

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ik laat het aan u, u bent de voorzitter. Ik laat het aan u over.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De stemming was geweest. Als de raad het goed vindt kunnen we de stemming opnieuw doen, maar u kunt natuurlijk zeggen dat uw stem verkeerd is uitgebracht. Dat zal geen gevolgen hebben voor de uitslag, maar dan is dat wel genoteerd.

De heer **LAMMERING** (pvda). Ik word geacht voor te hebben gestemd, maar geen probleem om door te gaan.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Goed, dan is deze motie dus aangenomen.

Motie 5, 'Geen businessunit in De Kuip'. De motie is met 39 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van de PvdD, SP, NIDA en PVV.

Motie 6, 'Technische voorbereiding geïnterviewden raadsenquêtes weggegooid geld'. De motie is met 24 stemmen tegen en 21 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van de PvdD, Leefbaar Rotterdam, DENK, NIDA, SP en PVV.

Motie 7, 'Paragraaf over filantropie in het jaarverslag'. De motie is met 23 stemmen tegen en 22 stemmen voor verworpen. Tegen stemden de fracties van het CDA, CU-SGP, D66, GroenLinks, PvdA en VVD.

B4. Het voorstel tot vaststelling van de jaarrekening 2020, inclusief de baten en lasten per programma, de baten en lasten per taakveld en de bestemming van het rekeningresultaat

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dan gaan wij over naar het ontwerpbesluit B5.1, het voorstel tot vaststelling van de jaarrekening 2020, inclusief de baten en lasten per programma, de baten en lasten per taakveld en de bestemming van het rekeningresultaat. Er is één ontwerpbesluit.

De **GRIFFIER**. Ik wacht nog op de heer Lammering.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Het ontwerpbesluit is met 39 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van NIDA, PvdD, PVV, 50PLUS en lid Van Elck van Leefbaar Rotterdam.

B5. Het voorstel tot vaststelling van de conclusies en aanbevelingen van de commissie tot onderzoek van de rekening met betrekking tot de jaarrekening 2020

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dan gaan we over naar B5.2, het voorstel tot vaststelling van de conclusies en aanbevelingen van de commissie tot onderzoek van de

rekening met betrekking tot de jaarrekening 2020. Het voorstel is met 44 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

B6. Stemmingen naar aanleiding van de voorstellen en overige onderwerpen die op 17 juni 2021 tijdens de fysieke vergadering zijn behandeld

Agendapunt 15. Het voorstel tot vaststelling van de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021

Motie 1, 'Betere voorlichting voor starters op de woningmarkt'. De motie is met 45 stemmen voor en 0 stemmen tegen aangenomen.

Motie 2, 'Monitoring verkamering'.

De **GRIFFIER**. De heer Balwantsingh. Hij stemde net toen ik het zei. De heer Van Elck.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 44 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van 50PLUS.

Motie 3, 'Opschoning van de Rotterdamwet'.

De **GRIFFIER**. Een strafschoep, zie ik.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Nou, een goal. Wij zien hier niets.

De **GRIFFIER**. Ik hoop dat iedereen goed gestemd heeft. De heer Yigit moet nog stemmen.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Er is gescoord voorzitter.

De **GRIFFIER**. Goed te horen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u, mijnheer Balwantsingh. Zo leven wij ook een beetje mee.

De motie is met 25 stemmen voor en 20 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van het CDA, CU-SGP, Leefbaar Rotterdam, VVD en PVV.

Motie 4. 'Evalueren is leren van woningmarkt 010'.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Even voor de kijkers: er worden wat grappen gemaakt in onze chat. Ik weet niet of er kijkers zijn die dit verkiezen boven de voetbalwedstrijd.

De **GRIFFIER**. Ik wacht nog op de stem van de heer Van Assendelft en de heer Postma.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 44 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Amendement A. 'Pauzeknop nieuwe verkamering gedurende overgangsregeling'.

De **GRIFFIER**. De heer Van Baarle en de heer Koster moeten hun stem nog uitbrengen. De heer Koster. De heer Koster heeft even wat technische problemen. Dan wachten we daar even op. Even refreshen misschien.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Het amendement is met 34 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van D66, VVD en PVV.

Amendement B. 'Studenten niet het kind van de rekening'.

De **GRIFFIER**. De heer Koster heeft wat verbindingsproblemen geloof ik.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Het amendement is met 31 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van de VVD, DENK, PVV, de leden Arsieni, Walgenbach, Van Wifferen en Zeegers van D66.

Voorstel tot vaststelling van de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021.

De **GRIFFIER**. De heer Engberts.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Het voorstel is met 41 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van NIDA, PvdD en PVV.

Agendapunt 16. Het voorstel tot vaststelling van de Doelgroepenverordening woningbouw Rotterdam 2021

Motie 1, 'Meer sociale koop'.

De **GRIFFIER**. De heer Büyükçifçi, de heer Van Noppen en de heer Meeuwissen moeten hun stem nog uitbrengen. Nu nog de heer Van Noppen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 24 stemmen tegen en 21 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van DENK, Leefbaar Rotterdam, SP, PvdD, NIDA en 50PLUS.

Voorstel tot vaststelling van de Doelgroepenverordening woningbouw Rotterdam 2021.

De **GRIFFIER**. De heer Van Schaik.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Het voorstel is met 45 stemmen voor en 0 stemmen tegen aangenomen.

Agendapunt 17. Het voorstel tot vaststelling van de Verordening starterslening Rotterdam

Motie 1, 'Prijsoptimalisering taboe bij starterslening'. De motie is met 34 stemmen tegen en 11 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van de SP, DENK, NIDA, PvdD, PVV en 50PLUS.

Motie 2, 'Maak een goeie start met een rentevrije Starterslening'. De motie is met 39 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van NIDA en DENK.

Motie 3, 'Evalueer de Starterslening'. De motie is met 44 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Motie 4, 'Doorstarten'. De motie is met 32 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van GroenLinks, PvdA, CU-SGP, PvdD en 50PLUS.

Amendement A, 'Starterslening deels bestemd voor doorstroom sociale voorraad'.

De **GRIFFIER**. De heer Büyükçifçi.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Het amendement is met 44 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Voorstel tot vaststelling van de Verordening starterslening Rotterdam. Het voorstel is met 45 stemmen voor en 0 stemmen tegen aangenomen.

Agendapunt 18. De (herziene) voorstellen: a. tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Bospolder-Tussendijken'; b. met betrekking tot de enkelvoudige selectie marktpartij Staart Dakpark

Motie 1, 'Voorrang voor corporaties in Bospolder'.

De **GRIFFIER**. We wachten nog op mevrouw Mohamed-Hoesein.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 23 stemmen tegen en 22 stemmen voor verworpen. Tegen stemden de fracties van het CDA, CU-SGP, D66, GroenLinks, PvdA en VVD.

Motie 2 'Niet verplaatsen markt is ook een optie'. De motie is met 24 stemmen tegen en 21 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van DENK, NIDA, Leefbaar Rotterdam, SP, PvdD en 50PLUS.

Het (herziene) voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Bospolder-Tussendijken'.

De **GRIFFIER**. De heer Büyükçifçi. Hij heeft zijn stem inmiddels uitgebracht. De heer Karremans moet nog stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Het voorstel is met 39 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van DENK en NIDA.

Het (herziene) voorstel met betrekking tot de enkelvoudige selectie marktpartij Staart Dakpark. Het voorstel is met 42 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van NIDA en de PvdD.

Agendapunt 19. Het voorstel tot vaststelling van de Rotterdamse Transitievisie Warmte

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De volgorde van de stemming bij dit agendapunt is hierbij aangepast, dus daar moet u even goed op letten. We beginnen bij motie 3, dan 1, dan 2, en dan het amendement. Dus eerst motie 3.

Motie 3, 'Einde verhaal voor project aardgasvrij'. De motie is met 33 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 1, 'Energie uit water'. De motie is met 43 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van PVV en 50PLUS.

Motie 2, 'Van het gas af blijft een keuze'.

De **GRIFFIER**. De heer Van Noppen moet zijn stem nog uitbrengen en de heer Karremans. De heer Karremans?

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 26 stemmen tegen en 18 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, DENK, PVV, 50PLUS en lid Büyükcifçi van NIDA.

Amendement A, 'Warme exit; transitie goed geregeld'. Het amendement is met 24 stemmen voor en 21 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van D66, GroenLinks, PvdA, NIDA, PvdD, PVV, de leden Van Putten en Simons van Leefbaar Rotterdam.

Voorstel tot vaststelling van de Rotterdamse Transitievisie Warmte. Het voorstel is met 33 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Agendapunt 20. Tweeminutendebat over statushouders en de Rotterdamse opgave inburgering

Motie 1, 'Laat vluchtelingen niet in de steek na tijdelijke huisvesting'.

De **GRIFFIER**. We wachten nog op de heer De Roon.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 25 stemmen voor en 20 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD, CDA, PVV en 50PLUS.

Motie 2, 'Benut ieders talent optimaal'. De motie is met 35 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van DENK, NIDA, SP, PvdD en 50PLUS.

Agendapunt 21. Tweeminutendebat over voortgang aanpak huiselijk geweld en de voortgangsrapportage regionaal actieplan 'Huiselijk geweld hoort nergens thuis'

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Motie 1 bij dit agendapunt is ingetrokken.

Motie 2, 'Volgende stAPP tegen huiselijk geweld'. De motie is met 24 stemmen tegen en 21 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, DENK, NIDA, SP, PvdD en PVV.

Motie 3, 'Geen ketenbrede aanpak zonder ketenregie'. De motie is met 35 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van DENK, NIDA, SP, PvdD en 50PLUS.

Motie 4, 'Cultuursensitieve aanpak tegen huiselijk geweld'. De motie is met 28 stemmen voor en 17 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD en PVV.

Motie 5, 'Maak ouderen waakzaam tegen financieel misbruik'. De motie is met 24 stemmen tegen en 21 stemmen voor verworpen. Voor stemden fracties van DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, SP, PvdD en 50PLUS.

Motie 6, 'Plezier een plekje geven'. De motie is met 30 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van D66, DENK, NIDA, SP, PvdD en 50PLUS.

Motie 7 is ingetrokken.

Agendapunt 22. Het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'De wijk aan zet', alsmede de derde tussenrapportage evaluatie van het bestuursmodel 2018-2022

Motie 1, 'Feest van de democratie'. De motie is met 32 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, PvdD en PVV.

Motie 2, 'So help me God'. De motie is met 43 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van PvdD en PVV.

Motie 3, 'Extra bezoldiging voor de technisch voorzitter'. De motie met 27 stemmen tegen en 18 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, DENK, NIDA en PvdD.

Motie 4, 'Gekozenen aan zet'. De motie is met 27 stemmen tegen en 18 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, DENK, NIDA en PVV.

Motie 5, 'Formeel gebiedsoverleg tussen de wijken'.

De **GRIFFIER**. De heer Jonker en de heer Van Noppen moeten hun stem nog uitbrengen. De heer Van Noppen? Ja.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 38 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van de VVD, CU-SGP en PvdD.

Motie 6, 'Maak het terugkijken van vergaderingen mogelijk'.

De **GRIFFIER**. Mevrouw Verkoelen moet haar stem nog uitbrengen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 24 stemmen tegen en 21 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, DENK, SP, NIDA, PVV en 50PLUS.

Motie 7, 'Écht aan zet'. De motie is met 29 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, DENK en PVV.

Motie 8, 'Sprekende wijken'. De motie is met 39 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van DENK, PvdD en PVV.

Motie 9, 'Lief en leed'. De motie is met 26 stemmen voor en 19 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, DENK, SP, PVV en 50PLUS.

Motie 10, 'Maatwerk kleine kernen'.

De **GRIFFIER**. De heer Büyükcifçi.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 41 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van DENK.

Motie 11, 'Voorstelrondje'. De motie is met 40 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van DENK en PVV.

Motie 12, 'Hou dit vast!' De motie is met 35 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van het CDA, VVD, NIDA en 50PLUS.

Motie 13, 'Geen experimenten meer'. De motie is met 26 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van het CDA, Leefbaar Rotterdam, VVD en 50PLUS.

Motie 14, 'Signaalfunctie voor de gebiedscommissies'. De motie is met 27 stemmen tegen en 18 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA en 50PLUS.

Motie 15 is ingetrokken.

Motie 16, 'Mondeling inspreken de norm'. De motie is met 24 stemmen voor en 21 stemmen tegen aangenomen. Voor stemden de fracties van DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, PvdD, D66 en 50 PLUS.

Motie 17, 'Stabiliteit en rust'. De motie is met 25 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van DENK, Leefbaar Rotterdam en VVD.

Motie 18A, 'Wijk aan Zet met een verplichte wijktoets'.

De **GRIFFIER**. Mevrouw Van Groningen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 28 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van de PvdA, GroenLinks, NIDA, SP, PvdD, 50PLUS, lid Segers-Hoogendoorn van het CDA.

Motie 19, 'Wijk aan Zet met een wijkvoorzitter'. De motie is met 28 stemmen voor en 17 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van D66, VVD, DENK, NIDA en PVV.

Motie 20A, 'Wijk aan Zet met meer zeggenschap'.

De **GRIFFIER**. Mevrouw Mohamed-Hoesein.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 25 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fractie van de PvdA, GroenLinks, D66, NIDA, SP en PvdD.

Motie 21, 'Anker'. De motie is met 40 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van de PVV, de leden Achbar, Mohamed-Hoesein en Yigit van DENK en lid Versnel van de VVD.

Motie 22A, 'Lot'. De motie is met 31 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van D66, GroenLinks, SP, PvdD en lid Tak van de PvdA.

Motie 23 is ingetrokken.

De heer **VAN DER TAK** (pvda). Hij is verworpen, dus het maakt niet zoveel uit, maar voor het nageslacht: ik heb tegengestemd.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dank u wel. De heer Van der Tak heeft tegen de motie 22A 'Lot' gestemd.

Motie 24, 'Meer gewicht aan zienswijze wijkraad'.

De **GRIFFIER**. De heer Leewis en de heer Van Assendelft.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 40 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van DENK en PVV.

Motie 25, 'Outreaching werkwijze wijkraad'.

De **GRIFFIER**. De heer Van Elck.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 40 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van DENK en PVV.

Motie 26, 'De wijkraad op vlieghoogte'. De motie is met 35 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van de VVD, DENK en PVV.

Motie 27, 'Toezeggingen op een transparante wijze opgevolgd'. De motie is met 35 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van de VVD, DENK en PVV.

Motie 28, 'Rapporteur over het wijkbudget'. De motie is met 35 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van de VVD, DENK en PVV.

Motie 29, 'Werkbonusconstructie'. De motie is met 28 stemmen voor en 17 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD en PVV.

Amendement A, 'Repressieve taken'. Het amendement is met 40 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van DENK en PVV.

Amendement B, 'Argumenten verzamelen'. Het amendement is met 35 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van de VVD, DENK en PVV.

Amendement C, 'Maatwerk voor de kleine kernen'.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ik heb bij deze op het verkeerde knopje gedrukt. De stemming was nog niet afgesloten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dat klopt. De stemming is nog niet afgesloten, dus ik stop even de stemmingen. Ik zie ook mevrouw Van Aalst.

Mevrouw **VAN AALST** (lr). Ja voorzitter, inderdaad hetzelfde verhaal, dus als het kan graag herstemming.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Dat kan, dat gaan we doen. We zitten bij amendement D, nee amendement C, 'Maatwerk voor de kleine kernen'. We gaan dit amendement opnieuw in stemming brengen. Het amendement is met 37 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van DENK, NIDA, PVV, lid Van Schaik van Leefbaar Rotterdam.

Amendement D, '39 wijkraden'. Het amendement is met 23 stemmen voor en 22 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van de VVD, Leefbaar Rotterdam, DENK, PvdD en PVV.

Amendement E, 'Goede wijkraadsvergoeding voorgoed in de wijk'. Het amendement is met 23 stemmen tegen en 22 stemmen voor verworpen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, DENK, VVD, SP en PVV.

Amendement F, 'GR- & WR-verkiezing op dezelfde dag'. Het amendement is met 33 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van GroenLinks, DENK, SP en PVV.

Amendement G, 'Zeggenschap over wonen'. Het amendement is met 34 stemmen tegen en 11 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van NIDA, D66, SP, PvdD en 50PLUS.

Amendement H, 'Wijkplannen vastgesteld door de wijkraad'. Het amendement is met 40 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van DENK en PVV.

Amendement I, 'Wijkoverstijgend advies bij stedelijke opgaven'. Het amendement is met 35 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van de VVD, DENK en PVV.

Amendement J, 'Negen is de norm'. Het amendement is met 30 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, 50PLUS, de leden Achbar, Van Baarle en Yigit van DENK.

Voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'De wijk aan zet', alsmede de derde tussenrapportage evaluatie van het bestuursmodel 2018-2022.

De **GRIFFIER**. De heer Van Putten moet nog stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Het voorstel is met 24 stemmen voor en 21 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van DENK, Leefbaar Rotterdam, VVD en PVV.

Agendapunt 24. Het (herziene) voorstel met betrekking tot het onderhandelingsresultaat scenario WLQ+ Warmtebedrijf Rotterdam, alsmede een brief van burgemeester en wethouders over de toekomst van het Warmtebedrijf Rotterdam

Motie 1, 'De juiste volgorde aanhouden'.

De **GRIFFIER**. De heer Engberts en de heer Karremans.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 42 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van NIDA en PVV.

Motie 2, 'Geen deal, dan is het woord aan de raad'.

De **GRIFFIER**. De heer Van Noppen moet zijn stem nog uitbrengen. PC hangt, zie ik, momentje.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 42 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van NIDA en PVV.

Motie 3, 'Informeer de burgers in begrijpelijke taal'. De motie is met 44 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Motie 4, 'Stel de Provinciale Staten op de hoogte'. De motie is met 26 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, PvdD en 50PLUS.

Het (herziene) voorstel met betrekking tot het onderhandelingsresultaat scenario WLQ+ Warmtebedrijf Rotterdam, alsmede een brief van burgemeester en wethouders over de toekomst van het Warmtebedrijf Rotterdam.

De **GRIFFIER**. De heer Van Assendelft.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Het raadsvoorstel is met 34 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van DENK, NIDA, SP, PvdD, PVV en 50PLUS.

Agendapunt 25. Het (herziene) voorstel met betrekking tot de uitvoering van een verkenning ten behoeve van de renovatie van het museum Boijmans Van Beuningen

Motie 1, 'Let's take back control'. De motie is met 29 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, NIDA, SP en 50PLUS.

Amendement A, 'Boijmans in het park'.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De heer Lansink blijft waarschijnlijk hangen met zijn pc. Ik zie dat ook bij de heer Versnel. Bij een aantal mensen blijft het hangen. Graag allemaal refreshen. Mevrouw Mohamed-Hoesein, we zien u op zwart.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Even kijken. Ik ben ook even kwijt waar we nu zitten, want ik bleef hangen en ik zie nu dat we zitten op amendement A.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ja, het amendement is later toegevoegd, dus daarom is het ook van belang om uw pagina even te refreshen. Dat blijkt bij een aantal zo te zijn, dus als u dat kunt doen.

De **GRIFFIER**. En mevrouw Van Wifferen is de enige die nog moet stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Ik begrijp dat alleen mevrouw Van Wifferen en mevrouw Mohamed-Hoesein nog moeten stemmen.

De **GRIFFIER**. Nee, die heeft al gestemd.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Even kijken, ik wil hem graag opnieuw doen, want ik heb hier een fout gemaakt voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). U wilt de stemming opnieuw doen? Ja, dat kan nog, het is nog niet afgesloten en we zijn ook nog niet klaar, dus doen we dan maar. Maar het is wel een lastige stemming. Maar goed, iedereen heeft hem nu gewoon staan, dus dan gaan we maar opnieuw stemmen. Iedereen kan nu weer opnieuw stemmen.

De **GRIFFIER**. De heer Leewis moet zijn stem nog uitbrengen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). Het amendement is met 29 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, NIDA, SP en PVV.

Het (herziene) voorstel met betrekking tot de uitvoering van een verkenning ten behoeve van de renovatie van het museum Boijmans Van Beuningen. Het voorstel is met 27 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van 50PLUS, Leefbaar Rotterdam, NIDA, PVV, PvdD en SP.

28.1 Motie vreemd orde van de dag "Walk of Fame geen probleem!"

De **GRIFFIER**. De heer Van Noppen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Zeegers). De motie is met 24 stemmen tegen en 21 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, DENK, NIDA, SP, PVV en 50PLUS.

Dan zijn we nu aangekomen aan het einde van onze raadsvergadering, waarvan het toch wel weer erg leuk was dat die live in het stadhuis kon plaatsvinden, dus dat smaakt naar meer. Dan sluit ik hierbij deze vergadering en wens ik u nog een heel goede avond.

Rectificatie notulen raadsvergadering 27 mei 2021

Op pagina 1020 ontbreekt bij motie 5 over 'Duidelijke kaders voor het participatietraject de ondertekening. De motie is ondertekend door G.F.E. Koster

Inhoudsopgave

Onderwerp	Pagina
Opening en mededelingen	1185
Vaststelling van de agenda van de fysieke raadsvergadering van 15 en 17 juni 2021, alsmede van de digitale raadsvergadering van 17 juni 2021	1185
Mededeling van ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2021 weken 21 tot en met 23	1189
Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet:	1189
De bijlagen I t/m IV behorende bij het raadsvoorstel met betrekking tot het onderhandelingsresultaat scenario WLQ+ Warmtebedrijf Rotterdam	1189
De brief van burgemeester en wethouders met betrekking tot de afdoening van een toezegging over 'Bevindingen gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) onderzoek'	1189
Jaarstukken 2020	1189
Debat met het college van burgemeester en wethouders naar aanleiding van de jaarstukken 2020 omvattende de jaarrekening en het rapport van de commissie	1189
Het voorstel tot vaststelling van de jaarrekening 2020, inclusief de baten en lasten per programma, de baten en lasten per taakveld en de bestemming van het rekeningresultaat	1189
Het voorstel tot vaststelling van de conclusies en aanbevelingen van de Commissie tot Onderzoek van de Rekening met betrekking tot de jaarrekening 2020	1189
Heropening	1261
Beëdiging van mevrouw M.B.A. van Asselt als directeur van de Rekenkamer Rotterdam	1261
Mededelingen	1263
Interpellatiedebat over 'Rotterdamse bestuurscultuur in diepe crisis', aangevraagd door de leden Simons e.a.	1263
Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet:	1269
De afdoening van de toezegging financiële toelichting tabellen met betrekking tot het Warmtebedrijf	1269
De lijst van eigenaren en beperkt gerechtigden behorende bij het raadsvoorstel inzake vestiging voorkeursrecht Feyenoord City	1269
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Kralingse Zoom, 1e herziening'	1270

Onderwerp	Pagina
Het (herziene) voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Kralingse Bos'	1270
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Dukdalf-locatie Feijenoord'	1270
Het (herziene) voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Hoek van Holland Bedrijventerreinen Oost'	1270
Het voorstel tot vaststelling van een zienswijze met betrekking tot de ontwerpbegroting 2022 van het Recreatieschap Rottemeren	1270
Het voorstel tot vaststelling van een zienswijze met betrekking tot de ontwerpbegroting 2022 van de gemeenschappelijke regeling DCMR Milieudienst Rijnmond	1270
Het voorstel tot vaststelling van het Plan van nieuwe Scholen 2020-2022 voor het stichten van een islamitische basisschool	1270
Het voorstel tot vaststelling van de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021	1271
Het voorstel tot vaststelling van de Doelgroepenverordening woningbouw Rotterdam 2021	1287
Het voorstel tot vaststelling van de Verordening starterslening Rotterdam	1288
De (herziene) voorstellen: tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Bospolder-Tussendijken'; met betrekking tot de enkelvoudige selectie marktpartij Staart Dakpark	1297
Het voorstel tot vaststelling van de Rotterdamse Transitievisie Warmte	1301
Tweeminutendebat over statushouders en de Rotterdamse opgave inburgering	1314
Tweeminutendebat over voortgang aanpak huiselijk geweld en de voortgangsrapportage regionaal actieplan 'Huiselijk geweld hoort nergens thuis'	1325
Het voorstel met betrekking tot het bestuursmodel 'de Wijk aan Zet', alsmede de derde tussenrapportage evaluatie van het bestuursmodel 2018-2022	1339
Het (herziene) voorstel met betrekking tot het onderhandelingsresultaat scenario WLQ+ Warmtebedrijf Rotterdam alsmede een brief van burgemeester en wethouders over de toekomst van het Warmtebedrijf Rotterdam	1398
Het (herziene) voorstel met betrekking tot de uitvoering van een verkenning ten behoeve van de renovatie van het museum Boijmans Van Beuningen	1412
Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Walk of Fame, geen probleem!', aangevraagd door de leden Van Schaik en Van Aalst	1436
Opening en mededelingen (digitale) vergadering	1441

Onderwerp	Pagina
Inventarisatie stemverklaringen	1447
Stemmingen	1449

Aldus ongewijzigd vastgesteld in de openbare vergadering op 9 september 2021.

De griffier,

De voorzitter,

